

วารสาร มจร

เพชรบุรีปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU PHETCHABURI REVIEW

P-ISSN: 2773-9295 ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

E-ISSN: 2773-9635 Vol.7 No.1 (January – April 2024)

❧ วัตถุประสงค์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิชานักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม

✧ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

65/1 หมู่ 6 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทร.032-400-391 โทรสาร. 032-400-391 E-mail: phetchaburi@mcu.ac.th

✧ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ., ดร.

พระวิสุทธีวรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ บรรณาธิการบริหาร

พระพิพิธพัชรโดม, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุธะพรหม
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น
รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ
รองศาสตราจารย์ ดร. กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ
รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ ปัญญาภา
รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
พระมหาวิระศักดิ์ อภินันทเวที, ดร.
รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรี วิวาทสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ สุขสถิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษญา วรรณบวรเดช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัชลดา สุวรรณนวล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนาะ กลิ่นงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกตน์ นาคจัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวดี เผือกบัวขาว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ นพแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐาปภัช วรพงศ์พัชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาโรจน์ เผือกบัวขาว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภูวเดช วงศ์เคี่ยม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุเกียรติ ก้อนแก้ว
อาจารย์ ดร. พรพนา ศรีสถานนท์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
สถาบันรัชต์ภาคย์

อาจารย์ ดร. เชาวลิต สมพงษ์เจริญ

อาจารย์ ดร. แววมยุรา คำสุข

อาจารย์ ดร. พัทธนันท์ ตลาดทรัพย์

อาจารย์ ดร. อนุชา พละกุล

อาจารย์ วัชรระ เย็นเปรม

อาจารย์ พิศาล ปานแก้ว

อาจารย์ มัฆวาน นาคจั่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๐๓ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระครูวัชรสุวรรณาทร, ผศ. ดร.

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม

พระสมุทรอาคม อาคมธีโร, ดร.

นายมะลิ ทิพย์ประจง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.ดาวนภา เกตุทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายกฎหมาย

นายสมโภชน์รัฐ แก้วน่วม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ออกแบบปก

นางสาวนันทยา พวงไพโรจน์

๐๓ จัดรูปเล่ม

ดร.ดาวนภา เกตุทอง

๐๔ โรงพิมพ์

บริษัท เพชรภูมิการพิมพ์ จำกัด

ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์. 032-425-310, Fax : 032-425-310 E-mail: petchpoom2561@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2567 เล่มนี้เป็นปีที่ 7 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระพิพิธพัชรโรดม, ดร.

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่า ด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ:กรณีการคุ้มครอง เด็กที่ถูกบังคับให้สูญหายได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย	1
THAILAND PREPARING TO RATIFY THE INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE PROTECTION OF ALL PERSONS FROM ENFORCED DISAPPEARANCE: A CASE OF THE PROTECTION OF CHILDREN ENFORCED OR AFFECTED BY ENFORCED DISAPPEARANCE	
ชญาณี ทองนุ่น, นพดล เดชสมบูรณ์รัตน์	
พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร	15
BUDDHOLOGY FOR LIVING WITH OTHER FAITHS IN THE PATIKA SUTTA	
พระปลัดณัฐยุทธ์ โฆสิตวิโส (ชัยวงศ์), พระมหาอดิเดช สติวโร, สุเทพ พรมเลิศ, พระมหาดำรงค์ ปุชฺโชตชโย	
ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	33
PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS TO PROMOTE COMMUNITY-BASED TOURISM	
ภัครธรณ์ เจริญอำภา	

สารบัญ (ต่อ)

7	การทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารระบบคุณภาพและประสิทธิผลของ องค์การในการนำมาตรฐานระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 ไป ปฏิบัติของโรงงานอุตสาหกรรมพื้นที่ภาคกลางในประเทศไทย A LITERATURE REVIEW TO PRESENT A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR THE RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC FACTORS AND QUALITY SYSTEM MANAGEMENT AND ORGANIZATIONAL CONTROL IN THE IMPLEMENTATION OF ISO 9001 QUALITY MANAGEMENT SYSTEM STANDARDS IN INDUSTRIAL PLANTS IN THE CENTRAL REGION OF THAILAND ศิริกัมมัญต์ ศิริชงษ์ศักดิ์, วิชิต อุ่ออัน	48
	การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียน ภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF SCHOOLS ACCORDING TO SCHOOL STANDARDS IN SAHAMIT WITAYA EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT CENTER UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3 วศินี ผลงาม, ทศนีย์ บุญมาภิ, จรุงญ ยอดอุโมงค์	61
	การพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันและทักษะ การทำงานเป็นทีมรายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	76

สารบัญ (ต่อ)

THE DEVELOPMENT OF ABILITIES ON APPLYING KNOWLEDGE IN DAILY LIFE AND TEAMWORK SKILL IN SCIENCE COURSE USING PROBLEM SOLVING METHOD WITH COOPERATIVE LEARNING FOR MATHAYOMSUEKSA 3 STUDENTS

สุภัทสร พูลสุข, ยุพิน ยืนยง

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 76

THE PARTICIPATORY MANAGEMENT OF SCHOOLS IN CHOMTHONG EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT NETWORK, CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE AREA 6

อนุรักษ บัญเป้ง, ทศนีย์ บุญมาภิ, จริญญา ยอดอุโมงค์

ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจ ซื้อสินค้าตามความเชื่อของผู้บริโภค 107

MODEL OF ASTROLOGICAL BELIEF AFFECTING PURCHASE INTENTION THROUGH PURCHASE DECISION

ธนภณ นิธิเขาวกุล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร 122

FACTORS INFLUENCING HEALTHY FOOD CONSUMPTION DECISIONS OF PEOPLE IN BANGKOK

กรชนก หวังถวิล, อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้ว, พิชัย ลัทธศักดิ์ศิริ

สารบัญ (ต่อ)

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้า	135

EXECUTIVE COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL IN THE POWER TRANSFORMER MANUFACTURING INDUSTRY IN THAILAND

พิชิต ภาสบุตร, สุชาติ ปรัชญานนท์, ศิริชญาณ์ การะเวก, ปรียาภรณ์ อีร์พรเลิศรัฐ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2	148

THE SCHOOL ADMINISTRATORS' ROLES IN THE PROMOTION OF LEARNING MANAGEMENT IN ENGLISH SUBJECT OF TEACHERS UNDER UTHAITHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ธนาภัสสร์ สมนิธิรักษ์, สิทธิศักดิ์ พรหมลิตธิ, กันต์ภูษิต วิโรจจะ, ชลธิชา เพชรานรากร

อิทธิพลเชิงบวกและความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo)	164

POSITIVE INFLUENCE AND SATISFACTION OF MOBILE BANKING SERVICE OF GOVERNMENT SAVINGS BANK (MYMO)

พรพรรณ ศรีศัลักษณ์

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคหวานของนักเรียนโรงเรียนดาราวิทยาลัยจังหวัด
เชียงใหม่ สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย 179

FACTORS AFFECTING TO SWEET CONSUMPTION OF STUDENTS IN DARA
ACADEMY CHIANG MAI PROVINCE UNDER THE FOUNDATION OF THE
COUNCIL OF CHURCHES IN THAILAND

ญานิกา รอดประเสริฐ, ภาณุรักษ์ อุ๋นเรื่อน, รัฐชนา รัตนลี้ตระกูล, ภาณุพงศ์ สมพงษ์
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการ
การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทาง
สังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 194

THE DEVELOPMENT LEARNING ACHIEVEMENT IN SCIENCE AND SCIENTIFIC
REASONING BY USING SOCIO-SCIENTIFIC ISSUES BASED-LEARNING FOR
STUDENTS IN ELEMENTARY 6

ทฤษฎี ขันตยาภรณ์, ยุพิน ยืนยง
ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อ
พฤติกรรม ความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 209

EFFECTS OF USING SELF-REGULATION PROGRAM WITH SOCIAL SUPPORT
TOWARDS DISCIPLINE BEHAVIOR IN TRAINING OF ATHLETES PATUMWAN
DEMONSTRATION SCHOOL

วิชุดา เพิ่มเดช, ไพญดา สังข์ทอง, ลักษมี ฉิมวงษ์

สารบัญ (ต่อ)

ผลการใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR เพื่อพัฒนาระดับความรู้ 224

ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE RESULTS OF UTILIZING A CEFR-BASED ENGLISH LANGUAGE TRAINING
PACKAGE TO IMPROVE ENGLISH PROFICIENCY LEVELS FOR 6 TH-GRADE
STUDENTS

ทวีศักดิ์ ชันยศ, ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์, สพลเชษฐ์ ประชุมชัย

การพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ 237

DEVELOPING LEADERSHIP POTENTIAL FOR ECCLESIASTICAL
ADMINISTRATION IN RATCHABURI PROVINCE

ยุทธนา ขวัญเมือง

การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กร 248

ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในพื้นที่ตำบลเวียงกาหลง จังหวัดเชียงราย

THE DEVELOPMENT OF THE SOLID WASTE MANAGEMENT MODEL WITH
PARTICIPATION OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS AND
COMMUNITIES IN WIANGKALONG SUBDISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

สายัณห์ ชัดมโน, อารยา ประเสริฐชัย, อนัญญา ประดิษฐ์ปรีชา

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรีโดย 332

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี

สารบัญ (ต่อ)

DEVELOPING ACADEMIC ACHIEVEMENT ON DEVELOPMENT OF THE THONBURI KINGDOM BY ADOPTING JIGSAW 2 COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE FOR 2ND LEVEL OF SECONDARY EDUCATION STUDENTS, MUNICIPALITY 4 LOPBURI MUNICIPAL DEMONSTRATION SYSTEM SCHOOL

พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, นันทวัล อินธानी, ชติยา ชุมก

การใช้เอกลักษณ์จากประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการ
ท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี 349

USING A UNIQUE SCULPTURE OF CONTEMPORARY CREATIVITY IN ORDER TO PROMOTE TOURISM IN CHAO SAMRAN BEACH, PHETCHABURI

สรไกร เรืองรุ่ง, มลทิชา โอชาวะ, บัณฑิตพงษ์ ศรีอำนวย

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ
พนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง 366

QUALITY OF OPERATING LIFE AFFECTING THE WORK EFFICIENCY OF EMPLOYEES IN THE INDUSTRIAL AREA OF RAYONG PROVINCE

เปรมฤดี ผ่องชมภู, พิชัย ทรัพย์เกิด, พรพนา ศรีสถานนท์, ชนินทร์ วิชุลตา

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจการเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขาย
ข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 381

SERVICE MARKETING MIX DECISIONS ON SELECTING A RICE MILL FOR SELLING PADDY BY FARMERS IN MUEANG DISTRICT CHAINAT PROVINCE

กานติมา กันทรกรรภา, พรพนา ศรีสถานนท์, ตะวัน วิกรัยพัฒน์, ทรงพล ลพนาสุรณ์

สารบัญ (ต่อ)

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน 394
กรณีศึกษา บ้านมะเดื่อชุมพร หมู่ที่ 4 ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพี จังหวัด
กำแพงเพชร

THE APPLICATION OF LOCAL WISDOM AS A BASE FOR GENERATING
INCOME FOR THE COMMUNITY, A CASE STUDY OF BAAN MADUA
CHUMPHON, VILLAGE NO. 4 , KOSAMPHI SUB-DISTRICT, KOSAMPHI
DISTRICT, KAMPHAENG PHET PROVINCE

สิรินพร เกียงเกษร

พฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทองอำเภอวังเจ้า 408
จังหวัดตาก

SAVING BEHAVIOR AND SPENDING BEHAVIOR IN OLDER PERSONS, CHIANG
THONG SUBDISTRICT, WANG CHAO DISTRICT, TAK PROVINCE

จินตนา สิ้นธุสุวรรณ, เพ็ญโพยม เขยสมบัติ, ตฤณนาถ ทวนธง

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 425
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหา
ความรู้ (5E) โรงเรียนบ้านเขาทับควาย

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT ON THE TITLE OF THE
FOUR NOBLE TRUTHS FOR MATTHAYOM 1 STUDENTS AT
BANKHAOTHAPKWAI SCHOOL USING THE 5 E'S OF INQUIRY-BASED
LEARNING

วีรวิทย์ บุญส่ง, วรินทร์ เอี่ยมสะอาด, รวงข้าว เนียมแสง

สารบัญ (ต่อ)

การบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ 442
อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

WASTE MANAGEMENT BY PUBLIC PARTICIPATION IN CHA-AM
MUNICIPALITY, CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

ชนัด ผ่องแผ้วดี

ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบน
สื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ 455

SOCIAL INFLUENCE FACTORS AFFECTING SELF-DISCLOSURE OF ELDERLY
ON ONLINE MEDIA IN CHIANG MAI PROVINCE

วนิดา โนรา, ทิวานันท์ ไชยประสิทธิ์, วิฑูรย์ โพธิ์ทิพย์, พิมพ์ไฉ เพาะเจาะ, อภิชา ไชย
เหล็ก, ธันวาท พิศดาร

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ด้วยการ จัด
ประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว 472

DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING OF KINDERGARTEN 3 STUDENTS
WITH LEARNING EXPERIENCES BY USING SONG AND MOVEMENT ACTIVITIES

บุษกร อุปมา, กนก พานทอง

การเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
ร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด 486

ENHANCING MATH PROBLEM SOLVING SKILLS AND WORKING MEMORY OF
GRADE 3 STUDENTS USING A PROBLEM-BASED LEARNING METHOD
TOGETHER WITH THE APPLICATION OF ABSTRACT CODE MODEL

เบญจมาศ จันทร์มาลี, กนก พานทอง, ปิยะทิพย์ ประจุพรม

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต 504 พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

FACTORS AFFECTING THE TEACHER LEADERSHIP IN DIGITAL ERA OF
TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS IN PHETCHABURI PROVINCE

สรุจณี นุชถาวร, อภิชาติ เสนะนันท์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง 523

THE PRODUCT DEVELOPMENT OF CUSTARD CREAM SUPPLEMENTED WITH
SOYBEAN MEAL

ธีรกัญญา ตั้งสุวรรณรังษี, กฤษคุณ ภาณิตญาณกร, วัลลภา โพธิาสินธ์, นฤมล ท้าวดี,
จิรัชญา นาโค, วรินธร รัตนวารินทร์ชัย, มณฑกานต์ โรจน์รุ่งรังษี, ศุภากร หมี่ทอง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง 538

THE PRODUCT DEVELOPMENT OF DRIED SHRIMP LIANG CURRY PASTE

กฤษคุณ ภาณิตญาณกร, ธีรกัญญา ตั้งสุวรรณรังษี, กัญญา ตั้งสุวรรณรังษี, นฤมล ท้าวดี,
พลอยไพลิน เมตตานัยธรรม, ภัทรวรินทร์ บำรุง, พิษชาภา ลิ้มปิโชติพงษ์, พยุหพล
เทพรักษ์, ณัฏฐริกา แสนกล้า, อัจฉราพรรณ นิลธรรม

การพัฒนาไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตจากนมถั่วเหลืองรสชาติโอคาโตมะพร้าว 550

GREEK YOGURT ICE CREAM FROM SOY MILK FLAVORED WITH AVOCADO
COCONUT

ธีรกัญญา ตั้งสุวรรณรังษี, กฤษคุณ ภาณิตญาณกร, วัลลภา โพธิาสินธ์, ศรัญญา รำไพศรี,
กฤติยา พุทธา, พรนภัส นาคคล้าย, ชุตีรัตน์ อัคร์สกุลเดช, ปวิพล สุโพธิ์

สารบัญ (ต่อ)

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่ง
ท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 566

SELF-PROTECTION BEHAVIOR FROM CORONAVIRUS DISEASE 2019 OF
PEOPLE IN TOURIST AREA IN CHIANG MAI PROVINCE

วนิดา โนรา

หลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหาร 580

GOOD GOVERNANCE FOR MANAGER

พระครูโสภณธรรมวิภูษิต (สุเทพ ชิตเทโว/บุญครอง), ภัคสิริ แอนินท

การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการ
ปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี 593

APPLICATION OF BUDDHIST ETHICS FOR POLITICIANS TO DEVELOP LOCAL
GOVERNMENT IN NONTHABURI PROVINCE

ณปภัช พัชรกรโชติ, สุรพล สุยะพรหม, อภิญา ฉัตรช่อฟ้า

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
5 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ 608

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH READING SKILL FOR COMPREHENSION BY
USING MURDOACH INTEGRATED APPROACH FOR PRATHUMSUKSA 5
STUDENTS AT WANGKLAIKANGWOL SCHOOL

ประภัสสร ฐปอ้น, สรिता บัวเขียว, ยุพิน ยืนยง

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้

623

THE PRODUCT DEVELOPMENT OF MACARON CHRYSALIS CREAM

ธีรกัญญา ตั้งสุวรรณรังสี, กฤษฎคุณ ภาณิตญาณกร, วัลลภา โพธาสินธ์, ศรัญญา รำไพศรี,
ภาคพล แสงโสภี, พงศ์พิสุทธิ มาตรังศรี, สิทธิกานต์ ฟักช่อง, เกียรติศักดิ์ วาระเพียง,
วริษฐา สาริบุตร

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

636

การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่าง
ประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญ
โดยถูกบังคับ: กรณีการคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหาย
ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย*

THAILAND PREPARING TO RATIFY THE INTERNATIONAL
CONVENTION FOR THE PROTECTION OF ALL PERSONS FROM
ENFORCED DISAPPEARANCE: A CASE OF THE PROTECTION
OF CHILDREN ENFORCED OR AFFECTED
BY ENFORCED DISAPPEARANCE

ชญาณี ทองนุ้ม

Chayanee Thongnum

นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายระหว่างประเทศ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประเทศไทย

Master of Law in International Law, Faculty of Law,

Thammasat University, Thailand

E-mail: phrompatsorn.kmtl@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ 2) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขกฎหมายภายในของไทยให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ เพื่อคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ประกอบด้วย กฎหมายภายในของประเทศไทย และ อนุสัญญาระหว่างประเทศ

* Received 18 August 2023; Revised 12 October 2023; Accepted 23 October 2023

ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ผลการวิจัยพบว่า 1) กฎหมายไทยยังไม่มีภาระบคความหมายของเหยื่อและผู้เสียหาย ระบุฐานความผิด และ กระบวนการ สอบสวนที่ชัดเจนสำหรับการคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย เมื่อเปรียบเทียบกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ 2) กฎหมายไทยควรมีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของอนุสัญญาฯ 4 ประการประกอบ ด้วย (1) การกำหนดความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหาย (2) การกำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดขึ้นเป็นเหยื่อการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (3) กระบวนการสอบสวน และ (4) กฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม 2) แนวทางการแก้ไขกฎหมายไทยควรดำเนินการดังนี้ (1) ผู้มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลให้ครอบคลุมถึงตัวเหยื่อและผู้เสียหาย (2) กระบวนการสอบสวนควรกำหนดให้พนักงานอัยการและพนักงานปกครองมีอำนาจสอบสวนคดีร่วมกับพนักงานสอบสวน และ (3) เด็กควรมีสิทธิในการเข้าถึงประวัติที่แท้จริงของตนเองหลังจากการถูกรับเป็นบุตรบุญธรรม

คำสำคัญ: การบังคับให้สูญหาย,เด็ก,การคุ้มครองเด็ก,อนุสัญญา,เหยื่อ

Abstract

This research aims (1) to conduct a comparative study between Thai law and foreign law, (2) to analyze relevant Thai legal issues, and (3) to propose guidelines for revising Thai internal law to be in line with the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance. This research is qualitative. The sample group in this study consisted of Thailand's internal law and the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance. The findings reveal that: 1) Thai law has not yet specified victims and plaintiff, the base of the offense, and a clear investigation process for the protection of children who have been forced to disappear or have been affected by enforced disappearance in comparison to the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance. 2) Thai law should be improved to be consistent with the guidelines of the Convention in 4 aspects: (1) determining the meaning of victim and plaintiff, (2) determining the basis of offenses related to cases in which

children are victims of forced disappearance, (3) the investigation process, and (4) laws regarding the adoption of children. 3) Guidelines for amending Thai law should be as follows: (1) Complainant and plaintiff should cover the victim and relevant parties. (2) The investigation process should specify that prosecutors and administrative officials have the authority to investigate cases together with police investigators, and (3) children should have the right to access their own record after being adopted.

Keywords: Enforced disappearance, Children, Child protection, Conventions, Victims

บทนำ

ข้อมูลจากคณะทำงานด้านการบังคับสูญหายโดยไม่สมัครใจขององค์การสหประชาชาติ (UN Working Group on Enforced or Involuntary Disappearance -WGEID) เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562 (Human Rights Council Forty-second session, 2017) รายงานว่า ประเทศไทยมีบุคคลสูญหายโดยถูกบังคับจำนวน 82 ราย ซึ่งครอบครัวและเหยื่อผู้ได้รับผลกระทบยังคงนิ่งเงียบ เพราะกลัวกระแสการตอบโต้โดยอำนาจรัฐ โดยที่ประเทศไทยนั้นได้ลงนามในอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับ (CED) เมื่อปี พ.ศ. 2555 และหลังจากนั้นอีก 5 ปี ประเทศไทยโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2560 ได้มีมติเห็นชอบให้ไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญา

การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (Enforced Disappearance) หรือที่มักจะคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีในภาษาไทยที่เรียกว่า “อุ้มหาย” เป็นลักษณะของการกระทำที่ผู้กระทำนั้น เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หรือองค์การการเมือง ซึ่งด้วยความเข้าใจโดยทั่วไปนั้น คือการที่เจ้าหน้าที่รัฐลักพาตัวบุคคล ซึ่งบุคคลนั้นอาจจะเชื่อมโยงการเมือง หรือขัดความผลประโยชน์อื่นใดกับเจ้าหน้าที่รัฐ ก็เป็นไปได้ ซึ่งเมื่อลักพาตัวไปแล้วก็จะทรมานหรือทำร้ายร่างกายจนผู้ที่ถูกกระทำขาดอิสรภาพ หรือไม่สามารถกลับมาเรียกร้องสิทธิ หรือต่อสู้ทางกฎหมายได้ (มาตาลักษณ์ เสรมธากุล, 2562)

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้น มักพบว่าไม่เพียงพอ และไม่สนับสนุนให้เกิดการคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายแม่บทหรือกฎหมายลำดับรองลงมา กลไกของกฎหมายไม่สามารถคุ้มครองเด็กจากความรุนแรงได้จริง

(มาตาลักษณ์ เสรมธากุล, 2562) ดังนั้นกระบวนการทางกฎหมายจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นหนทางในการยับยั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเด็กที่ตกอยู่ในสถานการณ์ของการหายสาบสูญโดยถูกบังคับก็ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายภายในของไทยที่เกี่ยวข้องกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับที่เกิดขึ้นกับเด็กและที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางและประเด็นปัญหาในการปรับปรุงกฎหมายภายในของไทยเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กผู้ถูกระงับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับและเด็กผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิจัยข้อมูลโดยเน้นการค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก ประกอบไปด้วย 1) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และอนุสัญญาอื่น รวมไปถึงกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ 2) กฎหมายภายในที่สามารถปรับใช้ได้กับกรณีการศึกษา รวมทั้งกฎหมายที่เป็นประเด็นปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับและ 3) เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ บทความเชิงวิชาการขององค์กรอิสระ ภาครัฐ และเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ นโยบายภาครัฐ รายงานการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกรณีทำการการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบฟอร์มตรวจสอบเอกสาร (Check-list) เพื่อตรวจสอบความเหมือนและความแตกต่างของเอกสารที่นำมาศึกษา ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และทำบันทึกการตรวจสอบเอกสารด้วยตนเอง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์หาประเด็นที่ตรงกันและแตกต่างกันของข้อมูลที่นำมาศึกษา และเขียนรายงาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2555 แต่ประเทศไทยยังไม่ได้ดำเนินการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฯ แต่อย่างใด ดังนั้น ไทยจึงยังไม่มีภาระผูกพันที่จะต้องดำเนินการตามพันธกรณีที่อนุสัญญาฯ กำหนดไว้ ไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับข้อเท็จจริงของการกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับ โดยเฉพาะกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับ จึงทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้

กฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีเนื้อหาในการคุ้มครองดูแลสิทธิของเด็กมีจำนวนมาก แต่ยังไม่มีความหมายฉบับใดมีเนื้อหาครอบคลุมในการคุ้มครองดูแลสิทธิของเด็กที่เกี่ยวข้องกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับที่เกิดขึ้นกับเด็กและที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (การกำหนดความหมายของผู้เสียหาย การร้องทุกข์ และการนำคดีขึ้นสู่ศาล) การกำหนดความหมายของเหยื่อตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจำเลยในคดีอาญาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กฎหมายอาญา (ฐานความผิดในการพรากเด็กและผู้เยาว์ การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมาน การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพ) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 การสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย

1. ปัญหาการกำหนดความหมายของ “เหยื่อ” หรือ “ผู้เสียหาย”

จากการวิเคราะห์ความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหายสรุปได้ว่าในปัจจุบันการกำหนดความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหายในกฎหมายนั้น เป็นการกำหนดอย่างแคบและไม่สอดคล้องกับ อนุสัญญาฯ ข้อ 24 ที่ได้กำหนดความหมายของคำว่า เหยื่อ ไว้กว้างกว่ากฎหมายของไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในของไทยในด้านความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหาย เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายและแนวปฏิบัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับ โดยปรับปรุงความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหายในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. ประเด็นปัญหาการกำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดตกเป็นเหยื่อการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

ไทยมีกฎหมายที่บัญญัติว่าลักษณะการกระทำใดเป็นความผิดทางอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายแม่บทหลัก และยังมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือลำดับอื่นอีกจำนวนมากซึ่งหากมีการห้ามกระทำการใดไว้ แล้วมีการกำหนดบทลงโทษในลักษณะทางอาญา การนั้นเป็นไปในลักษณะการกระทำทางอาญา ทั้งนี้ อนุสัญญาระหว่างประเทศจำนวนมากที่ไทยได้มีการอนุวัติการแล้วบัญญัติเป็นกฎหมายภายในหรือแก้ไขกฎหมายปัจจุบันเพื่อเป็นสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยได้เข้าเป็นภาคีก็ไม่ได้มีการกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษไว้อย่างชัดเจน

2.1 ฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

2.1.1 ความผิดฐานพรากเด็กและความผิดฐานพรากผู้เยาว์

อนุสัญญาฯ มาตรา 25 (1) ได้มีการกล่าวถึง wrongful removal ซึ่งให้ความหมายในลักษณะที่หมายถึงการพรากเด็กไปจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ซึ่งการจะเป็น wrongful removal หรือไม่ ต้องพิจารณาจาก rights of custody สิทธิในการดูแลเด็กอย่างแท้จริง และบุคคลนั้นถูกพรากสิทธินั้นไปจากตนเอง หมายความว่า การที่พรากหรือลักพาตัวเด็กนั้นไปจากผู้ดูแลหรือผู้ปกครองนั้นทำให้ผู้บุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหาย ซึ่งจากการศึกษากฎหมายไทยนั้น พบการมีการกำหนดฐานความผิดในลักษณะเช่น wrongful removal อยู่บ้าง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 317 มาตรา 318 มาตรา 319

2.1.2 ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง

เมื่อได้ศึกษาเจตนารมณ์ ความหมาย และลักษณะการบังคับใช้มาตรา 310 จะพบว่ามุ่งคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ด้วยประการใด ๆ อย่างตามใจชอบ ทั้งนี้ ไม่กำหนดขอบเขตของผู้กระทำว่าต้องเป็นเจ้าพนักงานหรือบุคคลธรรมดาเท่านั้น แม้เป็นเจ้าพนักงานกระทำการตามหน้าที่ก็อาจจะเข้าข่ายการเป็นผู้กระทำหน่วงเหนี่ยวกักขังก็ได้

2.1.3 ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

เมื่อเกิดการบังคับสูญหายขึ้น ไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือกระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องปรากฏว่ามีการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนสิทธิเสรีภาพ หรือปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่สูญหาย ทำให้บุคคลที่สูญหายอยู่นอกการคุ้มครองของกฎหมาย เป็นความผิดในความหมายของอนุสัญญาฯ ประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ คือ มาตรา 157 ว่าด้วยเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

โดยสรุปจากการศึกษา มาตรา 157 ได้กำหนด องค์ประกอบความผิดไว้อย่างกว้าง ๆ ต้องการครอบคลุมการกระทำความผิดต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานโดยที่มีลักษณะความผิดมิได้ เฉพาะเจาะจงเหมือนความผิดฐานอื่น ๆ ความผิดที่จะเกิดขึ้นกับเจ้าพนักงานตามมาตรา 157 นั้น ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย หากไม่มีเจตนาพิเศษก็ไม่อยู่ในความหมายของมาตรา 157 นอกจากนี้ การบัญญัติ ถ้อยคำอย่างกว้างขวางทำให้กฎหมายอาญาขาดความชัดเจน ซึ่งขัดต่อ หลักกฎหมายอาญาที่ต้องมีความชัดเจน แน่นนอน (Nullum crimen sine lege certa) เมื่อใด ที่ขาดความชัดเจน ย่อมทำให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่ง ประเด็นปัญหาดังนี้เองที่ชี้ให้เห็นว่า มาตรา 157 ไม่สามารถบังคับใช้ได้กับกรณีการบังคับสูญ หาย ด้วยปัญหาที่ว่า การบังคับสูญหายที่ผู้กระทำเป็นเจ้าพนักงาน หรือเจ้าพนักงานจงใจปกปิด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องการบังคับสูญหายหรือเพียงแต่เพิกเฉย สำหรับกรณีที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ข้อมูลของผู้สูญหาย ข้อมูลผู้กระทำ หรือถิ่นที่อยู่ของผู้สูญหาย

2.2 ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นการกล่าวถึงในลักษณะทั่วไปอย่างกว้าง ๆ เพื่อการคุ้มครองเด็กจากการถูกทารุณกรรมไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ แต่ไม่ได้บ่งบอก ถึงเจตนาซ่อนเร้นอื่นใด หรือมีเจตนาพิเศษให้การกระทำนั้นให้อยู่นอกเหนือกฎหมายหรือ ต้องการปกปิดข้อมูลความจริงแต่อย่างใด ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กได้กำหนดโทษทาง อาญาของมาตรา 26 ไว้ที่ มาตรา 76 กำหนดว่า ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งหากเด็กถูกทารุณกรรมใน รูปแบบของการบังคับสูญหาย แล้วผู้กระทำได้รับบทลงโทษเพียงแค่จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นั้น คงไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความสูญเสียที่ผู้ถูกกระทำได้รับรวมทั้งผู้อื่นที่ได้รับผลกระทบด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการ ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและการกระทำผิด เพราะบทลงโทษน้อยเกินไปสำหรับความผิด ผู้กระทำอาจขาดความสำนึกผิดและกลับมากระทำผิดซ้ำอีกก็เป็นได้

2.3 กระบวนการสอบสวน

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ควรแก้ไข เรื่องกำหนดให้พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบแจ้งเหตุแห่งคดีให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อเข้าตรวจสอบหรือกำกับการสอบสวน ทันที ซึ่งเป็นการกำหนดให้พนักงานอัยการและพนักงานปกครองมีอำนาจในการสอบสวน ร่วมในการสอบสวนคดีตั้งแต่ต้นแบบเดียวกับประเทศในภาคพื้นยุโรป และมีหน้าที่แจ้งสิทธิ ให้แก่ผู้เสียหายในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเบื้องต้นจากการถูกกระทำตาม พระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ โดยปกติทหารกระทำความผิดจะขึ้นศาลทหาร แต่ในพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ทหารที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องขึ้นศาลพลเรือน คือศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ นอกจากนี้ยังควรแก้ไขในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของผู้เสียหาย โดยควรให้สามีภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะผู้แทนหรือทนายความ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิเข้าถึงข้อมูลและขอให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวได้ และหากเจ้าหน้าที่ไม่เปิดเผยข้อมูล ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูลหรือไม่ได้

2.4 การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

อนุสัญญากำหนดให้เพื่อความจำเป็นที่จะต้องปกป้องผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก อันเกี่ยวข้องกับการรักษาลักษณะบ่งชี้ในตัวตนของเด็ก หมายรวมถึงสัญชาติ ชื่อ ความสัมพันธ์กับครอบครัวตามที่กฎหมายรับรอง อนุสัญญากำหนดให้รัฐภาคีที่ยอมรับระบบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็กในรูปแบบอื่น ๆ จะต้องมีขั้นตอนทางกฎหมายที่ทบทวนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็ก และหากเป็นการเหมาะสม ให้ยกเลิกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็กซึ่งมีที่มาจากการใช้กำลังบังคับเพื่อให้หายสาบสูญ ดังนั้นเพื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของไทยว่าเพียงพอต่อการคุ้มครองเด็กที่จะก่อให้เกิดการบังคับใช้กำลังเพื่อให้เด็กไปเป็นบุตรบุญธรรมและนำไปสู่การบังคับสูญหายในเด็กได้หรือไม่ โดยจะพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม 2 กรณีด้วยกัน คือ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขกฎหมายภายในของไทยให้เป็นไปตามอนุสัญญากำหนดไว้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฯ ดังกล่าว 4 ประการประกอบด้วย (1) ปัญหาการกำหนดความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหาย (2) การกำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (3) กระบวนการสอบสวน และ (4) การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาการกำหนดความหมายของ “เหยื่อ” หรือ “ผู้เสียหาย”

ในปัจจุบันการกำหนดความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหายในกฎหมายนั้น เป็นการกำหนดอย่างแคบและไม่สอดคล้องกับ อนุสัญญาฯ ข้อ 24 จึงควรพิจารณาแก้ไขกฎหมายดังนี้

1.1 ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการดำเนินคดีแทนผู้เสียหายโดยมีข้อความ ในมาตรา 5 เพิ่มเติมดังนี้ “บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้ (2)/1 ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา เฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกบังคับให้สูญหายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินต่อไปให้เกิดความเป็นธรรมและรวดเร็วต่อผู้เสียหายหรือญาติของ ผู้เสียหาย อันจะทำให้บ้านเมืองเกิดความสงบสุขและควรให้สถานะของเหยื่อเริ่มมีสิทธิดำเนินการต่าง ๆ ทางด้านกฎหมายทันทีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันเป็นการบังคับให้บุคคลสูญหาย

1.2 ควรกำหนดไว้ในมาตรา (2)/2 ให้ความผิดฐานบังคับให้บุคคลสูญหายเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดินที่ไม่ สามารถยอมความกันได้เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถดำเนินคดีแทนผู้เสียหายได้ด้วยโดยให้สิทธิของ บุคคลที่กล่าวมาเหล่านี้ทันทีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้อยู่ภายใต้บังคับ บัญชาของเจ้าหน้าที่รัฐกระทำให้บุคคลสูญหาย โดยถูกบังคับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของคณะทำงานสหประชาชาติ (Report of the Working Group, 2003) ที่สรุปว่าการตีความว่าผู้ถูกกระทำเป็นเหยื่อเป็นหัวใจของการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับก็เป็นได้ เพราะหากพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ บุคคลผู้ที่สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายได้ภายหลังจากที่เกิดการกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับขึ้นแล้ว มักจะไม่ใช่ตัวบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายเอง แต่จะเป็นคนในครอบครัว ญาติ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เพราะลักษณะของการกระทำเป็นสถานการณ์ที่บีบบังคับให้จำเป็นต้องกระทำเช่นนั้น หากรอให้ตัวบุคคลผู้หายสาบสูญ กลับมาใช้สิทธิทางกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด คงเป็นไปได้ยากและล่าช้า เพราะเพียงแต่จะสืบรู้ชะตากรรมหรือถิ่นที่อยู่ของผู้สูญหายก็เป็นไปได้ยากแล้ว ฉะนั้นการกำหนดให้ความหมายและคำนิยามของผู้เสียหายในการกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้อย่างกว้าง ไม่ควรถูกจำกัดแต่เฉพาะเหยื่อที่เป็นผู้หายสาบสูญไปเท่านั้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการหายสาบสูญไปของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้มีสิทธิในกระบวนการทางกฎหมาย ทั้งในฐานะตนเองที่เป็นผู้เสียหาย และเพื่อตัวบุคคลผู้หายสาบสูญด้วย

ประการที่ 2 การกำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ได้เกิดเป็นเหยื่อการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

กฎหมายปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษไว้อย่างชัดเจน จึงควรพิจารณาปรับปรุงดังนี้

2.1 ฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

2.1.1 ความผิดฐานพรากเด็กและความผิดฐานพรากผู้เยาว์

จากการศึกษากฎหมายไทยนั้น พบการมีการกำหนดฐานความผิดในลักษณะเช่น wrongful removal อยู่บ้าง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 317 มาตรา 318 มาตรา 319

ดังนั้นการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนการพรากเด็กและพรากผู้เยาว์ให้สามารถบังคับใช้กับการถูกบังคับสูญหายนั้นลักษณะสำคัญที่จะทำให้เป็น wrongful removal นั้น จะต้องกระทำต่อเด็กซึ่งหายสาบสูญโดยการถูกบังคับ เด็กซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และเด็กที่เกิดในระหว่างที่มารดาหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ซึ่งทั้งสามกรณีนี้จะต้องถูกคุ้มครองโดยกฎหมายเพื่อป้องกันการถูกทำให้หายไปหรือถูกลบออกจากข้อมูลเท็จจริงของตนเอง ดังนั้นจึงควรต้องปรับปรุงมาตรา 317, 318, 319 ให้มีเจตนาที่มุ่งจะคุ้มครองเด็กในการที่ถูกลักพาตัวไปเพื่อการบังคับสูญหายหรือเพื่อการบิดเบือนซ่อนเร้นการอันใดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการบังคับสูญหาย หรือลักพาตัวเด็กไปเพื่อลบข้อมูลและปิดบังความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

2.1.2 ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง

เมื่อได้ศึกษาเจตนารมณ์ ความหมาย และลักษณะการบังคับใช้มาตรา 310 จะพบว่ามุ่งคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ด้วยประการใด ๆ อย่างตามใจชอบ ทั้งนี้ ไม่กำหนดขอบเขตของผู้กระทำว่าต้องเป็นเจ้าพนักงานหรือบุคคลธรรมดาเท่านั้น แม้เป็นเจ้าพนักงานกระทำการตามหน้าที่ก็อาจจะเข้าข่ายการเป็นผู้กระทำหน่วงเหนี่ยวกักขังก็ได้

มาตรา 310 ประมวลกฎหมายอาญาที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับลักษณะของการบังคับสูญหาย ได้แก่มาตรา 310 ต้องปรับปรุงให้มีเจตนามุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของบุคคลใดบุคคลหนึ่งออกจากถูกกักขัง หน่วงเหนี่ยวโดยไร้ซึ่งความชอบด้วยกฎหมาย ต้องปรับปรุงให้เฉพาะเจาะจงว่าผู้กระทำต้องเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หรือได้รับการสนับสนุนหรือยินยอม หรือการรับรู้ว่ามีกรลิดรอนสิทธิและเสรีภาพเกิดขึ้นแต่ไม่ดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมาย บังคับเป็นการทั่วไป หรือมีเจตนาต้องการปกปิดข้อมูลว่าเกิดการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้น และปิดกั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย ต้องปรับปรุงให้เป็นการกระทำที่นำไปสู่การปกปิดข้อมูลหรือปกปิดการหน่วงเหนี่ยวกักขังนั้น โดยมีเจตนาปกปิดข้อมูลแห่งการกระทำ และให้ผู้

เกี่ยวข้องไม่ว่าผู้กระทำหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายได้ ไม่ว่าจะการนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณา การช่วยเหลือเยียวยาในรูปแบบใด ๆ

2.1.3 ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

โดยสรุปจากการศึกษา มาตรา 157 ได้กำหนด องค์ประกอบความผิดไว้อย่างกว้าง ๆ ต้องการครอบคลุมการกระทำความผิดต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานโดยที่มีลักษณะความผิดมิได้เฉพาะเจาะจงเหมือนความผิดฐานอื่น ๆ ความผิดที่จะเกิดขึ้นกับเจ้าพนักงานตามมาตรา 157 นั้น ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย

ดังนั้น มาตรา 157 จะต้องมีการปรับปรุงดังนี้ เจ้าพนักงานผู้กระทำการบังคับสูญหาย สนับสนุนให้เกิดการบังคับสูญหายหรือหรือเพิกเฉยต่อการบังคับสูญหาย ได้แก่การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดย เจ้าหน้าที่ของรัฐ สอดคล้องกับการศึกษาของ (Tatjana MILIĆ , 2010) โดยที่รัฐภาคีต้องจัดให้มีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดอาญาที่เกี่ยวกับกระทำในลักษณะ “wrongful removal” โดยที่จะต้องครอบคลุมการกระทำต่อเด็กทั้งสามกรณี คือ (1) เด็กซึ่งหายสาบสูญโดยการถูกบังคับ (2) เด็กซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (3) เด็กที่เกิดในระหว่างที่มารดาหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

2.2 ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นการกล่าวถึงในลักษณะทั่วไปอย่างกว้าง ๆ เพื่อการคุ้มครองเด็กจากการถูกทารุณกรรมไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ แต่ไม่ได้บ่งบอกถึงเจตนาซ่อนเร้นอื่นใด หรือมีเจตนาพิเศษให้การกระทำนั้นให้อยู่นอกเหนือกฎหมายหรือต้องการปกปิดข้อมูลความจริงแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (ไพรัช พรสมบูรณ์ศิริ, 2556) ที่ระบุว่าอนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยการลักพาเด็กข้ามชาติ (Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction) มีประโยชน์ในด้านการประกอบการดำเนินงาน และการช่วยเหลือติดตามเด็กที่หายสาบสูญหรือถูกลักพาตัว โดย มีวัตถุประสงค์หลักที่เกี่ยวข้องกับเด็กคือการที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการใด ๆ เพื่อติดตามและแสวงหาตัวเด็กให้พบ ดังนั้น จึงสามารถปรับใช้การให้ความหมายที่จะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินการดังกล่าวได้

องค์ความรู้ใหม่

1) กฎหมายไทยยังไม่มีภาระระบุความหมายของเหยื่อและผู้เสียหาย ระบุฐานความผิด และกระบวนการ สอบสวนที่ชัดเจนสำหรับการคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือได้รับ

ผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย เมื่อเปรียบเทียบกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ 2) กฎหมายไทยควรมีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของอนุสัญญาฯ 4 ประการประกอบ ด้วย (1) การกำหนดความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหาย (2) การกำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดขึ้นเป็นเหยื่อการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (3) กระบวนการสอบสวน และ (4) กฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม 2) แนวทางการแก้ไขกฎหมายไทยควรดำเนินการดังนี้ (1) ผู้มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลให้ครอบคลุมถึงตัวเหยื่อและผู้เสียหาย (2) กระบวนการสอบสวนควรกำหนดให้พนักงานอัยการและพนักงานปกครองมีอำนาจสอบสวนคดีร่วมกับพนักงานสอบสวน และ (3) เด็กควรมีสิทธิในการเข้าถึงประวัติที่แท้จริงของตนเองหลังจากการถูกรับเป็นบุตรบุญธรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอแนวทางการแก้ไขกฎหมายภายในของไทยให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ เพื่อคุ้มครองเด็กที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย จึงต้องมีการปรับปรุงดังนี้ 1. ผู้มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้ที่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ควรแก้ไข เรื่องผู้มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดังนี้ “บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้ สามเณร ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะ และผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกเอาตัวไปเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิร้องทุกข์ ฟ้องคดีตามกฎหมายได้ด้วยเฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกบังคับให้สูญหายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินต่อไปให้เกิดความเป็นธรรมและรวดเร็วต่อผู้เสียหายหรือญาติของ ผู้เสียหาย 2. กระบวนการสอบสวน 2.1 การสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรแก้ไข เรื่องความหมายของผู้เสียหาย ดังนี้ “บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้ สามเณร ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะ และผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกเอาตัวไปเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิร้องทุกข์ ฟ้องคดีตามกฎหมายได้ด้วยเฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกบังคับให้สูญหายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ทั้งนี้เพื่อให้สามเณร บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะ ผู้แทนหรือทนายความ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามตาพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิเข้าถึงข้อมูลและขอให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวได้ และหากเจ้าหน้าที่ไม่เปิดเผยข้อมูล ให้ศาลมี

อำนาจออกคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูลหรือไม่ได้ 2.2 การสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ ควรกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานกระทำความผิดและกระทำให้บุคคลสูญหายให้มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาทบุคคลทั่วไปที่ไปทรมานผู้อื่น หรือไปอุ้มผู้อื่นหายไป การทรมานหรือการบังคับบุคคลให้สูญหายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงเป็นอาชญากรรมที่กระทำด้วยความร้ายแรงของการกระทำความผิด การกำหนดความผิดเฉพาะและการกำหนดโทษที่รุนแรงให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดจึงเป็นสิ่งจำเป็น และ3. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ควรจะต้องแก้ไขในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของเด็กหลังจากการที่ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพ้นจากระยะเวลาการรายงานการเลี้ยงดูให้หน่วยงานซึ่งดูแลการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมทราบ ห้ามการปลอมแปลงเอกสารเกิดขึ้น โดยเพื่อมุ่งหวังประโยชน์อื่นใดจากเด็ก เช่น การค้าแรงงานเด็ก ค้ามนุษย์เด็ก ค้าประเวณีเด็ก ที่จะนำมาซึ่งการหายสาบสูญโดยถูกบังคับในเด็กในที่สุด

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (15 ธันวาคม 2562). หลักสุจริตและเหตุเหนือความคาดหมายในการชำระหนี้ (Good Faith & Supervening Events) ในระบบกฎหมายเยอรมัน ฝรั่งเศส แองโกลอเมริกัน และไทย. เข้าถึงได้จาก เอกสารอ่านประกอบการศึกษา วิชาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย น. 71 : http://www.law.tu.ac.th/blog/wp-content/uploads/2019/11/LA100_W8_Handout-Compatibility-Mode.pdf
- ไพรัช พรสมบูรณ์ศิริ. (2556). รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง อุปสรรคปัญหาและแนวทางแก้ไขในการบังคับใช้สนธิสัญญาว่าด้วยลักษณะทางแพ่งในการลักพาเด็กข้ามชาติ ค.ศ.1980 ในประเทศไทย. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 5 ปี 2556 สถาบันการต่างประเทศ.
- มาตาลักษณ์ เสรมะธากุล. (2562). งานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย เรื่องหลักการค้าคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก . กองทุนวิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: บริษัทโรงพิมพ์เดือนตุลา.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2562). สิทธิมนุษยชนกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.รวมบทความทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบ 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

สิริรัตน์ ศรีลักษณ์กรณ. (2552). สิทธิของเหยื่อตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ค.ศ. 2006. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

Human Rights Council Forty-second session. (1 July 2017). United Nation: A/HRC/42/NGO/5, ‘. เข้าถึงได้จาก Unforgotten in Thailand: ensure truth, Justice, and reparations for victims of enforced disappearance’ : <https://www.lrwc.org/ws/wp-content/uploads/2019/08/G1925634.Thailand.HRC42.pdf>

Julia Fionda. (2001). Legal Concepts of Childhood. Oxford: Hart Publishing.

Report of the Working Group. (2003). UN DocE/CN.4/2003/71, (12 February 2003).

Tatjana MILIĆ . (2010). Međunarodna konvencija o zaštiti lica od prisilnog nestanka, MP 1. ใน International Convention for the Protection of All Persons from Enforced .

พุทธวิถีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร*

BUDDHOLOGY FOR LIVING WITH OTHER FAITHS IN THE PATIKA SUTTA

พระปลัดณัฐยุทธ์ โฆสิตวิโส (ชัยวงศ์)

Phrapalad Nuttayut Kosittawangso (Chaiwong)

พระมหาอดิเดช สติวโร

Phramaha Adidej Sativaro

สุเทพ พรหมเลิศ

Suthep Phromlert

พระมหาดำรงค์ ปชฺโชตชโย

Phramaha Damrong Pajjotajayo

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Faculty of Buddhism Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: chaiwongsa2023@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก 2) เพื่อศึกษาพุทธวิถีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร และ 3) บูรณาการพุทธวิถีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขในสังคมปัจจุบัน ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยด้านเอกสาร ด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยจาก คัมภีร์พระไตรปิฎกที่ปรากฏปาฏิกสูตร และภาคสนามโดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎกจำนวน 17 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนด้านพระไตรปิฎกจำนวน 4 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก สังคมพุทธกาลได้รับอิทธิพลทางอารยธรรมจากอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ แบ่งออกเป็น 16 แคว้น สถาบันศาสนาเป็นที่มาของความเชื่อ ความศรัทธา พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เป็นสถาบันสำคัญที่ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและแนวทางดำเนินชีวิตของสังคม สภาพสังคมชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล นับว่ามีความหลากหลายมาก เพราะประกอบด้วย

* Received 25 August 2023; Revised 26 September 2023; Accepted 24 October 2023

ลัทธิต่าง ๆ มากมาย โดยมีศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่ทรงอิทธิพลสูงสุด นอกจากนั้นยังพบว่า พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฎิกสูตร พุทธวิธีที่พระองค์ทรงใช้ในการวางท่าทีกับบุคคลต่างศาสนามีด้วยกัน 3 วิธีคือ 1) สามัคคีธรรม (สมานฉันท์) พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงไม่เคยรังเกียจนักบวชนอกศาสนาเลยแต่ทรงแวะเวียนไปเยี่ยมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพราะทรงตระหนักดีว่า ในสังคมชมพูทวีปมีอีกหลากหลายลัทธิมากที่ยังดำรงอยู่ ความมีใจกว้างต่อผู้นับถือศาสนาอื่นนี้ เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการยกย่องจากผู้นับถือศาสนาอื่น 2) สันติธรรม (ประนีประนอม) พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นท่ามกลางความเชื่อที่หลากหลายในสังคม เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้และประกาศคำสอนทรงเปลี่ยนแปลงและดัดแปลงพร้อมทั้งเสนอวิถีทางเลือกใหม่ให้กับคนในสังคม ในสมัยนั้นโดยมีคำสอนที่มีลักษณะเฉพาะ เคารพให้เกิดซึ่งกันและกัน” และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือ “การสร้างกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน” ที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ 3) เคารพในสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ตลอดพระชนม์ชีพของพระพุทธเจ้าพระองค์ไม่เคยบังคับใครให้มาเป็นสาวกของพระองค์ ทรงให้เสรีภาพทางปัญญา และไม่บีบบังคับใครมา นับถือพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการรับบุคคลเข้าเป็นนักบวชและพุทธศาสนิกชน หรือแม้กระทั่งบุคคลใดจะเลิกละนับถือพระพุทธศาสนา นั้นเป็นสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคล ที่มีได้มี ข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ และพบว่า พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขในสังคมปัจจุบัน ต้องประกอบด้วยวิธี 7 ประการนี้ คือ 1) การยอมรับแนวคิดของศาสนาและลัทธิอื่น 2) การให้เสรีภาพในการเลือกหรือไม่เลือกนับถือศาสนา 3) การแสดงความเคารพด้วยไมตรีจิตในการปฏิสังขาร 4) เจรจากกับนักบวชนอกศาสนาด้วยคำสัตย์ 5) การมีปฏิสัมพันธ์กรณีเกิดความขัดแย้งทางความเชื่อ 6) แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง 7) ท่าทีในการโต้ตอบและใช้วิธีการให้เหมาะสมกับผู้ฟัง เหล่านี้จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

คำสำคัญ: พุทธวิธี, การอยู่ร่วมกัน, คนนับถือต่างศาสนา, ปาฎิกสูตร

Abstract

This article has three objectives; 1) to study the state of coexistence of other religious people's faiths in Tipitaka, 2) to study the Buddhist method of coexistence of other religious people's faiths in Pāṭika-Sutta, and 3) to integrate the Buddhist method of peaceful coexistence of other religious people's faiths in the present society. The qualitative research methodology focused on documentary research by studying the data from Tipitaka, Atthakatha, and field-works research was conducted by interviews with a group of doctoral degree in

Buddhism students and experts who have experiences in teaching Tipitaka. The result of the study of the state of coexistence of other religious people's faiths in Tipitaka found that Buddhist society was influenced by the Indus Valley Civilization, which was divided into sixteen regions. Religious institutes were the origin of beliefs, devotion, and human behavior in society. It was an important institution to contribute to the customs, traditions, and manners of society. The social state of India in the Buddha's period was considered there were many diversities of schools, and Brahmanism or Hinduism was the most influential religion. The result of the study of the Buddhist method of coexistence of other religious people's faiths in Pāṭika-Sutta found that there are three ways that the Lord Buddha used to attitude with other different religious people; 1) Sāmaggī-dhamma: harmony (Samānnachanda: mutual respect), the Lord Buddha never objected non-Buddhist monks but he always visited and exchanged ideas, because he realized that there are many diversities of schools which still exist in the society of India. He also was generous to the followers of other religions, which is one reason Buddhism is admired by those of other faiths. 2) Santi-dhamma: peace (compromise), Buddhism was born among the diversities of beliefs in society, after the enlightenment of the Lord Buddha, he proclaimed his teachings, changed adaptable teachings, and modified alternative ways to the people in the period. Especially, mutual respect was important, and the most important is "the establishment of ethics of coexistence", which all can be accepted. 3) Respect for individual freedom, throughout the Buddha's life, he never forced anyone to become his disciple. Their intellectual freedom was not forced to believe in Buddhism, whether it is to admit a person to become a monk or Buddhist, even a person who will recant to respect Buddhism, that is individual freedom without imposed any rules or regulations. The result of the study of the Buddhist method of peaceful coexistence of other religious people's faiths in the present society found that there consists of seven methods; 1) acceptance of other religious or doctrine ideas, 2) freedom of religious respect, 3) paying respect with the sympathy of hospitality, 4) communication with other religions by reality, 5) interaction in the case of conflict of beliefs, 6) point of parties and

point of difference, and 7) the attitude for interaction and using appropriate method to the audience. These methods will contribute to the creation of a peaceful and harmonious society.

Keywords: Buddhology, Living Together, Various Religious People, The Pāṭika Sutta

บทนำ

ตลอดระยะเวลา 45 ปีที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนาในท่ามกลางสังคมของชมพูทวีปที่นับถือลัทธิศาสนาที่มีความแตกต่างกันอย่างมากหลายลัทธิ อีกทั้งพระพุทธศาสนาในยุคนั้นก็ถือว่าเป็นลัทธิคำสอนที่เกิดขึ้นใหม่ ที่มีความแปลกใหม่ ค่อนข้างมีความขัดแย้งกับบริบทของสังคมชมพูทวีป จึงทำให้พระพุทธองค์เอง ต้องทรงเกี่ยวข้องกับลัทธินอกศาสนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับลัทธินอกศาสนาในหลายด้าน ทั้งความสัมพันธ์ของอดีตชีวิตประวัติของพระพุทธเจ้า คือ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีเรื่องราวกล่าวถึงพระพุทธเจ้ากับนักบวชนอกศาสนาทั้งในอดีตชาติและปัจจุบันชาติ การมีความเกี่ยวข้องกันนี้หลายเรื่องเป็นการสั่งสมบารมีจนได้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกรณีนี้รวมทั้งพระอริยสาวกของพระองค์ด้วยส่วนทางด้านสังคม คือ นักบวชพระพุทธศาสนาและนักบวชนอกศาสนา มีการเผยแผ่คำสอนของลัทธิของตนเอง ในสังคมเดียวกันจึงทำให้ศาสนาและสาวกของศาสนาทั้งหลายมีความเกี่ยวข้องกัน บางครั้งก็เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบ้าง มีความขัดแย้งกันบ้าง บางครั้งเป็นเรื่องราวระหว่าง พระพุทธเจ้ากับนักบวชนอกศาสนา และสาวกของนักบวชนอกศาสนา และทางคำสอน ลัทธิต่าง ๆ ในสมัยพุทธกาลมีจำนวนมาก และมีแนวทางการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งในปาฏิกสูตรอันเป็นพระสูตรสำคัญในพระไตรปิฎกอันเป็นคัมภีร์ที่รวมคำสอน พุทธวจนะของพระบรมศาสดา ก็ปรากฏข้อความที่อธิบายถึงลัทธิ คำสอนต่าง ๆ ในสมัยพุทธกาล และปัญหาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในการเผยแผ่ศาสนาพุทธว่าด้วยนักบวชเปลี่ยนปาฏิกสูตร ที่กล่าวถึงเรื่องราวของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเข้าไปบิณฑบาตในอนุปิยนคม เวลาเข้าได้พบกับภักควโคตร และได้สนทนากันในประเด็นเรื่องสุนัขขี้ตดลิจฉวี ขอลาสิกขาบพไม่อยู่ อุทิศเฉพาะพระศาสดา ด้วยสาเหตุที่พระองค์ไม่เคยสอนให้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์และการกำเนิดโลก ทำให้เกิดความไม่แน่ใจถึงความศักดิ์สิทธิ์ของพุทธศาสนา หรือ ตัวพระพุทธเจ้าเอง จะเห็นว่าในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าอันเป็นยุคที่มีความหลากหลายทางความเชื่อ มีบุคคลในสังคมที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน ทั้งศาสนาพราหมณ์ หรือ ลัทธิบูชาเทพเจ้าอื่น ๆ แต่พระพุทธเจ้ามีพุทธวิธีในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลต่างศาสนา รวมทั้งมีคำสอนและหลักการปฏิบัติที่ปฏิบัติต่อนักบวชนอกศาสนา อีกทั้งการเผยแผ่ศาสนาของพระองค์บาง

ประการที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักบวชนอกศาสนาพระองค์ก็ทำด้วยความเมตตา หวังประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่ใช้วิธีรุนแรง ไม่บังคับให้เชื่อ ทรงพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักบวชนอกศาสนาและสาวกด้วยพุทธวิธีที่หลากหลายวิธี เช่น แวะเวียนไปสนทนาด้วย ไม่วิจารณ์ลัทธิอื่นด้วยถ้อยคำรุนแรงจะใช้วิธีอธิบายด้วยเหตุผลไม่ผูกขาดความดี (พระราชวัธนาจารย์, 2563) ความเชื่อและคำสอนที่แตกต่างกันจะอยู่ด้วยกันได้ ซึ่งต้องทำความเข้าใจว่าเป็นคนละเรื่องไม่ควรยุ่งเกี่ยวกันออกไปให้หมด และสร้างชุดความเข้าใจใหม่ว่า ความเชื่อที่แตกต่างนับว่าเป็นสิทธิเสรีภาพที่สำคัญประการหนึ่งภายใต้หลักการของประชาธิปไตย และคนที่ไม่เลือกที่จะนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งแต่เลือกที่จะนับถือสิ่งที่ตั้งถามให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ด้วยเหตุผลดังอธิบายในข้างต้นทางผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร” เพื่อหาแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมของลัทธิคำสอนต่าง ๆ ในสังคมในสมัยพุทธกาลมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดสันติภาพในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก
2. เพื่อศึกษาพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร
3. บูรณาการพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขในสังคมปัจจุบัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยด้านเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) รวมถึงหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และภาคสนาม (Field-Work Research) โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 4 มหาวิทยาลัย โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เป็นนักศึกษابริญญาเอกในหลักสูตรที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎกจำนวน 17 ท่าน ได้แก่

1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จำนวน 6 ท่าน
2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	จำนวน 5 ท่าน
3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	จำนวน 3 ท่าน

4) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นกลุ่มคณาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับพระไตรปิฎก จำนวน 3 รูป/คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 ท่านได้แก่

1) พระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร. (สุทิพย์ อาภากร) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย

2) รศ.ดร. ดุลยภาค ปรีชารัชช รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

3) ผศ.ดร. ชัยวัฒน์ มีสัจฐาน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

4) อาจารย์สมฤทธิ์ ลือชัย นักวิชาการอิสระ ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาและอาณาบริเวณ ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้สร้างเครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาการ อยู่ร่วมกันของคนต่างความเชื่อ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ ได้แก่

ข้อที่ 1 สภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาสมัยพุทธกาล ในด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อ เป็นอย่างไร

ข้อที่ 2 พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตรของ พระพุทธเจ้ามีหลักการสำคัญอย่างไร

ข้อที่ 3 การบูรณาการพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขใน ปัจจุบันควรเป็นอย่างไร

การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยกำหนดคะแนนของความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

+1 หมายถึง ข้อคำถามมีเนื้อหาสอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีเนื้อหาสอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านทำการประเมินเครื่องมือของการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence : IOC) ในแต่ละข้อ และผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ให้ตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุงใหม่ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยเป็นผู้นัดหมาย ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

3. เมื่อถึงวันนัดหมาย ผู้วิจัยได้ไปพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามนัดหมาย และ ขออนุญาตเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ พร้อมกับขออนุญาตบันทึกภาพและเสียงระหว่างเก็บข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้การอนุญาตให้ดำเนินการได้

4. หลังจากการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้าของข้อมูล (Data Triangulation) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านมาเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล ซึ่งพบว่า ข้อมูลร้อยละ 90 มีความเหมือน และ ข้อมูลร้อยละ 10 มีความแตกต่างกัน หมายความว่า ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความน่าเชื่อถือและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบ งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และภาคสนาม (Field-Work Research) มีการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา รวมถึงหนังสือบทความ คุชณินพนธ์ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นเรื่อง สภาพการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และวิเคราะห์พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยนำผลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1) และข้อ 2) มาประกอบการวิเคราะห์ พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆจำนวน 17 คนและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 รูป/คน โดยวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการบูรณาการการอยู่ร่วมกันของคนที่มีความคิดเห็นต่างกันทางศาสนาในสังคมปัจจุบัน

ผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกจากการศึกษาพระไตรปิฎก 6 เล่ม ประกอบด้วย เล่มที่ 1 มหาสัททนต์สูตร ที.สี. (ไทย) 5/261/223 เล่มที่ 2 มหาปริณิพพานสูตร ที.ม. (ไทย) 10/134/78-80 เล่มที่ 3 สามัญญผลสูตร ที.สี. (ไทย) 9/165-181/53-60 เล่มที่ 4 พรหมชาลสูตร ที.สี. (ไทย) 9/28-104/11-39 เล่มที่ 5 พระไตรปิฎก เล่มที่ 20 อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาตอง.ติก. (ไทย) 20/66/256 และ เล่มที่ 6 พระไตรปิฎก เล่มที่ 20 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 12 อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาตอง.ติก (ไทย) 20/71/288 และพบว่า

ในการศึกษาพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตรนั้น ก่อนการศึกษาถึงพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนานั้น ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการอยู่ร่วมกันของคนในชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล เน้นทางด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคม และด้านศาสนาหลักความเชื่อ เพื่อศึกษาทำความเข้าใจถึงสภาพสังคมชมพูทวีปในยุคนั้นเป็นอย่างไร แล้วจึงวิเคราะห์แนวคิดการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันที่ปรากฏในชั้นพระไตรปิฎก ได้ผลดังนี้

สภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาสมัยพุทธกาล ผลจากการศึกษาทราบว่า

1) ทางด้านการเมืองนั้น อินเดียได้รับอิทธิพลทางอารยธรรมจากอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ โดยชนเผ่าอารยันเคลื่อนตัวจากทะเลสาบแคสเปียนมายังดินแดนชมพูทวีป เข้ามารุกรานและครอบครองชมพูทวีปพร้อมนำศาสนาพราหมณ์เข้ามาด้วย (อัญชลิตา สุวรรณะชญ, 2565) ดังนั้นในช่วงที่พระพุทธเจ้าดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นอินเดียมีศาสนาพราหมณ์อยู่

แล้ว ในสมัยนั้นอินเดียแบ่งออกเป็น 16 แคว้น แคว้นที่ยิ่งใหญ่มีอำนาจมากมี 5 แคว้น คือ มคธ โกศล วัชชี วังสะ อวันตี ด้านการปกครองมี 2 แบบ คือ แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครอง และแบบประชาธิปไตยหรือสหพันธรัฐ ได้แก่ แคว้นที่อำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองมิได้ขึ้นอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียว (สุวรรณสา อานันท์, 2562) แต่จะมีกลุ่มบุคคลเป็นผู้กำหนดนโยบายและมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง เช่น แคว้นวัชชี

2) ทางด้านสังคมนั้น สถาบันศาสนาเป็นที่มาของความเชื่อ ความศรัทธา พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เป็นสถาบันสำคัญที่ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและแนวทางดำเนินชีวิตของสังคม และด้วยอิทธิพลของศาสนาทำให้มีการแบ่งชนชั้นขึ้นในสังคม มีการแบ่งออกเป็น 4 วรรณะ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร วรรณะสูงและวรรณะต่ำจะคบหาสมาคมกันไม่ได้เลย หากทำการ คบหาสมาคมกันแล้วแต่งงานกัน บุตรที่เกิดมาจะถูกเรียกเป็น “จัณฑาล” เป็นกลุ่มคนที่ถือว่าไม่มีวรรณะ เป็นกลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมต่ำกว่าวรรณะทั้งปวง

3) ทางด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อนั้น สภาพสังคมชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล นับว่ามีความหลากหลายมาก เพราะประกอบด้วยลัทธิต่าง ๆ มากมาย โดยมีศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่ทรงอิทธิพลสูงสุด พระพุทธศาสนาเองก็กำเนิดเกิดขึ้นท่ามกลางความเชื่อที่หลากหลายในสังคมชมพูทวีป ซึ่งชาวอารยันที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอินเดียบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุเป็นผู้นำเข้ามาเมื่อราว 3,500 กว่าปีมาแล้ว นอกจากศาสนาพราหมณ์แล้วก็มีลัทธิต่าง ๆ ซึ่งมีความเชื่อหรือทฤษฎีที่แตกต่างกันถึง 62 ทฤษฎี โดยลัทธิที่สำคัญมี 6 ลัทธิ ได้แก่ 1) ลัทธิของครูปุณะกัสสปะ จัดอยู่ในประเภทกิริยวาทะ เห็นว่าทำไม่เป็นอันทำ กล่าวคือการกระทำทุกอย่างไม่มีผล 2) ลัทธิของครูมกขลิโคศล จัดอยู่ในประเภทนัตถิกวาทะ เห็นว่าไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย กล่าวคือ ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย ที่ทำให้สัตว์บริสุทธิ์หรือเศร้าหมอง สัตว์จะบริสุทธิ์เองหลังจากเวียนว่ายตายเกิดจนถึงที่สุดแล้ว 3) ลัทธิของครูอชีตะเกสกะมพล จัดอยู่ในประเภทอุจเฉทวาทะ เห็นว่าหลังจากตายแล้วอัตตาขาดสูญ กล่าวคือ ทานที่ให้แล้วไม่มีผล ยัญที่บูชาแล้ว ไม่มีผล ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำความชั่วก็ไม่มี 4) ลัทธิของครูปุณะกัจจายณะ จัดอยู่ในประเภท นัตถิกวาทะ เห็นว่าไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย กล่าวคือ ทุกสิ่งไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย เป็นเพียงสภาวะ 7 กอง ซึ่งไม่มีผู้สร้าง ไม่มีผู้บันดาล ไม่มีผู้เนรมิต ไม่หวั่นไหว ไม่ผันแปร ไม่กระทบกระทั่งกัน ไม่ก่อให้เกิดสุขหรือทุกข์ 5) ลัทธิของครูนิครนถ์นาฏบุตร จัดอยู่ในประเภทอัตตกลิมถานุโยค ถือว่าการทรมานตนเป็นการเผากิเลส และอยู่ในประเภทสัสสวาทะ เห็นว่าชีวะเที่ยง ผู้ถึงที่สุดแล้ว สรรวมด้วยการสังวร ย่อมตั้งมั่น และ 6) ลัทธิของครูสญชัยเวลล์ฐบุตร จัดอยู่ในประเภทอมราวิกเขปวาทะ มีวาทะ หลบเลี่ยงไม่ตายตัว ไม่แน่นอน

2. สรุปผลการศึกษาพุทธวิธีในการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร

ในการศึกษาพุทธวิธีในการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร ที.ปา. (ไทย) 11/7. ที่ฉนิกาย ปาฏิการวรรค เล่มที่ 11 ซึ่งปาฏิกสูตร เป็นพระสูตรว่าด้วยนักบวชเปลือย ชื่อปาฏิกบุตร ซึ่งเป็นนักบวชเปลือยคนที่ ๑ ในจำนวนนักบวชเปลือย 3 คนที่ปรากฏในพระสูตรนี้ นักบวชเปลือยอีก 2 คน คือ (1) โกรักขัตติยะ (2) กพารมัทธกะ ซึ่งนี้จึงตั้งตามชื่อบุคคลที่ปรากฏในพระสูตร พระสูตรนี้ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแก่ภคควโคตรปริพาชก ณ อารามของปริพาชกนี้ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอนุปิยนคม แคว้นมัลละ โดยทรงปรารภคำถามของภคควโคตรปริพาชก เรื่องเจ้าสำนักขัตตะ ลิจฉวิบุตรลาสิกขา จึงทรงเล่าสาเหตุที่สำนักขัตตะ ลิจฉวิบุตรลาสิกขาให้ฟังอย่างละเอียด โดยรูปแบบของปาฏิกสูตร เป็นบรรยายโวหารแบบเล่าเรื่อง ซึ่งมีการสนทนาถาม-ตอบ ระหว่างพระผู้มีพระภาคกับเจ้าสำนักขัตตะ ลิจฉวิบุตร และเนื้อหาของเรื่องที่ทรงเล่าในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าประสบพบเจอ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดตามทฤษฎีตะวันตก และวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงมีท่าทีกับนักบวชนอกพระพุทธศาสนา จากการศึกษาพบว่า

แนวคิดและทฤษฎีตามทฤษฎีตะวันตก ได้ทำการศึกษาแนวคิดการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนา ซึ่งนำทฤษฎีตะวันตกที่สำคัญมาทำการศึกษาด้วยกัน 3 ทฤษฎี 1) แนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยม ของชาร์ลส์ เทย์เลอร์ (อัญชลิตา สุวรรณะขภู, 2565) 2) แนวคิดทฤษฎีสันติภาพ (ศรีมงคล เทพเรณู, 2555) 3) แนวคิดพหุนิยมศาสนา (Religious Pluralism) (สุวรรณ สภาอานันท์, 2562) หลักจากนั้นนำทฤษฎีทั้ง 3 มาวิเคราะห์พุทธวิธีในการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงปฏิบัติ ด้วยแนวคิด 3 ประการ ที่ปรากฏในปาฏิกสูตร คือ 1) การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความสามัคคีธรรม 2) การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยมุ่งสันติธรรม 3) การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความเคารพในสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล

พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร ใช้ทฤษฎีแนวคิดตามทฤษฎีตะวันตกมาทำการศึกษาผลการศึกษพบว่า

1) การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความสามัคคีธรรม พระพุทธเจ้าทรงไม่รังเกียจนักบวชนอกศาสนาและแวะเวียนไปเยี่ยมสนทนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงไม่เคยรังเกียจนักบวชนอกศาสนาเลยแต่ทรงแวะเวียนไปเยี่ยมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสมอ เพราะทรงตระหนักดีว่าท่ามกลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมชมพูทวีปมีอีกหลากหลายลัทธิมากที่ยังดำรงอยู่ ความมีใจกว้างต่อผู้นับ ถือนศาสนาอื่นนี้ เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการยกย่องจากผู้นับถือนศาสนาอื่น ที่ถือน ปฏิบัติทั่วไป เช่น การให้คนนับถือนศาสนาอื่นมาร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้โดยไม่ต้องเปลี่ยน ศาสนา ในบางวัดเปิด

โอกาสให้ชาวต่างชาติมาฝึกปฏิบัติกรรมฐานได้ ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็เปิดโอกาสให้ ชาวต่างชาติ เข้ามาศึกษาได้ แนวทางนี้ถือว่าเป็นการแสดงความมีใจกว้างต่อผู้นับถือศาสนาอื่น ทำให้เกิด บรรยากาศแห่งความปรองดอง

2) การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยมุงสันติธรรม พระพุทธศาสนาเกิดขึ้น ท่ามกลางความเชื่อที่หลากหลายในสังคมชมพูทวีป โดยเฉพาะ อย่างยิ่งลัทธิครูทั้ง 6 ที่มีอยู่แล้ว ในสังคมชมพูทวีป ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมในยุคนั้น เมื่อ พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และประกาศคำสอนทรงเปลี่ยนแปลงและดัดแปลงพร้อมทั้งเสนอวิถีทาง เลือกใหม่ให้กับคนในสังคมชมพูทวีปในสมัยนั้นโดยมีคำสอนที่มีลักษณะเฉพาะ พระองค์ทรง แสดงธรรมแก่ประชาชนทุกชนชั้น ทุกคนสามารถ รับฟังธรรมและปฏิบัติตามโดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ หากมองในเชิงพุทธ สังคมที่พระพุทธเจ้าปรารถนาจะเห็น คือ “สังคมแห่งความ พร้อมเพรียง” เพราะว่า “ความพร้อมเพรียงแห่งหมู่คณะ นำความสุขมาให้” สังคมแบบพหุนิยม นั้นเป็นสังคมที่จะต้องเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนต่าง ๆ ได้ดำรงอยู่ อย่าง “มีศักดิ์ศรี” และ “เคารพให้ เกียรติซึ่งกันและกัน” และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือ “การสร้างกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน” ที่ทุกฝ่าย ยอมรับได้ เพื่อทำให้สังคมของพระองค์เพียงพอที่จะรองรับกลุ่มคนต่าง ๆ ให้ได้รับความ ยุติธรรมอย่างเท่าเทียม เพื่อใช้ความยุติธรรมเป็นเครื่องสร้าง “สามัคคีธรรม” ให้เกิดขึ้น ในการ อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นธรรมดาที่จะเกิดปัญหา มีความไม่เข้าใจกัน มีการกระทบ กระแทกกัน ก่อให้เกิดความ แตกแยกขึ้นในสังคม ในปาฏิกสูตรเองก็มีกล่าวไว้บางตอน ถึงแนวคิดของพระ พุทธองค์ที่มุ่งสร้างสันติธรรมในสังคมชมพูทวีปในตอนนั้น เพราะการเปลี่ยนมานับถือ พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและการปฏิบัติของผู้หัน มานับถือพุทธศาสนาในท่ามกลางลัทธิความเชื่อและศาสนาที่หลากหลายในสมัยอินเดียโบราณ ดังนั้น ย่อมมีผลกระทบต่องานบิดามารดาและเครือญาติ รวมทั้งการใช้ชีวิตในสังคมโดยส่วน ใหญ่ แม้ว่าพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชนจะไม่รังเกียจ แต่ด้วยเพราะเป็นลัทธิใหม่มีความ เชื่อต่างศาสนา ทำให้บางคนได้เพียงแค่ว่าความเคารพเลื่อมใสในองค์พระศาสดา

3) การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความเคารพในสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล พระพุทธเจ้าไม่เคยบังคับใครมานับถือหรือมาเป็นสาวกของพระองค์ ตลอดพระชนม์ชีพของ พระพุทธเจ้าพระองค์ไม่เคยบังคับใครให้มาเป็นสาวกของพระองค์ ทรงให้เสรีภาพทางปัญญา และไม่บีบบังคับให้ใครมาศรัทธา การเปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และการปฏิบัติของผู้หันมานับถือพุทธศาสนาในท่ามกลางลัทธิความเชื่อ และศาสนาที่ หลากหลายในสมัยอินเดียโบราณ นั้น ย่อมมีผลกระทบต่องานบิดามารดาและเครือญาติโดย ส่วนใหญ่แล้วพุทธศาสนิกชนจะไม่รังเกียจ มีความเชื่อต่างศาสนา โดยไม่บังคับให้บุคคลต่าง ศาสนามีความเห็นตรงกับตนและไม่ยอมรับการ ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ดังนั้น จะเห็น

ได้ว่า แนวทางในเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์ทรง ประกาศคำสอนโดยใช้หลักเหตุผลและกฎแห่งศีลธรรมตามสากลนิยม และที่สำคัญทรงให้เสรีภาพอย่าง เต็มที่ในการนับถือพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการรับบุคคลเข้าเป็นนิกายและพุทธศาสนิกชน หรือแม้กระทั่งบุคคลใดจะเลิกนับถือพระพุทธศาสนา นั้นเป็นสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคล ที่มีได้มีข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ

3. สรุปผลการวิเคราะห์การบูรณาการพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขในสังคมปัจจุบัน

ในการวิเคราะห์การบูรณาการพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขในสังคมปัจจุบัน ได้ทำการวิเคราะห์พุทธวิธีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในปาฏิกสูตรและพุทธวิธีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม พบว่า วิธีการของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในปาฏิกสูตรโดยศึกษาลักษณะการวางท่าทีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและการปฏิบัติตนต่อบุคคลต่างศาสนาของพระองค์สามารถนำมาบูรณาการและประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสังคมสันติสุขได้ 10 วิธี คือ 1) การยอมรับแนวคิดของศาสนาและลัทธิอื่น 2) การให้เสรีภาพในการเลือกหรือไม่เลือกนับถือศาสนา 3) การแสดงความเคารพด้วยไมตรีจิตในการปฏิสันถาร 4) เคารพกับนิกายนอกศาสนาด้วยคำสัตย์ 5.) ใช้วิธีเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกโดยเยี่ยมเยียนตามบ้าน 6) การมีปฏิสัมพันธ์กรณีเกิดความขัดแย้งทางความเชื่อ 7) วิธีการปฏิรูปแนวคิดทางปรัชญาท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมและลัทธิต่าง ๆ 8) แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง 9) วิธีการใช้ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ 10) ท่าทีในการโต้ตอบและใช้วิธีการให้เหมาะสมกับผู้ฟัง

แนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความเคารพในสามัคคีธรรม เปิดโอกาสให้มีการปฏิบัติของวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคมเดียวกัน 2) แนวคิดทฤษฎีสันติภาพ ได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความเคารพในสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ในการเข้ารับนับถือหรือเลิกนับถือศาสนาใด ๆ 3) แนวคิดพหุนิยมศาสนา (Religious Pluralism) ได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยมุ่งสันติธรรม สร้างกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร ประเด็นที่ได้ศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พบว่าสามารถพิจารณาได้ในสามด้าน ประกอบด้วย 1) ทางด้านการเมือง สังคมพุทธกาลได้รับอิทธิพลทางอารยธรรมจากอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ แบ่งออกเป็น 16 แคว้น สถาบันศาสนาเป็นที่มาของ

ความเชื่อ ความศรัทธา พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เป็นสถาบันสำคัญที่ก่อให้เกิด ขนบธรรมเนียมประเพณีและแนวทางดำเนินชีวิตของสังคม สภาพสังคมชมพูทวีปในสมัย พุทธกาล นับว่ามีความหลากหลายมาก เพราะประกอบด้วยลัทธิต่าง ๆ มากมาย โดยมีศาสนา พราหมณ์หรือศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่ทรงอิทธิพลสูงสุด 2) ทางด้านสังคมนั้น สถาบันศาสนา เป็นที่มาของความเชื่อ ความศรัทธา พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ที่ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียม ประเพณีและแนวทางดำเนินชีวิตของสังคม 3) ทางด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อ สภาพสังคม ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาลมีความหลากหลายมาก เพราะประกอบด้วยลัทธิต่างๆ มากมาย

ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมและสภาพการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนามี ความใกล้เคียงกับสังคมในปัจจุบัน ที่ระบบการเมืองการปกครอง รูปแบบทางสังคม และศาสนา ลัทธิความเชื่อส่งผลต่อรูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม สอดคล้อง กับงานวิจัยของพระนิพนธ์ โสภโณ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีในการปฏิบัติต่อ บุคคลต่างศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า พื้นฐานทางสังคมดั้งเดิมก่อนการปฏิบัติของ พระพุทธศาสนา เต็มไปด้วยศาสนาดั้งเดิมอยู่ก่อนและมีความเชื่อที่หลากหลาย สอดคล้องกับนิ รันตร์ พันทรกิจ (2559) ได้เขียนบทความวิจัย เรื่อง “การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา “กล่าวถึง ความต่างของศาสนาต่าง ๆ ในโลก มาจากสภาพพื้นที่ ช่วงเวลา และภูมิหลังรวมทั้ง ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่ต่างกันของคนในสังคมนั้น ๆ ความต่างศาสนาของมนุษย์บางครั้งก็ เกื้อกูลกัน และบางครั้งก็นำไปสู่ความขัดแย้ง

2. พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร พุทธวิธีที่ พระองค์ทรงใช้ในการวางท่าทีกับบุคคลต่างศาสนามีด้วยกัน 3 วิธีคือ 1) สามัคคีธรรม (สมานฉันท์) พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงไม่เคยรังเกียจนักบวชนอกศาสนาเลย เพราะทรง ตระหนักดีว่า ในสังคมชมพูทวีปมีอีกหลากหลายลัทธิมากที่ยังดำรงอยู่ 2) สันติธรรม (ประนีประนอม) พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นท่ามกลางความเชื่อที่หลากหลายในสังคม เมื่อ พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และประกาศคำสอนทรงเปลี่ยนแปลงและดัดแปลงพร้อมทั้งเสนอวิถีทาง เลือกใหม่ให้กับคนในสังคมในสมัยนั้นโดยมีคำสอนที่มีลักษณะเฉพาะ เคารพให้เกียรติซึ่งกัน และกัน” 3) เคารพในสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ตลอดพระชนม์ชีพของพระพุทธเจ้าพระองค์ไม่ เคยบังคับใครให้มาเป็นสาวกของพระองค์ ทรงให้เสรีภาพทางปัญญา และไม่บีบบังคับใครมานับถือ พระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยเห็นว่าพุทธวิธีดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชวัลภาจารย์ อาจารย์คุณ (2563) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับนักบวชนอกศาสนา” ผลการศึกษา พบว่า พระพุทธเจ้าทรงมีความสัมพันธ์กับนักบวชนอกศาสนาในหลายฐานะ ทั้งที่เป็น ความสัมพันธ์ส่วนตัวและทรงพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักบวชนอกศาสนาและสาวก

ด้วยหลายวิธี เช่น แวะเวียนไปสนทนาด้วย ไม่วิจารณ์ลัทธิอื่นด้วยถ้อยคำรุนแรง ให้เสรีภาพทางปัญญาด้วยการเปิดโอกาสให้มาสนทนา ถ้ามปัญหาหรือปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ได้อย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนมานับถือพระองค์ก็ได้ สอดคล้องกับพระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร) (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” กล่าวถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาลไว้ว่า พระพุทธองค์ทรงใช้วิธีการเผยแผ่โดยอาศัยสภาพสิ่งแวดล้อม บุคคล และวัตถุสิ่งของ รวมถึงหมู่คณะ จาริต อาจกล่าวได้ว่าพระพุทธองค์ทรงใช้วิธีการเผยแผ่อย่างสุขุมคัมภีรภาพ

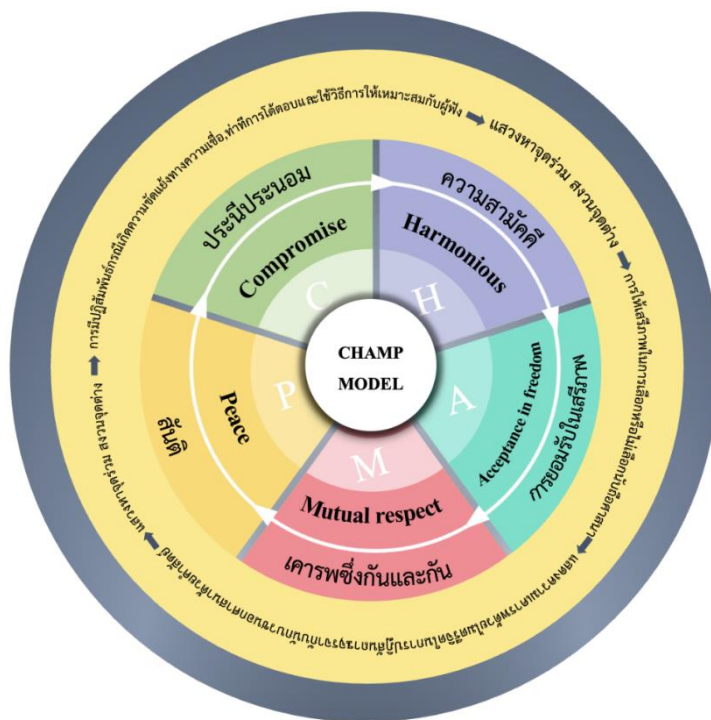
3. พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาอย่างสันติสุขในสังคมปัจจุบัน ต้องประกอบด้วยวิธี 7 ประการนี้ คือ 1) การยอมรับแนวคิดของศาสนาและลัทธิอื่น 2) การให้เสรีภาพในการเลือกหรือไม่เลือกนับถือศาสนา 3) การแสดงความเคารพด้วยไมตรีจิตในการปฏิสังขาร 4) เจรจากับนักบวชนอกศาสนาด้วยคำสัตย์ 5) การมีปฏิสัมพันธ์กรณีเกิดความขัดแย้งทางความเชื่อ 6) แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง 7) ท่าทีในการโต้ตอบและใช้วิธีการให้เหมาะสมกับผู้ฟัง เหล่านี้จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

ผู้วิจัยเห็นว่าพุทธวิธีดังกล่าวหากคนในสังคมหรือชุมชนต่างศาสนานำมาประยุกต์ใช้ในสังคมของตนเองจะสามารถสร้างสังคมสันติสุขได้ สอดคล้องกับพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2554) นำเสนอไว้ว่า สันติวิธี เป็นหลักการและเครื่องมือที่มนุษยชาติได้นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ความขัดแย้งจากความขัดแย้งอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ ข้อมูลความสัมพันธ์ ค่านิยม โครงสร้างไม่สมนัยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำหลักการในพระพุทธศาสนา มาบูรณาการกับองค์ความรู้ เพื่อให้ได้แง่มุมของความขัดแย้ง สันติวิธี และสันติภาพรอบด้านมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพระมหานพต ปุณฺณสุวฑฺฒโก (2560) ได้เขียนบทความวิจัย เรื่อง “การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม มีแนวคิด มีหลักการ และแนวทางในการอยู่ร่วมกัน ทั้งในชุมชนที่มีวัฒนธรรมมาจากศาสนาเดียวกันและวัฒนธรรมต่างกัน ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทั้งด้านศาสนา ภาษา วิถีชีวิตชุมชน แต่ทุกคนก็มีแนวคิด หลักการ และมีแนวทางอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะญาติมิตรและเพื่อนสมาชิกร่วมองค์การเดียวกัน ชุมชนเดียวกัน เขตเดียวกัน ขยายสู่สังคม ประเทศชาติ บ้านเมืองที่เราอยู่อาศัยร่วมกัน สอดคล้องกับพระมหาสุทิตย์ อาภากร (2557) ได้เขียนในบทความวิจัย เรื่อง “การอยู่ร่วมกันของประชาคมอาเซียน : แนวคิดและวิถีปฏิบัติตามแนวศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า ทุกศาสนาในสังคมของประชาคมอาเซียน ล้วนมีหลักปฏิบัติต่อบุคคลด้วยความดีงามและความมีเมตตา และจากแนวคิดและภูมิปัญญาในระดับสากลโดยทุกประเทศได้ยึดหลักความเสมอภาค ความเท่าเทียม ความยุติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชนในการ

เคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และการไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน โดยแนวทางที่เหมาะสม ในการสร้างสังคมสันติในประชาคมอาเซียน ก็คือ “การแสวงหาจุดร่วมและ สงวนจุดต่าง” เพื่อ ยอมรับ และการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ตัวความรู้ที่กำหนดขอบเขตได้ และระบุ เฉพาะเจาะจงได้ เป็นสิ่งที่สร้าง ผลิต และพัฒนาได้ เผยแพร่ ถ่ายทอด และนำมาใช้ประโยชน์ ได้ ซึ่งองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง พุทธวิธีการอยู่ ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร ผู้วิจัยสรุปได้เป็น “CHAMP Model” ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย CHAMP Model

CHAMP model ประกอบด้วย

1. Compromise ประนีประนอม คือ ถ้าเราเข้าใจหลักเกณฑ์พื้นฐานการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนา การประนีประนอม เป็นเรื่องสำคัญสำหรับชุมชนต่างศาสนาและชาติพันธุ์ ถ้าไม่มีวัฒนธรรมการประนีประนอม อดทน อดกลั้น ผ่อนสั้น ผ่อนยาว ทีละขั้นทีละตอน ไม่แสดง ทัศนคติหรือพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของกลุ่มที่อยู่ต่างศาสนากันอย่างรุนแรงหรือไปกระทบฐาน

รากของจิตใจของเขา ให้เข้าใจว่านี่ก็คืออัตลักษณ์ มีความชอบของเขา ในสังคมที่แตกต่างหลากหลาย มันต้องมีการประนีประนอม หากเราขยับมุมมองเข้ามาในระดับสังคมหรือชุมชนที่มันใหญ่มาก ที่เรียกว่ารัฐหรือว่าจะเป็นเรื่องการสร้างชาติ ผมว่าสิ่งเหล่านี้เอาจริง ๆ นะครับ มันก็อาศัยการประนีประนอมและยอมรับนับถือแนวคิดของคนต่างศาสนาด้วย

2. Harmonious ความสามัคคี คือ ความสามัคคีเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมให้คนในสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างและการดำรงอยู่ของประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีเสริมสร้างความสามัคคี การเสริมสร้างความสามัคคี เป็นกระบวนการหล่อหลอมให้บุคคลในสังคม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. Acceptance in freedom การยอมรับในเสรีภาพ คือ หลักของสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียม และความเสมอภาค เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เพราะว่าการนับถือและศรัทธาของแต่ละคน เป็นเรื่องของความเชื่อ เรื่องของศรัทธาแต่ละคน ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่เราจะต้องไปบังคับให้ใครต้องนับถือศาสนาอะไร เพียงที่สำคัญที่สุดก็คือเขาอยู่ในประเทศภายใต้กฎหมาย เคารพกฎหมาย ส่วนเรื่องเขาจะนับถือศาสนาอะไรนั้น ก็ให้เป็นเรื่องของเขาในการตัดสินใจหรือจัดการไป การบีบบังคับให้ยอมรับนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง อย่างไม่ได้มีการสมัครใจและไม่ได้เกิดจากศรัทธาเป็นการทำให้คนที่ศรัทธาในศาสนาตกลงมากกว่า

4. Mutual respect เคารพซึ่งกันและกัน คือ วิธีปฏิบัติอย่างหนึ่งที่พบได้ทั่วไปในคัมภีร์พระพุทธศาสนาคือความมีไมตรีต่อกันระหว่างพระพุทธศาสนากับนักบวชนอกศาสนา ต่างฝ่ายจะให้เกียรติกันเพราะถือว่าเป็นนักบวชเหมือนกัน แม้จะเป็นคนละลัทธิ ที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือการรับนิมนต์เข้าไปนั่งพักในอาศรมหรืออารามของนักบวชนอกศาสนา โดยพระพุทธองค์พร้อมภิกษุสงฆ์จะปฏิบัติต่อนักบวชนอกศาสนาอย่างให้เกียรติ มีการสนทนาอนุโมทนาและแนะนำสั่งสอนด้วยความกรุณา เป็นโอกาสให้พระพุทธองค์ได้มีโอกาสแสดงธรรมและแลกเปลี่ยนความเห็นกับนักบวชเหล่านั้นไปด้วย หลายครั้งเกิดความคุ้นเคย ประทับใจและเลื่อมใสศรัทธาหลายครั้งได้แต่เพียงรับฟัง ไม่เห็นด้วยก็แยกย้ายกันไป

5. Peace สันติ คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม (The Multiple Cultural Societies) เป็นการศึกษา ความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับ สิทธิเสรีภาพ การเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนั้น การเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่างของกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจและความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ประชาชนทุกชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ทางด้านวิชาการ สถาบันการศึกษาทางพุทธศาสนาควรนำผลการวิจัยไปพิจารณาหาแนวทางการบริหารจัดการศรัทธาให้เกิดการปฏิบัติต่อผู้นับถือศาสนาอื่น ศาสนาสอนให้มีความยุติธรรม รู้จักให้เกียรติ ไม่รุกรานเบียดเบียนผู้อื่นรวมทั้งให้การยอมรับศาสนาอื่น สำหรับกรณีที่เกิดความขัดแย้งกับบุคคลต่างศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้มีสติ หยุดความโกรธ ใช้เหตุผลทำความเข้าใจและใช้การเจรจาเพื่ออธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ แม้กระทั่งความขัดแย้งรุนแรงที่จะนำไปให้เกิดการทำลายชีวิตก็ให้มีสติสงบระงับเพราะเวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ให้รู้จักเอาชนะใจตนเองมากกว่าการเอาชนะผู้อื่น และ 2) ทางด้านสังคม หน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทยควรนำผลการวิจัยไปจัดทำกิจกรรมทางสังคมเพื่อลดความขัดแย้งจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างความสงบในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมได้ 2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ 1) ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปสร้างกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนให้ยอมรับความคิดเห็น วัฒนธรรม หรือ ความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันของสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม สามารถเข้าใจ ยอมรับ และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยไม่มี ความขัดแย้ง และ 2) ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปสร้างหลักสูตรทางด้านสังคม เพื่อใช้เป็นหลักสูตรในการเสริมสร้าง Soft skill ให้แก่ประชาชนในการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความเห็นโดยสันติไม่ใช้ความรุนแรง และสามารถอยู่ร่วมกันภายในกฎ กติกาที่ร่วมกันสร้างในสังคม และ 3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปจากผลการวิจัยครั้งนี้ ยังมีรายละเอียดในพุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาที่สมควรค้นหาต่อยอดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังนี้ 1) วิเคราะห์พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาในพระสูตรอื่น ๆ เช่น อุทุมพริกสูตร ฯลฯ เป็นต้น 2) ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการของแต่ละศาสนาในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ 3) วิเคราะห์กลยุทธเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในการสร้างสันติสุขของคนต่างศาสนาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก

บรรณานุกรม

- นิรันดร์ พันทรกิจ. (2559). การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 3(1), 1-31.
- พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติณฺธโร). (2557). กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ภาค 1. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระนิพนธ์ โสภโณ. (2558). พุทธวิธีในการปฏิบัติต่อบุคคลต่างศาสนา. วารสาร มจร บาลี ศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 1(2), 95-110.
- พระมหานพดล ปุณฺณสุวฑฺฒโก. (2560). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. ใน (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2557). การอยู่ร่วมกันของประชาคมอาเซียน : แนวคิดและวิถีปฏิบัติตามแนวศาสนา. ใน (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2554). พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- พระราชวัลภาจารย์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับนักบวชนอกศาสนา. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 4(1), 29-42.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศรีมงคล เทพเรณู. (2555). นังสือประกอบการเรียนการสอนวิชาสันติภาพศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุวรรณา สถาอานันท์. (2562). พหุนิยมทางศาสนาของจอห์น อิกกับปัญหาเกี่ยวกับความเป็นจริง. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลิตา สุวรรณะชญ. (2565). ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยม ของ ชาร์ลส เทย์เลอร์. วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์, 5(2), 66-76.

ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน*

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS TO PROMOTE COMMUNITY-BASED TOURISM

ภักธรณ เยี่ยมอำภา

Pakkaratorn iamumpha

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยรังสิต, ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Public Administration (Public administration), Ransit University, Thailand

E-mail: Pakkaratorn.rsu2023@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของภาครัฐและเอกชนต่อการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) นำเสนอผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย 3) ศึกษาความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อจัดหาแนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น การนำแนวคิดพาราโดม 3 แนวคิด อันได้แก่ 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่า (Old Public Management: OPM) 2) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และ 3) การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS) มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ การทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีผลกระทบด้านบวกในเรื่องของการสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็ได้พบผลกระทบด้านลบ ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมาที่มีการประกาศกฎหมายสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน CBT Thailand รวมทั้งสิ้น 50 ชุมชน และมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาด้านทรัพยากร

* Received 13 September 2023; Revised 21 October 2023; Accepted 21 October 2023

และสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและเอกชนในด้านปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น 2) ปริมาณน้ำที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว และ 3) การใช้พลังงานในการขนส่ง รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของภาครัฐและเอกชน ในด้านการเกิดวัฒนธรรมผสม 2) การที่สมาชิกครอบครัวต้องเปลี่ยนวิธีการทำงานเป็นภาคการบริการท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดการแยกตัวของครอบครัว และการส่งเสริมและพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสินค้าที่มีคุณภาพและความพิเศษของชุมชน โดยเน้นการสร้างความปลอดภัย

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน, ปัญหาและผลกระทบด้านลบ

Abstract

This article aimed 1) to review on the past actions of the public and private sectors on supporting community-based tourism, 2) present the negative impacts of community-based tourism in Thailand, and 3) present the negative impact of community-based tourism in Thailand. By adopting 3 paradigms concepts including 1) Old Public Management (OPM), 2) New Public Management (NPM), and 3) New Public Service (NPS) to analyze objectively and found that: Community tourism has had a positive impact in generating income for the community but at the same time, negative effects were found: Resource and environmental problems, Social and cultural problems and economic problems. Through public and private cooperation to promote community tourism, there has been recent government action with the announcement of important laws regarding community tourism. In fiscal year 2022, there are a total of 50 communities that have certified CBT Thailand standards, and there are suggestions for promoting and develop resources and the environment of the public and private sectors in terms of increasing the amount of waste, amount of water used in tourism activities, and the use of energy in transportation. Including the promotion and development of social and cultural aspects of the public and private sectors, in terms of the emergence of a mixed culture, family separation and promoting and developing the economy by using business

techniques and tools to effectively manage and control tourism revenue, planning a trip that covers the whole year, creating a competitive environment for investing in the tourism industry, and emphasizing on creating transparency and efficiency in tourism operations.

Keywords: community-based tourism, public-private partnership, problems and negative impacts

บทนำ

ช่วงปี 2535-2540 โลกตื่นตัวเรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและหาทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่ได้เข้ามาเป็นกระแสใหม่และใหญ่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism), ม.ป.ป.) การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) เริ่มเติบโตไปพร้อมๆ กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 รัฐบาลไทยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยประกาศให้ปี 2541-2542 เป็นปีส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) (กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism), n.d.) ในปี 2544 ได้มีโครงการ "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" (One Tambon One Product: OTOP) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนในแต่ละตำบล (ประคอง สายจันทร์, ม.ป.ป.) หลังจากปี 2545 เป็นต้นไป การท่องเที่ยวในชนบทได้เกิดขึ้นในรูปแบบหลากหลาย ต่อมาในปี 2547 มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับที่พักในชนบทที่เรียกว่า "ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท" เพื่อให้ผู้ท่องเที่ยวได้สัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนบนพื้นที่ นั่นคือ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการยอมรับในประเทศไทยในช่วงเวลานั้น และเป็นแนวทางในการสร้างรายได้และเสริมสร้างเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น (รุ่งรวี จิตภักดี, 2566) ซึ่งจากการทบทวนการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ผ่านมาพบว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีผลกระทบด้านบวกในเรื่องของการสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็ได้พบผลกระทบด้านลบ ซึ่งไม่ค่อยมีผู้ประมวลรวบรวมและนำเสนออย่างแพร่หลายมากนัก บทความนี้จึงต้องการรวบรวมและนำเสนอผลกระทบด้านลบผ่านการศึกษาข้อมูลและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทความนี้ เป็นงานวิเคราะห์แนวคิดโดยใช้ข้อมูลรองจาก

แหล่งงานวิจัยที่น่าสนใจ ตลอดจนการศึกษาแนวทางการเข้าไปแทรกแซงของภาครัฐและเอกชนในลักษณะนำร่องในช่วงแรกหรือการเข้าไปอำนวยความสะดวกและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามบทบาทที่ภาครัฐและเอกชนสามารถทำได้ เพื่อสุดท้ายแล้ว ชุมชนจะได้มีทักษะและความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยชุมชน

ปัญหาและผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแบบใด ล้วนมีปัญหาและผลกระทบเข้ามาเกี่ยวข้องได้เสมอ เนื่องจากการที่มีนักท่องเที่ยวหรือประชาชนจากแหล่งที่อยู่อาศัยอื่นเข้ามา ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้น เมื่อเกิดการใช้มากขึ้นก็ส่งผลทำให้เกิดของเสียมากขึ้น ทำให้ต้องมีการเพิ่มพาหนะในการเดินทาง ซึ่งทำให้เกิดมลพิษเพิ่มมากขึ้น ในทางสังคมเองก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน เมื่อมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาก็สามารถทำให้เกิดปัญหาทางสังคมได้หลัก ๆ คือ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมไปถึงปัญหายาเสพติดที่ลักลอบเข้ามาพร้อมการท่องเที่ยว ก็สามารถทำให้เกิดปัญหาทางสังคมได้อย่างรวดเร็ว ผู้เขียนมีประสงค์ชี้ชัดในหัวข้อของบทความนี้ ผนวกกับวัตถุประสงค์ของบทความที่ระบุชัดเจนว่าต้องการอธิบายปัญหาและผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเท่านั้น ทั้งนี้ ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่จะมีสาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียว แต่อาจจะเกิดขึ้นจากตัวเจ้าของชุมชนเอง และหากไม่กระทำตามกฎหมาย กติกา และระเบียบของชุมชน ตลอดจนไม่คำนึงถึงความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน ก็สามารถทำให้เกิดผลกระทบด้านลบเพิ่มขึ้นได้และในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะนำเสนอปัญหาและผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

1. ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

แหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมักอยู่ในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ป่าชายเลน ภูเขา น้ำตก หรือชายฝั่งทะเล จึงสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเพลิดเพลินกับความงามของธรรมชาติผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ แต่ในขณะเดียวกัน การที่มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีปริมาณขยะ การใช้น้ำและพลังงานมากขึ้น รวมไปถึงการใช้รถยนต์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว นำไปสู่ปัญหามลพิษต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว บางคนที่ขาดจิตสำนึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยผลกระทบทางลบที่สำคัญด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (สน.สม.อ.), 2563) พบว่า ในแถบอันดามันมีปัญหา มลพิษทางเสียงจากเรือหางยาวและรถยนต์ที่เข้ามาในชุมชนเพิ่มขึ้น สร้างเสียงรบกวนและเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุทางถนน และบางพื้นที่กำลังประสบปัญหาทรัพยากรน้ำจืดขาด

แคลน ในขณะที่เดียวกันบางชุมชนมีปัญหาจากกลิ่นเหม็นจากการปล่อยน้ำเสียจากการแปรรูปแมงกะพรุนลงทะเล ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทะเล และรบกวนชาวบ้านและนักท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น และงานวิจัยการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุของปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว (เพ็ญศิริ สมารักษ์ และคณะ, 2565) และผลการศึกษาในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมท่องเที่ยว การสร้างขยะจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะขยะพลาสติกและขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ที่จะไปยังถึงขยะและมหาสมุทร โดยในปี พ.ศ. 2560 เกิดขยะมูลฝอยประมาณ 27.40 ล้านตัน และมี ปริมาณขยะที่ มาจากนักท่องเที่ยวประมาณ 54,573 ตัน โดย (NAPHAT SUKCHAROENCHOK, 2562)

2. ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวได้พบปะกันและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม รวมไปถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของกันและกัน ซึ่งจะสร้างสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแรงระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว สามารถส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการแสดง การจัดงานวันสำคัญ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน ในขณะเดียวกัน การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตที่เปลี่ยนจากการทำงานเกษตรกรรมมาเป็นการค้าขาย ทำให้เกิดการแยกตัวกับครอบครัวมากขึ้น ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์กับลูกหลานลดลง ยิ่งไปกว่านั้น ในบางชุมชน ได้มีคนนอกชุมชนแฝงตัวเข้ามาทำการค้า ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย อาทิ ยาเสพติด การก่ออาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ซึ่งทำให้มีแนวโน้มสูงที่ลูกหลานของคนในชุมชนจะเข้าไปข้องเกี่ยว เนื่องจากขาดการดูแลที่ใกล้ชิดจากอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปของครอบครัว ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องผลกระทบทางลบที่สำคัญด้านสังคมและวัฒนธรรม เผ่ามั่ง (คนธรรมพ์ พรถวิล และเสนอชัย เถาว์ชาติ, 2564) พบว่า การที่สมาชิกครอบครัวต้องทำงานในภาคการบริการท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้เกิดการแยกตัวของครอบครัว และลักษณะการดูแลเด็กเปลี่ยนไป ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเข้มแข็งของโครงสร้างครอบครัวในชนเผ่ามั่ง การท่องเที่ยวอาจส่งผลให้เกิดปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมในชนเผ่ามั่ง รวมถึงเกิดปัญหาโสเภณี ส่งผลให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดการระบาดของโรคต่างๆ และงานวิจัยของ อำนาจและคณะ พบว่า นักท่องเที่ยวได้นำวัฒนธรรมหรือประเพณีจากสถานที่ของตนมาผสมผสานกับวัฒนธรรมของชุมชนหรืออาจจะเรียกได้ว่าวัฒนธรรมผสม ตลอดจนการเข้าใจผิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งอาจเกิดจากความขัดแย้งในวัฒนธรรมที่ถูกนำเสนอที่ไม่เหมาะสม (อำนาจ รักษาพล และคณะ, 2563)

3. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนผ่านการขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การขายของฝาก อาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่น โดยการสร้างรายได้เหล่านี้ช่วยเสริมสร้างอาชีพและทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ถึงแม้การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น แต่บรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชุมชนก็มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้เป็นการฉุดราคาสินค้าอุปโภคบริโภคในชุมชนขยับตัวสูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยผลกระทบทางลบที่สำคัญด้านเศรษฐกิจ (เพ็ญศิริ สมารักษ์ และคณะ, 2565) พบว่าชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและค่าครองชีพที่สูงขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นแบบหมู่คณะและเน้นการท่องเที่ยวเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน ทำให้การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง ชุมชนมีงานและรายได้ตามฤดูกาลท่องเที่ยวเท่านั้น และการศึกษาปัญหาการลงทุนที่เพิ่มขึ้น (อำนาจ รักษาพล และคณะ, 2563) พบว่า ในการขยายตัวทางการท่องเที่ยวโดยการพัฒนาสถานที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาและเสริมสร้างสถานที่ท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกัน ทำให้ต้นทุนระยะยาวของการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย และงานวิจัยการแข่งขันในธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน (รุ่งรวี จิตภักดี, 2566) พบว่าเกิดการแย่งผลประโยชน์กันภายในชุมชน เพื่อได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ที่มากที่สุด ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ การตัดราคาที่พัก การแย่งลูกค้า การตัดราคากิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาปัญหาและผลกระทบด้านลบดังกล่าว สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า ในช่วง พ.ศ. 2563-2565 ปัญหาและผลกระทบทางด้านลบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ตามผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวในข้างต้น อันสะท้อนถึงความจำเป็นที่ภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. การดำเนินงานของภาครัฐ

การดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมามีการประกาศกฎหมายสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เพื่อจัดตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและดำเนินกิจการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเผยแพร่ความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี รวมถึงชักจูงให้มีการเดินทางท่องเที่ยว พัฒนาการท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ต่อมา ได้มีพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การตรวจประเมินพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้อง คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดี มัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพ การรวมกลุ่มบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น และการบริการที่มีการจัดการอย่างมีแบบแผนและมีกระบวนการที่ดี ในปีเดียวกันได้มีประกาศพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2562 อธิบายว่า คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) มีอำนาจกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มีหน้าที่ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ภายใต้อนตรา 14 โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา นอกจากนี้ มีการโอนงานส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์จากสำนักงานพัฒนาภาพยนตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ มาเป็นสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และโอนอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีในการดำเนินงานเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐการกีฬาแห่งประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาตามลำดับ พระราชบัญญัติ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. อธิบายว่า เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย ควรจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของอุตสาหกรรม

ในเวลาต่อมากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้ร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและพัฒนาศักยภาพของชุมชนใน 5 ด้านหลัก คือ การบริหารจัดการ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริการ จึงถือเป็นแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวฉบับแรกของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาในระดับชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวไปสู่เศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง โดย อพท.ใช้เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) ในการประเมินใน 4 หัวข้อหลัก คือ การบริหารจัดการที่ยั่งยืน การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบทางสังคม-เศรษฐกิจ การเพิ่มผลประโยชน์

และลดผลกระทบทางวัฒนธรรม และการเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรฐาน CBT Thailand ไปพร้อมกับมาตรฐาน Homestayซึ่งมาตรฐาน CBT Thailand เป็นหลักเกณฑ์และการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ประกอบด้วย 6 ด้าน (กองชุมชนและพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, 2561) ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน และการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการภายนอก ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการ และมาตรฐาน Homestay ประกอบด้วยเกณฑ์ทั้ง 10 ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอัตลักษณ์วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านและสมาชิกและบริการ ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่ ด้านบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ มีคณะกรรมการบริหารของกลุ่มและมีระบบบริหารจัดการ และด้านการประชาสัมพันธ์ (สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อพท. , ม.ป.ป.)

จากการศึกษาการทำงานของภาครัฐในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า โมเดลและต้นแบบชุมชนที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) มีทั้งหมด 162 ชุมชน ตามเกณฑ์มาตรฐาน CBT Thailand และมาตรฐาน Homestay ซึ่งในช่วงสถานการณ์โควิด 19 (Covid-19) พ.ศ. 2565 ชุมชน 25 ชุมชน มีรายได้รวมมากกว่า 31 ล้านบาท และบางชุมชนสร้างรายได้มากกว่า 10 กว่าล้านบาท โดย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบายหลักในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่มีชีวิต มุ่งเน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ อพท. และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีงบประมาณสนับสนุน 1,000 ล้านบาทต่อปี ทั้งจากจังหวัด กลุ่มจังหวัด ท้องถิ่น นอกจากนี้ องค์ประกอบของ CBT มีทั้งนักพัฒนาการท่องเที่ยว โมเดลต้นแบบ มีกลไกระดับชาติ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผสานกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาแห่งชาติ 13 แผนการท่องเที่ยว และในปัจจุบันชุมชนได้ทราบว่าในการทำ CBT เรื่องเงินหรืองบประมาณไม่ใช่องค์ประกอบแรก แต่สิ่งสำคัญคือตัวชุมชนเอง

โดยเฉพาะในเรื่องของคนรุ่นใหม่กลับไปบ้านเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน (บทสัมภาษณ์ของ ดร. ประคอง สายจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน (สทช.), 2566)

2. ผลการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน CBT Thailand จำนวน 58 ชุมชน แบ่งเป็นภาคเหนือ 19 ชุมชน ภาคกลาง 16 ชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 ชุมชน ภาคใต้ 12 ชุมชน และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน CBT Thailand รวมทั้งสิ้น 50 ชุมชน สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ยังไม่มีประชาสัมพันธ์จากกรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism) จากการทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2561-2565 ที่ดำเนินการโดยยึดตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559-2563 ซึ่งในปี พ.ศ. 2566 รายชื่อชุมชนที่มีศักยภาพเชื่อมตลาดชุมชน ที่ อพท. ลงไปดำเนินการ รวม 81 ชุมชน (ปรับปรุงข้อมูลล่าสุดเมื่อ 25 เมษายน 2566) อย่างไรก็ตามจากผลดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนดังกล่าว ทางภาครัฐและเอกชนยังไม่ได้กำจัดการปัญหาและผลกระทบด้านลบทั้ง 3 ด้านได้ และแม้ว่าภาครัฐจะได้ดำเนินการต่างๆ ตั้งแต่ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563 การจัดทำมาตรฐาน CBT มาตรฐานโฮมสเตย์ และการร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ปัญหาและผลกระทบตามที่น่าเสนอในตอนต้นก็ยังมีให้เห็นดังปรากฏในงานวิจัยหลายชิ้น

ข้อเสนอสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอนาคต

จากการทบทวนการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย พบว่า การส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและผลกระทบด้านลบทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมา ภาครัฐสามารถบริหารจัดการเชิงระบบโดยนำค่านิยมพาราไดม์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รธน. 2560) ที่มีทั้งค่านิยมการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ซึ่งให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่า และพาราไดม์การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS) ซึ่งให้ความสำคัญกับค่านิยมประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วม ความเป็นธรรม ภาระรับผิดชอบ ความเท่าเทียมกันของสังคม เข้ามาแทนที่ค่านิยมภายใต้พาราไดม์การบริหารจัดการภาครัฐแนวเก่า (Old Public Management: OPM) ที่ให้ความสำคัญกับค่านิยม

ความแน่นอน และความมั่นคงที่เป็นแนวคิดและวิธีปฏิบัติของภาครัฐมาอย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560: มองผ่านพาราไดม์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ (ปกรณ์ ศิริประกอบ และคณะ, 2560) พบว่ารัฐธรรมนูญ 2560 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมของทั้งพาราไดม์ NPM และ NPS ผสมผสานกันอยู่ โดยมีค่านิยมพาราไดม์ NPS ในสัดส่วนที่มากกว่า โดยเฉพาะเรื่องการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสาธารณสุข การให้ความสำคัญกับค่านิยมชุมชนในด้านการรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมชุมชน การสร้างมาตรการกลไกตรวจสอบของภาครัฐ และการคุ้มครองสิทธิ อาชีพ สิทธิชุมชน สิทธิผู้บริโภค และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งสามารถนำแนวคิดค่านิยมพาราไดม์ NPM และ NPS ร่วมกับแนวคิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนมาประยุกต์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. การส่งเสริมและพัฒนาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและเอกชน

จากผลกระทบด้านลบในเรื่อง 1) ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดปัญหาขยะที่ส่งลงไปในธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะพลาสติกและขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าพาราไดม์ NPM สามารถใช้เป็นกรอบการบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพในการท่องเที่ยวโดยชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุนการแยกขยะที่ท่องเที่ยวสร้างขึ้น การสนับสนุนการนำขยะรีไซเคิลและการนำขยะไปรีไซเคิลของการกำจัดขยะที่เหมาะสม และพาราไดม์ NPS สามารถใช้เพื่อสร้างการรับผิดชอบทางสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยการสร้างความตระหนักรู้ และการสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ สามารถใช้แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐให้มีการนำเอาความเข้าใจและแนวคิดของทั้งสองฝ่ายมาร่วมกันในการวางแผนและดำเนินโครงการเพื่อเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ท่องเที่ยว 2) ปริมาณน้ำที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว อาทิเช่น การอาบน้ำ การล้างรถ และการใช้น้ำดื่มของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้ทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลดลง และมีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นที่อาจต้องพบกับปัญหาขาดแคลนน้ำในบางช่วงของปี ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าสำหรับพาราไดม์ NPM สามารถใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น การสร้างระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่ท่องเที่ยว การสร้างสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนโครงการระบบน้ำที่ยั่งยืนและการอนุรักษ์น้ำในพื้นที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ พาราไดม์ NPS สามารถใช้เพื่อสร้างความตระหนักรู้และการเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำใน

กิจกรรมท่องเที่ยว การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและการลดการใช้น้ำที่ไม่จำเป็นในกิจกรรมท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกับชุมชนและนักท่องเที่ยวในการออกแบบการใช้งานระบบการจัดการน้ำที่ยั่งยืน และการสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และ3) การใช้พลังงานในการขนส่ง โดยเฉพาะการใช้รถยนต์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว มีผลทำให้ปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษทางอากาศเพิ่มขึ้น ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า สำหรับพาราโดม NPM สามารถใช้ในการสร้างระบบการควบคุมและการตรวจสอบที่เข้มแข็งในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อตรวจสอบว่ามีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษจากกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ และใช้ข้อมูลดัชนีและตัวชี้วัดเพื่อวัดผลและประเมินผลของการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษในกิจกรรมท่องเที่ยว และพาราโดม NPS สามารถใช้เพื่อสร้างความตระหนักรู้และการเข้าใจร่วมกันในการแก้ไขปัญหาปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษในกิจกรรมท่องเที่ยว การสร้างพันธมิตรภายใต้แนวคิดความร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงการสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษในกิจกรรมท่องเที่ยว

2. การส่งเสริมและพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมของภาครัฐและเอกชน

จากผลกระทบด้านลบในเรื่อง 1) การเกิดวัฒนธรรมผสม ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าสำหรับพาราโดม NPM ในทางปฏิบัติ สามารถสนับสนุนชุมชนในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมความยั่งยืนและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในการท่องเที่ยว และพาราโดม NPS สามารถใช้เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นในกิจกรรมท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น การสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และการสร้างและส่งเสริมพันธมิตรภายใต้แนวคิดการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น 2) การที่สมาชิกครอบครัวต้องเปลี่ยนวิธีการทำงานเป็นภาคการบริการท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดการแยกตัวของครอบครัวและมีลักษณะการดูแลเด็กเปลี่ยนไปส่งผลให้เกิดปัญหาหาเสพติดและอาชญากรรม รวมถึงเกิดปัญหาโสเภณีที่เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดการระบาดของโรคต่างๆ ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า การประยุกต์พาราโดม NPM และ NPS สามารถส่งเสริมการเข้าร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการสร้างสรรคและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การสร้างกลุ่มทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาการแยกตัวของครอบครัว การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการสร้างสรรคเพื่อลดปัญหา

ยาเสพติดและอาชญากรรม และการสร้างโครงสร้างสนับสนุนสำหรับการรับมือกับปัญหาโรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ สามารถสร้างการศึกษาและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นมิตรต่อประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติดและอาชญากรรมต่อครอบครัวและสังคม การเสริมสร้างการศึกษาให้แก่นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดโครงการศึกษา การจัดกิจกรรมการสื่อสาร และการเผยแพร่ข้อมูลทางออนไลน์ เป็นต้น

3. การส่งเสริมและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

จากผลกระทบด้านลบในเรื่อง 1) ชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า พาราไดม์ NPM และ NPS สามารถส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสินค้าที่มีคุณภาพและความพิเศษของชุมชน ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้และสร้างโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพให้กับชุมชน และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐสามารถช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนทางท่องเที่ยว โดยการสร้างโอกาสให้กับธุรกิจท้องถิ่น การสนับสนุนโครงการท่องเที่ยวท้องถิ่น และการเพิ่มสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน 2) การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง ชุมชนมีงานและรายได้ตามฤดูกาลท่องเที่ยวเท่านั้น ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า พาราไดม์ NPM และ NPS สามารถใช้เทคนิคและเครื่องมือทางธุรกิจเพื่อจัดการและควบคุมรายได้จากการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ โดยการวางแผนการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้งปี การสร้างแผนการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวที่ไม่เป็นฤดูกาล และการจัดการรายได้ในช่วงเวลาที่ไม่มีการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนศูนย์การศึกษาและอบรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลที่ไม่เป็นฤดูกาล และประกอบกับแนวคิดความร่วมมือหรือสร้างพันธมิตรกับภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลที่ไม่เป็นฤดูกาล เช่น การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดโครงการและเครื่องมือการสนับสนุนให้ธุรกิจท้องถิ่นที่สามารถดำเนินกิจกรรมในช่วงฤดูกาลที่ไม่เป็นฤดูกาลได้ 3) ปัญหาการลงทุนที่เพิ่มขึ้นทำให้ต้นทุนระยะยาวของการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า พาราไดม์ NPM สามารถสร้างสภาวะการแข่งขันในการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเน้นการสร้างความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการดำเนินงานท่องเที่ยว อาทิเช่น การลดขั้นตอนในกระบวนการอนุมัติโครงการท่องเที่ยว การเพิ่มความสะดวกในการจัดหาที่พักและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพื่อดึงดูดการลงทุนจากภายในและ

ภายนอก และนำพาราโดม NPS มาปรับใช้ในการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ และการร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้มีการลงทุนที่ยั่งยืน ในโครงการท่องเที่ยวชุมชน อาทิเช่น การส่งเสริมการสร้างควมสามัคคีในชุมชนท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนโครงการท้องถิ่นที่สร้างงานและช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และ 4) การแก่งแย่งผลประโยชน์กันภายในชุมชน เพื่อได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ที่มากที่สุด ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ การตัดราคาที่พัก การแย่งลูกค้า การตัดราคากิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า สามารถนำเอาพาราโดม NPM มาปรับใช้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในการสร้างความโปร่งใสและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการท่องเที่ยว โดยการเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการตัดราคา และการแย่งลูกค้า อาทิเช่น การกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนและเป็นธรรม เพื่อป้องกันการแก่งแย่งผลประโยชน์และการตัดราคาที่ไม่เหมาะสม และพาราโดม NPS โดยเน้นการสร้างโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนในการแบ่งปันและการจัดการรายได้ อาทิเช่น การสร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างธุรกิจท้องถิ่น เพื่อเพิ่มกำลังในการต่อรองราคาและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตามการเข้ามาสนับสนุนจากภายนอกนั้น ควรจะเป็นชั่วคราวเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยชุมชนเองในระยะยาว และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ควรเริ่มจากการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีแนวคิดริเริ่มมาจากชุมชนเอง โดยผู้นำชุมชนจะเป็นตัวกลางในการช่วยสนับสนุนชุมชนในการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ด้วยวิธีนี้ชุมชนจะได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาและดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งภาครัฐและเอกชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและสร้างสรรค์โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการสนับสนุนการฝึกอบรมและการสนับสนุนทางการเงิน เพื่อช่วยเหลือชุมชนที่ไม่มีทรัพยากรและทักษะในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการตลาดและการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อีกด้วย

สรุป

การดำเนินงานที่ผ่านมาของภาครัฐและเอกชนต่อการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนพบว่าชุมชนทั่วทั้งประเทศยังขาดสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ ซึ่งบางชุมชนที่มีการขัดแย้งกันเองภายในชุมชน เนื่องจากความเข้าใจไม่ตรงกัน การขัดแย้งระหว่างสมาชิกและผู้นำของชุมชนคนในชุมชนไม่ยอมรับผู้นำเครือข่ายที่เป็นคนต่างถิ่น เพราะอาจจะเข้าใจว่ามาหาผลประโยชน์กับชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมบทความที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชนพบว่า ภาครัฐและเอกชน หน่วยงาน และภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรกลับมาเห็นถึงความสำคัญที่นอกเหนือจากการพัฒนาและส่งเสริมภายใต้โครงการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Role beyond CBT development) นอกจากนั้นในการพัฒนาแบบ Beyond CBT ควรมีการกำหนดและดำเนินการที่มุ่งเน้นให้มุ่งเน้นให้เกิดการเติบโตและยั่งยืนของชุมชน ควรสร้างการเข้าร่วมและการรับผิดชอบทางสังคมในการพัฒนา CBT ให้กับชุมชน หรือสร้างองค์กรที่มีการร่วมมือระหว่างชุมชน ควรมีการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อให้มีทรัพยากรที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ควรใช้ช่องทางการโปรโมต โดยสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ และควรตรวจสอบปรับปรุงแผนและกิจกรรม Beyond CBT เพื่อติดตามและตระหนักถึงผลสำเร็จ ตลอดจนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และปรับปรุงตามความต้องการเพื่อให้โครงการเติบโตในทิศทางที่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของบทความนี้ได้แก่ บทความนี้เป็นงานวิเคราะห์แนวคิดตามแนวทางการใช้ข้อมูลรองจากแหล่งงานวิจัยที่น่าสนใจ (Secondary Data Sources) ในการศึกษาครั้งนี้ต่อไปควรมีการนำผลการศึกษานี้ ไปประกอบในการอธิบายงานวิจัยที่เกิดจากการลงพื้นที่และเก็บข้อมูลจริงในอนาคตร่วมกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสนับสนุนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism). (ม.ป.ป.). ประกาศเขตพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551. ม.ป.ป. . เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.dot.go.th/content-sharing/content-sharing-detail/17>
- กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism). . (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2565. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.mots.go.th/news/5793>
- ประคอง สายจันทร์ . (ม.ป.ป.). ผู้อำนวยการสำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน (สทช.), สัมภาษณ์โดย วิชาพร วัฒนวิทย์ (ผู้ดำเนินรายการ). ท่องเที่ยวโดยชุมชน โอกาสของทางเลือก รายการ คุณเล่า เราขยาย (Thai PBS) . เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2566 จาก <https://youtu.be/86dLbHHXEmw>

- เพ็ญศิริ สมารักษ์ และคณะ. (2565). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์จังหวัดจันทบุรี. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 16(1), 46-57.
- ปกรณ์ ศิริประกอบ และคณะ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ใน มองผ่านพาราไดม์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ (หน้า 27-64.). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (สนส.ม.อ.). (2563). สรุปผลการประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชน และข้อเสนอเชิงนโยบายในการทำยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวชุมชนอันดามัน. สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุ่งรวี จิตภักดี. (2566). นวัตกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อพท. . (ม.ป.ป.). รายชื่อชุมชนที่มีศักยภาพเชื่อมตลาดชุมชน ที่ อพท. ลงไปดำเนินการ . 2566. . เรียกใช้เมื่อ 26 เมษายน 2566 จาก https://catalog.dasta.or.th/dataset/23_01
- คนธรรพ์ พรถวิล และเสนอชัย เถาว์ชาลี. (2564). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชนเผ่าม้ง ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(1), 103-110.
- อำนาจ รักษาพล และคณะ. (2563). ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 9(1), 50-70.
- NAPHAT SUKCHAROENCHOK. (2562). THE IMPACTS OF COMMUNITY-BASED TOURISM IN TERMS OF ECONOMIC, SOCIAL, AND ENVIRONMENTAL DIMENSIONS FOR THE LOCAL COMMUNITIES IN THAILAND. COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY, 4.

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่าง
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารระบบคุณภาพและประสิทธิผล
ขององค์การในการนำมาตรฐานระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9001
ไปปฏิบัติของโรงงานอุตสาหกรรมพื้นที่ภาคกลางในประเทศไทย*

A LITERATURE REVIEW TO PRESENT A CONCEPTUAL
FRAMEWORK FOR THE RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC
FACTORS AND QUALITY SYSTEM MANAGEMENT AND
ORGANIZATIONAL CONTROL IN THE IMPLEMENTATION OF ISO 9001
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM STANDARDS IN INDUSTRIAL
PLANTS IN THE CENTRAL REGION OF THAILAND

ศิริภิมญต์ ศิริโชคภัคค์

Siribhimon Sirikhochabhak

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย

Graduate School of Management Studies Sripatum University, Thailand

วิชิต อุ๋อัน

Vichit Uon

คณบดีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย

Dean of the Graduate School of Management Studies

Graduate School of Management Studies Sripatum University, Thailand

E-mail: siribhimon.spu2023@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้จากการทบทวนวรรณกรรม การบริหาร
ระบบคุณภาพ ที่ผ่านมา เพื่ออธิบายถึงความหมายและความเป็นมา องค์ประกอบ และ
ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ซึ่งจากการทบทวน

*Received 21 September 2023; Revised 4 November 2023; Accepted 10 November 2023

วรรณกรรมพบว่าตัวแปรที่ได้รับความนิยมใช้ศึกษาทางด้านการบริหารระบบคุณภาพ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การจัดการความรู้ และประสิทธิผลขององค์กร

คำสำคัญ: การทบทวนวรรณกรรม, การบริหารระบบคุณภาพ, สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ, การจัดการความรู้, ประสิทธิผลขององค์กร

Abstract

This article aims for presents the literature review of Quality Management study to explain meanings, variables and relationship related to Quality Management. The conclusion from review show that variables use in various studies is Entrepreneur's characteristics, business environment, Knowledge Management, ISO 9001

Keywords: literature review, Quality Management, Entrepreneur's characteristics, business environment, Knowledge Management, ISO 9001

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมืองของประเทศไทย ทำให้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม จำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญในการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต คุณภาพสินค้า การบริหาร และกลยุทธ์ให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งทั้งภายในและภายนอกประเทศให้มากยิ่งขึ้น การปรับปรุงศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจ ให้สามารถทัดเทียมกับนานาประเทศ และเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันเนื่องจากอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน ได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันกันอย่างสูงเพื่อให้ธุรกิจของตนได้เป็นผู้นำในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการบริการ อุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมการเกษตร เป็นต้น

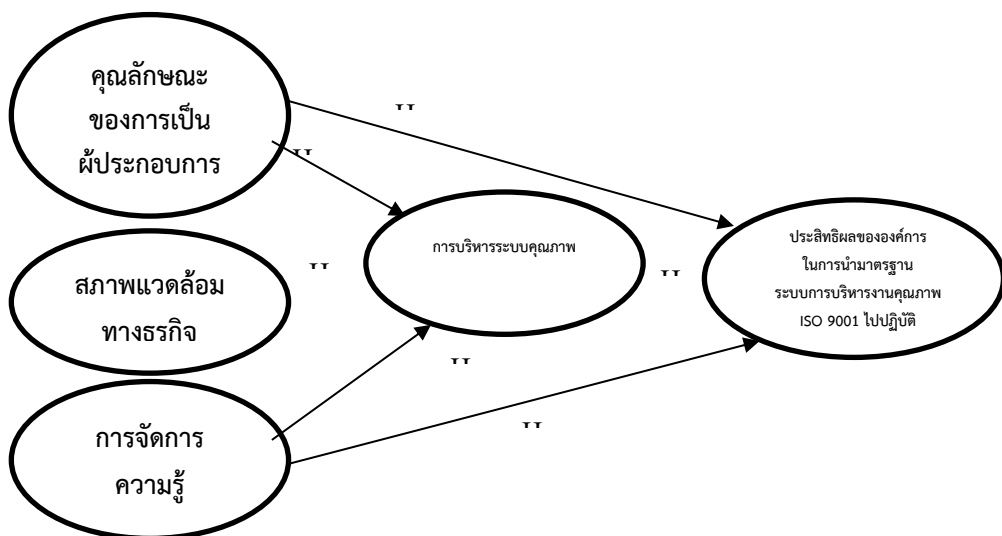
ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินธุรกิจ อุตสาหกรรม และการบริการอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ จากสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจสังคม การเมือง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นซึ่งผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่องค์กรต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรธุรกิจจำต้องปรับเปลี่ยน และเร่งเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านธุรกิจอุตสาหกรรมและการบริการ และเพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ ดังนั้นระบบมาตรฐานจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสร้างและพัฒนาความสามารถดังกล่าว โดยมองว่าผลกระทบทางด้านระบบคุณภาพส่งผลถึงผลิตภัณฑ์

เป็นสิ่งที่ทุก ๆ ประเทศ จะต้องตระหนักถึงความสำคัญจากการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยได้รับอิทธิพลในด้านการควบคุมดูแลคุณภาพด้วยเช่นกัน ประเทศไทยจึงต้องมีส่วนในการแสดงให้เห็นนานาชาติถึงความมุ่งมั่น ความพยายามและความสำคัญในการที่จะควบคุม ดูแล คุณภาพให้เกิดผลในทางปฏิบัติ คุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานจะถูกกีดกันทางการค้าทำให้เสียเปรียบด้านการแข่งขันกับตลาดโลกได้อีกทั้งผู้ผลิตก็ต้องหันมาให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพโดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำระบบการจัดการคุณภาพ ISO 9001 มาเป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อลูกค้าได้

การบริหารงานคุณภาพขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพสากล ISO 9001 นั้น ก็เป็นมาตรฐานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญ ที่องค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย (Akpoviroro และ Owotutu, 2018) ทุกองค์กรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัดทั้งประเภทกิจการและขนาด องค์กรในการแข่งขันด้านคุณภาพธุรกิจและองค์กร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า รวมทั้งเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้จากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสร้างปัจจัยองค์ประกอบปัจจัยและความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้าน การบริหารระบบคุณภาพ คุณลักษณะของผู้ประกอบการ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การจัดการความรู้ ประสิทธิภาพขององค์กรที่เกิดขึ้นในการศึกษาที่ผ่านมาและสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Bhatt, 2001) (Beesley และ Cooper, 2008) (Nassor, 2015) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร

บทความนี้เป็นการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การบริหารระบบคุณภาพ เพื่อกำหนดคุณลักษณะ ระบุปัจจัย แนวคิด เพื่อกล่าวอ้างถึงงานวิจัยในอนาคตของผู้เขียนบทความนี้ประกอบด้วยทบทวนวรรณกรรมของปัจจัยทางด้าน คุณลักษณะของผู้ประกอบการสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การจัดการความรู้ และประสิทธิผลขององค์การในการนำมาตรฐานระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 ไปปฏิบัติโดยเป็นวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบ Documentary Research โดยใช้บทความทั้งสิ้น 150 บทความ และสามารถนำมาใช้ได้จริง 50 บทความ โดยมีแหล่งที่มาของบทความจากฐานข้อมูล EBSCO Emerald ProQuest และฐานข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ ทาง Internet แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Content Analysis (คำร้อยละ) และสามารถจำแนกรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมของตัวแปรทางด้าน ความหมายและองค์ประกอบของตัวแปร

1.1 ตัวแปรการบริหารระบบคุณภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบคุณภาพที่พบว่าการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลซึ่งขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำดังกล่าวจะได้รับประโยชน์หรือได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ และไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วหรือไม่ก็ตาม การเป็นผู้ประกอบการนั้นเป็นเพียงการเริ่มต้นธุรกิจของตัวเองและยังเป็นผู้ที่สร้างโอกาส สร้างผลกำไรได้ โดยลักษณะของผู้ประกอบการ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้คือ มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยงมีความสามารถในการบริหารงานทั่วไป และมีความมุ่งมั่นในประสิทธิภาพ ดังแสดงในตารางที่ 1 และสามารถอธิบายได้ดังนี้

ความเป็นอิสระใน

1. การบริหารงาน (Autonomy) หมายถึง ความเป็นอิสระในการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อมุ่งหวัง ให้ธุรกิจบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์การ (Dess, Lumpkin, & Taylor, 2005)

2. การสร้างนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง ความพยายามที่จะนำเสนอสิ่งใหม่ๆ ที่ได้จากการทดลองหรือจาก ประสบการณ์ และการมีกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสินค้าบริการใหม่ ๆ (Dess, Lumpkin, & Taylor, 2005)

3. ความเป็นอิสระ (Autonomy) หมายถึง ความเป็นอิสระในการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อมุ่งหวัง ให้ธุรกิจบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์การ (Dess, Lumpkin, & Taylor, 2005)

4. ความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) หมายถึง ความพยายามในการแข่งขันกับคู่แข่งในธุรกิจมีลักษณะที่ชอบต่อสู้ หรือมีการตอบสนองต่อการ

แข่งขันที่รุนแรง เพื่อพัฒนาตำแหน่งของธุรกิจ หรือจัดอุปสรรคคู่แข่งในตลาด (Bhatt, 2001)

5. การเผชิญกับความเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การตัดสินใจและการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน หรืออาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น (Nassor, 2015)

ตารางที่ 1 แสดงตัวแปรการบริหารระบบคุณภาพ ผู้ประกอบการและแหล่งอ้างอิง

ผู้ศึกษา	คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ				
	การมีนวัตกรรม	ความกล้าเสี่ยง	การทำงานเชิงรุก	ความกล้าที่จะแข่งขัน	การมีอิสระในการบริหารงาน
Miller, (1983)	✓	✓	✓	-	-
Covin and Slevin, (1989), (1990)	✓	✓	✓	-	-
Lumpkin and Dess (1996)	✓	✓	✓	✓	✓
Lee & Peterson, (2000)	✓	✓	✓	✓	✓
Kreiser, Marino & Weaver, (2002)	✓	✓	✓	-	-
Entrialgo (2002)	✓	✓	✓	-	-
Krauss, Frese, Friedrich and Unger, (2005)	✓	✓	✓	✓	✓
Lee and Lim, (2009)	✓	✓	✓	✓	✓
Balan and Lindsay, (2010)	✓	✓	✓	✓	✓

1.2. ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Business Environment)

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Business Environment) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์กร อีกทั้ง Hans (Hans, 2018)ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางธุรกิจหมายถึงการรวมกันของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์การดำเนินงานของบริษัท รวมถึงพนักงาน ลูกค้า การจัดการ อุปสงค์

และอุปทาน และกฎระเบียบทางธุรกิจ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจอาจรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น
ลูกค้าและซัพพลายเออร์ การแข่งขันและเจ้าของ

ตารางที่ 2 แสดงตัวแปรสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและแหล่งอ้างอิง

ผู้วิจัย	สภาพแวดล้อมภายนอก				สภาพแวดล้อมภายใน			
	เศรษฐกิจ	การเมือง/กฎหมาย	สังคมและวัฒนธรรม	เทคโนโลยี	วัฒนธรรมองค์กร	ทรัพยากรมนุษย์	กลยุทธ์องค์กร	โครงสร้างและลักษณะการจัดการ
B.W. Miller and R. Redding, (1986)	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
Babatunde, B. O., & Adebisi, A. O. (2012).	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gupta, Guha & Krishnaswami (2013)	✓	-	-	✓		✓	✓	-
Janković, M., Mihajlović, M., & Cvetković, T. (2016)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hans, V. B. (2018)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Akpoviroro, K. S., & Owotutu, S. O. (2018)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

1.3 ตัวแปรการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

ปัจจุบันการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดแนวคิดเพื่อสร้างความแตกต่างในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ซึ่งกระแสการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการที่รวดเร็ว ส่งผลให้มีความพยายามที่จะพัฒนาตนเองสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อการอยู่รอดในการดำเนินธุรกิจ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Marquardt ได้กล่าวว่า องค์ความรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อทั้งในปัจจุบันและอนาคตมากกว่าแหล่งเงินทุน ความรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการ

เพิ่มความสามารถในการปรับปรุงและการพัฒนาการดำเนินงานหรือการบริการที่มีคุณภาพและทันสมัย (Marquardt, 2005)

Nass (Nassor, 2015) แสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้จากธุรกิจที่มีจุดมุ่งหมายในการเพิ่มคุณภาพของกิจกรรมทางธุรกิจโดยการจัดการและสนับสนุนข้อมูลที่เป็นทางการต่าง ๆ ภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นถือได้ว่าเป็นกระบวนการทางธุรกิจไม่ใช่เทคโนโลยีความรู้ใหม่ การประยุกต์ใช้ SECI Model เพื่อส่งเสริมการสร้างความรู้ในสภาพแวดล้อม E learning ได้ถูกสร้างขึ้นจากกระบวนการทางธุรกิจและเป็นหนึ่งในองค์ที่สำคัญที่สุด การวิจัยการจัดการความรู้ได้เห็นรูปแบบแนวคิดที่หลากหลายและมีดีข้อมูลขั้นสูง

ตารางที่ 3 แสดงตัวแปรการจัดการความรู้ และแหล่งอ้างอิง

แหล่งที่มา/อ้างอิง	ตัวแปรการจัดการความรู้			
	การสร้างและการแสวงหาความรู้	การแบ่งปันความรู้	การประยุกต์ใช้ความรู้	การจัดเก็บความรู้
Probst and Romhardt (2000)	✓	✓	✓	✓
Choo (2000)	✓	✓	✓	
Bhatt (2001)	✓	✓	✓	
Turban and Aronson (2001)	✓	✓	✓	

1.4 ตัวแปรการบริหารระบบคุณภาพ (Quality Management)

การบริหารระบบคุณภาพ หมายถึง การมุ่งสู่คุณภาพซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการบริหารระบบคุณภาพ ซึ่งเริ่มต้นจากกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ครอบคลุมไปถึงกระบวนการออกแบบ กระบวนการผลิต การตลาด การบริหารการเงิน และอื่นๆ การบริหารระบบคุณภาพ เป็นรากเหง้าของการบริหารระบบคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จทั่วองค์กร (Total Quality Control) (Beesley & Cooper, 2008) จากที่ความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารระบบคุณภาพ หมายถึง การปรับปรุงคุณภาพขององค์กร โดยกำหนดกระบวนการต่างๆ

ในการควบคุมเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.4 ตัวแปรแนวคิดของมาตรฐาน ISO9001

ความเป็นมาของระบบ ISO ไว้ว่า ISO เป็นชื่อย่อของ International Standards Organization ซึ่งองค์การว่า มาตรฐานสากล หรือองค์การระหว่าง ประเทศว่าด้วยมาตรฐาน มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ก่อตั้งเป็น ทางการเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2549 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการกำหนดมาตรฐานระหว่าง ประเทศ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และจัดซื้อได้แย่ง รวมถึงการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี หรือการจัดระเบียบการค้าโลก ด้วยการสร้าง มาตรฐานขึ้นมา ซึ่ง มาตรฐานคือ ข้อตกลงที่จัดทำขึ้นเป็นเอกสาร โดยการรวบรวมข้อมูลหรือ ข้อกำหนดทางเทคนิค (Technical Specifications) หรือวิธีการทำงานที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไป แล้ว ร่วมกำหนดเป็นเกณฑ์ข้อบังคับขึ้น ที่จะทำให้เชื่อว่า วัสดุ ผลิตภัณฑ์ ขบวนการ หรือการบริการ นั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือเกิดจากข้อกำหนดด้านวิธีการหรือการ ทำงาน เมื่อ ย้อนกลับไปหลังสงครามโลกสงบลง ช่วงที่ ISO เริ่มก่อตั้ง ประเทศต่าง ๆ ไม่ได้ให้ ความสำคัญ มาก ต่างมีระบบมาตรฐานไม่เหมือนกัน จนในปี 2521 หรือ ค.ศ.1978 สถาบัน มาตรฐานแห่ง ประเทศเยอรมนี (DIN) มีแนวคิดที่จะนำระบบมาตรฐานของแต่ละประเทศที่ไม่ เหมือนกันมา รวมให้เป็นมาตรฐานประเภทเดียว เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ดังนั้น ทาง ISO จึงได้ ตั้งคณะกรรมการทางด้านเทคนิค (Technic Committee : ISO/TC/176) ขึ้นมา การจัดตั้ง องค์การ ISO มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการกำหนด มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเกิดระบบมาตรฐานของโลกที่ สมบูรณ์ ISO เดิมใช้คำย่อว่า “IOS” โดยมีความหมายในภาษากรีกแปลว่า ความสับสน จึง เปลี่ยนมาเป็น ISO ซึ่งแปลมาจากภาษากรีกคือ ISOS แปลว่า “เท่าเทียมกัน” และตรงกับ เจตนารมณ์ขององค์การ ISO ที่ต้องการให้ทั่วโลกมีมาตรฐานที่มีความเท่าเทียมกันในปี 2530 หรือ ค.ศ. 1987 องค์การ ISO ได้กำหนดมาตรฐาน ที่เรียกว่า มาตรฐานสากล (Inter-national standard) ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการด้านเทคนิค ขึ้นมาคณะหนึ่ง มีกรรมการคณะนี้กว่า 2000 ชุด กรรมชุดนี้เรียกว่า Technical Committee, ISO/TC Quality Assurance ได้ดำเนินการยกร่างระบบบริหารงานคุณภาพเป็นสากล ต้นแบบ ของ

ISO 9000 นั้นมาจากมาตรฐานแห่งชาติของอังกฤษ คือ BS 5750 มาเป็นแนวทาง คือระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 เป็นมาตรฐานของระบบการบริหารงาน เพื่อให้เกิด คุณภาพ ซึ่งมาตรฐานนี้ได้ระบุถึงข้อกำหนดที่จำเป็นต้องมีในระบบคุณภาพและใช้เป็นบรรทัด ฐานในการปฏิบัติซึ่งสามารถใช้ได้กับอุตสาหกรรมพาณิชย์กรรม ธุรกิจการบริหารทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

มาตรฐานสากลที่รู้จักกันเป็นอย่างดีและนิยมนำมาใช้กันทั่วโลกคือ ISO 9001 ซึ่งเป็นมาตรฐานในเรื่องของระบบบริหารคุณภาพที่นำมาใช้กับการผลิต การบริการ และยังสามารถนำไปใช้กับหน่วยงานราชการโดยไม่จำกัดขนาดขององค์กร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการกับการบริหารระบบคุณภาพและประสิทธิภาพขององค์การในการนำมาตรฐานระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 ไปปฏิบัติ

องค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการ กระบวนการที่องค์กรจะพัฒนาตนเอง ผ่านการเป็นการทำงานเชิงรุก ความเป็นนวัตกรรม และการยอมรับความเสี่ยง (Akpoviroro และ Owotutu, 2018) ความเป็นผู้ประกอบการขึ้นกับการวัดการสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก การยอมรับความเสี่ยง นอกจากนี้ องค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการยังเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงาน การมีอิสระในการบริหารงาน ความกล้าที่จะแข่งขัน (Beesley และ Cooper, 2008) นอกจากนี้ยังพบว่าความเป็นผู้ประกอบการจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมขององค์กร อิทธิพลทางเศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง และปัจจัยทางสังคม มีบทบาทเป็นตัวแปรปรับของความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและความเป็น ผู้ประกอบการ (Bhatt, 2001) นอกจากนี้ การศึกษาของ Krauss et al. กล่าวว่า ผู้ประกอบการกับความสำเร็จทางธุรกิจ เป็นการเรียนรู้ความสำเร็จการสร้าง นวัตกรรม และความริเริ่มสร้างสรรค์ และการศึกษายังพบว่า อิทธิพลของความเป็นผู้ประกอบการทุกด้านมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการบริหารคุณภาพ ซึ่งวัดผ่านการเติบโตทางธุรกิจ (Dess, Lumpkin, และ Taylor, 2005) อีกทั้งความเป็นผู้ประกอบการในฐานะแหล่งทรัพยากรและความสามารถในการเติบโตของกิจการ ซึ่งมีผลกระทบของความเป็น ผู้ประกอบ ดังนั้นความเป็นผู้ประกอบการสามารถที่จะทำนายการบริหารคุณภาพของธุรกิจได้ (Marquardt, 2005) นอกจากนี้ พบว่าอิทธิพลของความเป็นผู้ประกอบการต่อผลการบริหารคุณภาพ ซึ่งคุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าของกิจการมีอิทธิพล

อย่างสูงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ และความเป็นผู้ประกอบการมี อิทธิพลทางบวกต่อผลการบริหารคุณภาพ (Hans, 2018) อย่างไรก็ตาม พบว่าความเป็นผู้ประกอบการและผลการดำเนินงานของบริษัทมีอิทธิพลของความเป็นผู้ประกอบการจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่แตกต่างไปตามองค์ประกอบ (Nassor, 2015) นอกจากนี้ พบว่าตัวแปรลักษณะการเป็นผู้ประกอบการประกอบไปด้วย ลักษณะความเป็นผู้ประกอบการยุคศตวรรษที่ 21 ความเป็นนวัตกรรม ความเป็นนักวางแผน ความสามารถทางเทคโนโลยี ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบความเสี่ยง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับความเสี่ยง ในขณะที่แผนธุรกิจพบว่ายังคงมี ความสำคัญ (Akpoviroro และ Owotutu, 2018) นอกจากนี้ พบว่า ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่าง ความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรม และผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญ และ นวัตกรรมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการดำเนินงาน และเป็นตัวแปรส่งผ่าน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานได้ดังภาพที่ 4

H1: ผู้ประกอบการกับการบริหารระบบคุณภาพมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจกับการบริหารระบบคุณภาพและประสิทธิผลขององค์กรในการนำมาตราฐานระบบการบริหารงานคุณภาพISO 9001 ไปปฏิบัติ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจจึงเป็นผลรวมของปัจจัยภายนอกและภายในทั้งหมดที่มี อิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อธุรกิจร่วมกัน (Beesley และ Cooper, 2008) ได้ระบุไว้ ว่า คุณค่าทางธุรกิจสิ่งแวดล้อมเป้าหมาย และลำดับความสำคัญบนพื้นฐานทางภูมิศาสตร์ในระดับพื้นที่ต่าง ๆ ให้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจว่าเป็นปัจจัยที่สามารถมี อิทธิพลต่อองค์กรธุรกิจของแต่ละบุคคล โดยกล่าวว่าทุกองค์กรต้องคำนึงถึงข้อจำกัด ด้านสิ่งแวดล้อม วัสดุ และทรัพยากรบุคคลในธุรกิจของตน แม้ว่าจะมีความแตกต่างกัน

H2: สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการบริหารระบบคุณภาพ และประสิทธิผลขององค์กรในการนำมาตราฐานระบบการบริหารงานคุณภาพISO 9001 ไปปฏิบัติ

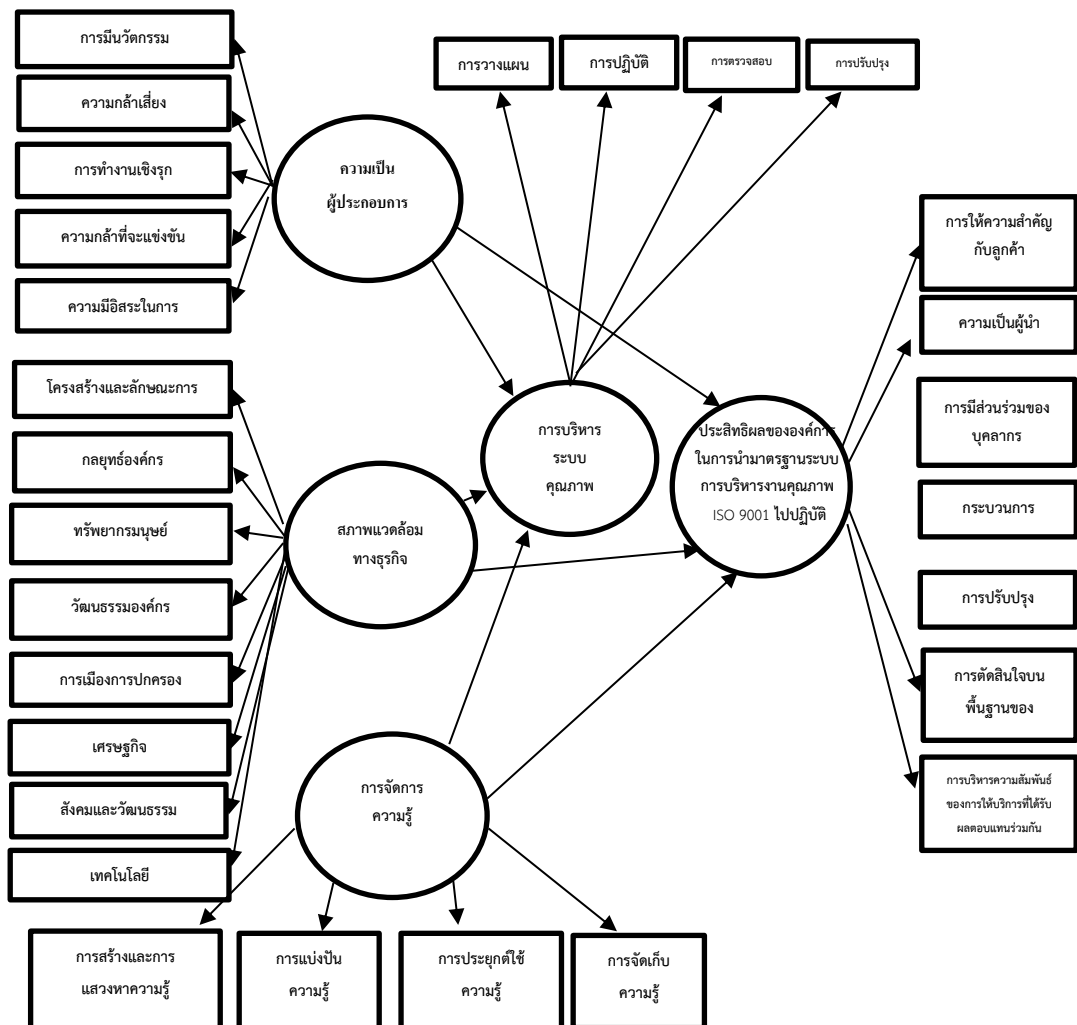
จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับ ผลการบริหารคุณภาพและประสิทธิผลขององค์กร มีงานวิจัยที่ความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยมีผลงานการวิจัยสนับสนุนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับผลการบริหารคุณภาพหรือประสิทธิผลขององค์กร โดยมีนักวิชาการได้ทำการศึกษาการจัดการ ความรู้ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานและประสิทธิผลขององค์กร (Marquardt, 2005) ผลการศึกษา

พบว่า การจัดการความรู้ผ่านการสร้างความรู้และการ ใช้ความรู้ผสมผสานกับทรัพยากรต่าง ๆ เป็นตัวผลักดันความสามารถในด้านพัฒนาขององค์กร โดยมี การเพิ่มขึ้นของผลกำไร ส่วนแบ่งการตลาด อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ผลการศึกษาสะท้อน ให้เห็นการจัดการความรู้มีผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

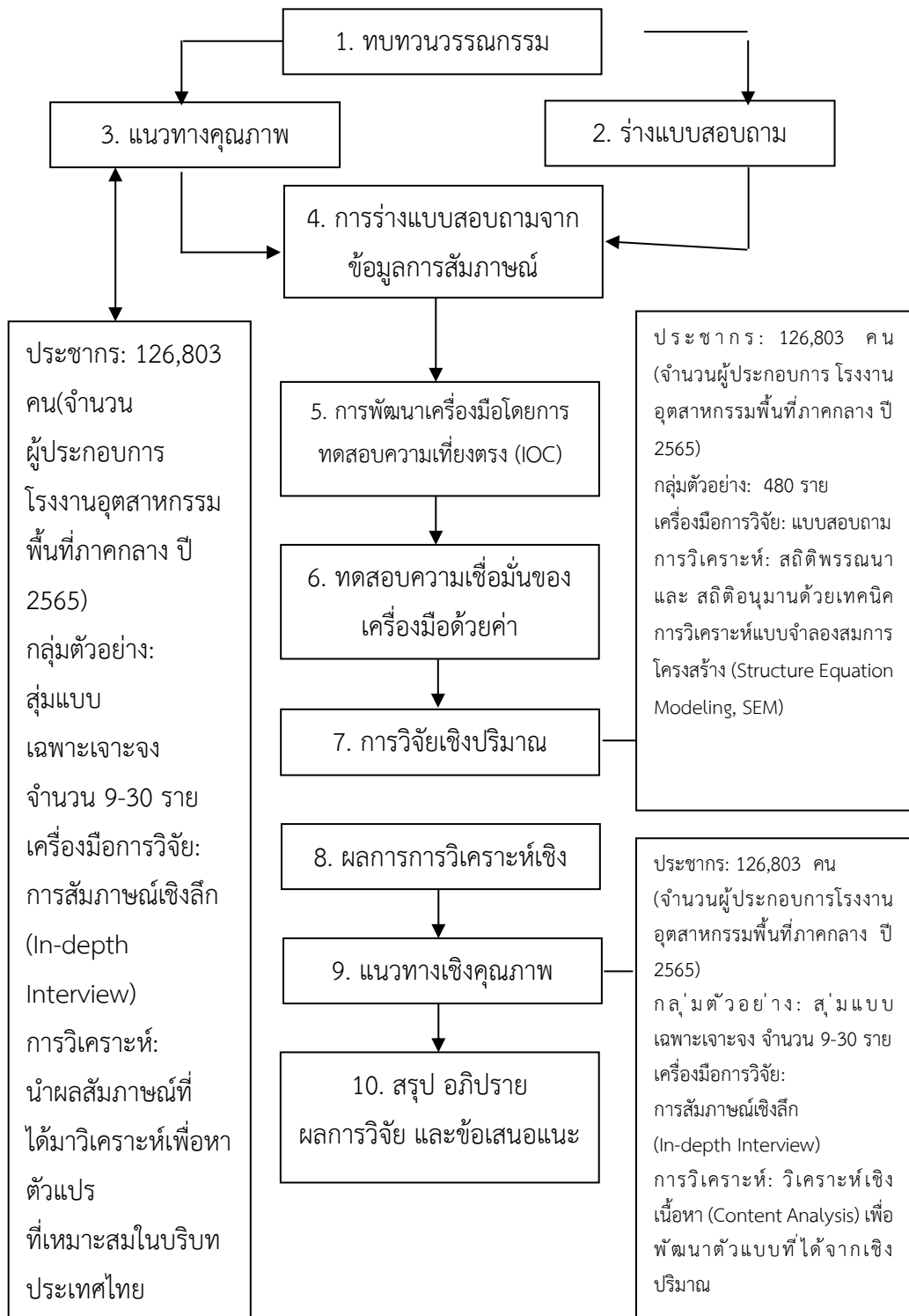
H3: จัดการความรู้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทั้งหมดที่กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงสามารถสร้างกรอบแนวคิด โดยมีตัวแปรแฝง 5 ตัวแปรและตัวแปรสังเกตได้ 28 ตัวแปรเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไปดัง แสดงในภาพที่ 4

สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจึงสามารถพบได้ว่า การบริหารงานด้านคุณภาพของผู้ประกอบการเป็นสิ่งที่สำคัญต่อองค์กร ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่พบล้วนเป็นปัจจัยที่ได้ผ่านการศึกษาจากบริบทต่างประเทศมาแล้วทั้งสิ้น โดยประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักด้วยกันคือ คุณลักษณะของผู้ประกอบการ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และการจัดการความรู้ ขององค์กร รวมถึงความสัมพันธ์ที่สะท้อนจากการศึกษาเชิงประจักษ์ที่บ่งชี้การดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้นจากการนำไปปฏิบัติ ดังนั้นองค์กรใดที่ต้องการขับเคลื่อนผลการดำเนินงานขององค์กรให้ดียิ่งขึ้นจึงควรพิจารณาถึงประสิทธิผลขององค์กรในการนำมาตรฐานระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9001 ไปปฏิบัติ

บรรณานุกรม

- Akpoviro, K., & Owotutu, S. (2018). Impact Of External Business Environment On Organizational Performance. *Business, Economics International Journal of Advance Research and Innovative Ideas in Education*, 4(3), 498-505.
- Beesley, L. G., & Cooper, C. (2008). (2008). Defining knowledge management (KM) activities: towards consensus . *Journal of Knowledge Management*, 12(3), 48-62.
- Bhatt, G. D. (2001). Knowledge management in organizations: examining the interaction between technologies, techniques, and people. *Journal of Knowledge Management*. 5(1), 68-75.
- Dess, G. et al. (2005). *Strategic management: Creating Competitive advantage*. (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hans, S. (2018). *The Stress of Life*. New York: Mc Graw-Hill.
- Marquardt, M. (2005). *The Global Learning Organization*. New York : IRWIN.
- Nassor, F. (2015). *The Impacts of ISO 9001 Quality Management System Implementation* .
- Nassor, F. (2015). *The Impacts of ISO 9001 Quality Management System Implementation on Employees' Performance of Pension Funds in Tanzania: A Case of National Social Security Fund (NSSF)*. Tanzania: Masters thesis, The Open University Of Tanzania.

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของ
โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3*

INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF SCHOOLS ACCORDING TO
SCHOOL STANDARDS IN SAHAMIT WITAYA EDUCATIONAL QUALITY
DEVELOPMENT CENTER UNDER CHIANG MAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

วสิน พลงาม

Vasin Phonngam

ทัศนีย์ บุญมาภิ

Tasnee Boonmaphi

จรรณ ยอดอุโมงค์

Jaroon Yodumong

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

E-mail: kangaroo420@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประจำปีการศึกษา

* Received 5 October 2023; Revised 25 October 2023; Accepted 26 October 2023

2566 จำนวนทั้งหมด 114 คน รวมทั้งหมด 121 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะไปใช้ และอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, มาตรฐานสถานศึกษา, ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา สหมิตรวิทยา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

Abstract

Research on internal quality assurance of schools according to school standards in Sahamit Witaya Educational Quality Development Center under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3 aimed to study the implementation and development of internal quality assurance of schools according to school standards in Sahamit Witaya Educational Quality Development Center under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3. The populations were administrators, teachers, and educational personnel of the schools in the Samit Rawitthaya Educational Quality Development Center under under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, in the academic year 2023, total number of 141 people and 6 experts in an interview, selected by the specific method. The research tools were questionnaires and interview forms. The statistics used in the data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and content analysis and then descriptive

presentation. The results revealed that the internal quality assurance of schools according to school standards in Sahamit Witaya Educational Quality Development Center under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, administrators and teachers performed the internal quality assurance of schools according to school standards in Sahamit Witaya Educational Quality Development Center under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3 in overall, was at a high level. When considering each aspects were found to be at a high level, in descending order of average values, as follows: self-assessment performance reports, performance monitoring to improve the school's quality in accordance with educational standards, development plans for school's education management that focuses on quality in accordance with educational standards, evaluation and monitoring the internal quality of education of the school, the school quality development regularly, the application of the quality assessment results and recommendations and the highest level was the educational standards setting of the school and the implementation of the educational management plan of the school.

Keywords: Internal Quality Assurance, School Standards, Educational Quality Development Center, Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

การพัฒนาผู้เรียน ครูหรือคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น ควรมีนโยบายและทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา ระบบการประกันคุณภาพภายใน รายงาน การประเมินตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) การศึกษาในทุก ระดับต้องกำหนดรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ ให้ตรงกับเป้าหมาย ที่วางไว้ และต้องพัฒนา ตนเองให้ มีคุณ ภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ มาตรา 47 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดให้ สถานศึกษาแต่ละแห่ง จัดให้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยกำหนด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา แต่ละระดับและประเภท การศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดพร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัด

การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

หลักการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งมาตรฐานกระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เชื่อว่าจะสามารถส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ในระหว่างดำเนินงานจัดการศึกษาสู่เป้าหมาย สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด จำเป็นต้องมีการพัฒนากลไกในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านคุณภาพผู้เรียน โดยบุคคลภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) หลักการมีส่วนร่วมแบบร่วมแรงร่วมใจในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของทุกคนในสถานศึกษา 2) หลักการร่วมรับผิดชอบในผลการจัดการศึกษาอย่างตรวจสอบได้ คือมีร่องรอยสารสนเทศสำหรับอธิบายคุณภาพต่อสาธารณชนที่สามารถตรวจสอบได้ 3) หลักการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบและร่วมลงมือดำเนินการทุกขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา ประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านสันป่าข่า 2) โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮ้าง 3) โรงเรียนบ้านดง 4) โรงเรียนบ้านโป่งไฮ 5) โรงเรียนบ้านห้วยป่าซาง และ 6) โรงเรียนบ้านแม่สาว แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มี 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา 6) การจัดส่งรายงานผลการ

ประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

จากรายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา มาตรฐานการศึกษา ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งหากพิจารณาจากการดำเนินงานแล้วพบว่า ปัญหาในการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา โดยภาพรวมเกิดจากไม่มีการประกาศให้ใช้มาตรฐานและเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาการวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและวางแผนไม่สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ การรวบรวมผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง การรายงานและเปิดเผยผลการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ทั่วถึง การดำเนินงานไม่เป็นระบบตามกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องไม่ทั่วถึง จากปัญหาที่พบ จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ยังไม่พัฒนาขึ้นเท่าที่ควร เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในแก่ข้าราชการครูและที่สำคัญเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับความรู้พัฒนาความสามารถ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีทั้งการสำรวจและการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยจำแนกตามวิธีวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คื ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2566 ผู้บริหาร จำนวน 7 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 114 คน รวมทั้งหมด 121 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2566 โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) ด้วยการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน ประกอบด้วยอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์จำนวน 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันภายใน 2 คน จากโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ได้รับการรับรองการประกันคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. ในระดับดีเลิศ ขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และประเภทตำแหน่ง แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551)

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ แนวคิดของนักวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานการประกันคุณภาพภายใน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการค้นคว้าครั้งนี้

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามด้านการประกันคุณภาพภายใน จากตำรา วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1.3 สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ให้ครอบคลุมกับความต้องการ การทำการศึกษาค้นคว้าการประกันคุณภาพภายใน

1.4 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้อง (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิค IOC (Index of Item-objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

1.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลท่าตอน 1 จำนวน 30 คนโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

1.7 จัดทำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากแบบสอบถามแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ข้อสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ เป็นแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูล และข้อคำถาม

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2.6 ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม

1.1 ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความร่วมมือจาก มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนของศูนย์พัฒนาการศึกษาสหมิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

1.2 ดำเนินการแจกแบบสอบถาม ให้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาการศึกษาสหมิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน ด้วยตนเอง

1.3 ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิธีการตอบแบบสอบถาม แล้วรวบรวมเก็บแบบสอบถามคืน

1.4 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้ศึกษาได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ให้ข้อมูลหลัก

2.2 ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการกำหนดข้อคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.3 ก่อนทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน ผู้ศึกษาได้แสดงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตจัดบันทึก และบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

1.1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอด้วยตาราง

1.2 วิเคราะห์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของประชากรและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2. แบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จาก การสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามหัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูล และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

3. หาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการศึกษาข้อมูล ดังนี้

1. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะไปใช้ และอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้ดังนี้ 1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ควรประกาศให้ใช้มาตรฐานและเป้าหมายโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพไปในทิศทางใด ทำให้เกิดการพัฒนานักเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม ครอบคลุมทุกมาตรฐาน คุ่มค่า เป็นไปตามกระบวนการมีส่วนร่วมเพียงพอต่อความต้องการของแต่ละโครงการ ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง 3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้าใจให้ทุกคน กำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับบุคคลกร มอบหมายให้ทุกคนครบทุกโครงการ 4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ควรทำความเข้าใจในเรื่องการใช้เครื่องมือในการประเมินผล วางแผนงานในการจัดทำเครื่องมือให้

ครอบคลุมทุกมาตรฐาน เตรียมเครื่องมือที่ใช้ประเมินและการวางแผนให้ครบครอบคลุม จัดเตรียมเครื่องมือไว้ตั้งแต่ต่อเนื่อง พัฒนาเครื่องมือในการใช้ประเมินอย่างต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือในการประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง 5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานควรรวบรวมผลการดำเนินงานระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง ผ่านเครื่องมืออย่างหลากหลาย การรายงานโครงการ กิจกรรมต่าง จากการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความต้องการ ให้มีผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลให้ต่อเนื่อง 6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ควรรายงานหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการสถานศึกษา และเปิดเผยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกปี เผยแพร่หน้าสื่อออนไลน์ของโรงเรียน ให้มีผู้รับผิดชอบ การรายงานผลการประเมินตนเอง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 7. ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรมีการดำเนินงานตามระบบ PDCA ทุกโครงการ นำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป ช่วยให้การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนอย่งยั่งยืน 8. ด้านนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะไปใช้ ควรประสานงานหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามำกำกับ ติดตาม เข้ามาช่วยเหลือการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง เตรียมความพร้อมให้โรงเรียน การประเมินภายนอก

อภิปรายผลการวิจัย

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ผู้บริหารและครู มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนมีการ จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และผลการประเมิน คุณภาพและข้อเสนอแนะไปใช้

แนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของ โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สรุปประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยหัวข้อในการสัมภาษณ์ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจากแบบสอบถามมาทำเป็นประเด็นการสัมภาษณ์ กับผู้เกี่ยวข้องที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 6 คน ดังนี้

ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา พบว่า ควรประกาศให้ใช้มาตรฐานและเป้าหมายโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพไปในทิศทางใด ทำให้เกิดการพัฒนานักเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมครอบคลุมทุกมาตรฐาน คัดค้าน เป็นไปตามกระบวนการมีส่วนร่วม เพียงพอต่อความต้องการของแต่ละโครงการ ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวว่า แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ควรมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้าใจให้ทุกคน กำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับบุคลากร มอบหมายให้ทุกคนครบทุกโครงการ สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการจัดการศึกษา ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2562) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของสถานศึกษา ตามโครงการ/กิจกรรม ในช่วง เวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ และปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า ควรทำความเข้าใจในเรื่องการใช้เครื่องมือในการประเมินผล วางแผนงานในการจัดทำเครื่องมือให้ครอบคลุมทุกมาตรฐาน เตรียมเครื่องมือที่ใช้ประเมินและการวางแผนให้ครบครอบคลุม จัดเตรียมเครื่องมือไว้ตั้งแต่ต่อเนื่อง พัฒนาเครื่องมือในการใช้ประเมินอย่างต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือในการประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน พบว่า ควรรวบรวมผลการดำเนินงานระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผ่านเครื่องมืออย่างหลากหลาย การรายงานโครงการ กิจกรรมต่าง จากการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความต้องการ ให้มีผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลให้ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กล่าวว่า ด้านการติดตามผลการดำเนินงานจัดให้มีการติดตามตรวจสอบ

คุณภาพการศึกษา เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดทำงานการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล และสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง พบว่า ควรรายงานหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการสถานศึกษา และเปิดเผยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกปี เผยแพร่หน้าสื่อออนไลน์ของโรงเรียน ให้มีผู้รับผิดชอบการรายงานผลการประเมินตนเอง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง พบว่า ควรมีการดำเนินงานตามระบบ PDCA ทุกโครงการ นำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป ช่วยให้การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้านนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะไปใช้ พบว่าควรประสานงานหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนติดตาม เข้ามาช่วยเหลือการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง เตรียมความพร้อมให้โรงเรียนการประเมินภายนอก

องค์ความรู้ใหม่

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะไปใช้ และอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่นการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษา การวางแผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี การวิเคราะห์ในการจัดสรรงบประมาณ การจัดเตรียมเครื่องมือในการประเมินผลตามมาตรฐานสถานศึกษา มีการรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ และร่วมกันหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีโอกาสแสดงบทบาทในการร่วมบริหารอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดผลในการจัดการศึกษา เมื่อมีการร่วมมือกันก็จะเกิดประโยชน์ต่อผู้นักเรียนโดยตรง

3. โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผู้ที่ดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นผู้อำนวยการ ดังนั้นควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้กระบวนการบริหาร PDCA

2. ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาของโรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และ

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2562). คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 1-3 (20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. (8 มกราคม 2566). แนะนำ ออกส
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก
<https://citly.me/oblDC>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน
คุณภาพทางการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุสสทรรณการเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). ระบบการประเมินคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษา ตาม กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561.
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). การกำหนด
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

การพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันและ
ทักษะการทำงานเป็นทีมรายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยจัดการเรียนรู้แบบ
แก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*

THE DEVELOPMENT OF ABILITIES ON APPLYING KNOWLEDGE IN
DAILY LIFE AND TEAMWORK SKILL IN SCIENCE COURSE USING
PROBLEM SOLVING METHOD WITH COOPERATIVE LEARNING
FOR MATHAYOMSUEKSA 3 STUDENTS

สุภัทสร พูลสุข

Supassorn Pulsuk

ยุพิน ยืนยง

Yupin Yuenyong

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: supassorn.pul@mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการประยุกต์ใช้
ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ
แก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2) เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ และ 3)
เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ
แก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental
Research) มีเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน 3) แบบ

* Received 7 October 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 22 December 2023

สังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม และ4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 43 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 2) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดี 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน, ทักษะการทำงานเป็นทีม, การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา, การเรียนรู้แบบร่วมมือ

Abstract

The aims of this research were to 1) compare the abilities on applying knowledge in daily life and teamwork skills of Mathayomsuksa 3 students before and after instruction on problem solving methods with cooperative learning, 2) study teamwork skill of Mathayomsuksa 3 students instructed in problem solving methods with cooperative learning, and 3) study satisfaction of Mathayomsuksa 3 students toward problem solving method with cooperative learning. It is the quasi experimental research. The research instruments were 1) problem solving methods with cooperative learning lesson plan, 2) a test for measuring the abilities on applying knowledge in daily life, 3) an observation form on the students' teamwork behavior, and 4) a questionnaire for assessing students' satisfaction toward problem solving methods and cooperative learning. The data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test, and content analysis. The research results found that 1) Applying daily life skills before and after using problem solving methods with cooperative learning .The mean score after

learning was higher than before learning were different with statistical significance at the 0.05 level

2) Mathayomsuksa 3 students' teamwork skills behavior who were taught by problem solving methods with cooperative learning indicated that the students have good teamwork skills.3) Mathayomsuksa 3 students were satisfied towards problem solving methods with cooperative learning as a whole were found to be at a high level.

Keywords: Abilities on Applying Knowledge in Daily Life, Teamwork Skills, Problem Solving Methods, Cooperative Learning

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ โดยการศึกษาเป็นรากฐานของการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) และเนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 (สโวกฟักขาว, 2550) อีกทั้งในปัจจุบันทิศทางการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ศึกษาในบริบทของประเทศไทย ได้เปลี่ยนการวิจัยมิติการเรียนรู้จาก “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” เป็นมิติอื่นที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยทางการศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาให้มากขึ้น (ชาติรี ฝ่ายคำตา, 2559) จากทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 ซึ่งค่อนข้างแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 ในบางทักษะ แม้จะมีลักษณะคล้ายกัน คือมีความสำคัญในทุกยุคทุกสมัย ไม่เพียงในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะ 4C คือ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration Teamwork) ซึ่งล้วนมีความสำคัญอย่างมากสำหรับการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในอนาคต (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, 2556) การเปลี่ยนแปลงของโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาท ความต้องการของตลาดแรงงานเริ่มเปลี่ยนไป การศึกษาต้องปรับตัวและเตรียมคนให้พร้อม (กานต์ธีรา ภูริวิกรัย, 2564) การเรียนการสอน

แบบในอดีตจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2564) ได้กล่าวถึงทักษะที่ต้องมีเพื่อการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะด้านการคิด คือ ความสามารถในการเข้าใจความคิดที่ซับซ้อน และนำมาประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ดังนั้น ในยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้า นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อให้พวกเขาเติบโตได้ในยุคแห่งความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทักษะที่เราควรหันมาให้ความสำคัญ เช่น การปรับตัว การแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่นำไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน (อมรรัตน์ เตชะนอก, 2563)

การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่บุคคลพยายามใช้ทักษะในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น การคิด การสังเกต การทำงานร่วมกับผู้อื่น อาศัยความรู้ในการแก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากที่เคยพบเจอ นอกจากนี้ ยังเป็นวิธีการสอนที่เป็นไปตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ คือการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา จึงเป็นวิธีสอนให้เกิดการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ความรู้เดิมรวมกับความรู้ใหม่ และกระบวนการต่างๆ เพื่อใช้แก้ปัญหาช่วยให้นักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ (วรรณภา เหล่าไพศาลพงษ์, 2564) การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหานี้มีแนวคิดสำคัญ คือ การนำปัญหามาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการนี้จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัยต้องการแสวงหาความรู้ เพื่อขจัดความสงสัย นักเรียนได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์จริงร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหา สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้รูปแบบการแก้ปัญหานี้จะช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ การฝึกทักษะการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความและสรุปผล การคิดแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน มีเหตุผล พัฒนาการคิดด้านต่าง ๆ การนำไปใช้ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ฝึกการทำงานเป็นทีม และเพื่อให้งานทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Johnson and Johnson (1987) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกกว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญของสมาชิกในกลุ่มที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยยึดหลักความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของสมาชิกทุกคน อีกทั้ง ช่วยปลูกฝังทำให้นักเรียนไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ความเป็นผู้นำ

การสร้างควมไว้วางใจกัน การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับข้อขัดแย้ง ทักษะเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสมาชิกภายในกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกลุ่มเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะการทำงานเป็นทีมและเพิ่มแรงจูงใจทางการเรียน จากการที่สมาชิกแต่ละคนในทีมมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้และสมาชิกทุกคนได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อที่จะช่วยเหลือ เพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ, 2554)

จากหลักการและแนวคิดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันและทักษะการทำงานเป็นทีมรายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด เชื่อมโยงความรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Designs แบบแผนการวิจัย The one group pretest-posttest design โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 22 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 43 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.1 แผนจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3/4 จำนวน 5 แผน

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ได้จากผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบการสังเกตพฤติกรรม และการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ เอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน ที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน และข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ

แก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันและทักษะการทำงานเป็นทีมรายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย 5 ด้าน พบว่า 1) การวางแผนการทำงาน พฤติกรรมที่ปรากฏ พบว่าในช่วงแรกนักเรียนไม่มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน ทำให้นักเรียนบางคนในทีมไม่มีหน้าที่รับผิดชอบ หรือการแบ่งหน้าที่ภายในทีมที่ไม่มีความเท่าเทียม ทำให้นักเรียนบางคนมีหน้าที่เพียงเล็กน้อย ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทำกิจกรรมในห้องเรียน นักเรียนผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบ หรือมีหน้าที่เพียงเล็กน้อยซึ่งไม่เท่าเทียมกับสมาชิกคนอื่น ก็ยังคงนั่งเล่นเกม หรือเล่นโทรศัพท์มือถือ ขณะที่สมาชิกคนอื่นกำลังทำงาน ส่งผลให้งานไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ครูแก้ปัญหาโดยเข้าไปพูดคุยกับนักเรียน “นักเรียนมีการวางแผนหน้าที่ และการทำงานอย่างไรบ้าง” เพื่อเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานและได้คิดทบทวนในการทำงานของทีมตนเอง ในช่วงหลัง (สัปดาห์ที่ 3 - 5) นักเรียนมีความคุ้นเคยในการทำงานเป็นทีมมากขึ้น พบว่า ในการทำกิจกรรมนักเรียนมีการวางแผนการทำงานที่ดี โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นการทำงานทดลอง เป็นกิจกรรมที่มีหน้าที่ที่หลากหลาย นักเรียนทุกคนมีการวางแผนในการรับผิดชอบในส่วนงานของตนเอง มีการพูดคุยเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการทำงาน ช่วยให้รับรู้ปัญหา และการให้การช่วยเหลือสมาชิกในทีมที่พบปัญหาได้ พบว่า กิจกรรมที่มีความหลากหลายของเนื้อหา เช่น จากสำรวจ การทดลอง หรือการออกแบบการ

นำเสนอชิ้นงาน ช่วยให้สมาชิกในทีมได้ใช้การวางแผนงานมากยิ่งขึ้น นักเรียนแต่ละทีมมีการวางแผนในการมอบหมายหน้าที่ให้แก่สมาชิกตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกแต่ละคน เช่น คนลายมือสวย ก็มีหน้าที่ในการเขียนงาน นักเรียนผู้ชายที่มีความคล่องตัวและไม่อยู่นิ่งก็มีหน้าที่ในการลงมือทดลอง หรือสาธิตให้สมาชิกคนอื่นในทีมได้ดู ช่วยให้สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย พฤติกรรมที่ปรากฏ พบว่า ในช่วงแรกพบว่านักเรียนเพศหญิงมีความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบในการทำงาน โดยมีหน้าที่ในการทำงานมากกว่านักเรียนเพศชาย ครูต้องคอยเดินสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในทุกกลุ่ม และตักเตือนนักเรียนที่ไม่รับผิดชอบในส่วนงานของตนเอง ในช่วงหลัง (สัปดาห์ที่ 3-5) พบว่านักเรียน เพศชายมีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงานมากยิ่งขึ้น สังเกตได้จากพฤติกรรมการทำงาน ในห้องเรียน นักเรียนชายสามารถทำงานเช่น ทดลอง ออกแบบ วาดรูป ระบายสีได้สำเร็จในเวลาที่กำหนด และเพศหญิงก็มีหน้าที่รับผิดชอบในงานส่วนของตนเองจนประสบความสำเร็จ อีกทั้งพบว่าสมาชิกในทีมทุกคนให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่องานในส่วนรับผิดชอบของตนเองเสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้งานของทีมเสร็จในเวลาที่ครูกำหนด นักเรียนในทีมจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) ความร่วมมือในการทำงาน พฤติกรรม ที่ปรากฏ พบว่า ในช่วงแรกพบว่า มีนักเรียน 3 ทีม จากนักเรียนทั้งหมด 9 ทีม ที่เล่นเกมขณะที่เพื่อนในทีมกำลังช่วยกันทำงาน โดยเพื่อนคนอื่นในทีมต้องการให้งานเสร็จได้ทันเวลา จึงไม่มีการเข้าไปขอความร่วมมือจากเพื่อนที่เล่นเกมอยู่ ครูเข้าไปพูดคุย และกระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม การทำงานจะประสบผลสำเร็จและได้ผลที่น่าพึงพอใจได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกทุกคนในทีม ถ้างานในส่วน of นักเรียนเสร็จแล้วก็ต้องช่วยเหลือเพื่อนคนอื่นในทีม ไม่ควรคิดว่าเมื่อทำงานในส่วนของตนเองเสร็จก็สามารถเล่นเกมหรือเล่นโทรศัพท์มือถือได้ เพราะคะแนนของทีมก็คือคะแนนของนักเรียนด้วย จากการเข้าไปพูดคุย ช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของทีมและให้ความร่วมมือกับเพื่อนในทีมคนอื่นมากขึ้น และในช่วงหลัง (สัปดาห์ที่ 3 - 5) พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการให้ความร่วมมือในการทำงานดีขึ้นอย่างชัดเจน นักเรียนทุกคนทำงานในส่วนของตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ในการทำงาน of นักเรียนยังพบอีกว่า กิจกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยี และ มีความหลากหลายในตัวกิจกรรมช่วยสร้างน่าสนใจ ให้นักเรียนอยากเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมได้ 4) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น พฤติกรรมที่ปรากฏ พบว่า ในช่วงแรกพบว่า นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดง

ความคิดเห็นในทีมที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยในแต่ละทีมจะมีแนวโน้มไปตามนักเรียนที่เก่งในกลุ่ม ส่วนนักเรียนที่อ่อนมักเป็นผู้ตาม ไม่มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น หรือนักเรียนที่อ่อนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา และในช่วงหลัง (สัปดาห์ที่ 3 - 5) ครูแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนทุกคนเขียนความคิดเห็นของตัวเองลงกระดาษ และให้ร่วมกันอ่านความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนในทีม จากนั้นร่วมกันอภิปรายเพื่อลงข้อสรุปของทีมจากความคิดเห็นของสมาชิก ทุกคนพบว่านักเรียนทุกคนมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน นักเรียนที่อ่อน ในทีมกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและสอบถามเพื่อนคนอื่นในทีมมากขึ้น และ 5) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พฤติกรรมที่ปรากฏ พบว่า ในช่วงแรกนักเรียนที่อ่อนในทีม ทำหน้าที่เป็นผู้ฟังและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนที่เก่งในทีม ส่วนนักเรียนที่เก่งไม่ได้ทำหน้าที่ในการรับฟังนักเรียนที่อ่อน จากการสอบถามนักเรียนที่เก่งและอ่อนภายในทีม พบว่า นักเรียนที่อ่อนยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนที่เก่งและนักเรียนต้องการทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็ว จึงยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนที่เก่งทันที และในช่วงหลัง (สัปดาห์ที่ 3 - 5) ครูมีการแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนทุกคนในทีมเขียนความคิดเห็นของตนเอง และร่วมกันอภิปรายภายในทีม ช่วยให้นักเรียนทุกคนในทีมได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของสมาชิกในทีมทุกคน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ โดยภาพรวมพบว่า ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก และลำดับที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการ มีขั้นตอน มีเหตุผลด้วยตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงใจ สีเขียว (2560) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้

แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอี่ยมสุรีย์ (อนุบาลเมืองสมุทรปราการ) จังหวัดสมุทรปราการ โดยในการจัดการเรียนรู้ได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และสอดคล้องกับเดวิดรตติยเกียรติถาวร (2563) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการสอนเรื่อง เชื้อเพลิงและซากดึกดำบรรพ์ด้วยเทคนิคการสอนแบบแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศิริวิหาร (สมเด็จพระวันรัต อุปลัมภ) พบว่า จากการวิจัยโดยกลุ่มนักเรียน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบก่อน - หลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการสอนด้วยเทคนิคการสอนแบบแก้ปัญหา พบว่าประสิทธิผลของการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นเพราะการใช้เทคนิคการสอนแบบแก้ปัญหา เป็นการสอนที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ให้เรียนรู้ตามกระบวนการทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนได้ด้วยตนเองพร้อมกับการจัดบรรยากาศ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดเองทำเอง สอดคล้องกับ El Aka (2010) ได้ศึกษาผลของวิธีการแก้ปัญหาต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 86 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม จำนวน 41 คน และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา 45 คน โดยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังเรียน พบว่า ผลการทดสอบของนักเรียนก่อนเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้วิธีการแก้ปัญหา พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม และสอดคล้องกับ Altun (2014) ได้ศึกษา ผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องระบบร่างกายของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความร่วมมือ สนับสนุนให้มีโอกาสที่ประสบความสำเร็จ และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะสังคม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย 5 ด้าน พบว่า 1) การวางแผนการทำงาน โดยภาพรวม พบว่านักเรียนสามารถวางแผนการทำงาน แบ่งหน้าที่ให้แก่สมาชิกในทีม จัดเรียงขั้นตอนในการทำงานได้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้งานของนักเรียนเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด 2) ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับเป็นอย่างดี 3) ความร่วมมือในการทำงาน โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยสมาชิกทุกคนในทีมมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้ 4) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในทีมของตนเอง 5) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ช่วยให้กิจกรรมสามารถสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูไรรัตน์ อนันต์ไพฑูรย์ (2654) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ในรายวิชาการอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า งานวิจัยนี้ได้เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ก่อนและหลังเรียน จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 37 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม และแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน โดยแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม ได้แบ่งการประเมินพฤติกรรมออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย 2) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) ด้านการตระหนักในหน้าที่ของตนเอง 4) ด้านการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม และ 5) ด้านการปรึกษาและแก้ไขปัญหาพร้อมกัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Tarricone and Luca (2002) ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมที่ประสบความสำเร็จ พบว่า การที่ทีมมีความสำเร็จได้นั้นต้องมี ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก ได้รับการใส่ใจจากครูและเพื่อนนักเรียน เมื่อมีการนำเสนองาน หรือทำ

กิจกรรม อีกทั้งสมาชิกทุกคนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งครูมีการจัดการเรียนรู้แบบ constructivist ร่วมกับการทำงานเป็นทีม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนเห็นด้วยมากทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และลำดับที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่น พัฒนาความคิด เกิดเจตคติ ที่ดี ในการเรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันร่วมทั้งสร้างความกระตือรือร้น ในการเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ทำท่าย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับ จิราภรณ์ พรหมสืบ (2559) ได้ศึกษา การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ รายวิชา วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สารละลายกรดและเบส พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ รายวิชา วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สารละลายกรดและเบสโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ณรรชกร เอี่ยมขำ (2552) ได้ศึกษา การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแก้ปัญหอนาคต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่าความพึงพอใจโดยภาพรวมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหอนาคตของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนต้องศึกษา ทำความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งครูผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบในทุกขั้นตอน 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เช่น มีการสืบค้นข้อมูล ออกไปสำรวจสถานที่ วาดภาพ ออกแบบการนำเสนอชิ้นงาน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและตอบสนองความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียน และ 3) ในการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูผู้สอนควรเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร สนับสนุน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน รวมทั้งคอยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องเรียนให้มากที่สุด ให้การเสริมแรงทางบวก เพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่

บรรณานุกรม

- กานต์ธีรา ภูริวิกรัย. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. วารสารมจร.บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 7(3), 57-65.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). แผนกลยุทธ์ กสศ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท บิ๊กแดนซ์ สตูดิโอ จำกัด.

- จิราภรณ์ พรหมสืบ. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่ม คณะผลสัมฤทธิ์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สารละลายกรดและเบส. ใน (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุไรรัตน์ อนันต์ไพฑูรย์. (2654). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชางานอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ชาติรี ฝ่ายคำตา. (2559). ประเด็นและแนวโน้มการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ศึกษา. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้, 7(1), 163-178.
- ณรรชกร เอี่ยมขำ. (2552). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เดชวัตร ตติยเกียรติถาวร. (2563). ประสิทธิภาพการสอนเรื่อง เชื้อเพลิงและซากดึกดำบรรพ์ ด้วยเทคนิคการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศิริวิหาร (สมเด็จพระวันรัต อุปถัมภ์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563. เรียกใช้เมื่อ 5 เมษายน 2566 จาก <https://shorturl.asia/a2fWH>
- ดวงใจ สีเขียว. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอี่ยมสุรีย์ (อนุบาลเมืองสมุทรปราการ) จังหวัดสมุทรปราการ. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณภา เหล่าไพศาลพงษ์. (2564). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้

- แบบกระบวนการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18(1), 119-131.
- สไว พักขาว. (2550). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: เอ็มพันธ์.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2556). การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. (2554). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาจุฬานาคทรรศน์, 7(9), 3-15.
- Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (1 9 8 7) Learning together and alone:Cooperative,competitive and individualistic learning. New Jersey: Prentice-Hall.
- El Aka. (2010). The effects of problem solving applications on the development of science process skills logical thinking skills and perception on problem solving ability in the science laboratory. Asia-Pacific on Forum on Science Learning and Teaching, 16(2), 1-31.
- Altum, S. (2014). The Effect of Cooperative learning on student' Achievement and View on the Science and Teachnology Coures. International Electronic Journal of Elementary Education, 7(3), 451-468.
- Tarricon, P.&Luca, J. (2002). Successful teamwork:A case study. Australia: Edith Cowan University.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6*

THE PARTICIPATORY MANAGEMENT OF SCHOOLS IN CHOMTHONG
EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT NETWORK, CHIANG MAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE AREA 6

อนรรักษ์ บุญเป็ง

Anurak Boonpeng

ทัศนีย์ บุญมาภิ

Tasnee Boonmaphi

จรรุญ ยอดอุโมงค์

Jaroon Yodumong

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

E-mail: kangaroo420@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในปีการศึกษา 2566 เลือกแบบเจาะจง 135 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม เลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมาก

* Received 3 October 2023; Revised 24 October 2023; Accepted 25 October 2023

ไปน้อยดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ และด้านความไว้วางใจกัน แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน คือ ผู้บริหารควรเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญให้กับบุคลากรรับผิดชอบ ติดตามดูแลการทำงาน และผลสำเร็จของงานเป็นระยะ สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดในโรงเรียนระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เปิดโอกาสให้อิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร

คำสำคัญ: การบริหาร, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง

Abstract

The purposes of this research were to study the participatory management and to suggest guidelines for developing participatory management of schools in the Chom Thong Educational Quality Development Network under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. The population selected by purposive sampling consisted of 135 administrators and teachers in the academic year 2023, and 9 experts in focus group discussion, selected by purposive sampling. The instruments used were questionnaires about the participatory management and focus group discussion record. The data was analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that the participatory management of schools in the Chom Thong Educational Quality Development Network under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6 in overall and all aspects were at a high level. The aspects in descending order were as follows: providing accurate and complete information and keeping it up-to-date for everyone involved in decision-making; the relationship and feeling of organizational ownership; the collaboration in setting up objectives or goals and responsibility in implementation; the decentralization and empowerment of decision-making; the freedom to be responsible and self-care; and being trustworthy, respectively.

Guidelines for developing participatory management of schools were as follows: the administrators should increase confidence and trust in important assignments to responsible personnel, follow up on work and achievement regularly, and create a good atmosphere between administrators and personnel, provide opportunity and freedom in decision-making, and listen to the personnel's opinions.

Keywords: Administration, participatory management, Schools in Chom Thong Educational Quality Development Network

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ในมาตรา 8 (2) ไว้ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม นอกจากนี้มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่นๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จัก เลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานกฤษฎีกามนตรี, 2562) ประกอบกับ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) กล่าวว่า ส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษารองรับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสู่สถานศึกษา การออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาแล้ว แต่หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า ควรส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของสังคมอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆที่เกี่ยวข้อง และระดมทรัพยากรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการ

ศึกษา ต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ อีกทั้งเสริมแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบท (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ทั้งนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ระบุไว้ว่า ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษา 6 ยุทธศาสตร์ โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมายดังนี้ (1) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษา มีความคล่องตัวชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (2) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (3) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น ปรับปรุงโครงสร้าง การบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศเป็นกรอบในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุลยั่งยืน ปฏิรูประบบการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพ สร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมอย่างบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน บูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกันของทุกหน่วยงาน โดยวิสัยทัศน์ (Vision) ของแผนการศึกษาชาติ คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มี

รายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง มุ่งเน้นให้ประชากรไทยเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตลอดชีวิต สนับสนุนทุกภาคส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริม และเป็นอุปสรรคต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ปัจจัยด้านบุคลากรในองค์กร ต้องให้ความสำคัญแก่บุคลากรในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญและต้องดูแลรักษา เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการองค์กร โดยให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ จุดแข็งจุดอ่อนภายในองค์กร วิเคราะห์อุปสรรค และโอกาสจากสิ่งแวดล้อมภายนอก การประเมินภาระหน้าที่ขององค์กร ทรัพยากร ทักษะด้านต่าง ๆ ของบุคลากรทุกระดับมีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมช่วยเหลือ สนับสนุน และรับผิดชอบ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556) เช่นเดียวกันกับ ไศภิตา คล้ายหนองสรวง ซึ่งกล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารถือว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในระดับปฏิบัติ ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายโดยต้องอาศัยความเห็นตรงกันและสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้ (ไศภิตา คล้ายหนองสรวง, 2558)

ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) กล่าวถึงสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 พบว่า การบริหารสถานศึกษานั้นยังพบจุดบกพร่องในการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทองมักเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากผู้บริหารและบุคลากรไม่ได้ร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ทำให้รู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ผู้บริหารใช้อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองโดยไม่แบ่งอำนาจในการตัดสินใจให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามขอบข่ายภาระงานที่มอบหมาย ทำให้บุคลากรขาดอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบ มีการเลือกให้ข้อมูลที่ต้องครบถ้วนแก่บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อีกทั้งการร่วมกันกำหนดความรับผิดชอบในการดำเนินการเกิดความขัดแย้งกันในโรงเรียน และผู้บริหารไม่ยินยอมมอบหมายงานที่สำคัญให้แก่บุคลากรในโรงเรียน จึงทำให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมไม่ประสบความสำเร็จ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6, 2563)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยต้องการทราบว่า

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 อยู่ในระดับใด และต้องการ ทราบแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทองในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ปีการศึกษา 2566 ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งหมด 135 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน และครู จำนวน 127 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย อาจารย์จากจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องเกี่ยวกับการบริหาร จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ครูผู้สอน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา จำนวน 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถาม เรื่องเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ซึ่งมีเนื้อหาและแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยหัวข้อในการสนทนากลุ่มได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นของข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจากแบบสอบถามมาทำเป็นประเด็นการสนทนากับผู้เกี่ยวข้องที่คัดสรรไว้ จำนวน 9 คน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับปรุงแบบสอบถาม

3. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนियามศัพท์ในการวิจัย และนำนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

4. นำแบบสอบถามฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อนำมาหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป มาดำเนินการต่อไป

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้บริหาร และครูโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอินทนนท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

7. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

8. นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น และมีความสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับปรุงแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม

2. สร้างแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

3. นำแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา จัดพิมพ์เป็นแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

แบบสอบถาม

1. ขออนุญาตจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนใน โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

4. จำแนกแบบสอบถามโดยการคัดแยกฉบับตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว นำคะแนนที่ได้จัดพิมพ์ลงเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ขออนุญาตจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 คน เพื่อทำกรนัดเวลาในการสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์

3. นำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์

4. นำข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาสังเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ด้านการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยการ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม และรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผล การวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 – 5.00	แปลความหมายว่า	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลความหมายว่า	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	แปลความหมายว่า	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลความหมายว่า	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	แปลความหมายว่า	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนใน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 จากผลการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอโดยวิธีพรรณนानำผลการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุป และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ทั้ง พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุก คนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของ หน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ และสามารถดูแลตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือด้านความไว้วางใจกัน

2. แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน คือ ผู้บริหารควรให้ความ ไว้วางใจและมั่นใจบุคลากร โดยมอบความรับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจที่สำคัญอย่าง เหมาะสม, ควรนึกถึงเสมอว่าการมอบหมายงานเป็นการให้โอกาสความก้าวหน้า, ควรพูดคุยกัน

ต่อหน้า ซึ่งจะช่วยเหลือถึงการเข้าใจผิดกันได้, ควรให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบ, สร้างบรรยากาศของความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของของหน่วยงานร่วมกัน และควรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผู้วิจัยได้อภิปราย ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือด้านความไว้วางใจกัน อาจเป็นเพราะทุกด้านมีความสำคัญไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับรัชพงศ์ มีแก้ว (2557) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มลำเหย อำเภอดอนตูมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มลำเหย อำเภอดอนตูม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2560) ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารควรพิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านทักษะ มีการอธิบายถึงวัตถุประสงค์และชี้ให้เห็นว่าอำนาจการตัดสินใจที่ได้รับจะส่งเสริมการพัฒนาตนเองและงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไร จากนั้นระบุความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจ ผู้บริหารต้องให้ความไว้วางใจและมั่นใจบุคลากร โดยมอบความรับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจที่สำคัญอย่างเหมาะสม และเพียงพอ มีการระบุข้อกำหนด กฎเกณฑ์ของอำนาจที่มอบให้อย่างรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับนิสราพร แซ่มขูงาม (2561) ได้กล่าวถึงแนวทางการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจไว้ว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารงานในระดับโรงเรียนควรมีทุก ๆ ฝ่ายร่วมกันดำเนินงานและตัดสินใจวางแผน ร่วมกันตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อที่งานจะได้บรรลุเป้าหมายตามแผนงานเข้าสู่ระบบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับรัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557) ได้ให้แนวทางการพัฒนาการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจว่า ผู้บริหารควรมีการใช้กลยุทธ์เพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรให้เกิดการมีส่วนร่วม ยอมให้ผู้ที่บังคับบัญชาได้ใช้อิทธิพลต่อการกระทำและการตัดสินใจของตน นอกจากนั้นยังใช้วิธีการปรึกษาร่วมกับผู้บังคับบัญชาเพื่อใช้ในการตัดสินใจ โดยมีความคิดเบื้องต้นว่าการเพิ่มความพยายามของผู้บังคับบัญชาในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหากเขาได้เรียนรู้งานเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนต่อบทบาทและความพึงพอใจ

ด้านความไว้วางใจกัน พบว่า ผู้บริหารควรนึกถึงเสมอว่าการมอบหมายงานคือการเรียนรู้ประสบการณ์ของผู้บริหารและบุคลากร ถือเป็นให้โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพแก่บุคลากร ด้วยการมอบหมายภาระงานที่ทำให้เขาได้แสดงความสามารถออกมาเต็มที่ และพัฒนาศักยภาพการทำงานให้มากขึ้น เลือกใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบเปิดเผย ระบุทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานนั้นไปด้วย เมื่อผู้บริหารสามารถมอบหมายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพแล้ว จะทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีแรงกระตุ้นในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับโคกิตา คล้ายหนองสรวง (2558) ให้แนวทางการไว้วางใจไว้ว่า ควรมีการพิจารณาจากองค์ประกอบหลายอย่าง เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บังคับบัญชาที่จะมอบหมายงานในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ร่วมงาน ผู้บริหารควรให้โอกาสครูเลือกทำงานตามความต้องการและให้ความไว้วางใจว่า ครูจะสามารถทำงานได้อย่างดีมีคุณภาพ และสอดคล้องกับทับทิม แสงอินทร์ (2559) ให้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความไว้วางใจกันว่า ผู้บริหารควรเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญต่าง ๆ ให้กับบุคลากรรับผิดชอบ คอยติดตามดูแลการทำงานและผลสำเร็จของงานเป็นระยะ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดในโรงเรียนระหว่างผู้บริหารและบุคลากร มอบหมายงานที่สำคัญดำเนินการและตัดสินใจพร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร

ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ พบว่าผู้บริหารและบุคลากรควรพูดคุยกันต่อหน้า ซึ่งจะช่วยให้การเข้าใจผิดกันได้เป็นอย่างดี ไม่ควรใช้วิธีส่งข้อความผ่านทางอีเมล จดหมาย โทรศัพท์ หรือพูดผ่านบุคคลที่สาม ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันมากยิ่งขึ้น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง อย่างยึดติดกับความคิดเห็นของตัวเองเป็นใหญ่ ควรมีความยืดหยุ่น รับฟังความคิดของผู้อื่น และยอมรับว่าอาจต้องล้มเลิกแผนการหรือความต้องการเดิมที่วางไว้ เพื่อให้ได้ข้อยุติในการขจัดความขัดแย้ง อีกทั้งการระดมความคิดทั้งสองฝ่าย และเลือกวิธีที่ดีที่สุดที่เห็นตรงกัน เพื่อนำไปปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัชพงศ์ มีแก้ว (2557) กล่าวถึงแนวทางการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการว่า การตั้งเป้าหมายร่วมกันของโรงเรียนควรเชิญให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามความเป็นจริง ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆด้วยความเต็มใจ ในการตั้งเป้าหมายของโรงเรียน วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพราะการที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนเสนอแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติงานดำเนินงานได้จริง ตามข้อจำกัดที่มีอยู่ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียน และสอดคล้องกับ ศุภิตา คล้ายหนองสรวง (2558) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารควรจัดการประชุมร่วมกันมากยิ่งขึ้นและเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

ด้านมีความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ พบว่า ผู้บริหารควรทำให้บุคคลในองค์กรที่มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเชิงรุกเพิ่มขึ้นตามบุคลิกภาพและความสามารถของตน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนโดยรวม ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบภายใต้กรอบการทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยการสร้างกฎเกณฑ์ที่ง่ายไม่ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานรู้สึกว่าโดนจำกัดความคิด กระตุ้นให้บุคลากรสามารถคิดได้ด้วยตนเองถือเป็นการดึงความสามารถของบุคลากรออกมาใช้ และให้ความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ วิบูลธอร์ นิลพิบูลย์ (2563) ระบุแนวทางไว้ว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนควรมีความไว้วางใจกัน มีความยึดมั่นผูกพันกัน อยู่ในระดับหนึ่ง การไว้วางใจของผู้บริหารจะส่งผลให้ผู้บริหารให้อำนาจในการทำงาน การตัดสินใจรวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ การเปิดโอกาสและมีเสรีภาพในการทำงาน และสอดคล้องกับบรรชา บุญสิงห์ (2556) ให้แนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระศึกษาค้นคว้ารูปแบบวิธีการพัฒนาการศึกษา เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย

ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของก็คือ การบอกเป้าหมายอย่างชัดเจน และอธิบายให้เห็นภาพการทำงาน ไม่บีบบังคับจนเกินไป จะทำให้บุคลากรเห็นว่าตนเองมีความเป็นเจ้าของงานและรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนงานนั้นให้ดำเนินไปต่อ ผู้บริหารต้องแสดงความขอบคุณและโน้มน้าวให้บุคลากรเห็นว่าความพยายามของเขามีความหมาย การสื่อสารที่ดีและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้เราได้เห็นแง่มุมแบบองค์รวม หากเกิดปัญหาขึ้น ผู้บริหารต้องเป็นคนที่พร้อมยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือทันทีที่จะเป็นการช่วยสร้างบรรยากาศของความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน และสอดคล้องกับนัยนา นิลพันธุ์ (2556) กล่าวถึงแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และฝึกอบรมแก่ผู้ร่วมงาน ทั้งนี้ผู้ร่วมงานต้องมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้บริหาร ประสบการณ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานจะทำให้ผู้ร่วมงานมีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ จะเป็นได้ว่าภายใต้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความผูกพันโดยไม่ทำให้เกิดโทษ

ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากรควรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูล เมื่อมีข้อมูลที่ต้องครบถ้วนและทันสมัยให้ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้รับทราบก็จะเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งสามารถนำมาประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นการทำงานที่มีความถูกต้องเหมาะสม การที่ผู้บริหาร และบุคลากรที่รับผิดชอบได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน จะทำให้ทราบถึงโอกาส อุปสรรค และช่วยให้สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์จากการตัดสินใจได้จากการมีฐานข้อมูลรับรอง พร้อมรับมือต่อการทำงานในทุกด้าน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงาน หากทุกคนได้รับทราบซึ่งความสำคัญและประโยชน์ของข้อมูลที่ต้องครบถ้วนและทันสมัยแล้ว ทุกคนย่อมยินยอมแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับบรรชา บุญสิงห์ (2556) ให้แนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบและรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในสถานศึกษากับในรูปแบบการสื่อสารสองทางพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัยและครบถ้วน อีกทั้งยังสอดคล้องกับกับริตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557) กล่าวถึงแนวทางว่า การสื่อสารภายในองค์กร การสั่งการและการสื่อสารของผู้บริหาร การตัดสินใจของผู้บริหารโดยใช้การประชุม การระดมทรัพยากรเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการความผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรของผู้ใต้บังคับบัญชาจะทำให้งานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ และด้านความไว้วางใจกัน แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน คือ ผู้บริหารควรเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญให้กับบุคลากรรับผิดชอบ ติดตามดูแลการทำงาน และผลสำเร็จของงานเป็นระยะ สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดในโรงเรียนระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เปิดโอกาสให้อิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป 1.1) ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 พบว่า ด้านความไว้วางใจกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญให้กับบุคลากรรับผิดชอบ คอยติดตามดูแลการทำงาน และผลสำเร็จของงานเป็นระยะ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดในโรงเรียนระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เพื่อทำให้เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ 1.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน นำไปให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมแก่บุคลากรเพิ่มมากขึ้น การจัดอบรมเพื่อให้บุคลากรได้ทราบและเข้าใจในเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและมองเห็นถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ และ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาวิจัยในการนำแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ไปทดลองใช้เพื่อสรุปเป็นภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 และ 2.2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันขององค์กรมีผลต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

บรรณานุกรม

- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัชพงศ์ มีแก้ว. (2557). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มลำเหย อำเภอดอนตูม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัยนา นิลพันธุ์. (2556). คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาล ของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- นิสรพร แซ่มชงาม. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรชา บุญสิงห์. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเปือยน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2556). ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ฉบับปรับปรุง หน่วยที่ 6 – 10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิบูลย์ นิลพิบูลย์. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โศภิตา คล้ายหนองสรวง. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 3 ปี ประจำปีงบประมาณ 2563-2565. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรินทวาทกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักนายกรัฐมนตรี. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรินทวาทกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรินทวาทกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พรินทวาทกราฟฟิคจำกัด.

ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อ ไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าตามความเชื่อของผู้บริโภค*

MODEL OF ASTROLOGICAL BELIEF AFFECTING PURCHASE INTENTION THROUGH PURCHASE DECISION

ธนภณ นิธิเชาวกุล

Tanaphon Nitichaowakul

มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Burapha University, Thailand

E-mail: tanawut@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค 2) วิเคราะห์อิทธิพลของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าโดยมีความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจซื้อและความตั้งใจซื้อสินค้านี้มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทางสถิติประเภทหาค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของตัวแปรในโมเดล ดังนั้นขนาดตัวอย่างในการวิจัยจึงเท่ากับ 14 คูณ 20 เท่ากับ 280 ตัวอย่าง และใช้การวิเคราะห์ตัวแบบจากสมการโครงสร้าง (Structural equation model analysis : SEM) ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จาก ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 2.871 ดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.927 ดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.970 ดัชนี NFI มีค่าเท่ากับ 0.955 ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.074 และค่า RMR มีค่าเท่ากับ 0.041 โดยค่าสถิติ

* Received 5 October 2023; Revised 24 October 2023; Accepted 25 October 2023

ทั้งหมดผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด 2) ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อ ($DE = 0.165$) ผ่านไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ($IE = 0.665$) ทั้งนี้ ความแปรปรวนของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ได้รับการอธิบายจากอิทธิพลของการตัดสินใจซื้อ ร้อยละ 79.7 ($R^2 = 0.797$); และความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 80.1 ($R^2 = 0.801$) โดยมีอิทธิพลผ่านแบบสมบรูณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

คำสำคัญ: ความเชื่อหลักโหราศาสตร์, การตัดสินใจซื้อ, ความตั้งใจซื้อ

Abstract

This study aims to 1) Confirmatory factor analysis the influence of astrological belief, through purchase decision, on purchase intention 2) investigate the influence of astrological belief, through purchase decision, on purchase intention which is in agreement with empirical data. It was survey research using quantitative data collection methods. research tools were questionnaires. Population includes consumers aged 20 years old and older who rely partly on astrological belief when purchasing goods, and purchase intention. The sample size is 280 samples, equal to 20 times of the variables in the model, which are derived from number of observed variables (14) timed by 20. Structural equation model analysis (SEM) which is a multivariate analysis is used for analyzing the data. The results show This model was All statistics pass the specified criteria. The relative chi-square statistic = 2.871, GIF = 0.927, CFI = 0.970, NIF = 0.955, RMSEA = 0.074, and RMR = 0.041. The analysis of influence of astrological belief in the models shows that purchase decision ($DE = 0.165$) is a mediator of relationship between astrological belief and purchase intention ($IE = 0.665$). The variance of astrological belief can be described by the influence of purchase decision 79.7% ($R^2 = 0.797$), and purchase intention 80.1% ($R^2 = 0.801$), and it is a complete mediator with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Astrological belief, Purchase decision, Purchase intention

บทนำ

ความเชื่อในโชคลางและสิ่งเหนือธรรมชาติของคนไทยมีมาอย่างช้านานและได้ผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิต ซึ่งจุดเริ่มต้นของความเชื่อในสังคมไทยเกิดจาก 3 ปัจจัย คือ วัฒนธรรม เรื่องราวที่เล่าสืบต่อ ๆ กันมา และประสบการณ์ที่พบเจอ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม พบว่า พฤติกรรมคนไทยบางส่วนที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงการนำความเชื่อโหราศาสตร์มาที่พึ่งทางจิตใจมากขึ้น ด้วยเหตุของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คนส่วนใหญ่เกิดความเครียดและหาทางออกไปต่าง ๆ นานา ซึ่งสิ่งหนึ่งที่อยู่ในความสนใจคือ เรื่องเหนือธรรมชาติ การหยั่งรู้อนาคต หรือโชคชะตา เพื่อความสบายใจ หรือ ตามกระแสในลักษณะไม่เชื่อแต่ไม่ลบหลู่ จากข้อมูลจากงานวิจัย CMMU “Marketing in the Uncertain World” พบว่า คนไทยในทุกกลุ่มเจนเนอเรชั่น หันหน้ามาพึ่งความเชื่อโชคลาง (Superstitious) เพื่อความรู้สึกล้มถ่วง และสบายใจมากขึ้น ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 73.8 บุคคลรอบข้าง คิดเป็นร้อยละ 59.6 ประชาชนผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ คิดเป็นร้อยละ 29.7 หนังสือพิมพ์และนิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 20.1 และสื่อโทรทัศน์และวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 19.6 ดังนั้น ความเชื่อทางโหราศาสตร์จึงกลายเป็นอีกหนึ่ง “เครื่องมือทางการตลาด” ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเรียกความสนใจจากลูกค้าอย่างสม่ำเสมอและใช้ได้กับสินค้าที่หลากหลาย ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า การตลาดความเชื่อ (แบรนด์เอจออนไลน์, 2564) (สุกชัย ปกป้อง, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริโภคบางคนตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ ซึ่งสินค้าหรือบริการบางอย่างอาจจะไม่มีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ในประเทศจีนมักจะซื้อสินค้าที่มีรูปมังกรและบรรจุภัณฑ์ต้องห่อด้วยสีแดง เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะสุโขชะตาที่ดี หรือ บ้านเลขที่ลงท้ายด้วยหมายเลข “8” นั้นมีราคาแพงกว่า (Block & Kramer, 2009; Bourassa & Peng, 1999; Wang, 2012) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความเชื่อโหราศาสตร์เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินใจนอกเหนือจากองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Chau, Ma, & Ho, 2001; Doucouliagos, 2004) และกล่าวได้ว่า ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์เป็นแรงผลักดันจากบรรทัดฐานทางสังคมทำให้เกิดความเชื่อ สอดคล้องกับวลีรศีกัลชาญกิจ (2558) พบว่า การสวมใส่เครื่องประดับหินสีมงคลที่เชื่อว่าเครื่องประดับหินสีที่ในเรื่องต่างๆ เช่น ช่วยเรื่องการทำงาน การศึกษา ความรัก ครอบครัวและสุขภาพ เป็นต้น

อนึ่ง การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ตามความเชื่อโหราศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคนั้นมีส่วนในการตอบสนองความต้องการตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และเมื่อการประเมินทางเลือกโดยนำความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์มาเติมเต็มในช่องว่างของการตัดสินใจซื้อ ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้ (Hamerman & Johar, 2013; Wang, 2012) อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ซึ่งลักษณะของความตั้งใจซื้อจะมีลักษณะความเจาะจงในความต้องการในความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์นั้นๆ ดังนั้น ผู้บริโภคจึงแสดงด้วยการกลับมาซื้อซ้ำด้วยความตั้งใจซื้อสินค้า (Pickering & Isherwood, 1974; ธนภณ นิธิเชาวกุล, 2565) ซึ่งจะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นในรูปของการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือบริการ หรือการบอกเล่าแก่บุคคลอื่นถึงประสบการณ์ในการใช้สินค้าหรือบริการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าตามความเชื่อของผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ มีเป้าประสงค์ที่จะหาบริบทที่เหมาะสมกับการทำการตลาด นำเสนอสินค้าหรือบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ได้มีเป้าประสงค์สร้างให้เกิดความเชื่อที่มลายแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค
2. วิเคราะห์อิทธิพลของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าตามความเชื่อของผู้บริโภค โดยเป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีขอบเขตการวิจัยที่มุ่งศึกษาผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าและบริการ โดยมีความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์มาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการตามความเชื่อหลักโหราศาสตร์ โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวบรรลุนิติ

ภาวะ สามารถตัดสินใจซื้อได้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน และเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์สถิติประเภทพหุตัวแปรในการวิเคราะห์ ตามข้อเสนอการวิเคราะห์สถิติประเภทพหุตัวแปรของสุภมาส อังศุโชติ (2552) เสนอว่า ควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของตัวแปรในโมเดล ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 14 ตัว คูณด้วย 20 รวมขนาดตัวอย่าง จำนวน 280 ตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามได้ 340 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นหาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความ เอกสารทางวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ การตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสรุปและสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruency: IOC) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นจำแนกตามตัวแปรแฝง อยู่ระหว่าง 0.954-0.979 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (HU 104/2565) และทำการเก็บแบบสอบถามต่อไป

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ การตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และการวิเคราะห์อิทธิพลของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้ได้โมเดลเชิงสาเหตุของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สถิติที่ใช้ในการศึกษาอิทธิพลระหว่างตัวแปร (Path analysis) ได้แก่ โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ (Structural equation model : SEM) (Donald & Pamela, 2008; Hair, 2010; Karl & Dag, 1993; กัลยา วานิชย์บัญชา, 2562; สุภมาส อังศุโชติ, 2552; อภิญญา อิงอาจ, 2560)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคหลังปรับโมเดล พบว่า ค่าดัชนีทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบโมเดลอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ทุกค่า เป็นการชี้ว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูล โดยพิจารณาได้จาก ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 2.871 ดัชนี GIF มีค่าเท่ากับ 0.927 ดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.970 ดัชนี NIF มีค่าเท่ากับ 0.955 ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.074 และค่า RMR มีค่าเท่ากับ 0.041 โดยค่าสถิติทั้งหมดผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด แสดงว่าความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) ของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ การตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) มีค่าเท่ากับ 0.949 0.873 และ 0.905 และความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent Validity) พบว่า ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) มีค่าเท่ากับ 0.788 0.587 และ 0.861 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)
(n = 340)

องค์ประกอบ/ ตัวแปรแฝง	ตัวบ่งชี้/ตัวแปรสังเกตได้	หลังปรับ		CR	AVE
		Factor loading	t-test		
ความเชื่อตาม หลักโหราศาสตร์	ความต้องการทางกายภาพ	0.844		0.949	0.788
	ความต้องการความมั่นคงและ ปลอดภัย	0.885***	21.640		
	ความต้องการทางสังคม	0.930***	20.911		
	ความต้องการการยกย่อง	0.891***	21.916		

องค์ประกอบ/ ตัวแปรแฝง	ตัวบ่งชี้/ตัวแปรสังเกตได้	หลังปรับ		CR	AVE
		Factor loading	t-test		
การตัดสินใจซื้อ	ความต้องการประสบ	0.886***	21.696	0.873	0.587
	ความสำเร็จสูงสุดในชีวิต				
	การเลือกผลิตภัณฑ์/สินค้า	0.870			
	การเลือกตราสินค้า	0.839***	20.518		
	การเลือกผู้ขาย	0.421***	8.015		
	ปริมาณที่ซื้อ	0.635***	13.297		
	ช่วงเวลาในการซื้อ	0.899***	23.478		
	วิธีการในการชำระเงิน	0.295***	5.424		
ความตั้งใจซื้อ	ความตั้งใจ	0.872		0.905	0.761
	ความพยายาม	0.894***	22.735		
	การวางแผน	0.850***	20.747		

*** p-value < 0.001

2. การวิเคราะห์อิทธิพลของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

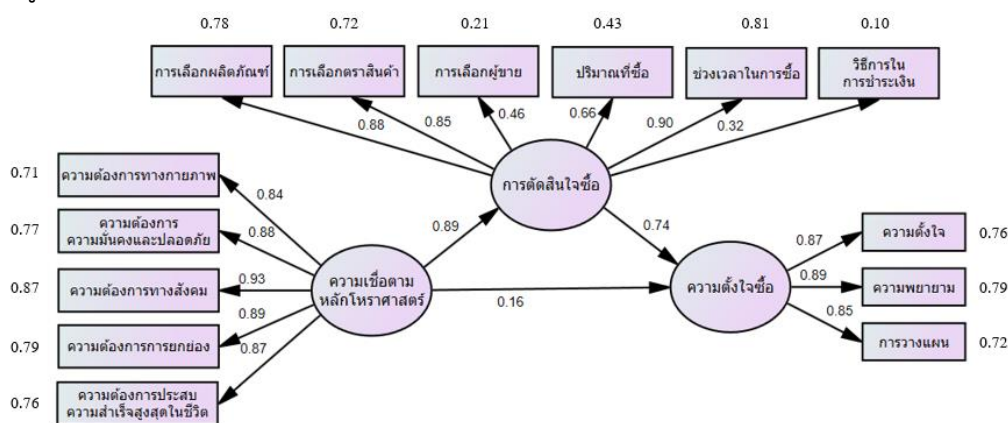
ตารางที่ 2 ดัชนีความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมหลังการซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค

	χ^2	Df	p-value	χ^2 / Df	GFI	CFI	RMSEA	RMR
เกณฑ์	-	-	-	≤ 3.00	≥ 0.90	≥ 0.90	≤ 0.07	≤ 0.08
ก่อนปรับ	354.762	75	0.000	4.730	0.874	0.935	0.105	0.056
หลังปรับ	174.757	67	0.000	2.608	0.932	0.975	0.069	0.040

จากตารางที่ 2 ดัชนีความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค พบว่า ก่อนปรับโมเดล ค่าดัชนีทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบโมเดลอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สามารถยอมรับได้บางค่า

อย่างไรก็ตาม หลังปรับโมเดล พบว่า ค่าดัชนีทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบโมเดลอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ทุกค่า เป็นการชี้ว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูล โดยพิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 2.608 ดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.932 ดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.975 ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.069 และ ค่า RMR มีค่าเท่ากับ 0.040 โดยค่าสถิติทั้งหมดผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด แสดงว่า โมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมหลังการซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ภาพที่ 1)

CHISQUARE/DF=2.608, GFI=0.932, CFI=0.932, RMSEA=0.069, RMR = 0.040

ภาพที่ 1 โมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค (หลังปรับโมเดล)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณขององค์ประกอบโมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค

องค์ประกอบ/ตัวแปรแฝง	ตัวบ่งชี้/ตัวแปรสังเกตได้	หลังปรับโมเดล		
		Factor loading	t-test	R ²
ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์	ความต้องการทางกายภาพ	0.841***		0.707
	ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย	0.877***	20.895	0.769
	ความต้องการทางสังคม	0.934***	20.945	0.872

องค์ประกอบ/ตัวแปรแฝง	ตัวบ่งชี้/ตัวแปรสังเกตได้	หลังปรับโมเดล		
		Factor loading	t-test	R ²
	ความต้องการการยกย่อง	0.889***	21.555	0.791
	ความต้องการประสบ	0.874***	20.787	0.764
	ความสำเร็จสูงสุดในชีวิต			
การตัดสินใจซื้อ	การเลือกผลิตภัณฑ์/สินค้า	0.882***		0.777
	การเลือกตราสินค้า	0.846***	21.566	0.717
	การเลือกผู้ขาย	0.458***	8.896	0.210
	ปริมาณที่ซื้อ	0.659***	14.298	0.434
	ช่วงเวลาในการซื้อ	0.898***	24.388	0.807
	วิธีการในการชำระเงิน	0.317***	5.887	0.100
ความตั้งใจซื้อ	ความตั้งใจ	0.874***		0.764
	ความพยายาม	0.889***	22.859	0.790
	การวางแผน	0.850***	21.025	0.722

*** p-value < 0.001

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ขององค์ประกอบโมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมหลังการซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค พบว่า

ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ขององค์ประกอบความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัว สามารถใช้อธิบายลักษณะของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความต้องการทางสังคม ความต้องการการยกย่อง ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต และความต้องการทางกายภาพ สามารถพยากรณ์ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ ได้ร้อยละ 87.2; 79.1; 76.9; 76.4; และ 70.7 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ขององค์ประกอบการตัดสินใจซื้อ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ตัว สามารถใช้อธิบายลักษณะของการตัดสินใจซื้อได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

โดยตัวแปร ช่วงเวลาในการซื้อ การเลือกผลิตภัณฑ์/สินค้า การเลือกตราสินค้า ปริมาณที่ซื้อ การเลือกผู้ขาย และวิธีการในการชำระเงิน สามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อ ได้ร้อยละ 80.7; 77.7; 71.7; 43.4; 21.0 และ 10.0 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ขององค์ประกอบความตั้งใจซื้อ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัว สามารถใช้อธิบายลักษณะของความตั้งใจซื้อได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยตัวแปรความพยายาม ความตั้งใจ และการวางแผน สามารถพยากรณ์ความตั้งใจซื้อ ได้ร้อยละ 79.0; 76.4 และ 72.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าอิทธิพลทางตรง(DE) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE) ของปัจจัยในโมเดล

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรวัดผล					
	การตัดสินใจซื้อ			ความตั้งใจซื้อ		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์	0.893		0.893	0.165	0.665	0.830
การตัดสินใจซื้อ				0.745		0.745
ความตั้งใจซื้อ						
R ²			0.797			0.801

CHISQUARE/DF = 2.608, GFI = 0.932, CFI = 0.932, NFI = 0.975, RMSEA = 0.069, RMR = 0.040

TE = Total Effect, DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างโมเดลเชิงความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ดังนี้

ผลจากการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE) ของโมเดลเชิงสาเหตุของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจซื้อสินค้าตามความเชื่อของผู้บริโภค บ่งชี้ให้เห็นโดยภาพรวมว่า ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค (DE = 0.830) นอกจากนี้ ความ

เชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลทางตรงการตัดสินใจซื้อ ($DE = 0.893$) และความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อ ($DE = 0.165$) ผ่านไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ($IE = 0.665$) ทั้งนี้ ความแปรปรวนของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ได้รับการอธิบายจากอิทธิพลของการตัดสินใจซื้อ ร้อยละ 79.7 ($R^2 = 0.797$); และความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 80.1 ($R^2 = 0.801$) และความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยมีอิทธิพลส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (Complete mediation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าตามความเชื่อของผู้บริโภคนั้น

1. ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยหลังปรับโมเดลค่าดัชนีทางสถิติอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ทุกค่า เป็นการชี้ว่าโมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเชื่อโศกลางอยู่ในวัฒนธรรมและทำให้ผู้บริโภคที่มีความเชื่อดังกล่าวมีความรู้สึกมั่นคง และสบายใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ที่เกี่ยวกับตัวเลขซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการโรงแรม จากการสำรวจแขกขาเงินของโรงแรมได้รับอิทธิพลจากความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ตัวเลขในชั้นของโรงแรมและหมายเลขห้องพักในโรงแรม โดยมีแนวโน้มในพฤติกรรมที่รู้สึกไม่สบายใจ ไม่ปลอดภัยและแสวงหาการเปลี่ยนแปลงจากชั้นและหมายเลขห้องของโรงแรมมากกว่าแขกชาวตะวันตก และผลจากการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ในชีวิตประจำวันนั้น สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมและการดำเนินงานได้ทั้งทางบวกและทางลบ (Stanley, et al, 2003; Stephen & Ksenia, 2019)

2. ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพราะจากผลการศึกษาพบอิทธิพลทางอ้อมของความเชื่อทางโหราศาสตร์ส่งผ่านการตัดสินใจซื้อไปยังความตั้งใจซื้อ อาจเป็นเพราะ ผู้บริโภคมีความเชื่อว่าการมีสินค้าหรือการได้ใช้สินค้าตามความเชื่อทางโหราศาสตร์จะช่วยให้ได้รับการยอมรับในสังคมและการยกย่อง โดยจะเลือกซื้อหรือหาสินค้าโดยใช้ความเชื่อทางโหราศาสตร์เพื่อช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพและความมั่นใจในช่วงเวลาที่ต้องพบปะพูดคุยหรือต้องการให้เกิด

ความน่าเชื่อถือ และการเลือกผลิตภัณฑ์รวมถึงการเลือกตราสินค้ามีลักษณะเด่นหรือตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มคนหรือชั้นสังคมนั้นๆ มาเสริมเติมแต่งบุคลิกภาพเพื่อสร้างความมั่นใจ ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นจะส่งผลต่อความพยายามในการหารซื้อสินค้ามีเสริมความมั่นใจด้วยความพยายามและมีความตั้งใจที่จะซื้อสินค้าหรือบริการที่ตรงกับความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อและส่งผ่านไปยังความตั้งใจซื้อ และจากการศึกษายังพบอีกว่า ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้า และพฤติกรรมความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการซื้อซึ่งสามารถแบ่งประเภทพฤติกรรมเชื่อโชคลางได้ตามลักษณะ การใช้งาน การป้องกัน และการยอมรับของสังคม (Rajiv, et al, 2018) สอดคล้องกับบลัลด์ กัลชาญกิจ (2558) การสวมใส่เครื่องประดับหินสีมงคลที่เชื่อว่าเครื่องประดับหินสีที่ในเรื่องต่างๆ เช่น ช่วยเรื่องการทำงานหรือการศึกษา ความรัก ครอบครัวและสุขภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การซื้อสินค้าของผู้บริโภคอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่หากเป็นการซื้อผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสินค้าให้ตรงกับความต้องการที่เกิดขึ้น ดังนั้น ความตั้งใจซื้อจึงเป็นโอกาสที่จะนำไปสู่การซื้อจริง (Kim & Pysarchik, 2000; ธนภณ นิธิขาวกุล, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

1) โมเดลนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จาก ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 2.871 ดัชนี GIF มีค่าเท่ากับ 0.927 ดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.970 ดัชนี NIF มีค่าเท่ากับ 0.955 ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.074 และค่า RMR มีค่าเท่ากับ 0.041 โดยค่าสถิติทั้งหมดผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด 2) ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ส่งผลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อ ($DE = 0.165$) ผ่านไปยังความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ($IE = 0.665$) ทั้งนี้ ความแปรปรวนของความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ได้รับการอธิบายจากอิทธิพลของการตัดสินใจซื้อ ร้อยละ 79.7 ($R^2 = 0.797$); และความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 80.1 ($R^2 = 0.801$) โดยมีอิทธิพลผ่านแบบสมบูรณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ของผู้บริโภคมีลักษณะการตัดสินใจซื้อผ่านตัวกระตุ้นจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ใน

การซื้อหรือเคยใช้แล้วเห็นผลของการใช้สินค้าตามความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นแบบอย่างให้เกิดความตั้งใจซื้อ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบการซื้อสินค้าด้วยความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์ในลักษณะทางตรง ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคดังกล่าวที่มีลักษณะที่เรียกกันทั่วไปว่า “สายมู” กลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้มีความเชื่อ มีความรู้ และความเข้าใจเป็นทุนเดิมจึงทำให้เกิดความตั้งใจซื้อในลักษณะทางตรง ดังนั้น จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้บริโภคที่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์เป็นทุนเดิมดังนั้นการตัดสินใจซื้อจึงส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ในการสื่อสารข้อมูลเรื่องของความเชื่อทางโหราศาสตร์ที่ถูกต้อง เพื่อให้ความเชื่อทางโหราศาสตร์ดังกล่าวไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม และในขณะเดียวกันก็จะสามารถสร้างความมั่นใจผู้บริโภคได้ 1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคซื้อสินค้าโดยอาศัยความเชื่อทางโหราศาสตร์นั้นมีความต้องการทางสังคม และความต้องการการยกย่องสังคม โดยการตัดสินใจจะคำนึงถึงช่วงเวลาในการซื้อ การเลือกผลิตภัณฑ์และการเลือกตราสินค้า ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคจะใช้ความพยายามในซื้อสินค้าดังกล่าว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ สร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าตามความรู้จากความพยายามในการหาซื้อของลูกค้า และหากสินค้าราคาสูงและสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ ผู้บริโภคก็จะตัดสินใจซื้อสินค้านี้ดังกล่าว และ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การใช้สินค้าตามความเชื่อทางโหราศาสตร์จะช่วยให้ผู้ใช้รู้สึกได้รับการยอมรับในสังคมและการยกย่อง และเพิ่มความมั่นใจ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำการตลาดทางด้านความเชื่อ โดยควรให้ความสำคัญกับใช้ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการทำธุรกิจเพื่อสร้างมาน่าเชื่อถือ

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2562). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- ถวัลรัตน์ กัลยาณุกิจ. (2558). บุคลิกภาพผู้บริโภค ความเชื่อโหราศาสตร์และพฤติกรรมการซื้อเครื่องประดับหินสีมงคล. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต.), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- ชนภณ นิธิเชาวกุล, และคณะ. (2565). ลักษณะประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าตามความเชื่อหลักโหราศาสตร์ของผู้บริโภค อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วารสารสหศาสตร์ศรีปทุมชลบุรี, 8(1), 73-84.
- แบรนด์เอจออนไลน์. (2564). เมื่อ 'มูเตลู' กลายเป็นเครื่องมือทางการตลาด. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://www.facebook.com/hashtag/brandage_online
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ข้อมูลสถิติด้านแรงงาน. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.nesdc.go.th>
- สุกชัย ปกป้อง. (2562). คนไทยกับตลาดความเชื่อ. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.kaohoon.com/content/313152>
- สุกมาส อังคุโชติ, และคณะ. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้ โปรแกรม LISREL. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เจริญมั่นคงการพิมพ์.
- อภิญา อิงอาจ. (2560). เอกสารการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM). กรุงเทพมหานคร: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Block, et al. (2009). The effect of superstitious beliefs on performance expectations. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 37(2), 161-169.
- Bourassa, S.C., & Peng, V.S. (1999). Hedonic prices and house numbers: The influence of Feng Shui. *International Real Estate Review*, 2(1), 79-93.
- Chau, K.W., et al. (2001). The pricing of luckiness in the apartment market. *Journal of Real Estate Literature*, 9(1), 31-40.
- Donald, R. et al. (2008). *Business Research Methods*. New York: McGraw-Hill.
- Doucoulagos, H.C. (2004). Number preference in Australian stocks. *Applied Financial Economics*, 14(1), 43-54.
- Hair, Jr., et al. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, NJ Prentice Hall: Pearson.

- Hamerman, et al. (2013). Conditioned Superstition: Desire for Control and Consumer Brand Preferences. *Journal of Consumer Research*, 40(3), 428–443. doi:<https://doi.org/10.1086/670762>.
- Karl, G. et al. (1993). LISREL 8 : Structural equation modeling with the SIMPLIS command language. Chicago: Scientific Sofeware International.
- Kim, S. , & Pysarchik, D. T. (2000). Predicting purchase intentions for uni-national and bi-national products. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 28(6), 280-291.
- Pickering, J.F., & Isherwood, B. C. (1974). Purchase probabilities and consumer durable buying behaviour. *Journal of market research society*, 16(3), 203-226.
- Rajiv. et al. (2018). A Functional Motivation Framework for Examining Superstitious Behavio. *Journal of the Association for Consumer Research*, 3 (4) . doi:<https://doi.org/10.1086/698492>.
- Stanley, R.. et al. (2003). The effect of non-contingent negative and positive reinforcement operations on the acquisition of superstitious behaviors. *Behavioural Processes*, 61(1-2), 37-45.
- Stephen, et al. (2019). Are hotel guests bothered by unlucky floor or room assignments? *International Journal of Hospitality Management*, 83, 83-93.
- Wang, et al. (2012). Superstitious beliefs in consumer evaluation of brand logos: Implications for corporate branding strategy. *European Journal of Marketing*, 46(5), 712-732.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*

FACTORS INFLUENCING HEALTHY FOOD CONSUMPTION
DECISIONS OF PEOPLE IN BANGKOK

กรชนก หวังถวิล

Kronchanok Whangthawin

อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้ว

Aniruth Phongpaew

พิชัย ลัทธศักดิ์ศิริ

Pichai Latthasaksiri

สถาบันรัชต์ภาคย์, ประเทศไทย

Rajapark Institute, Thailand

E-Mail: aniruth.pp@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยแรงจูงใจในการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจำแนกตามลักษณะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.31) ปัจจัยแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.30) 2) ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษา

* Received 10 October 2023; Revised 14 November 2023; Accepted 16 November 2023

อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย และแรงจูงใจด้านอารมณ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล, การตัดสินใจ, การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

Abstract

This quantitative research objectives were 1) to study the level of marketing mix factors, motivation factor and healthy food consumption decisions of people in Bangkok 2) to compare the decision to consume healthy food of the people in Bangkok, 3) to study the marketing mix factors influencing healthy food consumption decisions of people in Bangkok, samples represented 385 people in Bangkok. The tool employed to collect data was a questionnaire. Statistics used in data analysis represent frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and multiple regression analysis. The study revealed that. 1. Overall marketing mix factors were averaged at the highest level ($\bar{X}$ = 4.31) and Motivation factors were averaged at the highest level ($\bar{X}$ = 4.30) 2. The difference of age, education, occupation, and average monthly income had statistically significant difference of decisions on healthy food consumption of people in Bangkok. 3) The marketing mix factors of product aspect, price aspect, location aspect/distribution channel and emotional motivation had statistically significant 0.05 difference or affecting healthy food consumption decisions of people in Bangkok.

Keywords: factors influencing, decisions, healthy food consumption

บทนำ

การมีสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรงยังคงเป็นที่ต้องการของคนทั่วโลก รายงานด้านสุขภาพระบุว่าโรคอ้วนเป็นสาเหตุเจ็บป่วยได้ง่ายทำให้โรคร้ายต่างๆ ตามมา ความอ้วนสามารถทำให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเข้ามาได้หลายโรคพร้อมกันได้แก่ ไขมันภายในเลือดสูง โรคความดันโลหิตสูงเบาหวานอัมพาตอัมพฤกษ์ โรคหัวใจ และยังเป็นต้นเหตุของโรคมะเร็งโดยคนอ้วนมีโอกาสเป็นโรคเหล่านี้มากกว่าปกติ 2-3 เท่าความอ้วนยังส่งผลต่อสมรรถนะร่างกาย อาทิ ขา โกงเมื่ออายุมากขึ้น เข้ารับ น้ำหนักตัวไม่ไหวเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) คาดการณ์ว่าทั่วโลกจะมีคนที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐานถึง 2,300 ล้านคนก่อให้เกิดการเสียชีวิตจากโรคเรื้อรังต่างๆมากกว่า 2.8 ล้านคน (ปรณียศ ลาภกาญจนา, 2561) สถานการณ์สุขภาพของคนไทยในปัจจุบันพบว่าการเจ็บป่วย 2 ใน 3 ของโรคเกิดขึ้นมาจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตและจากปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อสุขภาพพบว่าโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Noncommunicable diseases: NCDs) ยังคงเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งของประชากรโลกและคนไทยสาเหตุของโรคมาจากพฤติกรรมการกินและการใช้ชีวิต จากข้อมูลขององค์การอนามัยโรคพบว่า 5 พฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญคือ โรคหัวใจและหลอดเลือดโรกระบบทางเดินหายใจ โรคเบาหวาน และภาวะสุขภาพจิต มาจากพฤติกรรมการกินการสูบบุหรี่ มลพิษทางอากาศ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเนือยนิ่ง ดังนั้นพฤติกรรมการกินและการใช้ชีวิตจึงมีผลอย่างมากต่อการ เกิดโรค (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563)

มูลค่าตลาดอาหารและเครื่องดื่มสุขภาพของไทยปี 2563 มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีการขยายตัวมากกว่า 1 แสนล้านบาทจากปี 2562 ที่มีมูลค่าตลาดรวมประมาณ 88,731 ล้านบาท หรือ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 ซึ่งปัจจุบันอาหารเพื่อสุขภาพได้รับความนิยมและมีความต้องการบริโภคมากขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีสาเหตุมาจากกระแสการดูแลสุขภาพและความต้องการมีรูปร่างดีของผู้บริโภคและนอกจากนี้การเลือกรับประทานอาหารสุขภาพยังเป็นวิธีที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคกลุ่ม NCDs (Noncommunicable Diseases) หรือกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้แก่ โรคเบาหวาน โรคอ้วนลงพุง โรคหลอดเลือดสมองหัวใจ โรคถุงลมโป่งพอง โรคมะเร็งโรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น ซึ่งโรค NCDs ยังเป็นปัญหาสุขภาพอันดับหนึ่งของประเทศไทยแต่กลุ่มโรค NCDs ยังสามารถป้องกันได้ด้วยการลดน้ำหนัก (กุลณภัชร บุญทวี, 2565)

ปัจจุบันประเทศไทยมีสภาวะทางเศรษฐกิจสังคม และการสื่อสารในรูปแบบ ต่างๆที่มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นทำให้เห็นพฤติกรรมการดำรงชีวิตของผู้บริโภค ความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายขึ้น ที่จะต้องทำงานมากขึ้น พักผ่อนน้อยลงดำเนินชีวิตไปด้วยความเร่งรีบ โดยเน้นที่ความสะดวกสบายทำให้ผู้บริโภคได้รับสารอาหารที่ไม่ครบถ้วนตามความต้องการของร่างกายจึงจำเป็นต้องมองหาอาหารที่จะเสริมหรือชดเชยสารอาหารที่ร่างกายขาดไปประกอบกับสังคมในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมรักสุขภาพกันมากขึ้นไม่เพียงแต่การออกกำลังกายเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการทานอาหารเสริมด้วยเพราะการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อของผู้บริโภคที่รักสุขภาพอาจมีสารอาหารที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกายและบริโภคยังให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ ภายในและภายนอกจึงทำให้ผู้บริโภคหาสิ่งดีให้กับตัวเอง เพราะต้องการที่จะมีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมแบบเดิมแล้วหันมาดูแลตัวเองมากขึ้นแม้ว่าจะเป็นเรื่องของการมีสุขภาพที่ดีการป้องกันโรคความสวดยความงามและการดูแลรูปร่างเพื่อให้ระบบการทำงานของร่างกายทำงานได้ดีขึ้นและคุ้มค่างบกับเงินที่จ่ายไปดังนั้นการบริโภคเครื่องดื่มบำรุง สุขภาพ จึงไม่เป็นเพียงแค่ดื่มเพื่อกระหายคลายความอยากให้พลังงานต่อร่างกายเท่านั้นแต่ยังต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ให้คุณค่าทางโภชนาการที่ดีต่อสุขภาพรวมไปถึงการใช้วัตถุดิบที่มาจากธรรมชาติปราศจากการเจือปนของสารเคมีหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่างๆต่อร่างกายดังนั้นความตั้งใจในการ ซื้อซ้ำของผู้บริโภคจึงต้องคำนึงถึงคุณประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มบำรุงสุขภาพที่มาพร้อมกับภาพลักษณ์ที่ดีของผู้บริโภค (รัตนารณ์ กรวยสวัสดิ์, 2558)

สังคมไทยอยู่ในสภาวะเสี่ยงเรื่องสุขภาพเนื่องจากการเลือกบริโภคอาหารส่วนใหญ่ของคนไทยนั้นขึ้นอยู่กับความชอบเป็นปัจจัยหลักจากการสำรวจอนามัยสวัสดิการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรปี พ.ศ. 2556 และปี พ.ศ. 2560 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่าคนไทยให้ความสำคัญกับความสุขจากการรับประทานสะท้อนจากการเลือกปัจจัยความชอบความอยากรับประทานและรสชาติมากกว่าคุณภาพของอาหารนอกจากนี้ค่านิยมการบริโภคอาหารแบบตะวันตกที่เข้ามาซึ่งประกอบด้วย เนื้อหมู เนื้อไก่ ไขมัน นม และเนยการรับประทานอาหารหวาน มันเค็มมาก ยังส่งผลให้น้ำตาลในเลือดสูงไขมันในเลือดสูงขึ้นน้ำหนักตัวเกินจนกระทั่งอ้วนส่งผลให้เกิดโรคตามมาจำนวนมาก (อังศุมาลิน ทับม่วง, 2564)

ในภาวะที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับโรคอุบัติใหม่ทีมนับวันยังมีความถี่ของการเกิด และทวีความรุนแรงขึ้น อย่างต่อเนื่องการดูแลสุขภาพองค์รวม ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนทั่วโลกอันประกอบด้วย การกินอาหารที่สะอาด มีสารอาหารครบถ้วน การออกกำลังกาย และพักผ่อนอย่างเพียงพอรวมถึงการเลิก พฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การสูบบุหรี่และดื่มสุราจะเป็นเกราะคุ้มกันเราให้พ้นจากการคุกคามของโรคภัยไข้เจ็บอาหารเสริมภูมิคุ้มกันและมีคุณค่าทางโภชนาการต่อผู้คนในแต่ละช่วงวัย นับเป็นมิติใหม่ของกระแสการบริโภคที่สอดคล้องกับการที่ผู้คนทั่วโลกให้ความสำคัญกับสุขภาพมากขึ้นวิถีชีวิตของประชากรโลกได้มุ่งเน้นกิจกรรมที่ทำให้สุขภาพดีและมีชีวิตยืนยาวลดความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ อาทิ ผู้คนหันมาออกกำลังกายมากขึ้นความนิยมในการเล่นกีฬาของผู้คนในทุกกลุ่มรวมถึงการหันมารับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้นของผู้คนในวัยต่างๆซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนับเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการที่มองเห็นโอกาสในการที่จะพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะนำมาเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจจะเข้ามาประกอบธุรกิจด้านอาหารเพื่อสุขภาพและนำไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจวางแผนทางการตลาดเพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดในการขายอาหารเพื่อสุขภาพและศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและ ปัจจัยแรงจูงใจในการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะของประชาชน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ ประชาชนในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้การคำนวณในสูตรไม่ทราบขนาดประชากรของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจำนวน 13 ข้อ และแรงจูงใจ จำนวน 9 ข้อ รวม 22 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยแบบสอบถามจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจนครบตามจำนวน 385 ราย และนำแบบสอบถามมาแยกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้และนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติต่าง ๆ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากแนวคิดและทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัย

1. ระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและ ปัจจัยแรงจูงใจในการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ในการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด			
ด้านผลิตภัณฑ์	4.26	0.602	มากที่สุด
ด้านราคา	4.28	0.718	มากที่สุด
ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย	4.39	0.572	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.33	0.740	มากที่สุด
รวม	4.31	0.464	มากที่สุด
ปัจจัยด้านแรงจูงใจ			
ด้านเหตุผล	4.30	0.633	มากที่สุด
ด้านอารมณ์	4.28	0.627	มากที่สุด
ด้านค่านิยม	4.33	0.632	มากที่สุด
รวม	4.30	0.452	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.31) โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 4.39) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ = 4.33) ด้านราคา ($\bar{X}$ = 4.28) และ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.26) ตามลำดับ สำหรับปัจจัยแรงจูงใจ พบว่า ค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ แรงจูงใจด้านค่านิยม ($\bar{X}$ = 4.33) แรงจูงใจด้านเหตุผล ($\bar{X}$ = 4.30) และ แรงจูงใจด้านอารมณ์ ($\bar{X}$ =4.28) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับลักษณะของประชาชน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะของประชาชน

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.
เพศ	1.018		.310
อายุ		16.305*	.000
ระดับการศึกษา		5.704*	.004
สถานภาพ		2.947	.054
อาชีพ		44.731*	.000
รายได้ต่อเดือน		31.552	.000

*ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	3.880	0.224		17.306*	.000
ผลิตภัณฑ์ (X_1)	-0.139	0.042	0.191	-3.297*	.001
ราคา (X_2)	-0.172	0.036	0.281	-4.782*	.000

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
สถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย(X_3)	0.163	0.053	0.213	3.068*	.002
การส่งเสริมการตลาด (X_4)	-0.026	0.028	0.044	-0.928	.354
แรงจูงใจด้านเหตุผล (X_5)	0.046	0.034	0.067	1.361	.174
แรงจูงใจด้านอารมณ์ (X_6)	0.257	0.049	0.367	5.243*	.000
แรงจูงใจด้านค่านิยม (X_7)	-0.080	0.046	0.115	-1.730	.084
R= 0.443 R ² = 0.197 R ² Adjust = 0.182 SEEst = 0.39619 F=13.177 Sig. = .000*					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) และ แรงจูงใจด้านอารมณ์ (X_6) ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการตัดสินใจการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 19.70 และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 3.880 - 0.139 X_1 - 0.172 X_2 + 0.163 X_3 + 0.257 X_6$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับของปัจจัยพบว่า ปัจจัยประสมทางการตลาดในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และ ด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ และแรงจูงใจในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ แรงจูงใจด้านค่านิยม แรงจูงใจด้านเหตุผล และแรงจูงใจด้านอารมณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลยุทธ์ทางการตลาดเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีแรงจูงใจด้านรสนิยมเป็นตัวกระตุ้นให้เลือกบริโภคมากขึ้น

สอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิสรฯ เพชรอยู่ (2559) เรื่อง ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจ และทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคข้าวไรซ์เบอร์รี่ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่พบว่า แรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อผู้บริโภคใช้แรงจูงใจในด้านเหตุผลพิจารณา ผู้บริโภคจึงตระหนักถึงคุณค่าประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของจรรยา วังนิม และคณะ (2563) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับความสำคัญมากที่สุด ด้านราคา ราคาเหมาะสมมีระดับความสำคัญมากที่สุด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เลือกซื้อได้สะดวกง่ายมีระดับความสำคัญมากที่สุด และด้านส่งเสริมการตลาด มีส่วนลดระดับความสำคัญมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคแต่ละกลุ่มมีการตัดสินใจบริโภคอาหารไม่เหมือนกัน และอาหารเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มมีการนำเสนอขายน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภักดิ์ ภักดีโต (2556) เรื่อง แรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์ของผู้บริโภคในวัยทำงานใน เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์ของผู้บริโภคในวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุลภัสสรณ์ หมนันตศิริธรรม (2564) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีน ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีน แตกต่างกัน

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยจำนวน 4 ตัว ได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) และ แรงจูงใจด้านอารมณ์ (X_6) ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่องทางการจัดจำหน่ายครอบคลุมความต้องการของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพยังไม่มีให้เลือกหลากหลาย ทั้งนี้สถานที่จำหน่ายและช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านความสะดวกและรวดเร็วในการสั่งซื้อ สอดคล้องกับแรงจูงใจด้านอารมณ์

โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงาน ที่ต้องการความรวดเร็วในการสั่งซื้อและจัดส่งสินค้าตามต้องการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจิตตวุฒิ รัตตกุล (2559) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด บริการและทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของ พนักงานบริษัทเอกชน ในเขต กรุงเทพมหานครที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางให้บริการ และด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของกิตติญารัตน์ ชีพสาทิศชัยกุล (2559) เรื่อง การตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทคอลลาเจนของผู้หญิงวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า แรงจูงใจทั้งทางด้านอารมณ์ มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมประเภทคอลลาเจนของผู้หญิงวัยทำงาน

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.31) ปัจจัยแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.30) 2) ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้าน ผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย และแรงจูงใจด้านอารมณ์ ส่งผลต่อ การตัดสินใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1.1 จากผลการศึกษาเรื่อง ส่วน ประสมทางการตลาด พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับ มากที่สุด เรียงลำดับคือ ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้าน ราคา และ ด้านผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับสถานที่ จำหน่าย และช่องทางในการจำหน่าย ควรมีการนำเสนอในรูปแบบร้านค้าออนไลน์มากยิ่งขึ้น ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการประชาสัมพันธ์คุณประโยชน์ของอาหารเพื่อสุขภาพเพื่อ สร้างกระแสนิยม มีบริการสั่งซื้อทางออนไลน์และจัดส่งให้ถึงบ้าน/สถานที่ทำงานให้สะดวกและ

รวดเร็ว ด้านราคา ควรมีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพอาหาร ด้านผลิตภัณฑ์ ควรมีการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นและเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคแต่ละวัย และ 1.2 จากผลการศึกษาปัจจัยเชิงจิต ด้านแรงจูงใจ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในภาพรวมในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ แรงจูงใจด้านค่านิยม แรงจูงใจด้านเหตุผล และแรงจูงใจด้านอารมณ์ ดังนั้น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีอารมณ์อยากบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น และควรมีการปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างกระแสนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ เช่น ใช้ฟรีเซนต์ที่มีอิทธิพลทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นต้นแบบการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่เป็นที่รู้จัก และควรมีการนำเสนอคุณสมบัติของอาหารเพื่อสุขภาพให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงประโยชน์และเลือกบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น และ 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งถัดไป 2.1 ควรทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และ 2.2 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ ที่ควรเน้นการรับประทานอาหารสุขภาพ

บรรณานุกรม

- กิตติวรรัตน์ ชีพสาทิศชัยกุล. (2559). การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทคอลลาเจนของผู้หญิงวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลณภัช บุญทวี. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคีโตเจนิคของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการค้าธุรกิจสมัยใหม่). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- กุลภัสสรณ์ หมั่นคติธรรม. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีน ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จรรยา วังนิม และคณะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 22(2), วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 22(2), 59-68.

- จิตตวุฒิ รัตตกุล. (2559). ส่วนประสมทางการตลาดบริการและทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปกรณยศ ลาภกาญจนา. (2561). แรงจูงใจการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของบุคคลวัยทำงานในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนภรณ์ กรวยสวัสดิ์. (2558). ปัจจัยแรงจูงใจของผู้บริโภคที่มีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มบำรุงสุขภาพของผู้บริโภควัยทำงานในจังหวัดนครราชสีมา. ใน (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สุภักดิ์ ภักดีโต. (2556). แรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์ของผู้บริโภคในวัยทำงานใน เขตกรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อภิสร่า เพชรอยู่. (2559). ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจ และทัศนคติด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคข้าวไรซ์เบอร์รี่ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อังศุมาลิน ทับม่วง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีนของผู้บริโภคชาวไทย. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Technique. New York: John Wiley & Sons. Inc.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรม
การผลิตหม้อแปลงไฟฟ้า*

EXECUTIVE COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL IN THE POWER
TRANSFORMER MANUFACTURING INDUSTRY IN THAILAND

พิชิต ภาสบุตร

Pichit Bhasabutr

สุชาติ ปรัชญานนท์

Suchart Prakhayanon

ศิรชญาณ์ การะเวก

Sirachaya Karawek

ปริยาภรณ์ อีรพรเลิศรัฐ

Preyaporn Teerapornlertratt

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Business Administration Bangkok Thonburi University, Thailand

E-mail: sahanan_jj@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร 3) เพื่อสังเคราะห์กลไกการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหาร และ 4) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลเป็นการแนะนำปากต่อปากจำนวน 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์

* Received 17 October 2023; Revised 14 November 2023; Accepted 15 November 2023

โมเดลแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านความรู้ (2) องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร ลำดับแรกคือ ด้านทัศนคติและคุณลักษณะ (3) กลไกการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหาร คือ ด้านขั้นตอนการควบคุมและการประเมินผลเชิงกลยุทธ์ (4) การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร พบว่า มีความกลมกลืนสอดคล้องของรูปแบบจำลองโมเดลการวิจัย ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องของโมเดล $\text{Chi-square}=213.248$ $\text{df}=220$ $p=.615$ $\text{CMIN/df}=.969$ $\text{GFI}=.956$ $\text{AGFI}=.945$ $\text{NFI}=.966$ $\text{CFI}=1.00$ $\text{RMSEA}=.000$ และ $\text{RMR}=.016$

คำสำคัญ: ผู้บริหาร, อุตสาหกรรมการผลิต, หม้อแปลงไฟฟ้า, การพัฒนาสมรรถนะ

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the problems and needs in developing executive competency in the power transformer manufacturing industry in Thailand 2) to analyze the components of executive competency development 3) to synthesize mechanisms for enhancing competencies of executives and 4) to develop the competencies of quantitative research administrators The quota sampling method was used. The sample size was set to be 400. As for qualitative research, The referral sampling method was used with 10 people as word of mouth recommendations. The tools used to collect data were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis include number, percentage, mean, standard deviation. and analyze the structural equation model. The results of the study found that (1) the problem conditions and needs for the development of executive competency were mostly at a high level, namely in the knowledge aspect (2) the first component of executive competency development was the attitude and character aspect (3) The mechanism for enhancing the competency of executives is the strategic control and evaluation stage. (4) The development of executive competency was found to be harmonious and consistent with the research model simulation model. The

index measures the level of consistency of the model. Chi-square=213.248 df=220 p=.615 CMIN/df=.969 GFI=.956 AGFI=.945 NFI=.966 CFI=1.00 RMSEA=.000 and RMR=.016

Keywords: Executive, Manufacturing Industry, Electrical Transformer, Competency Development

บทนำ

ไฟฟ้าเป็นแหล่งพลังงานที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งพลังงานหมุนเวียนที่มีอยู่มากมายและสามารถทดแทนได้ เช่น แสงอาทิตย์ ลม และพลังน้ำ (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2563) และในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โลกให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์พลังงานเพื่อลดผลกระทบทางสังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด และแนวปฏิบัติเพื่อสร้างความร่วมมือในการลดการใช้พลังงานที่ไม่จำเป็น และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ในหลายประเทศทั่วโลก

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเป็นเรื่องของการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสมรรถนะมีผลเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพงาน ตามที่ภาครัฐได้มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และผู้ปฏิบัติงานถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ (สุภาพร เฟ่งพิศ, 2563) คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทักษะคิด ตลอดจน คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานทำให้งานมีประสิทธิภาพ สร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าบุคคลอื่น และเกิดผลงานสูงสุดตามที่องค์กรต้องการ (สุพิเชษฐ์ ทองอ่อน และประสพชัย พสุนนส์, 2563) หรือคุณลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆที่สามารถวัดหรือนับได้ และสามารถแสดงถึงความแตกต่างระหว่างผู้ปฏิบัติงานที่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และไม่มีประสิทธิภาพได้ (พภัสสรณ์ วรภัทร์ธระกุล, 2562)

องค์กรจำเป็นต้องคัดเลือกบุคลากรใหม่ที่มีความสามารถมีสมรรถนะของผู้บริหาร (Competency) ได้แก่ ความสามารถหลัก (Core Competency) ความสามารถในการบริหาร การปฏิบัติการ (Operational Competency) และ ความสามารถในการบริหารจัดการ (Managerial Competency) และจากการศึกษาของเรวัต สุนทรวิภาต และคณะ (2563) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารธุรกิจอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์สมัยใหม่ที่พัฒนาขึ้น

การบริหารการปฏิบัติการ คือ มีความสามารถในการสื่อสารชัดเจนถูกต้องและเหมาะสม โดยผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารธุรกิจอุตสาหกรรมขึ้นส่วนยานยนต์สมัยใหม่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาสมรรถนะได้ในระดับมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย โดยเลือกองค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการองค์กรในภาพรวมที่สามารถวัดและประเมินผลได้จากความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับจากสากล โดยเฉพาะในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับความสำเร็จขององค์กร และองค์ประกอบที่โดดเด่นในระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรเหล่านั้น ทำให้ผลการศึกษาที่ได้สามารถเป็นข้อมูลให้กับอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิผลต่ออุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ผู้จัดการ รวมถึงหัวหน้างาน เช่น ผู้จัดการโรงงาน ผู้ช่วยผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการฝ่าย ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่าย ผู้จัดการแผนก ผู้ช่วยผู้จัดการแผนก หัวหน้างาน หัวหน้าทีมที่ปฏิบัติงานสถานประกอบการใน

กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้าในประเทศไทย ที่ผลิตหม้อแปลงไฟฟ้า รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 442 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โดยกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง (Hair, J.F. et al, 2010) คำนวณหาจำนวนตัวอย่างอย่างน้อยได้เท่ากับ 345 ตัวอย่าง และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างอย่างมากได้เท่ากับ 460 ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเก็บกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) 10-15% โดยเลือกเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้จัดการที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลการแนะนำแบบปากต่อปาก (Snowball Sampling) จำนวน 10 ท่าน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเนื้อหาการศึกษาครอบคลุมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 6 ส่วน การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item–Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25–0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ (Cronbach, L. J., 1984) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.936

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่า (F-test)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย

ด้านความรู้ พบว่า มีความรู้ในการเขียนบันทึก หรือรายงานการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

ด้านคุณลักษณะ พบว่า ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก

ด้านทักษะ พบว่า มีทักษะการวิเคราะห์งานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ตามเป้าหมายอยู่เสมอ และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก

2. องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย พบว่า

ด้านการจัดการเทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าใจมุมมองและข้อกังวลของพนักงาน อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการการเงิน มีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับงบการเงิน เช่น งบดุลและงบกำไรขาดทุน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและทำการตัดสินใจโดยอาศัยการวิเคราะห์ และสามารถจัดการกระแสเงินสดได้อย่างมีประสิทธิภาพและตัดสินใจทางการเงินอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มผลกำไรสูงสุด อยู่ในระดับมาก

ด้านทัศนคติและคุณลักษณะ การเปิดรับข้อเสนอแนะและยินดีที่จะเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น เป็นผู้ฟังที่ดีและให้ความสำคัญกับมุมมองของผู้อื่น และมีความรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อการทำงานและการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก

ด้านบริหารทรัพยากรบุคคล โมเดลสมรรถนะผู้บริหารสอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายโดยรวมของบริษัท อยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารการปฏิบัติการ การเข้าใจถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการจัดการการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

3. สังเคราะห์กลไกการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย พบว่า

ด้านขั้นการวางกลยุทธ์ มีแผนในการติดตามและวัดความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายของท่าน อยู่ในระดับมาก

ด้านขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ องค์กรเปิดโอกาสให้ท่านได้ฝึกฝนและใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้ผ่านโครงการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านขั้นการควบคุมและการประเมินผลเชิงกลยุทธ์องค์กรจัดหาทรัพยากรและการสนับสนุนเพื่อช่วยให้ท่านบรรลุเป้าหมาย และองค์กรให้โอกาสในการเติบโตและการพัฒนาอย่างมืออาชีพ อยู่ในระดับมาก

4. การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย

ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารรู้สึกมีแรงจูงใจที่จะบรรลุและเกินเป้าหมายด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสามารถสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ทีมของท่านบรรลุเป้าหมายได้ และสามารถจัดการและจัดลำดับความสำคัญของงานและโครงการต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารจัดลำดับความสำคัญของความคิดริเริ่มและจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการวางกลยุทธ์ ผู้บริหารสามารถคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเมื่อเผชิญกับปัญหาเชิงกลยุทธ์ที่ซับซ้อน อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านศักยภาพเพื่อนำการปรับเปลี่ยน ผู้บริหารมีกระบวนการตัดสินใจที่ดีกว่าเพื่อปรับปรุงสมรรถนะของผู้บริหาร และให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านความรู้มีความคิดเห็นมาก รองลงมาด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตไทยมุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลกด้วยการวิจัย ระบบการจัดการคุณภาพ และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยรวมแล้วอุตสาหกรรมนี้เตรียมพร้อมสำหรับการเติบโตและประสิทธิภาพที่ยั่งยืน และการปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตไทยมุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลกด้วยการวิจัย ระบบการจัดการคุณภาพ และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยรวมแล้วอุตสาหกรรมนี้เตรียมพร้อมสำหรับการเติบโตและประสิทธิภาพที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ ธนาพรสิน (2562) เรื่องรูปแบบสมรรถนะขององค์กรเพื่อความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน พบว่ารูปแบบสมรรถนะหลักขององค์กรกรณีศึกษาประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 3 ด้าน ดังนี้ คือ 1) การให้บริการครบวงจรและการพัฒนาสินค้าและบริการ 2) เป็นองค์กรผู้นำในอุตสาหกรรม ชื่อเสียงองค์กร และการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน 3) วัฒนธรรมองค์กรและการประหยัดอันเนื่องจากขนาด การกำหนดกลยุทธ์องค์กรเพื่อสร้างสมรรถนะหลักใหม่ขององค์กร

2. องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร ในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย พบว่าโดยรวมมีองค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านทัศนคติและคุณลักษณะมีความคิดเห็นมาก รองลงมาด้านทัศนคติและคุณลักษณะ ด้านแผนกลยุทธ์องค์กร ด้านการจัดการเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านการบริหารการปฏิบัติการ ด้านบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านการจัดการการเงิน ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสนับสนุนของรัฐบาลและความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเสริมสร้างการพัฒนาการบริหารจัดการอุตสาหกรรมมีเป้าหมายที่จะบูรณาการพลังงานหมุนเวียน การแปลงเป็นดิจิทัล และอุตสาหกรรม 4.0 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลกและการเติบโตอย่างยั่งยืน โปรแกรมของสมาคมประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนทักษะการจัดการส่งเสริมนวัตกรรม และส่งเสริมความสามารถที่พร้อมสำหรับอนาคต ผลักดันความสำเร็จระยะ

ยาวในอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประติ สุวรรณปักษิณ และศุภสิทธิ์ เลิศบัวสิน (2564) เรื่องรูปแบบการพัฒนาการบูรณาการนโยบายภาครัฐเพื่อการ ส่งเสริมอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าที่ยั่งยืนของประเทศไทย พบว่า (1) นโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมเป็นนโยบายที่ดี และมีความชัดเจนในการส่งเสริมให้มากขึ้น (2) มีการกำหนดกรอบเวลา มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนานโยบายของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

3. กลไกการเสริมสร้างสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านขั้นการควบคุมและการประเมินผลเชิงกลยุทธ์ มีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาด้านขั้นการวางกลยุทธ์ และด้านขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะส่งเสริมการเติบโต ความร่วมมือ และความเป็นเลิศในอุตสาหกรรม เช่น แพลตฟอร์มแบ่งปันความรู้ การพัฒนาทักษะ และความร่วมมือระหว่างประเทศ สมาคมประเมินประสิทธิผลของความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเชิงปฏิบัติ โดยเน้นที่ทักษะการจัดการอย่างมืออาชีพ เทคนิคใหม่ๆ และการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์เหล่านี้สนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรม นวัตกรรม และความสามารถในการแข่งขันระดับโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิภัทร์ มีเดช (2565) เรื่องการพัฒนาสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลขนาด กลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าโมเดลสมรรถนะ แนวทางในการพัฒนาตนเองและพัฒนาศักยภาพพนักงาน เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการบริหารธุรกิจดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่ทางานด้านการส่งเสริมธุรกิจดิจิทัลยังสามารถใช้แบบจำลองนี้จัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับเจ้าของธุรกิจและเศรษฐกิจของประเทศ

4. การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านการสร้างสรรค์และการคิด มีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาด้านการวิเคราะห์และการตีความ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ตอบสนองและการนำเสนอ ด้านการเป็นผู้นำและการตัดสินใจ ด้านการสนับสนุนและร่วมปฏิบัติงาน ด้านการจัดองค์กรและการบริหาร ตามลำดับการพัฒนาผู้นำที่มีประสิทธิภาพและโปรแกรมการแบ่งปันความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันการตัดสินใจที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรม ผู้จัดการได้รับการสนับสนุนสำหรับการใช้ทักษะที่ได้รับใหม่ในสถานการณ์จริง โดยรวมแล้ว โปรแกรมการพัฒนาที่ปรับให้เหมาะสมและต่อเนื่องช่วย

เพิ่มความสามารถด้านการจัดการในอุตสาหกรรมหม้อแปลงไฟฟ้าได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่งเสริมนวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยญารัตน์ พรหมสุทธิ และคณะ (2565) เรื่องรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคประเทศไทย 4.0 ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพบว่าผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางเครื่องมือทางดิจิทัลโดยนำไอทีไปใช้ ทักษะการเป็นผู้นำ ในด้านการโน้มน้าวเจรจา ด้านคุณลักษณะของบุคคล โดยการทำงานเป็นทีม ด้วยมีทัศนคติในด้านแรงจูงใจใฝ่ รู้ในการศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านคุณลักษณะของบุคคลความยึดมั่นในคุณธรรม และแรงจูงใจในการทำงาน ด้านความรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆ

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบที่ผู้วิจัยได้ทำการบูรณาการพัฒนาขึ้นนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรม
การผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทย

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ 1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในด้านรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในอุตสาหกรรมการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้ากำลังในประเทศไทยควรลงทุนในโปรแกรมการพัฒนาความเป็นผู้นำสำหรับผู้บริหารอย่างต่อเนื่องดังนั้นผู้จัดการมีความสามารถที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในเชิงบวกและบรรลุเป้าหมายขององค์กร 1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าด้านการจัดการเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้บริหารควรจะสามารถสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าใจมุมมองและข้อกังวลของพนักงาน ด้านการจัดการการเงิน ผู้บริหารควรจะมีใจที่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารควรมีโมเดลสมรรถนะผู้บริหารสอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายโดยรวมของบริษัท และด้านการบริหารการปฏิบัติการ ผู้บริหารควรจะมีใจถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการจัดการการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ 1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าจากการนำผลการวิจัยไปปรับโปรแกรมฝึกอบรมผู้บริหารเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารให้มากขึ้นดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการความไม่แน่นอนของตลาด การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน และการยอมรับเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ และ 1.4 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่าการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นส่วนประกอบในการคัดเลือกผู้สมัครเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้บริหารใหม่จะช่วยให้องค์กรสามารถเลือกบุคคลที่มีสมรรถนะและทักษะที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายของอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป งานวิจัยควรศึกษาด้าน สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรธุรกิจ ด้านความรู้ ด้านองค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะ ด้านทัศนคติและคุณลักษณะ ด้านกลไกการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรธุรกิจ คือ ด้านขั้นการควบคุมและการประเมินผลเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาสมรรถนะผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรธุรกิจ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- ชญ์ญรัตน์ พรหมสุทธิ และคณะ. (2565). รูปแบบการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ยุคประเทศไทย 4.0 ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 10(3), 11-22.
- ธีรภัทร์ มีเดช. (2565). การพัฒนาสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. ใน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ประติ สุวรรณปักชิน และศุภสิทธิ์ เลิศบัวสิน. (2564). เรื่องรูปแบบการพัฒนาการบูรณาการนโยบายภาครัฐเพื่อการ ส่งเสริมอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าที่ยั่งยืนของประเทศไทย. RMUTT Global Business and Economics Review, 16(2), 155-170.
- พลัสสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2562). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีผลต่อการบริหารงานสำนักงานรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เขตพื้นที่ 13. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. 6(1), 486-498.
- เรวัต สุนทรวิภาต และคณะ. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารธุรกิจอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- วีระศักดิ์ ธนาพรสิน. (2562). รูปแบบสมรรถนะขององค์กรเพื่อความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(2), 233-241.
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2563). แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยพ.ศ. 2558 – 2579 (PDP2015). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน.
- สุพิเชษฐ์ ทองอ่อน และประสพชัย พสุนนส์. (2563). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสมรรถนะของบุคลากรกับการสร้างนวัตกรรมในองค์กร โดยมีการสนับสนุนของผู้นำองค์กรเป็นตัวแปรส่งผ่านของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. RMUTT Global Business and Economics Review, 15(1), 16-25.

สุภาพร เฟ่งพิศ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงาน
กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดนครปฐม. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 3(3), 131-146.

Cronbach, L. J. (1984). Essential of psychology testing. New York: Harpe.

Hair, J.F. et al. (2010). Multivariate Data Analysis. 7th Edition. New York: Pearson.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ใน
รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2*

THE SCHOOL ADMINISTRATORS' ROLES IN THE PROMOTION OF
LEARNING MANAGEMENT IN ENGLISH SUBJECT OF TEACHERS
UNDER UTHAITHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

ธนาภัสร์ สนธิรักษ์

Thanaphat Sonthirak

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ประเทศไทย

Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

สิทธิศักดิ์ พรหมสิทธิ

Sitthisak Promsit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus, Thailand

กันต์ภูษิต วิโรจะ

Kanphusit Viroja

บริษัท ดิกซ์ สปอร์ตติ้ง กู๊ดส์, ประเทศไทย

Dick's Sporting Goods Company, Thailand

ชลธิชา เพชรานารากร

Chonticha Phetcharanarakorn

สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุโขทัย, ประเทศไทย

Sukhothai Provincial Office of Works and Town & Country Planning, Thailand

Email: thanaphat.so@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

ผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนและทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งนั้นผู้วิจัยจึงเห็น

* Received 22 October 2023; Revised 16 November 2023; Accepted 17 November 2023

ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจึงทำงานวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับนักเรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 152 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.75) 2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครู ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทบาท, ผู้บริหารสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้, ภาษาอังกฤษ

Abstract

The school administrators are an important role in promoting students' English learning and acting in promoting and supporting teachers in organizing learning activities. Therefore, the researcher saw the importance of this matter and conducted this research for the benefit of students. The objectives of this research were: 1) to study of the school administrators' roles in the promotion of learning management in English subject of teachers under Uthaitani primary educational service area office 2 and 2) to compare of the school administrators' roles in the promotion of learning management in English subject of teachers under Uthaitani primary educational service area office 2 classified by academic degree and work experience. The samples of this research were 152 teachers by simple random sampling. The instrument of this research was the questionnaire with the reliability of 0.96. The statistics used in

the research were mean, standard deviation and t – test independent. The findings of this research as following: 1. The school administrators' roles in the promotion of learning management in English subject of teachers in overall were at a moderate level ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.75) 2. The results of comparison of the school administrators' roles in the promotion of learning management in English subject of teachers classified by the academic degree was found that the teachers were different educational qualifications' opinions in overall were at a high level and the work experience was found that the teachers were different working experiences' opinions in overall were at a high level.

Keywords: Role, School Administrators, Learning Management, English

บทนำ

ในปีพ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทำให้ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเนื่องจากภาษาอังกฤษได้ถูกกำหนดไว้ในกฎบัตรอาเซียนมาตรา 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN Shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนคือภาษาอังกฤษ” ให้เป็นภาษาสื่อกลางในการดำเนินงานและการติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนประชาคมอาเซียน เมื่อเป็นเช่นนี้ในวงการศึกษาก็มีการตื่นตัวและเตรียมพร้อมกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก (นพพร สโรบล, 2559) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียนให้มีประสิทธิภาพและใช้ภาษาอังกฤษได้เท่าเทียมกับชาติอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียนได้ (กาญจนา ไกลถิ่น, 2562) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งในสาระการเรียนรู้ที่คนไทยจำเป็นต้องเรียนโดยจัดวิชาภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นวิชาพื้นฐานไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่กำหนดให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องเรียนรู้โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นสำหรับคนไทยในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน (เสาวภาคย์ ศรีโยธา, 2555) ในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจการเมืองสังคมและการศึกษาความเจริญก้าวหน้านี้ได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการศึกษาโดยเฉพาะการเรียนการสอน

ดังนั้น เยาวชนไทยควรเร่งฝึกฝนภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นรวมทั้งภาษาเพื่อนบ้านเพื่อจะได้สื่อสารและทำงานกับเพื่อนบ้านอาเซียนและกับประเทศอื่น ๆ ได้ดีขึ้น นอกจากนี้เยาวชนไทยเรียนรู้ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านให้มากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มโอกาสการทำงานและการติดต่อระหว่างกันในประเทศอาเซียน (กรมอาเซียน, 2556) อย่างไรก็ตามคนไทยยังคงประสบปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพราะปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยอยู่ในขั้นที่วิกฤต เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในโลกและจะกระทบต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสังคมโลกเพราะภาษาอังกฤษนั้น เป็นกุญแจไปสู่การแข่งขัน รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับประชาคมโลก โดยสาเหตุที่คนไทยให้ความสำคัญกับภาษาต่างประเทศน้อย ส่วนหนึ่งเพราะคนไทยไม่ได้มีการสื่อสารกับชาวต่างชาติมากนักเพราะไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2555) นอกจากนั้นกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันประสบความล้มเหลวและไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรได้ โดยเฉพาะปัญหาของผู้เรียน วิธีการสอนของผู้สอน บรรยากาศในห้องเรียน และเสียงดังไม่เหมาะต่อการเรียนรู้ (ทิพาชา นวลหลง, 2557)

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากรัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงปัญหาของการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติของคนไทยจึงได้จัดทำให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 ต่อเนื่องมาจนถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อดิรัตน์ มาตย์สฤติ (2559) (อดิรัตน์ มาตย์สฤติ, 2559) กล่าวว่า อาชีพที่พัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้นั้นก็คือ อาชีพครู ครูเป็นอาชีพที่สำคัญไม่เฉพาะแต่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ครูเป็นผู้ที่ต้องรับภาระหน้าที่ต่อสังคม และชาติบ้านเมือง

ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน เช่น การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เช่น สื่อการสอนครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาส่วนตัวของผู้เรียน (Brown, D.H., 2000) (Brown, D.H., 2007) (Ellis, R, 1994) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะสูง นั่นคือต้องมีและใช้ความรู้ความสามารถทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในการส่งเสริมสนับสนุนผลักดันกระตุ้นและจัดการให้ครูกับนักเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายหรือรับผิดชอบภาระงานโดยการใช้ความสามารถอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จอย่างโดดเด่นกว่าผู้อื่น โดยคุรุสภาได้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุมมาตรฐาน

วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติ (อนันต์ นามทองตัน, 2554)

ดั่งที่ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2557) กล่าวว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูไทยยุคใหม่ต้องเป็นการจัดการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้คือ ครูจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพจริง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงชีวิตและประสบการณ์กับการแสวงหาความรู้การกระทำใด ๆ ในกระบวนการเรียนรู้จะต้องส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดเพื่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมในที่สุด (นิตยา สุวรรณศรี, 2554) แต่ทั้งนี้ อัจฉราพร กลิ่นเกสร (2555) (อัจฉราพร กลิ่นเกสร, 2555) พบปัญหาที่ส่งผลต่อความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ครูยังขาดความรู้และแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ครูยังไม่มีความรู้ที่ถูกต้องและตรงกันเกี่ยวกับนโยบาย การจัดสรรงบประมาณที่ล่าช้า และไม่เพียงพอ การขาดแนวทางและนโยบายจากส่วนกลางที่เป็นมาตรฐานและตรงกันทั้งประเทศรวมถึงการชี้แจงที่ถูกต้องและการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่า นักเรียนมีปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบได้คือ ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการสอนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษและมีความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษระดับมาก โดยให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและเทคนิคการสอนให้ทันสมัยและมีครูชาวต่างชาติ (สุจิตรา บางโรย, 2555) จากปัญหาดังกล่าวทำให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ประสบผลสำเร็จ แต่ก็ยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครู

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วยสถานศึกษาที่สังกัดในอำเภอหนองฉาง อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษรู้ถึงปัญหาของตนเองในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในอำเภอหนองฉาง อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในอำเภอหนองฉาง อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 152 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัย คือ แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 ข้อในเรื่องวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 ในอำเภอหนองฉาง อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่ โดยได้ศึกษาถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านสื่อการเรียนการสอน 3) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และ 5) ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ชนิด 5 ระดับตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Best & Kahn James V, 1993)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับดังนี้

3.1 ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และแจ้งไปยังในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 อำเภอหนองฉาง อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่ ที่มีครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามของครูจำนวน 152 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์เป็นการใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้ตารางประกอบคำอธิบาย

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษา โดยรวมรายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย

4.3 เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ โดยการทดสอบค่า t -test

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	จำนวน	ร้อยละ
1. วุฒิการศึกษา	152	100
1.1 ปริญญาตรี	53	35.0
1.2 สูงกว่าปริญญาตรี	99	65.0
รวม	152	100
2. ประสบการณ์ในการทำงาน	152	100
2.1 น้อยกว่า 10 ปี	98	64.4
2.2 มากกว่า 10 ปี	54	35.6
รวม	152	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6

2. วิเคราะห์การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.23	0.74	มาก
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.30	0.75	มาก
3. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.22	0.78	มาก
4. ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.26	0.75	มาก
5. ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน	4.16	0.74	มาก
รวม	4.23	0.75	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาในรายข้อเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ด้านสร้างและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.75) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.74) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.78) และส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล
1. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.15	0.51	มาก	4.27	0.49	มาก
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.34	0.61	มาก	4.39	0.50	มาก
3. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.11	0.59	มาก	4.26	0.52	มาก
4. ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.16	0.56	มาก	4.27	0.49	มาก
5. ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน	4.09	0.60	มาก	4.08	0.59	มาก
รวม	4.17	0.57	มาก	4.25	0.51	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและ รายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	น้อยกว่า 10 ปี			มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.26	0.49	มาก	4.17	0.55	มาก
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.36	0.51	มาก	4.31	0.57	มาก
3. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.13	0.5	มาก	4.11	0.64	มาก
4. ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.13	0.49	มาก	4.11	0.59	มาก
5. ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน	4.10	0.51	มาก	4.10	0.67	มาก
รวม	4.20	0.51	มาก	4.16	0.60	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2” ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลจากการวิจัยข้างต้น บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัวเรือน พิลานบุตร (2556) (บัวเรือน พิลานบุตร, 2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อเสนอแนะของบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโคกโพธิ์ไชย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและราย

ด้าน 2) ด้านด้านสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้าน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของยาเป็น เรื่องจรูญศรี (2553) (ยาเป็น เรื่องจรูญศรี, 2553) ได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนในด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนส่งเสริมสนับสนุนครูให้ได้พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกรูปแบบ 3) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนต์ ฤดี ถือสมบัติ (2556) (มนต์ฤดี ถือสมบัติ, 2556) ได้ทำการวิจัยบทบาททางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนในรัฐซาบาห์มาเลเซีย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีหน้าที่หลักในการประเมินผล โครงการของโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์มากขึ้น กำหนด วัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน ควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน รู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ 4) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านการนำความรู้ภาษาอังกฤษไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการจัดเนื้อหาสาระในหลักสูตรมีความ ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาริสรา ปราเมต (2553) (สาริสรา ปราเมต, 2553) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการ สถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตร จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งโดยภาพรวมและรายด้านนั้นมีการปฏิบัติมาก และ 5) ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่านำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรและจัดการศึกษามี ค่าเฉลี่ยสูงสุด และนำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำ กว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรา ผลศรีธธา และสุเทพ ลิ้มอรุณ (2557) (มน ตรา ผลศรีธธา และสุเทพ ลิ้มอรุณ, 2557) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ผลจากการวิจัยข้างต้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา สุวรรณลาภเจริญ (2552) (ชนิตา สุวรรณลาภเจริญ, 2552) กล่าวว่า การเข้าสังคมหรือการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว การเข้าสังคมจึงเป็นการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกัน ในสังคมอันได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตราภรณ์ เพ็งดี (2541) (จิตราภรณ์ เพ็งดี, 2541) กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือความพอใจ เป็นภาวะทางอารมณ์ หรือความรู้สึกทางอารมณ์ของบุคคลที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของงานในด้านความพอใจว่าชอบมากน้อยเพียงใด และยังไปสอดคล้องกับ จิตตินันท์ นันทไพบูลย์ (2551) (จิตตินันท์ นันทไพบูลย์, 2551) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวก ที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์การได้รับบริการที่ตรงกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังหรือดีเกินกว่าความคาดหวัง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของครูในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจากความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปผลว่า 1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษของครู ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็น

ต่อการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อเสนอแนะดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากการวิจัยพบว่า 1.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูค้นหาความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และผู้บริหารจึงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน 1.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมในด้านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและก้าวทันเทคโนโลยี 1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี เพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเที่ยงตรง 1.4 ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร คือผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนและมีคุณภาพเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และ 1.5 ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน คือผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ทราบถึงความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับเป้าหมายของผู้ปกครองหรือชุมชน และการจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับสภาพของชุมชน และ 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป 2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอนในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ และ 2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางรูปแบบที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมอาชีวศึกษา. (2556). 58 คำตอบสู่ประชาคมอาเซียน 2558. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา ไกลถิ่น. (2562). การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะความร่วมมือของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา.

- จิตตินันท์ นันทไพบูลย์. (2551). จิตวิทยาการบริการ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร.
- จิตราภรณ์ เพ็งดี. (2541). ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อบริการสืบค้นรายการบรรณานุกรมระบบออนไลน์ของ ห้องสมุด สถาบันราชภัฏสกลนคร. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชนิดา สุวรรณลาภเจริญ. (2552). ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อทักษะการมองโลกในแง่ดีและทักษะการเข้าสังคมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. ใน (รายงานการวิจัย) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพาชา นวลหลง. (2557). สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนดาราราชวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ธิดารัตน์ มาตย์สกลิต. (2559). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูในสถานศึกษาอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. ใน (สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นพพร สโรบล. (2559). ภาษาอังกฤษกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. เรียกใช้เมื่อ 28 มีนาคม 2559 จาก www.polsci.tu.ac.th/fileupload/39/56.pdf
- นิตยา สุวรรณศรี. (2554). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- บัวเรียม พิลาบุดร. (2556). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโคกโพธิ์ไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรา ผลศรีธธา และสุเทพ ลิ้มอรุณ. (2557). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 7(2), 738-744.
- มนต์ฤดี ถือสมบัติ. (2556). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยาเป็น เรื่องจรูญศรี. (2553). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 14 เมษายน 2559 จาก <http://www.kroobannok.com/blog/>
- สาริสา ปราเมต. (2553). บทบาทการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตร จังหวัดบุรีรัมย์. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุจิตรา บางโรย. (2555). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในการเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2555). อาเซียน รู้ไว้ ได้เปรียบแน่. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.
- เสาวภาคย์ ศรีโยธา. (2555). ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนันต์ นามทองตัน. (2554). รูปแบบการนิเทศการนิเทศแบบ POLIAS. เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.
- อัจฉราพร กลิ่นเกสร. (2555). การวิเคราะห์ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Best & Kahn James V. (1993). Research in Education (7thed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Brown, D.H. (2000). Principle of Language Learning and Teaching (4thed.). New York: Pearson Longman.

- Brown, D.H. (2007). *Teaching by Principle: An Interactive Approach to Language*. New York: Pearson Longman.
- Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. New York: Oxford University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

อิทธิพลเชิงบวกและความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo)*

POSITIVE INFLUENCE AND SATISFACTION OF MOBILE BANKING SERVICE OF GOVERNMENT SAVINGS BANK (MYMO)

พรพรรณ ศรีศัลักษณ์

Bhornpat Srisasaluck

บริษัท ริโซ แปซิฟิก จำกัด, ประเทศไทย

Riso Pacific Co., Ltd., Thailand

E-mail: pp5845@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องอิทธิพลเชิงบวกและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) ใน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงบวกที่จะใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ จำแนกตาม เพศ ใช้กลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม จำนวน 10 คน และ 132 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และค่า t-test อิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) พบว่า อิทธิพลทางสังคม ได้แก่ คนใกล้ชิดในครอบครัว ญาติและเพื่อนสนิท แนะนำว่าควรใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน เพราะว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคง และมีความมั่นใจว่าจะใช้ตลอดไป เพราะว่าคุณค่าเหล่านั้นก็ได้ใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) เช่นกัน ส่วนการรับรู้ประโยชน์ใช้สอย เจ้าหน้าที่ได้ให้บริการและการจัดกิจกรรมของธนาคารออมสินทำให้ทราบว่ามีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในเรื่องของความถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และจะเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการทำ

* Received 1 November 2023; Revised 13 November 2023; Accepted 18 November 2023

ธุรกรรมผ่าน Mobile Banking ของธนาคาร การรับรู้ความเสี่ยง จะต้องรู้เท่าทันและหาแนวทางป้องกัน กับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจทำให้บัญชีธนาคารของฉันทถูกหลอกลวงได้ ข้อมูลส่วนตัวอาจถูกแฮ็ก (โจรกรรม) ความไว้วางใจ มีความเชื่อมั่นว่า Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) มีความน่าเชื่อถือ และพร้อมที่จะให้บริการ อย่างปลอดภัย สนใจกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแน่นอน ความคาดหวังในความพยายาม เป็นวิธีการที่ง่ายต่อการใช้งาน และสามารถพัฒนาให้เกิดทักษะและความชำนาญ ในการใช้บริการได้ คุณภาพของระบบ Mobile Banking สามารถโหลดข้อความ และกราฟิกทั้งหมดได้อย่างรวดเร็ว เป็นมิตรกับผู้ใช้งาน และเป็นสิ่งที่ดึงดูดสายตา และมีความตั้งใจที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านความคาดหวังของลูกค้า ด้านมุมมองต่อคุณภาพบริการ ด้านมุมมองต่อคุณค่า ด้านความพึงพอใจต่อการบริการ ด้านการร้องเรียน ด้านความภาคภูมิใจของลูกค้า ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: อิทธิพลเชิงบวก, ความพึงพอใจ ธนาคารออมสิน

Abstract

The study of positive influence and satisfaction of mobile banking service satisfaction of Government Savings Bank (MyMo), there are objectives as follows: 1) To investigate the positive influence of mobile banking service satisfaction of Government Savings Bank (MyMo). 2) To investigate the satisfaction of mobile banking service of Government Savings Bank (MyMo). 3) To compare the satisfaction rate of mobile banking service of Government Savings Bank (MyMo). It was classified by sex and group of samplings 10 and 132 people. The instrument used for data collection in this study was questionnaire and a question. The statistics used to analyze data was mean, standard deviation, frequency and t-test. The finding showed that the positive influence affecting to mobile banking service of Government Savings Bank (MyMo), it found that social influence such

as the member in family, cousins and close friends, they were suggested to use mobile banking of Government Savings Bank. The reason is a stable commercial bank and always to be trust. However, Perceived usefulness, staff who provided service and activities of Government Savings Bank, they knew the efficiently process of working and how to be improved efficiency of accuracy, convenience, fast service and reach to the most benefits. Mobile banking of Government Savings Bank accesses to Risk perception, equal knowledge, seeking the prevention the occurred risks. It will be hacked the bank account by robbery. Mobile banking service of Government Savings Bank (MyMo) makes a Trust, reliable, fast services, safety, and pay attention to the needs of service users. There is no disclosure of personal information. Expectation effort is the way to use it and can develop the skills and competency for using services. Quality of Mobile Banking can rapidly download through graphics. It is friendly and attractive for users and continually pay attention services. The data analysis results found that the overall satisfaction of mobile banking service of Government Savings Bank (MyMo) was rate of more. There was satisfaction in aspects respectively. Thus, Customer expectations, Perspective on quality service, Perspective on value, Satisfaction with service, Customer complaints and Customer royalty. The finding of comparative the service satisfaction of mobile banking Government Savings Bank (MyMo). In overall, it was classified by sex and there were indifferences.

Keywords: Positive Influence, Satisfaction, Mobile Banking Service of Government Savings Bank (MyMo)

บทนำ

จากการเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิดความหลากหลายในการสร้างนวัตกรรมใหม่ เครือข่ายไร้สายอย่างอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต โดยได้เข้ามาปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตของผู้คนให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น จากผลสำรวจ พฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2564 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง

69.5% เมื่อเทียบกับชาวโลกที่ใช้อินเทอร์เน็ต 59.5% อีกทั้ง คนไทยมีการใช้งานบริการการเงินผ่านแอปพลิเคชันเป็นอันดับหนึ่งด้วย สัดส่วนถึง 68.1% จากผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตอายุ 16-64 ปี เมื่อพฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป ธุรกิจต่างๆ ก็ได้มีการปรับลดช่องทางเดิม และขยายช่องทางการให้บริการให้มีความหลากหลายใหม่มากขึ้น ธุรกิจการเงินการธนาคารก็เช่นเดียวกันกับ ธุรกิจอื่นๆ ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรับกลยุทธ์การดำเนินงาน โดยในปัจจุบันการทำ ธุรกิจทางการเงินผ่านสาขาของธนาคารลดลง ส่งผลให้ช่วงที่ผ่านธนาคารจึงทยอยปรับลดสาขา เพื่อลดต้นทุน จำนวนสาขาและจุดให้บริการธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบช่วง ปี 2561-2563 ลดลงรวม 430 แห่ง เพื่อรับสู่ระบบดิจิทัล เน้นการขยายผ่านแบงก์กิ้งเอเยนต์ (Banking Agent) โมบายแบงก์กิ้ง (Mobile Banking) และอีวอลเลต (E-Wallet) รวมถึงการปรับตัวตามพฤติกรรมของลูกค้า ที่ไปสู่การใช้ดิจิทัลมากขึ้น

แนวโน้มของ Digital Banking ต้องวางกลยุทธ์เพื่อปรับการให้บริการดิจิทัลกับลูกค้าในอนาคตทั้งผ่านกระบวนการทำงาน ช่องทางธุรกิจผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มความสามารถในการบริการ สอดรับกับพฤติกรรมของลูกค้าที่ทำธุรกรรมการเงินทุกอย่างบนสมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็น 4 ช่องทางที่มีการเติบโตเร็วมากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยเห็นได้จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งพบว่า มูลค่าธุรกรรมการชำระเงินผ่านธนาคารบนโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นทุกปี การขยายช่องทางการให้บริการ การทำธุรกรรมทางการเงินทางช่องทางออนไลน์หรือช่องทาง ดิจิทัล เพื่อให้การธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยผ่านการให้บริการโมบาย แบงก์กิ้ง (Mobile Banking) ซึ่งสามารถธุรกรรมทางการเงินได้ทุกที่ ทุกเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย โดย จะเห็นได้จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2563 ที่มีการเก็บสถิติจำนวนผู้ใช้บริการธุรกรรม การชำระเงินผ่านโมบายแบงก์กิ้ง (Mobile Banking) ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนตุลาคม ซึ่งมี จำนวนผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

ธนาคารออมสิน เป็นอีกหนึ่งธนาคารที่ได้พัฒนาและได้เปิดให้บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ต

โดย MyMo เป็นระบบ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน ที่ได้เปิดตัวมาไม่นาน ที่ให้คุณทำธุรกรรมทางการเงินได้ตลอด 24 ชั่วโมง เชื่อมต่อผ่าน Wifi หรือ 3G ออกแบบมาให้ใช้งานง่ายและมีฟังก์ชันครอบคลุมการทำธุรกรรมการเงินที่หลากหลายด้วยระบบความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ

ธนาคารออมสิน มุ่งพัฒนาเทคโนโลยี Mobile Banking มาใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้รูปแบบ One Stop Service เป็นการ ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จเป็นการนำ

งานที่ให้บริการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องมารวมให้บริการอยู่ในสถานที่เดียวกัน ในลักษณะที่ส่งต่องานระหว่างกันทันทีหรือเสร็จในจุดให้บริการเดียว เพื่อให้การให้บริการมีความรวดเร็วขึ้นบนโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางบริการใหม่ให้กับลูกค้า และช่วยให้เพิ่ม (Customer Loyalty) ความจงรักภักดีของลูกค้ารวมทั้งยังเป็นการสร้าง (Brand Awareness) ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถจำชื่อตราสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการของธนาคารได้อีกทางหนึ่ง ทางธนาคารผู้ให้บริการจึงมีความต้องการที่จะรักษฐานผู้ใช้บริการรายเก่าและขยายฐาน ผู้ให้บริการรายใหม่เพิ่มเข้ามา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อธนาคารผู้ให้บริการในการนำการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของบริการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธนาคาร และสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงบวกที่จะใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo)
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) จำแนกตาม เพศ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่องอิทธิพลเชิงบวกและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยผสมผสาน-จากกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 1.1 ซึ่งเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 10 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนว่ามีจำนวนเท่าใด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) เก็บข้อมูลจากลูกค้าผู้ให้บริการ Mobile banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) และจัดเก็บข้อมูลได้สำเร็จ จำนวน 132 ฉบับ 132 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo)

2.2 แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.2 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยวิธีการด้วยตนเอง และกลุ่มเครือข่าย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. อิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) พบว่า อิทธิพลทางสังคม ได้แก่ คนใกล้ชิดในครอบครัว ญาติและ เพื่อนสนิท แนะนำว่าควรใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน เพราะว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคง และมีความมั่นใจว่าจะใช้ตลอดไป เพราะว่าคุณค่าเหล่านั้นก็ได้ใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) เช่นกัน การรับรู้ประโยชน์ใช้สอย โดยวิธีการศึกษาแนวทางการให้บริการและการจัดกิจกรรมของธนาคารออมสินทำให้ทราบว่ามีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับใช้ Mobile Banking ของธนาคาร มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในเรื่องของความถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และจะเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการทำธุรกรรมผ่าน Mobile Banking ของธนาคาร การรับรู้ความเสี่ยง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้เท่าทันและหาแนวทางป้องกัน กับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจทำให้บัญชีธนาคารของฉันทถูกหลอกลวงได้ ข้อมูลส่วนตัวอาจถูกแฮ็ก (โจรกรรม) ความไว้วางใจ มีความมั่นใจว่า Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) มีความน่าเชื่อถือ และพร้อมที่จะให้บริการ อย่างปลอดภัย ให้ความสนใจกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแนบเนียน ความคาดหวังในความพยายาม โดยผู้ให้บริการมีการเรียนรู้การใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) มีความเข้าใจวิธีการและขั้นตอน วิธีการใช้งาน เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน และสามารถพัฒนาให้เกิดทักษะและความชำนาญ ในการใช้บริการได้ คุณภาพของระบบ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) สามารถโหลด

ข้อความ และกราฟิกทั้งหมดได้อย่างรวดเร็ว เป็นมิตรกับผู้ใช้ และเป็นสิ่งที่ดึงดูดสายตา และความตั้งใจที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง ผู้ใช้บริการมีความมั่นใจว่าจะใช้ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) ต่อไปอย่างต่อเนื่อง หากทำได้ก็就不用การยุติการใช้ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) นี้ในอนาคตต่อไปแทนที่จะใช้ บริการ Mobile Banking ของธนาคารอื่นๆ

2. ความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) พบว่า ระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.19) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ชอบใจ หรือผิดหวังกับการใช้งานถึงต้องการร้องเรียน หรือมีความคาดหวังต่อการใช้บริการ ส่งผ่านไปยังผู้รับรู้ถึงคุณภาพ และการรับรู้ถึงคุณค่าของการใช้บริการ ทำให้เกิดความพึงพอใจและนำมาซึ่งความภักดีในการใช้บริการต่อไปในอนาคต ตามลำดับและสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านความคาดหวังของลูกค้า (Customer Expectations) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ และความปลอดภัย

ด้านมุมมองต่อคุณภาพบริการ (Service Quality) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.29) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของเทคโนโลยีที่ใช้มีความทันสมัย ระบบปลอดภัย ระบบใช้ง่าย ไม่มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่อง

ด้านมุมมองต่อคุณค่า (Perspective on Value) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.25) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของคุณภาพบริการที่ได้รับมีความเหมาะสม ความรวดเร็วของบริการที่ได้รับมีความเหมาะสม ความถูกต้องของการทำธุรกรรมมีความเหมาะสม ความปลอดภัยของการทำธุรกรรมมีความเหมาะสม

ด้านความพึงพอใจต่อบริการ (Satisfaction with the service) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.31) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ และความปลอดภัยของระบบ

ด้านการร้องเรียน (Customer Complaints) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.41) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภครู้จักการใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกผิดหวังกับการใช้งานถึงต้องการร้องเรียนต่อผู้ดูแลระบบ มีโอกาสที่จะบอกต่อในเรื่องปัญหาต่อคนรู้จัก และมีโอกาสที่จะเผยแพร่ปัญหาที่ประสบต่อสาธารณชน FACEBOOK

ด้านความภักดีของลูกค้า (Customer Loyalty) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.31) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภครู้จักการใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในครั้งต่อไปจะใช้บริการซ้ำและจะแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการ

3. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. อิทธิพลเชิงบวกที่จะใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) พบว่า อิทธิพลทางสังคม ได้แก่ คนใกล้ชิดในครอบครัว ญาติและ เพื่อนสนิท แนะนำว่าควรใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน เพราะว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคง และมีความมั่นใจว่าจะใช้ตลอดไป เพราะว่าคุณค่าเหล่านั้นก็ได้ใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย อนันต์วัฒนาวิทย์ (2563) เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงบวกของปัจจัยด้านคุณภาพในการบริการ ปัจจัยด้านค่านิยมทางสังคม ปัจจัยด้านความสะดวกสบาย ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ปัจจัยด้านคุณภาพของข้อมูล และปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการอย่างต่อเนื่องในการใช้บริการของธนาคารกสิกรไทยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ใช้งานในพื้นที่เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ปัจจัยด้านคุณภาพในการบริการ และปัจจัยด้านคุณภาพของข้อมูลที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการอย่างต่อเนื่องในการใช้บริการของธนาคารกสิกรไทยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ส่วนการรับรู้ประโยชน์ใช้สอย โดยวิธีการศึกษาแนวทางการให้บริการและการจัดกิจกรรมของธนาคารออมสินทำให้ทราบว่ามีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับใช้ Mobile Banking ของธนาคาร มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในเรื่องของความถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว

และจะเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการทำธุรกรรมผ่าน Mobile Banking ของธนาคาร ดังที่ Ohk et al. (2015) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการรับรู้ประโยชน์ ของการใช้งาน การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ปฏิสัมพันธ์ และความง่ายการนำไปยังที่ต่างๆ ต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Application พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการใช้งาน (Perceived Usefulness) คือ การเชื่อว่ามีระบบนี้มีประสิทธิภาพที่สูง และการมีสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้ออำนวย ต่อการใช้งานฟังก์ชัน Mobile Application ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้งาน การรับรู้ความเสี่ยง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้เท่าทันและหาแนวทางป้องกัน กับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจทำให้บัญชีธนาคารของฉันทถูกหลอกลวงได้ ข้อมูลส่วนตัวอาจถูกแฮ็ก (โจรกรรม) ความไว้วางใจ มีความมั่นใจว่า Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) มีความน่าเชื่อถือ และพร้อมที่จะให้บริการ อย่างปลอดภัย ให้ความสนใจกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแนนอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมรัก สังข์อยู่ และเพ็ญจิรา คันธวงศ์ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบบิทไลน์เพย์ ของผู้บริโภคในพื้นที่ศูนย์การค้าสยามสแควร์กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับ ประโยชน์ที่จะได้รับ ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านความกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว ปัจจัยด้านความเชื่อมั่น ปัจจัยด้านความเพลิดเพลิน ปัจจัยด้านทัศนคติปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม จากการเก็บข้อมูลผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครที่ยังไม่เคยใช้แบบ บิทไลน์เพย์ (Rabbit LINE Pay) ในพื้นที่ศูนย์การค้าสยามสแควร์จำนวน 338 ชุด พบว่า ปัจจัย อิทธิพลทางสังคม และปัจจัยทัศนคติที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้ระบบการชำระเงินแบบ อิเล็กทรอนิกส์แบบบิทไลน์เพย์ (Rabbit LINE Pay) ความคาดหวังในความพยายาม โดยผู้ให้บริการมีการเรียนรู้การใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) มีความเข้าใจวิธีการและขั้นตอน วิธีการใช้งาน เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน และสามารถพัฒนาให้เกิดทักษะและความชำนาญ ในการใช้บริการได้ คุณภาพของระบบ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) สามารถโหลดข้อความ และกราฟิกทั้งหมดได้อย่างรวดเร็ว เป็นมิตรกับผู้ใช้งาน และเป็นสิ่งที่ดึงดูดสายตา และความตั้งใจที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง ผู้ใช้บริการมีความมั่นใจว่าจะใช้ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) ต่อไปอย่างต่อเนื่อง หากทำได้ ก็จะไม่ต้องการยุติการใช้ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) นี้ในอนาคตต่อไป แทนที่จะใช้ บริการ Mobile Banking ของธนาคารอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย (2562) ได้ศึกษาการยอมรับการใช้โมบายแบงก์กิ้งของธนาคารพาณิชย์ไทย

อย่างต่อเนื่อง โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (The Unified Theory of Acceptance and Use of Technology - UTAUT) และความแตกต่างส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้อย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นศึกษาทางด้านแอปพลิเคชัน โบบายแบงก์กิ้งให้บริการโดยธนาคารพาณิชย์ไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้แอปพลิเคชัน โบบายแบงก์กิ้ง ที่ให้บริการโดยธนาคารพาณิชย์ไทยจำนวน 323 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน อิทธิพลทางสังคม สิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยความแตกต่างส่วนบุคคลในเรื่องของประสบการณ์การใช้โบบายแบงก์กิ้งส่งผลต่อการใช้อย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจัยความคาดหวังความพยายาม และปัจจัยความแตกต่างส่วนบุคคลในเรื่องของเพศ อายุและการศึกษาไม่ส่งผลต่อการใช้อย่างต่อเนื่อง

2. ความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ชอบใจ หรือผิดหวังกับการใช้งานถึงต้องการร้องเรียน หรือมีความคาดหวังต่อการใช้บริการ ส่งผ่านไปยังผู้รับรู้ถึงคุณภาพ และการรับรู้ถึงคุณค่าของการใช้บริการ ทำให้เกิดความพึงพอใจและนำมาซึ่งความภักดีในการใช้บริการต่อไปในอนาคต ตามลำดับและสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านความคาดหวังของลูกค้า (Customer Expectations) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ และความปลอดภัย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ofori et al. (2017) ที่ได้ศึกษาความตั้งใจที่จะใช้บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ตอย่าง ต่อเนื่องโดยใช้ทฤษฎีความไว้วางใจของสถาบัน (Institutional Trust Theory) จากผู้ใช้บริการ ธนาคารทางอินเทอร์เน็ตจำนวน 481 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการ ความเป็นส่วนตัว และความกังวลด้านความปลอดภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความไว้วางใจ และความพึงพอใจ ทางด้านคุณภาพของข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความไว้วางใจ ทางด้านการประกันโครงสร้าง และภาวะปกติของสถานการณ์ยังส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความไว้วางใจ ทางด้านความไว้วางใจ และความพึงใจมีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่คุณภาพของระบบไม่มีผลต่อความไว้วางใจ และความพึงพอใจของลูกค้าที่จะใช้บริการ ธนาคารทางอินเทอร์เน็ต

ด้านมุมมองต่อคุณภาพบริการ (Service Quality) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของเทคโนโลยีที่ใช้มีความทันสมัย มีระบบความปลอดภัย ระบบใช้ง่าย ไม่มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่อง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพรภัทร แสงวงศ์ ประเสริฐ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน K PLUS ของธนาคารกสิกรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล และด้านราคา มีผลต่อความพึงพอใจ ของการใช้บริการแอปพลิเคชัน K PLUS ของธนาคารกสิกรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ด้านมุมมองต่อคุณค่า (Perspective on Value) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของคุณภาพบริการที่ได้รับมีความเหมาะสม ความรวดเร็วของบริการ ที่ได้รับมีความเหมาะสม ความถูกต้องของการทำธุรกรรมมีความเหมาะสม ความปลอดภัยของการทำธุรกรรม มีความเหมาะสม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poromatikul, C. et al (2020) ในการศึกษาตัวขับเคลื่อน ของความตั้งใจที่จะใช้แอปโมบายแบงก์กิ้งอย่างต่อเนื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการตรวจสอบตัว ขับเคลื่อนของความตั้งใจที่จะใช้แอปโมบายแบงก์กิ้งอย่างต่อเนื่อง ในประเทศไทย เก็บข้อมูลจาก ผู้ใช้บริการโมบายแบงก์กิ้งในประเทศไทย ในการทำแบบสำรวจออนไลน์ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์โดยตรงต่อความตั้งใจที่จะใช้แอปโมบายแบงก์กิ้งอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ความพึงพอใจ ความไว้วางใจ ความคาดหวัง ภาพลักษณ์และการรับรู้ความเสี่ยง

ด้านความพึงพอใจต่อบริการ (Customer Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องของความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ และความปลอดภัยของระบบ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nochai and Nochai (2013) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบ ของ Internet Banking กับความพึงพอใจของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพของ การทำธุรกรรม (Transaction Efficiency) เช่น ข้อมูลที่มีการอัปเดตอย่างสม่ำเสมอ และการ ประมวลผลที่รวดเร็ว อีกทั้งความสามารถ (Performance) เช่น ระบบมีหลายภาษาให้เลือกใช้การ ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ใน 7 วัน การอนุญาตให้โอนเงินระหว่างธนาคาร และการเปิดให้ ลงทะเบียนออนไลน์ได้ และการมีฝ่าย

บริการลูกค้า (Customer Service) เช่น การที่ลูกค้าสามารถ ติดต่อเจ้าหน้าที่ได้ทันที ในกรณีที่ลูกค้าพบกับปัญหา และเจ้าหน้าที่สามารถอธิบายขั้นตอนการใช้งาน และเงื่อนไขในการใช้งานได้อย่างชัดเจน

ด้านการร้องเรียน (Customer Complaints) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกผิดหวังกับการใช้งานถึงต้องการร้องเรียนต่อผู้ดูแลระบบ มีโอกาสที่จะบอกต่อในเรื่องปัญหาต่อคนรู้จัก และมีโอกาสที่จะเผยแพร่ปัญหาที่ประสบต่อสาธารณชน FACEBOOK ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nochai and Nochai (2013) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบ ของ Internet Banking กับความพึงพอใจของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพของการทำธุรกรรม (Transaction Efficiency) เช่น ข้อมูลที่มีการอัปเดตอย่างสม่ำเสมอ และการประมวลผลที่รวดเร็ว

ด้านความภักดีของลูกค้า (Customer Loyalty) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคได้ใช้งาน Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) แล้วเกิดความรู้สึกพึงพอใจในครั้งต่อไปจะใช้บริการซ้ำและจะแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิสา สุรังสิมันต์กุล (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ตของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เริ่มรู้จักบริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ตจากเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จักแนะนำให้ทราบสาเหตุที่เลือกใช้บริการเพราะความสะดวกในการติดต่อกับธนาคารสามารถใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง บริการที่ใช้บ่อยที่สุด คือการสอบถามยอดเงินคงเหลือในบัญชีใช้บริการเดือนละ 1-3 ครั้ง จำนวนเงินเฉลี่ยในการทำธุรกรรมทางการเงินต่อครั้งไม่เกิน 5,000 บาท เสียค่าธรรมเนียมในการใช้บริการไม่เกิน 20 บาทต่อครั้ง โดยในอนาคตคาดว่าจะมีปริมาณการใช้เพิ่มมากขึ้น และจะแนะนำบุคคลที่รู้จักให้มาใช้บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ตของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) อย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ ในประเด็นด้านความคุ้มค่าและคุณภาพในการใช้งาน ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ

3. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญาพัทธ์ จงทวี (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ผลการศึกษา

พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกัน ในด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ที่แตกต่างกัน และ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านความปลอดภัยและการยอมรับเทคโนโลยี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการบริการ Mobile Banking ได้แก่ ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวก ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์และความง่ายของการทำงาน และปัจจัยด้านความปลอดภัย ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

อิทธิพลทางสังคม ได้แก่ คนใกล้ชิดในครอบครัว ญาติและเพื่อนสนิท แนะนำว่าควรใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน เพราะว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีความมั่นคงและมีความมั่นใจว่าจะใช้ตลอดไป เพราะว่าคุณเคยเหล่านั้นก็ได้ใช้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) เช่นกัน ส่วนการรับรู้ประโยชน์ใช้สอย เจ้าหน้าที่ได้ให้บริการและการจัดกิจกรรมของธนาคารออมสินทำให้ทราบว่าการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในเรื่องของความถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และจะเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการทำธุรกรรมผ่าน Mobile Banking ของธนาคาร การรับรู้ความเสี่ยง จะต้องรู้เท่าทันและหาแนวทางป้องกัน กับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจทำให้บัญชีธนาคารของฉันทันทีถูกลอกหลวงได้ ข้อมูลส่วนตัวอาจถูกแฮ็ก (โจรกรรม) ความไว้วางใจ มีความเชื่อมั่นว่า Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) มีความน่าเชื่อถือ และพร้อมที่จะให้บริการอย่างปลอดภัย สนใจกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแน่นอน ความคาดหวังในความพยายาม เป็นวิธีการที่ง่ายต่อการใช้งาน และสามารถพัฒนาให้เกิดทักษะและความชำนาญ ในการใช้บริการได้ คุณภาพของระบบ Mobile Banking สามารถโหลดข้อความ และกราฟิกทั้งหมดได้อย่างรวดเร็ว เป็นมิตรกับผู้ใช้ และเป็นสิ่งที่ดึงดูดสายตา และมีความตั้งใจที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านความคาดหวังของลูกค้า ด้านมุมมองต่อคุณภาพบริการ ด้านมุมมองต่อคุณค่า ด้านความพึงพอใจต่อการบริการ ด้านการร้องเรียน ด้านความภักดีของลูกค้า ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MyMo) ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1. ควรศึกษาถึงอิทธิพลทางบวกในด้านต่างๆต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการ Mobile Banking เพื่อที่จะกำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานต่อไป 2. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของการให้บริการ Mobile Banking ของธนาคารออมสิน (MYMO) และ 3. การศึกษาวิจัยรูปแบบเดียวกันในอนาคต อาจกำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามที่เพิ่มเติม หรือแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งอาจทำให้พบปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ MyMo by GSB Mobile Banking ธนาคารออมสินได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชัยญาพัทธ์ จงทวี. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พชรภัทร แสงวงศ์ประเสริฐ. (2560). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน K PLUS ของธนาคารกสิกรไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมรค์ สังข์อยู่ และเพ็ญจิรา คันธวงศ์. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบบิโพลีของตู้บริการในพื้นที่ศูนย์การค้าสยามสแควร์ กรุงเทพมหานคร. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิครั้งที่ 2 และการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยประชาชื่น ครั้งที่ 4 (หน้า 1502). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย. (2562). การยอมรับการใช้โมบายแบงก์กิ้ง ของธนาคารพาณิชย์ไทยอย่างต่อเนื่อง. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สสอท., 8(2), 10-21.
- สิทธิชัย อนันต์วัฒนาวิทย์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการอย่างต่อเนื่องในการใช้บริการของธนาคารกสิกรไทยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ใช้งานในพื้นที่เขตพญาไท 52 กรุงเทพมหานคร. ใน (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สุวิสา สุรังสิมันต์กุล. (2551). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ตของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ใน (การศึกษาแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Nochai, R., & Nochai, T. (2013). The Impact of Internet Banking Service on Customer Satisfaction in Thailand: A Case Study in Bangkok. *International Journal of Humanities and Management Sciences*, 1(1).

Ohk et al. (2015). *The Bon Religion of Tibet: The Iconography of a Living Tradition*. Boston: Shambhala.

Poromatikul, C. et al. (2020). Drivers of continuance intention with mobile banking apps. *International Journal of Bank Marketing*, 38(1), 242-262.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคหวานของนักเรียนโรงเรียนดาราวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย *

FACTORS AFFECTING TO SWEET CONSUMPTION OF STUDENTS IN
DARA ACADEMY CHIANG MAI PROVINCE UNDER THE FOUNDATION
OF THE COUNCIL OF CHURCHES IN THAILAND

ญานิสรา รอดประเสริฐ

Yanisa Rodprasert

ภชรภักษ์ อุ่นเรือน

Phacharapat Ounruen

รัชชนา รัตนลี้ตระกูล

Ranchana Rattanaleetrakul

ภาณุพงศ์ สมพงษ์

Panupong Sompong

โรงเรียนดาราวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่, ประเทศไทย

Dara Academy Chiang Mai Province, Thailand

E-mail: yanisa.dara2023@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคหวานของนักเรียนโรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4-6 จำนวน 85 คน โดยวิธีเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า (1) ด้านทัศนคติและจิตวิทยาส่วนบุคคลของนักเรียน พบว่าในภาพรวม

* Received 26 October 2023; Revised 16 November 2023; Accepted 16 November 2023

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.60, S.D = 0.53) (2) ด้านความรู้ของนักเรียนพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.27 S.D = 0.55) (3) ด้านสื่อของนักเรียนพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.64, S.D. = 0.84) (3) ด้านวัฒนธรรมของนักเรียนพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.35, S.D. = 0.45) (4) ด้านสังคมของนักเรียนพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.35 S.D. = 0.45) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ ควรส่งเสริมทัศนคติในด้านการสร้างความสุข ลดความเครียดด้วยการออกกำลังกายเพื่อสร้างทัศนคติในการลดการบริโภคของหวาน ควรเสนอให้รัฐพิจารณาออกนโยบายในการจำกัดการโฆษณาอาหารหวานที่มีระดับน้ำตาลมากกว่ามาตรฐาน ควรส่งเสริมให้ใช้ส่วนผสมอื่นที่มีปริมาณน้ำตาลลดลงมาเป็นส่วนผสมในอาหาร สร้างสื่อความรู้เกี่ยวกับประเภทของอาหารที่ถูกสุขลักษณะและมีน้ำตาลน้อย และเน้นดื่มน้ำสะอาด แทนน้ำอัดลม และเน้นการรับประทานผักและผลไม้สด

คำสำคัญ: ปัจจัย, พฤติกรรม, การบริโภคหวาน, โรงเรียนดาราวิทยาลัย, เชียงใหม่

Abstract

The purpose of this research was to examine factors that affect sweet consumption among students of Dara Academy, Chiang Mai Province. This research is mixed-methods research. The sample used in the research is 85 students in high school years 4-6 selected by purposive sampling method. The instrument used in the research is a questionnaire. and in-depth interviews and analyze the data with statistics, percentages, averages, and standard deviations. and content analysis. The findings revealed that factors and behaviors affecting the overall sweet consumption of students were at a high level. When considering each aspect, it was found that (1) the attitude and personal psychology of students It was found that the overall level was at a high level ($\bar{X}$ =3.60, S.D = 0.53) (2) The knowledge aspect of the students was found to be at a high level overall ($\bar{X}$ =4.27 S.D = 0.55) (3) The media aspect of the students was found to be at a high level ($\bar{X}$ =4.27, S.D = 0.55) (3) Found that the overall level was at a high level ($\bar{X}$ =3.64, S.D. = 0.84) (3) The cultural aspect of the

students was found to be at a high level overall ($\bar{X}$ =4.35, S.D. = 0.45) (4) The social aspect of the students Found that the overall level was at a high level ($\bar{X}$ =4.35 S.D. = 0.45). Recommendations from the research include: Attitudes should be promoted in terms of creating happiness to reduce stress by exercising to create an attitude to reduce the consumption of sweets. Government should consider issuing a policy to limit the advertising of sweet foods with sugar levels higher than the standard. The school should promote the use of ingredients with reduced sugar content in food. School should create educational materials about types of food that are hygienic and low in sugar and focus on drinking clean water instead of soft drinks and emphasize eating fresh vegetables and fruits

Keywords: Factors, Behavior, Sweet consumption, Dara Wittayalai School, Chiang Mai

บทนำ

โภชนาการของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพื่อที่จะใช้การเจริญเติบโตของร่างกายและพัฒนาาระบบต่างๆของร่างกาย รวมถึงการสร้างพลังงานสำหรับการใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆในแต่ละวัน อีกทั้งเป็นสารอาหารที่เหมาะสมกับการต้องการของช่วงวัยกับโภชนาการบัญญัติ 9 ประการ 1) ทานอาหารให้ครบ 5 หมู่และการดื่มน้ำหนักตัวสม่ำเสมอ 2) กินข้าวเป็นหลัก สลับกับข้าวกล้อง ข้าวโพด ลูกเดือย หรือ อาหารที่ไม่ขัดขาว 3) กินพืชผักให้มาก และกินผลไม้ตามธรรมชาติ เน้นกินผักเพื่อให้ได้ใยอาหารและสารไฟโตเอโทรเจนอย่างเพียงพอ 4) กินเนื้อสัตว์ไม่ติดไขมัน ไข่ และถั่ว เมล็ดแห้ง เน้นกินปลา ไข่ และ เนื้อสีแดง 5) ดื่มนมที่เหมาะสมกับวัย เน้นการดื่มนมธรรมชาติ เช่น รสจืด และนมขาดเนยสำหรับวัยรุ่นที่ต้องการควบคุมน้ำหนัก 6) งดอาหารที่มีไขมันสูง เน้นวิธีการประกอบอาหารแบบไม่ใช้น้ำมัน และ ใช้น้ำมันน้อย ต้ม นึ่ง ลวก อบและ ลดการกินอาหารที่เป็นขนมที่มีไขมันทรานส์ ประกอบ เช่น โดนัท คุกกี้ เป็นต้น 7) งดอาหารรสจัด เน้นกินอาหารรสชาติจืดและชิมก่อนเติม ลดเครื่องดื่มหวาน 8) งดอาหารที่ไม่ได้มาตรฐานตามสุขอนามัย 9) งดดื่มแอลกอฮอล์ เน้นดื่มน้ำเปล่า วันละ 6 – 8 แก้ว (ฝ่ายโภชนาการ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2560) จากข้อมูลด้านพฤติกรรมการ

บริโภคอาหารของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2560 – 2562 พบว่าคนไทยดื่มเครื่องดื่มผสมน้ำตาลเฉลี่ย 3 แก้วต่อวัน และ บริโภคน้ำตาลจำนวนถึง 2.5 – 2.6 ล้านตันต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) นอกจากนั้นกรมอนามัยชี้ว่าการบริโภคเครื่องดื่มหวานเกินเกณฑ์เกินที่กำหนดของคนไทย ส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตจากโรคไม่เรื้อรังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยสาเหตุ การตาย 3 อันดับแรก โรคมะเร็ง 123.3 ต่อประชากรแสนคน โรคหลอดเลือด47.1 ต่อประชากรแสนคน โรคหัวใจขาดเลือด 31.8 ต่อประชากรแสนคน สถานการณ์โรคดังกล่าวเป็นที่น่ากังวลจนกระทรวงสาธารณสุขขับเคลื่อนนโยบายหวานน้อยส่งผลได้ (กองโรคไม่ติดต่อ, 2562)

หลังจากที่ได้สังเกตการบริโภคน้ำตาลของนักเรียนในโรงเรียนดาราวิทยาลัย จึงทำให้รับรู้ ว่าเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีการรับประทานเครื่องดื่มหวานภายในโรงเรียนกันค่อนข้างมาก เล็งเห็นถึงปัญหาด้านสุขภาพและปัจจัยภายนอก เช่น ด้านร่างกาย ทำให้ร่างกายเกิดความผิดปกติด้วยการเกิดโรคต่างๆ (ฝ่ายโภชนาการ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2560) ดังนั้นนักเรียนควรควบคุมน้ำตาลให้พอเหมาะกับการใช้พลังงานในแต่ละวัน เพื่อจะได้ไม่ส่งผลเสียต่อร่างกาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคหวานของนักเรียนโรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนดาราวิทยาลัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 310 คน สุ่มตัวอย่างจากตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ โรเบิร์ต วี. เครจซี่ และดาร์เรล ดับเบิลยู มอร์แกน (Krejcie และ Morgan, 1970) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 110 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 100 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 100 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) ประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง และ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือวิจัยโดย ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นนำเครื่องมือวิจัยไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยวิธี IOC (The Index of Item-Objective Congruence) โดยได้ค่า IOC = 0.92 และ มีค่าความเชื่อมั่น Cronbach Alpha ที่ 0.84

การทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและใช้สถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนมาวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายเป็นความเรียง (กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และปณิตา วรรณพิรุณ, 2561)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านความทัศนคติและจิตวิทยาส่วนบุคคล

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านทัศนคติและ จิตวิทยาส่วนบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การรับประทานของหวานทำให้มีความสุข	3.84	0.90	มาก
2. การบริโภคหวานบ่อย ๆ จากความเคยชิน	3.61	1.10	มาก
3. การเลือกซื้ออาหารหวานที่ชอบทำให้ความ รอบคอบในการบริโภคอาหารหวานน้อยลง	3.60	1.58	มาก
4. วัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้การบริโภคหวานของแต่ละ บุคคลต่างกัน	3.55	0.91	มาก
5. น้ำตาลส่งผลต่อความรู้สึกด้านบวก	3.40	1.04	ปานกลาง
รวม	3.60	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านทัศนคติและจิตวิทยาส่วนบุคคลของนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.60 และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53 อยู่ในระดับมาก โดยมีอันดับที่ 1–3 ประกอบด้วย อันดับที่ 1 การรับประทานของหวานทำให้นักเรียนมีความสุข ($\bar{X}$ =3.84, S.D. = 0.90) อันดับที่ 2 การบริโภคหวานบ่อย ๆ เกิดจากความเคยชิน ($\bar{X}$ =3.61, S.D. =1.10) และอันดับที่ 3 การเลือกซื้ออาหารหวานตามที่ตัวเองชอบทำให้ความรอบคอบในการบริโภคหวานน้อยลง ($\bar{X}$ =3.60, S.D. = 1.58)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทัศนคติมีผลต่อการบริโภคหวานพบว่า ทัศนคติมีผลต่อการบริโภคหวาน เนื่องจากเวลาเครียดนักเรียนมักจะอยากกินของหวาน เพราะรสหวานที่ลิ้นจะช่วยกระตุ้นให้หลังสารเคมีในสมอง คือ เอนโดρφินและเซโรโทนิน ซึ่งจะช่วยให้อารมณ์ดีขึ้นและทำให้อารมณ์สงบไม่รุ่มร้อน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีผล เพราะ เวลาเครียดนักเรียนมักจะอยากกินหวาน”

“มีผล เพราะ การทานหวานช่วยลดอาการเครียด ร่างกายสดชื่น”

“มีผล เพราะ ถ้านักเรียนกินหวานทำให้นักเรียนมีความสุขได้”

“มีผล เพราะ การกินหวานลดความเครียดได้ ถ้ากินมากอาจทำให้อ้วนได้”

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านความรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านความรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การรับประทานน้ำตาลมากทำให้เกิดโรคเบาหวาน	4.52	0.52	มากที่สุด
2. การรับประทานน้ำตาลทำให้เกิดโรคอ้วนได้	4.45	0.82	มาก
3. การมีระดับน้ำตาลในเลือดสูงทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะความดันโลหิตสูง	4.32	0.73	มาก
4. การรับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลและแป้งทำให้อ้วนเร็ว	4.18	0.76	มาก
5. การขาดน้ำตาลทำให้เกิดความเครียด	3.91	0.73	ปานกลาง
รวม	4.27	0.55	มาก

จากตารางที่ 2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านความรู้ของนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก โดยมีอันดับที่ 1-3 ประกอบด้วย อันดับที่ 1 การรับประทานน้ำตาลมากทำให้เกิดเบาหวาน ($\bar{X}=4.52$, S.D. = 0.52) อันดับที่ 2 การรับประทานน้ำตาลทำให้เกิดโรคอ้วนได้ ($\bar{X}=4.45$, S.D. = 0.82) และอันดับที่ 3 การมีระดับน้ำตาลในเลือดสูงทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะความดันโลหิตสูง ($\bar{X}=4.32$, S.D. = 0.73)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่านักเรียนมีความรู้ว่าการรับประทานอาหารหวานทำให้เกิดโรคแทรกซ้อน โดยมีความรู้ว่าหากนักเรียนรับประทานอาหารหวานในปริมาณที่มากเกินไปต่อวัน อาจจะทำให้ฮอร์โมนที่ชื่อว่าอินซูลินทำงานผิดปกติ หรือที่เรียกว่าร่างกายดื้อต่ออินซูลินทำให้เกิดเป็นโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้ หากนักเรียนรับประทานอาหารหวานมากอาจทำให้ร่างกายมีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงส่งผลต่อหลอดเลือด และยังส่งผลต่อระบบภูมิคุ้มกันเนื่องจากน้ำตาลไปเกาะกับเม็ดเลือดขาวทำให้เม็ดมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ทำให้เกิดโรคเบาหวาน หรือ โรคไขมันอุดตันในเส้นเลือด หรือ โรคอื่น ๆ ได้”

“เกิด เพราะ การกินหวานมากเกินไปทำให้เป็นเบาหวานหรือโรคอ้วนได้”

“เกิด เพราะ ถ้านักเรียนบริโภคมากเกินไปอาจทำให้นักเรียนเกิดโรคภาวะแทรกซ้อนได้”

“เกิด เพราะ ถ้ากินมากเกินไปอาจทำให้เป็นเบาหวาน อาจทำให้ภูมิคุ้มกันต่ำลงและเกิดโรคแทรกซ้อนได้”

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสื่อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สื่อ Social Media ทำให้คนนักเรียนอยากรับประทานอาหารหวานเพิ่มมากขึ้น	3.80	0.94	มาก
2. การลดราคา ของหวานทำให้คนบริโภคมากยิ่งขึ้น	3.80	0.91	มาก
3. การให้ชิมฟรีทำให้อยากลองบริโภคหวานมากขึ้น	3.59	1.06	มาก
4. การรับประทานอาหารหวานตามคนมีชื่อเสียง	3.52	1.11	มาก
5. การรับประทานอาหารตามภาพยนตร์หรือซีรีส์	3.52	1.11	มาก
รวม	3.64	0.84	มาก

จากตารางที่ 3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสื่อของนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.84 อยู่ในระดับมาก โดยมีอันดับที่ 1–3 ประกอบด้วย อันดับที่ 1 สื่อ Social media ทำให้อยากรับประทานอาหารหวานเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}$ =3.80, S.D. = 0.94) อันดับที่ 2 การลดราคาของของหวานทำให้คนบริโภคมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ =3.80, S.D. =0.91) และอันดับที่ 3 การชิมฟรีทำให้อยากลองบริโภคหวานมากขึ้น ($\bar{X}$ =3.59, S.D. = 1.06)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าตามโฆษณาจากสื่อต่าง ๆ มีผลต่อการบริโภคหวานและการเลือกซื้อสินค้าส่งผลต่อการบริโภคหวานเป็นอย่างมาก สื่อโฆษณารูปแบบที่หลากหลายจึงมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้า อิทธิพลมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าตามโฆษณาจากสื่อต่าง ๆ มีผลต่อการบริโภคหวานเนื่องจากสื่อโฆษณามีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีผล เพราะ การโฆษณาสินค้าต่าง ๆ อาจจะทำให้นักเรียนซื้อสินค้าที่มีความหวานมากก็ได้”

“มีผล เพราะ การมีสื่อโฆษณาจูงใจให้นักเรียนอยากซื้อของมาบริโภค”

“มีผล เพราะ โฆษณาขึ้นตามสื่อโซเชียลบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนอยากกิน”

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านวัฒนธรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วัฒนธรรมด้านอาหารทำให้การบริโภคหวานต่างกัน	4.39	0.54	มาก
2. วัฒนธรรมอาหารหวานแต่ละพื้นที่มีน้ำตาลที่ต่างกัน	4.39	0.50	มาก
3. อิทธิพลของวัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้การบริโภคหวานของแต่ละคนต่างกัน	4.36	0.67	มาก
4. ประเภทอาหารหวานต่างได้รับปริมาณน้ำตาลที่ต่างกัน	4.31	0.62	มาก
5. วัฒนธรรมอาหารหวานมีเอกลักษณ์ที่มีการบริโภคต่างกัน	4.30	0.74	มาก
รวม	4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 4 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านวัฒนธรรมของนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมาก โดยมีอันดับที่ 1-3 ประกอบด้วย อันดับที่ 1 วัฒนธรรมด้านอาหารทำให้การบริโภคหวานต่างกัน ($\bar{X}$ =4.39, S.D. = 0.54) อันดับที่ 2 วัฒนธรรมอาหารหวานของแต่ละพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำตาลที่ต่างกัน ($\bar{X}$ =4.39, S.D. =0.50) และ อันดับที่ 3 อิทธิพลของวัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้การบริโภคหวานของแต่ละคนต่างกัน ($\bar{X}$ =4.36, S.D. = 0.67)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของแต่ละภาคทำให้การบริโภคหวานแตกต่างกัน เนื่องจาก แต่ละภาคมีวิถีชีวิตในสังคมปัจจุบันรับประทานอาหารที่ผลิตจากกระบวนการอุตสาหกรรมมากขึ้นสามารถบริโภคได้ทุกเวลารวมทั้งวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป เช่น จากที่รับประทานอาหารหวานในช่วงเทศกาลเปลี่ยนมาเป็นการทานได้ทุกวัน วัฒนธรรมมีอิทธิพลทำให้มีการรับประทานอาหารของแต่ละภาคทำให้การบริโภคหวานแตกต่างกัน เนื่องจาก บางพื้นที่หรือบางวัฒนธรรมมีการรับประทานหวานของแต่ละภาคที่ถ่ายทอดจากรุ่นบรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลาน ทำให้มีการรับประทานอาหารหวานที่ไม่เหมือนกัน เช่น บางที่มีการปลูกอ้อย อาจทำให้พื้นที่นั้นมีการบริโภคหวานได้มากกว่าพื้นที่อื่น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“แตกต่างกัน เพราะ ภาคใต้อาจจะเน้นรสเผ็ด แต่ภาคกลางเน้นหวาน ทำให้มีการกินที่ต่างกัน”

“แตกต่างกัน เช่น คนภาคกลางชอบอาหารหวาน ทำให้อาหารมีรสหวาน”

“แตกต่างกัน เพราะ แต่ละภาคมีการเน้นรสชาติและวัตถุดิบต่างกันทำให้มีราคามากหรือน้อยไม่เท่ากัน”

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสังคม

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวาน ด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การเน้นความอร่อยทำให้นักเรียน ระมัดระวังในการบริโภคหวานน้อยลง	3.66	0.96	มาก

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวาน ด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. การที่เพื่อนในกลุ่มรับประทานของหวานทำให้นักเรียนอยากทำตามเพื่อน	3.32	1.12	ปานกลาง
3. สังคมเพื่อนและครอบครัวมีอิทธิพลต่อการบริโภคหวานของคนนักเรียน	3.27	1.10	ปานกลาง
4. คนในครอบครัวชอบรับประทานของหวานทำให้นักเรียนชอบรับประทานของหวานด้วยเช่นกัน	3.23	1.12	ปานกลาง
5. การรับประทานของหวานตามคนแนะนำทำให้นักเรียนต้องการรับประทานของหวานมากขึ้น	3.16	0.96	ปานกลาง
รวม	4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 5 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสังคมของนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมาก โดยมีอันดับที่ 1–3 ประกอบด้วย อันดับที่1 การเน้นความอร่อยทำให้นักเรียนระมัดระวังในการบริโภคหวานน้อยลง ($\bar{X}=3.66$, S.D. = 0.96) อันดับที่ 2 การที่เพื่อนในกลุ่มรับประทานของหวานทำให้นักเรียนทำตามเพื่อน ($\bar{X}=3.32$, S.D. =1.12) และอันดับที่ 3 สังคมเพื่อนและครอบครัวมีอิทธิพลต่อการบริโภคหวานของคนนักเรียน ($\bar{X}=3.27$, S.D. = 1.10)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าอิทธิพลของสังคมมีผลต่อการบริโภคหวาน เนื่องจาก ในปัจจุบันนักเรียนทุกคนต้องมีสังคมเพื่อนซึ่งส่งผลต่อการรับประทานอาหารได้ เช่น หากเพื่อนชวนไปกินของหวานแต่นักเรียนไม่ยอมกินแต่เมื่อนักเรียนบอกว่านักเรียนไม่ยอมกินอาจจะทำให้เพื่อนงอนได้จึงทำให้นักเรียนต้องกินตามเพื่อน ทำให้มีสังคมมีอิทธิพลต่อการกินอาหารมาก ๆ ในปัจจุบันนักเรียนทุกคนต้องมีสื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งสื่อเหล่านี้ อาจจะเปรียบเสมือนอิทธิพลของสังคมเพื่อนเลยก็ได้ เช่น นักเรียนเห็นดาราดังหรือคนที่มี

ชื่อเสียงรับประทานอาหารหวานซึ่งอาจจะทำให้นักเรียนอยากรับประทานอาหารตามได้
เนื่องจากนักเรียนได้เห็นและได้ฟังการรีวิวจากคนที่มีชื่อเสียงทำให้นักเรียนมีแรงชักจูงที่อยาก
รับประทานอาหารหวาน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีผล เพราะ สังคมเพื่อนมาก ๆ ทำให้นักเรียนอยากรับประทานตามเพื่อน”

“มีผล เพราะ บางครั้งนักเรียนอยากกินตามกระแสคนดังมีชื่อเสียงทำให้นักเรียนอยากกิน
ตาม”

“มีผล เพราะ บางครั้งนักเรียนอาจจะกินตามสื่อ TikTok หรือ เพื่อนแนะนำ”

“มีผล เพราะ บางครั้งนักเรียนชอบกินตามกระแสหรือตามเทรนด์”

“มีผล เพราะ อาหารตามร้านอาหารมาจากอิทธิพลของสังคมว่าชอบยังงี้แล้วการที่
นักเรียนไปซื้อก็เป็นอิทธิพลของสังคมไม่มีผล”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านทัศนคติและจิตวิทยาส่วน
บุคคลของนักเรียนพบว่าอยู่ในระดับมากเนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านทัศนคติ
และจิตวิทยาส่วนบุคคลของนักเรียนโดยส่วนใหญ่พบว่า การรับประทานของหวานทำให้นักเรียน
มีความสุข ช่วยลดความเครียด และการบริโภคหวานบ่อยๆเป็นจำนวนมากทำให้เกิดความเคย
ชิน สอดคล้องกับ ยุพา ชัยเพชร และ บังเอิญ ทองมอญ ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการบริโภคอาหาร
เป็นการแสดงออกของบุคคลทั้งที่สังเกตได้และสังเกตไม่ได้เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร
(ยุพา ชัยเพชร, บังเอิญ ทองมอญ, 2561)

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านความรู้ของนักเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก โดยการรับประทานน้ำตาลมากทำให้เกิดเบาหวาน การรับประทานน้ำตาลทำให้เกิดโรค
อ้วนได้ และ การมีระดับน้ำตาลในเลือดสูงทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะความดันโลหิตสูง
สอดคล้องกับกองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ มีลักษณะนิสัยชอบอาหารที่มีรสชาติแปลกใหม่
ชอบอาหารประเภทแป้ง ของทอด ของหวาน และรับประทานธัญพืชน้อย เลือกซื้ออาหารโดย
ขาดการไตร่ตรอง ไม่คำนึงถึงเรื่องสุขภาพ โดยรับประทานอาหารประเภทหวาน มันและเค็ม
มากเกินไป รวมทั้งอาหารประเภทปิ้งย่าง รับประทานผักและผลไม้ น้อย นิยมดื่มน้ำอัดลม
มากกว่าน้ำสะอาด และเน้นการรับประทานอาหารประเภทโปรตีนมากกว่าอาหารประเภทอื่น
เพราะเข้าใจว่าไม่ทำให้เกิดโรคอ้วน ซึ่งเกิดภาวะที่มีน้ำหนักเกินหรือโรคอ้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้

เกิดโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเบาหวาน โรคขาดสารอาหาร ข้อเสื่อมและโรคมะเร็ง (กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสื่อของนักเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสื่อโฆษณา (Social media) ทำให้คนนักเรียนอยากรับประทานอาหารหวานเพิ่มมาก การลดราคา (Discount) ของของหวานทำให้คนบริโภคมากขึ้น และการชิมฟรีทำให้นักเรียนอยากลองบริโภคหวานมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสื่อของนักเรียน พบว่าโดยส่วนใหญ่สื่อโฆษณามีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อของหวานเป็นจำนวนมาก ทั้งข้อความเชิญชวนของสื่อโฆษณาที่มีหลากหลายรูปแบบ จึงมีส่วนสำคัญในการเลือกซื้อสินค้า และยังคงมีโปรโมชั่นในการลด แลก แจก และแถม ทำให้เกิดแรงจูงใจในการซื้อสินค้ามากขึ้น สอดคล้องกับ ยุพา ชัยเพชร และ บังเอิญ ทองมอญ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการบริโภคอาหาร หมายถึง พฤติกรรมซึ่งบุคคลทำการค้นหา (Searching) การซื้อ (Purchasing) การประเมินผล (Evaluating) และการใช้จ่าย (Disposing) ในการผลิตภัณฑ์และบริการ โดยคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา (ยุพา ชัยเพชร, บังเอิญ ทองมอญ, 2561)

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านวัฒนธรรมของนักเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวัฒนธรรมด้านอาหารทำให้การบริโภคหวานต่างกัน วัฒนธรรมอาหารหวานของแต่ละพื้นที่มีปริมาณน้ำตาลที่ต่างกัน และ อิทธิพลของวัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้การบริโภคหวานของแต่ละคนต่างกัน สอดคล้องกับฝ่ายโภชนาการ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการบริโภคอาหารหมายถึง การกระทำใด ๆ ของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกสรร การซื้อ การใช้สินค้าและการบริการ รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจซื้อ ซึ่งเป็นตัวนำหรือตัวกำหนดการกระทำดังกล่าวเพื่อตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา และเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุดโดยใช้ทัศนคติและเหตุผลของแต่ละบุคคลในการตัดสินใจซื้อ (ฝ่ายโภชนาการ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, 2560)

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสังคมของนักเรียนพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย การเน้นความอร่อยทำให้นักเรียนระมัดระวังในการบริโภคหวานน้อยลง การที่เพื่อนในกลุ่มรับประทานของหวานทำให้นักเรียนทำตามเพื่อน และ สังคมเพื่อนและครอบครัวมีอิทธิพลต่อการบริโภคหวานของคนนักเรียน สอดคล้องกับ กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กล่าวว่า

วัยรุ่นมีลักษณะนิสัยเน้นการรับประทานอาหารตามเพื่อน (กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านทัศนคติและจิตวิทยาส่วนบุคคลของนักเรียน พบว่า อันดับที่ 1 การรับประทานของหวานทำให้นักเรียนมีความสุข อันดับที่ 2 การบริโภคหวานบ่อยๆ เกิดจากความเคยชิน และอันดับที่ 3 การเลือกซื้ออาหารหวานตามที่ตัวเองชอบทำให้ความรอบคอบในการบริโภคหวานน้อยลง

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านความรู้ของนักเรียนพบว่า อันดับที่ 1 การรับประทานน้ำตาลมากทำให้เกิดเบาหวาน อันดับที่ 2 การรับประทานน้ำตาลทำให้เกิดโรคอ้วนได้ และอันดับที่ 3 การมีระดับน้ำตาลในเลือดสูงทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะความดันโลหิตสูง

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสื่อเพิ่มขึ้นของนักเรียนพบว่า อันดับที่ 1 สื่อโฆษณา (Social media) อันดับที่ 2 การลดราคา (Discount) ของของหวาน และอันดับที่ 3 การชิมฟรี

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านวัฒนธรรมของนักเรียนพบว่า อันดับที่ 1 วัฒนธรรมด้านอาหารทำให้การบริโภคหวานต่างกัน อันดับที่ 2 วัฒนธรรมอาหารหวานของแต่ละพื้นที่มีปริมาณน้ำตาลที่ต่างกัน และอันดับที่ 3 อิทธิพลของวัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้การบริโภคหวานของแต่ละคนต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสังคมของนักเรียนพบว่า อันดับที่ 1 การเน้นความอร่อยทำให้นักเรียนระมัดระวังในการบริโภคหวานน้อยลง อันดับที่ 2 การที่เพื่อนในกลุ่มรับประทานของหวานทำให้นักเรียนทำตามเพื่อน และอันดับที่ 3 สังคมเพื่อนและครอบครัวมีอิทธิพลต่อการบริโภคหวานของคนนักเรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารหวาน ประกอบด้วย ความสุข ความเคยชิน และความชอบ ความรู้มีผลต่อการบริโภคอาหารหวาน สื่อ

โฆษณา การลดราคา การชิมฟรี วัฒนธรรมด้านอาหารของแต่ละพื้นที่ การชักชวนของเพื่อน ครอบครัวและสังคม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1. ด้านทัศนคติและจิตวิทยาพบว่า การรับประทานของหวานทำให้นักเรียนมีความสุข ช่วยลดความเครียด และความเคยชิน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ส่งเสริมทัศนคติในด้านการสร้างความสุข ลดความเครียดด้วยการออกกำลังกาย เพื่อสร้างทัศนคติในการลดการบริโภคของหวาน 2. ด้านความรู้พบว่า นักเรียนมีความรู้ว่าการ รับประทานน้ำตาลมากทำให้เกิดเบาหวาน ทำให้เกิดโรคอ้วนได้ และ เสี่ยงต่อการเกิดภาวะ ความดันโลหิตสูง แต่มีลักษณะนิสัยชอบอาหารที่มีรสชาติแปลกใหม่ ชอบอาหารประเภทแป้ง ของทอด ของหวาน และรับประทานธัญพืชน้อย เพราะเข้าใจว่าไม่ทำให้เกิดโรคอ้วน จึงควร สร้างสื่อความรู้เกี่ยวกับประเภทของอาหารที่ถูกสุขลักษณะและมีน้ำตาลน้อย และเน้นดื่มน้ำ สะอาดแทนน้ำอัดลม และเน้นการรับประทานผักและผลไม้สด และเน้นการรับประทานอาหาร ประเภทแป้งและของทอดในปริมาณที่เหมาะสมกับวัยและพฤติกรรมการออกกำลังกายของ ตนเองเพื่อไม่ทำให้น้ำหนักเกิดกว่ามาตรฐาน และมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานหรือ ความดันโลหิตสูง 3. ด้านสื่อพบว่าสื่อโฆษณาของอาหารหรือร้านอาหารทำให้นักเรียนอยาก รับประทานอาหารหวานเพิ่มมาก หรือการโฆษณาส่งเสริมการขายต่าง ๆ มีผลทำให้นักเรียน เพิ่มการบริโภคอาหารหวาน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้รัฐพิจารณาออกนโยบายในการจำกัด การโฆษณาอาหารหวานที่มีระดับน้ำตาลมากกว่ามาตรฐาน เพื่อลดจำนวนโฆษณาอาหารหวาน เพื่อลดการบริโภคอาหารหวานของวัยรุ่น 4. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านวัฒนธรรม ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมด้านอาหาร เช่นของหวาน หรือ ของคาวที่มีส่วนผสม ของกะทิและแป้ง ซึ่งมีปริมาณน้ำตาลที่ต่างกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการใช้ส่วนผสมอื่นที่มี ปริมาณน้ำตาลลดลงมาเป็นส่วนผสมในอาหาร เช่นใช้น้ำผึ้ง หรือ กล้วยหวานแทนน้ำตาลเป็นต้น และ 5. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคหวานด้านสังคมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การ รับประทานอาหารเป็นหมู่คณะลดความระมัดระวังในการบริโภคหวานน้อยลง โดยรับประทาน อาหารประเภทหวาน มันและเค็มมากเกินไป รวมทั้งอาหารประเภทแป้ง อย่าง รับประทานผัก และผลไม้ น้อย นิยมดื่มน้ำอัดลมมากกว่าน้ำสะอาด และเน้นการรับประทานอาหารประเภท โปรตีนมากกว่าอาหารประเภทอื่น จึงควรสร้างสื่อความรู้เกี่ยวกับประเภทของอาหารที่ถูก สุขลักษณะและมีน้ำตาลน้อย และเน้นดื่มน้ำสะอาดแทนน้ำอัดลม และเน้นการรับประทานผัก และผลไม้สด และเน้นการรับประทานอาหารประเภทแป้งและของทอดในปริมาณที่เหมาะสม

กับวัยและพฤติกรรมการออกกำลังกายของตนเองเพื่อไม่ทำให้น้ำหนักเกิดกว่ามาตรฐาน และมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานหรือความดันโลหิตสูง

บรรณานุกรม

- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และปณิตา วรรณพิรุณ. (2561). รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนเนกติวิสต์ผ่านคลาวด์เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมสื่อสร้างสรรค์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(29), 221-228.
- กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2560). ข้อเสนอแนะการส่งเสริมกิจกรรมทางกายของวัยรุ่น. นนทบุรี: เอ็นซีคอนเซ็ปท์.
- กองโรคไม่ติดต่อ. (2562). รายงานสถานการณ์โรค NCDs. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค.
- ฝ่ายโภชนาการ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. (2560). เรียกใช้เมื่อ 22 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.si.mahidol.ac.th/Th/healthdetail.asp?aid=1287>
- ยุพา ชัยเพชร, บังเอิญ ทองมอญ. (2561). พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการเจริญเติบโตของเด็กวัยรุ่น. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 11(3), 98-115.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). การสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรประจำปี พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size For Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน
ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6*

THE DEVELOPMENT LEARNING ACHIEVEMENT IN SCIENCE AND
SCIENTIFIC REASONING BY USING SOCIOSCIENTIFIC ISSUES BASED-
LEARNING FOR STUDENTS IN ELEMENTARY 6

ทฤษฎี ขันตยาภรณ์

Tidsadee Khantayaphon

ยุพิน ยืนยง

Yupin Yuenyong

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: tidsadee.tee@mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

* Received 29 November 2023; Revised 26 December 2023; Accepted 28 December 2023

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พบว่า นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของตนเองได้วิเคราะห์หาเหตุผลเพื่อหาข้อสรุปได้ 4. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนชื่นชอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน

คำสำคัญ: ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์, ประเด็นทางสังคม, วิทยาศาสตร์เป็นฐาน

Abstract

The objective of this research is as follows: 1) To compare the academic performance in science of 6th-grade elementary school students after implementing a learning intervention based on social issues related to science, with a benchmark of 70%. 2) To compare the scientific reasoning abilities of 6th-grade elementary school students after the learning intervention based on social issues related to science, with a benchmark of 70%. 3) To study the learning behavior of 6th-grade elementary school students who have undergone the learning intervention based on social issues related to science. 4) To study the satisfaction levels of 6th-grade elementary school students with the learning intervention based on social issues related to science. The sample group consists of 6th-grade students from Wat Bang Lumpoo School, affiliated with the Primary Education Area Office, Phetchaburi District 1. A simple random sampling method was used, involving one classroom with a total of 8 students in the first semester of the 2023 academic year. The research tools include: 1.A learning management plan using social issues related to science as a basis. 2.A test measuring academic performance in science with reliability of 0.96, difficulty index between 0.63-0.75, and discriminatory power between 0.20-0.97. 3.A test measuring scientific reasoning abilities with a conformity index between 0.67-1.00. 4.An observational

behavior test for 6th-grade students who underwent the learning intervention based on social issues related to science. 5. Interview questionnaires to assess the satisfaction levels of 6th-grade students with the learning intervention based on social issues related to science. Statistical methods used include percentages, averages, standard deviations, t-tests, and content analysis.

Keywords: Scientific reasoning abilities, social issues, science as a basis.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 มาตราที่ 4 ได้กำหนดแนวทางไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษานั้นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จิตกิจกรรมที่มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์เป็นการนำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยเน้นกิจกรรมที่เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง พิจารณาว่าแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดขึ้นตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ อยู่ดีมีสุข ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมาย คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) โดยต้องมีการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) สรุปคือวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนพัฒนาวิธีคิด ความคิดสร้างสรรค์ทางปัญญาและเหตุผล การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ มีทักษะที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยในศตวรรษที่ 21 และทักษะการสร้างความรู้ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยอาศัยหลักฐานต่างๆ และข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ตรวจสอบได้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงระบบ นำไปสู่

การสร้างความรู้เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากหลักการและแนวคิดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เป็นการนำเสนอสาระสำคัญที่สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระวิชาและสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการคิดอย่างมีตรรกะอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) (Thyer, 2012) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Designs แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบเฉพาะหลังการทดลอง (The One Group Posttest Only Design) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
X	O ₁

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน

O₁ แทน การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน นำคะแนนหลังการทดลองเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 7 บางครก ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านแหลม โรงเรียนวัดปากคลอง โรงเรียนบ้านบางหอ โรงเรียนบ้านทุ่งเพื่อ โรงเรียนวัด เขาตะเครา และโรงเรียนวัดบางลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 โรงเรียน รวม 134 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 แผน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน

2.5 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน 2) วิเคราะห์คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์ข้อมูลสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 4) วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตรวจสอบความยากง่าย (Difficulty (P)) ค่าอำนาจจำแนก (r) การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) การทดสอบค่าที (one sample t-test) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคม ที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการ วิเคราะห์ปัญหา สืบค้นหาข้อมูล แล้วนำมาอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถสะท้อนคิดและสรุปความคิดรวบยอดได้ นำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์ของตนเอง

4. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เนื่องจากครูยกตัวอย่างประเด็นที่น่าสนใจและหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด สามารถบูรณาการความรู้ของตนเองได้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Zeidler, 2009) การนำประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์มาสู่การปฏิบัติจะต้องมีการทำให้นักเรียนนำเสนอเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และสังคมวัฒนธรรม นักเรียนจะเป็นผู้ปรับเปลี่ยนระบบความเชื่อของตนเองโดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์ในหลายแง่มุม แต่การปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นที่ทันใด แต่จะเป็นการใช้หลักฐานมาหักล้างหรือสนับสนุนความเชื่อเดิมของตนเอง ซึ่งประเด็นวิทยาศาสตร์สังคมนี้จะทำให้นักเรียนต้องการข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ต้องคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสร้างข้อโต้แย้ง รวมทั้งหาหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างเหมาะสม (ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, 2558) การวัดและการประเมินผลของการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ไว้ว่า ต้องมีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่

กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งต้องครอบคลุมทางด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน มีการประเมินความสามารถในการถ่ายโยงความรู้ของ นักเรียนไปสู่บริบทชีวิตจริง ซึ่งการประเมินสามารถทำได้โดยใช้วิธีการที่หลากหลายใน สถานการณ์ต่างๆที่ครูกำหนด เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การประเมินผลงาน หรือชิ้นงาน การประเมินแฟ้มสะสมงาน บันทึกการเรียนรู้ หรือรายงานการประชุมจากการ ปรัชญาหาคำตอบร่วมกันของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิริติกา อินทร์ชัย, 2564) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 5/6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 70.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ส่วนคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ย หลังจากรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เช่นเดียวกันโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 69 แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และมีขนาด ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่ากับ 3.79 และ 1.73 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ามีพัฒนาการของคะแนนอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์กับผู้สอนที่ ต้องการใช้ประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลัง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานช่วยให้นักเรียนนั้นสามารถ เชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ผ่านการ อภิปรายในชั้นเรียนด้วยการโต้แย้งโดยใช้ข้อมูลหลักฐาน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการถกเถียง ประเด็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ทำให้นักเรียน

เป็นคนที่มิมีเหตุผล สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้ ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ส่งเสริมให้นักเรียนมีการใช้เหตุผลในการตัดสินใจและทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารทางวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้อง โดยจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีการระบุข้อสรุปจากเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ชัดเจนขึ้นกว่าช่วงแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พงศ์กรณ์ พันธุ์โยศรี, 2558) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการเรียนรู้ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์และสังคมที่มีต่อความสามารถในการรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจำแนกองค์ประกอบการรู้สิ่งแวดล้อมเป็น 3 ด้านคือ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติด้านสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1. แบบทดสอบความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 2. แบบวัดเจตคติด้านสิ่งแวดล้อม และ 3. แบบรายงานพฤติกรรมของตนเองด้านสิ่งแวดล้อม ได้ผลวิจัยออกมาว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์และสังคมมีความสามารถในการรู้สิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบทั่วไป โดยมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติด้านสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง (พิชญา ศิลาอม, 2561) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (Lawson , 2010) ทำการศึกษาการให้เหตุผลของนักวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจการให้เหตุผลของนักวิทยาศาสตร์ จนได้ข้อสรุปทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของความรอบรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ความคิดเห็นที่แตกต่างของนักวิทยาศาสตร์อาศัยการพิจารณาธรรมชาติของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Reasoning) การโต้แย้ง (Argumentation) และการค้นพบ (Discovery) การวิจัยนี้เป็นการสรุปรูปแบบการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์แบบอุปนัย การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์แบบนิรนัย ซึ่งเป็นรูปแบบของการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การโต้แย้ง และการค้นพบ ที่เป็นสมมติฐานที่มีประโยชน์ใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการเรียนการสอนที่พัฒนาการ

ให้เหตุผลและทักษะการโต้แย้งของนักเรียน การศึกษาประวัติการทำงานของนักวิทยาศาสตร์พบว่า นักวิทยาศาสตร์ใช้รูปแบบการให้เหตุผลและการโต้แย้งในระหว่างการทำงานเป็นรูปแบบ If/then/Therefore ซึ่งผลที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของตนเองได้ฝึกการคิด การสืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะการสังเกต และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าแสดงออก นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการให้เหตุผลจากการร่วมกันวิเคราะห์รูปภาพหรือคำถามได้ถูกต้อง สามารถสำรวจและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนด นักเรียนสามารถวิเคราะห์หาเหตุผล ไตร่ตรองประสบการณ์โดยการอภิปรายร่วมกันระดมความคิดภายในกลุ่ม วิเคราะห์รูปหรือคำถาม หาข้อสรุป ได้สอดคล้องในด้านความสามารถในการให้เหตุผลนิรนัย สามารถนำเสนอข้อมูลที่สืบค้นในรูปแบบต่างๆ โดยมีหลักฐานอ้างอิง มีการอภิปรายความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียนด้วยเหตุผล นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถสะท้อนความคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรองจากข้อมูล ประสบการณ์ที่ได้รับ นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาสามารถวิเคราะห์ และสรุปความคิดรวบยอดจากเนื้อหาสาระได้ ซึ่งนักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้าใจได้ง่ายขึ้น และสามารถสรุปข้อมูลเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้ และเมื่อพิจารณาตามขั้นตอน พบว่า

1) ขั้นวิเคราะห์ประเด็นปัญหา โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ได้ฝึกการคิดและจินตนาการ ฝึกทักษะการสังเกต และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าแสดงออก นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการแปลความจากการร่วมกันวิเคราะห์รูปภาพหรือคำถามได้ถูกต้อง ซึ่งในช่วงแรกของการทดลองจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน นักเรียนบางคนยังไม่มีส่วนร่วมในการตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น และยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน และการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในขั้นวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ส่งผลให้ช่วงแรกในด้านนี้พัฒนาได้ค่อนข้างช้า ดังนั้นครูจึงกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม

2) ขั้นสำรวจประเด็นและแสวงหาความรู้พื้นฐาน โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนสามารถสำรวจและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนด นักเรียนสามารถวิเคราะห์หาเหตุผลไตร่ตรองประสบการณ์โดยการอภิปรายร่วมกัน ระดมความคิดภายในกลุ่ม วิเคราะห์รูปหรือคำถาม หาข้อสรุป ครูจึงกระตุ้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้ด้วยการอภิปรายเป็นหลัก นักเรียนเริ่มให้ความสนใจและมีโอกาสแสดงออก ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ โดยขั้นนี้จะ ให้นักเรียนระดมความคิดภายในกลุ่ม จากนั้นให้แสดงความคิดเห็น ความรู้ จากสิ่งที่สังเกตร่วมกันอย่างอิสระ ในช่วงหลัง (สัปดาห์ที่ 3 - 4) นักเรียนสามารถให้เหตุผลได้ดีขึ้น

3) ขั้นนำเสนอความรู้หรืออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนสามารถนำเสนอข้อมูลที่สืบค้นในรูปแบบต่างๆ โดยมีหลักฐานอ้างอิง มีการอภิปรายความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียนด้วยเหตุผล นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

4) ขั้นสะท้อนความคิดและสร้างแนวปฏิบัติต่อประเด็น โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนสามารถสะท้อนความคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง จากข้อมูล ประสบการณ์ที่ได้รับ นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาสามารถวิเคราะห์ และสรุปความคิดรวบยอดจากเนื้อหาสาระได้ ซึ่งนักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้าใจได้ง่ายขึ้น สังเกตจากการให้นักเรียนศึกษาข้อมูล

5) ขั้นสรุปและประเมินผล โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนสามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประเด็นคำถามได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญา ศิลาม่อม (2561) ศึกษาผลการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานกับกลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้อง

กับวิทยาศาสตร์เป็นฐานมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจจากการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนชื่นชอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เนื่องจากเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ได้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่เคยได้เรียนมาก่อน 2. ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ โดยมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประเด็นข้อสงสัย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูมีการกระตุ้นด้วยคำถามและฝึกให้นักเรียนคิดแปลผลสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ที่มีสื่อการจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยากให้ง่ายขึ้นได้ 4. ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุดารัตน์ อะหลีแอ, 2558) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 13 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ช่วยทำให้ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงขึ้นได้นั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามหลักการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งตอบสนองความแตกต่างของนักเรียน

2. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ครูผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทุกขั้นตอน

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน ครูผู้สอนควรกระตุ้นความคิดด้วยคำถามที่สร้างสรรค์ คอยช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียนให้มากที่สุด และเสริมแรงทางบวกให้กับนักเรียน เพราะนักเรียนจะสนใจ มีความกระตือรือร้นตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองชอบและถนัด

4. ในการใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนใช้เวลามาก เพราะนักเรียนต้องใช้ความคิด และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนั้นครูผู้สอนควรให้ระยเวลานักเรียนในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายด้วยตนเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ 1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามหลักการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งตอบสนองความแตกต่างของนักเรียน 1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาประเด็นทางสังคมในปัจจุบันให้นักเรียนสามารถอภิปรายโดยใช้เหตุผลร่วมกัน 1.3 ผลจากการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการวิเคราะห์ ปัญหา สืบค้นหาข้อมูล แล้วนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถสะท้อนคิดและสรุปความคิดรวบยอดได้ นำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของตนเองดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถพัฒนาความรู้ของตนเองได้ และ 1.4 ผลจากการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เนื่องจากครูยกตัวอย่างประเด็นที่น่าสนใจและหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาพฤติกรรมที่นักเรียนพึงพอใจ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ ที่สำคัญ คือ ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยควรให้ความสำคัญกับประเด็นทางสังคมที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจในช่วงเวลานั้น เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนสามารถอภิปรายโดยให้เหตุผลร่วมกัน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐานในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ หรือการคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: นายโชคดี ออสุวรรณ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2567 จาก <https://citly.me/trVMB>
- กิริติกา อินทร์ชัย. (2564). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิวัฒน์, 22(2), 1-18.

- พงศ์กรณ์ พันธุ์โยศรี. (2558). ผลของการเรียนรู้ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์และสังคม ที่มีผลต่อความสามารถในการรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 11(2), 336-350.
- พิชญา ศิลาอม. (2561). ผลการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน (ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..
- ศศิเทพ ปิติพรเทพิน. (2558). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับสังคมแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: บอส์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุดารัตน์ อะหลีแอ. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Zeidler D. L. et al. (2009). Socioscientific Issues: Theory and Practice. Journal of Elementary Science Education. Bioedukasi, 21(2), 49-58.
- Lawson . (2010). Basic inferences of scientific reasoning, argumentation, and discovery. Science Education, 94(2), 336-364.
- Thyer. (2012). Quasi-Experimental Research Designs. New York : Oxford University Press.

ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม
ที่มีต่อพฤติกรรม ความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน*

EFFECTS OF USING SELF-REGULATION PROGRAM WITH SOCIAL
SUPPORT TOWARDS DISCIPLINE BEHAVIOR IN TRAINING OF
ATHLETES PATUMWAN DEMONSTRATION SCHOOL

วิชชุดา เพิ่มเดช

Wichchuda Poemdech

ไพญดา สังข์ทอง

Paiyada Sungthong

ลักษมี ฉิมวงษ์

Luxsamee Chimwong

คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

Faculty Of Physical Education, Srinakharinwirot University, Thailand

E-Mail: Wichchuda.Swu2023@Gmail.Com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 2) เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาก่อนและหลังการใช้โปรแกรม และ 3) เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักกรีฑาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

* Received 4 December 2023; Revised 20 December 2023; Accepted 21 December 2023

จำนวน 40 คน โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และค่าที ผลการศึกษาพบว่า 1) โปรแกรมการกำกับตนเองประกอบด้วยปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความอดทน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม สามารถพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.60-1.00 2) ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเอง ของนักกรีฑามีพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมการเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมกลุ่มทดลองมีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: โปรแกรมการกำกับตนเอง, การสนับสนุนทางสังคม, พฤติกรรมความมีวินัย, นักกรีฑา

Abstract

The purpose of this research was 1) to create a self-regulation program with social support towards the disciplined behavior of training athletes at Pathumwan Srinakharinwirot University Demonstration School, 2) to compare self-regulation programs with social support towards the disciplined behavior before and after program implementation and 3) to compare self-regulation program with social support on training discipline behavior of experimental and control group athletes. The sample group was 40 athletes from Pathumwan Srinakharinwirot University Demonstration School by using purposive sampling method. The research tool was a questionnaire on athletes' training discipline. Statistics used to analyze the data include mean, standard deviation and t-value. The results of the study showed that 1) self-regulation programs consists of factors of responsibility, patience, and punctuality, honesty and compliance with social rules can develop training discipline behavior of athletes of Pathumwan

Srinakharinwirot University Demonstration School effectively with validity value of 0.60-1.00. 2) Comparison of self-regulation program, the athlete experimental group had higher discipline behavior in training than before the experiment at the 0.05 level of significance, and 3) comparison of participating in the self-regulation program, the disciplined behavior in practicing of the experimental group is higher than that of the control group with significantly difference at the 0.05 level of significance.

Keywords: Self-Regulation Program, Social Supporting, Discipline Behavior, Athletes

บทนำ

การกีฬานับได้ว่ามีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมดังคำกล่าวที่ว่า กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ ดังนั้นกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งมีภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการกีฬา จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นกรอบทิศทางการดำเนินการและเป็นกลไกหลักในการพัฒนาการกีฬาของประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีการกำหนดการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้วยการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึง การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา คือ มุ่งลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพและส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี ในลักษณะของการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพพัฒนารูปแบบการออกกำลังกาย และโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละวัย สนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมและการรณรงค์ให้มีการตลาดเชิงกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทางกายและสุขภาพแก่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาอย่างครบวงจรและการส่งเสริมให้เกิดความรู้และความตระหนักด้านการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เด็กและเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาได้รับการศึกษา ด้านพลศึกษาที่มีคุณภาพ

อย่างทั่วถึงจากครูพลศึกษาที่มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอต่อความต้องการมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง รู้กฎและกติกาจนสามารถถึงขั้นดูกีฬาเป็นเล่นกีฬาได้ มีทัศนคติที่ดี มีระเบียบวินัยและน้ำใจนักกีฬารวมถึงมีการจัดวางระบบโครงข่ายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและครอบครัวในการผลักดันให้การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตั้งแต่ปฐมวัย โดยมีแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ การเร่งสร้างและพัฒนาพลศึกษาและสุขศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศ การส่งเสริมการพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐานในชุมชนท้องถิ่นนอกสถานศึกษา การจัดวางระบบโครงข่ายและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) การพัฒนานักกีฬาให้มีคุณภาพที่สามารถก้าวไปสู่ความเป็นเลิศในด้านการกีฬาหรือ การเป็นนักกีฬาอาชีพได้นั้น นักกีฬาควรจะมีทักษะ ความรู้ความสามารถ สมรรถภาพทางกายและ สมรรถภาพทางจิตใจที่สมบูรณ์มีกลยุทธ์และประสบการณ์ แต่หากนักกีฬาเหล่านั้นขาดวินัยต่อตนเอง หรือต่อทีม จะส่งผลต่อความคิดอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองเพราะไม่สามารถควบคุมตนเอง ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกฎ กติกาได้ส่งผลให้นักกีฬาขาดประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมและรวมไปถึง ส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นโค้ชของโรงเรียนจึงมีจุดประสงค์ที่จะเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาวินัยในการฝึกซ้อมของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น จึงได้ทำการศึกษาและสำรวจสภาพปัญหาของโรงเรียนโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าผู้รับผิดชอบ ทีมกีฬากรีฑาของโรงเรียนพบว่า นักกีฬาที่ถูกประเมินออกจากการเป็นนักกีฬากรีฑาของโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนนักเรียน 17 คน โดยสาเหตุหลักที่นักกีฬาถูกคัดออกจากทีมเพราะขาดวินัยในการฝึกซ้อมกีฬา ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถและสมรรถภาพทางกายในการเล่นกีฬาได้อย่างเต็มศักยภาพส่งผลทำให้พัฒนาการในการเล่นกีฬามีประสิทธิภาพลดลง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่จะสามารถพัฒนานักกีฬาให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางการกีฬาได้นั้น ควรปลูกฝังให้นักกีฬามีความรับผิดชอบต่อตนเองมีความตั้งใจและสมาธิในการฝึกซ้อมเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้ฝึกสอนอย่างเคร่งครัดซึ่งคุณสมบัติที่กล่าวมานั้นก็คือ “ความมีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬา” (สุรพล เพิ่มผล, 2531) การฝึกซ้อมกีฬาอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความตั้งใจและมีสมาธิในการฝึกซ้อม ก็จะส่งผลให้นักกีฬาเกิดระเบียบวินัยในตนเอง รู้จักกระบวนการคิดอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเคารพในสิทธิของ

ผู้อื่น การเคารพกฎกติกา มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย มีความอดทน ยับยั้งชั่งใจ มีความสุภาพอ่อนโยน มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (ณัฐพร สุดดี , 2550) (วีรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548) (สุรพล เพิ่มผล, 2531) ผลการวิจัยนี้จะส่งเสริมการนำโปรแกรมการกำกับตนเองของนักกรีฑาไปใช้เพื่อให้มีวินัยในการฝึกซ้อม เพื่อประสิทธิภาพทางกรีฑาที่เพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาก่อนและหลังการใช้โปรแกรม
3. เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักกีฬากรีฑาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 40 คน จัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1. กลุ่มทดลอง คือ นักกีฬากรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 20 คน ที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม
 2. กลุ่มควบคุม คือ นักกีฬากรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 20 คน ที่ไม่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม
2. แบบสอบถามการมีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬานำแบบสอบถามการมีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬาที่ได้ถูกปรับปรุงจากข้อเสนอแนะ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบสอบถาม โดยหาค่าความเที่ยงตรงประเภทความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ

คำถามกับจุดประสงค์ และพิจารณาค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักกีฬาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และหาค่าจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.02 ถึง 0.65 เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงโปรแกรม ให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักกีฬากรีฑามากยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนวินัยในการฝึกซ้อมกีฬากรีฑา และคะแนนการกำกับตนเอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2. เปรียบเทียบการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง โดยใช้สถิติ Paired Simple t-test

3. เปรียบเทียบการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ระหว่างนักกีฬากรีฑากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent t-test

ผลการศึกษา

1. สร้างโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยจัดอบรมให้กับนักกีฬาทั้งหมด 6 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรมความวินัยทั้ง 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม โดยโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล การมีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬากีฬา ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มทดลอง

วินัยในการฝึกซ้อมกีฬา	ก่อนทดลอง		แปลผล	หลังทดลอง		แปลผล
	$\bar{x}$	SD		$\bar{x}$	SD	
ความรับผิดชอบ	2.56	0.33	ปานกลาง	3.74	0.26	มาก
ความอดทน	2.56	0.46	ปานกลาง	3.53	0.35	มาก
ความตรงต่อเวลา	2.78	0.32	ปานกลาง	3.85	0.31	มาก
ความซื่อสัตย์	2.26	0.24	น้อย	3.60	0.23	มาก
การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	2.80	0.29	ปานกลาง	3.98	0.38	มาก
รวมเฉลี่ย	2.59	0.16	ปานกลาง	3.74	0.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมนั้นก็จะมีพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล การมีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬากีฬา ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนของทางสังคมกลุ่มควบคุม

วินัยในการฝึกซ้อมกีฬา	ก่อนทดลอง		แปลผล	หลังทดลอง		แปลผล
	$\bar{x}$	SD		$\bar{x}$	SD	
ความรับผิดชอบ	2.58	0.43	ปานกลาง	2.68	0.38	ปานกลาง
ความอดทน	2.58	0.43	ปานกลาง	2.61	0.48	ปานกลาง
ความตรงต่อเวลา	2.78	0.35	ปานกลาง	2.81	0.38	ปานกลาง
ความซื่อสัตย์	2.24	0.28	น้อย	2.29	0.38	ปานกลาง
การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	2.82	0.38	ปานกลาง	2.85	0.38	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.59	0.11	ปานกลาง	2.65	0.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มควบคุม หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมนักกีฬามีพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. เปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑาก่อนและหลังการใช้โปรแกรม

ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่าหลังการใช้โปรแกรมมีสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองของกลุ่มทดลอง

วินัยในการฝึกซ้อมกีฬา	กลุ่มทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	p
ความรับผิดชอบ	หลังการทดลอง	20	3.74	0.26	-17.328	.000**
	ก่อนการทดลอง	20	2.56	0.33		
ความอดทน	หลังการทดลอง	20	3.53	0.35	-6.311	.000**
	ก่อนการทดลอง	20	2.56	0.46		
ความตรงต่อเวลา	หลังการทดลอง	20	3.85	0.31	-10.516	.000**
	ก่อนการทดลอง	20	2.78	0.32		
ความซื่อสัตย์	หลังการทดลอง	20	3.60	0.23	-22.902	.000**
	ก่อนการทดลอง	20	2.26	0.24		
การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	หลังการทดลอง	20	3.98	0.38	-10.160	.000**
	ก่อนการทดลอง	20	2.80	0.29		
รวมเฉลี่ย	หลังการทดลอง	20	3.74	0.14	-27.853	.000**
	ก่อนการทดลอง	20	2.59	0.16		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มทดลอง มีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา ทำให้กลุ่มทดลองมีวินัยในการฝึกซ้อมมากขึ้น

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองของกลุ่มควบคุม

วินัยในการฝึกซ้อมกีฬา	กลุ่มทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	p
ความรับผิดชอบ	หลังการทดลอง	20	2.68	0.38	-1.290	.213
	ก่อนการทดลอง	20	2.58	0.43		
ความอดทน	หลังการทดลอง	20	2.61	0.48	-.556	.585
	ก่อนการทดลอง	20	2.54	0.41		
ความตรงต่อเวลา	หลังการทดลอง	20	2.81	0.38	-.900	.379
	ก่อนการทดลอง	20	2.78	0.35		
ความซื่อสัตย์	หลังการทดลอง	20	2.29	0.38	-.860	.400
	ก่อนการทดลอง	20	2.24	0.28		
การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	หลังการทดลอง	20	2.85	0.38	-.677	.507
	ก่อนการทดลอง	20	2.82	0.38		
รวมเฉลี่ย	หลังการทดลอง	20	2.65	0.14	-1.503	.149
	ก่อนการทดลอง	20	2.59	0.11		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มควบคุม มีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่าระหว่างกลุ่มทดลองมีสูงกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ก่อนการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

วินัยในการฝึกซ้อมกีฬา	ก่อนทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	p
ความรับผิดชอบ	กลุ่มควบคุม	20	2.58	0.43	.137	.892
	กลุ่มทดลอง	20	2.56	0.33		
ความอดทน	กลุ่มควบคุม	20	2.54	0.41	-.121	.904
	กลุ่มทดลอง	20	2.56	0.46		
ความตรงต่อเวลา	กลุ่มควบคุม	20	2.78	0.35	.078	.938
	กลุ่มทดลอง	20	2.78	0.32		
ความซื่อสัตย์	กลุ่มควบคุม	20	2.24	0.28	-.201	.842
	กลุ่มทดลอง	20	2.26	0.24		
การปฏิบัติตาม	กลุ่มควบคุม	20	2.82	0.38	.156	.877
กฎระเบียบของสังคม	กลุ่มทดลอง	20	2.80	0.29		
รวมเฉลี่ย	กลุ่มควบคุม	20	2.59	0.11	.038	.970
	กลุ่มทดลอง	20	2.59	0.16		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลการมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน หลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับ กลุ่มควบคุม

วินัยในการฝึกซ้อมกีฬา	หลังทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	p
ความรับผิดชอบ	กลุ่มควบคุม	20	2.68	0.38	-10.259	.000**
	กลุ่มทดลอง	20	3.74	0.26		
ความอดทน	กลุ่มควบคุม	20	2.61	0.48	-7.017	.000**
	กลุ่มทดลอง	20	3.53	0.35		
ความตรงต่อเวลา	กลุ่มควบคุม	20	2.81	0.38	-9.504	.000**
	กลุ่มทดลอง	20	3.85	0.31		
ความซื่อสัตย์	กลุ่มควบคุม	20	2.29	0.38	-13.192	.000**
	กลุ่มทดลอง	20	3.60	0.23		
การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	กลุ่มควบคุม	20	2.85	0.38	-9.390	.000**
	กลุ่มทดลอง	20	3.98	0.38		
รวมเฉลี่ย	กลุ่มควบคุม	20	2.65	0.14	-24.810	.000**
	กลุ่มทดลอง	20	3.74	0.14		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า การได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมทำให้พฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมระหว่างนักกรีฑากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรม ความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา ได้จัดอบรมให้กับนักกีฬาทั้งหมด 6 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรมความวินัยทั้ง 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความ

อดทน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม โดยโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากทฤษฎีแนวคิด และทฤษฎีของ (Bandura, A., 1986) ที่กล่าวว่า การกำกับ ตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งเป้าหมายและบันทึกพฤติกรรมของตนเองตลอดจนคิดกลวิธีให้บรรลุ เป้าหมายได้ด้วยตนเอง และเป็นผู้ควบคุมกระบวนการกำกับตนเองด้วยตัวของเขาเอง (Zimmerman, M. A., & Rappaport, J, 1988) กำกับตนเองจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผลได้ด้วยการฝึกการพัฒนาความตั้งใจ และความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและที่สำคัญต้องฝึกฝนกระบวนการกำกับตนเอง 3 กระบวนการ คือ กระบวนการสังเกตตนเอง กระบวนการตัดสินใจและกระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าการกำกับตนเองมีส่วนช่วยให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และนอกจากนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองได้สำเร็จ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543)

2. ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันของกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมดีกว่าก่อนเข้าร่วม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักกรีฑากลุ่มทดลองได้ผ่านการทำกิจกรรมและการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ ตลอดระยะเวลา 6 สัปดาห์ รวมถึงได้รับกระตุ้นจากผู้ฝึกสอน ประกอบกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละสัปดาห์ตามโปรแกรมการกำกับตนเองมีส่วนช่วยให้นักกรีฑาได้เรียนรู้และได้ซึมซับพฤติกรรมที่ดี นอกจากนี้ในบางกิจกรรมนักกรีฑาได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้วนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้ตนเองมีพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชญานิภา ศรีวิชัย และคณะ, 2560) ที่ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยในการฝึกซ้อมกีฬาของนักกีฬาประเภททีม อายุ 12-15 ปี พบว่า หลังการทดลอง นักกีฬาที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองมีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬาส่งกว่าก่อนทดลอง โดยนักกีฬาที่เข้าร่วมโปรแกรมกำกับตนเองได้รับประสบการณ์เรียนรู้และสามารถกำกับพฤติกรรมตนเองให้มีวินัยในการฝึกซ้อมกีฬาเพิ่มมากขึ้น

3. ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน ผลการทดสอบพบว่า กลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุมวินัยในการฝึกซ้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการกำกับตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลต้องตั้งเป้าหมายหาวิธีการให้ตนเองบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยตนเอง เป็นผู้ควบคุมกระบวนการกำกับตนเองด้วยตัวของเขาเอง (Zimmerman, M. A., & Rappaport, J, 1988) การกำกับตนเองจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผลได้นั้นต้องอาศัยการฝึกการพัฒนาความตั้งใจ และมีความต้องการที่อยากจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสำรวจตนเองว่าขาดทักษะหรือความรู้ใดอยู่ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาตน เพราะความรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคล 2 คนอาจมีความสามารถไม่แตกต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ถ้าพบว่า คน 2 คนนี้มีการรับรู้ความสามารถแตกต่างกัน ในคนคนเดียวก็เช่นกันถ้าการรับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกันเช่นกัน จะเห็นได้ว่าความสามารถคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่จะยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาพการณ์นั้น ๆ การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมากโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรนี้มีผลต่อการตัดสินใจ ที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ (Bandura, A., 1986) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชฎานิกา ศรีวิชัย และคณะ, 2560) ศึกษาผลของโปรแกรมการกำกับตนเองของเด็กวัยรุ่นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า หลังการเข้าโปรแกรมการกำกับตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการควบคุมพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรม ความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา ได้จัดอบรมให้กับนักกีฬาทั้งหมด 6 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรมความวินัยทั้ง 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่าโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมของนักกรีฑา ได้จัดอบรมให้กับนักกีฬาทั้งหมด 6 สัปดาห์ แบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรมความมีวินัยทั้ง 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมสร้างความมีวินัยของนักกรีฑามากขึ้น ข้อเสนอแนะ 1. โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมมี ผลทำให้นักกรีฑามีพฤติกรรมความมีวินัยในการฝึกซ้อมดีขึ้น ดังนั้น ผู้ฝึกสอนหรือโค้ชอาจช่วยส่งเสริมให้นักกรีฑาของท่านมีวินัยในตนเองที่ดีขึ้น สามารถนำโปรแกรมการกำกับตนเองนี้ไปเป็นแนวทางหรือนำไปประยุกต์ใช้กับนักกรีฑาได้ 2. การนำโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมไปใช้ ควรศึกษาหลักการ วิธีดำเนินการ และเทคนิคต่างๆ ให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อน ตลอดจนควรมีการฝึกฝนจนเกิดทักษะและความชำนาญ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 3. การนำโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมไปใช้ควรเพิ่มเติมการติดตามผลหลังจากถอนโปรแกรมหรือหยุดการจัดกิจกรรม เพื่อศึกษาความคงทนและพฤติกรรมต่อไป และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรมีการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยา สภาพแวดล้อม หรือปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีวินัยในการฝึกซ้อมของกีฬากรีฑา จากแบบทดลองย่อย และ 2. ควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มนักกรีฑาที่เข้าร่วมโปรแกรมสามารถช่วยในการทำให้ผลการศึกษามีความทันสมัยและเป็นประโยชน์ที่สุดได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ชญานิกา ศรีวิชัย และคณะ. (2560). ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองของเด็กวัยรุ่นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. วารสารพยาบาลทหารบก, 18(2), 110-118.
- ณัฐพร สุทธิ . (2550). ฝึกระเบียบวินัยผ่านกิจกรรมพลศึกษา. วารสารครุศาสตร์, 36(1), 21-31.

- ธัญญาภรณ์ อุปมัยรัตน์ . (2561). ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองต่อทัศนคติการใช้ความ
รุนแรงและพฤติกรรมการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น. ใน (ปริญญาณีพนธ์
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วีรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). หนังสือรวมบทความเกี่ยวกับ ปรัชญา หลักการ วิธีการสอนและ
การวัดเพื่อประเมินทางพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาวิตรี ไพศาล. (2559). ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างควมมีวินัยของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเขาดินวิทยาการ จังหวัดกาญจนบุรี .
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรพล เพิ่มผล. (2531). ฟุตบอล. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- Bandura, A. (1986). Social foundations thought and action: A social cognitive
theory. New Jersey: Prentice-Hall.
- Belgin, L., & Kezban, T. (2019). A study on the effects of self-regulation skills
educationprogram on self- regulation skills of six- year- old children.
Educational Research and Reviews, 14.
- Zimmerman, M. A., & Rappaport, J. (1988). A citizen participation, perceived
control, and psycho- logical empowerment. American Journal of
Community Psychology, 16(5), 725-750.

ผลการใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR เพื่อพัฒนาระดับความรู้
ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*
THE RESULTS OF UTILIZING A CEFR-BASED ENGLISH LANGUAGE
TRAINING PACKAGE TO IMPROVE ENGLISH PROFICIENCY LEVELS
FOR 6 TH-GRADE STUDENTS

ทวีศักดิ์ ขันยศ

Taweesak Kunyot

ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์

Preecha Sriraungrith

สพลเชษฐ์ ประชุมชัย

Sapolachet Prachumchai

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ประเทศไทย

Phetchabun Rajabhat University, Thailand

E-mail: sapolachet@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกภาษาอังกฤษ CEFR กลุ่มเป้าหมายที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบทดสอบและชุดฝึก CEFR วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test-ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) มีค่าเท่ากับ 88.30 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) มีค่าเท่ากับ 83.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

คำสำคัญ: ความเชี่ยวชาญ, ภาษาอังกฤษ, ชุดฝึกอบรม

* Received 12 December 2023; Revised 5 February 2024; Accepted 10 February 2024

Abstract

This current study aimed to 1) create and evaluate the effectiveness of the English language skill training set based on the CEFR and 2) compare the learning performance of 6th grade students before and after using the English language skill training set based on the CEFR. The target group consisted of 6th grade students at Baan Pa Daeng School, Muang District, Phetchabun Province, during the second semester of the academic year 2022. The data collection tools included assessment tests and the CEFR training package. The data analysis involved percentages, averages, standard deviations, and t-tests. The study found that 1) the effectiveness of the process (E1) scored 88.30 and the effectiveness of the results (E2) scored 83.58, both exceeding the 80/80 benchmark, and 2) post-training learning performance was considerably higher than pre-training at a significance level of 0.01.

Keywords: Proficiency, English, Training Package

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษกลายเป็นหนึ่งในอาวุธทางการศึกษาที่มีพลังที่สุด กลายเป็นเครื่องมือทางธุรกิจที่สำคัญ กล่าวได้ว่าทักษะภาษาอังกฤษกลายเป็นลักษณะที่แตกต่างสำคัญที่สุดของผู้สมัครงานในหลายอาชีพ เนื่องจากความก้าวหน้าในเทคโนโลยีในหลายองค์กร ผู้ที่มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอย่างแข็งแกร่งสามารถดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศได้อย่างยอดเยี่ยมและมีโอกาสทางอาชีพมากมาย อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างทางการศึกษาเป็นปัญหาของประเทศที่กำลังพัฒนา รวมทั้งประเทศไทย แม้ว่าภาษาอังกฤษจะถูกสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงปริญญาตรี แต่ก็ยังมีนักเรียนหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่

คุณภาพของการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญในนโยบายทางการศึกษาของประเทศไทย แต่มีปัญหามากมายในโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่มาายาวนานกว่าครึ่งศตวรรษแล้ว ประการแรกคือปัญหาการบริหารงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ได้ เนื่องจากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีน้อย กอปรกับนโยบายของรัฐบาลที่จัดสรรงบประมาณประจำปีครอบคลุม

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของนักเรียนระดับประถมศึกษา รวมทั้งอุปกรณ์การศึกษาและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษา จำแนกเป็นก่อนประถมศึกษา 1,734 บาท ระดับประถมศึกษา 1,938 บาท ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3,570 บาท และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3,876 บาท (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ฉะนั้น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อย ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอจากการจัดสรรงบประมาณลักษณะนี้ ประการที่สองคือปัญหาขาดครูที่เชี่ยวชาญหรือจำนวนครูที่ไม่เพียงพอต่อรายวิชาที่ต้องสอน การสอนในวิชาที่ครูไม่มีความเชี่ยวชาญเป็นปัญหาสะสม (Dilaka Lathapipat and Lars Sondergaard, 2016) เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอัตราส่วนของครูคนละ 20 คน (โสภิตา มูลเทพ และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, 2564) ดังนั้น หากครูขาดความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของตน นักเรียนจะได้รับความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีเยาวชนจำนวน 4.3 ล้านคนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา โดยมากเป็นเด็กกำพร้าที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำหรือมีปัญหาทางการเงิน (ปาณิส โพธิ์ศรีวังชัย, 2564) ด้วยเหตุนี้ นักเรียนบางคนต้องหยุดเรียนกลางคันออกจากโรงเรียนเพื่อทำงานหารายได้ช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวของตนเอง หากบางครอบครัวมีพี่น้องร่วมอาศัยอยู่ร่วมกัน อาจต้องเสียสละให้คนหนึ่งได้ศึกษาต่อ ทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

นอกจากนี้ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการเรียนรู้ กำลังเผชิญกับปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษ นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนที่โรงเรียน เกิดจากขาดการกระตุ้นจากครูสอนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาจะให้ความสนใจกับการเรียนในระยะสั้น (สุทธิดา เกตุกระทุ่ม และชวลิต ชัยประสิทธิ์, 2565) เนื่องจากเด็กในวัยนี้มีความตั้งใจสั้น คือ ไม่สงบ มีภาวะสมาธิขาด มีอารมณ์สลับซับซ้อน นอกจากนี้ พวกเขาไม่สามารถควบคุมตัวเองและถูกชักจูงโดยสิ่งเร้าอื่นๆ ได้โดยง่าย (วรวิรุ ล่องสกุลวิคุปต์, 2566) ดังนั้น พวกเขาจะไม่สนใจสิ่งที่ครูสอนหากไม่มีสิ่งใดที่ทำให้พวกเขามีแรงจูงใจ ปัญหาที่สองคือทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษที่เป็นลบ เนื่องจากเด็กนักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษยาก ขาดความมั่นใจ กลัวทำผิด กลัวถูกหัวเราะเมื่อทำผิด รู้สึกไม่มั่นใจ เบื่อและท้อใจ เมื่อทำไม่ได้จะสูญเสียความพยายาม มองเห็นเพียงอุปสรรคและปัญหาเท่านั้น ทำให้พวกเขาไม่ชอบการเรียนภาษาอังกฤษโดยปริยาย (ฤทธิไกร ไชยงาม และคณะ, 2561) นอกจากนี้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษต้องใช้การฝึกฝนทั้งในห้องเรียนและการทดสอบที่หลากหลาย เช่น คะแนนสอบ การทดสอบย่อย การ สอบกลางภาค และการ

สอบปลายภาค หากนักเรียนไม่สามารถทำได้หรือทำไม่ผ่าน พวกเขากลัวที่จะถูกดูถูก (เอชนยามาลี, 2554) ดังนั้น นักเรียนมีความกังวลเมื่อต้องทำการประเมินทดสอบใด ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดทัศนคติลบต่อวิชาภาษาอังกฤษ ประการที่สาม นักเรียนไม่มีเวลาเพียงพอในการเรียนรู้และฝึกฝนภาษาอังกฤษ เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการ ภาษาอังกฤษถูกใช้เฉพาะในเวลาเรียน และนักเรียนก็ไม่ได้ฝึกภาษาอังกฤษอย่างเป็นประจำเท่าที่ควร นั่นเป็นเหตุผลที่พวกเขาไม่สามารถทำได้ดีในภาษาอังกฤษ (พระศรีสิทธิมนี, 2564) นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเวลาเรียนภาษาอังกฤษเพียง 80 ชั่วโมงต่อปี หรือเพียง 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เท่านั้น (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, 2563) ส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังมีข้อบกพร่องหลายประการ เช่น ขาดความสนใจ สมาธิ และตั้งใจในการเรียน ทัศนคติลบต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเวลาในการเรียนรู้และฝึกฝนภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ ผลลัพธ์ที่ได้คือผลสอบ O-NET และการทดสอบมาตรฐานอื่น ๆ ในทุกปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษจึงอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ

ปัญหาที่กล่าวถึงมีผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมกับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่เรียนภาษาอังกฤษ ดังนั้น นักเรียนเหล่านี้ควรได้รับการเรียนรู้ที่เป็นมิตรที่ช่วยแก้ไขความยากลำบากและเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ดีขึ้น การเรียนรู้ที่เป็นมิตรต่อการเรียนรู้สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้ เพราะมันเน้นการฝึกฝนมากกว่าเนื้อหาวิชา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้ (พีระศักดิ์ จิวตัน, 2564) การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ (Active leaning) สามารถเกิดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และยังมีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น Think-pair-share การแสดงบทบาท หรือการเรียนรู้ที่ใช้เกม ดังนั้น นักเรียนสามารถได้รับความรู้และความเข้าใจผ่านการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติร่วมกัน (ปวีณา แยมใส, 2564) ประการต่อมา การแสดงบทบาทและการทำกิจกรรมแบบจิ๊กซอร์นำเสนอสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถแสดงความรู้ ความคิด ความตั้งใจ และความกล้าที่จะตัดสินใจและลดความเครียด นี่เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดและพฤติกรรมที่มั่นใจในการเรียนรู้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร 2 โดยใช้กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ พบว่านักศึกษาตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ไม่มั่นใจและมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำ เมื่อใช้กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ พร้อมกับแผนการเรียนรู้ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเพิ่มขึ้นถึง 26.26 เปอร์เซนต์ จากคะแนนเต็ม 150 หลังเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียน, ที่ 73.74 คะแนน (49.16%)

และคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนรู้, ที่ 113.13 คะแนน (75.42%) (ชูลีวรรณ ปราณีธรรม, 2562) ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะของพวกเขาและสร้างมุมมองที่ถูกต้องต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ประการสุดท้าย การเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นวิธีการเรียนที่อนุญาตให้นักเรียนมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การคิด การฝึกปฏิบัติ และการค้นหาข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ ประเมิน สร้างสรรค์สิ่งใหม่ นำไปสู่การพัฒนาตนเองในที่สุด (สิทธิพร ชูลีธรรม และคณะ, 2563)

ผลการใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉะนั้น ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR ที่ถูกสร้างขึ้นนี้สามารถเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกภาษาอังกฤษ CEFR

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและใช้เครื่องมือหลัก 2 อย่าง คือ แบบทดสอบ-และชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR โดยได้วิเคราะห์คุณภาพจากการหาค่าความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และจากการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Tryout with non-samples) พบว่าแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.21-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-0.58 ขณะที่ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR จำนวน 5 บทเรียน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.66

เนื้อหา

บทที่ 1 คำศัพท์ (Vocabulary) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องเตรียมตัวก่อนเข้าสู่บทเรียน (Warm-up) โดยการแนะนำตัวเองและเล่นเกมตรวจสุขภาพของร่างกาย (Check your body game) บทเรียนนี้ประกอบด้วย 5 หัวข้อในการเรียนรู้ หัวข้อ 1 ตัวเลข หัวข้อ 2 การบอกเวลา

หัวข้อ 3 วัน เดือน และฤดูกาล หัวข้อ 4 ประเทศ และหัวข้อ 5 สถานที่ มีกิจกรรมที่ให้จับคู่คำและกรอกคำที่ขาดหายไป และประกอบด้วย 5 คำถามแบบปรนัย (Multiple choice)

บทที่ 2 ข้อความ (Non-Text Information) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องเตรียมตัวก่อนเข้าสู่บทเรียน (Warm-up) ด้วยท่าทางในการบอกคำ บทเรียนนี้ประกอบด้วย 3 หัวข้อในการเรียนรู้ หัวข้อ 1 ความรู้สึก หัวข้อ 2 สิ่งของ และหัวข้อ 3 ดอกไม้ มีกิจกรรมที่ต้องวงรอบคำตามภาพที่กำหนดและฝึกพูดภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ และประกอบด้วย 5 คำถามแบบปรนัย (Multiple choice)

บทที่ 3 โครงสร้าง (Structures) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องเตรียมตัวก่อนเข้าสู่บทเรียน (Warm-up) ด้วยเกม Simon Says และเกม Cunnig Test บทเรียนนี้ประกอบด้วย 4 หัวข้อในการเรียนรู้ หัวข้อ 1 ประธาน หัวข้อ 2 กริยา หัวข้อ 3 กรรมหรือส่วนขยาย และหัวข้อ 4 กาลเวลา มีกิจกรรมที่ฝึกการเรียงคำเป็นประโยคผ่านกิจกรรม Jigsaw และประกอบด้วย 5 คำถามแบบปรนัย (Multiple choice)

บทที่ 4 บทสนทนา (Conversation) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องเตรียมตัวก่อนเข้าสู่บทเรียน (Warm-up) ด้วยการร้องเพลงเพื่อทักทายและสร้างความสัมพันธ์ บทเรียนนี้ประกอบด้วย 3 หัวข้อในการเรียนรู้ หัวข้อ 1 การทักทาย หัวข้อ 2 งานอดิเรก/กิจกรรมยามว่าง และหัวข้อ 3 สิ่งที่ชอบ มี 4 ตัวอย่างสถานการณ์สนทนาและฝึกพูดผ่านกิจกรรมที่เล่นบทบาทและประกอบด้วย 5 คำถามแบบปรนัย (Multiple choice)

บทที่ 5 การอ่าน (Reading) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องเตรียมตัวก่อนเข้าสู่บทเรียน (Warm-up) ด้วยเกมคำที่หายไป บทเรียนนี้ประกอบด้วยสองหัวข้อในการเรียนรู้ หัวข้อ 1 Scanning และ หัวข้อ 2 คำถาม Wh-question มีการฝึกอ่านบทความและตอบคำถามผ่านกิจกรรม Jigsaw และประกอบด้วย 5 คำถามแบบปรนัย (Multiple choice)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบวัดความรู้ความสามารถภาษาอังกฤษก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน (Placement test) จำนวน 30 ข้อ

2. ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถภาษาอังกฤษผ่านชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผน จำนวน 5 สัปดาห์ โดยใช้เวลาเรียนตามปกติคาบเรียนละ 50 นาที

4. ระหว่างดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนและการมีส่วนร่วมของนักเรียน

5. ดำเนินการทดสอบวัดความรู้ความสามารถ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR ใช้เกณฑ์ 80/80 กล่าวคือ E1 ตัวแรกแสดงประสิทธิภาพ (Effectiveness) ของกระบวนการซึ่งอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนจากแบบฝึกทั้งหมด ส่วน E2 แสดงประสิทธิภาพของผลโดยรวม (Results) ซึ่งอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ใช้คะแนนรวมจากแบบสอบก่อนเรียน (Placement test) เปรียบเทียบกับคะแนนรวมจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement test) โดยใช้สถิติ paired samples t-test

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดฝึก

การคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ประสิทธิภาพของกระบวนการ} \quad E1 &= \frac{596}{27 \times 25} \times 100 \\ E1 &= 88.30 \end{aligned}$$

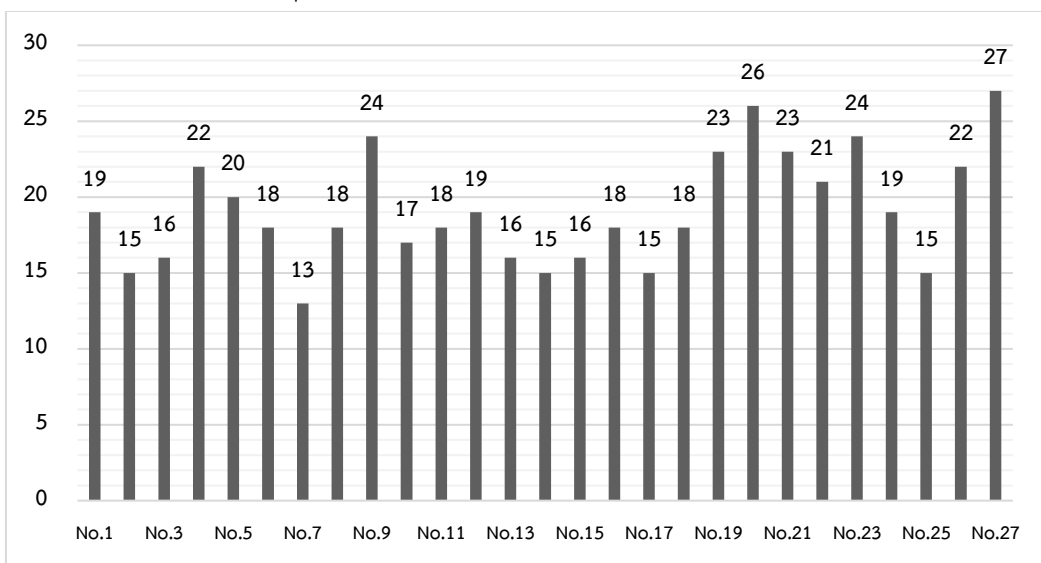
ผลการวิเคราะห์ตามสูตรแสดงให้เห็นว่าชุดฝึก CEFR ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.33

$$\begin{aligned} \text{ประสิทธิภาพของผลลัพธ์} \quad E2 &= \frac{677}{27 \times 30} \times 100 \\ E2 &= 83.58 \end{aligned}$$

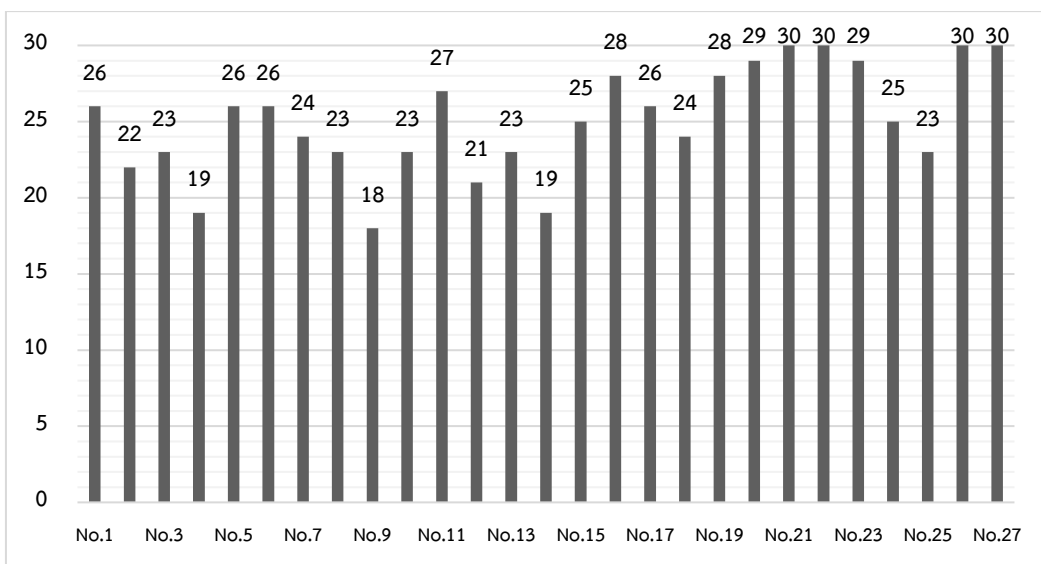

ผลการวิเคราะห์ตามสูตรแสดงให้เห็นว่าชุดฝึก CEFR ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนา
ระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพของ
ผลลัพธ์เท่ากับ 83.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภาพที่ 1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

ภาพที่ 2 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (n=27)

แบบทดสอบ	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	คะแนน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย เบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	P
ก่อนเรียน	30	18.48	4.29	2.470	9.582	.000**
หลังเรียน	30	23.04	4.40			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

จากผลการวิจัย ประสิทธิภาพของกระบวนการคือ 88.30 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์คือ 83.58 ทั้งสองค่าล้วนตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนได้เรียนรู้ละเอียดเข้าใจได้ง่ายขึ้นเนื่องจากพวกเขาได้เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ด้วยสื่อเสริม การใช้สื่อในการสอนและเรียนรู้จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ฝึกปฏิบัติ สร้างความรู้ และพัฒนาทักษะภาษาของพวกเขาได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการใช้สื่อมัลติมีเดียและกิจกรรมการเรียนรู้ในการสอน อย่างการแสดงบทบาทและกิจกรรมจิกซอร์ เครื่องมือและกิจกรรมเหล่านี้มีประสิทธิภาพกับเด็กระดับประถมวัยอย่างมาก เพราะนักเรียนที่มีอายุประมาณ 12 ปี จะรู้สึกมีความสุขในการมีส่วนร่วมและการกล้าแสดงออก กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสามารถกระตุ้นนักเรียนให้มีส่วนร่วมในห้องเรียนและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ทักษะ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และอื่น ๆ (สถาพร พฤษพิฑกุล, 2558) นอกจากนี้ แบบฝึกหัดท้ายบทที่สร้างขึ้นเป็นการทดสอบเชิงปรนัยที่มีคำถามหลายตัวเลือก มีจุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินความรู้และความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างต่อ 4 เนื้อหาหลัก ได้แก่ 1) การเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร 2) การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม 3) ความสัมพันธ์ภาษากับวิชาอื่น และ 4) ความสัมพันธ์ภาษากับชุมชนและโลก ทั้งสี่เนื้อหาได้ถูกระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน และนักวิจัยได้สอนและทดสอบตามเนื้อหาทั้งหมดและระดับ A2 ของ CEFR ที่นักเรียนระดับประถมศึกษาต้องสื่อสารในเนื้อหาต่างๆ ในหัวข้อที่พวกเขาสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการเตรียมสอบ TOEIC พบว่า สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการเตรียมสอบ TOEIC มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.20/81.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 (กนกวรรณ ไทยประดิษฐ์ และศุภกฤต ทับเที่ยง, 2563) มีความอยากรู้และมุ่งมั่นในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ เนื่องจากรูปแบบและวิธีการที่ผู้วิจัยใช้ต่างจากการเรียนรู้กับครูที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษที่เรียนด้วยประจำวัน และ 2) เนื้อหา บทเรียน และสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นช่วยให้นักเรียนตื่นเต้น สนุก เข้าใจได้ดีขึ้นและง่ายกว่าหนังสือที่พวกเขาเรียนทุกวัน และ 3) กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกกระตุ้นความตั้งใจและความอยากรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อสภาพจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสภาพจริงมีความสามารถในการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (รมินตรา วงศ์ปกรณ์ และคณะ, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

สื่อการสอนที่ดีควรผสมผสานการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น วิดีโอ ภาพนิ่ง แอนิเมชัน เสียง ฯลฯ เนื้อหาที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย วิธีการสอนที่แปลกใหม่ที่แตกต่างวิธีการดั้งเดิม รวมถึงกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมจิกซอร์

สรุปและข้อเสนอแนะ

ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีหลักฐานปรากฏให้เห็นชัดเจนคะแนนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งชี้ถึงการพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง อนึ่งการศึกษานี้ให้ข้อมูลเชิงลึก

ที่มีคุณค่าเกี่ยวกับประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR และผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาแนวทางที่คุ้มค่าและใช้งานได้จริงมากขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีทรัพยากรจำกัด ข้อเสนอแนะสำคัญคือควรดำเนินการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคงทนทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษ CEFR ในระยะยาว ตลอดจนเพิ่มเติมทรัพยากรสื่อประกอบการสอนอื่น ๆ มัลติมีเดีย การเพิ่มขนาดตัวอย่าง การพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับครูที่ไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษ แต่ต้องสอนวิชาภาษาอังกฤษ อาจเป็นหัวข้อวิจัยอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ไทยประดิษฐ์ และศุภกฤต ทับเที่ยง. (2563). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการเตรียมสอบ TOEIC. วารสารราชพฤกษ์, 18(3), 30-38.
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. (2563). รายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) รายวิชาเพิ่มเติมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2563. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชลีวรรณ ปราณิธรรม. (2562). การพัฒนาความสามารถในการฟัง - พูด และพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในการเรียนรายวิชาภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร 2 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 7(2), 88-105.
- ปวีณา แยมไส. (2564). การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. วารสาร มจร ภาษาและวัฒนธรรม, 1(2), 30-41.
- ปาณิส โพธิ์ศรีวังชัย. (2564). เปลี่ยนเหลื่อมล้ำเป็นเสมอภาค: มองปัญหาการศึกษาไทย. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2566 จาก <https://www.eef.or.th/equitable-education-fund-interview/>.
- พระศรีสิทธิมนี. (2564). การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ. วารสาร มจร. อุบลปริทัศน์, 6(3), 923-933.

- พีระศักดิ์ จิ๋วตัน. (2564). การศึกษาความพึงพอใจเชิงเปรียบเทียบผลกระทบและพฤติกรรม การเรียนจากการใช้ห้องเรียน Active Learning ในการเรียนการสอน. นครราชสีมา: สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- รมินตรา วรงค์ปกรณ์ และคณะ. (2559). การใช้สื่อสภาพจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการ อ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1641>
- ฤทธิไกร ไชยงาม กันยารัตน์ ไวกำ และหทัย ไชยงาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ไข เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนภาษาอังกฤษของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้สอน ภาษาอังกฤษในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 8-17.
- วรวิทย์ ล่องสกุลวิคุปต์. (2566). เด็กไม่สนใจเรียน พ่อแม่ควรทำอย่างไร?. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://citly.me/L8uix/>.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). เอกสารประกอบการฝึกอบรม "คุณภาพผู้เรียนเกิดจาก กระบวนการเรียนรู้". สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แนวทางการดำเนินงานตามโครงการ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้น พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- สิทธิพร ชูลีธรรม และคณะ. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอน ระหว่างการใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้นวัตกรรมการสอน Google Classroom กับการเรียนการสอนแบบปกติ (Passive Learning) กรณีศึกษา การจัดการเรียนการสอนรายวิชา ประวัติศาสตร์ไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 7(2), 203-220.
- สุทธิดา ชัยประสิทธิ์ และชวลิต เกตุกระทุ่ม. (2565). การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนอง ด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1. สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์, 9(1), 146-153.

- โสภิตา มูลเทพ และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียน
สะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับ
เกมการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(2), 551-568.
- เอษณ ยามาลี. (2554). ความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ: ปัญหาที่มีอาจมองข้าม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 10(2), 208-221.
- Dilaka Lathapipat and Lars Sondergaard. (2016). Thailand's small school
challenge and options for quality education. Retrieved October 4, 2023
from <https://blogs.worldbank.org/eastasiapacific/thailand-s-small-school-challenge-and-options-quality-education>

การพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์*

DEVELOPING LEADERSHIP POTENTIAL FOR ECCLESIASTICAL ADMINISTRATION IN RATCHABURI PROVINCE

ยุทธนา ขวัญเมือง

Yuttana Khwanmuang

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: paksiri.ae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำทำให้ทราบและตระหนักถึงภารกิจในการบริหารจัดการวัด ในการปกครองทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ภาวะผู้นำงานทั้ง 6 ด้านในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ทำให้เข้าใจปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ของพระสังฆาธิการ ในการบริหารจัดการวัด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอยู่เสมอทั้งนี้ย่อมจะต้อง อาศัยองค์ประกอบหลายประการคือ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) เทคนิคในการบริหาร (Management) องค์ประกอบทั้ง 4 ประการ นี้มีความสำคัญ มากแต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการองค์การก็คือ คนหรือบุคลากร ในการ บริหารจัดการในองค์การทางศาสนาก็เช่นกัน และเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจึงต้องอาศัย ศักยภาพภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ในการบริหารจัดการวัด

คำสำคัญ: การพัฒนา, ศักยภาพ, ภาวะผู้นำ

Abstract

Developing leadership potential makes one aware and aware of the mission of temple management in governance. To lead to leadership in all 6 areas of

* Received 23 November 2023; Revised 5 February 2024; Accepted 7 February 2024

ecclesiastical administration Makes you understand problems, obstacles, and solutions. of the monks in temple management To achieve the stated objectives efficiently Always effective, it must rely on many elements: personnel (Man), budget (Money), materials (Material), management techniques (Management). These 4 elements are very important, but the most important element in management. An organization is people or personnel. The same is true in management in religious organizations. And in order to receive maximum benefit, it must rely on the leadership potential of the Sangha. in temple management

Keywords: development, potential, leadership

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการบริหารจัดการวัด ให้มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรในวัดเป็นสำคัญเจ้าอาวาสซึ่งปกครองคณะสงฆ์ระดับต้นมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่างๆ จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและบริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำกับผู้ตามเจ้าอาวาสนั้นมีการจัดการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามภารกิจของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครองด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการและ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

อย่างไรก็ตาม ย่อมจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการคือคนหรือบุคลากร (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์(Material) การจัดการหรือเทคนิคในการบริหาร (Management) องค์ประกอบทั้ง4ประการมีความสำคัญมากแต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการองค์การก็คือคนหรือบุคลากรในการบริหารจัดการในองค์การทางศาสนาที่ เช่นกันวัดวาอาราม จะเจริญรุ่งเรืองเป็นที่ร่มรื่นเป็นที่ศรัทธาและอำนวยประโยชน์แก่ชุมชนมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคนบรรดาสิ่งก่อสร้างโบสถ์วิหาร ลานเจดีย์ ศาลาการเปรียญวัสดุอุปกรณ์และการเงินจะมีความสมบูรณ์เพียงใดก็ไม่มีความหมายถ้าบุคลากรเหล่านั้นไม่มีความรู้

ความสามารถเพียงพอและขาดภาวะความเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระสังฆาธิการในฐานะผู้ปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไปดังคำกล่าวที่ว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะรุ่งเรืองสืบไปก็ด้วยการอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญเนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชนโดยทั่วไปและมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไป”

จากปัจจัยดังกล่าวสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงตามมาก็คือภาวะของผู้นำ ความแตกต่างระหว่างผู้บริหารกับผู้นำ กล่าวคือ ผู้บริหาร คือ ผู้ที่ทำให้คนอื่นทำงานตามที่ต้องการ ส่วนผู้นำ คือ ผู้ที่ทำให้คนอื่นต้องการทำงานตามที่ต้องการ ดังนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ คือ มีความสามารถในการจูงใจให้คนเกิดความต้องการอยากปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหาร (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

ดังนั้น ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจึงมีความสำคัญในการที่จะเป็นผู้นำกิจกรรมต่างด้วยความเต็มใจเพื่อเป้าหมายความสำเร็จ ประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์ของการใช้อิทธิพลหรือกระบวนการ เพื่อให้เขามีความเต็มใจ กระตือรือร้นเพื่อการปฏิบัติงานบรรลุความสำเร็จตามจุดหมายหมายขององค์กร 4 ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการฝึกอบรม ศึกษาหาความรู้รอบด้าน มีปฏิภาณไหวพริบ มีคตินิยมประจำใจ จึงจะสามารถบริหารกิจการวัดในความรับผิดชอบของตนโดยให้ครอบคลุมภารกิจทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการปกครองด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พระสังฆาธิการควรมีภาวะของความเป็นผู้นำเพื่อที่จรโลงพระพุทธศาสนาและช่วยสงเคราะห์ประชาชนตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและกฎหมายเถรสมาคม พระพุทธศาสนาจึงจะรุ่งเรืองและพัฒนาไปได้

ความหมายและแนวคิดของภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการที่จะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย โดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น (วิภาดา คุปตานนท์, 2544)

ผู้นำอาจจะเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งเรามักจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่มีน้ำหนักและเป็นเอกภาพ โดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (มัลลิกา ต้นสอน, 2544)

ภาวะผู้นำมีบทบาทที่แบ่งอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

1. การกำหนดแนวทางหลัก (Pathfinding)

ผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจน บทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำสร้างแผนงานแม่แบบ (blueprint of action) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการก่อนจะลงมือปฏิบัติตามแผน นอกจากนั้น ไม่เพียงแต่ต้องรู้ถึงวิธีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเท่านั้น แต่ผู้นำต้องได้รับการสนับสนุนและความมุ่งมั่นจากพนักงานในการบรรลุถึงเป้าหมายด้วย ผู้นำต้องมีความสามารถนำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ (Vision) และสื่อสารอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างและผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับจากความสำเร็จในอนาคต อีกทั้งยังสามารถทำให้พนักงานมีแรงจูงใจและรู้สึกตื่นเต้นกับทิศทางใหม่นี้ด้วย

2. การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Aligning)

การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้องค์การดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน คือการลงมือสร้างแผนหลักที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่หนึ่ง ทุกระดับชั้นขององค์การควรมีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ในฐานะผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน และโครงสร้างองค์การให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์การที่ได้วางไว้แล้ว

3. การมอบอำนาจ (Empowering)

หากผู้นำมีการมอบอำนาจให้แก่พนักงานอย่างจริงจังจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ ซึ่งมาจากการที่สมาชิกของกลุ่มหรือพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ โดยผู้นำต้องสร้างสถานะที่จะกระตุ้นการสร้างเสริมและปลดปล่อยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ความสามารถ และ

ศักยภาพที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน วิธีการนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้นในองค์กร

4. การสร้างตัวแบบ (Modeling)

หัวใจของการเป็นผู้นำคือต้องสร้างความน่าเชื่อถือ เพราะไม่เพียงแต่รู้ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเท่านั้น แต่ผู้นำยังต้องมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีด้วย กล่าวคือ ต้องเข้าใจถึงความสำคัญของดุลยภาพระหว่างคุณลักษณะ (Characteristics) กับความรู้ความสามารถ (Competence) เพราะไม่ว่าบุคคลจะมีความสามารถเพียงใดก็ไม่สามารถจะเป็นผู้นำที่แท้จริงได้ หากปราศจากซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสม (พรทิพย์ อัยยิมานันท์, 2547)

ทฤษฎีภาวะผู้นำ เมื่อเกิดการตระหนักว่า ภาวะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญต่อการบริหารองค์กรและการแข่งขันทางธุรกิจมาก นักวิชาการในหลายยุคหลายสมัยจึงทุ่มเทศึกษาเรื่องภาวะผู้นำกันเป็นจำนวนมาก จนก่อให้เกิดเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่คิดและมองในมุมที่แตกต่างกันมากมาย ซึ่งสามารถจัดกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เป็น 5 กลุ่มแนวคิด/ทฤษฎี คือ

1. แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Approach Concept)
 2. แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach Concept)
 3. แนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Approach Concept)
 4. แนวคิดภาวะผู้นำสมัยใหม่ (Modern Leadership Concept)
 5. แนวคิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Perspectives Concept)
- ซึ่งแต่ละแนวคิดมีเนื้อหาโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Approach Concept)

แนวคิดนี้ได้มุ่งอธิบายบุคลิกลักษณะของผู้นำ โดยเชื่อว่าผู้นำจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป นักวิชาการกลุ่มแนวคิดนี้จึงมุ่งศึกษาคุณสมบัติที่แตกต่างดังกล่าว จากการศึกษาผู้นำที่มีความโดดเด่นหลาย ๆ คน สามารถแบ่งคุณสมบัติที่ค้นพบได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง รูปร่างภายนอก อายุ เป็นต้น
- 2) ลักษณะทางความสามารถ เช่น ความเฉลียวฉลาด ความรู้ ความสามารถในการพูดในที่สาธารณะ เป็นต้น
- 3) ลักษณะบุคลิกภาพ เช่น การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบเปิดเผย เก็บตัว เป็นต้น แต่ก็มีความวิจัยมากมายที่ขัดแย้งกันและกัน จนไม่สามารถพบข้อสรุปที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีการศึกษาที่พบว่าคุณสมบัติของผู้นำไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์อีกด้วย

2. แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach Concept)

แนวคิดนี้ศึกษาถึงพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประสิทธิผลตามที่ผู้นำต้องการ โดยผู้นำแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป มหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆในสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจและทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำ โดยทำการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลสรุปที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้ (วิภาดา คุปตานนท์, 2544)

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและผู้นำแบบเผด็จการ (Democratic leadership – Autocratic leadership) ผู้นำแบบประชาธิปไตยนิยมกระจายอำนาจ มอบหมายงานให้สมาชิก และเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในทางตรงกันข้าม ผู้นำแบบเผด็จการมักนิยมใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจด้วยตัวเอง และมักไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การศึกษาของ University of Michigan ได้แจกแจงพฤติกรรมของผู้นำที่แตกต่างกันใน 2 ลักษณะอย่างเห็นได้ชัด คือ 1) พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งคน (People-oriented behaviors) ที่ให้ความสำคัญต่อสมาชิกหรือพนักงาน เข้าใจความแตกต่างและยอมรับความสำคัญของพนักงาน มีการเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อีกทั้งยังสนใจ และเข้าใจความต้องการของคนงาน และ 2) พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งงาน (Task-oriented behaviors) ที่ผู้นำเน้นความสำเร็จของการทำงาน เน้นการสร้างงานและผลผลิตที่มีมาตรฐานสูง เน้นการใช้กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

การศึกษาของ Ohio State University ได้สรุปว่าพฤติกรรมของผู้นำสามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมที่มุ่งสร้างโครงสร้าง (Initiation structure) ที่ผู้นำให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ การบังคับบัญชา เน้นบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่ง และเน้นผลงานที่เกิดจากการทำงานตามโครงสร้าง และ 2) พฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) ผู้นำจะให้ความสำคัญกับการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก และมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิก

Managerial Grid เป็นตัวอย่างหนึ่งของการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่ผนวกแนวคิดทางพฤติกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน โดย Blake และ Mouton ได้สร้างตาราง 2 มิติ โดยให้แกนนอนแทนผู้นำที่มุ่งผลงาน (Production-oriented leader) และแกนตั้งแทนผู้นำที่มุ่งคน (People-oriented leadership) ซึ่งผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ ผู้นำที่มุ่งทั้งงานและคน (มัลลิกา ต้นสอน, 2544)

3. แนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Approach Concept)

เป็นการศึกษาที่เน้นการปรับสภาพการนำ หรือการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของการนำก็จะเปลี่ยนแปลงไป แนวคิดนี้จะหารูปแบบการนำที่เหมาะสมและเกิดผลดีในสถานการณ์ต่าง ๆ (ดิลก ถือกกล้า, 2547)

การศึกษาของ Hersey-Blanchard ได้นำแนวคิดของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ มาประยุกต์ คือ พฤติกรรมที่มุ่งสร้างโครงสร้าง (Initiation structure) และพฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) และอธิบายว่า ภาวะผู้นำแบบต่าง ๆ ประกอบกับความพร้อมของสมาชิกทำให้เกิดรูปแบบของการทำงานของผู้นำ 4 รูปแบบ คือ การบอกกล่าว (Telling) การนำเสนอความคิด (Selling) การมีส่วนร่วม (Participation) และการมอบหมายงาน (Delegation)

4. แนวคิดภาวะผู้นำสมัยใหม่ (Modern Leadership Concept)

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและแบบเปลี่ยนแปลง (Transactional and Transformational Leadership) ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน คือ ผู้นำแบบเดิมที่ใช้การแลกเปลี่ยนโดยรางวัลต่างๆ เป็นเครื่องมือในการชักจูงให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ได้รับผลประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนกัน ส่วนผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงนั้น จะใช้ความสามารถเปลี่ยนความเชื่อ ทศนคติของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกทำงานได้บรรลุเหนือกว่าเป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้นำจะถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และกระตุ้นทางด้านความคิดต่างๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

กระแสในปัจจุบันได้มุ่งให้ความสนใจกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic leadership) ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ได้พยายามอธิบายว่า ผู้นำประสบความสำเร็จในระดับสูงในการจูงใจสมาชิก ความผูกพันต่อองค์กร ความเคารพนับถือ ความไว้วางใจ ความชื่นชมในตัวผู้นำ การอุทิศตนในการทำงาน ความจงรักภักดี และการปฏิบัติงานของสมาชิกได้อย่างไร และยังพยายามอธิบายอีกว่า ผู้นำบางคนสามารถนำองค์กรหรือหน่วยงานของตนประสบความสำเร็จอย่างยอดเยี่ยมได้อย่างไร

5. แนวคิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Perspectives Concept)

นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำหลายๆท่านที่ได้วิพากษ์วิจารณ์แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีอยู่จากอดีตถึงปัจจุบันว่ามีความเฉพาะเจาะจงทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะ

แนวคิดและทฤษฎีส่วนใหญ่มาจากการศึกษา วิจัย และทดลองในต่างประเทศ ทฤษฎีภาวะผู้นำส่วนใหญ่มักจะมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมของประเทศแถบทวีปอเมริกาเหนือ โดยเฉพาะวัฒนธรรมอเมริกันที่ลักษณะบางอย่างแตกต่างจากวัฒนธรรมในประเทศอื่นๆ เช่น การเน้นที่ปัจเจกบุคคล ในขณะที่บางวัฒนธรรมลักษณะการรวมกลุ่มทางสังคมจะมีความโดดเด่นกว่า แต่ก็ยังมีผู้นำทฤษฎีเหล่านี้มาตีความโดยปราศจากการประยุกต์ที่เหมาะสม โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาที่ค่อนข้างจะมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ นอกจากนั้น Kanungo และMendonca ยังได้อภิปรายว่า ในประเทศที่กำลังพัฒนาควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงองค์การมากกว่าการให้ความสำคัญกับการรักษาสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จากข้อมูลดังกล่าว จึงมีการแสดงความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic Leadership Role) มีความสำคัญต่อองค์กรในประเทศกำลังพัฒนา

คุณลักษณะของผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา

หากพิจารณาถึงสังคมของประเทศไทย พระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาหลักของชาติ การนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ก็น่าจะเอื้อกับวัฒนธรรมไทยไม่มากนักน้อย การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ก็เพื่อการเป็นผู้นำที่ดี และคำสั่งสอนที่สำคัญๆของพระพุทธองค์ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้นำที่ดี หรือวิถีทางของการที่จะเป็นผู้นำที่ดีเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ทศพิธราชธรรม 10 ประการ, อธิษฐานธรรม 4, พรหมวิหารธรรม 4, อคติ 4, คหิสุข 4, สังคหะวัตถุ 4, ขันติโสรัจจะ หิริโอตตัปปะ, อิทธิบาท 4, เวสาร์ธชกรณะ 5, ยุติธรรม 5, อปริหานิยธรรม 7, นาถกรณธรรม 10, กัลยาณมิตรธรรม 7 และบารมี 10 ประการ (ทศบารมี) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารและจัดการสมัยใหม่ได้ใส่ข้อความที่ไม่จัดรูปแบบที่นี้ใส่ข้อความที่ไม่จัดรูปแบบที่นี้โดยจะขอยกตัวอย่างเพียงบางหลักธรรมมาอธิบาย ดังนี้ (พงศ์ หรดาล, 2546)

อคติ 4 (Prejudice) คือ ความเอนเอียงแห่งอารมณ์ ผุดขึ้นจากความเกลียดล้าต่ำสูง และช่องว่างในสังคม มี 4 ประการ

ฉันทาคติ (prejudice caused by love or desire) ลำเอียงโดยสนับสนุนพรรคพวกที่ชอบพอ หรือผู้ขายสินจ้างแก่ตน

โทสาคติ (prejudice caused by hatred or enmity) ลำเอียงเข้าข้างหรือลงโทษฝ่ายที่ตนเกลียดชังให้หนักกว่าฝ่ายที่ตนชอบพอ

โมหาคติ (prejudice caused by delusion or stupidity) ลำเอียงเสียความยุติธรรม เพราะโง่เขลา ไม่รู้ทันเหตุการณ์ที่แท้จริง

ภยากติ (prejudice caused by fear) ขาดศุลยยอมรับร่วมด้วยเพราะเกรงอำนาจอิทธิพล หรือกลัวจะขาดผลประโยชน์ (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า, 2511)

สังคหัตถ์ 4 (Base of sympathy) ธรรมเพื่อให้คน เป็นที่รักของคนทั่วไป ซึ่งได้แก่ ทาน (giving offering) คือการให้ เสียสละ แบ่งปันแก่ผู้อื่น เช่น การให้รางวัล สวัสดิการ ที่ดี เป็นต้น

ปิยวาจา (Kindly speech) คือ พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ นุ่มนวล เหมาะแก่บุคคล เวลา สถานที่ พูดในสิ่งที่ประโยชน์ พูดในทางสร้างสรรค์ และเกิดกำลังใจ เช่น การควบคุม การ จูงใจ เป็นต้น

อรรถจริยา (useful conduct) ทำตนให้เป็นประโยชน์ ตามกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ กำลังทรัพย์ และเวลา เช่น การพัฒนาคน การบริหารงานตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น

สมานัตตตา (even and equal treatment) คือทำตนให้เสมอดันเสมอปลาย วางตนเหมาะสมกับ ฐานะ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมทุกข์ร่วมสุข เช่น การสื่อสาร การมอบอำนาจ เป็นต้น

หลักธรรมทั้งหลายนี้ หากผู้นำและบุคคลได้นำไปปฏิบัติก็จะเกิดความมั่นคงและก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน เป็นที่รักและเคารพของผู้อื่น ผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุคโลกาภิวัตน์

บทสรุป

ผู้นำเป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จ เป็นผู้ที่แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา กับ ผู้บังคับบัญชา สามารถทำให้องค์กร ดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย มีอิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ นำทางพฤติกรรมในการทำงาน มีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของ สมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่มีน้ำหนักรวมและเป็นเอกภาพ โดยจะใช้ภาวะผู้นำในการ ปฏิบัติการและอำนวยการโดยใช้กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ภาวะ

ผู้นำมีบทบาท 4 ประการ คือ กำหนดแนวทางหลัก, การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ, การมอบอำนาจ, การสร้างตัวแบบ ผู้นำมีคุณสมบัติที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป ทั้งด้านกายภาพ ความสามารถ บุคลิกภาพ สามารถปรับสภาพการนำ หรือการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีเป้าหมาย เพื่อให้สมาชิกประสบความสำเร็จ ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ คือเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร ความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นไว้วางใจ ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีพลังและมุ่งการปฏิบัติให้บรรลุผล แสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น ชอบที่เสี่ยง สร้างกลยุทธ์ใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการโฆษณาตนเอง และทำให้การขัดแย้งภายในเกิดขึ้นน้อยที่สุด ภาวะผู้นำ เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับตัวแปรอีกมากมายไม่หยุดนิ่ง หากแต่เปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่เสมอ การนำหลักธรรม มาประยุกต์ใช้ก็เพื่อการเป็นผู้นำที่ดี และคำสั่งสอนที่สำคัญๆ ของพระพุทธองค์ที่แสดงถึงลักษณะผู้นำที่ดีควรมีคือ ทศพิธราชธรรม 10 ประการ, อริยฐานธรรม 4, พรหมวิหารธรรม 4, อคติ 4, คหิสุข 4, สังคหะวัตถุ 4, ขันติโสรัจจะ หิริโอตตปปะ, อิทธิบาท 4, เวสสาร์ชกรณะ 5, ยุติธรรม 5, อปริหานิยธรรม 7, นาถกรณธรรม 10, กัลยาณมิตรธรรม 7 และบารมี 10 ประการ (ทศบารมี) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการสมัยใหม่ได้ ผู้นำควรปราศจากอคติ 4 ได้แก่ ฉันทาคติ, โทสาคติ, โมหาคติ, ภยากติ และแนวทางการบริหารเพื่อความสำเร็จ 7 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การให้ความน่าเชื่อถือแก่ทีม การสื่อสารแบบเปิดการสร้างงานให้มีคุณค่า การมอบอำนาจการทำงานเป็นทีม การรู้จักเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม

บรรณานุกรม

- ดิลก ถือกกล้า. (2547). เปรียบเทียบแนวคิดภาวะผู้นำแบบ Principle Centered Leadership กับ Managerial Grid. การบริหารคน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด.
- พงศ์ หรดาล. (2546). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พรทิพย์ อัยยิมานันท์. (2547). Leadership for Organizational Effectiveness: การบริหารคน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2556). พุทธวิธีในการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พิมพ์สวຍ จำกัด.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2544). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สมเด็จพระพรยาวชิรญาณวโรรส. (2511). นวโกวาท. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. นครปฐม: กองพุทธศาสนสถาน.

การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในพื้นที่ตำบลเวียงกาหลง
จังหวัดเชียงราย*

THE DEVELOPMENT OF THE SOLID WASTE MANAGEMENT MODEL
WITH PARTICIPATION OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS
AND COMMUNITIES IN WIANGKALONG SUBDISTRICT,
CHIANG RAI PROVINCE

স্যายันห์ ชัดมโน

Sayun Kudmano

อารยา ประเสริฐชัย

Araya Prasertchai

อนัญญา ประดิษฐ์ปรีชา

Anunya Pradidthaprecha

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย

School of Health Sciences Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

E-mail: sayun_kudmano@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนตัวแทนครัวเรือน จำนวน 400 คน และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนชุมชน จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

* Received 22 December 2023; Revised 11 January 2024; Accepted 12 January 2024

ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือในการวิจัยคือ (1) แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และ (2) แบบประเมินความพึงพอใจก่อนและหลัง การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการขยะมูลฝอยของ ชุมชน ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งและกำจัดขยะ โดยวิธีการเผา ประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในระดับสูง และ 2) รูปแบบการ จัดการขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) ขยะเปียก ให้ทำปุ๋ยหมัก/ถังขยะอินทรีย์หรือ อาหารสัตว์ (2) ขยะรีไซเคิล ให้รวบรวมเพื่อขายหรือนำมาบริจาคเป็นรายได้ช่วยเหลือผู้มีภาวะ พึ่งพิงในชุมชน (3) ขยะอันตราย ให้รวบรวมไว้ตามจุดคัดแยกขยะของหมู่บ้านเพื่อส่งไปกำจัด อย่างถูกต้อง และ(4) ขยะทั่วไป ให้นำไปฝังกลบหรือเผาในเตาเผาครัวเรือน ทั้งนี้เทศบาล ผู้นำ ชุมชน และประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และความพึงพอใจของการพัฒนา รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเพิ่มมากขึ้น จาก ร้อยละ 3.33 เป็น 42.8

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย, การมีส่วนร่วม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ชุมชน

Abstract

This study aimed to (1) explore the solid waste management information of the communities, and (2) develop a solid waste management model with the participation of Local Authority organizations (LAOs) and communities in Wiang Ka Long subdistrict, Wiang Pa Pao district, Chiang Rai province. The action research involved collecting data from a sample of 400 household representatives, and 40 LAO officials and community representatives. The collected data were analyzed using descriptive statistics, frequencies, percentages, means and standard deviations. The tools used in the research were (1) a questionnaire on solid waste management of communities and (2) a satisfaction assessment form before/after developing and using the solid waste management model. The results showed that: (1) The people separated the solid waste before throwing it away and incinerated the unrecles ones. The levels of knowledge, attitudes and behaviors on waste reduction were high at 93.7%, 74.7% and 76.8%, respectively.

(2) Solid waste management models consist of four types of waste management : (i) wet garbage was used for making compost or animal feed; (ii) recyclable waste was to be collected for sale or donation; the proceeds were used for supporting dependent people in the community; (iii) hazardous waste was collected at the village's waste separation site for further proper disposal; and (iv) general waste was to be taken for disposal at a landfill or burning in a household incinerator. In this regard, local municipalities, community leaders and citizens had been encouraged participate and play a role in the solid waste management activities. Based on the satisfaction assessment of the participants, before and after the use of the model, the highest level of satisfaction increased from 3.33% to 42.8%.
Keywords: Solid waste management model, Participation, Local Authority organization, Community

บทนำ

พื้นที่ตำบลเวียงกาหลง ประกอบไปด้วย 15 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 8,989 คน ประกอบไปด้วยครัวเรือน 3,903 ครัวเรือน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565) ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลตำบลเวียงกาหลงยังไม่มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง หรือมีระบบการเก็บขนขยะมูลฝอยให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบแต่อย่างใด (ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2564) ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะล้นชุมชน ปัญหามลพิษจากของเสียที่ปะปนมาจากแหล่งน้ำ กลิ่นของควันที่เกิดจากการเผาขยะ และเกิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสมในชุมชน ตลอดจนการลักลอบนำขยะไปทิ้งนอกพื้นที่ซึ่งอยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน (สัมภาษณ์นายกเทศมนตรีตำบลเวียงกาหลง, 2564)

ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน จึงเป็นทางออกลำดับต้นของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม (participation) ที่กล่าวถึงแนวทางพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเต็มใจส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและยั่งยืนคือ การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่แบบบูรณาการ (วัชรินทร์ อินทพรหม, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในพื้นที่ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ประกอบด้วย ขั้นตอนศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนโดยใช้กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วม Appreciation Influence Control (AIC)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ประชาชนที่เป็นหัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือน ในตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย คัดเลือกโดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน และตัวแทนครัวเรือนเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 40 คน

เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และ แบบประเมินความพึงพอใจก่อนและหลังการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองจากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 95.50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการทิ้งขยะโดยวิธีการแยกขยะที่ขายได้และขายไม่ได้ออกจากกัน ร้อยละ 61.80 และใช้วิธีการกำจัดขยะโดยการเผา ร้อยละ 52.0 2) กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=9.59$, $SD =0.90$) คิดเป็นร้อยละ 93.70 3) กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=9.59$, $SD =0.90$) 4) กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=9.59$, $SD =0.90$) 5) กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=9.59$, $SD =0.90$)

2. พัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วม Appreciation Influence Control(AIC) ซึ่งมีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A)

A1= การวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน นำเสนอข้อมูลจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน การสร้างการรับรู้ร่วมกันถึงสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลเวียงกาหลง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน พบว่า ชุมชนมีปัญหาเรื่องการทิ้งและจัดการขยะมูลฝอยซึ่งต้องการให้เทศบาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เข้ามาบริหารจัดการเก็บ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มสตรีแม่บ้าน พบว่า การจัดการขยะจำพวกเศษอาหารหรือขยะเปียกทำได้ยากและเกิดปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะเน่าเสียเป็นเหตุรำคาญและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค กลุ่มตัวแทนประชาชนในครัวเรือน พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละหมู่บ้านมีรูปแบบที่แตกต่างไม่มีรูปแบบการจัดการขยะที่ชัดเจน ทำให้ในส่วนที่จัดการไม่เหมาะสมอาจสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอันจะเป็นการทำลายระบบนิเวศน์ของชุมชน กลุ่มเทศบาลตำบลเวียงกาหลง พบว่า ได้มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยบางประเภท ได้แก่ ขยะอันตรายชุมชนเพื่อกำจัดอย่างถูกต้อง และขยะรีไซเคิลมีการรับบริจาคขยะรีไซเคิลจาก

ประชาชนที่คัดแยกและนำไปรวบรวมไว้ที่จุดรวบรวมของหมู่บ้าน เพื่อจำหน่ายนํารายได้จัดซื้อผ้าอ้อมผู้ใหญ่และของใช้ที่จำเป็นมอบให้กับผู้ป่วยติดเตียง/ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

A2= การกำหนดอนาคตในด้านทิศทางการพัฒนาเป็นการร่วมกันจึงได้ตกลงร่วมกันว่าตำบลเวียงกาหลงต้องมีการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการขยะด้วยตนเองอย่างครบวงจร ขยายผลสู่การลดปริมาณขยะ สร้างประโยชน์และมูลค่าจากขยะมูลฝอยด้วยการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง มั่นคง เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินงานในชุมชนให้เกิดการบูรณาการจัดการขยะสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2. ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I)

3. I1= การร่วมวางแผนเป้าหมายที่จะมีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันที่มีประสิทธิภาพตามแนวทาง 3Rs คือ (1) Reduce ใช้น้อยหรือลดการใช้ โดยใช้เท่าที่จำเป็น (2) Reuse ใช้ซ้ำ โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้จนไปแล้วแต่ยังสามารถใช้งานได้นำกลับมาใช้อีก (3) Recycle แปรรูปใช้ใหม่ สำหรับบรรจุภัณฑ์บางประเภทอาจจะใช้ซ้ำไม่ได้ โดยจะมีการนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือบริจาคเป็นกองทุนเพื่อสวัสดิการสังคม

4. I2= การจัดลำดับความสำคัญของโครงการโดยได้กำหนดแผนการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในระยะเวลา 3 ระยะ คือ

1. ระยะสั้น 1 ปี คือ จัดประชาคมทุกหมู่บ้านเพื่อชี้แจงแนวทางการคัดแยกให้ชุมชนมีความเข้าใจ จัดทำบันทึกข้อตกลงการทำกิจกรรมส่งเสริมการคัดแยกขยะในชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือและขับเคลื่อนกิจกรรมจากคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างองค์ความรู้/แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภทรวมถึง ประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัดในที่ที่เหมาะสม

2. ระยะกลาง 3 ปี คือ ทำแผนจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดซื้อเตาเผาขยะสำหรับชุมชนมอบขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อปรับปรุงบ่อขยะที่มีอยู่แต่เดิมให้ถูกต้องเป็นไปตามสุขลักษณะที่ดี และส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ของใช้ วัสดุก่อสร้าง หรือ จำหน่ายขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

3. ระยะยาว 5 ปี คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการแปรรูป มูลค่าและสร้างรายได้จากขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม ประกวดครัวเรือนต้นแบบ ชุมชนต้นแบบ ตลอดจนถึงตำบลต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรเป็นรูปธรรม ให้สามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของ

ประชาชนและองค์กรที่สนใจ และส่งผลงานประกวดในระดับจังหวัดและระดับประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control: C) การกำหนดแนวทางหรือคณะทำงานสำหรับดำเนินการ/กิจกรรมเพื่อ แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ดำเนินการโดย

C1= การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. เทศบาลตำบลเวียงกาหลง มีหน้าที่จัดงบประมาณสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและสนับสนุนทรัพยากร ให้บริการวิชาการในการจัดการขยะมูลฝอย ออกข้อบัญญัติให้เอื้อต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และประสานงานความร่วมมือและจัดประเมินผล

2. ผู้นำชุมชน มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ทุกระดับ จัดทำข้อตกลงในชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้นแบบและสร้างแหล่งเรียนรู้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

3. ประชาชน มีหน้าที่ร่วมกิจกรรม/โครงการในการจัดการขยะทุกประเภท ค้นข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของกิจกรรม/โครงการ เพื่อนำสู่การเรียนรู้และพัฒนา และเสนอรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีต่างๆเพื่อเป็นตัวอย่างให้คนในชุมชน

C2= การกำหนดรายละเอียดของแผนการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ใน 3 ช่วงระยะ คือ

1. ระยะสั้น 1 ปี ดำเนินการโดย ผู้นำชุมชนจัดประชาคมทุกหมู่บ้านเพื่อชี้แจงแนวทางการคัดแยกขยะและการกำจัดขยะมูลฝอยแต่ละประเภทตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนที่ได้ร่วมพัฒนาขึ้น

2. ระยะกลาง 3 ปี ดำเนินการโดย เทศบาลตำบลเวียงกาหลงจะทำแผนจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดซื้อเตาเผาขยะสำหรับชุมชนมอบสนับสนุนให้ชุมชนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหรือกลุ่มชุมชนด้วยตนเอง โดยให้มีการกำหนดรูปแบบจัดเก็บ การคัดแยก การขนส่ง และการเก็บค่าใช้จ่ายค่าจัดเก็บขยะในครัวเรือนตลอดจนการส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

3. ระยะยาว 5 ปี ดำเนินการโดย ผู้นำชุมชนและตัวแทนภาคประชาชน ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการแปรรูป มูลค่าและสร้างรายได้จากขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยในภาพรวมมีความพึงพอใจ ในการพัฒนารูปแบบ การจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน หลังการ พัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาคือระดับ มากที่สุด และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.8 และ 6.7 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

การศึกษาศาภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีการ คัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นต่อครัวเรือนในหนึ่งสัปดาห์รวมทุกประเภท ประมาณ 3-7 กิโลกรัม ประชาชนส่วนใหญ่แยกขยะและใช้วิธีการกำจัดขยะที่โดยวิธีการเผา เอง สอดคล้องกับการวิจัยของสิตติธรรม วงษ์อนันต์ และคณะ (2561) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น มีการคัดแยกขยะ มีการใช้ วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือนมากที่สุดโดยการ แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง และขยะที่ทิ้ง มากที่สุดคือ ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร

ด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ประชาชน ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยในครัวเรือน และมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในระดับสูง ซึ่งถือเป็น ความพร้อมในด้านต้นทุนประชาชนที่จะสามารถร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ของตำบลเวียงกาหลง ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการวิจัยของ (ศราวดี ทับผดุง, 2563) พบว่า กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย อยู่ใน ระดับสูง มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง

2. พัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและชุมชนในตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วม Appreciation Influence Control (AIC) พบว่า ได้มีการสร้างการรับรู้ร่วมกันถึงสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยใน พื้นที่ตำบลเวียงกาหลง ในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ต้องการ

ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เข้ามาบริการจัดเก็บ การจัดการขยะขยะเปียกในงานชุมชนต่าง ๆ ทำได้ยากและเกิดปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะเน่าเสียเป็นเหตุรำคาญและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และการไม่มีรูปแบบการจัดการขยะที่ชัดเจน จนนำไปสู่กระบวนการร่วมวางแผนเป้าหมายที่จะรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการขยะด้วยตนเองอย่างครบวงจร ขยายผลสู่การลดปริมาณขยะโดยภาพรวมของตำบลเวียงกาหลง สร้างประโยชน์และมูลค่าจากขยะมูลฝอย โดยประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการตามแนวทาง 3Rs คือ (1) Reduce ใช้น้อยหรือลดการใช้ โดยใช้เท่าที่จำเป็น (2) Reuse ใช้ซ้ำ โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้กันไปแล้วแต่ยังสามารถใช้งานได้นำกลับมาใช้อีก และ (3) Recycle แปรรูปใช้ใหม่ หรือคัดแยกเพื่อจำหน่าย ซึ่งได้กำหนดขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ประเภท มีวิธีการจัดการ คือ (1) ขยะเปียก ให้ทำปุ๋ยหมัก/ถังขยะอินทรีย์หรืออาหารสัตว์ (2) ขยะรีไซเคิล ให้มีการรวบรวมเพื่อขายเป็นรายได้ของครอบครัวหรือนำมาบริจาคให้เทศบาลนำรายได้ช่วยเหลือผู้มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน (กองทุนบุญ) (3) ขยะอันตราย ให้รวบรวมไว้ตามจุดคัดแยกขยะของหมู่บ้านเพื่อเทศบาลจะเข้าไปเก็บรวบรวม และ (4) ขยะทั่วไป ให้นำไปทิ้งบ่อขยะของหมู่บ้านเพื่อฝังกลบหรือเผาในเตาเผาครัวเรือน โดยได้กำหนดให้เทศบาล ผู้นำชุมชน และประชาชน มีส่วนร่วมและบทบาทในกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การกำหนดนโยบายในชุมชน การสนับสนุนงบประมาณ การเป็นครัวเรือนต้นแบบ การประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจและความร่วมมือ การออกข้อกำหนดบังคับใช้ในพื้นที่ ตลอดจนการร่วมเป็นผู้ประเมินผล หรือคืนข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อนำสู่การเรียนรู้และพัฒนาผ่านกิจกรรมส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน และโครงการจัดทำแผนจัดหาเตาเผาขยะขนาดเล็กในชุมชน เป็นไปตามการประยุกต์ใช้กระบวนการตามทฤษฎี Appreciation Influence Control (AIC) ใน 3 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A) โดยการร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์และวางแผนเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I) โดยการกำหนดกิจกรรมที่เป็นรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมนั้นร่วมกัน และขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control: C) โดยการมอบหมายภารกิจหน้าที่และกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ (อภิชาติ กองเงิน, 2564) พบว่า จัดการขยะทั่วไปเน้นการคัดแยก ที่

ครัวเรือน และใช้มาตรการจัดการในชุมชนอย่างเหมาะสม ได้แก่ ขยะรีไซเคิล ดำเนินการโดยชุมชนคัดแยกและจำหน่ายเป็นรายได้ ขยะเปียก ดำเนินการโดยจัดทำหลุมกำจัดขยะในครัวเรือนและส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก และขยะมูลฝอยทั่วไป ดำเนินการโดยลดปริมาณการใช้และกำจัดอย่างถูกต้อง ในส่วนของขยะอันตรายให้ทิ้งลงถังขยะอันตรายในท้องที่การบริหารส่วนตำบลจัดวางไว้ให้

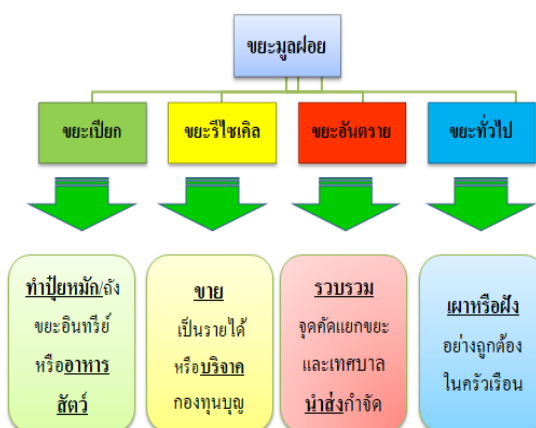
4. ความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ก่อนและหลังดำเนินการประเมินความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ก่อนและหลังดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนพบว่า มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุดเพิ่มมากขึ้น จากร้อยละ 3.33 เป็น 42.8 และความพึงพอใจระดับมาก จากร้อยละ 31.11 เป็น 50.6 ซึ่งถือว่าผู้เข้าร่วมการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยมีความเชื่อมั่นว่า รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่พัฒนาขึ้นนี้จะทำให้เทศบาลตำบลเวียงกาหลง มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องและแนะนำวิธีการจัดการขยะแต่ละประเภทอย่างถูกวิธี จะสามารถทำให้ครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภทอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (ชนิดา เพชรทองคำ และคณะ, 2554) พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้กระบวนการหรือเทคโนโลยีที่ร่วมกันพัฒนาหรือคัดเลือกขึ้น อยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 80 ในภาพรวม คือ การมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันที่มีประสิทธิภาพยึดหลักการการคัดแยกและจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ตามแนวทาง 3Rs คือ (1) Reduce ใช้น้อยหรือลดการใช้ โดยใช้เท่าที่จำเป็น (2) Reuse ใช้ซ้ำ โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานไปแล้วแต่ยังสามารถใช้งานได้นำกลับมาใช้อีก (3) Recycle แปรรูปใช้ใหม่ สำหรับบรรจุภัณฑ์บางประเภทอาจจะใช้ซ้ำไม่ได้ โดยจะมีการนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือบริจาคเป็นกองทุนเพื่อสวัสดิการสังคมและได้ร่วมกันกำหนดประเภทของขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทได้กำหนดรูปแบบการจัดการ คือ

1. ขยะเปียก ให้ทำปุ๋ยหมัก/ถังขยะอินทรีย์หรือนำไปเป็นอาหารสัตว์

2. ขยะรีไซเคิล ให้มีการรวบรวมเพื่อขายเป็นรายได้ของครอบครัวหรือนำมาบริจาคให้เทศบาลนำรายได้ช่วยเหลือผู้มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน (กองทุนบุญ)
3. ขยะอันตราย ให้รวบรวมไว้ตามจุดคัดแยกขยะของหมู่บ้านเพื่อที่เทศบาลจะเข้าไปเก็บรวบรวมนำส่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายกำจัดอย่างถูกต้อง
4. ขยะทั่วไป ให้นำไปทิ้งบ่อขยะของหมู่บ้านเพื่อฝังกลบหรือเผาในเตาเผาขนาดเล็กในครัวเรือน ซึ่งในอนาคตเทศบาลตำบลเวียงกาหลงจะวางแผนจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดซื้อเตาเผาขยะสำหรับชุมชนมอบสนับสนุนให้ชุมชนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหรือกลุ่มชุมชนด้วยตนเอง (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตำบลเวียงกาหลง

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย 1) การศึกษาสภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน และมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในระดับสูง 2) กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนเป็นไปตามการประยุกต์ใช้กระบวนการตามทฤษฎี Appreciation Influence Control (AIC) ใน 3 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A) โดยการร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์และวางเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I) โดยการ

กำหนดกิจกรรมที่เป็นรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมนั้นร่วมกัน และขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control: C) โดยการมอบหมายภารกิจหน้าที่และกำหนดรายละเอียดของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ3) ประชาชนมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุดเพิ่มมากขึ้น มีความเชื่อมั่นว่า รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่พัฒนาขึ้นนี้จะทำให้เทศบาลตำบลเวียงกาหลง มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องและแนะนำวิธีการจัดการขยะแต่ละประเภทอย่างถูกต้อง จะสามารถทำให้ครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภทอย่างถูกต้อง และ 2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) เทศบาลควรเป็นผู้ประสานดำเนินการตามรูปแบบจัดการขยะมูลฝอยที่ร่วมกันกำหนดไว้อย่างจริงจังต่อเนื่อง 2) ควรมีการนำรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปเป็นส่วนหนึ่งในการออกข้อบัญญัติชุมชนเทศบาลและประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติในชุมชนมากยิ่งขึ้น 3) ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานและร่วมกันประเมินผล เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง 4) ควรนำผลของการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ในการวิจัยเพื่อประเมินความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน เมื่อมีการดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนดขึ้นนี้ผ่านช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม และ5) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อค้นหาปัจจัยของความสำเร็จหรือปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

บรรณานุกรม

- ชนิดา เพชรทองคำ และคณะ. (2554). การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดย การมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม จังหวัดเพชรบุรี. ใน (รายงานการวิจัย). ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม.
- นายครรชิต วงศ์วรรณ. สัมภาษณ์นายกเทศมนตรีตำบลเวียงกาหลง. (1 พฤศจิกายน 2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและชุมชน ในพื้นที่ตำบลเวียงกาหลง จังหวัดเชียงราย. (สายนธ์ ชัดมโน, ผู้ สัมภาษณ์).

- ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2564). ข้อมูลขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มผ.2). เรียกใช้เมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://waste.dla.go.th>.
- วัชรินทร์ อินทพรหม. (2557). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(3), 278-289.
- ศราวดี ทับผดุง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร (รายเดือน). เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2565 จาก <https://stat.bora.dopa.go.th>
- สิตศรัธ วงศ์อนันต์ และคณะ. (2561). การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ 10 ตำบลขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์, 2(3), 32-47.
- อภิชาติ กองเงิน. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลน้ำซุ่น อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิจัยการพยาบาลและการสาธารณสุข, 1(1), 55-64.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี
โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4
ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี*

DEVELOPING ACADEMIC ACHIEVEMENT ON DEVELOPMENT OF THE
THONBURI KINGDOM BY ADOPTING JIGSAW 2 COOPERATIVE
LEARNING TECHNIQUE FOR 2ND LEVEL OF SECONDARY
EDUCATION STUDENTS, MUNICIPALITY 4 LOPBURI MUNICIPAL
DEMONSTRATION SYSTEM SCHOOL

พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร

Phanthip Petchvichit

นันทวัส อินธานี

Nunthawas Inthanee

ทิตยา ชุมก

Thitaya Choomok

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ประเทศไทย

Thepsatri Rajabhat University, Thailand

E-mail: Nantawas1535@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

* Received 27 December 2023; Revised 19 January 2024; Accepted 23 January 2024

หลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ภาคเรียนที่ 1/2566 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 40 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี จำนวน 10 แผน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจแบบปรนัย 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า T-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ 2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49)

คำสำคัญ: เทคนิคจิ๊กซอว์ 2, การศึกษาผลสัมฤทธิ์, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop the learning plan through cooperative learning using the Jigsaw 2 technique. 2) investigate the students' learning achievement after employing the cooperative learning using Jigsaw 2 technique, and 3) study the students' satisfaction after employing the cooperative learning using Jigsaw 2 technique. The sample consisted of 40 students of Matthayom 2/6 from Matthayom 2 Students, Tassaban 4 Municipal Demonstration System School, Lopburi, in the first semester of the academic year 2023, employing cluster random sampling. The research instruments used were the 10 learning activity plans of the Evaluation of the Thonburi Kingdom, the 30-question multiple-choice academic achievement test, and the 20-item

satisfaction survey with a five-point rating scale. The statistics used in this research were the mean, standard deviation, and dependent t-test. The findings revealed that 1. The result of the development of the learning plan on the title of the evaluation of the Thonburi Kingdom by the expert was at a high level. 2. The students had higher academic achievement after learning than before learning at the .05. level of significance. 2. Overall The students' satisfaction after employing cooperative learning using the Jigsaw 2 technique was at a higher level ($X = 4.49$).

Keywords: Jigsaw 2, Achievement studies, Satisfaction

บทนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ หลายสาขา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก ตรงกับวิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา (2563) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของรายวิชาสังคมศึกษา คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะต่าง ๆ เช่นทักษะด้านสังคม การคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการสร้างพลเมืองดีของประเทศ อันจะเป็นรากฐานของความเป็นพลโลกต่อไป (ทิพวรรณ สลิอ่อน และคณะ, 2564) แต่เนื่องจากด้วยสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในระดับมัธยมของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมีเป็นการสอนแบบบรรยายเป็นกลุ่มใหญ่ เน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนน้อย ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องปรับเปลี่ยนการสอนจากการมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้มาเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เปลี่ยนจากกลุ่มใหญ่มาเป็นกลุ่มย่อย จัดสภาพการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน (ปิยนุช วงศ์กลาง, 2562)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธีหนึ่ง มีวิธีการหลัก ๆ ได้แก่ การจัดกลุ่มศึกษาเนื้อหา การทดสอบ คิดคะแนน ให้รางวัล (ณัฏฐวัฒน์ จันทรโท, 2563) ซึ่งเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ถูกพัฒนาโดยโรเบิร์ต อี สลาวิน (Slavin) (1995) ซึ่งพัฒนามาจากเทคนิคจิ๊กซอว์เดิม โดยมีการจัดกลุ่มผู้เรียนคละตามความสามารถกลุ่มละ 4 - 6 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายงานหรือสาระให้ศึกษาค้นคว้า สมาชิกที่ได้รับมอบหมายงานแต่ละกลุ่มจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน จนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา จากนั้นผู้เชี่ยวชาญกลับไปสอนหรืออธิบายให้สมาชิกในกลุ่ม ตนเองฟังเมื่อผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและคิดคะแนนพัฒนาการเรียนรู้โดยเฉลี่ยรวมเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาการเรียนรู้สูงสุดจะได้รับรางวัลเป็นการยกย่องชมเชยหรือประกาศผลงาน การใช้เทคนิคการสอนแบบจิ๊กซอว์ 2 นี้ ผู้สอนต้องติดตามดูแลการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และคอยปรับแก้พฤติกรรมในการทำงานกลุ่มของสมาชิกโดยตลอด จนกว่าผู้เรียนคุ้นเคยและปฏิบัติได้เอง เทคนิคนี้จึงเหมาะที่จะใช้ในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน เช่น วิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาไทย เป็นต้น ทิพวรรณ สลืออ่อน และคณะ (2564) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ของ สุรัชดี สุภาพ (2562) เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักร การเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ซึ่งตรงกับงานวิจัยของทิพวรรณ สลืออ่อน และคณะ (2564) (2564) เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย และสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพนั้น ครูผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเตรียมสู่โลกอนาคต กระทรวงศึกษาธิการ (2562) แต่จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความสนใจในการเรียน เนื่องจากสาระการเรียนรู้สังคมศึกษารายวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหามากเน้นการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ต้องใช้เวลาอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาานาน รวมถึงตัวผู้สอนที่ยังมีการสอนแบบเดิม ๆ คือ

การสอนแบบบรรยายตามหนังสือเรียนซึ่งไม่ดึงดูดความสนใจในการเรียนเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจในการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน รวมถึงศึกษาศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 3 และวิชาอื่น ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2553) กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาบทเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รายวิชาประวัติศาสตร์ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี สังกัด กองการศึกษาเทศบาลเมืองลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี จำนวน

292 คน ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดของทิววรรณ สลืออ่อน และคณะ (2564) มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน 3) ขั้นศึกษากลุ่มย่อย 4) ขั้นทดสอบกลุ่มย่อย และ 5) ขั้นยกย่องกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 10 แผน แล้วนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความชัดเจนให้ข้อมูลประกอบที่สามารถขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ พบว่า มีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี จำนวน 40 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก-ง่ายอยู่ระหว่าง 0.39-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) อยู่ระหว่าง 0.20-0.60 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder & Richardson (1937) เท่ากับ 0.97

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินความพึงพอใจตามแนวคิดของ Melo, A. J. et al (2017) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล และ 3) ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ จำนวน 20 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนเทศบาล 4 ระบบสาธิตเทศบาลเมืองลพบุรี จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธี Item Total Correlation ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ของเพียร์สัน (r_{xy}) พบว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.52 และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) Cronbach, L. J. (1990) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมรวม 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 การศึกษา 2566

3.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.5 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบแบบที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent T-test) กำหนดความ มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สามารถนำผลการวิจัย มาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค จิ๊กซอว์ 2 ปรากฏผลดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรธนบุรี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรธนบุรี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พัฒนาการด้านการเมือง การปกครอง 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พัฒนาการด้านการเมือง การปกครอง 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง พัฒนาการด้านสังคม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การเสื่อมอำนาจของอาณาจักรธนบุรี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ภูมิปัญญาไทยสมัยธนบุรี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง วัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรธนบุรีผู้วิจัยออกแบบได้จัดกิจกรรม จำนวน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอนนี้ ครูผู้สอนจะกล่าวทักทายนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ต่อด้วยการทบทวนความรู้ที่เรียนไปในคาบเรียนที่ผ่านมาคือเหตุการณ์การเสียกรุงครั้งที่ 2 โดยใช้วิธีถามคำถามกระตุ้นความคิด เช่น เหตุการณ์การเสียกรุงครั้งที่ 2 เกิดขึ้นในแผ่นดินพระมหากษัตริย์พระองค์ใด สาเหตุของการเสียกรุงครั้งที่ 2 มีอะไรบ้าง เป็นต้น จากนั้นจึงใช้คำถามในการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น ใครเป็นผู้ที่จะกอบกู้เอกราชหลังการเสียกรุงครั้งที่ 2 เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ชี้นสอน

ขั้นตอนนี้ ครูผู้สอนจัดกลุ่มนักเรียนให้มีสมาชิกที่มีความสามารถละกัน จำนวนสมาชิกในกลุ่ม 5 คน จากนั้นแจกเอกสารให้กลุ่มละ 1 ชุด ครูผู้สอนเริ่มอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี เหตุการณ์หลังการเสียกรุงครั้งที่ 2 ปัจจัยในการสถาปนาอาณาจักรธนบุรีขึ้นเป็นราชธานีแทนกรุงศรีอยุธยา

ขั้นที่ 3 ชี้นศึกษากลุ่มย่อย

ขั้นตอนนี้ ครูผู้สอนแบ่งเนื้อหาของเอกสารที่แจกไว้ในขั้นตอนที่ 2 ออกเป็น 5 ส่วน ตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของตัวเองที่ได้รับ เมื่อปล่อยนักเรียนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ระยะเวลาหนึ่ง ครูผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสลายกลุ่มและจับกลุ่มใหม่โดยให้สมาชิกกลุ่ม ไม่ซ้ำกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่ม ทำ

แบบนี้ 3 ครั้งแล้วจึงให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มเดิมที่ครูจัดไว้ให้ดังเดิมเพื่อให้นักเรียนแต่ละคนนำความรู้ที่ไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนกลุ่มอื่นมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นทดสอบกลุ่มย่อย

ขั้นตอนนี้ เมื่อนักเรียนกลับเข้ากลุ่มเดิม ครูผู้สอนแจกแบบทดสอบทำยบทเรียนการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อแจกให้นักเรียนแต่ละคน คนละ 1 ชุด โดยให้นักเรียนแต่ละคนทำโดยใช้ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนภายในกลุ่มและต่างกลุ่ม จากนั้นจึงนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนที่ได้มารวมเป็นคะแนนกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นยกย่องกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนนี้ ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยแบบทดสอบ ครูอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนสงสัย กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด จะได้รับรางวัลและการชมเชยจากครูผู้สอนและเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค จิกซอร์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิกซอร์ 2

(n=40)

การทดสอบ	คะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	15.50	2.14	18.42*	.00
หลังเรียน	30	19.45	1.20		

* มีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (ค่าเฉลี่ย 19.45, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.20) สูงกว่าก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 15.50, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค จิกซอร์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค จิกซอร์ 2

องค์ประกอบ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึง พอใจ
ด้านเนื้อหา				
ข้อ 1	เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.35	1.50	มาก
ข้อ 2	หัวข้อชัดเจน เข้าใจง่ายไม่ คลุมเครือ	4.25	1.50	มาก
ข้อ 3	เนื้อหามีความหลากหลาย	4.30	1.25	มาก
ข้อ 4	นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ ด้วยตัวเอง	4.75	1.85	มากที่สุด
ข้อ 5	นักเรียนชอบที่จะเรียนใน รายวิชาประวัติศาสตร์ 3	4.50	1.65	มาก
ด้านกิจกรรมการสอนและสื่อการสอน				
ข้อ 6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานกลุ่ม	4.20	1.50	มาก
ข้อ 7	กิจกรรมทำให้นักเรียนเกิด ความกระตือรือร้น	4.25	1.50	มาก
ข้อ 8	มีกิจกรรมช่วยกระตุ้น ความคิดนักเรียน	4.75	1.25	มากที่สุด
ข้อ 9	นักเรียนชอบทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม	4.80	1.85	มากที่สุด
ข้อ 10	กิจกรรมมีความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ	4.50	1.65	มาก
ข้อ 11	นักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่ง กันและกันในกลุ่มได้	4.30	1.50	มาก

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความพึง พอใจ
ข้อ 12	สื่ออินโฟกราฟิกช่วยให้ เข้าใจเนื้อหาที่เรียนยิ่งขึ้น	4.25	1.50	มาก
ข้อ 13	สื่ออินโฟกราฟิกมีขนาด อักษรเหมาะสม ชัดเจน	4.80	1.25	มากที่สุด
ข้อ 14	เนื้อหาอินโฟกราฟิกสื่อ ความหมายได้ดี เข้าใจง่าย	4.75	1.85	มากที่สุด
ข้อ 15	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาจาก สื่ออินโฟกราฟิกได้เร็ว	4.50	1.65	มาก
ข้อ 16	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาจาก สื่ออินโฟกราฟิกได้เร็ว	4.50	1.50	มาก
ข้อ 17	สื่ออินโฟกราฟิกมีความ แปลกใหม่ น่าสนใจ	4.25	1.75	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
ข้อ 18	นักเรียนชอบทำแบบฝึกหัด จากการใช้สื่ออินโฟกราฟิก	4.50	1.25	มาก
ข้อ 19	นักเรียนภาคภูมิใจที่ครู ชมเชยและรางวัลที่ได้รับ	4.85	1.80	มากที่สุด
ข้อ 20	การให้คะแนนแบบกลุ่ม เหมาะสม	4.50	1.50	มาก
รวม		4.49	1.55	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจ ต่อเทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.49, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.55) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า นักเรียนภาคภูมิใจที่ครูชมเชยและรางวัลที่ได้รับ

(ค่าเฉลี่ย = 4.85, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.80) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือนักเรียนชอบทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้รับ (ค่าเฉลี่ย = 4.80, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.85) อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.20, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.50) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ 2 เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี สามารถนำผลมาอภิปรายได้ ดังนี้ ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ฝึกความสามารถในการเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นอย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยศึกษาขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสม โดยการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ 2 เนื้อหาตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาประวัติศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญทางการสอนวิชาสังคมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ แก้วบุญเรือง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการทดสอบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างมีค่าประสิทธิภาพ 80.40/80.90 และเช่นเดียวกับการศึกษาของวรรณภา ภูแข่งหมอก และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพุทธประวัติ โดยใช้เทคนิคแบบจิ๊กซอว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านบึง มีพัฒนาการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของเรื่องพุทธประวัติโดยใช้เทคนิคแบบจิ๊กซอว์เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำผลมาอภิปรายได้ ดังนี้ ผลการเปรียบเทียบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ฝึกความสามารถในการเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาและระบุปัญหา พร้อมทั้งวางแผนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามความเข้าใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพันธ์ พิงตาสง และ ทิพพาพร จงวรกุล (2563) ได้ทำการศึกษารื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน โดยหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.57 คิดเป็นร้อยละ 45.41 และก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.21 คิดเป็นร้อยละ 29.64 และเช่นเดียวกับการศึกษาของทรงพล ธีระสาย และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษารื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เรือง ค่ากลางของข้อมูลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การทดสอบคะแนนของผู้เรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 7.49 คะแนนและมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 15.08 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้ผลการศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 มุ่งให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ฝึกความสามารถในการเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นอย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบกับการที่ครูผู้สอนได้มีการนำสื่ออินโฟกราฟิกมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนซึ่งถือว่าแปลกใหม่ และน่าสนใจสำหรับนักเรียน อีกทั้งสื่ออินโฟกราฟิกเป็นการนำเอาเนื้อหาในตำราเรียนที่มีเยอะ และเข้าใจยากมาสรุปให้มีความเข้าใจง่ายมากขึ้น รวมไปถึงการเลือก

ของรางวัลที่เหมาะสมกับนักเรียนทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ภูแขงหมอก และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพุทธประวัติ โดยใช้เทคนิคแบบจิ๊กซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง พุทธประวัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านบึง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.44) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่น่าสนใจการสอนมีเนื้อหาครบถ้วนการเรียนมีความสนุกสนานชอบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์มีความตั้งใจทำแบบทดสอบ และได้รับคำชมเชย ตามลำดับ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.38) และเช่นเดียวกับการศึกษาของศิริณา น้อยสว่าง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.21)

องค์ความรู้ใหม่

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2

ผู้วิจัยพบผลสรุป และข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. สรุป 1.1) ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรนบุรี ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน 1.2) ผลการเปรียบเทียบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 1.3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2.ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ 2.1.1) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ครูควรอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม จุดมุ่งหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินการ รายละเอียดของงานและขั้นตอนในการทำงานให้ละเอียด เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง และไม่เกิดปัญหา ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ และ 2.1.2) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ และกระตุ้นให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนควรเพิ่มเติมจัดกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุ้นเคยกันในกลุ่ม มีความกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น และ 2.2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ 2.2.1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และ 2.2.2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อบูรณาการให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนภาคภูมิใจที่ครูชมเชยและรางวัลที่ได้รับ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (14 พฤศจิกายน 2562). ข่าววงการศึกษ: การจัดการเรียนการสอนในยุคโลกดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/>.
ณัฏฐวัฒน์ จันทรโท. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Jigsaw ร่วมกับเทคนิค Scaffolding เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของทวีปยุโรป ที่มีต่อความสามารถในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความ

- คงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทรงพล ธีระสาย และคณะ. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 2(1), 1-12.
- ทิพวรรณ สลืออ่อน และคณะ. (2564). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6. HRD Journal, 12(1), 42-55.
- ปิยนุช วงศ์กลาง. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารศึกษาศาสตร์, 30(2), 101-109.
- ภาณุพงศ์ แก้วบุญเรือง. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียน เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, 3(8), 118-132.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณภา ภูแข่งหมอก และคณะ. (2565). การพัฒนาความเชื่อมโยงทางวิชาการของพุทธประวัติ โดยเทคนิคจิ๊กซอว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(7), 120-134.
- วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา. (2563). สังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระพันธ์ พิงตาแสง และ ทิพพาพร จงวรกุล. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิคจิ๊กซอว์. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 3(1), 93-105.

- ศิริินภา น้อยสว่าง. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17(1) (32), 257-264.
- สุรัสวดี สุภาพ. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 13(3), 80-89.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). The Theory of The Estimation of Test Reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151-160.
- Melo, A. J. et al. (2017). Service Quality Perception, Online Visibility, and Business Performance in Rural Lodging Establishments. *Journal of Travel Research*, 56(2), 250-262.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research, and Practice* (2nd ed.). Boston: Allyn & Bacon.

การใช้เอกลักษณ์จากประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี*
USING A UNIQUE SCULPTURE OF CONTEMPORARY CREATIVITY
IN ORDER TO PROMOTE TOURISM IN CHAO SAMRAN BEACH,
PHETCHABURI

สรไกร เรืองรุ่ง

Sorrakrai Ruangrung

มลธิชา โอซาวะ

Monticha Ozawa

บัณฑิตพงษ์ ศรีอำนวย

Bundidpong Srimnuay

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

Email: bundidpong.s@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหาแนวทางการใช้เอกลักษณ์จากผลงานประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่จังหวัดเพชรบุรี และ 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยประจำจังหวัดเพชรบุรี เรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” ที่มีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกิดจากกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ มาสู่วิธีการและขั้นตอนการสร้างสรรค์ให้ได้มาซึ่งผลงานศิลปะที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่โดยการวิธีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์

* Received 11 August 2023; Revised 25 December 2023; Accepted 12 January 2024

แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และการวิเคราะห์องค์ประกอบความสมบูรณ์สวยงามด้วยองค์ประกอบทางศิลปะและความงามทางทัศนียภาพของพื้นที่ ซึ่งในการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานให้เข้ากับพื้นที่นั้นจะสร้างสรรค์ผลงานตาม จิตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกของส่วนตัวไม่ได้ ผลการวิจัยของการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” พบว่า สามารถส่งเสริมภูมิทัศน์ และสร้างเอกลักษณ์ให้กับพื้นที่ได้ และทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าของผลงานศิลปะที่มีต่อสังคม

คำสำคัญ: ประติมากรรมร่วมสมัย, ส่งเสริมการท่องเที่ยว, เอกลักษณ์

Abstract

This research has the objectives: 1) To study and find ways to use the uniqueness of creative contemporary sculptures in Phetchaburi Province. Promote cultural tourism to Phetchaburi Province. And 2) To create a contemporary sculpture for Phetchaburi Province on the topic “Art for Pleasure” that is related to the context of the Hat Chao Samran Subdistrict area. Phetchaburi Province It is qualitative research (Qualitative Research). The creation of works of art comes from the creative process. Come to the methods and steps to create a work of art that meets the needs of the area by interviewing stakeholders. By selecting a purposive sampling (Purpose Sampling) using the In-depth Interview method and analyzing the elements of beauty with artistic elements and scenic beauty of the area. In the study, it was found that creating works to suit the area would not allow creating works according to personal imagination, emotions, and feelings. Research results of the creation of sculptures “Art for Pleasure” found that it can promote the landscape and create a unique identity for the area and allowing people in the area to participate and see the value of art's impact on society

Keyword: Contemporary, Promote tourism, unique

บทนำ

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม คือศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชนซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย อีกทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญทางกายภาพซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจลดความแข็งกระด้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ แม้กระทั่งพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ อาทิเช่น สวนสาธารณะ และชายหาดต่าง ๆ เป็นต้น (สรไกรรุ่ง, 2560)

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard) : แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความสนใจพิเศษของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถเพิ่มเติมได้อีกมากมายตามความนิยมของคนในแต่ละยุคสมัย เมื่อมีการระบุชี้ชัดว่ากิจกรรมนั้น ๆ สามารถให้ความรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ปัจจุบันมีปรากฏอยู่หลาย ๆ แห่ง ตัวอย่าง เช่น พิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ อุทยานธรรมชาติและเทคโนโลยี่ และ MICE (Meeting & Incentives & Conventions & Exhibitions) เป็นต้น (เพชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ, 2564)

หาดเจ้าสำราญเป็นชื่อชายหาดแห่งหนึ่งที่ถูกตั้งขึ้นจากความสุข ความสำราญซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มชายฝั่งทางทิศตะวันออกหรืออ่าวไทย ชายหาดช่วงของพื้นที่หาดเจ้าสำราญเป็นหาดทรายขาวที่เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจด้วยบรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้มีสัตว์น้ำนานาชนิดเข้ามาอาศัยเพื่อดำรงชีวิตและหาอาหาร ดังเช่น “วาฬบรูด้า” บรูด้าเป็นวาฬขนาดใหญ่ เลี้ยงลูกด้วยนม และเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ปัจจุบันวาฬบรูด้าเป็นสัตว์ที่มีบทบาททำให้คนในพื้นที่ตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญ เนื่องจากเป็นสัตว์อนุรักษ์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ได้ (สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 เพชรบุรี, 2563)

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ที่สามารถเข้ามามีส่วนในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้แก่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประติมากรรมต่าง ๆ กับการท่องเที่ยวมีส่วนน้อยมาก ทั้งไม่มีการประชาสัมพันธ์ด้าน

ประติมากรรมร่วมสมัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ การศึกษาวิจัยมุ่งเน้นการวิเคราะห์หากระบวนการในการนำประติมากรรมร่วมสมัยมาเป็นเครื่องมือในการ ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว การนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานตามหลักการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี ทั้งช่วยเพิ่มความหลากหลายให้แก่รูปแบบของการท่องเที่ยวให้มากขึ้นสร้างประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวและก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างคุณค่าให้กับประติมากรรมร่วมสมัย ประจำจังหวัดเพชรบุรีให้มีความโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวมากขึ้น สุดท้ายเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้กับการพัฒนาสามารถนำมาใช้เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาแนวทางการใช้เอกลักษณ์จากผลงานประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยประจำจังหวัดเพชรบุรี เรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” ที่มีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกิดจากกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ มาสู่วิธีการและขั้นตอนการสร้างสรรค์ให้ได้มาซึ่งผลงานศิลปะที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่โดยใช้วิธีการ ดังนี้

- 1) การศึกษาในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงข้อมูลทางกายภาพบริเวณ หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

1.1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่

โครงการวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง การใช้เอกลักษณ์จากประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตั้งบริเวณชายหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 1 ภาพบริเวณหาดชมวาฬ

ถ่ายวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565

หาดเจ้าสำราญเป็นชื่อตำบลหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งลักษณะของตำบลหาดเจ้าสำราญ มีชายหาดเล็กๆอยู่หลายจุด เนื่องจากชายทะเลมีกองหินกั้นคลื่นน้ำซึ่งทำให้ทรายพัดมาทับน้ำ จึงได้พื้นที่ ที่มีลักษณะที่เป็นชายหาดเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดจุดติดตั้งผลงานไว้ที่หาดชมวาฬ ซึ่งเป็นชายหาดที่มีบริเวณกว้าง โปร่งและเงียบสงบ เพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวทาง เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจึงมีโครงการที่จะประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัส กับธรรมชาติที่มีความเงียบสงบ ร่มรื่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างเอกลักษณ์ ให้กับพื้นที่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดจุดติดตั้งผลงานลงที่บริเวณหาดชมวาฬ

1.2) วิเคราะห์แนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

แนวคิด คือ การจัดระเบียบเรียบเรียงความคิด ที่สำคัญต้องแสดงทัศนะหรือความคิด ในเรื่องที่ต้องการทำ ต้องเอาความคิดของตนเองมาตีความว่าจะทำอะไร ดังนั้น ในการวิเคราะห์ แนวคิดของการวิจัยสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนี้ จึงเป็นการนำแนวคิดมาตีความ เพื่อให้ได้ข้อมูล

1.3) วิเคราะห์ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎี คือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและทดลองหลายครั้งหลายหนจนสามารถ อธิบายข้อเท็จจริง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จึงเป็นผลให้สมมติฐานกลายเป็น ทฤษฎี ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ ทฤษฎีโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ทฤษฎีทางความงาม

ทฤษฎีทางความงามนั้นไม่สามารถจำกัดความได้อย่างแท้จริง แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับทฤษฎีทางความงาม อาจจะแตกต่างกันบ้างตามทัศนคติ แต่ความงามคือสภาพภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และความชื่นชมผ่านการเข้าใจและรับรู้ถึงความสมดุล สัดส่วน และ แรงดึงดูด ของสิ่งๆนั้น ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ สถานที่ ดนตรี ศิลปะ หรือ ความคิด

(2) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมี และความหมายของความคิดสร้างสรรค์ มีแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ทัศนะของแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตามความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน และแต่ละบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกัน (สุชาติ เถาทอง, 2559) ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน และสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ การพัฒนาความคิด และสร้างความเข้าใจ

(3) ทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์

การจัดองค์ประกอบทางศิลปะ เป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรง และคุณค่าทางด้านเรื่องราวคุณค่าทางด้านรูปทรงเกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ อันได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ซึ่งแนวทาง ในการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้นเรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition)

1.4) วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการหาคุณลักษณะของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรม เรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” กับสถานที่ติดตั้งผลงาน คือ หาดชมวาฬ ตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในการริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ”

2) วิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

วิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิธีคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีวิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

2.1) ปัญหาและการสร้างภาพลักษณ์ของสถานที่ติดตั้งผลงาน

หาดชมวาท อยู่ที่บ้านหาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ตั้งอยู่ฝั่งอ่าวไทย ซึ่งที่ผ่านๆมายังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากนัก แต่ปัจจุบันตำบลหาดเจ้าสำราญมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่กำลังมีการพัฒนาทำให้เป็นที่รู้จักและเป็นตัวเลือกในวันพักผ่อนของคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ ผนวกกับความนิยมในการชมวาฬบรูด้าที่เป็นส่วนสำคัญในการดึงดูดและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับหาดชมวาท ตำบลหาดเจ้าสำราญด้วยการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปทรงของวาฬบรูด้า เพื่อติดตั้งบริเวณหาดชมวาท

2.2) ที่มาและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ติดตั้ง ด้วยการศึกษาค้นคว้า อาทิเช่น ประวัติความเป็นมา บริบทของพื้นที่ รวมทั้งปัญหา และการสร้างภาพลักษณ์ให้กับพื้นที่ติดตั้งผลงาน จนเกิดแนวความคิดรวบยอดในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” การหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

3) การหาจินตภาพสมมุติ

การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง การใช้เอกลักษณ์จากประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับสถานที่ติดตั้งผลงาน ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ถึงบริบทของตำบลหาดเจ้าสำราญโดยเฉพาะบริเวณหาดชมวาท รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำมาเป็นประเด็นในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งมีความสัมพันธ์กับสถานที่ดังกล่าว โดยได้วิเคราะห์ รูปแบบ ความเหมาะสมและข้อดีข้อเสียของวัสดุและเทคนิคของการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เพื่อให้ตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุขที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ สัมผัส ชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณชน และสามารถสร้าง

จุดสนใจ และภาพลักษณ์ให้กับหาดชมวาฬ การสร้างผลงานจากจินตภาพสมมุติ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อหารูปร่าง รูปทรงของผลงานประติมากรรมกับพื้นที่ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวาฬบรูด้า เพื่อศึกษาถึงสรีระ สัดส่วน และรูปร่างรูปทรง เพื่อทำการทดลองสร้างโมเดลและนำมาวิเคราะห์ทัศนธาตุ การจัดองค์ประกอบของผลงานประติมากรรม “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ”

4) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้างผลงานประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่จังหวัดเพชรบุรี ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

4.1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการวิธีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือผู้รับผิดชอบพื้นที่ (นายก อบต. หาดเจ้าสำราญ) และชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่หาดเจ้าสำราญโดยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และการวิเคราะห์องค์ประกอบความสมบูรณ์สวยงามด้วยองค์ประกอบทางศิลปะและความงามทางทัศนียภาพของพื้นที่

4.2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือผู้รับผิดชอบพื้นที่ (นายก อบต. หาดเจ้าสำราญ) และชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่หาดเจ้าสำราญโดยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)

ผลการวิจัย

การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจริง โดยการกำหนดให้เป็นเรื่องราวท่าทางของวาฬบรูด้า ที่นอนเรียงร่ามีความสุขอยู่ที่หาดชมวาฬ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยชิ้นนี้ เพื่อจะให้เป็นผลงานประจำจังหวัดเพชรบุรี จึงต้องสร้างคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับพื้นที่ เรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” สื่อด้วยรูปทรงที่ทำให้ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหวมีชีวิตและมีความสุข ซึ่งผลงานประติมากรรมที่สร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเป็นการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเนื้อหาและเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับ

สถานที่ ผนวกกับผลงานประติมากรรมที่ให้คุณค่าและสื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ก่อเกิดเป็นความสุขของคนในพื้นที่

โดยวิธีการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มาของแรงบันดาลใจเรื่องรูปทรง ซึ่งผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้หยิบยกรูปทรงของวาฬบรูด้า ผนวกกับแนวความคิดและบริบทของตำบลหาดเจ้าสำราญมาออกแบบเป็นผลงานประติมากรรมให้ออกมาในรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของการเคลื่อนไหวที่แสดงถึงชีวิตอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุข ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ได้ผลงานที่สามารถสื่อตรงกับแนวคิดแล้ว รวมถึงรูปทรงของวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานระหว่างรูปปลากะตักตัวเล็กๆเชื่อมรวมตัวกันก่อเกิดเป็นรูปทรงวาฬบรูด้า เป็นการผสมผสานสื่อถึงการอยู่ร่วมกัน รวมถึงเทคนิคที่ใช้เป็นการเชื่อมสแตนเลสมีความแข็งแรงเหมาะกับการติดตั้งบริเวณกลางแจ้ง และใกล้ทะเล เพราะสถานที่ใกล้ทะเลจะมีกรดเกลือในอากาศสามารถทำให้ผลงานเสียหายได้ถ้าวัสดุที่ใช้เป็นเหล็ก การใช้สแตนเลสจึงไม่มีผลต่อความเสียหายของผลงาน

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบในงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” เพื่อติดตั้ง ณ หาดชมวาฬ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้คำนึงถึงข้อมูลและบริบทต่างๆ ของพื้นที่รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมการวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อติดตั้งผลงานจริง โดยกำหนดสถานที่ติดตั้งผลงานคือ หาดชมวาฬ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดของผลงานประติมากรรม

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” ผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้ใช้รูปทรงของวาฬบรูด้า ให้เป็นรูปทรงหลัก ผนวกกับแนวความคิดและบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญมาออกแบบผลงานประติมากรรมให้ออกมาในรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของการเคลื่อนไหว อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

ภาพที่ 2 ภาพผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์
ถ่ายวันที่ 11 กรกฎาคม 2566

สรุปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันทั้งด้านเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับ “ความสุข” ที่มีความหมายตรงกับชื่อสถานที่ติดตั้งผลงานคือ ตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งชื่อได้ตั้งขึ้นจากความสุข รวมถึงเทคนิควิธีการมีความสัมพันธ์กัน ทั้งวัสดุชิ้นเล็กที่เป็นรูปทรงπλαกะดักเชื่อมต่อกันเป็นรูปวาฬบรูด้า แล้ววัสดุเป็นสแตนเลสสามารถทนต่อการถูกกรดทางอากาศกัดกร่อนได้ เพราะบริเวณที่ติดตั้งผลงานอยู่ใกล้กับทะเลจึงสามารถถูกกัดกร่อนได้ และรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของการเคลื่อนไหว อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุซึ่งประกอบไปด้วย เส้น สี รูปทรง และพื้นผิวของผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

1) ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

เส้นที่ปรากฏในผลงานประติมากรรมชิ้นนี้คือ เส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรงส่วนใหญ่ ประกอบด้วยเส้นโค้ง ทั้งโค้งมากและโค้งน้อย เส้นทั้งหมดประกอบกันเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ

2) ความสัมพันธ์ระหว่างสีกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

สีที่ปรากฏในงานประติมากรรมชิ้นนี้ คือ สีบรอนซ์เงินที่เกิดจากวัสดุที่เป็นสแตนเลสซึ่งเป็นวัสดุที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เนื่องจากมีความเหมาะสมกับการติดตั้งบริเวณที่กลางแจ้งและใกล้ทะเล

3) ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

รูปทรงของผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ ประกอบด้วยรูปทรงของปลาทะเลตัวเล็ก ๆ นำมาเชื่อมประกอบกันเป็นรูปทรงวาฬบรูด้าที่มีขนาดใหญ่ ลักษณะของรูปทรงของวาฬบรูด้ามีลักษณะของท่าทางที่มีการบิดตัว เพื่อให้ผลงานดูมีจังหวะและท่วงท่าที่น่าสนใจ และมีความกลมกลืนที่เข้ากับพื้นที่

4) ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นผิวกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

พื้นผิวของผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ มีลักษณะเป็นพื้นผิวขรุขระที่เกิดจากการใช้สแตนเลสแผ่นที่ตัดเป็นรูปตัวปลาทะเลตัวเล็กเชื่อมต่อกันทั้งหมด พื้นผิวที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของผลงานประติมากรรมและความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

2. การนำเสนอเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว

การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง การใช้เอกลักษณ์จากประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยต้องการนำเสนอเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของหาดชมวาฬ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 2 ภาพแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยว

เส้นทางที่ 1

กรุงเทพมหานคร – มุ่งหน้าสู่ถนนเลียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของไทย (Royal coast) -โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี - สปากเลือกังหันทอง – หาดชมวาฬ

08.00 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานคร มุ่งหน้าสู่จังหวัดเพชรบุรี ผ่านถนนพระราม 2 เลี้ยวซ้าย เข้าสู่ถนนเลียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของไทย (Royal coast)

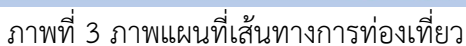
10.00 น. เดินทางถึงโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ร้านอาหารบริเวณใกล้เคียง

13.00 น. ออกเดินทางสู่สปากเลือกังหันทอง แหล่งผลิตเกลือสปาผิวที่ใช้ ”ดอกเกลือ” ที่แรกของ ประเทศไทย

15.00 น. เดินทางถึง หาดชมวาฬ ปอดแห่งใหม่ของนักท่องเที่ยวที่หลงใหลธรรมชาติทางทะเลที่เงียบสงบ ร่มรื่น พร้อมถ่ายรูปกับจุดเช็คอินแห่งใหม่ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งเป็นเป็นประติมากรรมประกอบด้วยรูปทรงของปลากะตักตัวเล็กๆ นำมาเชื่อมประกอบกันเป็นรูปทรงวาฬบรูด้าที่มีขนาดใหญ่

18.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

14.00 น. ออกเดินทางสู่หาดชมวาท ปอดแห่งใหม่ของหาดเจ้าสำราญ เหมาะสำหรับ
นักท่องเที่ยวที่หลงใหลธรรมชาติทาง ชอบบรรยากาศทะเลที่เงียบสงบ ร่มรื่น นอนฟังเสียง
เกลียวคลื่นที่กระทบฝั่ง พร้อมถ่ายรูปกับจุดเช็คอินแห่งใหม่ของเทศบาล ตำบลหาดเจ้าสำราญ

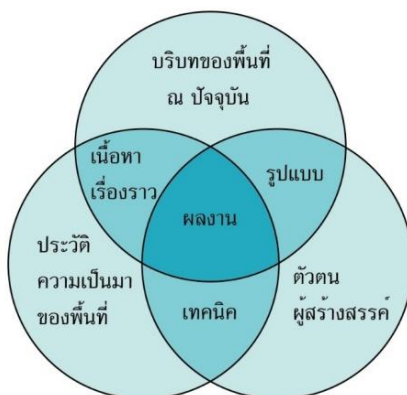

ซึ่งเป็นประติมากรรมประกอบด้วยรูปทรงของปลากระดูกตัวเล็กๆ นำมาเชื่อมประกอบกันเป็นรูปทรงวาฬบรูด้าที่มีขนาดใหญ่

18.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชนซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายและทำให้เกิดความรื่นรมย์ ด้วยการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปร่วมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายเพลิดเพลินใจเกิดอารมณ์ที่สุนทรีจากการได้สัมผัสชื่นชมในสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรม อีกทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญทางกายภาพซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ว่างอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์ ปะภิระณีย์ (2560) เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมเรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” โดยได้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้าและการลงมือปฏิบัติ ซึ่งได้ค้นพบถึงหลักวิธีคิดหรือทฤษฎีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับพื้นที่ใหม่ คือ ทฤษฎีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจาก 3 ส่วน ซึ่งเป็นการผสมผสานกันเพื่อให้เกิดความลงตัวทั้งรูปแบบ เนื้อหาและเรื่องราว ของผลงานประติมากรรม จากทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ 1. ชุมชน 2. ผู้สร้างสรรค์ผลงาน 3. พื้นที่ จึงได้มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ก่อนสร้างสรรค์ผลงานจริง เพื่อความพึงพอใจของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและความภูมิใจในการมีส่วนร่วมกับผลงาน ซึ่งได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุขโดยใช้รูปทรงของวาฬบรูด้า เพราะวาฬบรูด้าเข้ามาอาศัยอยู่หาอาหารปรากฏตัวให้ผู้คนเห็น จึงมีนักท่องเที่ยวต้องการออกเรือไปดูวาฬบรูด้า จึงทำให้คนในพื้นที่เกิดอาชีพใหม่ คือ การเป็นเรือพาออกชมวาฬบรูด้า และยังส่งเสริมให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากการนั่งเรือชมวาฬบรูด้าอีกด้วย

ภาพที่ 4 ภาพหลักวิธีคิด ทฤษฎีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจาก 3 ส่วน

ดังนั้นความสุขที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่ที่ตั้งผลงาน ก็คือวาทะที่ เป็นจุดแรกของการก่อเกิดความสุขของคนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เป็นรูปทรงวาทะในรูปแบบผสมผสาน ได้แก่ศิลปะกึ่งนามธรรม ศิลปะนามธรรม ศิลปะ สัญลักษณ์นิยม โดยใช้เทคนิคเชื่อมสแตนเลสเพราะสแตนเลสมีความทนต่อการถูกกรดเกลือกัด กร่อนจากไอทะเล และผลงานยังช่วยส่งเสริมให้คนในพื้นที่หรือผู้ที่ผ่านไปมาก่อให้เกิดการรับรู้ สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณะชน อีกทั้งผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเรื่อง “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” เป็นผลงานประติมากรรมที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับ ประชาชนในด้านความปลอดภัยทางการใช้ถนน

2. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็น คุณประโยชน์ต่อการศึกษาด้านศิลปกรรมต่อไป อีกทั้งยังสร้างและเพื่อเป็นแหล่งกิจกรรมและ เป็นจุดท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดงานมหกรรมศิลปะระดับโลก “ไทยแลนด์ เบียนนาเล่” เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ของจังหวัดนั้น ซึ่งประเทศไทย ได้จัด มาแล้ว 3 ครั้ง ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงราย

องค์ความรู้ใหม่

ผลงานประติมากรรมสามารถส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ได้ และผลงาน สามารถสร้างอัตลักษณ์ให้กับพื้นที่ จากการที่ได้สร้างสรรค์ผลงานวิจัยชิ้นนี้ พบว่าผลงานชิ้นนี้

ได้ช่วยสร้างเส้นทางท่องเที่ยวแห่งใหม่ให้กับเทศบาลหาดเจ้าสำราญ คือ หาดชมวาฬและทางเทศบาลหาดเจ้าสำราญยังได้ใช้พื้นที่หาดชมวาฬจัดงานในเทศกาลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านและชุมชนหาดเจ้าสำราญเพิ่มมากยิ่งขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็นการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานให้เข้ากับพื้นที่นั้น จะสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกของส่วนตัวไม่ได้ จากประเด็นดังกล่าว การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “ศิลปะสู่ความรื่นรมย์สำราญ” พบว่า สามารถส่งเสริมภูมิทัศน์ และสร้างอัตลักษณ์ให้กับพื้นที่ได้ และทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าของผลงานศิลปะที่มีต่อสังคม ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ของการวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง การใช้เอกลักษณ์จากประติมากรรมร่วมสมัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี นี้เป็นการวิจัยสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อทำการติดตั้งผลงานจริง จึงมีข้อเสนอแนะ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 เรื่องการสร้างสรรค์ผลงาน การสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคขึ้นโครงสร้างสแตนเลสและเชื่อมอาร์กอนปิดพบว่าเป็นเทคนิคที่ไม่สามารถใส่รายละเอียดอะไรได้มาก จะนำเสนอได้แต่รูปทรงเป็นหลัก จึงควรคำนึงถึงการออกแบบและการเกิดผลงาน ข้อที่ 2 เรื่องเนื้อหาและเรื่องราวของผลงาน เนื่องจากการวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานให้กับพื้นที่พบว่าควรมีการปรึกษาและสอบถามความคิดเห็นถึงเนื้อหาและเรื่องราวจากชุมชนในพื้นที่ เพื่อความพึงพอใจชุมชน เพราะผลงานจะเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่รู้ของผู้ที่สัญจรผ่านไปผ่านมาและยังคงเป็นมรดกให้กับแผ่นดินสืบไป และข้อที่ 3 เรื่องการจัดการในพื้นที่ติดตั้งผลงาน โดยการทำวิจัยสร้างสรรค์นี้จะต้องมีการติดตั้งผลงานจริง โดยอุปสรรคของการทำวิจัยนี้พบว่า ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการจัดการในบริเวณที่ติดตั้งผลงาน ที่ไม่มีความอิสระและไม่สามารถจัดการอะไรได้มาก ด้วยเรื่องของกฎหมาย ด้วยเรื่องของผู้รับผิดชอบของหน่วยงาน จึงเป็นอุปสรรคต่อผู้วิจัยในการจัดการหรือออกแบบเพื่อให้พื้นที่มีสอดคล้องและสัมพันธ์กับผลงาน ดังนั้นควรทำข้อตกลงกับหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในพื้นที่ให้เรียบร้อยเสียก่อน เพื่อให้ผลงานที่ได้สร้างสรรค์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญนิกิจ. (2564). องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สรไกร เรืองรุ่ง. (2560). รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม. ใน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 เพชรบุรี. (2563). รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกัดเซาะชายฝั่งของจังหวัดเพชรบุรี. ใน (รายงานการวิจัย). กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.
- สุชาติ เกาทอง. (2559). ศิลปวิจัยสร้างวิชาการแบบการปฏิบัติสร้างสรรค์ศิลปะ. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิวัฒน์ ปะกิระณีย์. (2560). มนุษย์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม. ใน (ศิลปะนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- .

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของพนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง*

QUALITY OF OPERATING LIFE AFFECTING THE WORK EFFICIENCY
OF EMPLOYEES IN THE INDUSTRIAL AREA OF RAYONG PROVINCE

เปรมฤดี ผ่องชมภู

Premrudee Pongchomphu

พิชัย ทรัพย์เกิด

Pichai Sapkerd

พรพนา ศรีสถานนท์

Pornpana Srisatanon

ชนินทร์ วิชุลตา

Chanin Vijchulata

สถาบันรัชต์ภาคย์, ประเทศไทย

Rajapark Institute, Thailand

E-Mail: nongfad@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำแนกตามลักษณะของพนักงาน 3) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ,F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตในการทำงานในการทำงานในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด 2) พนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

* Received 9 January 2024; Revised 21 January 2024; Accepted 23 January 2024

แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 4) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และเพียงพอด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคลด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน, เขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Abstract

The objectives of this research are 1) to examine the quality of working life and efficiency in work performance of employees 2) to compare the efficiency of work performance of employees Classified according to employee characteristics 3) To study the quality of operating life that affects the work efficiency of employees in the industrial area of Rayong Province. The sample group consisted of 385 employees in the industrial area of Rayong Province. The tools employed to collect data It's a questionnaire. Statistics used in data analysis include mean, standard deviation, t-test, F-test and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) Quality of life in working in the work as a whole and in each aspect had the highest level. Efficiency in the performance of as a whole and in each aspect has the highest level of average. 4) The difference in employees' educational levels, job positions, and average monthly incomes, affecting the work efficiency of employees is significantly different at the 0.05 level. 5) The differences in the quality of working life in terms of fair and adequate compensation, environmental hygiene, safety, and development opportunities and ability utilization of individuals, opportunity for advancement and job security, opportunity participation in work and relationships with colleagues, personal rights at work affect the work efficiency of employees in the industrial area, Rayong Province.

Keywords: quality of working life, industrial area of rayong province, work efficiency

บทนำ

ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจประกอบด้วย บุคลากร เงินทุน วัตถุดิบและอุปกรณ์เครื่องจักรต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตและส่งเสริมให้องค์กรประสบความสำเร็จ แต่หากจะกล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดสามารถกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านบุคลากรนับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กร เนื่องจากทรัพยากรบุคคลมีทักษะความรู้และความคิดที่สามารถใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ทั้งเงินทุน วัตถุดิบ และอุปกรณ์เครื่องจักรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ได้ ทำให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจขึ้น และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวหน้าและสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้ (พรพิตรา ธรรมชาติ, 2560) อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมของทุกประเทศในโลก สังคมที่ พึ่งพิงและเชื่อมโยงอย่างไร้ขีดจำกัดด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม ทำให้มีการอพยพผู้คนและแรงงาน ครั้งใหญ่ไปสู่ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่าเพื่อ ผลตอบแทนที่สูงขึ้น มีการคาดการณ์ว่าประเทศไทย อาจได้รับผลกระทบรุนแรงจากการขาดแรงงานที่มี ความรู้และทักษะ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม เมื่ออุตสาหกรรมทั่วโลกเริ่มมีแนวโน้มเปลี่ยนทิศทาง อีกครั้ง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ประเทศไทยมี การปรับและยกระดับประเทศใหม่เพื่อความอยู่รอด รัฐบาลได้สร้างฐานความเจริญของประเทศผ่าน โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออก (อีอีซี) กลายเป็นการลงทุนขนาดใหญ่ ยกระดับการ พัฒนาประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์4.0 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้รับการวางแผนอย่าง เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายรวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย (ชาณานิษฐ์ สัจจขยพันธ์, 2561)

คุณภาพชีวิตในการทำงานถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิบัติงานเพราะการทำงานก่อให้เกิดรายได้ซึ่งเป็นปัจจัย ที่สำคัญในการดำรงชีวิต และมีความสุขในการทำงานมีความมั่นคงในการทำงาน มีความก้าวหน้าในด้านหน้าที่การงาน ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมไปถึงได้รับความพึงพอใจในการทำงานของตนเอง (กิตติคุณ ชื่อสัตย์ดี, 2557) พนักงานในองค์กรจะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ต้องมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี การปรับปรุงคุณภาพชีวิตในการทำงานจึงมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน เพราะพนักงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งต่อองค์กร หากพนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลต่อ ความทุ่มเทความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ หากพนักงานไม่มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีมี อาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ปัญหาการลาออกจากงาน ปัญหาการขาดงาน ปัญหาการมาทำงานสาย และหากพนักงานขาดงาน หรือ

ลาออกจากงานย่อมส่งผลกระทบต่อการผลิต ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจต่อความผูกพันต่อองค์กร เพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกมีความผูกพันในองค์กรมากยิ่งขึ้น (เฉลิมขวัญ เมฆสุข และประสพชัย พสุนนท์, 2560)

เมื่อกล่าวถึงคุณภาพชีวิต (Quality of Life) องค์ประกอบที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง คือ ระบบการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Work Life) ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของการบริหารงานในปัจจุบัน เพราะคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เนื่องจากมนุษย์คือ ต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบ การทำงาน ต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน การทำงาน คือ การทำให้มีรายได้และมีรายได้ก็สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นอาหาร เครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัย ทั้ง 4 ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้การทำงานยังเป็นตัวกำหนดฐานะและหน้าที่ทางสังคมทำให้เกิดคุณค่าในชีวิตของมนุษย์มากขึ้น ในระบบการทำงานในอดีตลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานมัก ถูกมองเป็นเพียงวัตถุดิบในการผลิตเท่านั้น หากแต่ในสังคมปัจจุบัน องค์กรให้ความสำคัญกับ ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น เพราะเชื่อว่า ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญมีคุณค่ามากที่สุดในองค์กร ที่จะทำให้องค์กรมีความเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมโทรมลงได้ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรหลักที่ทำให้ทรัพยากรอื่นมีคุณค่า จึงเปรียบมนุษย์เป็นดั่งหัวใจหลักขององค์กร ผลงานที่ได้ออกมาจากทรัพยากรมนุษย์จะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับความพอใจในการทำงานของทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งความพอใจในการทำงานจะทำให้ เกิดความกระตือรือร้นและความปรารถนาที่จะทำงานดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปตามแผนงานและเป้าหมายขององค์กรได้ ดังนั้น เมื่อคนต้องทำงานตามวิถีชีวิตของตนเอง ทั้งในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างผลผลิต หรือควบคุมประสิทธิภาพของงาน องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ จึงควรมีสภาวะที่เหมาะสมทำให้เกิดความสุขในการทำงานทั้งร่างกายและจิตใจมีความรู้สึกมั่นคงทั้งสภาวะทางสังคมทางกาย อารมณ์ และ จิตวิญญาณต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง (วาริณี โพธิราช, 2559)

จังหวัดระยองได้ถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และถูกกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็น ศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ เป็น ศูนย์บริการ มาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยีซึ่ง รัฐบาลได้ดำเนินการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภค ขึ้นพื้นฐานไว้อย่างสมบูรณ์ นิคมอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศและเป็นที่ตั้ง ของอุตสาหกรรมที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ขัณฑ์อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขึ้น

กลาง อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขึ้นปลาย ก๊าซ เคมีภัณฑ์ โรงไฟฟ้า โรงกลั่นน้ำมันและอื่น ๆ เป็นต้น (สำนักงานสถิติระยอง, 2561) จากความสำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจในงาน เกิดความสุขในการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ซึ่งข้อมูลและผลการศึกษานี้อาจจะนำไปเพื่อศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานมีส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนคุณภาพชีวิต ให้มีความสุขในการทำงาน มีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อพนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา คุณภาพชีวิตในการทำงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง จำแนกตามลักษณะของพนักงาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง โดยใช้การคำนวณจำนวนประชากรที่ไม่แน่นอนของ W.G. Cochran (Cochran, W.G., 1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของพนักงาน ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ตำแหน่ง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน 8 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ ได้แก่ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง 3 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ ได้แก่ ด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

2. ทำการสร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบ ข้อบกพร่อง และนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการคำนวณหาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วยวิธี Cronbach's Alpha coefficient ของ Cronbach (1984) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสุ่มแบบบังเอิญจากพนักงานในเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง เพื่อตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คนเมื่อรับคืนมา จนครบตามจำนวน และนำแบบสอบถามมาแยกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตในการทำงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตในการทำงาน

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ	4.44	0.385	มากที่สุด
ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย	4.35	0.414	มากที่สุด
ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล	4.43	0.422	มากที่สุด
ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	4.31	0.455	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	4.46	0.417	มากที่สุด
ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน	4.29	0.482	มากที่สุด
ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม	4.36	0.455	มากที่สุด
ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.37	0.385	มากที่สุด
รวม	4.38	0.287	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ($\bar{X} = 4.44$) ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ($\bar{X} = 4.43$) ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม ($\bar{X} = 4.36$) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.35$) ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{X} = 4.31$) และด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขต อุตสาหกรรม จังหวัดระยอง	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ด้านคุณภาพงาน	4.32	0.417	มากที่สุด
ด้านปริมาณงาน	4.34	0.378	มากที่สุด
ด้านเวลา	4.29	0.460	มากที่สุด
รวม	4.32	0.347	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพงาน ($\bar{X} = 4.32$) และด้านเวลา ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง จำแนกตามลักษณะของพนักงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง จำแนกตามลักษณะของพนักงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.
เพศ	-0.408		.685
อายุ		3.616	0.013*
ระดับการศึกษา		4.432	0.013*
สถานภาพ		1.769	0.172
ตำแหน่งงาน		13.098	0.000*
รายได้ต่อเดือน		9.201	0.000*

*ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นในรูปแบบการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยองกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	0.973	0.200		4.877	0.000*
1. ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ (X_1)	0.236	0.057	0.262	4.139	0.000*
2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย (X_2)	-0.189	0.053	-0.225	-3.584	0.000*
3. ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล (X_3)	0.141	0.036	0.171	3.948	0.000*

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
4. ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน (X_4)	0.161	0.038	0.210	4.212	0.000*
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (X_5)	0.372	0.038	0.447	9.848	0.000*
6. ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน (X_6)	0.106	0.037	0.146	2.870	0.004*
7. ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม (X_7)	0.015	0.038	0.020	0.395	0.693
8. ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (X_8)	-0.086	0.047	-0.096	-1.856	0.064
R= 0.720 R ² = 0.518 R ² Adjust = 0.507 SEEest = 0.24380 F=50.448 Sig. = 0.000*					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน จำนวน 6 ตัว ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ (X_1) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย (X_2) โอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล (X_3) โอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน (X_4) การมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (X_5) สิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน (X_6) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 51.80 ส่วนร้อยละ 48.20 เป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.973 + 0.361 X_1 - 0.189X_2 + 0.141 X_3 + 0.161 X_4 + 0.372 X_5 + 0.106 X_6$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ตามลำดับดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในการทำงาน พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รองลงมาคือ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน และด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะพนักงานรับรู้ต่องานที่ทำ และทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ เมื่อเกิดความพึงพอใจ ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการด้านร่างกายและจิตใจทำให้การดำเนินชีวิตที่ดี สังคมเศรษฐกิจ จะทำให้พนักงานในองค์กรมีความสุขในการทำงานและนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตนเองและองค์กร คุณภาพชีวิตการทำงานจึงเป็นความรู้สึกพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามคุณลักษณะงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของปัจจัยญา ปุสญฺจ (2559) เรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท จี-เน็ต เน็ตเวิร์ค โซลูชั่น จำกัด ที่พบว่า พนักงานบริษัท จี-เน็ต เน็ตเวิร์ค โซลูชั่น จำกัด มีคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปริมาณงาน รองลงมา คือ ด้านคุณภาพงาน และด้านเวลา ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกิดจากสภาพภูมิหลัง ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพร่างกายจิตใจ การศึกษา ความรู้ความสามารถ และจากการประเมินผลงาน อาจวัดจากด้านคุณภาพงาน ปริมาณงาน และด้านความเร็วหรือเวลาในการทำงานแสดงถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน นั้น ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิชญา วัฒนะรังสรรค์ และคณะ (2559) เรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 4 ดาว ย่านสยามสแควร์ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยองกับลักษณะของพนักงาน พบว่า พนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะ พนักงานทุกคนมีอายุ และการศึกษาแตกต่างกันทำให้มีบทบาทหน้าที่และตำแหน่งงานและเงินเดือนที่แตกต่างกันโดยเฉพาะงานทางด้านอุตสาหกรรมต้องใช้ความรู้ ความชำนาญในการทำงาน และได้รับรายได้ที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะของพนักงานจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุมากกว่าย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานและรายได้มากกว่า ผู้ที่มีอายุน้อย และผู้ที่มีการศึกษาสูงจะสามารถคิดวิเคราะห์และมีความรู้ในการทำงานด้านเทคนิคมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าหรือตำแหน่งงานที่ต่ำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของมารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงาน โรงแรมระดับ 5 ดาว พบว่าระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของมูสตอฟา หมัดบินเฮด (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ที่พบว่าอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง กับคุณภาพชีวิตในการทำงาน พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน จำนวน 6 ตัว ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ทั้งนี้เพราะ คุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร การที่พนักงานทำงานในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน ทำให้พนักงานรู้สึกที่ดีต่องาน มีความมุ่งมั่น ทำให้เกิดความสุข มีความพึงพอใจในการทำงานซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงาน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพและเกิดการเพิ่มผลผลิตขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายของทั้งตัวบุคคล และองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรรธา กล้าหาญ (2564) เรื่อง คุณภาพ

ชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ที่พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับในสังคม และด้านความสมดุลของชีวิตทำงานและครอบครัว มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่

องค์ความรู้ใหม่

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง เมื่อทำการเปรียบเทียบพบว่า พนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยองจะแตกต่างกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง สรุปได้ดังนี้ 1.คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด 2. พนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน 3. ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย โอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล โอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ข้อเสนอแนะในการวิจัย 1. ผู้ประกอบการควรเน้นการสร้างความร่วมมือในการทำงาน และควรจัดให้มีการอบรมสัมมนา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานในหน่วยงานและต่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ดี ด้านค่าตอบแทน ผู้ประกอบการควรพิจารณาให้ค่าตอบแทนและการประเมินผลการทำงานที่เป็นธรรม ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนา ผู้ประกอบการควรมีการฝึกอบรมพนักงานเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ความสามารถให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และ

เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ ซึ่งจะทำให้พนักงานมีความรู้สึกถึงโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผู้ประกอบการควรมีการจัดกิจกรรม CSR เพื่อให้พนักงานเข้าร่วมทำประโยชน์ต่อสังคม และชุมชน ด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม ผู้ประกอบการ/หัวหน้างาน ควรจัดกะการทำงานให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตครอบครัวของพนักงาน ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในการทำงานและด้านชีวอนามัยให้กับพนักงาน จัดให้มีห้องพยาบาลในสถานที่ทำงานเพื่อปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุ 2. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรงานให้กับพนักงานควรมีจำนวนพนักงานเหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของงาน และพนักงานสามารถทำงานเสร็จทันตามกำหนดเวลา ซึ่งจะส่งผลดีกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมขององค์กร ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1. การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษามากยิ่งขึ้น และ 2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่น เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียดในการทำงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษาเพิ่มขึ้น และได้ข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ทำให้คุณภาพชีวิตของพนักงานในเขตโรงงานอุตสาหกรรมมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิตติคุณ ชื่อสัตย์ดี. (2557). คุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานชลเลข สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ใน (ปริญญาธิรัฐ ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- เฉลิมขวัญ เมฆสุข และประสพชัย พสุนนท์. (2560). ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท สยามฟิตติ้งส์ จำกัด. วารสาร ธุรกิจปริทรรศน์, 9(1), 33-50.
- ชาณานิษฐ์ สัจจขยพันธ์. (2561). การพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง. วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม, 2(2), 1-13.

ปัจจัยญา ปุสฺญจร. (2559). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท จี-เน็ต เน็ตเวิร์ค โซลูชั่น จำกัด. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พรพิตร ธรรมชาติ. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และ ความตั้งใจในการลาออกของผู้แทนขายระดับบังคับบัญชาของกลุ่มบริษัทผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิชญา วัฒนะรังสรรค์ และคณะ. (2559). เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน โรงแรมระดับ 4 ดาว ย่านสยามสแควร์. ใน (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

มารวย วิชาญยุทธนากุล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน โรงแรมระดับ 5 ดาว. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วาริณี โพธิราช. (2559). คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ใน (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สตอฟา หมดบินเฮด. (2565). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง. ใน (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานสถิติระยอง. (22 มกราคม 2561). สำนักงานสถิติระยอง. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก www.rayong.old.nso.go.th/nso/project/search/result_by_department.jsp

อรรวรา กล้าหาญ. (2564). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons.

Cronbach, L. J. (1984). Essential of psychology testing. New York: Harper.

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจการเลือกโรงสีข้าว
เพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท*
SERVICE MARKETING MIX DECISIONS ON SELECTING A RICE MILL
FOR SELLING PADDY BY FARMERS IN MUEANG DISTRICT
CHAINAT PROVINCE

กานติมา กันทรกรภา

Kantima Kantrakonpha

พรพนา ศรีสถานนท์

Pornpana Srisatanon

ตะวัน วิกรัยพัฒน์

Tawan Vikraipat

ทรงพล ลพนานุสรณ์

Songpol Loppananusorn

สถาบันรัชต์ภาคย์, ประเทศไทย

Rajapark Institute, thailand

E-Mail: nongfad@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจการเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวลักษณะของชาวนา 3) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ขายข้าวที่เป็นชาวนา จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ส่วน

* Received 10 January 2024; Revised 3 February 2024; Accepted 5 February 2024

ประสมทางการตลาด 7P's ในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด 2) การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ชาวนาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชัยนาทนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
คำสำคัญ: โรงสีข้าว, ข้าวเปลือก, ส่วนประสมทางการตลาด

Abstract

The objectives of this research aimed 1) to examine marketing mix and the decision of selecting a rice mill for selling paddy rice of farmers in Mueang District Chainat Province 2) To compare the decision choosing a rice mill classify by the characteristics of farmers 3) To study the marketing mix that affects the decision choosing a rice mill. The sample group consisted of 385 farmers. The instrument to collect data was a questionnaire and statistics used to analyze the data, including mean, standard deviation, t-test, one-way variance and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) 7P's marketing mix in overall and each aspect obtained the highest average level. 2) The farmer's decision to choose a rice mill overall, was the highest average level. 3) Farmers with different levels of education, there was a statistically significant difference in the decision to choose a rice mill for selling paddy rice of farmers in Mueang District, Chainat Province at 0.05 level. 4) The factors of the marketing mix included products, price, location, personnel, physical residents, and process aspects that affect the decision of farmers to choose a rice mill for selling paddy in Mueang District, Chainat Province has statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: rice mill, paddy rice, marketing mix

บทนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศชาวนารมมาช้านาน ประชากรส่วนใหญ่กว่าครึ่งหนึ่งของประเทศประกอบอาชีพการเกษตร ภาคชาวนารมของไทยจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย เนื่องจากภาคชาวนารมเป็นภาคที่สร้างรายได้อย่างมีนัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจทุกวันนี้ ไทยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ผลิตออกสู่ตลาดโลกในอันดับต้น ๆ และเป็นศูนย์กลางของการศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าว “ข้าว” เป็นหนึ่งในพืชที่มีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางอาหาร (food security) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก แต่ในปัจจุบันการเพาะปลูกข้าวต้องเผชิญหน้ากับปัญหายากยิ่ง ทำให้ขาดแคลนน้ำในการทำเกษตร (วัชร เพชรล้วน, 2566)

ประชากรในหลายประเทศทั่วโลกบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน นอกจากข้าวเป็นพืชอาหารหลักสำหรับประเทศไทยแล้ว ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยเพราะ นอกจากจะเป็นรายได้ที่สำคัญของชาวนาส่วนใหญ่ของประเทศแล้ว ข้าวยังเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก จนทำให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก โดยในปีหนึ่งประเทศไทยส่งออกข้าวเป็นจำนวนมาก มีรายได้เข้าประเทศนับแสนล้านบาทเนื่องจากความต้องการบริโภคข้าวมีมากขึ้น ด้วยการเพิ่มขึ้นของประชากรในโลก ทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี ข้าวเป็นพืชล้มลุกที่มีใบเลี้ยงเดี่ยวอยู่ในวงศ์หญ้า (Gramineae) พันธุ์ข้าวที่ปลูกในประเทศไทยเป็นชนิดข้าวเอเชียมีวงจรชีวิตจากการเพาะเมล็ดจนเป็นต้นกล้า ประมาณ 2-3 วัน แลมีอายุ 20-30 วัน จึงนำไปปักดำให้ข้าวแตกกอ ต่อมาเข้าแหล่งช่วงเจริญเติบโตใช้เวลา 25-30 วันเป็นระยะตั้งท้อง คือแตกกอ จนออกดอก และสร้างเมล็ดอีก 25-30 วันจึงได้เมล็ดที่แก่เต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยวเป็นข้าวเปลือก ครบเป็นวงจรชีวิตของข้าว (ธงชัย สุวรรณสิขณน์, 2560)

โรงสีข้าว หมายถึง สถานที่สีข้าวเปลือกให้เป็น ข้าวสารด้วยเครื่องจักร โดยสามารถแบ่งโรงสีข้าวตามประเภทการใช้เชื้อเพลิงออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) โรงสีที่ใช้หม้อไอน้ำ ใช้กลบจากการสีข้าวเป็น เชื้อเพลิง 2) โรงสีไฟฟ้า ใช้กระแสไฟฟ้าในการขับเคลื่อน มอเตอร์ 3) โรงสีที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล ใช้น้ำมันดีเซลเป็นน้ำมัน เชื้อเพลิง โรงสีข้าวจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงสีข้าวที่สีข้าวเปลือก (Paddy Husking Rice Mill) และ โรงปรับปรุงคุณภาพข้าว (Refining Rice Mill) ซึ่งโรงสีข้าวทั้งสองประเภทนี้ โดยหลักการเพื่อกำไรสูงสุดแล้ว นอกจากนโยบายในด้านการตลาด ราคาของสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าว ไม่ว่าจะจำหน่ายภายในประเทศหรือจำหน่ายส่งออกไปต่างประเทศแล้ว การที่จะทำให้เกิดกำไรสูงสุดจากการเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีให้เกิดเป็นสินค้าที่ผลิตได้จำนวน ปริมาณมากนั้นจำเป็นต้องใช้เครื่องมือเครื่องจักรที่มี

ประสิทธิภาพสูง สามารถผลิตให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป สินค้า ให้ได้ในจำนวนปริมาณที่มากที่สุดต่อหน่วยวัตถุดิบที่ป้อนเข้าไปในกระบวนการการผลิต โรงสีขนาดใหญ่ มีลักษณะการทำงานหลักโดยรับซื้อ ข้าวเปลือกจากชาวนาและสั่งซื้อจากยู้งฉาง จากนั้นจึงนำข้าวเปลือกมาเข้ากระบวนการผลิต (กรมอนามัย, 2566)

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่โดยทำการสำรวจโรงสีข้าวในจังหวัดชัยนาท พบว่า ปัจจุบันโรงสีข้าวในจังหวัดชัยนาท จำนวน 101 แห่งมีกำลังการสีข้าวเปลือก รวมกัน มากกว่า 14,000 ตันต่อวันหรือแปรรูปข้าวเพื่อการส่งออกได้ปีละ 5.1 ล้าน ตัน ประกอบด้วยโรงสีขนาดใหญ่มีกำลังผลิต ตั้งแต่ 100 ตันต่อวัน จำนวน 41 แห่ง โดยมีโรงสีขนาดใหญ่มากถึง 2 แห่งที่มีกำลังผลิต 1,200 ตันต่อวัน และโรงสีข้าวขนาดกลาง ที่มีกำลังผลิตน้อยกว่า 100 ตันต่อวัน จำนวน 60 แห่ง ปัจจุบันโรงสีข้าวใช้กำลังผลิตเพียงร้อยละ 50 หรือสีข้าวเพียง 7,000 ตันต่อวัน ในขณะที่ปริมาณ ข้าวเปลือกที่ผลิตได้ของจังหวัด มีปริมาณปีละ 1.1 ล้านตันข้าวเปลือก หรือเฉลี่ยวันละ 3,000 ตัน และผลผลิตข้าวนาปรังจำนวน 0.44-0.47 ล้านตัน ดังนั้นจึงมี การนำข้าวเปลือกจากภายนอกจังหวัดชัยนาทอีก 4,000 ตัน มาเป็นวัตถุดิบแปรรูปข้าวเพื่อการส่งออก

จากความสำคัญของข้าวและโรงสีข้าวที่มีความสำคัญกับชาวนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลให้ชาวนาเลือกขายข้าวเปลือกให้กับโรงสีข้าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทจำแนกตามลักษณะของชาวนา
3. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร คือ ชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทที่นำข้าวเปลือกมาขายกับโรงสีข้าว

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ชาวนาในเขตอำเภอเมือง ชัยนาทที่นำข้าวเปลือกมาขายกับโรงสีข้าวขนาดตัวอย่างคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาด ตัวอย่างของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทที่ขายข้าวเปลือกให้กับโรงสีข้าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของชาวนา ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านสถานที่ (Place) ด้านส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ด้านกระบวนการ (Process) รวม 21 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Five Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Five Rating Scale) จำนวน 5 ข้อ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC มากกว่า 0.67 ทุกข้อคำถาม สามารถนำไปใช้ และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach's Alpha coefficient ของ Cronbach (1974) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยจัดทำรหัสตามที่กำหนดไว้ และกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษา ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจ การเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P's

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P's	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.34	0.321	มากที่สุด
ด้านราคา	4.31	0.463	มากที่สุด
ด้านสถานที่	4.29	0.538	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.27	0.481	มากที่สุด
ด้านบุคลากร	4.33	0.435	มากที่สุด
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.30	0.432	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.33	0.410	มากที่สุด
รวม	4.31	0.242	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P's ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.33$) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.31$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.30$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.29$) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เป็นรายข้อ

การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือก ของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1.ท่านเลือกโรงสีข้าวที่อยู่ใกล้บ้าน	4.24	0.678	มากที่สุด
2.ท่านเลือกโรงสีข้าวที่รับซื้อข้าวเปลือกให้ราคาดี	4.32	0.543	มากที่สุด
3.ท่านเลือกโรงสีข้าวที่ซื้อตรง	4.23	0.503	มากที่สุด
4.ท่านเลือกโรงสีข้าวที่ให้ความสะดวกในการรับซื้อข้าวเปลือก	4.26	0.519	มากที่สุด
5.ท่านเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือกเพราะเคยใช้บริการเป็นประจำ	4.33	0.481	มากที่สุด
รวม	4.27	0.350	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อทำการวิเคราะห์รายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ อันดับ 1 คือท่านเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือกเพราะเคยใช้บริการเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.33$) อันดับ 2 คือท่านเลือกโรงสีข้าวที่รับซื้อข้าวเปลือกให้ราคาดี ($\bar{X} = 4.32$) และอันดับ 3 คือท่านเลือกโรงสีข้าวที่ให้ความสะดวกในการรับซื้อข้าวเปลือก ($\bar{X} = 4.26$)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทจำแนกตามลักษณะของชาวนา

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการเลือกโรงสีข้าว จำแนกตามลักษณะของชาวนา

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.
เพศ	-0.436		0.663
อายุ		1.155	0.330
ระดับการศึกษา		17.893	0.000*
สถานภาพ		1.363	0.273

*ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีการเลือกโรงสีข้าว เพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอย ของการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท กับส่วนประสมทางการตลาด

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	1.723	0.294		5.865	0.000*
ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1)	0.152	0.052	0.140	2.912	0.004*
ด้านราคา (X_2)	-0.165	0.041	-0.218	-4.036	0.000*
ด้านสถานที่ (X_3)	0.137	0.031	0.211	4.366	0.000*
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4)	-0.043	0.034	-0.059	-1.270	0.205
ด้านบุคลากร (X_5)	0.164	0.058	0.204	2.804	0.005*
ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_6)	0.134	0.048	0.166	2.804	0.005*
ด้านกระบวนการ (X_7)	0.210	0.055	0.246	3.840	0.000*

R= 0.532 R² = 0.284 R² Adjust = 0.270 SEEest = 0.29920 F=21.312 Sig. = 0.000*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระ 6 ตัว ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) ด้านสถานที่ (X_3) ด้านบุคลากร (X_5) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_6) และ ด้านกระบวนการ (X_7) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 28.40 ส่วนร้อยละ 71.60 เป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.723 + 0.152X_1 - 0.165X_2 + 0.137X_3 + 0.164X_5 + 0.134X_6 + 0.210X_7$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจการเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P's ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านบุคลากรและด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ ทั้งนี้เพราะข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลักของชาวนาซึ่งจะทำรายได้ให้กับชาวนา ดังนั้นชาวนาจึงเลือกโรงสีข้าวที่มีเงื่อนไขในการให้ราคาที่เป็นธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐธิดา อินตะพรม (2559) เรื่อง การใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริโภคใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของจักรพงศ์ เตชะมวลไวยวิทย (จักรพงศ์ เตชะมวลไวยวิทย, 2561) เรื่อง การใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานครที่พบว่า ผู้บริโภคใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท พบว่า การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อทำการวิเคราะห์รายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ท่านเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือกเพราะเคยใช้บริการเป็นประจำ เลือกโรงสีข้าวที่รับซื้อข้าวเปลือกให้ราคาดี และเลือกโรงสีข้าวที่ให้ความสะดวกในการรับซื้อข้าวเปลือก ทั้งนี้เพราะชาวนาต้องการเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือกให้ได้ราคาที่พึงพอใจ สอดคล้องกับผลการศึกษาของมูสดอฝา อาลีดีมัน (2561) เรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการเครื่องจักรกลหนักเกี่ยวกับการเกษตรเขตพื้นที่ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลาที่พบว่าพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการเครื่องจักรกลหนักเกี่ยวกับการเกษตรอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ชาวนาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะชาวนาที่มีการศึกษาสูงสามารถ

คดีวิเคราะห์ในการเลือกโรงสีข้าวได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรัญญา โพธิ์ไพฑ่อง (2556) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าออนไลน์จากร้านค้าออนไลน์ พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของกชกร กางธนทรัพย์ (2561) ได้ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการใช้บริการของผู้ชมรถยนต์ของผู้ใช้บริการในจังหวัดสงขลา พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความจงรักภักดีในการใช้บริการของผู้ชมรถยนต์ของผู้ใช้บริการในจังหวัดสงขลา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ 6 ตัว ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) ด้านสถานที่ (X_3) ด้านบุคลากร (X_5) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_6) ด้านกระบวนการ (X_7) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะส่วนประสมทางการตลาดบริการเป็นเครื่องมือที่ผู้ประกอบการใช้เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจเข้ามาใช้บริการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจิตตวุฒิ รัตกุล (2559) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของ พนักงานบริษัทเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจด้านบุคลากรที่ให้บริการมากที่สุด ตามด้วยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านช่องทางให้บริการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจรีพร ช้อนใจ (2563) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่ม ตรากรินเมทของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่ม ตรากรินเมท ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่

องค์ความรู้ใหม่

ส่วนประสมทางการตลาด 7P's ในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด 2) การตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ชาวนาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชัยนาทนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าว

เพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจการเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มีข้อเสนอแนะที่พบในการศึกษาครั้งนี้ดังนี้ ผลจากการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ พบว่า ชาวนาให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด โดยเน้นด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์ที่ชาวนานำมาขายเป็นข้าวเปลือก ราคาขึ้นอยู่กับความขึ้นสิ่งเจือปน หรือรายการอื่นใด ด้านราคา ผู้ประกอบการควรกำหนดราคาที่ชัดเจน ประกาศให้ชาวนาที่ต้องการขายข้าวเปลือกรับรู้ จากราคาที่เสนอ ผู้ประกอบการต้องแสดงรายการที่ลดราคาไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกษตรกรได้มีโอกาสเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจ ด้านกระบวนการ ผู้ประกอบการควรปรับปรุงขั้นตอนการรับซื้อข้าวเปลือกให้มีความรวดเร็ว และโปร่งใส ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ประกอบการควรมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัย และเที่ยงตรง ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการควรจูงใจให้ชาวนานำข้าวเปลือกมาขาย โดยเน้นเรื่องราคาที่ยุติธรรมเมื่อนำข้าวเปลือกมาขายในปริมาณมาก มีของแถมเมื่อมาใช้บริการ และอำนวยความสะดวกเรื่องการขนส่ง ผลจากการวิจัยการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อการขายข้าวเปลือกของชาวนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท พบว่า ชาวนาให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด โดยเน้นเรื่อง การเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือกเพราะเคยใช้บริการเป็นประจำ และรับซื้อข้าวเปลือกให้ราคาดี มีความสะดวกในการรับซื้อข้าวเปลือก ทั้งนี้เพราะชาวนากลับมาใช้บริการซ้ำอาจเพราะการประทับใจในการให้บริการ ดังนั้นผู้ประกอบการควรเน้นด้านการให้บริการที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการที่เป็นธรรม และกลับมาใช้บริการซ้ำ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษาเพิ่มขึ้น และได้แนวทางสำหรับผู้ประกอบการโรงสีข้าวนำไปปรับปรุงกระบวนการรับซื้อข้าวเปลือกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และชาวนาได้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือกในรายฤดูธรรม และ 2. การวิจัยครั้งต่อไปควรไปศึกษาในเขตพื้นที่อื่นในจังหวัด

ชยันนาท เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษามากยิ่งขึ้นและผู้ประกอบการโรงสีข้าวนำไปปรับปรุงกระบวนการรับซื้อข้าวเปลือกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและชาวนาสามารถมีข้อมูลเปรียบเทียบก่อนการตัดสินใจเลือกโรงสีข้าวเพื่อขายข้าวเปลือก

บรรณานุกรม

- กชกร กางธนทรัพย์. (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในการใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ของผู้ใช้บริการในจังหวัดสงขลา. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรมอนามัย. (2566). โรงสีข้าว. เรียกใช้เมื่อ 1 กรกฎาคม 2566 จาก <http://www.hia.anamai.moph.go.th>
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- จักรพงษ์ เตชะมวลไวยวิทย. (2561). การใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- จิตตวุฒิ รัตตกุล. (2559). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของ พนักงานบริษัทเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จურიพร ช้อนใจ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่ม ตรา กรีนเมทของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธิดา อินตะพรม. (2559). การใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.

- ธงชัย สุวรรณสิขณน์. (2560). KU สร้างสรรค์ข้าวไทย “ศาสตร์แห่งแผ่นดิน เพื่อความกินดีอยู่ดี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มุตอฝา อาลีดีมัน. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการเครื่องจักรกลหนักเกี่ยวกับการเกษตร เขตพื้นที่ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรัญญา โพธิ์ไพฑ่อง. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าออนไลน์จากร้านค้าออนไลน์. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชระ เพชรลั่น. (2566). ข้าวไรซ์เบอร์รี่. เรียกใช้เมื่อ 9 กรกฎาคม 2566 จาก <https://dna.kps.ku.ac.th/index.php/research-develop/rice-breeding-lab/riceberry-variety/21-rice-science-center-article/rgdu-rsc-research-rice>.
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1974). Essential of psychology testing. New York: Harper.

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้
ให้กับชุมชน กรณีศึกษา บ้านมะเดื่อชุมพร หมู่ที่ 4
ตำบลโกสัมพิ อำเภอกอสัมพิ จังหวัดกำแพงเพชร*

THE APPLICATION OF LOCAL WISDOM AS A BASE FOR
GENERATING INCOME FOR THE COMMUNITY, A CASE STUDY
OF BAAN MADUA CHUMPHON, VILLAGE NO. 4,
KOSAMPHI SUB-DISTRICT, KOSAMPHI DISTRICT,
KAMPHAENG PHET PROVINCE.

สิรินพร เกียงเกษร

Sirinpron Keangkason

สาขาศิลปศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, ประเทศไทย

Liberal Arts, Faculty of Business administration and Liberal Arts,

Rajamangala University of Technology Lanna, Thailand

E-mail: Sirinpron_c@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยแบบผสมผสานนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และ 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสัมพิ อำเภอกอสัมพิ นคร จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ 1) กลุ่มอาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร จำนวน 20 คน รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 80 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า 1) แนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น พบว่ากลุ่มอาชีพมีความสนใจในการทำลูก

* Received 19 January 2024; Revised 8 February 2024; Accepted 9 February 2024

ประคบสมุนไพรรูปแบบทรงกลมมากที่สุด เพื่อคงความเป็นลูกประคบสมุนไพร พร้อมปรับปรุงให้เป็นพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจีวแบบพกพา 2) พัฒนาทักษะการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น ได้แก่ ตะไคร้ มะกรูด โพล ขมิ้นชัน ส้มป่อย และมะขาม เป็นผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร พวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจีวแบบพกพา และนำมาสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ คัดเลือกกล่องบรรจุภัณฑ์ ออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร เพื่อใช้ในการทดลองตลาด นำผลผลิตผลิตภัณฑ์ไปทดลองจำหน่ายตามงานเทศกาลต่าง ๆ ในจังหวัดกำแพงเพชร 3) ความพึงพอใจของผู้บริโภคอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$) ได้แก่ วัสดุในการผลิตมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และเป็นวัสดุท้องถิ่นที่มาจากธรรมชาติเป็นหลัก ($\bar{X}=4.93$) รองลงมาลูกประคบสมุนไพรที่ออกแบบมีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในตลาด ($\bar{X}=4.90$) ขนาดและรูปร่างของลูกประคบสมุนไพรเหมาะสม ($\bar{X}=4.89$) ตามลำดับ กลุ่มอาชีพมีความพึงพอใจกับผลการดำเนินงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นพืชสมุนไพรต่าง ๆ มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น, สมุนไพรท้องถิ่น, บ้านมะเดื่อชุมพร

Abstract

This mixed-method research aims to study guidelines for 1) the utilization of local medicinal plants to generate income for the community and 2) develop new products from local medicinal plants for the Ban Madua Chumphon professional group, Kosamphi Subdistrict, Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. Samples are 1) 20 Ban Madua Chumphon occupational group members. Data were collected through in-depth interviews and analyzed using content analysis. 2) 80 consumers, data were collected from questionnaires and analyzed with descriptive statistics. It was found that 1) Professional groups were most interested in making herbal compresses in round shape to maintain the herbal compress and ready to improve into a portable mini herbal compress keychain. 2) Develop skills in making use of local medicinal plants, including

lemongrass, kaffir lime, phlai, turmeric, som poi, and tamarind, into herbal compress ball products portable Mini Herbal compress keychain and generate income for professional groups, select packaging boxes, design a billboard to promote herbal compress products for use in market testing. The products are produced and tested for sale at various festivals in Kamphaeng Phet Province. 3) Consumer satisfaction is at the highest level ($\bar{X}=4.71$), namely the production materials are suitable for the product and is a local material that comes mainly from nature ($\bar{X}=4.93$), followed by herbal compresses that are designed to be unique from general products on the market ($\bar{X}=4.90$). The size and shape of herbal compresses are appropriate ($\bar{X}=4.89$). Occupational groups are very satisfied with the performance results because local wisdom and various medicinal plants can be developed into products that can be used as additional occupations, generate income for self and family, create sustainable self-reliance.

Keywords: Local Wisdom, Local Medicinal Plants, Ban Madua Chumphon

บทนำ

ในอดีตการใช้สมุนไพรของหมอพื้นบ้านถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ล้ำค่าของสังคมไทยที่เกิดจากปรัชญาของหมอพื้นบ้านที่สามารถจำแนกแยกแยะฤทธิ์และสรรพคุณของสมุนไพรจากธรรมชาติเพื่อใช้ในการเฝ้าระวังรักษาความเจ็บป่วย การรักษาโดยระบบการแพทย์พื้นบ้านจึงเป็นระบบการรักษาโรคแบบประสบการณ์ของชุมชนที่ได้รับการสั่งสมถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ มีความหลากหลายแตกต่างกันไปแต่ละสังคมวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ ได้มีการพัฒนาการใช้สมุนไพรในระบบการแพทย์พื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่อง โดยถือว่าสมุนไพรเป็นรูปแบบการรักษาหลักของระบบการแพทย์พื้นบ้านและสมุนไพร ยังคงมีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนมาโดยตลอด คนไทยโบราณจึงผูกพันกับหมอพื้นบ้านและยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพของชุมชน

พืชสมุนไพรเป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่มนุษย์รู้จักนำมาใช้เป็นประโยชน์ เพื่อการรักษาโรคภัยไข้เจ็บตั้งแต่โบราณกาลแล้ว เช่น ในเอเชียก็มีหลักฐานแสดงว่ามนุษย์รู้จักใช้พืชสมุนไพร

มากกว่า 6,000 ปี แต่หลังจากที่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการสังเคราะห์ และผลิตยาจากสารเคมี ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้ง่าย สะดวกสายในการใช้ มากกว่าสมุนไพร ทำให้ความนิยมใช้ยาสมุนไพรลดลงมาเป็นอันมาก เป็นเหตุให้ความรู้ วิทยาการด้านสมุนไพรขาดการพัฒนาไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ในปัจจุบันทั่วโลกได้ยอมรับแล้วว่าผลที่ได้จากการสกัดสมุนไพร ให้คุณประโยชน์ดีกว่ายา ที่ได้จากการสังเคราะห์ทาง วิทยาศาสตร์ประกอบกับในประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อันอุดมสมบูรณ์ มีพืช ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสมุนไพรได้อย่างมากมายนับหมื่นชนิด (จักพงค์ แห่งทอง, 2550) การใช้ สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดกันมา ซึ่งมีหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ระบุถึงการใช้พืชสมุนไพรตั้งแต่สมัยพุทธกาล การนำสมุนไพรมาใช้ได้ทั้งในแง่ การนำมารับประทานเป็นอาหาร เช่น การรับประทานพืชผัก หรือนำมาประกอบเป็นอาหาร นอกจากนั้นยังนำมาใช้เป็นยารักษาโรคเวลาเกิดอาการเจ็บป่วย การใช้ลูกประคบสมุนไพร ก็ เป็นอีกหนึ่งภูมิปัญญาไทยที่คนไทยนำมาใช้กันตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ลูกประคบสมุนไพรเป็นภูมิปัญญา ไทยที่มีมาแต่โบราณ เป็นการนำสมุนไพรพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ทางการรักษาโรค การวางลูกประคบตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายนั้น ช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ลดอาการปวด เมื่อย นอกจากนี้กลิ่นของน้ำมันหอมระเหยในสมุนไพร การบูรและพิมเสน ยังช่วยทำให้รู้สึกสด ชื่นและผ่อนคลายความเครียด ลูกประคบสมุนไพรมีอยู่ด้วยกันหลายสูตรทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ สรรพคุณที่ต้องการ (จิตต์เลขา ทองมณี, 2548)

บ้านมะเดื่อชุมพร หมู่ที่ 4 ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาข้าว ทำไร่ ทำสวน เลี้ยง สัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพี, 2566) แต่ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมามีการแพร่ระบาดของ โรคโควิด-19 ทำให้กลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพรได้รับผลกระทบในด้านการประกอบอาชีพเป็น อย่างมาก ทำให้มีรายได้ที่น้อยลง ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในครอบครัวมีรายรับไม่เพียงพอต่อ รายจ่าย ซึ่งในขณะเดียวกันจากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนเบื้องต้นได้ทราบข้อมูลว่าบ้านมะเดื่อ ชุมพร มีการปลูกสมุนไพรในชุมชนอีกด้วย สำหรับสมุนไพรลักษณะการปลูกมักจะปลูกไว้ตาม สวน หัวไร่ปลายนา บริเวณที่อยู่อาศัย และปลูกแซมในพืชอื่น ๆ อันได้แก่ ตะไคร้ มะกรูด ใพล ขมิ้นชัน ส้มป่อย และมะขาม เป็นต้น ประกอบกับยังไม่มีแนวทางการใช้ประโยชน์จากพืช สมุนไพรท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน กลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อ ชุมพร จึงทำให้มีความสนใจที่จะนำสมุนไพรที่มีอยู่และปลูกในชุมชนมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติเข้ามาผสมผสานกลายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน และเป็นที่น่าสนใจแตกต่างจากพื้นที่อื่นสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ ซึ่งจุดเด่นเหล่านี้สามารถนำภูมิปัญญามาต่อยอดสร้างรายได้และพัฒนาเป็นสินค้า ของฝาก ของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในชุมชน และจังหวัดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

ระเบียบวิธีวิจัย

พื้นที่การศึกษาวิจัย

ชุมชนบ้านมะเดื่อชุมพร หมู่ที่ 4 ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น

ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร หมู่ที่ 4 ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อทำการสอบถามข้อมูลความต้องการในการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น โดยทำการการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จำนวน 5 คน โดยพิจารณาจากการให้ข้อมูลได้ชัดเจน ในทฤษฎีวัฒนธรรม ประเพณี ฐานความรู้ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น และมีประสบการณ์ในการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น โดยอาศัยวิธีการเข้าสู่ชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การสังเกต ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มอาชีพ หรือผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก (Key informant)

2) กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร หมู่ที่ 4 ตำบลโกสุมพิ อำเภอกอสนี นคร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน เพื่อทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสุมพิ อำเภอกอสนี นคร จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อผลิตเป็นสินค้าชุมชน และเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการในการประดิษฐ์ลูกประคบสมุนไพร

3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร คือ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญงานประดิษฐ์ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 10 ท่าน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การศึกษาเอกสาร สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาออกแบบข้อคำถามใช้ในการการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละส่วนจะดำเนินการทั้งหมด 1 ครั้ง คือ การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่ม

1. ทำการประชุมกลุ่มย่อยด้วยการใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม แนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. นำข้อมูลมาศึกษาและพัฒนาประยุกต์ร่วมกับผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร

3. ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร 5 รูปแบบ และจัดทำต้นแบบ

4. นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบมาจัดทำแบบประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรของกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสุมพิ เพื่อนำไปประเมินเพื่อคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมร่วมกับชุมชน

5. ดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสุมพิ อำเภอกอสนี นคร จังหวัดกำแพงเพชร

6. ประเมินคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

7. ทำการผลิตเพื่อใช้ในการทดลองจำหน่ายตลาดในงานเทศกาลต่าง ๆ

8. ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นกลุ่ม อาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมา จัดหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ ทำการวิเคราะห์ตาม ประเด็นที่ตั้งไว้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ค่าสถิติดังต่อไปนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) การประเมินความคิดของผู้เชี่ยวชาญเห็นต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรที่ พัฒนาขึ้นใหม่ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งวิเคราะห์เป็นรายข้อเฉพาะ ด้าน แล้วรวบรวมทุกด้านโดย นำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

(3) การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น ใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่ง วิเคราะห์เป็นรายข้อเฉพาะด้านแล้วรวบรวมทุกด้านโดยนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำ บรรยายประกอบ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อย ละ 65.00 ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 45.00

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะกลุ่มอาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร (n=20)

รายละเอียด	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1. ท่านได้รับความรู้เรื่องสมุนไพร สรรพคุณของสมุนไพร และประโยชน์ของสมุนไพรในชุมชน	4.85	0.366	มากที่สุด
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนการฝึกอบรม	4.90	0.308	มากที่สุด
3. ท่านได้รับความรู้จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะในการนำสมุนไพรในท้องถิ่นนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์	4.80	0.523	มากที่สุด
4. ท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้นำไปผลิตเองที่บ้านได้	4.45	0.686	มาก
5. ท่านมีความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะในครั้งนี้	4.75	0.550	มากที่สุด
รวม	4.75	0.486	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะกลุ่มอาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร โดยในภาพรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลำดับแรก ท่านได้มีส่วนร่วมในการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนการฝึกอบรม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$, S.D. = 0.308) รองลงมา ท่านได้รับความรู้เรื่องสมุนไพร สรรพคุณของสมุนไพร และประโยชน์ของสมุนไพรในชุมชน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D. = 0.366) ท่านได้รับความรู้จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะในการนำสมุนไพรในท้องถิ่นนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, S.D. = 0.523) ท่านมีความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะในครั้งนี้ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D. = 0.550) และท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้นำไปผลิตเองที่บ้านได้ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.90$, S.D. = 0.308) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพา (n=80)

รายละเอียด	$\bar{x}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1. มีรูปแบบที่สวยงามเหมาะสม	4.86	0.347	มากที่สุด
2. ขนาดและรูปทรงของลูกประคบสมุนไพรเหมาะสม	4.89	0.318	มากที่สุด
3. ลูกประคบสมุนไพรที่ออกแบบมีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด	4.90	0.302	มากที่สุด
4. รูปลักษณ์มีสีสัน ลวดลายของลูกประคบสมุนไพรที่น่าสนใจ	4.85	0.453	มากที่สุด
5. ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ รูปร่าง และรูปทรง	4.31	0.704	มาก
6. วัสดุในการผลิตมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และเป็นวัสดุท้องถิ่นที่มาจากธรรมชาติเป็นหลัก	4.93	0.309	มากที่สุด
7. มีราคาที่เหมาะสม	4.13	0.739	มาก
8. ท่านรู้สึกพึงพอใจและคุ้มค่าในการซื้อผลิตภัณฑ์นี้	4.88	0.432	มากที่สุด
รวม	4.718	0.450	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพา โดยในภาพรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลำดับแรก วัสดุในการผลิตมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และเป็นวัสดุท้องถิ่นที่มาจากธรรมชาติเป็นหลัก ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.93$, S.D. = 0.309) รองลงมา ลูกประคบสมุนไพรที่ออกแบบมีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.90$, S.D. = 0.302) ขนาดและรูปทรงของลูกประคบสมุนไพรเหมาะสม ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.89$, S.D. = 0.318) ท่านรู้สึกพึงพอใจและคุ้มค่าในการซื้อผลิตภัณฑ์นี้ ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.88$, S.D. = 0.432) มีรูปแบบที่สวยงามเหมาะสม ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.86$, S.D. = 0.347) รูปลักษณ์มีสีสัน ลวดลายของลูกประคบสมุนไพรที่น่าสนใจ ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.85$, S.D. = 0.453) ผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ รูปร่าง และรูปทรง ใน

ระดับมาก ($\bar{x}=4.31$, S.D. = 0.704) และมีราคาที่เหมาะสม ในระดับมาก ($\bar{x}=4.13$, S.D. = 0.739) ตามลำดับ

ผลการวิจัย

1. แนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า บ้านมะเดื่อชุมพรมีกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งเป็นทุนเดิม และมีการปลูกสมุนไพรกันมากในชุมชน อันได้แก่ ตะไคร้ มะกรูด ใพล ขมิ้นชัน ส้มป่อย และมะขาม เป็นต้น ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน การนำพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นลูกประคบสมุนไพร แบบทรงกลมดั้งเดิม และแบบสำหรับใช้ดูแลสุขภาพ การรักษาโรค รักษาความเจ็บป่วย ช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ลดอาการปวดเมื่อย ทำให้รู้สึกสดชื่นและผ่อนคลายความเครียดโดยไม่พึ่งสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของคนในชุมชน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอาชีพมีความสนใจในการทำลูกประคบสมุนไพรทรงกลมมากที่สุด ซึ่งกลุ่มอาชีพมีความเห็นว่าอยากให้สร้างผลิตภัณฑ์แบบทรงกลมแบบเดิมเพื่อคงความเป็นลูกประคบสมุนไพร แต่อยากให้ความแตกต่างจากเดิม จึงเกิดแนวคิดที่จะต่อยอดจากลูกประคบสมุนไพรทรงกลมที่มีจำหน่ายกันอยู่ในท้องตลาดทั่วไป มาเป็นพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพาขึ้น นอกจากนี้มีความต้องการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม พกพาสะดวก นอกจากนี้ยังมีความต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมคณะทำงาน และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับส่วนงานต่าง ๆ ให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการจัดฝึกอบรม การศึกษาวิจัย อีกทั้งก่อให้เกิดกระบวนการทำงานอย่างมีส่วนร่วมโดยการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพรได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านท่าคุณ เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้เรื่องลูกประคบสมุนไพร โดยการนำพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน อันได้แก่ ตะไคร้ มะกรูด ใพล ขมิ้นชัน ส้มป่อย และมะขาม เป็นต้น นำมาเป็นพืชสมุนไพรในการจัดฝึกอบรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพา

ก่อให้เกิดองค์ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงประโยชน์ของสมุนไพรในการรักษาโรค ช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ลดอาการปวดเมื่อย ทำให้รู้สึกสดชื่นและผ่อนคลายความเครียด นำสมุนไพรมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพอีกด้วย จากการสำรวจความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มอาชีพได้รับความรู้เรื่องสมุนไพร สรรพคุณของสมุนไพร และประโยชน์ของสมุนไพรในชุมชน ($\bar{X}=4.90$) รองลงมา กลุ่มอาชีพได้มีส่วนร่วมในการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนการฝึกอบรม ($\bar{X}=4.85$) และท่านได้รับความรู้จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะในการนำสมุนไพรในท้องถิ่นนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.80$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

หลังจากการทดลองผลิตแล้วมีการประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพาโดยการประเมินคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น ตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หลังจากนั้นทำการผลิตเพื่อใช้ในการทดลองตลาด และประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นกลุ่มอาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร

กลุ่มอาชีพ บ้านมะเดื่อชุมพร ดำเนินการนำผลิตผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพา นำไปทดลองจำหน่ายตามงานเทศกาลต่างๆ โดยความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์อยู่ระดับมากที่สุด ได้แก่ วัสดุในการผลิตมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และเป็นวัสดุท้องถิ่นที่มาจากธรรมชาติเป็นหลัก ($\bar{X}=4.93$) รองลงมา ลูกประคบสมุนไพรที่ออกแบบมีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด ($\bar{X}=4.90$) และขนาดและรูปทรงของลูกประคบสมุนไพรเหมาะสม ($\bar{X}=4.89$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ภาพที่ 6 การนำผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๋วแบบพกพา

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน การศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน พบว่า บ้านมะเดื่อชุมพรมีกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งเป็นทุนเดิม และมีการปลูกสมุนไพรกันมากในชุมชน อันได้แก่ ตะไคร้ มะกรูด ไพล ขมิ้นชัน ส้มป่อย และมะขาม เป็นต้น ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน การนำพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมาแปรรูปเพื่อสร้างรายได้สามารถทำได้โดยง่าย สอดคล้องกับกรุณา จันทุม และกัลยารัตน์ กำลังเหลือ (2560) กล่าวว่า ประชาชนมีความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และมีแนวโน้มที่ดีในเรื่องการใช้สมุนไพรในโอกาสข้างหน้าต่อไปภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านเรื่องการใช้พืชสมุนไพรของประชาชนในท้องถิ่นนี้ มีความรู้มากที่สุดในเรื่องการบำบัดรักษาอาการป่วยพื้นฐานที่ประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน การแปรรูปพืชสมุนไพรท้องถิ่น ลูกประคบสมุนไพร บ้านมะเดื่อชุมพร จึงเป็นหนึ่งในแนวทางของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน รักษาไว้ซึ่งองค์ความรู้ของชุมชน และนำไปสู่ความสามัคคีของกลุ่มอาชีพ ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานองค์ความรู้ของชุมชนตามแนวคิดภูมิปัญญาสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลายมากขึ้น

2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสัมพี อำเภอกอสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้กับกลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร พบว่า ชุมชนได้นำสมุนไพรที่มีอยู่ในบ้านมะเดื่อชุมพร แปรรูปเพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ โดยดำเนินการผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์วางแผน และการสร้างองค์ความรู้จากการฝึกปฏิบัติจนสามารถผลิตเองที่บ้านได้ ด้วยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชนนำมาผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืนและเหมาะสม ก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ดีขึ้นกว่าเดิมและนำเสนอแก่กลุ่มผู้บริโภคที่มีความหลากหลายมากขึ้น อันจะเป็นการสร้างรายได้กลับมายังชุมชน ครอบครัว สอดคล้องกับนางลักษณ์ จี๊จู้ และคณะ (2559) พบว่าการรวมกลุ่มแปรรูปพืชสมุนไพรด้วยการทำสบู่สมุนไพร และลูกประคบแห้ง สามารถผลักดันให้เป็นสินค้าชุมชนได้ สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยผลิตภัณฑ์สินค้าลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจิ๊วแบบพกพาส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

ทำให้เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน เพราะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทำให้ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจีวแบบพกพา มีความน่าสนใจมากขึ้นจากเดิม อีกทั้งการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ และสวยงาม จะสามารถดึงดูดผู้บริโภคได้ เป็นส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มอาชีพบ้านมะเดื่อชุมพร สามารถก้าวเข้ามาแข่งขันในตลาดสมุนไพรได้อย่างภาคภูมิใจ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยนี้คือได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มาจากการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจีวแบบพกพา ซึ่งจะสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากชาวบ้านได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม ด้านการฝึกอบรมปฏิบัติการแปรรูปสมุนไพรในรูปแบบใหม่ๆ ให้มีความหลากหลาย สามารถนำองค์ความรู้มาต่อยอดจากผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่ 2. ควรส่งเสริมทักษะและความรู้ในเรื่องของการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และพวงกุญแจลูกประคบสมุนไพรจีวแบบพกพาอยู่เสมอ และให้มีการมีการสำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภคตามสภาพกาลเวลาที่เปลี่ยนไป เพื่อจะได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และ3. ควรส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบออนไลน์ ได้แก่ Facebook, Line และ TikTok เป็นต้น เพื่อกลุ่มผู้บริโภคสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้ง่าย สามารถเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

กรรณา จันทุม และกัลยารัตน์ กำลังเหลือ. (2560). การรักษาโรคด้วยสมุนไพรและตำรับยาโบราณจากหมอฟันบ้าน. J Med Health Sci, 24(2), 48-57.

จักพงส์ แท่งทอง. (2550). พืชสมุนไพรในเวทยาเขตบ้านยางน้อย. ใน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

จิตต์เลขา ทองมณี. (2548). ลูกประคบสมุนไพร. วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ, 53(169), 1-3.

นางลักษณ์ จี๊จู้ และคณะ. (2559). การพัฒนาการแปรรูปพืชสมุนไพร ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น จากทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา : บ้านโพธิ์พัฒนา ตำบลคณที อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.11(พิเศษ), 83-93.

องค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพี. (2566). ข้อมูลประชากรหมู่บ้านมะเดื่อชุมพร. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2566 จาก <https://www.kosampee.go.th/condition.php>

พฤติกรรมออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง
อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก*

SAVING BEHAVIOR AND SPENDING BEHAVIOR IN OLDER PERSONS,
CHIANG THONG SUBDISTRICT, WANG CHAO DISTRICT,
TAK PROVINCE

จินตนา สินธุสุวรรณ

Jintana Sinthusuwan

เพ็ญโพยม เขยสมบัติ

Penpayom Choeisombat

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย

Ramkhamhaeng University, Thailand

ตุลนาถ ทวนธง

Toonlanat Thuanthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ประเทศไทย

Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

E-mail: penpayom.choei@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ และ 3) เสนอรูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในตำบลเชียงทอง จำนวน 268 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ และ

* Received 23 January 2024; Revised 25 February 2024; Accepted 26 February 2024

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับตัวแทนผู้สูงอายุในตำบลเชียงทอง จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมเงิน มีรูปแบบการออมเงินนอกสถาบันการเงินด้วยการออมในรูปแบบการเก็บเงินไว้ในมือ เหตุผลการออมเงินเพื่อไว้ใช้เมื่อเจ็บป่วย/ฉุกเฉิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน 1,001-5,000 บาท มีการใช้จ่ายต่อเดือน 1,001-5,000 บาท และมีภาระหนี้สินน้อยกว่า 1,000 บาท 2) ปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ รูปแบบการออมเงิน เหตุผลการออมเงิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน การใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) รูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ คือ “DISRI Model” มีองค์ประกอบ คือ แบ่งสัดส่วนเงิน ทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีบัญชีออมเงิน ลดรายจ่าย และลงทุนเพื่อต่อยอด

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออมและการใช้จ่าย, ผู้สูงอายุ, ความพึงพอใจ, การสร้างเสริมพฤติกรรม

Abstract

The purposes of this research were to 1) to study the saving behavior and spending behavior in older persons, 2) to study the factors relationship to saving satisfaction and spending behavior in older persons, and 3) to propose a model for promoting saving behavior and spending behavior in older persons, Chiang Thong Subdistrict, Wang Chao District, Tak Province. This research used a combined research method between quantitative research using questionnaires with the 268 older persons aged 60 years in Chiang Thong Subdistrict. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and chi-square. And qualitative research using interviews with representatives of the 9 older persons in Chiang Thong Subdistrict. The data were analyzed by using content analysis. The research results were as follows: 1) Most elderly people have a habit of saving money, have a form of saving money outside of financial institutions by saving in the form of keeping money on hand, the reason for saving money is to use in times of

illness/emergencies, the amount of savings per month 1,001 -5,000 baht, have monthly spending of 1,001-5,000 baht, and have debt of less than 1,000 baht., 2) Factors include gender, age, marital status, occupation, number of household members, monthly income, source of income, saving pattern, reason for saving money, amount of monthly savings, monthly spending, and debt burden It is related to the satisfaction with satisfaction and spending behavior in older persons were statistically significant at the 0.01 level, and 3) the model for promoting saving behavior and spending behavior in older persons was the “DISRI Model” format with the following components: divide the money, income and expense account, savings account, reduce expenses, and invest to expand.

Keywords: Saving behavior and spending, Older persons, Satisfaction, Promoting saving behavior

บทนำ

จากบริบทโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) อันสะท้อนได้จากจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยในปี 2565 ที่มีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 13,043,792 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 จากประชากรทั้งหมด 66,061,517 คน ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามคำนิยาม “สังคมผู้สูงอายุ” ขององค์การสหประชาชาติว่าหมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือประชากรที่อายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565ก)

จากโครงสร้างของประชากรในประเทศไทยที่มีการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศในหลากหลายมิติ ทั้งในภาพรวมของการพัฒนาประเทศและภาคครัวเรือน เมื่อพิจารณาในระดับภาพรวมของประเทศ รัฐบาลได้ตระหนักว่าการปรับตัวเข้าสู่โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุจะเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุอาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังในระยะยาวหากรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้วางแผนหรือบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศเพื่อรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาอย่างต่อเนื่อง จนมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565 - 2570 โดยได้มุ่งเน้นผลักดันแผนการปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ เพื่อสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุงรูปแบบการจ่ายเงินสทบและสิทธิประโยชน์ให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับวัยเกษียณอายุ ด้วยการจูงใจให้แรงงานนอกระบบการออมภาคสมัครใจ ปรับปรุงเงื่อนไขด้านการออมและสิทธิประโยชน์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสามารถออมและได้ผลประโยชน์ในอัตราที่เพิ่มขึ้น รวมถึงพัฒนาระบบบริการข้อมูลทางการเงินเพื่อการเกษียณ เพื่อช่วยให้ผู้ออมสามารถวางแผนการออมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อย่างไรก็ตามในบริบทภาคครัวเรือนการที่บุคคล มีอายุยืนยาวนั้นหมายถึงบุคคลดังกล่าวและครอบครัวจำเป็นต้องมีเงินเดือนเป็นประจำทุกเดือน แต่กลับมีค่าใช้จ่ายบางส่วนที่เพิ่มขึ้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทางท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อการดำรงชีพหลังเกษียณอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์ ศิริวรรณภา (2564) พบว่า ผู้บริโภคเจเนอเรชันวายมีความรู้ความเข้าใจเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาพฤติกรรมพบว่าร้อยละ 85.8 ของผู้บริโภค เจเนอเรชันวายมีการเงิน แต่มีเพียงร้อยละ 56.0 เท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ตระการไพโรจน์ (2563) พบว่า เป้าหมายการออมกับเงินออมในปัจจุบันของกลุ่มคน Generation Y ยังไม่เพียงพอที่จะดำรงชีวิตในช่วงวัยเกษียณ ดังนั้นทางหน่วยงานในภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักในการออมเพื่อเริ่มต้นออมสำหรับการเกษียณอายุตั้งแต่ในช่วงเริ่มทำงาน Generation Y เพื่อช่วยให้สามารถมีเงินออมสำหรับใช้จ่ายในอนาคตและในช่วงเกษียณอายุที่เพียงพอและทำตามเป้าหมายได้สำเร็จ แสดงให้เห็นว่าการวางแผนการออมเพื่อการเกษียณจึงเป็นสิ่งที่ทุกเพศ ทุกวัย ตลอดจนผู้เกษียณและคนครอบครัวจำเป็นต้องคำนึงถึงเพื่อให้มีเงินใช้จ่ายในยามจำเป็นอย่างเพียงพอ รวมถึงสามารถนำเงินบางส่วนนั้นไปลงทุนเพื่อเพิ่มพูนความมั่นคงทางการเงินอนาคตได้

จังหวัดตากตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมด 16,406.65 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ของประเทศ และเป็นอันดับ 2 ของภาคเหนือ แบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอแม่

ระมาต อำเภอลำดอง อำเภอสอด อำเภอพบพระ อำเภออุ้มผาง และอำเภอวังเจ้า จากสถิติจังหวัดตากพบว่า ในปี พ.ศ.2565 มีจำนวนประชากรทั้งหมด 417,734 คน แบ่งเป็นประชากรที่มีอายุเกิน 60 ปี จำนวน 72,949 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.46 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์มากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป ทำให้จังหวัดตากได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แบบ อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรวัยแรงงานยังพบว่า ในปี พ.ศ.2565 มีประชากรวัยแรงงานจำนวน 278,934 คน ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2564 และ 2563 ที่มีประชากรวัยแรงงานจำนวน 281,108 คน และ 281,972 คน ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มประชากรวัยแรงงานนี้เป็นกลุ่มที่สำคัญในปัจจุบันที่กำลังจะกลายเป็นผู้สูงอายุในอีก 20-30 ปีข้างหน้า ควรมีการตระหนักในการออมเงินให้กับตนเองในอนาคต เพื่อสำรองไว้ใช้ในยามที่ตนเองต้องเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหรือมีอายุ 60 ปีขึ้นไป พร้อมทั้งออมเงินเพื่อให้มีความพร้อมต่อความเสี่ยงและความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานสถิติจังหวัดตาก, 2565)

พื้นที่ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก เป็นพื้นที่หนึ่งในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในสภาพสังคมชนบท ประกอบด้วยหมู่บ้านจำนวน 13 หมู่บ้าน มีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 815 คน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ลักษณะการดำรงชีวิตที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ลำพังเพียงคนเดียวและอยู่ลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันเพิ่มสูงขึ้น เพราะลูกหลานไปทำงานต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น การศึกษาพฤติกรรม การออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุในพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะผลจากการศึกษาสามารถช่วยให้เห็นถึงปัญหาหรือโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจภายใต้การเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกันยังสะท้อนภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประชากรส่วนหนึ่งที่สังคมไม่ควรละเลย อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในครัวเรือนได้ทราบพฤติกรรม การออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปประมาณการค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการรับผิดชอบเลี้ยงดูผู้สูงอายุในครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม การออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรม การออมเงินและการใช้จ่ายเงินของผู้สูงอายุ ตลอดจนปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปสนับสนุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือวาง

นโยบายส่งเสริมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอรูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Population) คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์และอาศัยอยู่ในตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จำนวน 815 คน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2565) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 268 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน และแหล่งที่มาของรายได้ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checking)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยรูปแบบการออมเงิน เหตุผลในการออมเงิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน การใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สิน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checking)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วนำไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าเท่ากับ 0.831 จากนั้นจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ โดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ โดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ใช้สถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ตัวแทนผู้สูงอายุในตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตากที่มีพฤติกรรมการออมโดยเป็นคนละคนกับตัวอย่างวิจัยในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล ระดับการศึกษา ตำแหน่ง สถานที่สัมภาษณ์ และวันเดือนปี เวลาที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จนำไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2 นำข้อมูลการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุต่อไป

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมเงิน จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 77.61 มีรูปแบบการออมเงินนอกสถาบันการเงินด้วยการออมในรูปแบบการเก็บเงินไว้ในมือ จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 90.38 เหตุผลการออมเงินเพื่อไว้ใช้เมื่อเจ็บป่วย/ฉุกเฉิน จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 91.35 ปริมาณเงินออมต่อเดือน 1,001-5,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 53.85 มีการใช้จ่ายต่อเดือน 1,001-5,000 บาท จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 64.55 และมีภาระหนี้สินน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 49.62

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า

2.1 ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แสดงผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออม และการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล	ค่าสถิติ	ความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ
เพศ	Chi Square	46.654
	sig	0.000**
อายุ	Chi Square	64.257
	sig	0.000**
สถานภาพสมรส	Chi Square	58.554
	sig	0.001**
อาชีพ	Chi Square	152.312
	sig	0.000**
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	Chi Square	69.236
	sig	0.000**
รายได้ต่อเดือน	Chi Square	143.284
	sig	0.000**
แหล่งที่มาของรายได้	Chi Square	112.126
	sig	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน และแหล่งที่มาของรายได้ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ปัจจัยพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จำแนกตามรูปแบบการออมเงิน เหตุผลการออมเงิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน การใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สิน แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

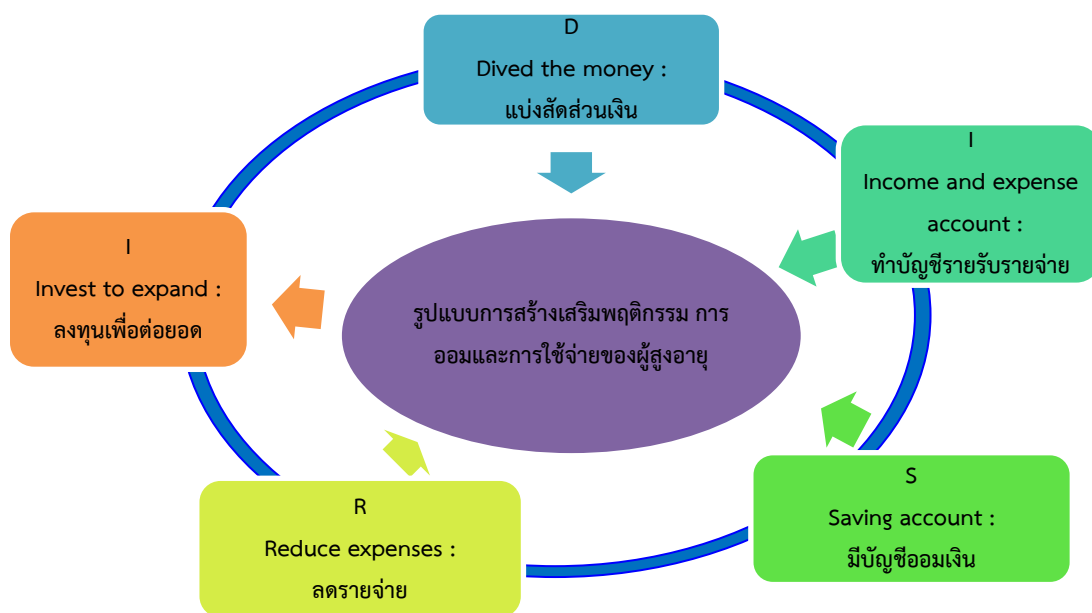
พฤติกรรมการออมและการใช้จ่าย	ค่าสถิติ	ความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ
รูปแบบการออมเงิน		
- การออมในสถาบันการเงิน	Chi Square	76.896
	sig	0.000**
- การออมนอกสถาบันการเงิน	Chi Square	94.268
	sig	0.000**
เหตุผลการออมเงิน		
- ไว้ใช้เมื่อเจ็บป่วย/ฉุกเฉิน	Chi Square	86.372
	sig	0.000**
- ไว้ใช้ยามอายุมากขึ้น	Chi Square	108.080
	sig	0.000**
- เก็บไว้ให้ลูกหลาน	Chi Square	37.464
	sig	0.001**
- เพื่อความมั่นคงของชีวิต	Chi Square	53.952
	sig	0.000**
- เพื่อไม่ให้เป็นการระของผู้อื่น	Chi Square	43.653
	sig	0.000**
- เพื่อสะสมไว้ซื้อทรัพย์สิน	Chi Square	42.384
	sig	0.000**
- เพื่อไถ่ถอนหนี้สิน	Chi Square	42.820
	sig	0.000**
ปริมาณเงินออมต่อเดือน	Chi Square	200.281
	sig	0.000**
การใช้จ่ายต่อเดือน	Chi Square	195.042
	sig	0.000**
ภาระหนี้สิน	Chi Square	279.556
	sig	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ได้แก่ รูปแบบการออมเงิน เหตุผลการออมเงิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน การใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. รูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ได้รูปแบบชื่อว่า “DISRI Model” แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 DISRI Model

ที่มา : ผู้วิจัย

จากรูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ “DISRI Model” แสดงรายละเอียดดังนี้

1. D (Divide the money: แบ่งสัดส่วนเงิน) คือ การแบ่งสัดส่วนของรายได้ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายประจำวัน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และเงินสำหรับเก็บออม ซึ่งจะช่วยให้สามารถบริหารการใช้จ่ายเงินได้อย่างรอบคอบมากยิ่งขึ้น

2. I (Income and expense account: ทำบัญชีรายรับรายจ่าย) คือ การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้รู้ว่าแต่ละเดือนมีการใช้จ่ายเงินไปกับสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นมากน้อยเพียงใด เหมาะสมหรือไม่ เพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในเดือนถัดไปออก และมีเงินเหลือเก็บเพิ่มมากขึ้น

3. S (Saving account: มีบัญชีออมเงิน) คือ การเปิดบัญชีสำหรับการออมเงินแยกออกจากบัญชีเงินใช้จ่าย เพราะจะได้โอนเงินเก็บไว้ในบัญชีออมได้ทันที รวมถึงการออมเงินด้วยการซื้อประกันชีวิตสะสมทรัพย์ เมื่อครบสัญญาจะได้รับเงินคืนพร้อมผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่า ซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างเสริมวินัยทางการเงิน

4. R (Reduce expenses: ลดรายจ่าย) คือ ตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก อาทิ เหล้า บุหรี่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เสียเงินและเสียสุขภาพ ไม่สร้างหนี้ใหม่และสะสมหนี้สินต่าง ๆ ให้หมดก่อนเกษียณอายุ จะได้มีเงินเหลือไว้สำหรับใช้จ่ายอื่น ๆ

5. I (Invest to expand: ลงทุนเพื่อต่อยอด) คือ การแบ่งเงินออมหรือรายได้บางส่วนออกมาลงทุนในสินทรัพย์ที่ได้รับดอกเบี้ยหรือมีเงินปันผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้มีเงินมาหมุนเวียนใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง เพื่อป้องกันการขาดทุน อาทิ กองทุนรวม สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล กองทุนตราสารหนี้ ทองคำ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมเงิน มีรูปแบบการออมเงินนอกสถาบันการเงินด้วยการออมในรูปแบบการเก็บเงินไว้ในมือ เหตุผลการออมเงินเพื่อไว้ใช้เมื่อเจ็บป่วย/ฉุกเฉิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน 1,001-5,000 บาท มีการใช้จ่ายต่อเดือน 1,001-5,000 บาท และมีภาระหนี้สินน้อยกว่า 1,000 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีการออมเงินเพื่อไว้ใช้เมื่อเจ็บป่วยหรือฉุกเฉิน มีปริมาณเงินออมการใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สินไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้สูงอายุมีการวางแผน การออมเงินและการใช้จ่ายเงินก่อนที่จะเกษียณอายุ มีการเก็บออมเงินในรูปแบบเงินสด และออมในสถาบันการเงินโดยการฝากธนาคาร ลงทุนกองทุนหมู่บ้าน เพื่อไม่ให้เงินเป็นภาระของลูกหลาน และมีเงินไว้ใช้จ่ายยามอายุมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมศรี ปุชนียวงศ์ (2558) ศึกษาการตระหนักรู้และพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของกลุ่มบุคคลช่วงอายุระหว่าง 25-35 ปี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมี

ความคิดวางแผนมากกว่าความคิดไม่มีการวางแผนเกษียณ ด้านรูปแบบการออมเงินและการลงทุน มีการออมประเภทบัญชีเงินฝากออมทรัพย์มากที่สุด ส่วนวัตถุประสงค์การออมและสัดส่วนการออม จะพบว่า สัดส่วนการออมที่ต่ำที่สุดคือ 10 - 20% ซึ่งเป็นการออมโดยมีวัตถุประสงค์ในระยะยาว เช่น อุบัติเหตุ ค่ายา ค่าใช้จ่ายหลังเกษียณเป็นหลัก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกมาส อังศุโชติ และกาญจน์ กังวานพรศิริ (2558) ศึกษาแนวทางและมาตรการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดนันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 9,000 บาท มีสินทรัพย์ และนิยมถือครองสินทรัพย์เป็นเงินสดและที่ดิน มูลค่าการออมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท นิยมเก็บออมเป็นเงินสด ไม่มีหนี้สิน มีทัศนคติดีเกี่ยวกับการออม

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ รูปแบบการออมเงิน เหตุผลการออมเงิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน การใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการออมเงินและการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ยิ่งอายุมากขึ้นการทำงานหารายได้ก็จะยิ่งน้อยลง เนื่องจากมีสุขภาพเสื่อมถอยลง ดังนั้นการออมเงินจึงเป็นวิธีปฏิบัติทางการเงินขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับเหตุฉุกเฉิน และบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของกองทุนการออมแห่งชาติ (2559) กล่าวว่า การจะวางแผนและบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณได้อย่างมีประสิทธิภาพหรืออย่างน้อยก็ให้พอเพียงกับการดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ เป้าหมายของเงินออม รูปแบบของการออม และวัตถุประสงค์ของการออม สอดคล้องกับงานวิจัยของประภัสสร คำเชื่อน (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการออม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการทำงาน รายได้ของผู้สูงอายุ รายจ่ายของผู้สูงอายุ หนี้สิน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี และสอดคล้องกับงานวิจัยของกวิสรา จันทรพันธ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ ภาระหนี้สิน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และปัจจัยด้านต่าง ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ

3. รูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุได้รูปแบบ “DISRI Model” ช่วยสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายเงินของผู้สูงอายุให้รู้จักแบ่งสัดส่วนของรายได้ ช่วยให้สามารถบริหารการใช้จ่ายเงินได้อย่างรอบคอบ สร้างพฤติกรรมการบริหารการเงินด้วยการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การเปิดบัญชีออมเงินหรือซื้อประกันชีวิตสะสมทรัพย์ ตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก แบ่งเงินออมหรือรายได้บางส่วนมาลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง เพื่อป้องกันการขาดทุน อาทิ กองทุนรวม สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล กองทุนตราสารหนี้ ทองคำ เป็นต้น เพื่อจะได้รับดอกเบี๋ยหรือมีเงินปันผลอย่างสม่ำเสมอ และมีเงินหมุนเวียนใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากการออมเงินเป็นหนทางที่ช่วยสร้างความมั่นคงในชีวิตได้เป็นอย่างดีและมีส่วนในการสร้างเงินก้อนเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้นถ้าวางแผนเก็บออมอย่างต่อเนื่อง จนสร้างเสริมเป็นวินัยการออมหรือเกิดเป็นพฤติกรรมการออมก็จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่รอดเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินก็ยังมีเงินสำรองไว้ใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนัยญา แดงเหม (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการตระหนักในการวางแผนทางการเงินโดยปรับการจัดสรรเงินด้วยการออมก่อนจ่ายควบคู่ไปกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายตลอดช่วงชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีด้านดิจิทัลที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกมาส อังศุโชติ และกาญจน์ กังวานพรศิริ (2558) ศึกษาแนวทางและมาตรการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า มาตรการระยะสั้นในการส่งเสริมการออมคือ การจัดโครงการอบรมผู้สูงอายุให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารเงิน และเพิ่มการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเงิน และมาตรการระยะยาว คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มจากการทำงาน และผู้เข้าอบรมได้นำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในด้านระมัดระวังการใช้จ่าย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การนำเงินออมไปลงทุน และการเพิ่มการออม

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตากคือ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรผลักดันนโยบายเพื่อส่งเสริมหรือพัฒนาประชาชนที่มีอายุก่อนวัยเกษียณได้ตระหนัก รับรู้ถึงความสำคัญในการออมให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถวางแผนการออมได้อย่างเหมาะสมและ

เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในอนาคต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยเกษียณได้อย่างมีคุณภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่าผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการออมเงิน มีรูปแบบการออมเงินนอกสถาบันการเงินด้วยการออมในรูปแบบการเก็บเงินไว้ในมือ เหตุผลการออมเงินเพื่อไว้ใช้เมื่อเจ็บป่วย/ฉุกเฉิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน 1,001-5,000 บาท มีการใช้จ่ายต่อเดือน 1,001-5,000 บาท และมีภาระหนี้สินน้อยกว่า 1,000 บาท ปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ รูปแบบการออมเงิน เหตุผลการออมเงิน ปริมาณเงินออมต่อเดือน การใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ได้รูปแบบชื่อว่า “DISRI Model” จากผลการวิจัยได้ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) จากผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท แหล่งที่มาของรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกร ดังนั้นภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปวางแผนหรือกำหนดนโยบายจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุที่ต้องการมีอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และต้องการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น 2) จากผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการออมเงิน โดยมีรูปแบบการออมคือการออมนอกสถาบันการเงินโดยการเก็บเงินสดไว้ในมือ เพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือฉุกเฉิน มีปริมาณเงินออม 1,000-5,000 บาท ดังนั้นภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปส่งเสริม การสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ของการออมให้กับประชาชนหรือมีรูปแบบการออมที่หลากหลายให้ประชาชนได้เริ่มเก็บออมก่อนวัยเกษียณอายุ และ 3) จากผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการออมเงินเพราะต้องการให้มีเงินเก็บไว้ใช้ยามเจ็บไข้ ดังนั้นภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินให้แก่ประชาชนวัยก่อนเกษียณ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายแก่ประชาชนก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565ก). สถิติผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2566 จาก <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/2449>
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2565). ระบบ 3 หมอรู้จักคุณ, รายงานข้อมูลตำบลเชียงทอง. เรียกใช้เมื่อ 2566 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://shorturl.asia/rFjch>
- กวิสรา จันทรพันธ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4 (หน้า ม.ป.น.). ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กองทุนการออมแห่งชาติ. (2559). รายงานประจำปี 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนการออมแห่งชาติ.
- เกษมศรี ปุชนียวัฒน์. (2558). การตระหนักรู้และพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของกลุ่มบุคคลช่วงอายุระหว่าง 25-35 ปี. ใน (การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิพย์ ศิริวรรณานา. (2564). ทศนคติของผู้บริโภคเจเนอเรชันวายในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อการออมเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุ. ใน (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภัสสร คำเชื่อน. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ. ใน (การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานสถิติจังหวัดตาก. (2565). จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดตาก. เรียกใช้เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://shorturl.asia/9k0y2>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุนัยญา แดงเหม. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. ใน (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐกิจดิจิทัล). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

สุภมาส อังศุโชติ และกาญจน์ กังวานพรศิริ. (2558). ศึกษาแนวทางและมาตรการส่งเสริมการ
ออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี.
วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์),
7(14), 146-158.

อภิสิทธิ์ ตระการไฟโรจน์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออกกำลังกายของ
กลุ่มคนวัยทำงาน Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน (สาร
นิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและกลยุทธ์). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York:
Harper and Row Publication.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอน
แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โรงเรียนบ้านเขาทับควาย*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT ON THE TITLE OF
THE FOUR NOBLE TRUTHS FOR MATTHAYOM 1 STUDENTS AT
BANKHAOTHAPKWAI SCHOOL USING THE 5 E'S OF
INQUIRY-BASED LEARNING

วีรวิชญ์ บุญส่ง

Veeravit Boonsong

วรินทร์ เอี่ยมสะอาด

Warin iamsaard

รวงข้าว เนียมแสง

Ruangkhao Niamsaeng

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ประเทศไทย

Thepsatri Rajabhat University, Thailand

E-Mail: veeravit.b@lawasri.ac.th

บทคัดย่อ

การเรียนการสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนามีจุดมุ่งเน้นให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ และนำแนวทางไปประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นคนดีของสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข แต่จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันเนื้อหามากและยากเนื่องจากนำหลักธรรมมาใช้มากเกินไป เวลาที่ใช้สอนมีน้อยมีความซ้ำซ้อนไม่เหมาะกับบริบทผู้วิจัยจึงต้องหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนเพื่อให้บรรลุผลต่อไป การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

* Received 23 January 2024; Revised 12 February 2024; Accepted 20 February 2024

ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านเขาทับควาย จังหวัดลพบุรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1/2566 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 20 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ สถิติที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแผนการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ =15.25, S.D. = 1.40) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ =12.50, S.D. = 2.75) อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.48, S.D. = 1.49)

คำสำคัญ: สืบเสาะหาความรู้ (5E), ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, รายวิชาพระพุทธศาสนา, ความพึงพอใจ

Abstract

Teaching and learning about Buddhism has a focus on students applying knowledge and applying guidelines to practice in order to be a good person in society and live happily with others. But from the current teaching and learning activities, the content is too much and difficult because too many Dhamma principles are used. There is little time spent teaching. There is overlap, which is not appropriate for the context. The researcher, therefore, must find ways to develop students in order to achieve further results. The purposes of this research were to: 1) develop a learning plan on the title of the Four Noble Truths for Matthayom 1 students at Bankhaothapkwai School using The 5 E's of Inquiry-Based Learning. 2) investigate the students' learning achievement after using The 5 E's of Inquiry-Based Learning, and 3) study the students' satisfaction after using The 5 E's of Inquiry-Based Learning. The sample consisted of 30 students of Matthayom 1/1 students at Bankhaothapkwai School, Lopburi, in the first semester of the academic year 2023, using cluster random sampling. The research instruments used were the 14 learning activity plans, the 20-question multiple-choice academic achievement test, and the 25-item satisfaction survey with a five-point rating scale. The statistics used in this research were the mean, standard deviation, and dependent t-test. The findings revealed that 1) The

development of the 14 learning plans 2) The students had higher academic achievement after learning ($\bar{X}$ =15.25, S.D. = 1.40) than before learning ($\bar{X}$ =12.50, S.D. = 2.75) at the .05. level of significance. 3) Overall the students' satisfaction after using The 5 E's of Inquiry-Based Learning was at a higher level ($\bar{X}$ =4.48, S.D. = 1.49).

Keyword: Inquiry-Based Learning (5E), Learning Achievement, Buddhism Courses, Satisfaction

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยมุ่งเน้นปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าคำนึง ถึงการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นพัฒนาคุณภาพคนในสังคมให้มีคุณธรรม ความรอบรู้ รอบคอบอย่างเท่าทัน มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ ได้อย่างมั่นคง แต่อย่างไรก็ตามแนวการพัฒนาเตรียมเด็กเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม จิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานต้องมุ่งส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมรู้จักคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และ (กุลิสรา จิตรขญาวนิช, 2562) กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสอนให้นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลในเรื่องดังกล่าวจะพบว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สามารถตอบสนองการพัฒนา นักเรียน ให้เป็นไปตามกระแสสังคมโลกและศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้รูปแบบกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย และควรอยู่บนพื้นฐานของการสอน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนด้วยกัน ซึ่งเป็นวิธีหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้ได้รับประสบการณ์จริง ฝึกฝนทักษะด้าน ความรู้ ความคิด การแสดงออก จัดว่าเป็นวิธีการเรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับ การเรียนการสอนให้มีคุณภาพจากลักษณะการจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ซึ่งจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา ให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ ฝึกคิด ฝึกสังเกต ฝึกถาม-ตอบ ฝึก

การสื่อสาร ผีวิเคราะห์วิจารณ์ สร้างองค์ความรู้แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการใช้กระบวนการคิด และทักษะต่าง ๆ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาค้นหาคำตอบทำให้เกิดความเข้าใจ สนับสนุนนักเรียนให้ค้นพบความรู้รวมทั้งเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนผ่าน การทำงานอย่างเป็นระบบ รอบคอบ แต่มีอิสระและไม่เป็นลำดับขั้นที่ตายตัว เนื่องจากอาจมีการสืบเสาะซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อตอบคำถาม และอาจเกิดคำถามขึ้นมาใหม่ที่ต้องสืบเสาะหาคำตอบต่อไปหมุนวนเป็นวัฏจักร 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3. ขั้นอธิบาย และลงข้อสรุป (Explanation) 4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และ 5. ขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ของ (อนรรักษ์ สวัสดิ์, 2562) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของผู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ .000 แสดงว่า คะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ (สุกัญญา เพ็ชรนา, 2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ สามารถใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาสืบเสาะ สำรวจ ตรวจสอบ ค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย และสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่เน้นกระบวนการ ไปสู่การสร้างองค์ความรู้ โดยเน้นนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทุกขั้นตอนนักเรียนจะได้ทำกิจกรรมหลากหลาย ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลอาศัยแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผู้สอนมีบทบาทในการวางแผนแนะนำให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการใช้กระบวนการคิดทักษะต่าง ๆ แก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ การจัดการ

เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ดีในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ (สุคนธ์ สิ้นรพานนท์, 2553) ได้กล่าวถึงการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง อริยสัจ 4 ได้พบปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยต้องนำเสนอเนื้อหาและอธิบายประกอบค่อนข้างเยอะ นักเรียนทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ครูอธิบายได้ยาก ขาดทักษะการคิดและการศึกษาค้นคว้า นักเรียนบางคนมีข้อบกพร่องทางด้านการเรียนรู้หรือสมาธิสั้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ สิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยสะท้อนถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ที่ต้องหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ในฐานะผู้สอนมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มาใช้ในการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้เองสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกช่วยเสริมสร้างพลังความสามารถของนักเรียนแต่ละคนให้เต็มขีดความสามารถ โดยประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นบรรยากาศในการเรียนการสอนทุกคนมีโอกาสใช้ความคิดอย่างเต็มศักยภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา การเรียนรู้ควรปรับขั้นตอน และวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยมีการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีข้อมูลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจ และสามารถมองเห็นทิศทางที่จะเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวรวมทั้งแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ (5E) รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยอย่างสันติสุข

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขาทับควาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 67 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบ้านเขาทับควาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยออกแบบตามแนวคิดของ (Bybee, R. et al, 2006) 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 การค้นหาความรู้ ขั้นที่ 3 การอธิบาย ขั้นที่ 4 การขยายความ ขั้นที่ 5 การประเมินผล จำนวน 14 แผน นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1/1 เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อของแบบทดสอบ พบว่า ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลอง ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก – ยาก ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.60 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.60 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ (Kuder, G., F., & Richardson, M. W., 1937) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินความพึงพอใจตามแนวคิดของ (Melo, 2017) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล 3) ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ จำนวน 33 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา จำนวน 35 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแล้วนำมาหาค่าอำนาจ จำแนกโดยวิธี Item Total Correlation ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.68 และนำมาหาค่าความ เชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) พบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 แผน

3.3 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน T-test แบบ Dependent โดยใช้ความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.2 คะแนนที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจนำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของ (Likert, R., 1967) ผู้วิจัยปรับใช้การแปลผลตามรูปแบบของ (บุญชม ศรี สะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โรงเรียนบ้านเขาทับควาย ปรากฏผลดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

ได้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 14 แผน ประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ที่ 1 ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) แผนการเรียนรู้ที่ 2 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) แผนการเรียนรู้ที่ 3 นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) แผนการเรียนรู้ที่ 4 มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) แผนการเรียนรู้ที่ 5 ทุกข์ (ความทุกข์) แผนการเรียนรู้ที่ 6 สมุทัย (สาเหตุของทุกข์) แผนการเรียนรู้ที่ 7 นิโรธ (ความดับทุกข์) แผนการเรียนรู้ที่ 8 มรรค (ทางดับทุกข์) แผนการเรียนรู้ที่ 9 คุณของอริยสัจ 4 แผนการเรียนรู้ที่ 10 พระรัตนตรัย แผนการเรียนรู้ที่ 11 หลักธรรม: ขั้น 5 กรรม อบายมุข 6 สุข 2 คิหิสุข แผนการเรียนรู้ที่ 12 หลักธรรม: ไตรสิกขา กรรมฐาน 2 แผนการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม: ปธาน 4 โกศล 3 และแผนการเรียนรู้ที่ 14 มงคล: การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต การบูชา ผู้ควรบูชา ผู้วิจัยแสดงตัวอย่าง แผนที่ 1 ดังนี้

แผนที่ 1 ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ผู้วิจัยออกแบบการจัดการจัดการกิจกรรมตามเทคนิครูปแบบสืบเสาะหาความรู้ของ (Bybee, R. et al, 2006) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจในการเรียนรู้ (Engagement) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ จากนั้นนำภาพดาราดูหนังหน้าตาสวยงามให้นักเรียนดูและตั้งคำถามให้ช่วยกันตอบ ดังนี้ 1) ภาพดาราดูหนังมีความสวยงามหรือไม่ 2) ส่วนประกอบร่างกายของหนังผู้นี้รวมแล้วสวยงามประกอบไปด้วยอะไรบ้าง เมื่อฟังคำตอบจากนักเรียนที่ตอบมาผู้สอนได้อธิบายเชื่อมโยงคำตอบให้เข้าใจถึงธาตุ 4 ที่ประกอบด้วย ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟว่าเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางร่างกายอย่างไร ก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่เนื้อหาองค์ประกอบขั้น 5

ขั้นที่ 2 การค้นหาความรู้ (Exploration) ผู้สอนอธิบายเนื้อหาองค์ประกอบขั้น 5 จากนั้นแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง กลาง อ่อน (แบ่งกลุ่มไว้ล่วงหน้า) โดยให้ศึกษาหาความรู้ เรื่อง ทุกข์ จากหนังสือเรียน และค้นคว้าเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นผู้สอนเริ่มแจกใบงานแต่ละกลุ่ม เมื่อได้รับ ใบงานดังกล่าวแล้ว นักเรียนจับคู่กันศึกษาใบงานจะได้กลุ่มละ 3 คู่ โดยผู้สอนชี้แจงให้นักเรียนช่วยเหลือกันในการทำใบงาน พร้อมทั้งสอบถามเกี่ยวกับข้อสงสัยในการทำงาน

ขั้นที่ 3 การอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง (Explanation) ผู้สอนสนทนากับนักเรียนถึงการทำใบงานของแต่ละกลุ่ม กลุ่มใดมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาผู้สอนก็อธิบายเพิ่มเติมให้เข้าใจ โดยให้ระยะเวลาในการทำ 10 นาที จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันทบทวนตรวจสอบความถูกต้องของใบงานที่รับผิดชอบ และให้แต่ละคู่ผลัดกันอธิบายความรู้พร้อมทั้งตอบคำถามลงในใบงาน จากนั้นเปิดโอกาสให้สมาชิกคู่อื่นได้ซักถามข้อสงสัยจนกระทั่ง ในความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 4 การขยายความ (Elaboration) ผู้สอนสุ่มเรียกตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน แล้วให้กลุ่มอื่นที่มีความคิดเห็นหรือผลงานที่แตกต่างออกไปนำเสนอเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของหลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 เรื่อง ทุกข์ ผู้สอนสังเกตการณ์ และให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญหลักธรรมเรื่อง ทุกข์ มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานครบทั้ง 3 ใบงาน จากนั้นผู้สอนและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของหลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 เรื่อง ทุกข์ ซึ่งมีธรรมะที่ควรรู้ ได้แก่ ขั้นที่ 5 ประกอบด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โลก ธรรม 8 ประกอบด้วย ได้ลากเลื่อมลาก ได้ยศเสื่อมยศ การสรรเสริญ-การนินทา สุข-ทุกข์ จิต และเจตสิก

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

(n=30)

การทดสอบ	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	20	12.50	2.75	12.68*	.00
หลังเรียน	20	15.25	1.40		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ =15.25, S.D. = 1.40) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ =12.50, S.D. = 2.75) อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้การสอน			
1. ช่วยให้นักเรียนสร้างความเข้าใจในตนเอง	4.05	1.12	มาก
2. ช่วยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	4.75	1.18	มากที่สุด
3. ช่วยให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์	4.35	1.50	มาก
4. ช่วยนักเรียนได้เกิดความคิดเห็นแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน	4.80	1.48	มากที่สุด
5. ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาหาข้อมูลโดยอิสระ	4.80	1.73	มากที่สุด
6. ช่วยให้นักเรียนได้เปรียบเทียบข้อมูล	4.45	1.85	มาก
7. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย	4.95	1.64	มากที่สุด
8. ช่วยให้นักเรียนได้มีความคิดสร้างสรรค์	4.32	1.36	มาก
9. ช่วยให้นักเรียนได้ทำงานเป็นทีม	4.48	1.80	มาก
10. ช่วยให้นักเรียนได้เกิดทักษะในการใช้ชีวิต	4.36	1.45	มาก
11. เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.28	1.23	มาก
12. ผู้สอนให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน	4.89	1.29	มากที่สุด
13. สามารถสื่อสาร และอธิบายได้อย่างชัดเจน	4.51	1.56	มากที่สุด
14. การใช้สื่อ/เทคโนโลยีการสอนมีความเหมาะสม	4.28	1.69	มาก
15. เปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามข้อสงสัย	4.68	1.78	มากที่สุด
ด้านวัดและประเมินผล			
16. ผู้สอนใช้วิธีการสอน และใช้สื่ออย่างหลากหลาย	4.67	1.65	มากที่สุด
17. ผู้สอนยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.42	1.38	มาก
18. นักเรียนชอบให้ทดสอบก่อนที่จะทำการสอน	4.35	1.39	มาก
19. แบบทดสอบสอดคล้องกับความรู้ที่ได้เรียนมา	4.29	1.78	มาก

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
20. เนื้อหาที่ทดสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4.75	1.79	มากที่สุด
21. คำสั่งและคำถามในแบบทดสอบชัดเจนไม่สับสน	4.34	1.65	มาก
ด้านการนำไปใช้			
22. สามารถทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	4.12	1.00	มาก
23. สามารถท้าทายทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์	4.73	1.20	มากที่สุด
24. มีการพัฒนาในทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์	4.38	1.35	มาก
25. มีการพัฒนาในทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา	4.19	1.48	มาก
รวม	4.48	1.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ในภาพรวม ($\bar{X}=4.48$, S.D. = 1.49) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย ($\bar{X}=4.95$, S.D. = 1.64) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ผู้สอนให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน ($\bar{X}=4.89$, S.D. = 1.29) อยู่ในระดับมากที่สุด และช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาหาข้อมูล โดยอิสระ ($\bar{X}=4.80$, S.D. = 1.73) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โรงเรียนบ้านเขาทับควาย สามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ปรากฏผลดังนี้ ผลการพัฒนาแผนได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ทั้งอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยออกแบบแผนตามของBybee, R. at al (2006) มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจในการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การค้นหาความรู้ ขั้นที่ 3 การอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ขั้นที่ 4 การขยายความ และขั้นที่ 5 การประเมินผล เนื่องจากผู้สอน ได้

ออกแบบพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรคู่มือครู เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จากนั้นนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล จึงเป็นเหตุ ให้แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยขั้นตอนการเรียนรู้ในขั้นที่ 2 ของรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ คือ การค้นหาความรู้ (Exploration) เป็นขั้นที่ช่วยส่งเสริม และเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยการสังเกต การตั้งคำถาม การตรวจสอบหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความจริง ต่างๆ ด้วยตนเอง มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาอาศัยการแลกเปลี่ยนรู้ระหว่างกัน โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ในการเป็น ผู้อำนวยความสะดวก และจัดการเตรียมสภาพแวดล้อมใน การเรียนรู้ และในขั้นที่ 3 การอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง (Explanation) จะเป็นขั้น ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน รวมทั้งการ ที่นักเรียนพอใจกับกิจกรรม การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อคำถามของผู้สอน และการเปิดโอกาสในการวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของClark (1973) ที่มีความเห็นว่าการ เรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในวิชาสังคม ศึกษา เนื่องจากช่วยให้นักเรียนสร้างความเข้าใจได้ลึกซึ้งเกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน มั่นคง และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยม และทัศนคติช่วยให้นักเรียน พัฒนาทักษะทางปัญญา และการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชราน เล่าเรียน ดี (2550) ที่กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ว่า นักเรียน ได้สร้าง ความรู้ด้วยตนเอง คำตอบที่ได้มาจากการสืบเสาะและสรุปด้วยตัวของนักเรียนเองจึงจำได้นาน เพราะ จำด้วยความเข้าใจ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ ปรากฏผลดังนี้ ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้อาจเป็นโดยการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งมีขั้นตอนและมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดย นักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนได้รับอิสระในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเนื้อหาที่เรียน นักเรียนเกิดความรับผิดชอบในตนเอง และเอาใจใส่ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งการ ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่าง

กัน ได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยการผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตามได้ฝึกเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยตรง ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการนำสู่บทเรียน ซึ่งเกิดจากความสนใจ ความสงสัย จากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยการจัดกิจกรรมชั้นสำรวจเป็นการทำความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษา โดยการศึกษาค้นหาข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เพียงพอ ชั้นอธิบาย เป็นชั้นที่นำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาวิเคราะห์ แผลผล และนำเสนอรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตาราง ภาพวาด ชั้นขยายความ เป็นชั้นที่นำความรู้ที่ได้จากข้อสรุปไปอธิบายในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้ที่ขยายกว้างมากขึ้น และชั้นประเมินผลเป็นการประเมินการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่ามีความรู้อะไรบ้าง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีขั้นตอนและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของกันตพร ขาวแพร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญลักษณ์ ละอองแก้ว (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ และความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่านักเรียนมีความ พึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้พบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาจากเนื้อหาหลายรูปแบบ ในเรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 เป็นเรื่องที่สร้างแรงจูงใจให้อยากรู้ และท้าทายความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน คิดค้นหาสาเหตุของปัญหาภายใต้มุมมองที่เป็นอิสระนักเรียนต่างรวบรวมข้อมูล เพื่อสนับสนุนทางเลือกที่ตนเองนำเสนอให้กับกลุ่มร่วมกันตัดสินใจเลือก และปฏิบัติด้วยรูปแบบที่ดีที่สุด ในการแก้ปัญหา ทั้งนี้การจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนออกแบบให้เหมาะสมกับการเรียนถือเป็นสิ่งที่สำคัญ นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างอิสระได้ด้วยตนเอง ไม่มีขอบเขต ส่งผลทำให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองเกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องที่เรียนมากขึ้น อีกทั้งผู้สอนได้ให้การชี้แนะแนวทาง และช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร ทำให้นักเรียนเกิดความสุข และพึง

พอใจต่อการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดาภรณ์ โสภา และศิริพงษ์ เพียรศิริ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนได้ศึกษาและสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างหลากหลาย รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ จิมอايا (2554) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนพุดพิทยานุสรณ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น อยู่ในระดับมาก นักเรียนได้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในรายวิชาสังคมศึกษา เป็นรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ โดยการแสวงหา และศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีครูอำนวยความสะดวก สนับสนุน ทำให้นักเรียนสามารถค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องกำหนดภาระงานที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดนักเรียนให้สืบเสาะแสวงหาความรู้ โดยการกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ อยากเห็น และพยายามค้นหาคำตอบด้วยตนเอง อธิบายเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เป็นระบบและลึกซึ้งยิ่งขึ้นหรือสมบูรณ์ ละเอียดยิ่งขึ้น ประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในเรื่องอื่นหรือสถานการณ์อื่น ๆ หรือสร้างคำถามใหม่ และออกแบบการสำรวจ ค้นหา และรวบรวมเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โรงเรียนบ้าน

เขาทับควาย ผู้วิจัยสรุปผลและข้อเสนอแนะดังนี้ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นให้นักเรียนได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองและสมาชิกกลุ่มในการร่วมการสืบค้นความรู้ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมกลุ่มควรให้ความสำคัญและวางแผนในการคัดเลือกสมาชิกของแต่ละกลุ่มเพื่อให้การจัดเรียนเรียนรู้ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 2. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป ได้แก่ 1) จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ผู้สอนต้องกำหนดเนื้อหาสาระใกล้เคียงเพื่อสร้างความสนใจ และความกระตือรือร้นของนักเรียน ซึ่งจะทำให้มองเห็นภาพของสถานการณ์ และผลกระทบจะเกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างชัดเจน อันเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดข้อสงสัยหรือเกิดคำถามและต้องการแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองอยากรู้นำไปสู่การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนจะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี และ 2) จากการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ผู้สอนควรเลือกใช้สื่อทันสมัย หลากหลาย และมีความเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้อยากที่จะเรียนรู้ และช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้ดี และ 2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรมีการจัดศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ไปใช้ร่วมกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูงในหลักสูตรฐานสมรรถนะที่กำลังจะประกาศใช้ เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างเป็นระบบ ฯลฯ และ 2) ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ไปใช้ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสมรรถนะการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กันตพร ขาวแพร่. (2561). การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักร การสืบเสาะหาความรู้. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- กุลิศรา จิตรขณาวณิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญลักษณ์ ละอองแก้ว. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์และความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- รัชดาภรณ์ โสภา และศิริพงษ์ เพียศิริ. (2560). การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (SEs) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(4), 119-129.
- ลัดดาวัลย์ จิ๋มอ้าย. (2554). การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุกัญญา เพ็ชรนาค. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2553). การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- อนรรักษ์ สวัสดิ์. (2562). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- Bybee, R. et al. (2006). The BSCS 5E instructional Model: Origins and Effectives. The BSCS 5E instructional Model: Origins and Effectives. Colorado Spring, CO: BSCS.
- Clark, Leonard H. (1973). Teaching Inquiry in Handbook Secondary School. New York: Macmillan.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of Psychological Testing (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Kuder, G., F., & Richardson, M. W. (1937). The Theory of The Estimation of Test Reliability. Psychometrika, 2(3), 151-160.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbric, M. (Ed.), Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.

การบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาล
เมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*

WASTE MANAGEMENT BY PUBLIC PARTICIPATION IN CHA-AM
MUNICIPALITY, CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

ชนัด เผ่าพันธุ์ดี

Chanad Bhowbhandee

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: Chanadb2@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะและการมีส่วนร่วมของประชาชน 2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ จำนวน 396 คน ได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารจัดการขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือด้านหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านหลักการการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ด้านหลักการความรับผิดชอบต่อประชาชน ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือด้านการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ด้านการมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และด้านการมีส่วนร่วมทำให้ข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ 2. การบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ใน

* Received 6 February 2024; Revised 19 March 2024; Accepted 22 March 2024

ระดับปานกลาง ($r = .431^{**}$) 3. แนวทางการบริหารจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 1) ควรให้ความรู้ด้านการจัดการขยะที่ถูกต้องวิธีและปลอดภัย 2) ควรมีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ 3) ควรมีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะที่ถูกสุขอนามัย เพื่อให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่แบบยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, การบริหารจัดการขยะ

Abstract

The objectives of this research are 1. to study waste management by public participation in Cha-am Municipality, Cha-am District, Phetchaburi Province 2. to study the relationship between management Garbage and public participation In Cha-am Municipality, Cha-am District, Phetchaburi Province. and 3. Propose a guideline waste management by public participation in Cha-am Municipality, Cha-am District, Phetchaburi Province the sample size used in this study was 396 people by came from coincidence. The tool used for data collection was a questionnaire, statistics used to analyze the data. These are percentage, Mean, standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient. The research results found that 1. Waste management Overall, it is at a high level. When considering each aspect, every aspect is at a high level. is the principle of sustainable development Principles of environmental protection Principles of Public responsibility Part Public Participation Overall, it is at a high level. When considering each aspect, every aspect is at a high level. is the participatory aspect that brings about fairness in society. Participation is the promotion of human rights and participation makes information known to the public 2. Relationship between waste management and public participation it was found that there was a statistically significant relationship at the .01 level. The relationship is at a moderate level. ($r = .431^{**}$) 3. Propose a guideline waste management by public participation in Cha-am Municipality, Cha-am District, Phetchaburi Province 1) They should provide

knowledge about proper and safe waste management. 2) There should be cooperation with relevant agencies at all levels. 3) There should be a sanitary waste collection system and disposal site. To create a process to solve the problem of waste in the area in a sustainable way.

Keyword: Management, Participation, Waste management

บทนำ

การเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศไทยเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการเก็บขยะจากภาคครัวเรือนไปยังอุตสาหกรรม ได้มีความสัมพันธ์กับอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร และขยายตัวของการใช้ชีวิตในเมือง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่นด้านสาธารณสุข โภค การศึกษาและสุขภาพ และอีกมากมาย ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดจากครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สูงอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีต้นทุนการเก็บรวบรวมขยะสูงขึ้น มีการเลือกใช้วิธีต่างๆ อย่างเช่น บ่อ ฝังกลบจะเต็มอย่างรวดเร็ว มีการทิ้งขยะที่ไม่เป็นที่ ทำให้การจัดการขยะเป็นไปอย่าง ยากลำบากขึ้นเรื่อย ๆ เพิ่มปัญหาของมลพิษที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีกไปอีก (กรมควบคุม มลพิษ, 2553)

ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยจึงเป็นสิ่งที่มีความกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความไม่ เป็นระเบียบและไม่สะอาด ของประเทศ การนำขยะไปกำจัด ส่วนมากยังคงเป็นการจัดการขยะ แบบกองบนพื้น (เทศบาลเมืองชะอำ, 2567) (กรมควบคุมมลพิษ, 2553) นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการของการจัดการขยะ มีเพียงส่วนน้อยที่นำขยะไปกำจัดอย่างถูกวิธีโดยการ นำไปทำปุ๋ยหรือวิธีเผาในเตาเผา ปัจจุบัน พบว่าการจัดการขยะจะมีการวางแผนและจัดการ อย่างละเอียดและรอบคอบ (กรมควบคุมมลพิษ, 2562) การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็น กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดและแยกประเภทของขยะมูลฝอยชุมชนตามลักษณะ องค์ประกอบทางกายภาพ เช่น ขยะอาหาร ขยะจากสวน เศษกระดาษ ขยะพลาสติก แก้ว เศษ โลหะและอลูมิเนียม โดยใช้แรงงานคน เพื่อนำกลับคืนวัสดุที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycle และ Upcycle) ตลอดจนการนำกลับไปใช้ ประโยชน์แบบอื่น ๆ (Utilization) เช่น การผลิตเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel (RDF)) ตามหลักการ 3R โดยที่ประโยชน์โดยตรงของการคัดแยกขยะ

เทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นเมืองแห่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ปริมาณขยะมากตามไปด้วย การดำเนินการจัดการขยะดำเนินการโดยกองสาธารณสุขที่คอยดูแลทุกวัน มีการเก็บขยะวันละ 2 รอบ คือ ช่วงเช้าและช่วงบ่าย แต่ในขณะเดียวกันเมื่อถึงช่วงวันหยุดยาว นักท่องเที่ยวเข้ามามากกว่าปกติ ทำให้ปริมาณขยะเยอะมากกว่าถึงขยะที่จัดเตรียมไว้และจัดเก็บไม่ทัน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็นและชี้แจงโครงการในที่ประชุมดำเนินการโครงการถนนปลอดถังขยะเริ่มจากการกำหนดให้ถนนราธิป ชอยนราธิป 1 ชอยนราธิป 2 ถนนนิติธร ชอยนิติธร 1 และชอยนิติธร 2 ปลอดจากถังขยะ โดยการเก็บถังขยะสาธารณะของเทศบาลที่ตั้งอยู่ตามถนนดังกล่าวออกทั้งหมด และให้ผู้ที่อาศัยอยู่ตามถนนนี้มารับถังขยะประจำบ้านที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจัดเตรียมไว้ให้ นอกจากนี้ เทศบาลเมืองชะอำยังได้ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรีดำเนินโครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนและท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการคัดเลือกชุมชนนำร่องเขตเลือกตั้งละ 1 ชุมชน เข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะก่อนที่จะทิ้ง เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะ มีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ สร้างรายได้จากขยะ สร้างวินัยและความสามัคคีภายในชุมชน โดยได้คัดเลือกชุมชนตลาดชะอำ (เขต 1) ชุมชนสะพานหิน (เขต 2) และชุมชนบ้านห้วยทรายใต้ (เขต 3) เข้าร่วมโครงการรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนคัดแยกขยะที่สามารถขายได้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระดาษ เศษโลหะ ออกจากขยะอื่น ๆ ก่อนนำไปทิ้ง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการลดปริมาณขยะและเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนที่ร่วมโครงการ ถึงแม้รายได้จะไม่มากแต่เป็นการฝึกวินัยและสร้างความสามัคคีภายในชุมชนเองจากการดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการขยะของชุมชนนำร่องตามโครงการถนนปลอดถังขยะและโครงการคัดแยกขยะ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของนายกเทศมนตรีเมืองชะอำ เชื่อว่าจะช่วยขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ในเขตเทศบาลเมืองชะอำต่อไป และสุดท้ายจะเป็นส่วนหนึ่งของแรงขับเคลื่อนที่จะนำก้าวเข้าสู่ “เมืองน่าอยู่และน่าเที่ยว ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข” ตามวิสัยทัศน์ของเทศบาลเมืองชะอำ (เทศบาลเมืองชะอำ, 2567)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำเรื่อง การบริหารจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานและประชาชนที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลนี้ไปแก้ไขปัญหามลพิษให้ถูกวิธีและส่งผลที่ดีต่อสุขภาพของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. การบริหารจัดการขยะและการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. แนวทางการบริหารจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่อยู่ในพื้นที่อยู่เทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยมีประชากรทั้งสิ้น 41,041 ราย
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 396 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลเมืองชะอำ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ
3. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองชะอำ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้เรียบร้อย

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-out) กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเทศบาลเมืองชะอำ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาร์ค (Cronbach, 1970) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.9714

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (checking) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน รองลงมาคือ ด้านหลักการการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และด้านหลักการความรับผิดชอบต่อประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามตารางที่ 1 ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำให้ข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ และด้านการมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1. ด้านหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.08	0.27	มาก	1
2. ด้านหลักการการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม	4.07	0.28	มาก	2

การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
3. ด้านหลักการความรับผิดชอบต่อประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน	3.97	0.45	มาก	3
รวม	4.04	0.20	มาก	

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม	4.05	0.43	มาก	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	4.00	0.38	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมทำให้ข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ	4.03	0.37	มาก	2
รวม	4.03	0.29	มาก	

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 3 ความความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวม

	การมีส่วนร่วม		
	r	Sig.	แปลผล
การบริหารจัดการ	.431**	.000	มีความสัมพันธ์กัน

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะโดยรวมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ โดยรวม มีค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .431$, Sig. = .000)

ตารางที่ 4 ความความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
จำแนกตาม รายด้านการมีส่วนร่วม

	รายด้านการมีส่วนร่วม	r	Sig.	แปลผล
การบริหารจัดการโดยรวม	ที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม	-.025	.625	ไม่มีความสัมพันธ์
	การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	.367**	.000	มีความสัมพันธ์เชิงบวก
	ข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ	.373**	.000	มีความสัมพันธ์เชิงบวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะโดยรวมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการมีส่วนร่วมการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ($r = .367$, $\text{Sig.} = .000$) และการมีส่วนร่วมข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ ($r = .373$, $\text{Sig.} = .000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง

4. แนวทางการบริหารจัดการขยะโดยส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย การให้ความรู้ด้านการจัดการขยะที่ถูกวิธีและปลอดภัยแก่ประชาชน การบริหารจัดการขยะโดยเริ่มต้นจากครัวเรือน เทศบาลเมืองชะอำต้องปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหaxyอย่างครอบคลุมทุกหมู่บ้านและชุมชนภาคครัวเรือนประชาชนต้องมีความรับผิดชอบตอขยะที่เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกับเทศบาลเมืองชะอำในการจัดเก็บขยะมูลฝอยพื้นที่สาธารณะ และเทศบาลต้องนำนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีการประสานงานทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และมีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขอนามัยเพื่อให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่แบบยั่งยืน

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน รองลงมา คือ ด้านหลักการการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และด้านหลักการความรับผิดชอบต่อ

ของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นมลพิษที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องเร่งด่วนและจำเป็นที่ท้องถิ่นต้องเร่งดำเนินการจัดการให้มีระบบ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ตั้งแต่การสร้างอุปนิสัย ลดปริมาณขยะมูลฝอย การบริการเก็บขน การกำจัดอย่างถูกต้องหลักวิชาการ นโยบายของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในทางปฏิบัติโดยมุ่งเน้นให้ท้องถิ่นมีการดำเนินการร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้รูปแบบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ดังนั้นการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ให้บรรลุผลในทางปฏิบัติและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ และอากาศ จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ประสารโชค ธุระนุติ และ วิภาวณี เผือกบัวขาว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการบริหารจัดการขยะ พบว่าประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในชุมชนของทุกภาคส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะและมีพฤติกรรมในการบริโภคที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขาดการบังคับใช้กฎหมายโดยมีแนวทางในการบริหารจัดการขยะด โดยกำหนดนโยบายและตัวชี้วัดของการบริหารจัดการขยะที่ชัดเจน ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกให้กับ เด็กเยาวชนในสถานศึกษา และประชาชนในชุมชน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายกับ ทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะ และกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน และสอดคล้องกับพิริยา วัชรโรทัย (2557) ได้ศึกษาการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแก่ง จังหวัดระยอง พบว่า กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแก่ง เริ่มต้นจากการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ เรื่องการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเองในด้านการจัดการขยะ องค์กรมีการวางแผนเป้าหมายในด้านการจัดการขยะมูลฝอย โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการประชาสัมพันธ์มีหลายช่องทางเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน มีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาล การประสานงานระหว่างองค์กรและประชาชน จะผ่านผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นตัวกลางในการประสานงาน ส่งผลให้ผู้นำชุมชน มีความกระตือรือร้น มีจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อม แต่ยังขาดการให้ความร่วมมือสนับสนุนในการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลและการสนับสนุนในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากประชากรและ สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิมลวัลย์ ไชยกาญจน์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านแพะขวาง ตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัด

เชียงใหม่ พ.ศ. 2550-2553 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ จัดกิจกรรมสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนโดยการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการคัดแยกและกำจัดขยะที่ถูกต้อง แก่ชาวบ้านในชุมชน และการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนการจัดการขยะของบ้านแพะขวางประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนภุต บวกขุนทด (2553) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของการจัดการ การเก็บขยะมูลฝอย การตัดแยก การทิ้งขยะที่ถูกวิธีขาดการประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา ได้ประสานงานให้ทางสาธารณสุขหรือสถานีอนามัยในเขตตำบลโนนเมืองพัฒนามาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้กับประชาชนในชุมชน

ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทำให้ข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่รับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ วางแผน ดำเนินการ ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงใจ ปินตามูล (2555) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของสร้อยญา ตันศิริ (2554) พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในระบบการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแพร่ ในขั้นตอนที่หนึ่งคือการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาขยะ และการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกับเทศบาลเมืองแพร่ และในขั้นตอนที่สามคือการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาล ขั้นตอนที่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่เข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือขั้นตอนที่สอง คือ

ศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยตามแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs และสอดคล้องกับธนกฤต บวกขุนทด (2553) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความร่วมมือในกิจกรรมด้านต่างๆ ตามมา โดยผู้บริหารเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน จะมีฐานะเป็นวิทยากรชุมชนในการขยายผลความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลตำบลท่าเกษม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะโดยรวมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองชะอำ โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการขยะโดยรวมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านการมีส่วนร่วมการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการมีส่วนร่วมข้อมูลข่าวสารเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร เป็นสิทธิที่สำคัญของประชาชน นอกจากสิทธิตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวแล้วโดยกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิที่จะขอข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องการรู้นอกเหนือจากข้อมูลข่าวสารที่ได้มีการจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู โดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่ได้รับคำขอจากประชาชน จะต้องดำเนินการจัดหาข้อมูลข่าวสารให้ในเวลาที่เหมาะสม ดังนั้นทางเทศบาลเมืองชะอำ ควรมีการกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะพร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเลือกใช้สิ่งของและนำขยะกลับมาใช้ได้ใหม่ให้สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบูรณ์ ชันเมือง (2542) ที่ได้ศึกษาการจัดการขยะในครัวเรือนพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความร่วมมือในการรวบรวมขยะการแยกขยะและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ โดยในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะควร ใช้กลวิธีหลายอย่าง มาผสมผสาน มีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ มีการรณรงค์ในพื้นที่อย่างต่อเนื่องสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ผู้บริหารควรจะทำให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการขยะที่แหล่งกำเนิดก่อนพร้อมทั้งอาจจะมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนและเห็นได้ว่า ขยะไม่ควรทิ้งขว้างไปโดยเปล่าประโยชน์ให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่และยังช่วยลดปริมาณขยะลงได้อีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในทางการบริหารจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี คือภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักและผลักดันให้ประชาชนตื่นรู้ในการบริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธีตามสุขอนามัยและสามารถคัดแยกประเภทขยะพร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเลือกใช้สิ่งของและนำขยะกลับมาใช้ได้ใหม่ตลอดจนมีกลไกการสื่อสารและความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเพื่อให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่แบบยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่าการบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าการบริหารจัดการขยะและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .431^{**}$) และแนวทางการบริหารจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 1) ควรให้ความรู้ด้านการจัดการขยะที่ถูกต้องและปลอดภัย 2) ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ 3) ควรมีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้องวิธีและถูกต้องตามหลักสุขอนามัยเพื่อให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่แบบยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2553). คู่มือประชาชนเพื่อการคัดแยกขยะอันตรายจากชุมชน. กรุงเทพมหานคร: คู่มือประชาชนเพื่อการคัดแยกขยะอันตรายจากชุมชน.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2562). สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี2561. กรุงเทพมหานคร: หจก.สมงคลการพิมพ์.
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการปกครองท้องถิ่น). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- เทศบาลเมืองชะอำ. (2567). เทศบาลเมืองชะอำ. เรียกใช้เมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2567 จาก http://www.cha-amcity.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=78
- ธนกฤต บวกขุนทด. (2553). การศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. ใน (โครงการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ประสารโชค ธุระนุติ และวิภาวดี เพือกบัวขาว. (2562). แนวทางการบริหารจัดการขยะของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พริยา วัชรไทย์. (2557). การจัดการขยะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมือง แกลง จังหวัดระยอง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร.
- วิมลวัลย์ ไชยกาญจน์. (2554). การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านแพะขวาง ตำบลน้ำแพร่ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2550-2553. ใน (วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบูรณ์ ชันเมือง. (2542). การจัดการมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลเมืองพะเยา. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สร้อยญา ตันศิริ. (2554). ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในระบบการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแพร่. ใน (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper&Row.

ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเอง
ของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่*

SOCIAL INFLUENCE FACTORS AFFECTING SELF-DISCLOSURE OF
ELDERLY ON ONLINE MEDIA IN CHIANG MAI PROVINCE

วนิดา โนรา

Wanida Nora

ทิวานันท์ ไชยประสิทธิ์

Tiwanan Chaiprasit

วิฑูรย์ โพธิ์ทิพย์

Withoon Phothip

พิมพ์ไล เพาะเจาะ

Pimpilai Phocho

อภิชา ไชยเหล็ก

Apicha Chailek

ธันวา พิศดาร

Tunwa Pitsadarn

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่, ประเทศไทย

Thailand National Sports University Chiang Mai Campus, Thailand

E-mail: wanidanora64@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ องค์ประกอบของอิทธิพลทางสังคม มี 4 องค์ประกอบ คือ บรรทัดฐานทางสังคม ภาพลักษณ์ทางสังคม ความร่วมมือด้วยความสมัครใจ และการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

* Received 6 February 2024; Revised 5 March 2024; Accepted 6 March 2024

ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลลัพธ์จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ส่งผลกระทบบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับข้อสมมติฐานที่ 3 และข้อสมมติฐานที่ 4 ในทางกลับกัน ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านบรรทัดฐานทางสังคม และด้านภาพลักษณ์ทางสังคม ส่งผลกระทบบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นจึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ 1 และข้อสมมติฐานที่ 2 นอกจากนี้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและงานวิจัยในอนาคตได้กล่าวไว้ในงานวิจัยนี้

คำสำคัญ: อิทธิพลทางสังคม, การเปิดเผยตนเอง, ผู้สูงอายุ, สื่อออนไลน์

Abstract

The purpose is to study the social influence factors affecting self-disclosure of elderly on online media in Chiang Mai Province. Social influence consists of social norms, social image, voluntariness cooperation and perceived usefulness of use. It is hypothesized to become an independent variable of the study. Here, data were collected from 400 of Elderly people in the area of the Muang District Chiang Mai Province aged 60 years and over as the sample of the study. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, multivariate analysis and multiple regression analysis. The result shows that social influence factors of voluntariness cooperation and perceived usefulness of use. have an important positive impact on elderly on online media in Chiang Mai Province statistically significant at the 0.01 level. Hence, supports hypothesis 3 and 4. On the other hand, social norms and social image have significant negative effect on elderly on online media in Chiang Mai Province statistically significant at the 0.01 level. Therefore, hypothesis 1 and 2 not supported. Theoretical and managerial

contributions are explicitly provided. Conclusion and suggestions and directions of the future research are included.

Keywords: Social Influence, Self-Disclosure, Elderly, Online Media

บทนำ

ในยุคที่สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางความคิดและพฤติกรรมของคนในสังคม การเกิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่หายไป โดยการติดต่อสื่อสารและการใช้งานต่าง ๆ สามารถทำได้ในทุกที่ ทุกเวลา สื่อสังคมออนไลน์ยังทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกสังคมออนไลน์ได้ง่ายขึ้นกว่าการพบเจอกันบนโลกแห่งความเป็นจริง การปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าถือเป็นเรื่องปกติ และเมื่ออินเทอร์เน็ตเติบโตและก้าวหน้าขึ้น มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่สำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารทั้งในเชิงลึกและมีความหลากหลาย ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและพื้นที่ เนื่องจากเป็นเครือข่ายการสื่อสารจากปัจเจกชน โดยเชื่อมต่อข้อมูลข่าวสารและแบ่งปันไปยังบุคคลอื่น (Boyd, D. M., & Ellison, N. B., 2007) อีกทั้งยังสามารถสร้างพื้นที่ใหม่ในการนำเสนอตนเอง สามารถสร้างบัญชีรายชื่อเพื่อน หรือกลุ่มคนรู้จักที่ติดต่อกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ สามารถบอกเล่าเรื่องราวความรู้สึก แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ สามารถโพสต์รูปภาพ โพสต์คลิปวิดีโอ พูดคุยผ่านแชท โดยผ่านแอปพลิเคชัน เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถเข้ามามีบทบาทในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของสังคมได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการสื่อสารระหว่างกลุ่ม และยังเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายเป็นที่รู้จักของคนจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม แอปพลิเคชันที่มีอยู่อย่างมากมายเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดการนิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ก็คือการเปิดเผยตนเองในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างและการรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งการเปิดเผยตนเองในเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ การส่งข้อความเกี่ยวกับตัวเองสื่อสารไปยังผู้อื่น โดยการที่ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แสดงข้อมูลส่วนบุคคล ภาพงานอดิเรก เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนจำนวนมาก ทั้งนี้เนื้อหาสาระที่อยู่บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ จะมีรูปแบบการสื่อสารที่สามารถตอบสนองกันได้

ในทันที ผสมผสานกันทั้งภาพและเสียงทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคมที่รวมคนที่มีทัศนคติ การดำเนินชีวิตที่คล้ายกันเข้ามารวมกลุ่มกัน (ชนยวรรณ์ สมถวิลพ่องใส, 2561) ซึ่งจาก ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการศึกษาข้อมูลทางสังคมที่แลกเปลี่ยนในเครือข่ายสังคม ออนไลน์อันเกิดจากพฤติกรรมทางสังคมที่แตกต่างไปจากเดิมทำให้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม ออนไลน์เกิดเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่แตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมา ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ อิทธิพลของสังคม (Social Influence) ยังเป็นปัจจัย แวดล้อมหรืออิทธิพลจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติหรือการ ตัดสินใจว่าจะใช้หรือไม่ใช้เทคโนโลยี โดยอิทธิพลทางสังคมเกิดจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) บรรทัดฐานของบุคคล (Subjective Norm) ซึ่งเป็นความเข้าใจหรือทัศนคติของแต่ละบุคคล ใน การตัดสินใจใช้หรือไม่ใช้เทคโนโลยี (2) ปัจจัยทางสังคม (Social Factors) เป็นความสัมพันธ์ หรือข้อตกลงระหว่างบุคคลที่แสดงออกถึงวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมนั้น ๆ (3) ภาพลักษณ์ (Image) เป็นความรู้สึก ความเข้าใจของผู้ใช้เทคโนโลยีว่า เทคโนโลยีที่ใช้ช่วยเพิ่มภาพลักษณ์ หรือสถานภาพทางสังคมได้ (นริรัตน์ คงรักษา, 2560) ในขณะเดียวกันอิทธิพลทางสังคมนี้นี้ยังมี หลากหลายรูปแบบที่มีความแตกต่างกัน รวมถึงการเชื่อฟัง ความสอดคล้อง การโน้มน้าวใจ การล้อเลียนทางสังคม การอำนวยความสะดวกทางสังคม การแยกตัวออกจากกัน และความ กดดันจากสังคม นอกจากนี้ ภายในอิทธิพลทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคมเป็นรูปแบบที่ เกี่ยวข้องกับแรงกดดันทางสังคมที่จะให้ทำหรือไม่ทำ โดยไม่คำนึงถึงความเชื่อและทัศนคติของ แต่ละคนที่มีต่อการกระทำในสิ่งเหล่านั้น (Lee, C. H. et al, 2006) ซึ่งเป็นผลจากการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้สึก อารมณ์ หรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กระบวนการ เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ องค์กรต่าง ๆ มุ่งให้ความสำคัญกับ การพัฒนาและส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ในกลุ่มสังคมผู้สูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เกิดขึ้นพร้อมกับบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งถือเป็นรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่เป็น ที่นิยมอย่างแพร่หลายในทุกกลุ่ม สำหรับประเทศไทย พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีการใช้ งานระบบอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ถึงปีพ.ศ. 2561 โดยมี ผู้สูงอายุที่ใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเกือบสามเท่า (National Statistical Office Ministry of Digital Economy and Society, 2018) ซึ่งการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สามารถช่วยผู้สูงอายุให้สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลใกล้ชิดได้มากขึ้น ซึ่งการเปิดเผยข้อมูล

ตนเองเป็นวิธีการสื่อสารง่าย ๆ ของความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน และเป็นเงื่อนไขในการพัฒนาความใกล้ชิด (Altman, I., & Taylor, D. A., 1973) นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า วัตถุประสงค์สำคัญในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุคือ การใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวและเพื่อน การใช้เพื่อหาข้อมูลด้านสุขภาพ หรือข้อมูลที่ตนสนใจ การใช้เพื่อความบันเทิงและติดตามข่าวสาร การใช้เพื่อเข้าสังคมทั้งในลักษณะ ของการสร้างเพื่อนใหม่และการคงความสัมพันธ์ (Tirakoat & Polnigongit, 2018; Siriwong & Unhalekjit, 2017) อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งเลือกที่จะไม่ใช้การติดต่อสื่อสารด้วยการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เนื่องจากเหตุผลในด้านความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวและความรู้สึกลำบากในการใช้คำสั่งบนแอปพลิเคชัน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ เช่น ความสัมพันธ์กับครอบครัวและผู้อื่น คุณภาพชีวิตด้านสุขภาวะทางอารมณ์ คุณภาพชีวิตด้านความเชื่อทางศาสนาและจิต วิญญาณ คุณภาพชีวิตด้านความเป็นอิสระและความเป็นตัวเอง คุณภาพชีวิตด้านสังคมและกิจกรรมยามว่าง คุณภาพชีวิตด้านการเงินและเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (อารยา ผลธัญญา, 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี จำนวน 54,417 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดตัวอย่างของทาโร

ยามาเน (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมนำเสนอ

3.2 ดำเนินการจ้างผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมอบให้กับผู้เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 ชุด

3.3 เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 15 วัน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 175 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ทำการประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ตอบกลับ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบกลับ หลังจากนั้น ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาเพิ่มอีกจำนวน 40 ฉบับ รวมแบบสอบถามตอบกลับจำนวนทั้งสิ้น 215 ฉบับ

3.4 เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งปรากฏว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ครบถ้วนของการตอบ ทั้งจำนวน 215 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

ละ 53.75 ของจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง รวมระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล 90 วัน

3.5 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งได้ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอย แบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อ ออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่ง ผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อเป็นข้อเสนอเทศ และแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์สื่อที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไป โดยใช้การพรรณนา

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.1 นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-out) กับผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ในอำเภอแมริม ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความ เชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการครอนบาค โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยดูจากค่า Cronbach's alpha จะต้องไม่ต่ำกว่า 0.6 ในการศึกษาครั้งนี้ค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.626 – 0.817 และความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) ผลจะดูที่ค่า

Factor loading ของแต่ละตัวแปรจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป การศึกษาครั้งนี้ค่า Factor loading เท่ากับ 0.407 – 0.916

5.2 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item – Total Correlation ซึ่งค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม บรรทัดฐานทางสังคม (SN) ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.509 – 0.916 ภาพลักษณ์ทางสังคม (SI) ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.592 - 0.872 ความร่วมมือด้วยความสมัครใจ (VC) ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.407 - 0.915 การรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (PU) ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.488 - 0.833 และการเปิดเผยตนเอง (SD) ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.458 - 0.916

6. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้ว นำมาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรต่อไป

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่สื่อออนไลน์ที่ท่านใช้ประจำคือ LINE จำนวน 171 คน รองลงมา Facebook จำนวน 152 คน ท่านรู้จักเว็บไซต์สื่อออนไลน์ที่ท่านเข้าใช้อยู่ช่องทางใด ส่วนใหญ่ สมัครเล่นด้วยตนเอง จำนวน 214 คน รองลงมา เพื่อนแนะนำ/ชักชวน จำนวน 123 คน ท่านใช้บริการสื่อออนไลน์มานานเท่าใด ส่วนใหญ่ มากกว่า 5 ปี จำนวน 268 คน รองลงมา 4 – 5 ปี จำนวน 67 คน ท่านใช้งานเว็บไซต์สื่อออนไลน์บ่อยครั้งเพียงใด ส่วนใหญ่ ทุกวัน จำนวน 310 คน รองลงมา บ่อยครั้ง/เกือบทุกวัน จำนวน 67 คน ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ท่านใช้เว็บไซต์สื่อออนไลน์ต่อครั้ง ส่วนใหญ่ 1 – 2 ชั่วโมง จำนวน 200 คน รองลงมา มากกว่า 3 ชั่วโมง จำนวน 88 คน ท่านใช้บริการสื่อออนไลน์ผ่านอุปกรณ์ใดบ้าง ส่วนใหญ่ โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟน จำนวน 374 คน รองลงมา แท็บเล็ต (Tablet) จำนวน 26 คน เหตุผลที่ท่านใช้เว็บไซต์สื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่ ติดต่อกับบุคคลที่รู้จัก จำนวน 87 คน รองลงมา เปิดรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ จำนวน 82 คน เครือข่ายสื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่ จำนวนทั้งหมด 101 – 200 คน จำนวน 176 คน น้อยกว่า 100 คน จำนวน 132 คน ช่วงเวลาที่ท่านเข้าใช้สื่อออนไลน์ 08.01 – 12.00 น. จำนวน 154 คน รองลงมา 20.01 – 00.00 น. จำนวน 134 คน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านบรรทัดฐานทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านจะกดถูกใจ (Like) เมื่อเพื่อนในกลุ่มออนไลน์มีการแสดงความคิดเห็น (Post) ในสิ่งที่ประโยชน์คนรอบข้างที่มีความสำคัญกับท่าน ท่านแสดงความคิดเห็นโดยการแชร์ ส่งรูปบุคคลที่ท่านสนทนาบนสื่อสังคมออนไลน์ คาดหวังให้ท่านใช้ภาษาที่สุภาพในการแสดงความคิดเห็น และตอบกลับด้วยภาษาที่สุภาพ และคนรอบข้างที่มีคุณค่ากับท่าน ท่านแสดงความคิดเห็นโดยการแชร์รูปเกี่ยวกับการทักทายเพื่อนบนโลกออนไลน์ เช่น สวัสดีวันจันทร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านภาพลักษณ์ทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่าง ๆ ในมุมมองของท่านให้คนอื่นได้รับรู้ (Comment ใน Facebook, YouTube เป็นต้น) ท่านได้รับการยกย่อง ชื่นชม ยอมรับ ในผลงาน ภาพถ่าย วิดีโอ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้อัปโหลดลงในสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น การกด Like ใน Facebook, YouTube, Instagram เป็นต้น) และท่านเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการติดต่อประสานงาน แจ้งข่าวสาร (เช่น การขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิต่าง ๆ การกระจายข้อมูลข่าวสาร หรือเหตุการณ์ในพื้นที่นั้น ๆ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านพร้อมที่จะตรวจสอบเนื้อหาก่อนแสดงขึ้น (Post) บนหน้าสื่อออนไลน์ ท่านพร้อมที่จะกดถูกใจ (Like) และติดตามหน้าสื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ เช่น สุขภาพ และท่านรู้สึกดีเมื่อข้อมูลที่ท่านส่งต่อ (Share) มีประโยชน์แก่ผู้อื่น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านคิดว่าการใช้งานบนสื่อออนไลน์ สามารถลดระยะเวลาในการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น การลดธุรกรรมที่ธนาคาร เป็นต้น ท่านคิดว่าการใช้งานบนสื่อออนไลน์ ทำให้สามารถเข้าถึงการบริการได้สะดวกและ

รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และท่านคิดว่าการติดตามข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ท่านรับรู้ข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองและสถานการณ์ของโลกปัจจุบันให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านใช้สื่อออนไลน์ในการสร้างกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันกับตัวท่าน ท่านใช้สื่อออนไลน์ในการสะท้อนความเป็นตัวตนของตนเองและมีการเผยแพร่เรื่องราวของตนเอง และท่านมีความชื่นชอบที่จะแสดงข้อมูลที่หลากหลายให้ผู้อื่นได้รู้เกี่ยวกับตัวตนของท่านผ่านทางสื่อออนไลน์

ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ (VC) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ (SD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้สื่อออนไลน์นำความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีและยินดีที่จะแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น (Comment) กลุ่มกิจกรรม หรือโพสของเพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการหาข้อมูลจากหลายแหล่งเกี่ยวกับข่าวออนไลน์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนส่งต่อ (Share) ขาวนั้นให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะตรวจสอบเนื้อหาก่อนแสดงขึ้น (Post) บนหน้าสื่อออนไลน์ มีความรู้สึกที่ดีเมื่อข้อมูลที่ท่านส่งต่อ (Share) มีประโยชน์แก่ผู้อื่น สุดท้ายพร้อมที่จะกดถูกใจ (Like) และติดตามหน้าสื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ เช่น สุขภาพ ดังนั้นจึงยอมรับข้อสมมติฐานที่ 3 ในขณะเดียวกัน ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (PU) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ (SD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านภาพลักษณ์ทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่าง ๆ ในมุมมองของท่านให้คนอื่นได้รับรู้ (Comment ใน Facebook, YouTube เป็นต้น) ท่านได้รับการยกย่อง ชื่นชม ยอมรับ ในผลงาน ภาพถ่าย วิดีโอ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้อัปโหลดลงในสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น การกด Like ใน Facebook, YouTube, Instagram เป็นต้น) และท่านเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

ในการติดต่อประสานงาน แจ้งข่าวสาร (เช่น การขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิต่าง ๆ การกระจายข้อมูลข่าวสาร หรือเหตุการณ์ในพื้นที่นั้น ๆ) สอดคล้องกับ Hui & Buchegger (2009) ศึกษาถึงอิทธิพลทางสังคมในการใช้บริการของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ 4 เว็บไซต์ คือ Orkut, YouTube, Live Journal and Flickr พบว่า การที่ผู้ที่จะใช้บริการเครือข่ายทางสังคมออนไลน์นั้นมีอิทธิพลมาจากการที่รับทราบข้อมูลต่าง ๆ หรือการติดต่อกันระหว่างกลุ่ม รวมถึงเพื่อนหรือผู้ที่เคยใช้บริการมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ซึ่งนับว่าอิทธิพลทางสังคมมีบทบาทสำคัญยิ่งในการใช้บริการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านพร้อมที่จะตรวจสอบเนื้อหาก่อนแสดงขึ้น (Post) บนหน้าสื่อออนไลน์ ท่านพร้อมที่จะกดถูกใจ (Like) และติดตามหน้าสื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ เช่น สุขภาพ และท่านรู้สึกดีเมื่อข้อมูลที่ท่านส่งต่อ (Share) มีประโยชน์แก่ผู้อื่น สอดคล้องกับ Rosen & Sherman (2006) กล่าวว่า การสื่อสารกันระหว่างเพื่อนของนักศึกษา ส่งผลทำให้เกิดความบันเทิงและการรับรู้ถึงการใช้งานง่าย มีอิทธิพลต่อการยอมรับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ และอารยา ผลธัญญา (2564) กล่าวว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ระหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลอื่นเนื่องจากเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยลดข้อจำกัดในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นของผู้สูงอายุซึ่งการคงความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุดังนั้นหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการสนับสนุนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมในกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน อยู่ในระดับมาก อาทิเช่นการใช้งานบนสื่อออนไลน์ สามารถลดระยะเวลาในการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น การลดธุรกรรมที่ธนาคาร เป็นต้น การใช้งานบนสื่อออนไลน์ ทำให้สามารถเข้าถึงการบริการได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการติดตามข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ท่านรับรู้ข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองและสถานการณ์ของโลกปัจจุบันให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับ กัตติกา แก้วมณี (2561) ศึกษางานวิจัย เรื่อง การเปิดรับสื่อสังคม การใช้

ประโยชน์และความพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนใน เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมส่วนใหญ่นั้นจะเน้นการใช้ประโยชน์สื่อสังคม เพื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงิน และมีความพึงพอใจในรูปแบบของ การโพสต์ เนื่องจากได้รับข้อมูลที่ทันสมัย รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ใน ทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านข้อคิด คติ ธรรมะ ส่งผลให้มีทัศนคติในการมองโลก ในแง่ดี และยังได้ใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ในด้านการทำงาน สร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการทำงานในอาชีพให้มี ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเป็นอีกช่องทางที่ท่านสามารถหารายได้เสริม รู้จักการวางแผนออมเงิน เพื่อนรายได้บางส่วนไปช่วยเหลือบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ท่านมีจิต สาธารณะ สามารถแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ให้กับผู้อื่น ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ท่านมีแนวปฏิบัติในการ เป็นพลเมืองที่ดีทำให้ได้เรียนรู้เรื่องราวใหม่ ๆ จากทั่วโลก และยังสอดคล้องกับกันตพล บันทัด ทอง (2557) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคน ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อผู้สูงอายุมีแรงจูงใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สูงขึ้นจะทำให้ความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของผู้สูงอายุสูงขึ้นมากด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุมีแรงจูงใจคือการได้สื่อสารกันอย่างอิสระ ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ในการใช้ บริการ เพื่อให้มองดูเป็นคนทันสมัย อีกทั้งยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รับการยอมรับนับ ถูจากเพื่อนในเครือข่ายการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ประหยัด จึงทำให้เกิดความพึงพอใจในการ ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านใช้สื่อออนไลน์ในการสร้างกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันกับตัวท่าน ท่านใช้สื่อ ออนไลน์ในการสะท้อนความเป็นตัวตนของตนเองและมีการเผยแพร่เรื่องราวของตนเอง และ ท่านมีความชื่นชอบที่จะแสดงข้อมูลที่หลากหลายให้ผู้อื่นได้รู้เกี่ยวกับตัวตนของท่านผ่านทางสื่อ ออนไลน์ สอดคล้องกับเฟิร์น สุทธิพุ่ม (2560) ศึกษางานวิจัย เรื่อง การแสดงตัวตนของผู้สูงอายุ ชาวไทยในเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook ซึ่งพบว่า 1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ใช้สื่อสังคม ออนไลน์ Facebook เป็นเพศหญิง 2) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้ Facebook โดย เฉลี่ยใช้ Facebook มากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวัน และเมื่อเกิดข้อสงสัย ในการใช้ Facebook ก็ มักจะศึกษาด้วยตนเอง นอกจากนี้ ในด้านการแสดงออกบนสื่อสังคมออนไลน์ Facebook

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการแสดงออกบนสื่อสังคมออนไลน์ ในรูปแบบมีความเป็นกันเอง รักครอบครัว ซื่อสัตย์ จริงใจ เป็นแบบอย่างที่ดี ชอบทำบุญ ให้ข้อคิด หัวเราะง่าย และชอบปาร์ตี้สังสรรค์

ส่วนปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัด โดย เสาวนิจ นิจนันต์ชัย (2553) กล่าวว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากบุตรในครอบครัวในระดับดี เกี่ยวกับปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ได้รับการสนับสนุนให้ทำงานบ้าน และให้พักผ่อนให้มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ รวมทั้งให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย พร้อมทั้งพาผู้สูงอายุไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษา นอกจากนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีการเยี่ยมเยียนกันเป็นประจำ แม้ในภาวะปกติ ซึ่งการมีความผูกพันที่ดีต่อกันในสังคมอย่างสม่ำเสมอ เป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้น ในบุคคลในชุมชนและสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้สื่อออนไลน์นำความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีและยินดีที่จะแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น (Comment) กลุ่มกิจกรรม หรือโพสของเพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการหาข้อมูลจากหลายแหล่งเกี่ยวกับชาวออนไลน์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนส่งต่อ (Share) ขาวนั้นให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะตรวจสอบเนื้อหาก่อนแสดงขึ้น (Post) บนหน้าสื่อออนไลน์ มีความรู้สึกที่ดีเมื่อข้อมูลที่ท่านส่งต่อ (Share) มีประโยชน์แก่ผู้อื่น สุดท้ายพร้อมที่จะกดถูกใจ (Like) และติดตามหน้าสื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ เช่น สุขภาพ ในขณะเดียวกัน ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่

ในทางกลับกัน ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ส่งผลกระทบเชิงลบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้สื่อออนไลน์ส่วนใหญ่ ไม่ได้มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น การสร้างโปรไฟล์ของตนเอง สร้างรายชื่อของสมาชิกในกลุ่มเพื่อสร้างชุมชนออนไลน์ที่เชื่อมโยงกัน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันภายในระบบ ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุใช้สื่อสังคมออนไลน์เพียงแค่การกดถูกใจ (Like) เมื่อเพื่อนในกลุ่มออนไลน์มีการแสดงความคิดเห็น (Post) ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์เท่านั้น หรืออาจเป็นเพียงการแชร์ ส่งรูปเกี่ยวกับบทความ สารความรู้ และการแสดงความคิดเห็นในโอกาสต่าง ๆ ทำให้อิทธิพลทางสังคมจึงส่งผลกระทบเชิงลบต่อการเปิดเผยตนเองของ

ผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับสวินดา ธีรวงศ์จินดา (2560) ศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้การพาณิชย์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ของผู้บริโภคในพื้นที่สโลม โดยปัจจัยอิสระประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านการรับรู้การควบคุมจาก ภายนอก (Perceptions of External Control) ปัจจัยด้านความวิตกกังวล (Anxiety) ปัจจัย ด้านบรรทัดฐานทางสังคม (Subjective Norm) ปัจจัยด้านความไว้วางใจ (Trusting Belief) ปัจจัย ด้านชื่อเสียง (Reputation) ปัจจัยด้านความสนุกในการทำธุรกรรม (Playfulness) ปัจจัยด้าน การยืนยัน (Confirmation) และปัจจัยด้านข้อผิดพลาด (Errors) ซึ่งพบว่า มีเพียงปัจจัยด้าน ความไว้วางใจ (Trusting Belief) และปัจจัยด้านชื่อเสียง (Reputation) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการ ตัดสินใจใช้การพาณิชย์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้บริโภคในพื้นที่สโลมเท่านั้น

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อ ออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านภาพลักษณ์ทางสังคม ผู้สูงอายุมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่าง ๆ ในมุมมองของท่านให้คนอื่นได้รับรู้ ได้รับการยกย่อง ชื่นชม ยอมรับ ในผลงาน ภาพถ่าย วิดีโอ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้อัปโหลดลงในสื่อสังคม ออนไลน์ และเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการติดต่อประสานงาน แจ้งข่าวสาร

2. ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อ ออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ ผู้สูงอายุพร้อมที่จะตรวจสอบ เนื้อหาก่อนแสดงขึ้น (Post) บนหน้าสื่อออนไลน์ พร้อมที่จะกดถูกใจ (Like) และติดตามหน้า สื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ เช่น สุขภาพ และรู้สึกดีเมื่อข้อมูลที่ท่านส่งต่อ (Share) มีประโยชน์ แก่ผู้อื่น

3. ปัจจัยอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อ ออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ผู้สูงอายุใช้งานบนสื่อ ออนไลน์ สามารถลดระยะเวลาในการทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น การลดธุรกรรมที่ธนาคาร การใช้ งานบนสื่อออนไลน์ ทำให้สามารถเข้าถึงการบริการได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการ

ติดตามข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ทำให้รับรู้ข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองและสถานการณ์ของโลกปัจจุบันให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ผู้สูงอายุมีความถนัดในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ LINE สูงและมีปัจจัยอิทธิพลทางสังคม ด้านความร่วมมือด้วยความสมัครใจ (VC) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (PU) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการเปิดเผยตนเองของผู้สูงอายุบนสื่อออนไลน์ในจังหวัดเชียงใหม่ (SD) ดังนั้นจึงควรกำหนดเป็น นโยบาย และมีแนวทางขับเคลื่อนอย่างชัดเจนและจริงจังในการนำสื่อสังคมออนไลน์ LINE มาใช้เพื่อประโยชน์ของตัวผู้สูงอายุ 2. หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาแอปพลิเคชันที่ เอื้ออำนวยประโยชน์กับผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวกหรือให้ข้อมูลข่าวสารสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ผ่านแอปพลิเคชัน เช่น การโอนเงินเบี้ยยังชีพ การนัดหมาย การตรวจสอบสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น 3. ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่าย สังคมออนไลน์ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนส่งเสริม และมีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้หรือค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทางช่องทางเฟซบุ๊ก รวมถึงให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรีทุกพื้นที่ และ 4. ควรมีการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจในมิติของความเป็นผู้สูงอายุที่มีความต้องการใช้และเสพสื่อที่แตกต่างกันออกไป นำไปสู่การพัฒนาสร้างสรรค์สื่อที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

กัตติกา แก้วมณี. (2561). การเปิดรับสื่อสังคม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนใน เขตกรุงเทพมหานคร. ใน (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กันตพล บันทัดทอง. (2557). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ชั้นยन्नันต์ สมถวิลผ่องใส. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยตนเองในเครือข่ายสังคมออนไลน์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 10(2), 267-275

นรีรัตน์ คงรักษา. (2560). อิทธิพลของรูปแบบการใช้เทคโนโลยี ความไว้วางใจและความคาดหวังของบุคคลที่มีต่อความตั้งใจใช้อินเทอร์เน็ตอพติงส์ประเภทอุปกรณ์สวมใส่. ใน (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เฟิร์น สุทธิพุ่ม. (2560). การแสดงตัวตนของผู้สูงอายุชาวไทยในเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook. ใน (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สวินดา ถิรวงศ์จินดา. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้การพาณิชย์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้บริโภคในพื้นที่สกล. ใน (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เสาวนิจ นิจอนันต์ชัย. (2553). การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารกองการพยาบาล, 37, 2: 64-76.

อารยา ผลัญญา. (2564). การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(3), 272-288.

Altman, I., & Taylor, D. A. (1973). Social Penetration: The Development of Interpersonal Relationships. New York: Holt, Rinehart, & Winston.

Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social Network sites: Definition, history and scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 13(October), 210-230.

Hui & Buchegger. (2009). Social influence in using the services of 4 online social networking websites. Journal of Communication, 59, 79-97.

- Lee, C. H., Eze, U. C. & Ndubisi, N. O. (2006). Analyzing key determinants of online repurchase intentions. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 23(2), 200-221.
- National Statistical Office Ministry of Digital Economy and Society. (2018). The 2018 Household Survey on the use of Information and Communication Technology. Statistical Forecasting Bureau National Statistical Office. Bangkok.
- Rosen, Peter & Sherman, Peter. (2006). Hedonic Information Systems: Acceptance of Social Networking Websites. *AMCIS 2006 Proceedings*. 162.
- Siriwong, P. & Unhalekjit, B. (2017). Social media use of the elderly in the market area of Sam Phran Subdistrict, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. (Research report) Bangkok: Silpakorn University.
- Tirakoat, S. & Polnigongit, W. (2018). Internet usage behaviors, literacy, and attitude towards utilization of wellness content on the internet among Thai elderly. *Journal of Nursing and Health Care*, 36, 72-80.

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3
ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง
และการเคลื่อนไหว*

DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING OF KINDERGARTEN 3
STUDENTS WITH LEARNING EXPERIENCES BY USING SONG
AND MOVEMENT ACTIVITIES

บุษกร อุปมา

Bussakorn Auppama

นิสิตปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Master Degree's Student, Faculty of Education, Burapha University, Thailand

กนก พานทอง

Kanok Panthong

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Department of Research and Applied Psychology,

Faculty of Education, Burapha University, Thailand

E-mail: kanok1459@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนกับหลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนมารีวิทย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 29 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบยกลกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการ

* Received 8 February 2024; Revised 1 March 2024; Accepted 4 March 2024

เคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Dependent t-test ผลการวิจัยปรากฏว่า 1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวสูงกว่าก่อนวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง และการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์, กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว, นักเรียนชั้นอนุบาล

Abstract

The purposes of this research were to compare the creative thinking of student Kindergarten 3 before and after using the learning experience management by applying the song and movement activities and to study the satisfaction of kindergarten 3 students toward the learning experience management by applying the song and movement activities. The samples were 29 kindergarten 3 students in semester 1, academic year 2023 of Maryvit School, Banglamung District Chonburi Province. The samples were selected by the cluster sampling technique. The research instruments were the learning experience management by applying the song and movement activities program, the plan of learning experience management by applying the song and movement activities, the creative thinking assessment, and the questionnaire for satisfaction. The data were analyzed by using descriptive statistics and dependent t-test. The results revealed that 1. After using the learning experience management by applying the song and movement activities, the creative thinking of kindergarten 3 students was increased with statistical significance at 0.05 level. 2. The kindergarten 3 students were satisfied with the learning experience management by applying the song and movement activities at the high level.

Keywords: Creative Thinking, Song and Movement Activities, Kindergarten

บทนำ

เด็กปฐมวัยถือว่าเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญที่สุดในการวางรากฐานของชีวิต เนื่องด้วยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นวัยแห่งพัฒนาการด้านต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งหากเด็กไม่ได้รับการพัฒนา ให้ถูกต้องในช่วงเวลาที่สำคัญนี้ จะสร้างให้เกิดขึ้นในภายหลังได้ยาก สำหรับการจัดการศึกษาให้กับเด็กนั้น ต้องคำนึงถึงเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม และสมดุลครบทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และยังสอดคล้องกับการทำงานของสมอง ตามพัฒนาการในแต่ละด้านให้เป็นไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หากพัฒนาการด้านหนึ่งบกพร่องก็จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการในด้านอื่น ๆ เป็นการเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะของเด็กที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ควรนำเข้าไปในหลักสูตรการศึกษา ได้แก่ การคิด อย่างสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking/Problem-Solving) การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Communication) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration) และความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ทักษะเหล่านี้ส่งผลทำให้เด็กมีทักษะการคิด การทำงานเป็นทีม การใช้ภาษา และการใช้เทคโนโลยี เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก จึงต้องส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะดังกล่าว เพื่อให้เด็กเติบโตได้อย่างเหมาะสมในสังคมยุคใหม่ที่กำลังจะมาถึงในระยะเวลาอันใกล้ (108Kids.com, 2562) โดย 1 ใน 2 อันดับแรกของทักษะ ที่ควรนำมาเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในกลุ่มทักษะด้านการคิด สติปัญญา กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

โรงเรียนอนุบาล และครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนารากฐานของความคิดสร้างสรรค์ในชีวิตประจำวันของเด็ก พร้อมกับส่งเสริมพัฒนาการทางด้านดนตรีให้กับเด็กควบคู่ไปกับพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตวิญญาณอื่น ๆ ของเด็ก สิ่งสำคัญคือต้องจัดเตรียมสิ่งเร้าทางดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาความรู้สึกเป็นจังหวะในวัยเด็ก มีการใช้การเคลื่อนไหวร่างกายบ่อยครั้ง เนื่องจากความสุขของดนตรีเชื่อมโยงกับการแสดงออกทางดนตรีของเด็ก และการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของดนตรี เด็ก ๆ ยังต้องการแสดงออก

ผ่านดนตรีด้วยทั้งในการร้องเพลง การเคลื่อนไหว และการเล่นผ่านกิจกรรมดนตรี (Kralová, E., and Butvilas, T., 2016) โดยธรรมชาติของเด็กเล็กเป็นช่วงอายุที่กำลังอยากรู้อยากเห็น และมีพลังในตัวอย่างมากมาย ชอบวิ่ง และปีนป่าย มีความกระตือรือร้น ชอบลุกขึ้นมาเต้นรำ และเคลื่อนไหวไปรอบ ๆ นั้นเป็นเหตุผลที่ว่า ทำไมกิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหว จึงเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมและเป็นทางเลือกที่ดีที่จะนำมาใช้กับเด็กในชั้นอนุบาล (ณัฐพร สุตดี, 2562) (Blessed Homeschool, 2024)

กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวช่วยให้เด็กได้เรียนรู้แนวคิดใหม่ ๆ ฝึกฝนทักษะการเคลื่อนไหว แสดงความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกทางอารมณ์ และอื่น ๆ ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานและส่งเสริมให้เด็ก ๆ กล้าเสี่ยงและแสดงอารมณ์ผ่านการเคลื่อนไหวและการเต้นรำ พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวขั้นต้น เช่น การประสานงานและการทรงตัวเสริมสร้างการคิดทางคณิตศาสตร์ในขณะที่ยังเด็ก ๆ สำรวจจังหวะและจังหวะช่วย ให้เด็กเชื่อมโยงเสียงกับตัวเลข พัฒนาความเข้าใจในความร่วมมือโดยการทำงานร่วมกันกับดนตรีและการก้าวไปพร้อมกัน การสังเกตจังหวะ ทำนอง และเสียงดนตรีรวมถึงระดับเสียงสูง/ต่ำ จังหวะเร็ว/ช้า และระดับเสียงที่ดัง/เบา กระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านการทำดนตรี เสริมทักษะความจำในขณะที่ยังเด็ก ๆ เรียนรู้เพลง ร้องเพลง เนื้อเพลงแล้วเด็กยังซาบซึ้งกับจังหวะดนตรีและจังหวะในโอกาสที่ได้แสดงออก นอกจากนี้ ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการพัฒนากล้ามเนื้อ ทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ ทักษะพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Skills) และทักษะพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor Skills) ซึ่งเป็นวิธีที่ดีในการพัฒนาทางอารมณ์ และช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม และยังสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาการในการเรียนรู้เกี่ยวกับสี ตัวเลข ตัวอักษร รูปร่าง และอื่นๆ ด้วย โดยใช้กิจกรรมทางดนตรีเป็นฐาน และยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรักในดนตรี และยังเป็นการวางรากฐานทางดนตรีให้กับเด็กด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) (Blessed Homeschool, 2024)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวมาใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 8 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย 2 กิจกรรมที่เน้นกิจกรรมจังหวะประกอบเพลงและการเคลื่อนไหวบูรณาการกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เพื่อนำมาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลทั้ง 4 ด้าน ตามแนวคิดของ (Guilford, J. P., 1967) ได้แก่ ด้านความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ด้านความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ด้านความคิดริเริ่ม (Originality) และด้านความคิดละเอียดละออ (Elaboration)

(Guilford, J. P., 1967) เพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามช่วงวัย โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลให้มากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนกับหลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว

ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว ในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนมารีวิทย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 155 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนมารีวิทย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 29 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบยกลกลุ่ม (Cluster Sample Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว เป็นการ บูรณาการผ่านทักษะการเคลื่อนไหวของนักเรียนมาผสมผสานกับเพลง (จังหวะหรือเสียงของดนตรี) ทำให้ เกิดความสัมพันธ์ระหว่างระบบกลไก การทำงานของข้อต่อ และกล้ามเนื้อ เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เสริมสร้างด้านความแข็งแรง และความ

คล่องตัวมากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดของกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน ๆ ละ 40 นาที รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว

สัปดาห์ที่	วันที่	กิจกรรมการเรียนรู้	เพลงประกอบกิจกรรม	เวลา (นาที)
1	1	การเคลื่อนไหวประกอบเพลง ลักษณะของเพลงต่าง ๆ	เพลง choo choo wa	40
	2	การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	เพลง “Action song”	40
2	1	เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวการ เลียนแบบ	เพลง “Animal”	40
	2	เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวพร้อม วัสดุกับอุปกรณ์	เพลง “บรรเลงกิจกรรม เคลื่อนไหว”	40
3	1	เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่	เพลง “A ram sam sam”	40
	2	เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวตาม คำบรรยายหรือเรื่องราว	คำบรรยาย “กิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบคำบรรยาย”	40
4	1	เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวตาม บทเพลง	เพลง “Chicky Dance”	40
	2	เรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ท่าทางกายบริหารประกอบเพลง	เพลง “The Clap It Kids Yoga Song”	40

ซึ่งผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว ทั้ง 8 ชุดสอดคล้องกับวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มีค่า 0.66-1.00 แสดงว่า สามารถนำกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวทั้ง 8 ชุดไปใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ได้

2.1.2 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 แบ่งออกเป็น 8 แผน ระยะเวลา

แผนละประมาณ 40 นาที ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ย 8 แผน เท่ากับ 4.75, 4.73, 4.86, 4.88, 4.73, 4.78, 4.71 และ 4.73 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวมีความเหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 แบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ใช้ประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ด้านความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ด้านความคิดริเริ่ม (Originality) และด้านความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ใช้เกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตลักษณะบ่งชี้ความคิดสร้างสรรค์ แบบรูบริก (Rubric) ให้คะแนนระหว่าง 1 - 5 คะแนน ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ซึ่งผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 แสดงว่า แบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 สามารถนำไปใช้ประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ได้

2.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3	หมายถึง	มาก	แทนด้วยภาพ	
2	หมายถึง	ปานกลาง	แทนด้วยภาพ	
1	หมายถึง	น้อย	แทนด้วยภาพ	

การกำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยในการแปลความหมายระดับความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว แบ่งออกเป็น 3 ระดับ (บุญใจ ศรีสฤติยนรากร, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ซึ่งผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 แสดงว่า แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวสามารถนำไปใช้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ได้

3. แบบแผนการวิจัย

ใช้แบบแผนการทดลอง Single-Group Pretest-Posttest Design (McMillan, J. and Schumacher, S., 2014) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย Single-Group Pretest-Posttest Design

Group	Pretest	Intervention	Posttest
A	O	X	O

————— time —————→

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการ โรงเรียนมารีวิทย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพื่อขออนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนัดวันเวลาพบกับนักเรียนในห้องเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง

4.2 เมื่อถึงกำหนดวัน เวลานั้น คณะผู้วิจัยเดินทางไปชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ทั้งการเตรียมตัวก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ให้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้รับทราบ พร้อมทั้งดำเนินการทดสอบด้วยแบบประเมินพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ (Pre-Test)

4.3 ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับกลุ่มทดลองโดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว กำหนดขั้นตอนเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชื่นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้เกิดความสนใจ เช่น ฝึกสมาธิ ท่องคำล่องจ่อง 2) ชื่นสอน ให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงการใช้คำถามกระตุ้นการคิดเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ 3) ชื่นสรุป ให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ หรือทบทวนความรู้ที่ได้รับเพิ่มเติม จำนวน 8 ครั้ง

4.5 ดำเนินการทดสอบด้วยแบบประเมินพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ (Post-Test) และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว

4.6 หลังเสร็จสิ้นการทดลอง คณะผู้วิจัยได้รวบรวมและตรวจสอบข้อมูล พร้อมทำการบันทึกข้อมูลให้เรียบร้อย เพื่อเตรียมนำไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนกับหลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว ด้วยการใช้สถิติทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่อิสระต่อกัน (Dependent t-test)

5.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนกับหลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อน กับหลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว

การทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	df	t	P
ก่อน	29	2.41	.61	28	26.94*	<.05
หลัง	29	4.11	.74			

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปรากฏว่า ค่าสถิติทดสอบ **t** เท่ากับ 26.94 และค่า **p** น้อยกว่า .05 แสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวสูงกว่าก่อนวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม เพลงและการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวในภาพรวม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวในภาพรวม

ข้อคำถาม	ความพึงพอใจในภาพรวม		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ความสนุกสนานของกิจกรรม	2.83	.54	มาก
2. ความชอบในการทำกิจกรรม	2.83	.47	มาก
3. ระยะเวลาในการทำกิจกรรม	2.65	.67	มาก
ภาพรวม	2.77	.50	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.77$, $SD=.50$) และเมื่อพิจารณารายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ความชอบ ในการทำกิจกรรม ($\bar{X}=2.83$, $SD=.47$) ความสนุกสนานของกิจกรรม ($\bar{X}=2.83$, $SD=.54$) และ ระยะเวลาในการทำกิจกรรม ($\bar{X}=2.65$, $SD=.67$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนกับหลังวิธีการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 3 หลังวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวสูงกว่าก่อนวิธีการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะกิจกรรมทางดนตรีและการเคลื่อนไหวเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของเด็ก ถ้าเด็กแต่ละคนได้รับการสนับสนุนให้ค้นหากิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เป็นเอกลักษณ์ของ ตัวเองในการตอบสนองต่อเสียงดนตรี แม้จะมีการแนะนำการเคลื่อนไหวที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละกิจกรรมก็ตาม ครูควรหลีกเลี่ยงการแนะนำวิธีการเคลื่อนไหวเพียงอย่างเดียว แต่ควรส่งเสริมให้ใช้การเคลื่อนไหวที่หลากหลายแบบ (Guilford, J. P., 1967) ทำให้กิจกรรมเข้าจังหวะและวิธีการสอนดนตรีเหมาะสำหรับการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (Liu, Y., 2023) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลง เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้น อนุบาลปีที่ 2 พบว่า การพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลงสูงกว่าก่อนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (สมคิด ยี่ละงู, 2563) และการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก อนุบาล พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (พรพิมล เวสสวรรค์ และศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2558)

2. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะมีความสนใจในการร้องเพลงหรือการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ ให้เข้ากับจังหวะเพลง ดังนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กจึงควรจัดกิจกรรมโดยใช้เพลงประกอบทำเป็นสื่อในการเรียนการสอน เพื่อเร่งความสนใจ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ สนุกสนาน น่าสนใจ และเกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว จึง

พัฒนาขึ้นตามหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งมีกิจกรรมท่าทาง รวมถึงเพลงประกอบที่หลากหลาย จึงทำให้เกิดความสนุกสนาน (สถาบันการศึกษาทางไกล, ม.ป.ป.) ทำให้นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาทักษะ ความเป็นผู้นำในเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 พบว่า เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความพึงพอใจที่มีต่อ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในภาพรวมอยู่ในระดับ خوبมาก (ณภคร เจะเลาะ, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวสูงกว่าก่อนวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมเพลง และการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวไปให้นักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 3 สามารถนำสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังสูงกว่าก่อน วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหว และ 2) นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จากสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) ครูผู้สอน ระดับชั้นอนุบาล สามารถนำกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวไปบูรณาการใช้กับการจัดการเรียนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้หรือกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาการ และความคิดของ นักเรียน และควรจัดให้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความคิดใหม่ ๆ

ของผู้ที่เกี่ยวข้องในปรับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวให้เหมาะสมกับช่วงวัย และช่วงพัฒนาการของ นักเรียนให้มากขึ้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมสนับสนุนสื่อ โสต และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอในการจัดกิจกรรมเพลงและการเคลื่อนไหวให้กับนักเรียน และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาและวิจัยผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงและ การเคลื่อนไหวสำหรับพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักเรียนชั้นอนุบาล เช่น การควบคุมอารมณ์ ของตนเอง (Self-Regulation), ทักษะการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ (Locomotor Skills) เป็นต้น และ2) ควรมีการศึกษาและ วิจัยผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น Mobile Application Game Application หรือ Digital Game เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความท้าทายและสามารถใช้งานได้ทุกสถานที่และ ฝึกได้หลาย ๆ รอบ ไม่เกิดความจำเจ สนุกสนานกับกิจกรรมมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). รายงานการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาสำหรับปฐมวัยในประเทศไทย, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เบรน-เบส บุ๊คส์.
- ณภกร เจะเลาะ. (2563). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อ พัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำในเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(8), 55-67.
- ณัฐพร สุตดี. (2562). ทักษะและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กเล็ก (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2553). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ = The methodology in nursing research (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ยู แอนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย จำกัด.
- พรพิมล เวสสวรรค์ และศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2558). ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(2), 63-72.
- สถาบันการศึกษาทางไกล. (ม.ป.ป.). เพลงและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2567 จาก <https://sites.google.com/dei.ac.th/nfe-dei>
- สมคิด ยีละงู. (2563). ได้ศึกษาเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(7), 112-124.
- 108Kids.com. (2562). 4 ทักษะ (4Cs) สำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2567 จาก <http://www.108kids.com/archives/18823>
- Blessed Homeschool. (2024). Best Music and Movement Activities for Preschool. Retrieved January 22, 2024, from <https://blessedhomeschool.com/music-and-movement-activities-for-preschool/>.
- Guilford, J. P. (1967). The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Králová, E., and Butvilas, T. (2016). The importance of creativity through music activities in early childhood. Music and Music Activities for Children and Youth: Reviewed Collection of Scientific Proceedings, (หน้า 11-12).
- Liu, Y. (2023). The Influence of Music Activities on Children's Creative Thinking Development. In SHS Web of Conferences (Vol. 180, p. 04001). EDP Sciences.
- Ludowise, K. D. (1985). Movement to music: Ten activities that foster creativity. Childhood Education, 62(1), 40-43.

การเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด*

ENHANCING MATH PROBLEM SOLVING SKILLS AND WORKING
MEMORY OF GRADE 3 STUDENTS USING A PROBLEM-BASED
LEARNING METHOD TOGETHER WITH THE APPLICATION
OF ABSTRACT CODE MODEL

เบญจมาศ จันท์มาลี

Benjamas Chanmarlee

นิสิตปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Master Degree's Student, Faculty of Education, Burapha University, Thailand

กนก พานทอง

Kanok Panthong

ปิยะทิพย์ ประดุงพรหม

Piyathip Pradujprom

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University, Thailand

E-mail: piyathip@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อน
กับหลังทดลอง 2) เปรียบเทียบความจำขณะคิดก่อนกับหลังการทดลอง และ 3) เปรียบเทียบ
ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดหลังการทดลอง เมื่อจำแนกตามการ
ใช้วิธีการเรียนรู้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการ

* Received 8 February 2024; Revised 3 March 2024; Accepted 9 March 2024

เรียนรู้ แบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความจำขณะคิด โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนในกลุ่มตะวันบูรพา 6 โรงเรียน จำนวน 118 คน ที่มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความจำขณะคิด มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Paired Sample *t*-test, One-Way MANOVA และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มทดลองหลังการใช้วิธีการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, ความจำขณะคิด, วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, วิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด

Abstract

This research aims to 1) compare average math problem solving skills before and after the experiment 2) compare average working memory before and after the experiment and 3) compare average math problem solving skills and working memory after the experiment when classified according to the use of learning methods is research that quasi-experimental research tools include learning management plan, mathematics problem solving skills test and working memory test with a sample group is 118 students in Grade 3, semester 1, academic year 2023, from 6 schools in the Tawan Burapha group that comes from is obtained by multi-stage random sampling. The data collected from the mathematics problem solving skills test and working memory test was then analyzed using Paired Sample *t*-test, One-Way MANOVA and One-Way ANOVA. Research findings were as follows. 1) The mathematical problem solving skills of grade 3 students after the experiment was

higher than before the experiment in all 3 learning methods statistically significant at the .05 level 2) Working memory of grade 3 students after the experiment was higher than before the experiment in all 3 learning methods statistically significant at the .05 level 3) The mathematical problem solving skills and working memory of grade 3 students in the experimental group after the experiment were different statistically significant at the .05 level.

Keywords: Math problem solving skills, Working memory, Problem-based learning, Application of abstract code models

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์พื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผนสามารถแก้ไขและวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องนอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ ในแต่ละวันนักเรียนจะพบโจทย์คณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีกระบวนการแก้ปัญหาที่ต่างกัน ในการแก้โจทย์ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ยากในระดับชั้นประถมศึกษา จากการวิเคราะห์รายละเอียดของปัญหานี้ พบว่า นักเรียน ไม่มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ การวางแผนแก้ปัญหา การคิดคำนวณ สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ คือนักเรียนยังขาดทักษะ ด้านความรู้ (Knowledge Skills) ทักษะกระบวนการคิด (Thinking Process Skills) และทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ซึ่งเป็นกระบวนการ ที่ส่งผลต่อความจำขณะคิด จะเห็นได้ว่าเมื่อความจำขณะคิดดีจะทำให้การแก้ปัญหานั้นเร็ว และดีไปด้วย ถ้าความจำขณะคิดไม่ดีก็จะส่งผลให้การแก้ปัญหาล่าช้าลงไปด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นปัญหาทางด้านการเรียนคณิตศาสตร์อาจมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังใช้การสอนแบบเก่า แบบบรรยาย แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จึงไม่ได้ปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกลำบาก เบื่อหน่าย และไม่สนใจที่จะเรียนคณิตศาสตร์ ทำให้ครูผู้สอนหาวิธีการและนวัตกรรมที่จะสามารถ

แก้ปัญหานักเรียนโดยการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหา และความจำขณะคิดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้น่าสนใจและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (S Triyani et al., 2018)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based – Learning: PBL) เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ จากสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งการนำสถานการณ์หรือปัญหาใกล้ตัวมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการคิด ความจำในสถานการณ์นั้น ๆ จากวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเชื่อมโยงความจำขณะคิด เนื่องจากการใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการนำเอาปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือคล้ายกับสถานการณ์จริงมาใช้ในการเรียนรู้ การจดจำเหตุการณ์ ประสบการณ์ที่สะสมมาแต่เดิม จึงทำให้กระบวนการคิดเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วโดยการรำลึกนึกถึงเหตุการณ์เก่า ๆ ซ้ำ ๆ ที่ได้เคยเกิดขึ้นแล้ว ดังนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดของนักเรียน (วรศรา อันเกษ และวิเชียร อารังโสติสกุล, 2560)

โมเดลแอบสแตรกโคดเป็นรูปแบบหนึ่งของความรู้ ความเข้าใจในสัญลักษณ์ ตัวเลข และการแสดงผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ และเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยวิธีการสอดแทรกรูปแบบของโมเดลแอบสแตรกโคดเข้าไปในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถบูรณาการกับปัญหา และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รูปแบบของโมเดลแอบสแตรกโคดยังเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนจากการทำความเข้าใจในสัญลักษณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความจำของกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น (McCloskey, M., 1992)

การเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาส่วนใหญ่จะเกิดปัญหาด้านการเชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์และตัวเลขรวมถึงกระบวนการคิดภายในสมองซึ่งไม่สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยเร็ว แสดงให้เห็นว่าความบกพร่องของพัฒนาการทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์อาจเชื่อมโยงกับความบกพร่องของการทำงานด้านอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ของเด็กชั้นประถมศึกษาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน จะพบว่า นักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นชั้นที่ต้องต่อยอดความรู้ และกระบวนการคิด การวิเคราะห์ไปเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป และเป็นชั้นที่มีการทดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Test: NT) ซึ่งจากผลการทดสอบที่ผ่านมาจะพบว่าในด้านการคำนวณมีผลคะแนนค่อนข้างต่ำ รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 ที่มีผลการทดสอบของแต่ละปีที่ผ่านมาค่อนข้างต่ำเช่นเดียวกัน จึงเป็นจุดสำคัญที่จะต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการให้นักเรียนสามารถเกิดทักษะการแก้ปัญหา และความจำที่ดี ในการเรียนรู้ ในวิชาคณิตศาสตร์ (เกษมา เกิดประสงค์, 2560)

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคดเพื่อเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความจำขณะคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเรื่องของการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา กระบวนการแก้โจทย์ปัญหา และการได้มาซึ่งผลลัพธ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ไปใช้อธิบายหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ทำให้นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการปรับปรุง เพิ่มทักษะ และพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด
2. เพื่อเปรียบเทียบความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดหลังการทดลอง เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด และวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด

ระเบียบวิธีวิจัย

ผลการใช้วิธีการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาวทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในกลุ่มตะวันออก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental) โดยรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนสัถกัฒนัการณเขตพ้ันที่การศึษาประถมศึษาสระแก้ว เขต 2 กลุ่มตวันบูรพา อำเภอรฐฐประเทศ จัஙหวัตสระแก้ว จันวน 12 โรงเรยน 14 ห้องเรยน รวมนักเรียนท้งสััน 235 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนสัถกัฒนัการณเขตพ้ันที่การศึษาประถมศึษาสระแก้ว เขต 2 กลุ่มตวันบูรพา อำเภอรฐฐประเทศ จัஙหวัตสระแก้ว จันวน 6 โรงเรยน 6 ห้องเรยน จันวน 118 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรยนรู้ และแบบทดสอบแผนการจัดการเรยนรู้ประกอบด้วย 1) แผนที่ใช้วิธีการเรยนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แผนที่ใช้วิธีการเรยนรู้โดยใช้โมเดลแอบสตรกโคด และ 3) แผนที่ใช้วิธีการเรยนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประกยุดโมเดลแอบสตรกโคด

แบบทดสอบประกอบด้วย 1) แบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ เรื่องโจทยปัญหาการบวก ลบระคน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จันวน 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนนตลอดจนผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ (1) นำแบบทดสอบพบที่ประกษาและดำเนนการปรังปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ (2) นำแบบทดสอบที่ปรังปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชียวชาญ จันวน 3 ท่าน เพื่อดตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (CVI) พบว่ามีค่า CVI เท่ากับ 1 2) แบบวัดความจำขณะคิ ด เป็นแบบทดสอบมาตรฐานด้วยโปรแกรม The Psychology Experiment Building Language (PEBL) Version 2.1 โดยใช้แบบทดสอบย่อยทดสอบด้านตัวเลขแบบย้อนกลับ (Backward Digit Span Task) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) เท่ากับ .96 (Brown, L. et al, 2010)

3. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนทดลองแบบ 3-Factor Pretest and Posttest Design (Edmond, W. A., & Kennedy, T. D., 2017) ดำเนนการทดลองตามแบบแผนการทดลอง วัดก่อนและหลังการทดลองโดยที่กลุ่มทดลองรับตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ 1) การฝึกด้วยการจัดการ

เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การฝึกการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด และ 3) การฝึกด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด มีแบบแผนการทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 3-Factor Pretest and Posttest Design

กลุ่ม (Group)	ก่อนทดลอง (Pretest)	การทดลอง (Treatment)	หลังการทดลอง (Posttest)
1	$O_{S1}O_{M1}$	Xa	$O_{S2}O_{M2}$
2	$O_{S1}O_{M1}$	Xb	$O_{S2}O_{M2}$
3	$O_{S1}O_{M1}$	Xc	$O_{S2}O_{M2}$

Time ►

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อติดต่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้สุ่มมาทดลอง โดยผู้วิจัยได้ประสานทางครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแจ้งกับโรงเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับลักษณะของงานวิจัย

4.2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มจาก 6 โรงเรียน เป็น 3 กลุ่มย่อย โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ได้แก่ กลุ่มที่ 1 โรงเรียนบ้านท่าข้ามกับโรงเรียนส. ไทยเสรีอุตสาหกรรม 3 ใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มที่ 2 โรงเรียนบ้านทตเจริญกับโรงเรียนบ้านเหล่าอ้อย ใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด และกลุ่มที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองสังข์กับโรงเรียนบ้านโคกใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด

4.3 ผู้วิจัยประชุมกลุ่มตัวอย่าง ตามที่นัดหมายไว้เพื่อชี้แจงจุดประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยพร้อมดำเนินการให้นักเรียน และผู้ปกครองลงรายชื่อยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

4.4 ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนที่วางไว้ โดยเริ่มจากคาบที่ 1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความจำขณะคิด คาบที่ 2-7 จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ตามกลุ่มย่อยที่ได้แบ่งไว้ตามข้อที่ 4.2 และคาบที่ 8 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความจำขณะคิด

4.5 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแล้วมาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธี สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด โดยใช้สถิติทดสอบ Paired Sample t-test

5.2 การเปรียบเทียบความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธี สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด โดยใช้สถิติทดสอบ Paired Sample t-test

5.3 การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังทดลองโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-Way MANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดหลังการทดลองจึงใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด

คะแนน	n	$\bar{X}$	SD	df	t	p
ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	31	6.23	2.03	30	19.01*	.00
หลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	31	10.71	1.66			
ก่อนการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด	35	5.20	2.06	34	22.35*	.00
หลังการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด	35	9.80	1.76			

คะแนน	n	$\bar{X}$	SD	df	t	p
ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ การประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด	52	6.31	1.99	51	20.95*	.00
หลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ การประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด	52	11.63	1.52			

* ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด ปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด

คะแนน	n	$\bar{X}$	SD	df	t	p
ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	31	6.68	1.56	30	27.45*	.00
หลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	31	10.77	1.65			
ก่อนการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด	35	5.43	1.63	34	19.46*	.00
หลังการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด	35	9.66	1.49			
ก่อนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ การประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด	52	6.52	1.65	51	19.71*	.00
หลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ การประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด	52	10.21	1.53			

* ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความจำเพาะคตินักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลัง การใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิด ปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิด มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้วิธีการเรียนรู้สำหรับการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองเมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกต์ และวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกต์

การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกต์ และวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกต์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-Way MANOVA)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี

ประเด็น	ทักษะการ แก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์		ความจำเพาะคิด	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	10.71	1.66	10.77	1.65
การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกต์	9.80	1.76	9.66	1.49
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการ ประยุกต์โมเดลแอบสแตรกต์	11.63	1.52	10.21	1.53

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลอง ปรากฏว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.71 ($SD = 1.66$) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.80 ($SD = 1.76$) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 11.63 ($SD = 1.52$) และความจำเพาะคิด พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.77 ($SD = 1.65$) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.66 ($SD = 1.49$) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.21 ($SD = 1.53$)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียวของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี

Box' M test	F	df1	df2	p
6.27	1.02	6	147618.67	.41

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียวของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Box' M test of Equality of Covariance Matrices พบว่า สถิติทดสอบ Box' M เท่ากับ 6.27 ให้ค่าสถิติทดสอบ F เท่ากับ 1.02 ค่า p เท่ากับ .41 พบว่า ค่าความแปรปรวนพหุคูณของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดเมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี ไม่แตกต่างกันเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นจึงสามารถทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-Way MANOVA) ได้

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี

ตัวแปรตาม	F	df1	df2	p
ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	.24	2	115	.79
ความจำเพาะคิด	.21	2	115	.81

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิด โดยใช้ Lervene' s Test of Error Variance พบว่า ความแปรปรวนของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้ค่า p เท่ากับ .79 สรุปได้ว่า ค่าความแปรปรวนทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ความแปรปรวนของความจำเพาะคิดให้ค่า p เท่ากับ .81 สรุปได้ว่า ค่าความแปรปรวนทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ความแปรปรวนของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิด เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น สามารถวิเคราะห์ผลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิด หลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี

Statistic Test	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
Wilk' s Lambda	.76	8.36*	4.00	228.00	.00

$$*p < .05$$

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้สถิติ Wilk' s Lambda ปรากฏว่า สถิติทดสอบ Wilk' s Lambda มีค่าเท่ากับ .76 ค่าสถิติ F เท่ากับ 8.36 ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ $p = .00$ แสดงว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผลการศึกษาครั้งนี้จำนวนตัวอย่างเพียงพอต่อการส่งผลให้มึนัยทางสถิติผู้วิจัยจึงทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิด หลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี

	SS	df	MS	F	p

Group	ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	71.21	2	35.61	13.38	.00
	ความจำขณะคิด	20.54	2	10.27	4.28	.02
Error	ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	306.05	115	2.66		
	ความจำขณะคิด	275.98	115	2.40		
Total	ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	14262.00	118			
	ความจำขณะคิด	12561.00	118			

จากตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิด หลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ 3 วิธี

ตัวแปร	วิธีการจัดการเรียนรู้		การ	การจัดการ	การจัดการ
			จัดการ	เรียนรู้โดย	เรียนรู้โดยใช้
			เรียนรู้	ใช้โมเดล	ปัญหาเป็นฐาน
			โดยใช้	แอปส	ร่วมกับการ
			ปัญหา	แทรกโค้ด	ประยุกต์โมเดล
			เป็นฐาน		แอปสแทรกโค้ด
		$\bar{X}$	10.71	9.80	11.63
ทักษะการ	การจัดการเรียนรู้โดยใช้	10.71		.91	-.92*
แก้ปัญหา	ปัญหาเป็นฐาน				
ทาง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้	9.80			-1.83*
คณิตศาสตร์	โมเดลแอปสแทรกโค้ด				
	การจัดการเรียนรู้โดยใช้	11.63			
	ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการ				
	ประยุกต์โมเดล				

แบบสแตรโกด

		$\bar{X}$	6.68	5.43	6.52
ความจำ	การจัดการเรียนรู้โดยใช้	6.68		1.12*	.56
ขณะคิด	ปัญหาเป็นฐาน				
	การจัดการเรียนรู้โดยใช้	5.43			-.55
	โมเดลแบบสแตรโกด				
	การจัดการเรียนรู้โดยใช้	6.52			
	ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ				
	การประยุกต์โมเดลแบบส				
	แตรโกด				

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ ปรากฏว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองเมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ แตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแบบสแตรโกด และวิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแบบสแตรโกดกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแบบสแตรโกด ความจำขณะคิดหลังการทดลอง เมื่อจำแนกตามการใช้วิธีการเรียนรู้ แตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแบบสแตรโกด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแบบสแตรโกดมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากสถานการณ์หรือปัญหาที่ผู้เรียนสนใจผ่านการทำงานเป็นกลุ่มโดยที่ผู้เรียน สืบค้นทำความเข้าใจด้วยตนเองก่อน และนำองค์ความรู้ของตนเองมาร่วมแสดงความคิดเห็นแก่เพื่อน ๆ ในกลุ่มเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา โดยที่ปัญหานั้นจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงและเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการการเรียนรู้ ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ จัดสภาพแวดล้อมให้เข้ากับการเรียนรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้หนึ่งของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกัญจน์วิภา ไบกุลาลาบ และสุวรรณา จุ้ยทอง (2562) ที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คิดเป็นร้อยละ 65.24 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 55

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความจำขณะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนกับหลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ความจำขณะคิดสูงกว่าก่อนการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการทางสมอง ความคิด ความจำ และวิธีการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ของผู้สอนมีความสัมพันธ์กับความจำขณะคิด ซึ่งความจำขณะคิดมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบประสาทส่วนกลางที่สนับสนุนความรู้ ความเข้าใจกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และส่งผลต่อการที่สมองประมวลผลข้อมูลทางคณิตศาสตร์ให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเทวินทร์ สินธุมัต และคณะ (2565) ที่ศึกษาผลของการฝึกความจำขณะทำงานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีความจำขณะทำงานสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำขณะคิดหลังการทดลองเมื่อจำแนกตามกลุ่มที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิธีการเรียนรู้โดยใช้โมเดลแอบสแตรกโคด และวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์โมเดลแอบสแตรกโคด

ปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลองเมื่อจำแนกตามกลุ่มที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ มีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นขั้นเป็นตอนจะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น รวมถึงการมีความจำเพาะคิดที่ดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของวิไลรัตน์ ชูช่วย (2558) ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการตอบทเรียนและรูปแบบการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการตอบทเรียนและรูปแบบการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

1) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความจำเพาะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความจำเพาะคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มทดลองหลังการใช้วิธีการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า การใช้วิธีการเรียนรู้ทั้งสามวิธีทำให้สมองได้รับการกระตุ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของสมอง ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา สามารถจดจำวิธีการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาที่พบเจอได้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะ 1) นำวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้งสามวิธีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 2) ประยุกต์ทั้ง 3 วิธีการเรียนรู้ร่วมกับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าสนใจมากขึ้นเพื่อเพิ่มความจำเพาะคิด และ 3) เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มความจำเพาะคิดจากผลการเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

และความจำขณะคิด ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ควรมีการศึกษาผลการเรียนรู้ในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษา หรือช่วงวัยเรียนอื่น ๆ และอาจมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้ 2) ควรมีการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถปรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น วิชาอื่นเช่น นำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นมัธยม หรืออาจนำไปใช้ในวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กษมา เกิดประสงค์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(2), 109-110.
- กัญจน์วิภา ไบกุลหlab. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เทวินทร์ สีนุ่มัด และคณะ. (2565). ผลของการฝึกความจำขณะทำงานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 19(87), 174-183.
- วริศรา อ้นเกษ และวิเชียร อารังโสติสสกุล. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบการศึกษา.
- วิไลรัตน์ ชูช่วย. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการตอบทเรียนและรูปแบบการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสาร เทคโนโลยีภาคใต้, 8(1), วารสาร เทคโนโลยีภาคใต้, 8(1), 55-60.

- Brown, L. et al. (2010). Test of nonverbal intelligence: Examiner's manual. (4th ed.). Texas: Pro-Ed.
- Edmond, W. A., & Kennedy, T. D. (2017). An Appalled Reference Guide to Research Designs Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods. Far East Square Singapore: Sage Publications.
- McCloskey, M. (1992). Cognitive mechanisms in numerical processing: Evidence from acquired dyscalculia. *Cognition*, 44(1-2), 107-157.
- S Triyani et al.,. (2018). Designing Task to Support Student's Creative Thinking Process In Problem Solving Of Fraction In Elementary School.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี*

FACTORS AFFECTING THE TEACHER LEADERSHIP IN DIGITAL ERA OF
TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS IN PHETCHABURI PROVINCE

สรวุฒิ นุชถาวร

Sorawut Nuchthaworn

อภิชาติ เลนนันท์

Apichat Lenanant

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-Mail: sorawut.n@promma.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี 2) ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลจำนวน 3 ตัวแปร อยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 2) ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

* Received 26 November 2023; Revised 21 December 2023; Accepted 26 December 2023

ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล และ ด้านการพัฒนา
ระดับมืออาชีพยุคดิจิทัล 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ประกอบไปด้วยตัวแปร
ทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจัยด้านการ
บริหารจัดการองค์กร และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยมีประสิทธิภาพในการทำนาย
ร้อยละ 68.30 และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานคือ $\hat{Z} = 0.433(x_3) + 0.389(x_2) + 0.360(x_1)$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของครู, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the level of factors related to the leadership in digital era of teachers in secondary schools in Phetchaburi province 2) the level of the leadership in the digital era of secondary school teachers in Phetchaburi Province and 3) the factors affecting the leadership in the digital era of secondary school teachers in Phetchaburi province. The sample were 278 teachers from 22 secondary schools in Phetchaburi province. The research instrument was the 5-rating scale questionnaire with the reliability at 0.950. The statistics used to analyze the data were frequency, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple linear regression. The results of the research were as follows: 1. the level of factors related to the leadership in digital era of teachers in secondary schools in Phetchaburi province were at a high level. The averages are arranged in individually, it was found that all items were at a high level. The averages are arranged in descending order as follows: factors in managements, factors in understanding and use of technology and factors of the personality characteristic. 2. Level of the leadership in the digital era of teachers overall were at high level. The averages are arranged in descending order as follows: the citizenship in digital age, creating a learning culture in the digital age, having vision in digital age and professional developing in digital age. 3. Factors influencing the leadership in digital era of teachers in secondary schools in Phetchaburi province which consisted of 3 factors arranged in descending order as follows: factors in understanding and use of technology,

factors in managements and factors of the personality characteristic. An efficiency comparison in prediction equaled 68.3%, and the predictive equation in standardized score was $\hat{Z} = 0.433(x_3) + 0.389(x_2) + 0.360(x_1)$

Keywords: teacher leadership, digital era

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรประเภทหนึ่งที่มีวิสัยทัศน์ประสงค์ในการดำเนินงานอย่างเดียวกันเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน และบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ก็คือ ครู ซึ่งครูจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปกครองบังคับบัญชา หรือมีภาวะผู้นำที่สามารถจูงใจให้มีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ หรือเรียกว่าร่วมมือทั้งด้านร่างกายและจิตใจ แล้วหลอมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกันกับผู้นำ เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปสู่จุดหมายตามที่สถานศึกษานั้นวางวัตถุประสงค์ไว้ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน (ณัฏฐนิชา พรปทุมชัยกิจ, 2564)

ภาวะผู้นำจึงเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับทักษะภาวะผู้นำเป็นอย่างมากจึงได้กำหนดให้ภาวะผู้นำเป็นทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ วิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษาและแผนอุดมศึกษาระยะยาว ซึ่งต่างก็มุ่งให้สมาชิกในสังคมเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำ (กรณัฐ์ ตาแปง, 2563)

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การจัดการศึกษาในรูปแบบที่ผ่านมามีอาจจะไม่เหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล ความท้าทาย ที่ควรตระหนักก็คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง หรือ ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการบริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หลักในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล จึงควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้แล้วต่อยอด มีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล พัฒนาระดับมืออาชีพยุคดิจิทัล เป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้นผู้นำที่มีภาวะการณเรียนรู้ด้านดิจิทัลจึงต้องเป็นผู้รู้รู้เฝ้ายืนทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพราะต้องใช้การสื่อสารในองค์กรและเครือข่ายที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ไร้พรมแดนและต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ ผู้นำยุคนี้จึงต้องเป็นผู้นำที่เรียกได้ว่าเป็นผู้นำมืออาชีพ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้จากการอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติการ อีกทั้งต้องมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ต่างๆ ที่จะมาขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง (สุธาสินี สุริยา, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเพชรบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหาร และหน่วยงานเหนือกว่าโรงเรียน ในการวางแผนการบริหารงานและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดีมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาส่งเสริมครูในยุคดิจิทัลให้มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่เหมาะสมสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปพร้อมขับเคลื่อนให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสามารถบูรณาการการเรียนการสอนกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเพชรบุรี
2. ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเพชรบุรี
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวนทั้งสิ้น 978 คน จาก 22 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 978 คน จาก 22 โรงเรียน โดย ชั้นที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างจากของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan D.

W., 1970) เพื่อกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 278 คน จาก 22 โรงเรียน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็นรายโรงเรียน ชั้นที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างครูแต่ละโรงเรียน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเพชรบุรีมี 3 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล 2) การบริหารจัดการองค์กร 3) ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการตั้งคำถามเพื่อวัดระดับปัจจัยภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมเพชรบุรี ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล 3) การพัฒนาระดับมืออาชีพยุคดิจิทัล 4) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 40 ข้อ โดยมีการตั้งคำถามเพื่อวัดระดับภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตลอดจนผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item–Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง

0.67-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (Cronbach, I. L., 1990) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.97

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีพร้อมกับเครื่องมือการวิจัยไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้ง 22 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับการอธิบายด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครู และคุณภาพการปฏิบัติงานของครู โดยนำเสนอในรูปแบบของ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ตรวจสอบการแจกแจงของกลุ่มประชากร (Normality) ด้วยวิธีการทดสอบ One Sample Kolomogorov-smirnov Test หากค่า Z มีค่ามากกว่านัยสำคัญที่ 0.5 จึงจะแสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติเป็นไปตามข้อตกลง

2.2 วิเคราะห์ตรวจสอบความเป็น Linearity ดูความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงของตัวแปร ตรวจสอบจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r^{xy} หากตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงจะเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น

2.3 วิเคราะห์ตรวจสอบตัวแปรอิสระที่ ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) พิจารณาจากค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งต้องมีค่าไม่เกิน 10 และพิจารณาจากค่า Tolerance ซึ่งต้องมีค่าอยู่ระหว่าง $0 < 1$ ซึ่งถ้าหากอยู่ในระดับนี้จะหมายถึง ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 3-ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

ลำดับที่	รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล	3.90	0.41	ปานกลาง	3
2	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร	3.91	0.43	ปานกลาง	1
3	ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.91	0.47	ปานกลาง	2

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 3 ตัวแปร อยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร (X_2) ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.43$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (X_3) ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.47$) และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (X_1) ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.41$)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

การวิเคราะห์ระดับของภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ด้วยค่าสถิติพื้นฐานประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วแปลผลระดับของค่าเฉลี่ย ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

ข้อที่	ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลฯ (Y)	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล (Y_1)	4.05	0.40	มาก	3
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล (Y_2)	4.08	0.40	มาก	2
3	ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพยุคดิจิทัล (Y_3)	3.91	0.41	มาก	4
4	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Y_4)	4.10	0.41	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.04	0.35	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ระดับของภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.41$) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.40$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.40$) และ ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.41$)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอนคือ 1) การทดสอบค่า Tolerance และค่า VIF ของตัวแปร 2) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและ

ตัวแปรตาม และ 3) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ดังนี้

3.1 การทดสอบค่า Tolerance และค่า VIF ของตัวแปร

การทดสอบค่า Tolerance และค่า VIF ของตัวแปรต้น เพื่อวิเคราะห์ว่า ตัวแปรต้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณต่อไปได้หรือไม่ ผลการทดสอบค่า Tolerance และค่า VIF ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบค่า Tolerance และค่า VIF ของตัวแปร

ตัวแปร	Tolerance	VIF
1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (X_1)	0.919	1.089
2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร (X_2)	0.922	1.085
3. ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (X_3)	0.897	1.115

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่า Tolerance มีค่า 0.897 - 0.922 มีค่ามากกว่า 0.20 และค่า VIF (Variance inflation factor) มีค่าระหว่าง 1.085 - 1.115 ซึ่งมีค่าสูงไม่เกิน 10 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรน้อย อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ไม่เกิดปัญหา multicollinearity จึงสามารถทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณต่อไป

3.2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นคือ 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร และ 3) ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล กับตัวแปรตามคือ ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี วิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ผลแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3
Y	0.544**	0.564**	0.619**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ระหว่าง 0.544 - 0.619 ซึ่งไม่เกิน 0.99 แสดงว่า ตัวแปรต้นทั้ง 3 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันไม่สูงจนเกินไป จึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (multiple regression analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

ANOVA^e

	Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
3	Regression	23.799	3	7.933	196.890	.000
	Residual	11.040	274	.040		
	Total	34.839	277			

Predictors: (Constant), X3, X2, X1

Dependent Variable: YAll

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก เข้าสมการ	B	S.E.	β	t	Sig.
ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล (X ₃)	0.325	0.027	0.433	12.045**	0.000
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร (X ₂)	0.320	0.029	0.389	10.985**	0.000
ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (X ₁)	0.314	0.031	0.360	10.153**	0.000
ค่าคงที่	0.293	0.157		1.870**	0.000

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก เข้าสมการ	B	S.E.	β	t	Sig.
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)					0.827
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2)					0.683
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)					0.680
ความคลาดเคลื่อนในการทำนาย (Standard Error)					0.200

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (X_3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร (X_2) และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (X_1) ตามลำดับ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.827 ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) ร้อยละ 68.30 มีประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R Square) ร้อยละ 68.00 และมีความคลาดเคลื่อนในการทำนาย (standard error) ร้อยละ 20.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากค่าต่าง ๆ ในผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำไปสร้างสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.293 + 0.325(x_3) + 0.320(x_2) + 0.314(x_1)$$

สมการการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.433(x_3) + 0.389(x_2) + 0.360(x_1)$$

สามารถสรุปได้ว่า เมื่อเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\beta = .433$) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร ($\beta = .389$) และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ($\beta = .360$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีจำนวน 3 ตัวแปร อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร รองลงมาได้แก่ ปัจจัย

ด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล อาจเนื่องมาจากเหตุผลสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 ระดับของปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร อยู่ในระดับมาก เพราะ การบริหารงานขององค์กรทุกแห่งจะต้องมีกระบวนการวางแผน จัดระเบียบ และควบคุมทรัพยากรภายในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดเป้าหมาย การสร้างและนำกลยุทธ์ไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ติดตามและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน ดังที่ (พิชญ์พิมล สุนทวงค์, 2565) ว่า การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง กระบวนการวางแผน จัดระเบียบ นำหน้า และควบคุมทรัพยากรภายในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งรวมถึงงานต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุราสินี สุริยา, 2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีวัตถุประสงค์สามประการคือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คนและครูจำนวน 273 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับ ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.2 ระดับของปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก เพราะ การนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนา

กระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐสุตา เกษา และคณะ, 2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ ทางด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ ที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหาร สถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาผลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร 3) เพื่อศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครู จำนวน 214 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ จากการสุ่มแบบแบ่ง ชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำ ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการ บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยภาวะผู้นำ ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านสามารถทำนายผลการบริหาร ศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สห วิทยาเขตเบญจวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 32.7

1.3 ระดับของปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก เพราะคุณลักษณะ ส่วนบุคคลของครูมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิธีที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น วิธีที่พวกเขา เข้าใจงาน และวิธีตัดสินใจ ตัวอย่างของคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจในตนเอง จรรยาบรรณในการทำงาน ทักษะการสื่อสาร ความซื่อสัตย์ ความสามารถในการปรับตัว และ ความเป็นผู้นำ ดังที่ (นิชาภา ธพิพัฒน์, 2559) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำผู้บริหาร สถานศึกษา คือ องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุทางตรงและสาเหตุ ทางอ้อมที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัย ของ (ลลิตา สมใจ, 2565) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุค ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน

311 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ยุคดิจิทัล และ ด้านการพัฒนาในระดับมืออาชีพยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ครูผู้ที่เป็นผู้นำโดยนำทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน เชื่อมโยงกับชุมชนและช่วยเหลือกลุ่มของครู ผู้เรียน และผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้อื่นไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษาก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับ (เทวฤทธิ์ ผลจันทร์, 2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล เป็นความสามารถและพฤติกรรมของครูในการเปลี่ยนแปลงการทำงาน โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลหรือการชี้นำจูงใจจากผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสามารถวัดได้จากพฤติกรรม เช่น การพัฒนาตนเอง และเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างการสอน การร่วมกันพัฒนาและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เจษฎา ชวนะไพศาล, 2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนั้นการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การปรับปรุงอย่างเป็น

ระบบ และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ตามลำดับ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย การใช้เทคโนโลยีที่ปลอดภัย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยี

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมเพชรบุรี ปรากฏผลดังนี้

3.1 ค่า Tolerance มีค่า 0.897 - 0.922 มีค่ามากกว่า 0.20 และค่า VIF (Variance inflation factor) มีค่าระหว่าง 1.085 - 1.115 ซึ่งมีค่าสูงไม่เกิน 10 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรน้อย อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ไม่เกิดปัญหา multicollinearity จึงสามารถทำ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณต่อไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำของครูยุค ดิจิทัลในสถานศึกษา เกิดจากปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้ 1.ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ ประกอบด้วย บุคลิกภาพ มีรูปร่างท่าทางดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พุดจาไพเราะ นุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ ความประพฤติ เว้นจากอบายมุขทั้งปวง กระทำแต่สิ่งที่ดีที่ สุจริตทั้งกาย วาจา และใจ มนุษย์สัมพันธ์ มีอัธยาศัยไมตรีกับทุกเพศทุกวัย ทุกภูมิชั้น มีความรู้ ความสามารถในการทำงาน อธิบายได้รวบรัดชัดเจน สอนสนุก ปกครองนักเรียนให้อยู่ใน ระเบียบวินัยตลอดเวลา 2.ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร ที่ต้องมีกระบวนการวางแผน จัดระเบียบ และควบคุมทรัพยากรภายในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดเป้าหมาย การสร้างและนำกลยุทธ์ไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ติดตามและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน และ 3.ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สามารถ เลือกสรรสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ เข้าใจบริบทและประเมินสื่อ ดิจิทัล เพื่อให้สามารถตัดสินใจและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างผลิตเนื้อหาและการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านทางสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ และ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลข่าวสาร เป็นฐานรากในการพัฒนา สอดคล้องกับ (ศศิธร รักษา ชนม์, 2557) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้นำในการจัด และบริหารองค์กร ภาวะผู้นำมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ผู้นำ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน มีความ เข้าใจทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์ และ กุหลาบ ปุริสาร, 2561)ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิง เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำ เชิงเทคโนโลยีสารสนเทศ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเรียงค่าสัมประสิทธิ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาวิชาชีพด้านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษามีเพียง 2 ปัจจัยเท่านั้นที่ร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาวิชาชีพด้านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า เมื่อนำตัวแปรต้นปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาวิชาชีพด้านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ระหว่าง 0.544 - 0.619 ซึ่งไม่เกิน 0.99 แสดงว่า ตัวแปรต้นทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันไม่สูงจนเกินไป เนื่องจากปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร และ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีอิทธิพลส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงระบบซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ (สร้อยสุตา กรีน, 2563) กล่าวว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ประกอบกันเป็นบุคลิกภาพหรือเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล สิ่งเหล่านี้อาจรวมถึงลักษณะบุคลิกภาพ ค่านิยม ทักษะความสามารถ และประสบการณ์ แอตทริบิวต์ส่วนบุคคลยังรวมถึงลักษณะทางกายภาพเป็นพฤติกรรมของครู ที่สามารถนำนักเรียนในห้องเรียนสามารถจัดการสอนหรือการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยครูใช้กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

3.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตามลำดับ โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.827 ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) ร้อยละ 68.30 มีประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R Square) ร้อยละ 68.00 และมีความคลาดเคลื่อนในการทำนาย (standard error) ร้อยละ 20.00 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\beta = .433$) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร ($\beta = .389$) และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ($\beta = .360$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล การบริหารจัดการองค์กร และทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล เกิดขึ้นได้จากความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี การนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบการมีกระบวนการวางแผน จัดระเบียบ และควบคุมทรัพยากรภายในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดเป้าหมาย การสร้างและนำกลยุทธ์ไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ติดตามและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน และจะต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น วิธีวิธีตัดสินใจ สร้างแรงจูงใจในตนเองและทีมงาน จรรยา (Cronbach, I. L., 1990) บรรณในการทำงาน ทักษะการสื่อสาร ความซื่อสัตย์ ความสามารถในการปรับตัว และความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับ (คมศิลป์ ประสงค์สุข, 2564) กล่าวว่า การบริหารจัดการองค์กรของครู ซึ่งการที่ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เลือกสรรหนังสือเรียนและสื่อวิชาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผู้เรียน สร้างและพัฒนาหลักสูตรดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนในด้านพฤติกรรม ตรวจสอบข้อมูลในการตัดสินใจ ออกแบบและพัฒนาทีมงาน กำหนดนโยบายและแผนงานโรงเรียน การตัดสินใจด้านงบประมาณของโรงเรียน ร่วมขับเคลื่อนระบบการทำงานของโรงเรียน มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน มีความมุ่งมั่นและมีความเป็นมืออาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้ร่วมงาน และมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุราลีณี สุริยา, 2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีวัตถุประสงค์สามประการคือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คนและครูจำนวน 273 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับ ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัล ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร และ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 68.30 ข้อเสนอแนะของการวิจัย จากผลการวิจัย พบว่าทั้ง 3 ปัจจัยมีค่าอิทธิพลต่อการสร้างภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี แสดงถึงข้อเสนอแนะที่ควรผลักดัน เพื่อส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูและความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวข้างต้น และจากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของครูยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี อยู่ในระดับมากทั้งหมด ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร เป็นอันดับแรก ส่งเสริมปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และส่งเสริมปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นลำดับถัดมา

บรรณานุกรม

- กรณีภูฏี ตาแปง. (2563). บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- คมศิลป์ ประสงค์สุข และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกระบวนการจัดการความรู้. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 1919-1930.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. ใน (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฬาลักษณ์ อักษรณรงค์ และกุหลาบ ปุริสาร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตหนองหาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8(2) 178-188.
- นิชาภา ธพิพัฒน์. (2559). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ณัฐธินิชา พรพทุมชัยกิจ และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2), 50-64.
- ณัฐสุดา เกษา และคณะ. (2565). ภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สหวิทยาเขตเบญจวิโรต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 6(2), 48-64.
- เทวฤทธิ์ ผลจันทร์. (2564). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พิชญ์พิมล สุนทวงค์. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลลิตา สมใจ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศศิธร รักษาชนม์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธาสินี สุริยา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- สร้อยสุดา กรีน. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R. V. & Morgan D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-617.
- Cronbach, I. L. (1990). Essentials of psychological testing (5th edition). New York: Harper Collins Publishers.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง*

THE PRODUCT DEVELOPMENT OF CUSTARD CREAM SUPPLEMENTED
WITH SOYBEAN MEAL

ธีรภัญญา ตั้งสุวรรณรังษี

Teerakunya Tangsuvanrangsee

กฤษฎคุณ ภาณิตยานกร

Kritchakhun bhanityanakorn

วัลลภา โพธาสินธ์

Wanlapa Potasin

นฤมล ท้าวดี

Naruemol Tawdee

จิรัชญา นาโค

Jirachaya Nako

วรินทร์ รัตนวารินทร์ชัย

Warinthorn Rattanawarinchai

มณฑกานต์ โรจน์รุ่งรังษี

Montakarn Rodrungrangsee

ศุภากร หมีทอง

Suparkron Meethong

วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต

Culinary Arts and Technology, Rangsit University

E-mail: kritchakhun.b@rsu.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสูตรพื้นฐานคัสตาร์ดครีม 2) ศึกษาการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และ 3) ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การศึกษานี้เป็นการทดลอง พบว่า 1) สูตรพื้นฐานที่ได้รับคะแนนมากที่สุด ประกอบด้วย ไข่แดง (เบอร์ 3) ไข่ไก่ (เบอร์ 3) นมสดรสจืด น้ำตาลทรายขาว ฝักรวานิลลา กลิ่นวานิลลา แป้งข้าวโพด แป้งสาลีอเนกประสงค์ เนยสดชนิด

* Received 31 January 2024; Revised 3 April 2024; Accepted 7 April 2024

จัด 2) การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าด้วยการใส่กากถั่ว โดยเสริมกากถั่วเหลือง โดยผู้บริโภคยอมรับผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง ที่ร้อยละ 10 มากที่สุด 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้รับความพึงพอใจใน ด้านลักษณะมีค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านสีมีค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านกลิ่นมีค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านรสชาติมีค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านเนื้อสัมผัสมีค่าเฉลี่ย 4.39 และด้านความชอบโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.29

คำสำคัญ: การพัฒนา, คัสตาร์ดครีม, กากถั่วเหลือง

Abstract

This study aims 1) to examine the basic formula of custard cream 2) to explore adding value to products and 3) to examine product development. This study was a quasi-experiment research. It was found that 1) the basic formula that received the highest scores consisted of egg yolk (No. 3), chicken eggs (No. 3), fresh unflavored milk, white sugar, vanilla pods, vanilla flavor, corn starch, all-purpose wheat flour, unsalted butter. 2) Increasing the value of the product by adding a bean meal and soybean meal. Consumers accepted the custard cream product fortified with soybean meal at 10 percent the most. 3) Product development received satisfaction in the appearance aspect with an average of 4.21, the color aspect with an average of 4.10, the scent aspect with an average of 4.20, the taste aspect with an average of 4.33, the texture aspect with an average of 4.39, and the overall liking aspect had an average of 4.29.

Keywords: Development, Custard cream, Soybean meal

บทนำ

ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองมีอยู่มาก ประชากรส่วนใหญ่นิยมบริโภคผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองโดยเฉพาะน้ำเต้าหู้เพราะเป็นแหล่งโปรตีนที่มีราคาถูก หาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาด และมีคุณค่าทางโภชนาการที่สำคัญต่อร่างกาย เช่น โปรตีน กรดไขมันไม่อิ่มตัว และไม่มีคอเลสเตอรอล ส่งผลให้มีกากถั่วเหลืองเหลือทิ้งจากการผลิตน้ำเต้าหู้ แต่กากถั่วเหลืองนั้นก็ยังมีความคุณค่าทางโภชนาการเหลืออยู่มาก ซึ่งกากถั่วเหลืองที่เหลือใช้ถูกนำไปผลิตเป็นอาหารสัตว์ไม่นิยมนำมาบริโภค เพราะคิดว่าไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่เหลือคุณค่าทาง

โภชนาการแล้วแต่ความจริงแล้วนั้นกากถั่วเหลืองยังมีคุณค่าทางโภชนาการที่จำเป็นต่อร่างกาย ได้แก่ใยอาหาร โปรตีน ไขมัน วิตามินและแร่ธาตุ เช่น โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม เหล็ก ฟอสฟอรัส วิตามินบี1 วิตามินบี2 (อัญชลี อุษณาสวรรณกุล. และกัญญ์วรา ทองกระจ่าง, 2565)

คัสตาร์ดครีมถือเป็นหัวใจอย่างหนึ่งของการทำเบเกอรี่โดยมีวัตถุดิบที่สำคัญดังนี้ ไข่แดง นม น้ำตาล นำมาทำให้สุกโดยวิธีการที่ต่างกัน เช่น ต้ม ตุ่น และอบ คัสตาร์ดที่ได้ออกมาจึงมีหลายเนื้อสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นคัสตาร์ดที่อยู่ในรูปแบบของซอส หรือคัสตาร์ดที่อยู่ในรูปแบบของไส้ขนม แม้กระทั่งคัสตาร์ดที่เป็นตัวขนมเอง จะเห็นได้ว่าคัสตาร์ดครีมในปัจจุบันมีคณนิยมบริโภคมาก และธุรกิจเบเกอรี่เริ่มใช้คัสตาร์ดครีมในขนมหวานต่างๆ โดยเฉพาะซูว์และโดนัท ประชากรส่วนมากมีความต้องการที่นิยมบริโภคไส้ขนมและท็อปปิ้งมากกว่าของหวาน ในปี พ.ศ.2565 ตลาดของไส้ขนมมีมูลค่า 11.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยคาดการณ์ว่าจะสูงถึง 15.9 พันล้านเหรียญสหรัฐภายในปี พ.ศ. 2570 (N. Kel, 2566) แต่ในท้องตลาดยังไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมออกมาในรูปแบบที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางโภชนาการที่เพิ่มขึ้น (ฉวรา เปลี่ยนบุญเลิศ, 2564)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสูตรพื้นฐานของคัสตาร์ดครีม
2. เพื่อศึกษาการเพิ่มมูลค่าให้กับกากถั่วเหลืองโดยเสริมคุณค่าในคัสตาร์ดครีม
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 70 คนและมีกระบวนการในการทดลองดังนี้

1. ศึกษาการเตรียมกากถั่วเหลือง และคุณลักษณะทางกายภาพ นำกากถั่วเหลืองที่เหลืออกจากร้านน้ำเต้าหู้ มาอบไล่ความชื้นที่ 90 องศาเซลเซียส จนกระทั่งแห้งสนิทและนำกากถั่วเหลืองไปศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของกากถั่วเหลืองทำการวัดค่าสีของกากถั่วเหลืองด้วยเครื่องวัดค่าสี L^* = ค่าความสว่าง a^* = ค่าความเป็นสีแดง และ b^* = ค่าความเป็นสีเหลือง โดยการวัดค่าสีของกากถั่วเหลือง ด้วยเครื่อง Colorimeter รุ่น WR10 ยี่ห้อ FRU และตรวจปริมาณน้ำอิสระ A_w และคัดเลือกสูตรพื้นฐานคัสตาร์ดครีม โดยทำการผลิตคัสตาร์ดครีมจาก 3 จากนั้นนำตัวอย่างไปทดสอบชิมแล้วคัดเลือกสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุด จากนั้นนำไปศึกษา

คุณลักษณะทางกายภาพด้วย การประเมินทางกายภาพทางประสาทสัมผัสด้วยการให้คะแนนความชอบ 5 ระดับ (Rating Scale) โดยระดับของมาตราประมาณค่าที่ นิยมใช้ คือ 1 = ไม่ชอบมากที่สุด, 2 = ไม่ชอบเล็กน้อย, 3 = เฉยๆ, 4 = ชอบเล็กน้อย, 5 = ชอบมากที่สุด โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินแบบทดสอบทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ และความชอบโดยรวม ในขั้นตอนการประเมินการทดสอบทางประสาทสัมผัส ทำการเตรียมคัสตาร์ดครีม ใส่ลงถ้วยพลาสติกและทำการติตรหัสที่ได้จากการสุ่ม จากนั้นนำไปวางที่โต๊ะทดสอบชิม ในระหว่างการทดสอบชิมให้เติมน้ำเปล่าเพื่อกลั้วปากก่อนชิมตัวอย่างถัดไป และศึกษาการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคัสตาร์ดครีมต่อ 100 กรัม

2. ศึกษาปริมาณกากแก้วเหลืองที่เหมาะสม คุณลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดเสริมกากแก้วเหลือง ศึกษาปริมาณกากแก้วเหลืองที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีม ทำการผลิตคัสตาร์ดครีมจากสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุด และเสริมกากแก้วเหลืองในอัตราส่วนร้อยละ 0 ร้อยละ 10 ร้อยละ 20 และร้อยละ 30 ของน้ำหนักทั้งหมดของคัสตาร์ดครีมดังตารางที่ 7 จากนั้นนำตัวอย่างไปทดสอบชิมแล้วคัดเลือกสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุด นำไปประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสและศึกษาการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากแก้วเหลือง

3. วิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้วิธี Randomized Complete Block Design (RCBD) โดยค่า $p\text{-value} \leq 0.05$ ความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95

ผลการวิจัย

1. สูตรพื้นฐานของคัสตาร์ดครีม

ตารางที่ 1 สูตรพื้นฐานของคัสตาร์ดครีม 3 สูตร

วัตถุดิบ	สูตรคัสตาร์ดครีม		
	1	2	3
ไข่แดง (เบอร์ 3)	2 ฟอง	4 ฟอง	5 ฟอง
ไข่ไก่ (เบอร์ 3)	2 ฟอง		
นมสดรสจืด	500 กรัม	500 กรัม	350 มล.
น้ำตาลทรายขาว	110 กรัม	120 กรัม	75 กรัม

ฝักวานิลลา	1 ฝัก		1 ฝัก
กลั่นวานิลลา		2 ช้อนชา	
แป้งข้าวโพด	40 กรัม	40 กรัม	2 ½ ช้อนชา
แป้งสาลีอเนกประสงค์			25 กรัม
เนยสดชนิดจืด	30 กรัม	40 กรัม	

ที่มา : สูตรที่ 1 หนังสือมือใหม่หัดอบ / (ณวรา เปลี่ยนบุญเลิศ, 2564)

สูตรที่ 2 หนังสือเดชาโตะ / (ปรางแก้ว บัณฑิตรุ่งโรจน์ และณวรา เปลี่ยนบุญเลิศ, 2557)

สูตรที่ 3 Good Housekeeping / (Jane and Grace, 2001)

จากตารางที่ 1 สูตรพื้นฐานของคัสตาร์ดครีมผลการวิจัยพบว่าสูตรที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยไข่แดงเบอร์ 3 2 ฟองไข่ไก่เบอร์ 3 2 ฟอง นมสดรสจืด 500 กรัม น้ำตาลทรายขาว 100 กรัม ฝักวานิลลา 1 ฝัก แป้งข้าวโพด 40 กรัม เนยสดชนิดจืด 30 กรัม ซึ่งเป็นสูตรที่ดัดแปลงมาจากสูตรของคุณณวราเปลี่ยนบุญเลิศในหนังสือมือใหม่หัดอบได้รับความนิยมจากกลุ่มตัวอย่างสูงสุด

1. ตีไข่แดง ไข่ไก่ น้ำตาลคนส่วนผสมให้ละลาย จากนั้นค่อยๆ ใส่แป้งข้าวโพดและคนให้แป้งไม่จับตัวเป็นก้อน

2. ขูดเมล็ดฝักวานิลลาใส่ลงในหม้อนม จากนั้นนำไปตั้งไฟให้ได้อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส

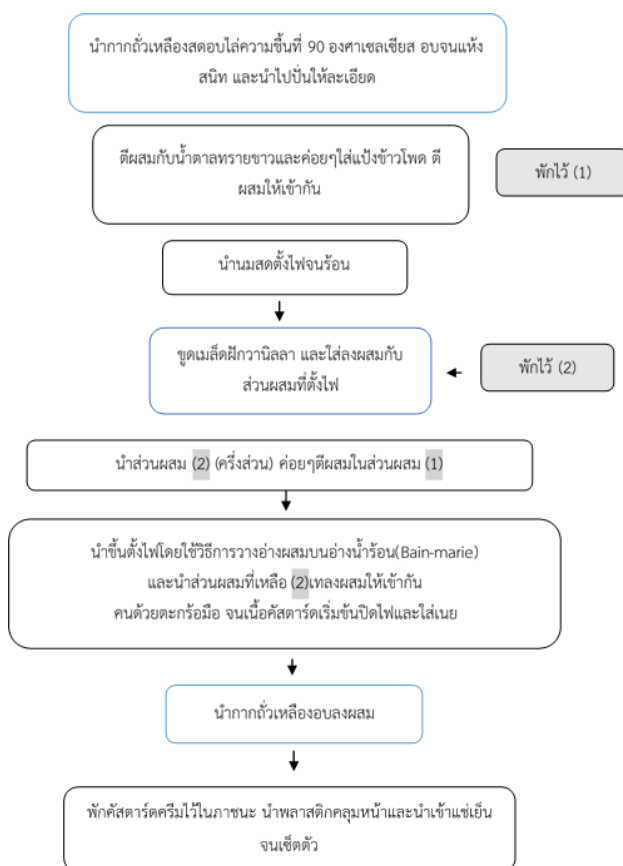
ภาพที่ 1 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

3. นำส่วนผสมที่ตั้งไฟมาแบ่งเป็น 2 ส่วน นำส่วน (1) ผสมในไข่ไก่ ผสมให้เข้ากัน จากนั้น นำส่วนผสมลงในหม้อนึ่งที่แบ่งไว้ (2) และนำกลับขึ้นไปตั้งไฟ (Bain-marie)

4. คนจนส่วนผสมมีลักษณะข้น นำไปกรอง เทลงถาดคลุมด้วยพลาสติกและนำเข้าเย็น

ภาพที่ 2 กระบวนการผลิตคัสตาร์ดครีม

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของคัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน

จากการศึกษาคัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน จำนวน 3 สูตร ดังตารางที่ 1 โดยมีผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ดังแสดงในตารางที่ 2 ได้แก่ สูตรที่ 1 ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูง โดยด้านความชอบโดยรวมได้รับค่าเฉลี่ย 4.07 ด้านลักษณะปรากฏได้รับค่าเฉลี่ย 3.84 ด้านสีได้รับค่าเฉลี่ย 3.72 ด้านกลิ่นได้รับค่าเฉลี่ย 3.65 และด้านรสชาติได้รับค่าเฉลี่ย 4.03 จึงคัดเลือกสูตรที่ 1 เป็นสูตรพื้นฐานในการศึกษาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองต่อไป

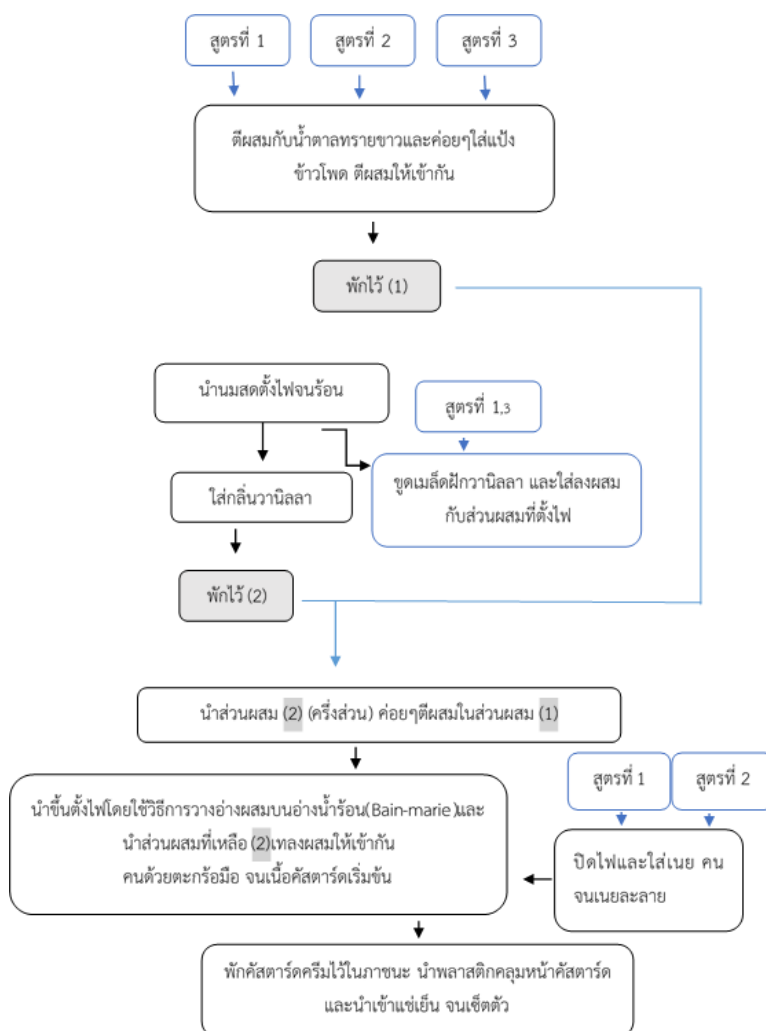
ตารางที่ 2 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของคัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย		
	สูตร 1	สูตร 2	สูตร 3
ลักษณะที่ปรากฏ	3.84±0.85	3.54±1.08	3.52±1.02
สี	3.72±0.94	3.68±1.04	3.64±1.10
กลิ่น	3.65±1.17	3.65±1.16	2.93±1.09
รสชาติ	4.03±0.98	3.54±1.23	3.09±1.09
ความชอบโดยรวม	4.07±0.83	3.81±0.96	3.19±1.09

2. การเพิ่มมูลค่าให้กับกากถั่วเหลืองโดยเสริมคุณค่าในคัสตาร์ดครีม

การเพิ่มมูลค่าให้กับกากถั่วเหลืองโดยเสริมคุณค่าในคัสตาร์ดครีม ได้ดำเนินการ ดังนี้ คือ

ภาพที่ 3 กระบวนการผลิตคัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

1. ตีไข่แดง ไข่ไก่ น้ำตาลคนส่วนผสมให้ละลาย จากนั้นค่อยๆ ใส่แป้งข้าวโพดและคนให้แป้งไม่จับตัวเป็นก้อน

2. ชูดเมล็ดฝักวานิลลาใส่ลงในหม้อนม จากนั้นนำไปตั้งไฟให้ได้อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส

3. นำส่วนผสมที่ตั้งไฟมาแบ่งเป็น 2 ส่วน นำส่วน (1) ผสมในไข่ไก่ ผสมให้เข้ากัน จากนั้นนำส่วนผสมเทลงในหม้อนมที่แบ่งไว้ (2) และนำกลับขึ้นที่ตั้งไฟ (Bain-marie)

4. พอคัสตาร์ดเริ่มข้นหนืด ใส่เนย ปิดไฟคนให้เนยละลาย จากนั้นใส่กากถั่วเหลืองผสมให้เข้ากัน นำเทลงถาด ใช้พลาสติกคลุมหน้าคัสตาร์ดแล้วนำไปแช่เย็น

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

โดยผู้วิจัยนำสูตรพื้นฐานของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมที่ได้รับคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสสูงสุด คือ สูตรที่ 1 มาเสริมกากถั่วเหลืองในปริมาณ ร้อยละ 0 ร้อยละ 10 ร้อยละ 20 และร้อยละ 30 ทำการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสทั้ง 4 สูตร พบว่าผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองที่ร้อยละ 10 ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

คุณลักษณะ	ปริมาณกากถั่วเหลือง			
	ร้อยละ 0	ร้อยละ 10	ร้อยละ 20	ร้อยละ 30
ลักษณะที่ปรากฏ	4.06±0.83	4.21±0.80	3.17±0.88	3.11±1.16
สี	3.93±0.98	4.10±0.78	3.19±1.00	3.17±1.13
กลิ่น	3.94±0.92	4.20±0.81	3.23±0.85	3.20±1.11
รสชาติ	4.16±0.94	4.33±0.85	3.07±0.95	2.99±1.22
เนื้อสัมผัส	4.11±0.94	4.39±0.94	2.83±1.01	2.80±1.19
ความชอบโดยรวม	4.06±0.88	4.29±0.84	3.07±0.97	3.06±1.19

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจในปริมาณกากถั่วเหลืองที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 โดยมีผลประเมินในด้านคุณลักษณะประกอบด้วยลักษณะที่ปรากฏภูมิคะแนนความพึงพอใจทางประสาทสัมผัสที่ 4.21 ลักษณะในด้านสีมีผลการประเมินทางประสาทสัมผัสที่ 4.10 ในด้านกลิ่นมีผลการประเมินทางประสาทสัมผัสที่ 4.20 ในด้านรสชาติมีผลประเมินทางประสาทสัมผัสที่ 4.33 ในด้านเนื้อสัมผัสมีผลการประเมินทางประสาทสัมผัสที่ 4.39 และผลการประเมินทางประสาทสัมผัสในด้านความชอบโดยรวมที่ 4.29

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองร้อยละ 10

ผลการประเมินพบว่า ด้านลักษณะปรากฏภูมิความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านสีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านรสชาติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านเนื้อสัมผัสมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.39 และด้านความชอบโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.29 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองร้อยละ 10

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ลักษณะที่ปรากฏ	4.21	มาก
สี	4.10	มาก
กลิ่น	4.20	มาก
รสชาติ	4.33	มาก
เนื้อสัมผัส	4.39	มาก
ความชอบโดยรวม	4.29	มาก

ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

จากการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน 744 กรัมและผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองร้อยละ 10 ในปริมาณกากถั่วเหลือง 70 กรัม พบว่าให้พลังงาน 4,548.07 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 380.54 กรัม โปรตีน 114.51 กรัม ไขมัน 373.41 กรัม และใยอาหาร 15.96 กรัมต่อผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง 825 กรัม

ตารางที่ 5 ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของคัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

คุณค่าทางโภชนาการ	สูตรพื้นฐาน	เสริมกากถั่วเหลือง
พลังงาน (กิโลแคลอรี)	3,925.22	4,548.07
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	330.27	380.54
โปรตีน (กรัม)	65.17	114.51
ไขมัน (กรัม)	343.91	373.41
ใยอาหาร (กรัม)	2.25	15.96

ผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพ

ตรวจวัดค่าสี $L^*a^*b^*$ โดยเครื่อง Colorimeter รุ่น WR10 ยี่ห้อ FRU และตรวจปริมาณน้ำอิสระ A_w โดยเครื่อง Water activity รุ่น WD-160A

ตารางที่ 9 ผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ	กากถั่วเหลืองอบแห้ง	คัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐาน	คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง
ค่าความสว่าง L^*	83.15	73.93	68.75
ค่าความเป็นสีแดง a^*	5.91	-1.35	2.59
ค่าความเป็นสีเหลือง b^*	19.30	24.06	21.41
ปริมาณน้ำอิสระ A_w	0.54	0.92	0.93

อภิปรายผลการวิจัย

1. คัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐานทั้ง 3 สูตร พบว่าสูตรที่ 1 ไข่แดงเบอร์ 3 2 ฟอง ไข่ไก่เบอร์ 3 2 ฟอง นมสดจืด 500 กรัม น้ำตาลทรายขาว 100 กรัม ฝักวานิลา 1 ฝักแบ่งข้าวโพด 40 กรัม เนยสดชนิดจืด 30 กรัม ซึ่งเป็นสูตรที่ดัดแปลงมาจากสูตรของคุณฉวีราเปลี่ยนบุญเลิศในหนังสือมือใหม่หัดอบได้รับความนิยมนิยมจากกลุ่มตัวอย่างสูงสุด ด้านความชอบ ด้านลักษณะปรากฏ ด้านสี ด้านกลิ่น และด้านรสชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พงษ์เทพ เกิดเนตร และคณะ, 2554) การศึกษาผลของการใช้ผลิตภัณฑ์ถั่วเหลืองและเนยไขมันต่ำในเค้กผลไม้

2. การประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง โดยเสริมกากถั่วเหลืองที่ร้อยละ 10 โดยมีคะแนนการยอมรับสูงสุด ด้านลักษณะปรากฏ ด้านสี ด้านกลิ่น ด้านรสชาติ ด้านเนื้อสัมผัส สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นัจญ์มีย์ สะอะ และคณะ, 2015) การผลิตและสมบัติของข้าวเกรียบปลาเสริมกากถั่วเหลือง

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองร้อยละ 10 ผลการประเมินพบว่า ด้านลักษณะปรากฏมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านสีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านรสชาติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อสัมผัสมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านความชอบโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิสนันท์ ถาวรสวัสดิ์, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา สรุปได้ว่า 1. คัสตาร์ดครีมสูตรพื้นฐานทั้ง 3 สูตร พบว่าสูตรที่ 1 ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนมากที่สุด โดยด้านความชอบโดยรวมได้รับค่าเฉลี่ย 4.07 ด้านลักษณะปรากฏได้รับค่าเฉลี่ย 3.84 ด้านสีได้รับค่าเฉลี่ย 3.72 ด้านกลิ่นได้รับค่าเฉลี่ย 3.65 และด้านรสชาติได้รับค่าเฉลี่ย 4.03 จึงคัดเลือกสูตรที่ 1 เป็นสูตรพื้นฐานนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองต่อไป 2. การประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง โดยเสริมกากถั่วเหลืองที่ร้อยละ 10 โดยมีคะแนนการยอมรับสูงสุด ด้านลักษณะปรากฏมีค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านสีมีค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านกลิ่นมีค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านรสชาติมีค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านเนื้อสัมผัสมีค่าเฉลี่ย 4.39 และด้านความชอบโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.29 และ 3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง

ร้อยละ 10 ผลการประเมินพบว่า ด้านลักษณะปรากฏมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านสีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านรสชาติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านเนื้อสัมผัสมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากค่าเฉลี่ย 4.39 และด้านความชอบโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.29 ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับผู้ประกอบการด้านคัสตาร์ดครีมในการส่งเสริม ยอดขายหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังนี้ 1) มีข้อเสนอให้มีการนำผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูป ซึ่งได้แก่คัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลืองนำไปลองผลิตในเชิงพาณิชย์โดยอาจจะผลิตในเชิง กึ่งสำเร็จรูปและนำไปวางขายหรือนำสูตรไปเสนอบริษัทผู้ประกอบการด้านอาหารสำเร็จรูปเพื่อ พัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับการพาณิชย์ต่อไป และ2) เสนอให้มีการทำเซ็นสินค้าสำเร็จรูป โดยการบรรจุลงไปบรรจุภัณฑ์และแสดงรายการข้อมูลทางโภชนาการเพื่อสร้างความสนใจ และสร้างมูลค่าของสินค้าคัสตาร์ดครีมเสริมกากถั่วเหลือง และ 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ต่อไป สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรศึกษาเพิ่มเติม ในเชิงคุณภาพในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการพาณิชย์ และ 2) ควรศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ในผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มคนที่บริโภค ประจำตัวและกลุ่มคนที่ต้องการลดน้ำหนักเป็นต้น

บรรณานุกรม

- ณวรา เปลิยนบุญเลิศ. (2564). คัสตาร์ด. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2567 จาก https://krua.co/cooking_post/
- นัจญ์มีย์ สะอะ และคณะ. (2015). การผลิตและสมบัติของข้าวเกรียบปลาเสริมกากถั่วเหลือง. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 3(3),
- ปรางแก้ว บัณฑิตรุ่งโรจน์ และณวรา เปลิยนบุญเลิศ. (2557). หนังสือเดชาโตะ .
- พงษ์เทพ เกิดเนตร และคณะ. (2554). การใช้ผลิตภัณฑ์ถั่วเหลืองและเนยไขมันต่ำในเค้กผลไม้. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2567 จาก file:///C:/Users/NEXT%20Speed/Downloads/FullText.pdf
- วิสนันท์ ถาวรสวัสดิ์. (2562). คัพเค้กกากถั่วเหลืองเลมอน. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2567 จาก [https://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2020/06/Liberal Arts-](https://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2020/06/Liberal-Arts-)

hospitality-industry-2019-coop-Soybean-Cupcakes-with-Lemon-compressed.pdf

อัญชลี อุษณาสุวรรณกุล และกัญญ์วรา ทองกระจ่าง. (2565). การใช้ประโยชน์จากกากถั่วเหลือง. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2567 จาก https://kukrdb.lib.ku.ac.th/journal/FOOD/search_detail/result

Jane and Grace. (2001). Good Housekeeping .

N. Kel. (2023). Maximizing the Potential of Custard Cream Filling Pastry Trend. Retrieved April 12, 2023, from <https://bahteraadijaya.com/custard-cream-indonesia/>

การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง *

THE PRODUCT DEVELOPMENT OF DRIED SHRIMP
LIANG CURRY PASTE

กฤษฎคุณ ภาณิตญาณกร

Kritchakhun bhanityanakorn

ธีรภัญญา ตั้งสุวรรณรังษี

Teerakunya Tangsuvanrangsee

ภัญญา ตั้งสุวรรณรังษี

Kunya Tangsuvanrangsee

นฤมล ท้าวดี

Naruemol Tawdee

พลอยไพลิน เมตตานัยธรรม

Ploypailin Mettanaiyathum

ภัทรวรินทร์ บำรุง

Pattarawarin Bamrung

พิชชาภา ลิ้มปิโชติพงษ์

Pitchapa Limpichotipong

พยุหพล เทพรักษ์

Phayuhaphon Tepparuk

ณัฐริกา แสนกล้า

Nattharika Saenkla

อัจฉราพรรณ นิลธรรม

Autcharaphun Niltham

วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต, ประเทศไทย

College of Tourism and Hospitality Rangsit University, Thailand

E-mail: kritchakhun.b@rsu.com

* Received 31 January 2024; Revised 7 April 2024; Accepted 8 April 2024

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสูตรพื้นฐานน้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง และ 2. พัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรจากมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวน 74 คน สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีสูตรตำรับอาหารและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1. พบว่าสูตรพื้นฐานน้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งที่ประกอบด้วยพริกไทย 5 กรัม หอมแดงหั่นหยาบ 50 กรัม กระชายหั่นหยาบ 50 กรัม กระปิตี 15 กรัมและปลาแห้งป่น 150 กรัม ได้รับความชื่นชอบมากที่สุด ทั้งด้านความชอบโดยรวม ด้านสี ด้านกลิ่น ด้านรสชาติ และด้านเนื้อสัมผัสได้รับ 2. พัฒนาและเพิ่มมูลค่าอาหารพื้นบ้านเช่นแกงเลียง ให้เป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง ในบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย ปลอดภัย สามารถเก็บไว้ได้ในและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคโดยได้รับการชื่นชอบมากที่สุด ในด้านสี ด้านกลิ่น ด้านรสชาติ และด้านเนื้อสัมผัส โดยองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษานี้ได้แก่ ผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งที่เสริมคุณค่าด้วยพริกไทยและกระชาย และมีคุณค่าทางโภชนาการพลังงาน (กิโลแคลอรี) 111.2 ทั้งคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน และใยอาหาร เหมาะสำหรับผู้บริโภคที่ใส่ใจด้านสุขภาพ

คำสำคัญ: แกง, ผัด, น้ำพริก, แกงเลียง, การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

Abstract

Product development of dried shrimp curry paste has 1. To study the basic recipe for Kaeng Liang chili paste with dried shrimp and 2. To develop the product of Kaeng Liang chili paste with dried shrimp to be acceptable to consumers. This study is an experimental study. The sample groups were 74 personnel from Rangsit University by purposive sampling method. Research tools are food recipes and questionnaires are research tools. and analyzed the data using descriptive statistics. The results of the study found that: 1. It was found that the basic recipe for curry paste with dried shrimp, consisting of 5 grams of pepper, 50 grams of coarsely chopped shallots, 50 grams of coarsely chopped galangal, 15 grams of dried shrimp paste and 150 grams of ground dried fish, was most popular. Overall preferences, color, aroma, taste, and texture were received. 2. Develop and

increase the value of local food such as Kaeng Liang to be a product of chili paste with dried shrimp curry in modern, safe packaging, that can be stored in and is accepted by consumers and is most liked in terms of color, smell, taste and texture. The new knowledge gained from this study includes new product of dried chili paste with dried shrimp that is enriched with pepper and galangal. and has nutritious energy (kilocalories) 111.2 including carbohydrates, protein, fat, and dietary fiber, suitable for consumers who are health conscious.

Keyword: Soup, Stir-fried, Chili paste, Kang Liang

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และจากพฤติกรรมการบริโภคของคนไทยในปัจจุบันได้ผสมผสานพฤติกรรมดั้งเดิมที่มีข้าว ปลา น้ำพริก พืชผัก แกง และผลไม้ ด้วยการบริโภคที่หลากหลายนี้การบริโภคอาหารที่ดีจะช่วยให้มีพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจที่ปราศจากโรคภัย ยังมีอาหารประเภทแกงที่คนไทยนิยมบริโภค ทั้งนี้แกงที่มีประโยชน์ ทั้งเรื่องกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และคุณประโยชน์ของตัวแกงเอง และเป็นแกงโบราณ อันเป็นเอกลักษณ์ของไทยสมัยอดีต มีรสเผ็ดร้อนจากพริกไทย ซึ่งคาดว่าน่าจะได้รับอิทธิพลของพริกมาจากชาวโปรตุเกสที่เข้ามาในสมัยอยุธยา นั่นก็คือ แกงเลียงที่ แม่หลังคลอดคุ้นเคย ความที่แกงเลียงอุดมด้วยเครื่องเทศสมุนไพรที่มีประโยชน์ ในอดีตแกงเลียงจึงนิยมนำมาปรุงเป็นอาหารสำหรับสตรีที่เพิ่งคลอดบุตร เพื่อช่วยเร่งน้ำนมได้ดียิ่ง (สุปราณี หลักคำ, 2549)

แกงเลียง เป็นแกงน้ำใสที่มีรสเผ็ดร้อน จากพริกไทย เป็นแกงโบราณของไทย ก่อนที่ไทยจะได้รับอิทธิพลของพริกมาจากชาวโปรตุเกสที่เข้ามาในสมัยอยุธยา ผักที่ใช้เป็นผักพื้นบ้านที่ปลูกริมรั้วทั้งหมด เช่น ฟักทอง บวบ ตำลึง ใบแมงลัก และใส่กุ้งแห้งเพื่อให้มีรสหวานอร่อยแกงเลียงจัดเป็นอาหารสุขภาพที่มีรสเผ็ดร้อนจากพริกไทย ที่ช่วยกระตุ้นระบบย่อยอาหาร และช่วยให้ระบบไหลเวียนของเลือดดีขึ้น ฟักทองมีวิตามินเอช่วยบำรุงสายตา ตำลึงมีเบต้าแคโรทีนสูงช่วยกำจัดอนุมูลอิสระ บวบบมีใยอาหารสูงและช่วยบำรุงน้ำนม ใบแมงลักมีธาตุเหล็กสูง ช่วยบรรเทาอาการหวัด และแก้วเวียน ศีรษะ โปรตีนได้จากกุ้งแห้งและเนื้อกุ้งสด (รุ่งดาว กลิ่นจะโป๊ะ และ กิติกรณ์, 2559) แกงเลียง มีส่วนประกอบสำคัญคือ หอมแดง กระชาย พริกไทยดำป่น กุ้งแห้งป่น พริกขี้หนูสับละเอียด กะปิ และผักต่าง ๆ (สุปราณี หลักคำ, 2549) สามารถปรุงตามฤดูกาลต่าง ๆ และได้รับสรรพคุณต่างๆ จากผักในแต่ละฤดูกาล แต่ขั้นตอนและส่วนประกอบของแกง

เสียงมีหลายอย่าง บางคนจึงอาจมองว่ามีความยุ่งยากในการปรุง ดังนั้นจึงเป็นที่มาของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ที่ต้องการบริโภค สามารถช่วยลดระยะเวลาในการปรุง โดยที่ยังมีส่วนประกอบครบ ให้รสชาติและสารอาหารครบเช่นเดิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสูตรพื้นฐานแกงเลียงที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แกงเลียงโดยการเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกึ่งแห้งให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวนทั้งหมด 74 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การศึกษาเพื่อคัดเลือกสูตรมาตรฐาน โดยการคัดเลือกหนึ่งในสามของสูตรพื้นฐานที่ได้รับคะแนนมากที่สุดจากผู้ทดสอบการชิม
2. การพัฒนาสูตรมาตรฐาน นำสูตรมาตรฐานมาพัฒนาโดยสูตรที่หนึ่งเพิ่มกระชายและพริกไทยดำเป็นหนึ่งเท่าของสูตรมาตรฐาน สูตรที่สองเพิ่มกระชายและพริกไทยดำเป็นสองเท่าของสูตรมาตรฐาน และสูตรที่สามเพิ่มกระชายและพริกไทยเป็นสามเท่าของสูตรมาตรฐาน จากนั้นคัดเลือกหนึ่งในสามสูตรมาตรฐานที่ได้รับคะแนนมากที่สุดจากผู้ทดสอบการชิม
3. การศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ โดยทำการวัดค่าสี ค่า Brix และค่า PH
4. การศึกษาการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของสูตรมาตรฐานและสูตรหลังการพัฒนา ผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกึ่งแห้งต่อ 100 กรัม ได้แก่ หลังงาน คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน และใยอาหาร
5. การศึกษาและเลือกบรรจุภัณฑ์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยยืดอายุการเก็บรักษาสลิตภัณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพ และเคมีของน้ำพริกผัดแกงเลียงกึ่งแห้งทำการผลิตน้ำพริกผัดแกงเลียงจากส่วนผสมกึ่งแห้ง 3 สูตร จากนั้นนำตัวอย่างน้ำพริกผัดแกงเลียงไป

ทดสอบชิม โดยคัดเลือกจากสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุด จากนั้นนำไปวิเคราะห์คุณลักษณะทางกายภาพ และเคมี

ด้านคุณลักษณะทางกายภาพ

ค่าสี ทำการวัดค่าสีของน้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งด้วยเครื่องวัดค่าสี ค่า L^*a^* และ b^* บอกถึงค่าความสว่าง ค่าความเป็นสีแดง และค่าความเป็นสีเหลือง โดยการนำน้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งใส่ถุงพลาสติก และนำไปวัดค่าสี

ด้านประสาทสัมผัส

ทำการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของน้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งด้วยวิธีให้คะแนนความชอบ 9 ระดับ (9 Point Hedonic Scale) กำหนดให้ 1 = ไม่ชอบมากที่สุด, 2 = ไม่ชอบมาก, 3 = ไม่ชอบปานกลาง, 4 = ไม่ชอบเล็กน้อย, 5 = บอกไม่ได้ว่าชอบหรือไม่ชอบ, 6 = ชอบเล็กน้อย, 7 = ชอบปานกลาง, 8 = ชอบมาก และ 9 = ชอบมากที่สุด โดยผู้ที่ประเมินทางประสาทสัมผัสเป็นกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาท่องเที่ยวการบริการ สาขาศิลปและเทคโนโลยีการประกอบอาหาร ชั้นปีที่ 4 จำนวน 20 คน และทำการประเมินแบบทดสอบทางประสาทสัมผัส ระหว่างตัวอย่างให้ดื่มน้ำเพื่อกลิ้งปาก ในการทำแบบประเมินการให้คะแนนความชอบในคุณลักษณะต่างๆ ดังนี้ ลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ และความชอบรวม

ผลการวิจัย

สูตรพื้นฐานน้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสูตรมาตรฐาน

	สูตรพื้นฐานที่ 1	สูตรพื้นฐานที่ 2	สูตรพื้นฐานที่ 3.
พริกไทย	5 กรัม	5 กรัม	5 กรัม
หอมแดงหั่นหยาบ	50 กรัม	50 กรัม	50 กรัม
กระชายหั่นหยาบ	15 กรัม	-	50 กรัม
กะปิดี	15 กรัม	15 กรัม	15 กรัม
กุ้งแห้งป่น	100 กรัม	-	-
ปลาแห้งป่น	-	100 กรัม	150 กรัม

สูตรพื้นฐานที่ 1 อ้างอิงสูตรจากหนังสือเมนูอร่อย ประหยัด จากผักปลูกเอง (พิมพ์วิบูลย์ โภคาสุวิบูลย์, 2562)

สูตรพื้นฐานที่ 2 อ้างอิงสูตรจากอาหารไทยยอดนิยม (สำนักพิมพ์แสงแดด, 2559)

สูตรพื้นฐานที่ 3 อ้างอิงสูตรจากหนังสือรสชาติอาหารไทย ตำรับแท้แต่ดั้งเดิม (รสชาติอาหารไทย ตำรับแท้แต่ดั้งเดิม, 2560)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของแกงเลียงสูตรพื้นฐาน

ระดับความชอบ (ร้อยละ)										
แกงเลียงสูตรพื้นฐาน		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	เฉย ๆ	ไม่ชอบเล็กน้อย	ไม่ชอบปานกลาง	ไม่ชอบมาก	ไม่ชอบมากที่สุด
สูตรที่ 1	สี	13.5	40.5	28.4	12.2	5.4	0	0	0	0
	กลิ่น	12.2	47.3	27	9.5	1	3	0	0	0
	รสชาติ	23	29.7	24.3	10.8	3.5	1.35	1.35	0	0
	เนื้อสัมผัส	21.6	29.7	24.3	9.5	13.5	1.4	0	0	0
	ความชอบโดยรวม	18.9	39.2	24.3	9.5	5.4	0	2.7	0	0
	รวม	89.20	186.40	128.30	51.50	34.80	5.75	4.05	0	0
สูตรที่ 2	สี	4.1	21.6	28.4	24.3	13.5	5.4	0	2.7	0
	กลิ่น	7.1	9.9	37.8	24.3	9.5	8.5	0	2.9	0
	รสชาติ	4.1	14.9	35.1	28.4	9.5	4.1	1.3	1.3	1.3
	เนื้อสัมผัส	2.7	13.5	37.8	31.1	10.8	2.7	0	1.4	0
	ความชอบโดยรวม	1.4	14.9	43.2	14.9	16.2	4	0	1.4	4
	รวม	19.4	74.8	182.30	123.00	59.50	24.70	1.30	9.70	5.30

สูตร ที่ 3	สี	2.7	24.3	14.9	23	17.6	5.4	2.7	4	5.4
	กลิ่น	7	12.2	25.7	23	12.2	5.6	2	8.3	4
	รสชาติ	2.7	2.7	25.7	16.2	18.9	10.8	4	9.5	9.5
	เนื้อสัมผัส	2.7	8.1	24.3	25.7	16.2	5.4	5.4	8.2	4
	ความชอบ โดยรวม	6.8	8.1	28.4	18.9	8.1	10.8	5.4	8.1	5.4
	รวม	21.90	55.40	119.0 0	106.8 0	73.00	38.00	19.50	38.10	28.30

จากตารางที่ 1 สูตรพื้นฐานสำหรับแกงเลียงสูตรพื้นฐานที่นำมาทดลองทั้งสามสูตร พบว่า สูตรที่ 3 ประกอบด้วยส่วนผสมดังนี้พริกไทย 5 กรัมหอมแดงหั่นหยาบ 50 กรัมกระชายหั่นหยาบ 50 กรัมกระปิตี 15 กรัมและปลาแห้งป่น 150 กรัม ได้รับความนิยชมจากกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด โดยสูตรที่ 3 มีความชอบโดยรวมอยู่ที่อยู่ระดับปานกลางมีความชอบด้านสีอยู่ระดับมากมีความชอบด้านกลิ่นอยู่ระดับปานกลางมีความชอบด้านรสชาติอยู่ระดับปานกลางมีความชอบด้านเนื้อสัมผัสอยู่ระดับเล็กน้อย

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง

เมื่อได้แกงเลียงสูตรพื้นฐานที่ให้รสชาติและคุณค่าทางอาหารเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยจึงได้นำสูตรแกงเลียงพื้นฐานนั้นมาพัฒนาเพื่อทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่พกพาสะดวกและเพิ่มมูลค่าสร้างการยอมรับของผู้บริโภคผู้วิจัยจึงได้นำสูตรแกงเลียงมาพัฒนาโดยได้ดำเนินขั้นตอนการทดลองในรูปของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปต่าง ๆ และพบว่าผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความยอมรับและพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุดอีกทั้งคุณค่าทางโภชนาการก็มีสูง

ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของแกงเลียงสูตรพื้นฐานเปรียบเทียบกับ ผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง

จากการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของแกงเลียงสูตรพื้นฐาน 300 กรัม และผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัด แกงเลียงกุ้งแห้งเสริมพริกไทยและกระชายร้อยละ 50 ในปริมาณ 5 กรัม และ 15 กรัม ตามลำดับ พบว่า ให้ พลังงาน 735 กิโลแคลลอรี คาร์โบไฮเดรต 11.2 กรัม โปรตีน 70.4 กรัม ไขมัน 6.9 กรัม และใยอาหาร 34 กรัมต่อผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง 397 กรัม

ตารางที่ 3 ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของแกงเลียงสูตรพื้นฐาน เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์น้ำพริก ผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง

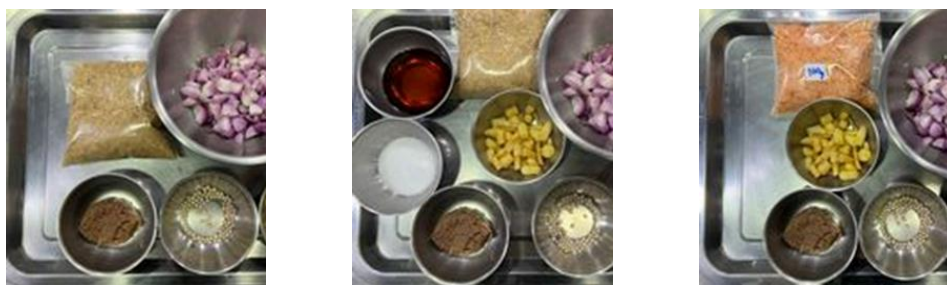
คุณค่าทางโภชนาการ	สูตรพื้นฐาน	สูตรเสริมพริกไทยและกระชาย
พลังงาน (กิโลแคลอรี)	735	735
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	111.2	111.2
โปรตีน (กรัม)	70.4	70.4
ไขมัน (กรัม)	6.9	6.9
ใยอาหาร (กรัม)	34	34

ผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพ

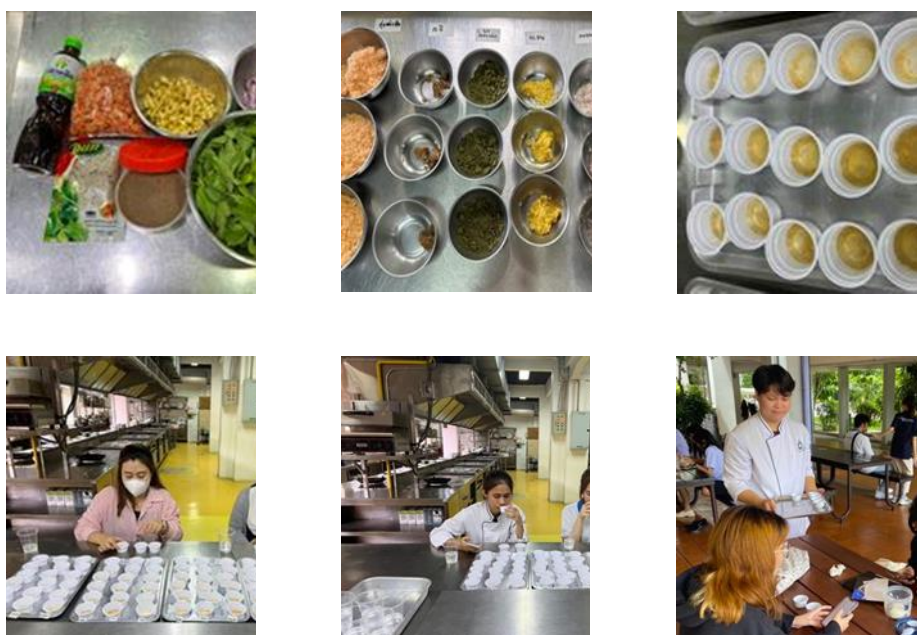
ตรวจวัดค่าสี L^*a^*b โดยเครื่อง Colorimeter รุ่น WR10 ยี่ห้อ FRU ตรวจปริมาณน้ำอิสระ A_w โดย เครื่อง Water activity รุ่น WD-160A และตรวจค่าความเป็น กรด-ด่าง โดย เครื่อง Milwaukee-Tester pH

ตารางที่ 4 ผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพ

คุณลักษณะทางกายภาพ	ผลิตภัณฑ์น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้ง
ค่าความสว่าง L^*	39.29
ค่าความเป็นสีแดง a^*	30.87
ค่าความเป็นสีเหลือง b^*	66.70
ปริมาณน้ำอิสระ A_w	0.92
ค่าความเป็นกรด-ด่าง	6.55

ภาพที่ 1 ตัวอย่างรูปภาพการทดลองผลิตภัณฑ์เพื่อหาสูตรมาตรฐาน
รูปการทดลองผลิตภัณฑ์เพื่อหาสูตรมาตรฐาน

ภาพที่ 2 รูปผลการทดลองสูตรมาตรฐาน

อภิปรายผล

การพัฒนาสูตรพื้นฐานของแกงเลียงที่ผู้บริโภคนิยมมากที่สุด ประกอบด้วยส่วนผสมดังนี้ พริกไทย 5 กรัมหอมแดงหั่นหยาบ 50 กรัมกระชายหั่นหยาบ 50 กรัมกระปิ 15 กรัมและปลาแห้งป่น 150 กรัม ซึ่งเป็นการพัฒนาจากการรวบรวมและทดลองสูตรที่ได้รับความนิยมใน

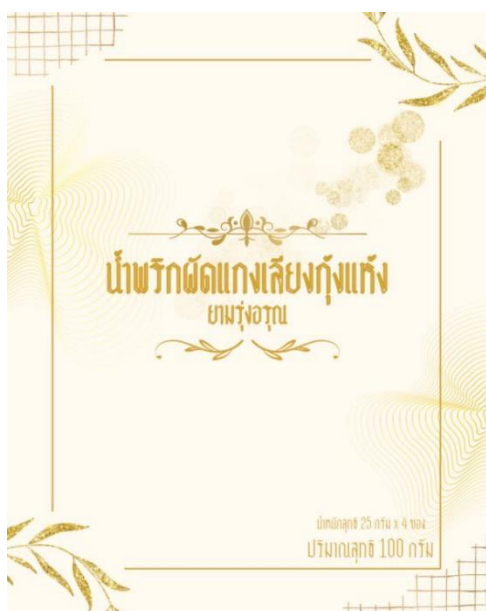
ปัจจุบันจำนวน 3 สูตรและผลิออกมาเป็นแกงเลียงและนำไปให้ผู้บริโภคทดลองชิม สอดคล้องกับแนวคิดด้านพฤติกรรมผู้บริโภคด้านอาหารของจินภา นราคร และคณะ (2564) ศึกษาเรื่องตำรับอาหารพื้นบ้านของสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาชนิด ส่วนประกอบ และพฤติกรรมในการบริโภคอาหาร พื้นบ้านของจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้มีจำนวน 210 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ตำรับอาหารพื้นบ้านจังหวัดสงขลา มีทั้งหมด 77 ตำรับ ซึ่งแบ่งออกเป็นอาหารประเภทคาว 62 ตำรับ ได้แก่ แกงเผ็ด แกงจืด อาหารที่ปรุงแบบผัด คั่ว และยำ อาหารประเภททอด ย่าง ปิ้ง และนึ่ง อาหารประเภทเครื่องจิ้ม อาหารจานเดียว และอาหาร ประเภทอาหารหวาน 15 ตำรับ ส่วนใหญ่ผู้บริโภคนิยมปรุงเอง และ บริโภคในมื้อกลางวันและมื้อเย็น วัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร เป็นเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เนื้อหมู เนื้อวัว และเนื้อปลา ผักที่ นิยมนำ มาประกอบอาหาร ได้แก่ ใบชะพลู ใบชะมวง และใบมะขามอ่อน เป็นต้น สำหรับเครื่องปรุงส่วนใหญ่ ได้แก่ กะปิ น้ำปลา เกลือ กระเทียม หัวหอม ตะไคร้ พริก ข่า ขมิ้น และใบมะกรูด สำหรับ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร พื้นบ้านนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ตามฤดูกาลของผลผลิต อย่างไรก็ตามควรมีการเพิ่มผัก หนေး และ ผลไม้ ในบางรายการของอาหารพื้นบ้านเพื่อให้ร่างกายได้รับประโยชน์ อันจะช่วยส่งผลในการเสริมสร้างสุขภาพมากขึ้น

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากแกงเลียงเป็นน้ำพริกผัดแกงเลียงกึ่งแห้ง เพื่อความสะดวกของผู้บริโภคในการเตรียมวัตถุดิบ และ ลดขั้นตอนการเตรียมเครื่องพริกแกงสำหรับแกงเลียงสามารถพกพาสะดวก บรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์สมัยใหม่สามารถเก็บไว้ได้นานทั้งในตู้เย็นและในอุณหภูมิปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุติพร ฮกอัน และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแกงแบบมีส่วนร่วมบนฐานทรัพยากรชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้าง ตำบลปากแตระ อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา พบว่าตำบลปากแตระเป็นชุมชนที่ชาวบ้านยังประสบกับปัญหาการประกอบอาชีพ จึงมีการก่อตั้งกลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้างขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีอาชีพและรายได้จากการผลิตเครื่องแกงจำหน่าย โดยเริ่มแรกการผลิตเครื่องแกงของกลุ่มเป็นแบบทำมือ ต่อมาเปลี่ยนเป็นการใช้เครื่องบดไฟฟ้า อย่างไรก็ตามกลุ่มยังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ และด้านการควบคุมต้นทุนวัตถุดิบ จึงนำมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแกงแบบมีส่วนร่วมบนฐานทรัพยากรชุมชน โดยมีการดำเนินการ 7 กิจกรรมด้วยกัน ได้แก่ กิจกรรมการพัฒนาโลโก้กลุ่ม กิจกรรมการพัฒนาฉลากสินค้า กิจกรรมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ กิจกรรมการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์พริกน้ำส้ม กิจกรรมแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดสารพิษ กิจกรรมการส่งเสริมการใช้ฮอร์โมนนมสดเร่งการเจริญเติบโตของพริก และกิจกรรมการสร้างเพจสินค้า โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เรียกว่า “วชร” (วัด, ชุมชน และรัฐ) สำหรับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่ม ได้แก่ การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เครื่องแกงในลักษณะของการสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบต่าง ๆ การส่งเสริมการทำแปลงสาธิตปลอดสารพิษที่เน้นการปลูกวัตถุดิบประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากพริก การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มให้มีความชัดเจน และการส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้าง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 ผลการผลิต

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ได้ได้แก่การพัฒนาผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์พื้นฐานหรือตำรับอาหารชาวบ้านได้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการวิจัยนี้ได้แก่น้ำพริกผัดแกงเลียงกุ้งแห้งซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์มาจากสูตรแกงเลียงและเพิ่มเสริมสารอาหารเพื่อเพิ่มรสชาติและคุณค่าทางโภชนาการได้แก่พริกไทยและกระชายดำรวมถึงได้ดำเนินการ

จัดทำเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบของน้ำพริกเพื่อความสะดวกในการเก็บรักษาพกพาและนำมาปรุงอาหารได้รวมถึงสามารถรับประทานแก้มกับข้าวได้ผลิตภัณฑ์นี้สามารถเก็บรักษาได้ทั้งในตู้เย็นและในอุณหภูมิห้องซึ่งสามารถให้ผู้ประกอบการนำไปพัฒนาต่อไปในเชิงพาณิชย์ได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

สูตรพื้นฐานของแกงเลียงจากการวิจัยนี้ได้ข้อสรุปเป็นสูตรพื้นฐานซึ่งเป็นสูตรที่นำมาจากตำรับอาหารชาวบ้านและนำมาปรุงเป็นแกงเลียงและสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างและนำไปพัฒนาเป็นศูนย์มาตรฐานต่อไปคัดแกงเลียงกึ่งแห้ง ข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้แก่ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไปในเชิงพาณิชย์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคในภูมิภาคต่างๆหรือในประเภทต่างๆโดยอาจจะสามารถนำไปพัฒนาโดยใส่บรรจุภัณฑ์ในขณะต่างๆรวมถึงสามารถนำไปเป็นวัตถุดิบให้ผู้ประกอบการร้านอาหารเพื่อขยายตลาดต่อไป

บรรณานุกรม

- จินภา นราคร และคณะ. (2564). อาหารพื้นบ้านจังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จุติพร ฮกอิน และคณะ. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแกงแบบมีส่วนร่วมบนฐานทรัพยากรชุมชนกรณีศึกษากลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้างตำบลปากแตระ อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 4(3), 96-110.
- พิมพ์วิชัย โภคาสุวิบูลย์. (2562). เมนูอร่อย ประหยัด จากผักปลูกเอง. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน.
- รสชาติอาหารไทย ตำรับแท้แต่ดั้งเดิม. (2560). แกงเลียง. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน.
- รุ่งดาว กลิ่นจะโป๊ะ และกิติภรณ์. (2559). สูตรแกงเลียงก๊อญ เสริมผัก และโยอาหาร. เรียกใช้เมื่อ 8 มกราคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/kbln6>
- สำนักพิมพ์แสงแดด. (2559). อาหารไทยยอดนิยม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงแดด.
- สุปราณี หลักคำ. (2549). อาหารการกินของชาวไทยรามัญในจังหวัดนนทบุรี. เรียกใช้เมื่อ 8 มกราคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/CBsYO>

การพัฒนาไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตจากนมถั่วเหลืองรสชาติ
อโวคาโดมะพร้าว*
GREEK YOGURT ICE CREAM FROM SOY MILK FLAVORED
WITH AVOCADO COCONUT

ธีรภัญญา ตั้งสุวรรณรังษี

Teerakunya Tangsuvanrangsee

กฤษคุณ ภาณิตญาณกร

. Kritchakhun bhanityanakorn

วัลลภา โพธิ์สินธุ์

Wanlapa Potasin

ศรัญญา รำไพศรี

Sarunya Rumpaisri

กฤติยา พุทธา

Krittiya Phuttha

พรนภัส นาคคล้าย

Pornapat Nakklai

ชุตีรัตน์ อัสกุลเดช

Chutirat Atsakuldet

ปฏิพล สุโพธิ์

Patipho Supho

วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต, ประเทศไทย

College of Tourism and Hospitality Rangsit University, Thailand

E-mail: kritchakhun.b@rsu.com

บทคัดย่อ

การศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมมะพร้าวอะโวคาโดจากกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลืองมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสูตรพื้นฐานกรีกโยเกิร์ตที่เหมาะสม 2) เพื่อศึกษาการเพิ่มมูลค่าโดยเสริมถั่วเหลืองเพื่อเสริมคุณค่าในกรีกโยเกิร์ต และ 3) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง โดยศึกษา

* Received 31 January 2024; Revised 19 February 2024; Accepted 7 April 2024

กรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน พบว่า สูตรที่ประกอบด้วยนมวัว 200 กรัม น้ำผึ้ง 30 กรัม และโยเกิร์ตธรรมชาติ 300 กรัมได้รับความนิยมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยความชอบรวม 4.50 ด้านลักษณะมีค่าเฉลี่ย 3.5 ด้านสีมีค่าเฉลี่ย 3.2 ด้านกลิ่นมีค่าเฉลี่ย 3.4 ด้านรสชาติมีค่าเฉลี่ย 3.6 ด้านเนื้อสัมผัสมีค่าเฉลี่ย 3.8 และนำไปพัฒนาสูตรนี้ไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง พบว่าการเสริมนมถั่วเหลืองร้อยละ 90 ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคมากที่สุด และระดับความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ไอศกรีมโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองอยู่ในระดับมาก โดยการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดต่อ 100 กรัม ให้พลังงาน 880 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรตเป็นแหล่งพลังงานหลัก คิดเป็น 98.73 กรัม (55.6%) ไขมัน คิดเป็น 22.01 กรัม (25%) โปรตีน คิดเป็น 19.45 กรัม (19.4%) สูตรนี้ไม่มีใยอาหารจึงสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคในด้านลักษณะปรากฏในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.97 พึงพอใจด้านสีในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.02 พึงพอใจด้านกลิ่นในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.48 พึงพอใจด้านรสชาติในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.97 พึงพอใจด้านเนื้อสัมผัสในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.23 และความพึงพอใจรวมในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.11

คำสำคัญ: การพัฒนาไอศกรีม, กรีกโยเกิร์ต, นมถั่วเหลือง, อะโวคาโด, มะพร้าว

Abstract

The study and development of avocado coconut ice cream product from Greek yogurt and soy milk has the objectives: 1) to study the appropriate base formula of Greek yogurt 2) to study the value addition by adding soybean to enhance the value in Greek yogurt. and 3) to develop Greek yogurt ice cream fortified with soy milk to be acceptable to consumers. This study is quasi-experimental research. By studying the basic formula of Greek yogurt, it was found that the formula consisting of 200 grams of cow's milk, 30 grams of honey and 300 grams of natural yogurt was the most popular with average preference of 4.50, Appearance had an average of 3.5., Color had an average of 3.2, Scent had an average of 3.4, Taste had an average of 3.6, and Texture had an average of 3.8. This formula was used to develop ice cream yogurt products fortified with soy milk It was found that 90% of soy milk supplements were the most accepted by consumers. And the level of satisfaction with the ice cream yogurt and soy milk supplements was at a high level. By calculating the nutritional value of Greek yogurt ice cream with soy milk and avocado flavor per 100 grams, it provides 880

kilocalories of energy. Carbohydrates are the main source of energy, calculated as 98.73 grams (55.6%), fats calculated as 22.01. grams (25%) protein, accounting for 19.45 grams (19.4%). This formula does not contain dietary fiber, so it creates satisfaction for consumers in terms of appearance at a high level with an average of 3.97. Satisfaction with color is at a high level with an average of 4.02. Satisfaction with smell at a high level had a mean of 3.48, satisfaction with taste at a high level with a mean of 3.97, satisfaction with texture at a high level with a mean of 4.23, and overall satisfaction with a high level with a mean of 4.11.

Keywords: Development of ice cream, Greek yogurt, soy milk, avocado, coconut

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ผู้คนเริ่มหันมาใส่ใจสุขภาพและหาทางเลือกในการบริโภคกันมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้คนหันมาสนใจในเรื่องของอาหารที่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เพื่อจะได้มีสุขภาพดีและอายุยืนยาว รวมทั้งคนยุคใหม่ที่ใส่ใจรายละเอียดคุณภาพอาหารมากขึ้นปัจจุบันผู้บริโภคยอมจ่ายเงินให้กับผลิตภัณฑ์คุณภาพดี โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้ระดับกลาง จะพิจารณาซื้อสินค้าจากคุณภาพมากกว่าราคา ผลสำรวจพบว่า 89% ของผู้บริโภค ต้องการซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ ทำให้อนาคตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่จะออกมาใหม่นั้น จะมุ่งไปยังการนำส่วนผสมจากพืชพรรณธรรมชาติมาใช้ เช่น โปรตีนจากพืช สีสันอาหารจากพืชผักผลไม้ ที่ให้ทั้งสี สัน คุณค่าอาหารที่จะช่วยดูแลสุขภาพ (กองบรรณาธิการไทยรัฐออนไลน์, 2560)

กรีกโยเกิร์ตจึงเป็นหนึ่งทางเลือกในการบริโภคของคนกลุ่มนี้เนื่องจากกรีกโยเกิร์ต มีส่วนช่วยในเรื่องของระบบขับถ่ายและระบบย่อยอาหารและยังมีโปรตีนสูงมาก เหมาะสำหรับกลุ่มคนที่ต้องการสร้างกล้ามเนื้อ เพราะว่าการกินโปรตีนที่ดีและเพียงพอเพื่อให้ร่างกายนำไปเติมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอีกทั้งกรีกโยเกิร์ตยังเป็นแหล่งโปรตีนง่ายๆ ที่มีคาร์โบไฮเดรตต่ำ ที่สามารถนำไปปรับใช้กับอาหารคาวหวานได้หลากหลาย (ปรางวลัย พูลทวี, 2561)

แต่ความนิยมในการรับประทานโยเกิร์ตยังมีอยู่ในวงแคบเฉพาะผู้รักสุขภาพเท่านั้น (บุปผาชาติ กันสา และบรรศักดิ์ ลีนานนท์, 2561) จึงทำให้ฐานผู้บริโภคมีจำนวนน้อย ทำให้ยากต่อการขยายตลาดผลิตภัณฑ์ ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยเป็นเมืองร้อน จึงมีความนิยมในการรับประทานไอศกรีมจำนวนมาก (วุฒิกร สระแก้ว และคณะ, 2556) โดยมีฐานผู้บริโภคกว้างมีผู้บริโภคทุกวัย และสามารถบริโภคไอศกรีมได้ตลอดทั้งวันทำให้สามารถขยายตลาดของผลิตภัณฑ์ได้ จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดพัฒนากรีกโยเกิร์ตเป็นอาหารว่างทานเล่นให้แก่กลุ่มคนที่รักสุขภาพโดยพัฒนาเป็น “ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมผงอะโวคาโดและ

ผงมะพร้าว” เนื่องจากผู้บริโภคมีตัวเลือกที่หลากหลาย โดยปกติกรีกโยเกิร์ตจะนิยมทำมาจากนมวัว การเสริมประโยชน์ คุณค่า และโปรตีน โดยเปลี่ยนนมวัวเป็นนมถั่วเหลืองและเสริมด้วยผงมะพร้าวและผงอะโวคาโดจึงเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสูตรพื้นฐานการทำกรีกโยเกิร์ต
2. เพื่อศึกษาการทำกรีกโยเกิร์ตจากนมถั่วเหลือง โดยทดแทน 90 %
3. เพื่อศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคต่อกรีกโยเกิร์ตจากนมถั่วเหลือง
4. เพื่อศึกษาการพัฒนาไอศกรีมจากกรีกโยเกิร์ตเสริมอะโวคาโดและมะพร้าว

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง ใช้สูตรการผลิต และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองในห้องปฏิบัติการ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักสถิติ

เก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้วิธี Randomized Complete Block Design (RCBD) โดยค่า $p\text{-value} \leq 0.05$ ความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95

ผลการวิจัย

1. คัดเลือกสูตรพื้นฐาน และศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพโดยทำการผลิตภัณฑ์สูตรพื้นฐานกรีกโยเกิร์ต

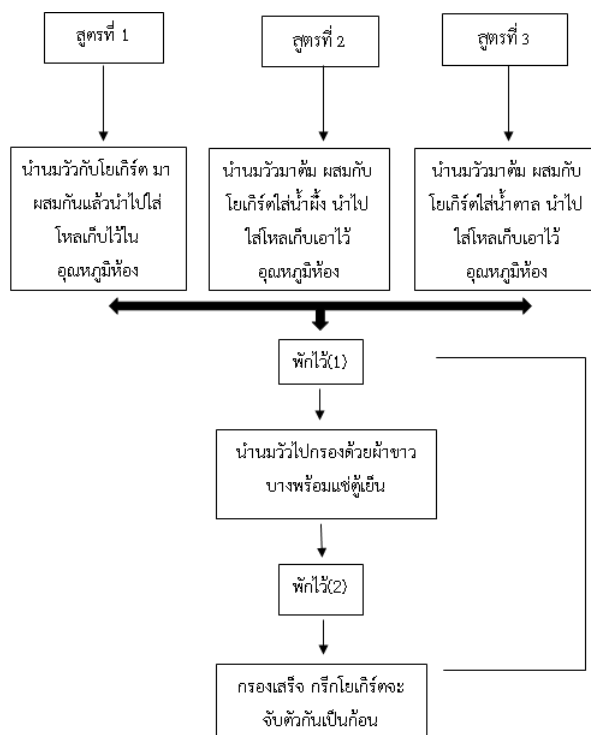
ตารางที่ 1 ส่วนผสมของสูตรพื้นฐานกรีกโยเกิร์ต

ส่วนผสม	น้ำหนัก		
	ตำรับที่ 1	ตำรับที่ 2	ตำรับที่ 3
นมวัว	1,660	2,000	2,000
น้ำผึ้ง		30	
น้ำตาล			30
โยเกิร์ตธรรมชาติ	300	300	300

ที่มา : ตำรับที่ 1 (Nim Pimpida, 2023) ตำรับที่ 2 และตำรับที่ 3 (Shereen.baking, 2022)

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้ทดลองนำสูตรทั้งสามสูตรมาผลิตเป็นโยเกิร์ต จากนั้นนำไปให้กลุ่มตัวอย่างไปทดสอบชิมแล้ว จัดเลือกสูตรที่ได้จะแน่มากที่สุด จากนั้นนำไปศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพโดยการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสทำการประเมินทางกายภาพประสาทสัมผัสด้วยการให้คะแนนความชอบ 5 ระดับ (Rating Scale) โดยระดับของมาตราประมาณค่าที่ นิยมใช้ คือ 1 = ไม่ชอบมากที่สุด, 2= ไม่ชอบเล็กน้อย, 3 = เฉยๆ, 4 = ชอบเล็กน้อย, 5 = ชอบมากที่สุด โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินแบบทดสอบทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ และความชอบโดยรวม ในขั้นตอนการประเมินการทดสอบทางประสาทสัมผัส ทำการเตรียมอัสตาร์ดครีม ใส่ลง ถ้วยพลาสติกและทำการติดรหัสที่ได้จากการสุ่ม จากนั้นนำไปวางที่โต๊ะทดสอบชิม ในระหว่างการทดสอบชิมให้เติมน้ำเปล่าเพื่อกลั้วปากก่อนชิมตัวอย่างถัดไป และศึกษาการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของกรีกโยเกิร์ต 100 กรัมทำการคัดเลือกสูตรพื้นฐานกรีกโยเกิร์ต โดยพิจารณาจากสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุด โดยหาคุณค่าทางโภชนาการ ได้แก่ พลังงาน คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน และใยอาหาร

ภาพที่ 1 กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน

ที่มา: นักวิจัย, 2566

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย		
	สูตร 1	สูตร 2	สูตร 3
ลักษณะที่ปรากฏ	3.52±1.02	3.84±0.85	3.54±1.08
สี	3.64±1.10	3.72±0.94	3.68±1.04
กลิ่น	2.93±1.09	3.65±1.17	3.65±1.16
รสชาติ	3.09±1.09	4.03±0.98	3.54±1.23
ความชอบโดยรวม	3.19±1.09	4.07±0.83	3.81±0.96

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน สูตร 2 ให้ความชอบโดยรวมเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.07 ด้านลักษณะที่ปรากฏมีค่าเฉลี่ย 3.84 , ด้านสีมีค่าเฉลี่ย 3.72, ด้านรสชาติมีค่าเฉลี่ย 4.03 หมายความว่า สูตร 2 ให้ผลลัพธ์ที่บ่งบอกถึงความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกสูตรที่ 2 นำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป

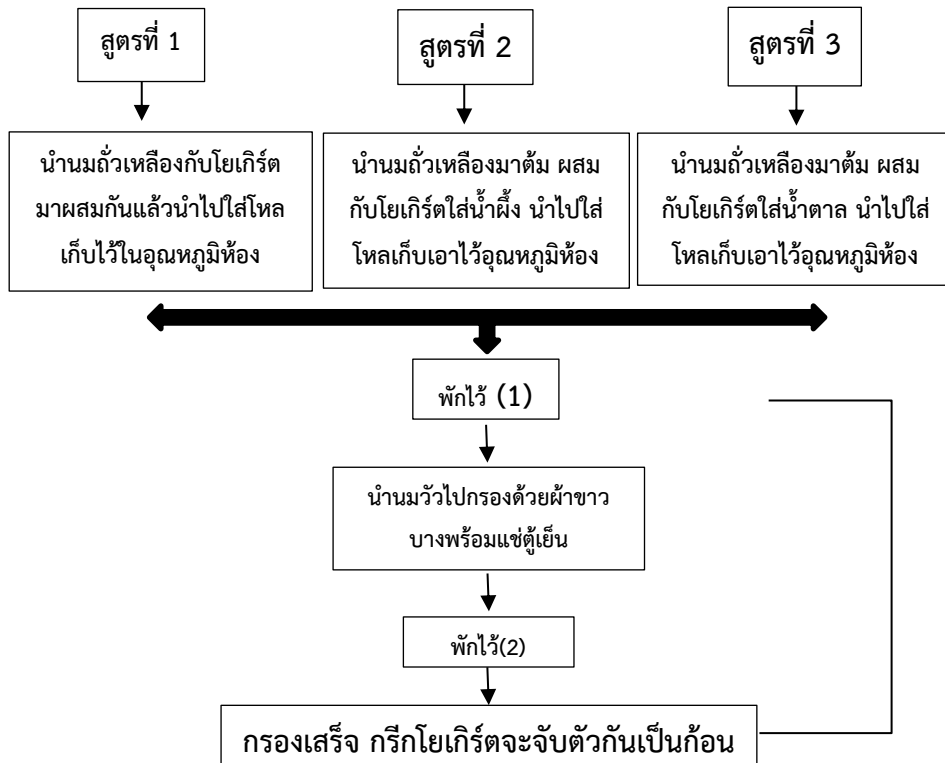
2. การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โยเกิร์ตโดยการเสริมนมถั่วเหลือง

ตารางที่ 3 ส่วนผสมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง

ส่วนผสม	น้ำหนัก		
	แทนที่ร้อยละ 50	แทนที่ร้อยละ 70	แทนที่ร้อยละ 90
โยเกิร์ตธรรมชาติ	300	300	300
นมถั่วเหลือง	1,000	1,400	2,000
น้ำผึ้ง	30	30	30
นมวัว	1,000	600	

ที่มา: ตำรับที่ 1 (Nim Pimpida, 2023) ตำรับที่ 2 และตำรับที่ 3 (Shereen.baking, 2023)

จากตารางที่ 3 พบว่าสูตรส่วนผสมในการเพิ่มนมถั่วเหลืองลงไปในกรีกโยเกิร์ตผู้วิจัยได้เสริมนมถั่วเหลืองจำนวน 3 ระดับได้แก่ระดับที่ร้อยละ 50 ระดับที่ร้อยละ 70 และระดับที่ร้อยละ 90 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคมีความชื่นชอบในส่วนผสมของกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองที่ร้อยละ 90 มากที่สุดโดยสูตรประกอบด้วยโยเกิร์ตธรรมชาติ 300 กรัม นมถั่วเหลือง 2,000 กรัม และน้ำผึ้ง 30 กรัม

ภาพที่ 2 กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง ที่มา: นักวิจัย, 2566

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสมะพร้าวอะโวคาโด

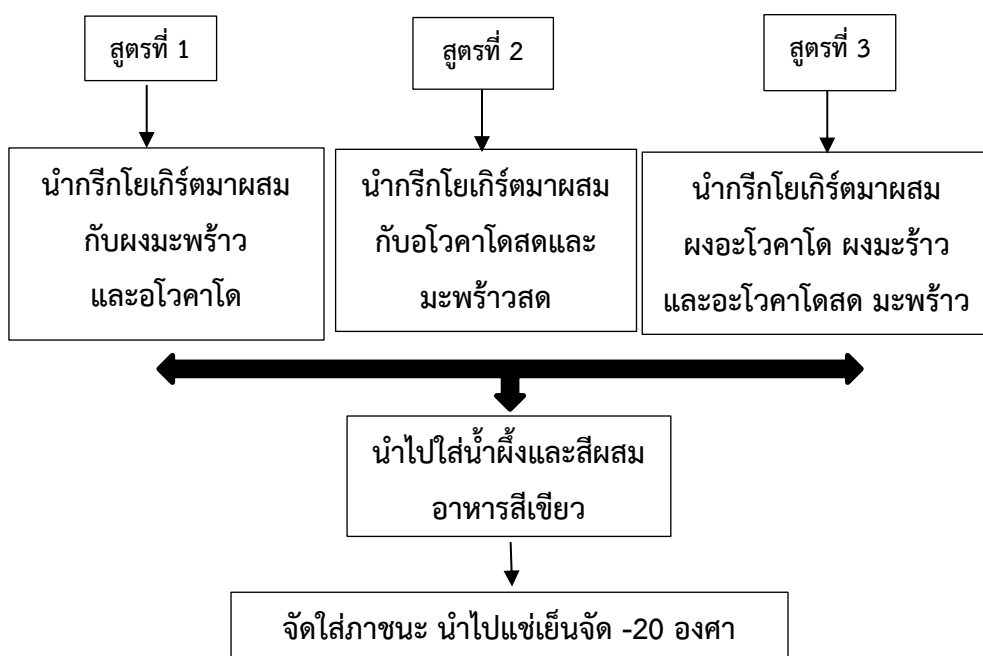
ตารางที่ 4 ส่วนผสมไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสมะพร้าวอะโวคาโด

ส่วนผสม	น้ำหนัก		
	แทนที่ร้อยละ 50	แทนที่ร้อยละ 70	แทนที่ร้อยละ 90
โยเกิร์ตธรรมชาติ	300	300	300
นมถั่วเหลือง	1,000	1,400	2,000
น้ำผึ้ง	30	30	30
นมวัว	1,000	600	-
ผงมะพร้าว	50	50	50
ผงอะโวคาโด	50	50	50
สีผสมอาหารสีเขียว	5	5	5

ที่มา: ดำรับที่ 1 (Nim Pimpida, 2023) ดำรับที่ 2 และดำรับที่ 3 (Shereen.baking, 2023)

จากตารางที่ 4 ส่วนผสมไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลืองรสมะพร้าวอะโวคาโดผู้วิจัยได้นำสูตรมาจัดทำ 3 สูตรซึ่งประกอบไปด้วยโยเกิร์ตธรรมชาตินมถั่วเหลืองน้ำผึ้งนมวัวผงมะพร้าวผงอะโวคาโดและส่วนผสมอาหารสีเขียวพบว่าสูตรที่ได้รับความนิยมขึ้นชอบที่สุดประกอบด้วยโยเกิร์ตธรรมชาติ 300 กรัม นมถั่วเหลือง 2,000 กรัม น้ำผึ้ง 30 กรัม ผงมะพร้าว 50 กรัม ผงอะโวคาโด 50 กรัม และส่วนผสมอาหาร 5 กรัม ซึ่งผู้วิจัยได้นำส่วนผสมต่างๆ ไปผลิตเป็นไอศกรีมปิกโยเกิร์ตนมถั่วเหลืองดังขั้นตอนในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กระบวนการผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง

ผู้วิจัยนำสูตรพื้นฐานของผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตที่ได้รับคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสสูงสุด คือ สูตรที่ 2 มาเสริมนมถั่วเหลืองในปริมาณ ร้อยละ 50 ร้อยละ 70 และร้อยละ 90 ทำการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสทั้ง 4 สูตร พบว่า ผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองที่ร้อยละ 90 ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย		
	ร้อยละ 50	ร้อยละ 70	ร้อยละ 90
ลักษณะที่ปรากฏ	2.48±0.8	2.83±1.1	3.97±0.99
สี	2.58±1.2	2.95±0.94	4.02±0.94
กลิ่น	2.27±0.9	2.67±0.85	3.48±0.85
รสชาติ	2.18±1.5	2.65±0.76	3.97±1.5
ความชอบโดยรวม	2.83±1.9	3±1.2	4.11±1.4
เนื้อสัมผัส	3.02±0.7	3.20±1.9	4.23±1.6

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง ในสูตรที่เสริมนมถั่วเหลืองร้อยละ 90 ได้รับการยอมรับทางประสาทสัมผัสมากที่สุดโดยมีด้านลักษณะที่ปรากฏได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 3.97 ด้านสีได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.02 ด้านกลิ่นได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 3.48 ด้านรสชาติได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 3.97 ด้านเนื้อสัมผัสได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.23 และด้านความชอบโดยรวมได้รับการยอมรับในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.11

3. ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสอโวคาโดมะพร้าว

นำสูตรของผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองที่ได้รับคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสสูงสุด คือ สูตรที่ 2 มาเสริมผงอะโวคาโดมะพร้าวในปริมาณ ร้อยละ 50 ร้อยละ 70 และร้อยละ 90 ทำการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสทั้ง 4 สูตร พบว่า ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสอโวคาโดมะพร้าว ร้อยละ 90 ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสอโวคาโดมะพร้าว

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสโอคาโตมะพร้าว

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย		
	ร้อยละ 50	ร้อยละ 70	ร้อยละ 90
ลักษณะที่ปรากฏ	2.8±0.76	1.62±1.1	4.1±1.4
สี	2.77±0.95	3±0.9	4.05±1.5
กลิ่น	2.72±0.65	2.85±1.3	3.7±1.5
รสชาติ	2.62±0.74	2.85±0.85	4.7±1.6
ความชอบโดยรวม	2.72±0.72	2.8±0.95	4.2±1.9
เนื้อสัมผัส	2.77±0.82	2.77±0.76	4.2±1.0

จากตารางที่ 6 พบว่าผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสโอคาโตมะพร้าว ค่าเฉลี่ยของ รสชาติ สูงที่สุดในช่วงร้อยละ 90 ซึ่งอาจหมายความว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่พึงพอใจกับรสชาติของผลิตภัณฑ์มากที่สุดในช่วงร้อยละ 90 ค่าเฉลี่ยของ ค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุดในช่วงร้อยละ 70 ซึ่งอาจ หมายความว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่พึงพอใจกับผลิตภัณฑ์น้อยที่สุดในช่วงร้อยละ 70 ค่าเฉลี่ยของ สี, กลิ่น, ความชอบโดยรวม และ เนื้อสัมผัส มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงร้อยละ 50 ถึง 90 ซึ่งอาจหมายความว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่พึงพอใจกับผลิตภัณฑ์มากขึ้นเมื่อระดับคุณลักษณะเหล่านี้สูงขึ้น

4. ผลการประเมินความพึงพอใจ ของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสโอคาโตมะพร้าว ร้อยละ 90

ผลการประเมินพบว่า ด้านลักษณะปรากฏมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยด้านสีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ด้านรสชาติ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ด้านเนื้อสัมผัสมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย และด้านความชอบโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ดังตาราง 7

ตารางที่ 7 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสโอคาโตมะพร้าว

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ลักษณะที่ปรากฏ	4.1	มาก
สี	4.05	มาก
กลิ่น	3.7	ปานกลาง
รสชาติ	4.7	มาก
เนื้อสัมผัส	4.2	มาก
ความชอบโดยรวม	4.2	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสโอคาโตมะพร้าว ผู้บริโภคส่วนใหญ่พึงพอใจกับ ลักษณะที่ปรากฏ สี, รสชาติ, เนื้อสัมผัส และ ความชอบโดยรวมของผลิตภัณฑ์ เพราะคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 5 คุณลักษณะนี้อยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจปานกลางกับ กลิ่น ของผลิตภัณฑ์ เพราะคะแนนเฉลี่ยของ กลิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย		
	ร้อยละ 50	ร้อยละ 70	ร้อยละ 90
ลักษณะที่ปรากฏ	2.8±0.76	1.62±1.1	4.1±1.4
สี	2.77±0.95	3±0.9	4.05±1.5
กลิ่น	2.72±0.65	2.85±1.3	3.7±1.5
รสชาติ	2.62±0.74	2.85±0.85	4.7±1.6
ความชอบโดยรวม	2.72±0.72	2.8±0.95	4.2±1.9
เนื้อสัมผัส	2.77±0.82	2.77±0.76	4.2±1.0

5. ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสโอคาโตมะพร้าว

จากการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน 1,000 กรัม และผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสโอคาโตมะพร้าวร้อยละ 90 ในปริมาณนม

ถั่วเหลือง 2,000 กรัม พบว่า ให้พลังงาน 330 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 4.23 กรัม โปรตีน 6.95 กรัม ไขมัน 3.91 กรัม และใยอาหาร 0 กรัมต่อผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าว 1,000 กรัม

ตารางที่ 8 ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าว

คุณค่าทางโภชนาการ	สูตรพื้นฐาน	เสริมนมถั่วเหลือง
พลังงาน (กิโลแคลอรี)	566.18	693
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	2.34	4.23
โปรตีน (กรัม)	3.65	6.95
ไขมัน (กรัม)	1.56	3.91
ใยอาหาร (กรัม)	0	0

จากตารางที่ 8 พบว่าผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าวสูตรเสริมนมถั่วเหลืองมีพลังงาน คาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน มากกว่าสูตรพื้นฐาน ทั้งสองสูตรไม่มีใยอาหาร ผู้บริโภคควรเลือกสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของตน

6. ผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพ

ตรวจวัดค่าสี $L^*a^*b^*$ โดยเครื่อง Colorimeter รุ่น WR10 ยี่ห้อ FRU และตรวจปริมาณน้ำอิสระ A_w โดยเครื่อง Water activity รุ่น WD-160A

ตรวจวัดค่ากรดต่าง โดยเครื่อง PH meter รุ่น pH56 ยี่ห้อ MILWAUKEE

ตรวจวัดค่าความหวาน โดยเครื่อง Brix Refractometer รุ่น RHB-32ATC ยี่ห้อ RCYAGO

ตารางที่ 9 ผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ	กรีกโยเกิร์ตนมวัว	กรีกโยเกิร์ตนม ถั่วเหลือง	ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่ว เหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว
ค่าความสว่าง L*	22.65	25.72	29.89
ค่าความเป็นสีแดง a*	-0.91	-1.35	-2.70
ค่าความเป็นสีเหลือง b*	13.20	15.20	20.14
ปริมาณน้ำอิสระ	-2.10	-1.10	0.90
ค่าความชื้น	1.25	2.36	4.32
ค่าความหวาน	24% brix	28% brix	31% brix

จากตารางที่ 9 พบว่าผลการตรวจคุณลักษณะทางกายภาพไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว มีค่าความสว่าง L* สูงที่สุด หมายความว่า มีสีอ่อนกว่า ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว มีค่าความเป็นสีแดง a* ต่ำที่สุด หมายความว่า มีสีแดงน้อยกว่า ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว มีค่าความเป็นสีเหลือง b* สูงที่สุด หมายความว่า มีสีเหลืองมากกว่า ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว มีปริมาณน้ำอิสระ และค่าความชื้น สูงสุด หมายความว่า มีเนื้อสัมผัสที่เหลวกว่า ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว มีค่าความหวาน สูงสุด หมายความว่า หวานกว่า

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง, ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากภาพที่ 4 ผลผลิตทอไศกรีมกรีกโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง รูปภาพนี้ใช้เพื่อการโฆษณาเท่านั้น สินค้าจริงอาจแตกต่างจากภาพเล็กน้อย ข้อมูลโภชนาการเป็นเพียงค่าประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของกรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐาน จำนวน 3 สูตร ดังตารางที่ 5 โดยมีผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ดังที่แสดงในตารางที่ 9 พบว่าสูตรที่ 2 ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูง โดยด้านความชอบโดยรวมได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.2 ได้ลักษณะปรากฏได้รับค่าเฉลี่ย 4.1 ด้านสีได้รับค่าเฉลี่ย 4.05 ด้านกลิ่นได้รับค่าเฉลี่ย 3.7 ด้านรสชาติได้รับค่าเฉลี่ย 4.7 และด้านเนื้อสัมผัสได้รับค่าเฉลี่ย 4.2 ดังนั้นจึงคัดเลือกสูตรที่ 2 เป็นสูตรพื้นฐานในการศึกษาผลผลิตทอไศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าว สอดคล้องกับวิจัยของวุฒิกิร สระแก้ว และคณะ (2556) การศึกษาสูตรที่เหมาะสมและต้นทุนในการผลิตโยเกิร์ตโฮมเมด ประกอบด้วย โยเกิร์ตและน้ำผึ้ง โดยนำไปให้กลุ่มผู้บริโภคได้ทดลองชิมผลผลิต

2. ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผลผลิตทอไศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าวในปริมาณร้อยละ 50 ร้อยละ 70 และร้อยละ 90 พบว่าผลผลิตทอไศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าวที่ร้อยละ 90 ได้รับคะแนนสูงสุดในทุกด้าน ด้านลักษณะปรากฏมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.3 ด้านรสชาติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.8 ด้านเนื้อสัมผัสมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.0 และด้านความชอบโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.9 สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุปผาชาติ กันสา และคณะ (2561) ที่ศึกษาการผลิตโยเกิร์ตนมถั่วเหลือง พบว่า ผู้บริโภคนิยมสูตรการผลิตที่ใส่ส่วนผสมของนมถั่วเหลืองในอัตราส่วนที่สูงเนื่องจากชื่นชอบกลิ่นและรสชาติความเป็นธรรมชาติของนมถั่วเหลืองซึ่งสื่อถึงธรรมชาติ

3. จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลผลิตทอไศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าว พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคอยู่ในระดับมากในทุกด้านทั้งด้านลักษณะ สี กลิ่น รสชาติและรสสัมผัส สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิกิร สระแก้ว และคณะ ซึ่งพบว่าผลผลิตทอไศกรีมโยเกิร์ตนั้นต้องมีรสชาติและกลิ่นของผลไม้ โดยเฉพาะผลไม้นำเข้า รวมถึงสามารถได้รับสัมผัสของนม และนมถั่วเหลือง จึงจะเป็นที่นิยมของผู้บริโภค (วุฒิกิร สระแก้ว และคณะ, 2556)

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่คือได้ค้นพบผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับผู้รักสุขภาพ ได้แก่ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองรสอะโวคาโดมะพร้าวโดยที่มีปริมาณของคุณค่าทางโภชนาการอยู่ในระดับสูงและไม่มีใยอาหาร ผู้บริโภคสามารถได้รับคุณค่าทางโภชนาการในด้านโปรตีนในขณะเดียวกันก็มีรูปลักษณะสีกลิ่นรสชาติและเนื้อสัมผัสที่แตกต่างออกไปจากสินค้าในตลาดปกติ การพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้สามารถนำไปผลิตในเชิงพาณิชย์ได้โดยผู้วิจัยได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์สลากและภาพเพื่อใช้ประกอบการผลิตในเชิงพาณิชย์ไว้แล้ว

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากรีกโยเกิร์ตสูตรพื้นฐานทั้ง 3 สูตร พบว่าสูตรที่ 2 ส่วนใหญ่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงโดยด้านความชอบโดยรวมได้รับค่าเฉลี่ย 3.9 ด้านลักษณะปรากฏได้รับค่าเฉลี่ย 3.8 ด้านสี ได้รับ ค่าเฉลี่ย 3.9 ด้านกลิ่นได้รับค่าเฉลี่ย 3.3 และด้านรสชาติได้รับค่าเฉลี่ย 3.8 จึงคัดเลือกสูตรที่ 2 เป็นสูตรพื้นฐานในการศึกษาผลิตภัณฑ์กรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลืองต่อไป เป็นสูตรพื้นฐาน นำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าวต่อไป การประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าว โดยเสริมนมถั่วเหลืองและอะโวคาโด มะพร้าว 3 ระดับ คือ ปริมาณร้อยละ 50 ร้อยละ 70 และร้อยละ 90 ผู้บริโภคยอมรับผลิตภัณฑ์ไอศกรีมกรีกโยเกิร์ตเสริมนมถั่วเหลือง รสอะโวคาโดมะพร้าวที่ร้อยละ 90 โดยมีคะแนนการยอมรับสูงสุด ด้าน ลักษณะปรากฏมีค่าเฉลี่ย 4.1 ด้านสีมีค่าเฉลี่ย 4.05 ด้านกลิ่นมีค่าเฉลี่ย 3.7 ด้านรสชาติมีค่าเฉลี่ย 4.7 ด้านเนื้อสัมผัสมีค่าเฉลี่ย 4.2 และด้านความชอบโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.2

บรรณานุกรม

- กองบรรณาธิการไทยรัฐออนไลน์. (2560). เปิดเทรนนอาหารปี 2018 เหตุใดคนยุคใหม่หันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เทรนด์ วิจี้3 จำกัด.
- บุปผาชาติ กันสา และบรรศักดิ์ สีนานนท์. (2561). การผลิตไอศกรีมโยเกิร์ตนมถั่วเหลืองผสมนมวัว. วารสารแก่นเกษตร, 46(2), 247-254.
- ปรางวลัย พูลทวี. (2561). กรีกโยเกิร์ตมีดีที่ตรงไหน. เรียกใช้เมื่อ 23 ธันวาคม 2566 จาก <https://themomentum.co/kitchenpedia-greek-yogurt/>

วุฒิกร สระแก้ว และคณะ. (2556). การศึกษาสูตรที่เหมาะสมและต้นทุนในการผลิตโยเกิร์ตโฮมเมด. วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร, (ฉบับพิเศษ), 186-191.

Nim Pimpida. (2023). การทำกรีกโยเกิร์ต. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=wFrC8JDhQ>

Shereen.baking. (2023). สูตรกรีกโยเกิร์ต. เรียกใช้เมื่อ 19 สิงหาคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/Jo0Hw>

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชน
ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*
SELF-PROTECTION BEHAVIOR FROM CORONAVIRUS DISEASE 2019
OF PEOPLE IN TOURIST AREA IN CHIANG MAI PROVINCE

วนิดา โนรา

Wanida Nora

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่, ประเทศไทย

Thailand National Sports University Chiang Mai Campus, Thailand

E-mail: wanidanora64@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเอง และ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนา จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ ประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการร้านค้า และนักท่องเที่ยวในพื้นที่ คำนวณจากสูตรการหากลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบขนาดประชากร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถาม พฤติกรรมการป้องกันตนเอง และมีค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.97 การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุน้อยกว่า 20 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันเป็นนักศึกษา รายได้ปัจจุบัน/เดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท แหล่งข้อมูล การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 จาก Social Media (Facebook และ Twitter) ส่วนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา พบว่า 3 ลำดับแรก คือ ระยะพักตัวไวรัสโคโรนา คือ ช่วงเวลาหลังจากสัมผัสหรือรับเชื้อไวรัสจนถึงช่วงที่เริ่มมีอาการ เป็นโรคที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย และการสวมหน้ากากอนามัย/ผ้า สามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ส่วนพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันไวรัส

* Received 6 February 2024; Revised 8 March 2024; Accepted 9 March 2024

โคโรนาที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการป้องกันตนเอง, ไวรัสโคโรนา, พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว, จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

The Research is the purposes of this research were to 1) study the self-protection behavior from coronavirus disease 2019 of people in tourist area in Chiang Mai province and 2) Comparison the self-protection behavior from coronavirus disease 2019 of people in tourist area in Chiang Mai province classified by sex, age and occupation. The population is people in tourist attraction areas in Mueang District. Chiang Mai Province The sample group is store operators. and tourists in the area Calculated from the formula for finding a sample without knowing the population size. The sample size was 384 people. The research instrument was a self-protective behavior questionnaire. The confidence value with Cronbach's alpha coefficient is equal to 0.97. Data collection and analyze data using descriptive statistics. The results showed that the majority of the sample were male, less than 20 years old, bachelor's degree level, single status, current occupation as a student. Current income/month is less than 15,000 baht. Sources of information about the COVID-19 situation from Social Media (Facebook and Twitter). As for knowledge about protecting yourself from coronavirus infection, it was found that the first 3 The incubation period for the coronavirus is the time period after exposure or exposure to the virus until symptoms begin. It is a disease that can be easily transmitted. and wearing a mask/cloth Can help prevent infection with the coronavirus. As for behavior to prevent disease caused by the coronavirus Overall, it is at a high level. When comparing opinions on coronavirus prevention behaviors of different genders, ages, and occupations, it was found that there were significant differences. Statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Self-protective behavior, coronavirus, tourist attraction areas, Chiang Mai province

บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (Covid-19) ได้เริ่มต้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 และลุกลามไปทั่วโลก สร้างความหวาดกลัวและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจของประชากร และ เมื่อต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 มีการระบาดใหญ่ (pandemic) ซึ่งเป็นการติดเชื้อทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ตามประกาศขององค์การอนามัยโลก เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) จากสถิติเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2563 ประชากรทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อ 1,982,939 คน และตาย 126,761 คน โดย 5 ลำดับแรกของประเทศที่มีผู้ติดเชื้อสูงสุด ประเทศสหรัฐอเมริกา (609,516 คน) เป็นอันดับหนึ่ง ตามด้วยสเปน (174,060 คน) อิตาลี (162,488 คน) เยอรมัน (132,362 คน) และฝรั่งเศส (131,362 คน) และเมื่อพิจารณา 5 ลำดับแรกของประเทศที่มีจำนวนผู้เสียชีวิตมากที่สุด ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (26,057 คน) อิตาลี (21,067 คน) สเปน (18,255 คน) ฝรั่งเศส (15,750 คน) และสหราชอาณาจักร (12,129 คน) ตามลำดับ

ปัจจุบันมีการการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาเป็นวงกว้าง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เนื่องจากไวรัสโคโรนา เป็นไวรัสที่สามารถติดต่อได้อย่างรวดเร็ว และติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจ จึงทำให้จำเป็นต้องมีการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การงดการเดินทางไปพื้นที่เสี่ยง เว้นระยะห่างทางสังคม สวมหน้ากากอนามัย และล้างมือ ซึ่งทำให้การใช้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอย่างมาก (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) การระบาดของโรคโควิด-19 ของประเทศไทยในระลอกแรกในช่วงพ.ศ. 2563 จนกระทั่งเกิดระลอกใหม่ในช่วง พ.ศ. 2564 พบว่ารูปแบบของการระบาดในระลอกใหม่ เริ่มเปลี่ยนแปลงจากการระบาดเป็นกลุ่มก้อน (cluster) ได้แก่ สถาบันเชิง ตลาด ห้างสรรพสินค้า มาเป็นการติดเชื้อภายในครัวเรือน หรือผู้สัมผัสใกล้ชิด ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการสัมผัสผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการ สามารถแพร่เชื้อติดต่อจากคนสู่คนได้โดยติดต่อผ่านทาง การไปสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ติดเชื้อ เช่น จากการไอ หรือจามแล้วหายใจเอาเชื้อเข้าสู่ปอด การป้องกันตนเองขั้นต้นจึงมีความสำคัญต่อการลดการแพร่ระบาดของโรคได้เป็นอย่างมาก

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากและมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดรวมของนักท่องเที่ยวจากหลายพื้นที่ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในการเดินทางมาเที่ยวเชียงใหม่และครั้งหนึ่งเคยเป็นพื้นที่สีแดง แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามการระบาดของโรคดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันตนเองจากโรคไวรัส

โคโรนาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการร้านค้าและนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ)

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) คือ ตัวแทนของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการร้านค้า และนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คำนวณจากสูตร การหากลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบขนาดประชากร ของ W.G Cochran เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนแน่นอน โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 384 คน ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ซึ่งครอบคลุมจำนวนที่คำนวณได้ตามสูตร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออก 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน รายได้ปัจจุบัน/เดือน และแหล่งข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแบบถูกผิด ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อ จำนวน 10 ข้อ และความรู้เกี่ยวกับการระบาดของ

โรคติดเชื้อ จำนวน 10 ข้อ คำตอบที่ถูกต้อง เท่ากับ 1 คะแนน คำตอบที่ผิด เท่ากับ 0 คะแนน คะแนนเต็มรวม เท่ากับ 20 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามจะให้ตอบความถี่ในการปฏิบัติ ดังนี้ ปฏิบัติเป็นประจำได้ เท่ากับ 5 คะแนน ปฏิบัติบ่อย ๆ เท่ากับ 4 คะแนน ปฏิบัติบ้างบางครั้ง เท่ากับ 3 คะแนน ปฏิบัตินานๆครั้ง เท่ากับ 2 คะแนน แทบไม่ได้ปฏิบัติเลย เท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมนำเสนอ

3.2 ดำเนินการจ้างผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมอบให้กับผู้เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 ชุด

3.3 เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 15 วัน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 175 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ทำการประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ตอบกลับ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบกลับ หลังจากนั้น ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาเพิ่มอีกจำนวน 40 ฉบับ รวมแบบสอบถามตอบกลับจำนวนทั้งสิ้น 215 ฉบับ

3.4 เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งปรากฏว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ครบถ้วนของการตอบ ทั้งจำนวน 215 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 53.75 ของจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง รวมระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล 90 วัน

3.5 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดเตรียมแบบสอบถามสมบูรณ์ และตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ดำเนินการลงพื้นที่วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจ้งสิทธิการปกป้องสิทธิของอาสาสมัครการวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 หลังจากตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 384 ชุด

4.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปแจกแจงและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

4.5 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นำมาคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

4.6 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสรุปผลต่อไป

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัย จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย และมีตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และมีค่า IOC เท่ากับ 0.89 หลังจากนั้น ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอน บาค (Cronbach's alpha Coefficiency) เท่ากับ 0.97

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19 ส่วนใหญ่เห็นว่าระบะฟักตัวไวรัสโคโรนาโควิด (Covid 19) คือ ช่วงเวลาหลังจากสัมผัสหรือรับเชื้อไวรัสจนถึงช่วงที่เริ่มมีอาการ จำนวน 372 คน (ร้อยละ 96.90) ในด้านความรู้เกี่ยวกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ส่วนใหญ่เห็นว่าไวรัสโคโรนา (Covid 19) เป็นโรคที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย การสวมหน้ากากอนามัย/ผ้า สามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้ และการเว้นระยะห่างทางสังคมสามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้ จำนวน 360 คน (ร้อยละ 93.80) อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ตอบไม่ถูกต้อง มากที่สุด ได้แก่ เมื่อติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) แล้วร่างกายจะมีภูมิต้านทานเพิ่มขึ้น จำนวน 111 คน และสารอาหารที่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้แก่ มะนาว มะกรูด ส้ม ชาเขียว ข้าวไรซ์

เบอร์รี่ กระชายขาว งาดำ องุ่น และขมิ้นชัน จำนวน 108 คน และ 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา ของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านสวมหน้ากากอนามัย/ผ้า เมื่อออกจากบ้าน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.74) เมื่อท่านไปสถานที่ชุมชนแออัด เช่น ตลาดนัด ห้าง ท่านปฏิบัติตามกฎของสถานที่ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.72) และท่านตรวจวัดอุณหภูมิ ที่จุดคัดกรอง ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.74)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน ได้ผลดังนี้ 1. ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับข้อสมมติฐาน 2. ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับข้อสมมติฐาน และ 3. ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับข้อสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ส่วนใหญ่เห็นว่า ระยะฟักตัวไวรัสโคโรนาโควิด (Covid 19) คือ ช่วงเวลาหลังจากสัมผัสหรือรับเชื้อไวรัสจนถึงช่วงที่เริ่มมีอาการ จำนวน 372 คน (ร้อยละ 96.90) ในด้านความรู้เกี่ยวกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ส่วนใหญ่เห็นว่าไวรัสโคโรนา (Covid 19) เป็นโรคที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย การสวมหน้ากากอนามัย/ผ้า สามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้ และการเว้นระยะห่างทางสังคมสามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้ จำนวน 360 คน (ร้อยละ 93.80) อย่างไรก็ดี

ตาม ประเด็นที่ตอบไม่ถูกต้อง มากที่สุด ได้แก่ เมื่อติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) แล้ว ร่างกายจะมีภูมิต้านทานเพิ่มขึ้น จำนวน 111 คน และสารอาหารที่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้แก่ มะนาว มะกรูด ส้ม ชาเขียว ข้าวไรซ์เบอร์รี่ กระชายขาว งาดำ อุ่น และ ขมิ้นชัน จำนวน 108 คน สอดคล้องกับงานวิจัยของธานี กล่อมใจ และคณะ (2563) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ การรักษาอนามัยส่วนบุคคล และการปรับตัวเข้ากับสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมใจกันให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติตน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา และสอดคล้องกับจากรูรณ แหลมไธสง และคณะ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ป้องกันโรคติดเชื้อ ในระบบทางเดินหายใจของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก กรุงเทพมหานครพบว่า พฤติกรรมการป้องกัน โรคติดเชื้อทางเดินหายใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ล้างมือด้วยเจล แอลกอฮอล์ความเข้มข้นอย่างน้อย 70 % เมื่อต้องออกไปที่สาธารณะ และต้องล้างมือทำความสะอาดด้วยสบู่ทุกครั้งหลังสัมผัสเงินเหรียญหรือธนบัตร ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ นอกจากนี้ จันทิมา ห้าวหาญ และพรรณวดี ขาจริง (2563) ศึกษางานวิจัย เรื่องความรู้ความ เข้าใจและพฤติกรรมการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 (COVID-19) ของ ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด- 19 อยู่ในระดับมาก อาทิเช่นประชาชนมีความเข้าใจว่า ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 มี ลักษณะเหมือนไวรัสโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลางและโรคซาร์ส อาการของผู้ป่วย COVID- 19 มีลักษณะอาการทั่วไปคล้ายไข้หวัดใหญ่ ได้แก่ มีไข้สูง ไอ หายใจลำบาก โรคโควิด-19 สามารถติดต่อกันจากการแพร่กระจายผ่านการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ ผ่านทางละอองเสมหะจาก การไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย อย่างไรก็ตามยังพบรายข้อที่มีค่าคะแนนน้อย ซึ่งอาจส่งผลให้มีการ แพร่กระจายของโรคได้ จึงควรมีการสร้างตระหนักรู้แก่ประชาชนในการปฏิบัติตัวเพื่อ ป้องกันการแพร่กระจายของโรค

1.2 พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา ของประชาชน ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับสุภาภรณ์ วงธิ (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มี

การสวมหน้ากากอนามัย/ผ้า เมื่อออกจากบ้าน เมื่อไปสถานที่ชุมชนแออัด เช่น ตลาดนัด ห้าง ได้ปฏิบัติตามกฎของสถานที่ และตรวจวัดอุณหภูมิ ที่จุดคัดกรอง และสอดคล้องกับ จิราพร บา
ริศรี และคณะ (2563) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราช
ภัฏร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกัน
โรคโควิด-19 เป็นประจำมากที่สุด คือ สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าเมื่อออกจากบ้าน
รองลงมา คือ สวมหน้ากากอนามัยเมื่อไม่สบาย และการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า
เมื่อเข้าห้องเรียน สำหรับการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 เป็นประจําน้อยที่สุด
คือ มีการล้างมือด้วยสบู่และน้ำอย่างน้อย 20 วินาที หรือใช้เจล alcohol (มากกว่า 70 %)
หลังหยิบจับหรือสัมผัสสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน รองลงมา คือ การเพิ่มระยะประมาณ 1-2 เมตร เมื่อ
ต้องมีการพูดคุยกับบุคคลอื่น และการไม่นำมือตนเองมาป้าย จมูก ตาหรือปาก ในขณะเดียวกัน
Atchison C. J., et al (2020) ศึกษาการรับรู้และการตอบสนองทางพฤติกรรมของประชาชน
ในช่วงการระบาดของโควิด 19 ในประเทศอเมริกา พบว่า หลังจากการแนะนำของรัฐบาล
เกี่ยวกับความห่างเหินทางสังคม ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง
ในระดับสูง โดยเฉพาะมาตรการล้างมือให้บ่อยขึ้นด้วยสบู่และน้ำ การใช้เจลล้างมือและการปิด
จมูกและปากเมื่อจามหรือไอ นอกจากนี้ นาริมะห์ แวปูเตะ และคณะ (2564) ศึกษาวิจัย
เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคจากไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง และ
ความรู้เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไวรัสโคโรนา 2019
ทัศนคติในการป้องกันตัวเองจากโรคไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
ป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 และจินทิมา ห้าวหาญ และพรรณวดี ขาจริง (2563) ศึกษา
งานวิจัย เรื่องความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19
(COVID-19) ของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต พบว่า พฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของ
โรค COVID-19 มีการป้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประชาชนมีการใส่หน้ากากอนามัย
มีการเปลี่ยนเสื้อผ้าหรือการอาบน้ำทันที เมื่อกลับมาจากข้างนอก และมีการเว้นระยะห่าง 1-2
เมตร จากบุคคลอื่น ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เพื่อแนวทางในการปฏิบัติตนในชีวิต
ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ โรค COVID-19 อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการป้องกันโรค
จากไวรัสโคโรนา 2019 จะมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องมีการชี้แจงเพื่อให้ ทราบถึง
สถานการณ์ รวมทั้งภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย เข้ามามีส่วนร่วมเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน
โดยการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงจะสามารถขับเคลื่อน และขยายผลต่อไปได้อย่าง
ยั่งยืน ดังนั้นผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรม

ป้องกันโรคที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และให้เป็นแบบอย่างให้กับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน ดังนี้

2.1 ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับขวัญตา สุธรรม (2561) ศึกษาการป้องกันตนเองจากคว้นบูห์มือสองของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการป้องกันตนเองจากคว้นบูห์มือสองแตกต่างกัน ในขณะเดียวกัน Taghrir, M. H., et al (2020) ทำการสำรวจความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการป้องกันและการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ โควิด-19 และพฤติกรรมป้องกันด้วยตนเองมีความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง

2.2 ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับรังสรรค์ โฉมยา และกรรณิกา พันธุ์ศร (2563) ศึกษางานวิจัยเรื่อง ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) การเปรียบเทียบระหว่างวัย พบว่า ช่วงวัยที่แตกต่างกันมีความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) แตกต่างกัน โดยวัยกลางคนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่น ส่วนต่ำที่สุด ได้แก่ วัยสูงอายุ โดยทุกช่วงวัยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้นในวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการล้างมือและพฤติกรรมในการรักษาระยะห่างทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พฤติกรรมการสวม หน้ากากอนามัย พบในทุกช่วงวัยต่ำสุด ได้แก่ พฤติกรรมการรักษาระยะห่างทางสังคม พบในทุกช่วงวัย ยกเว้นวัยสูงอายุที่พบว่าพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พฤติกรรมการล้างมือ เช่นเดียวกับภักดิ์ฐ์ วีระจร และคณะ (2563) พบว่า กำลังพลที่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ปฏิบัติงานในส่วน บ.ก. และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากกว่ากำลังพลมีการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี ปฏิบัติงานในส่วนแยกและมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.3 ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับจากรัตน์ ศรีรัตนประภาส และจิราวรรณ กล่อมเมฆ (2565) ศึกษางานวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด-19 ของประชากรวัยทำงานในตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี พบว่า อาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโควิด-19 แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาชีพรับราชการ จะมีพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาสูงกว่าอาชีพอื่น อาจเพราะว่า อาชีพราชการเป็นตัวแทนของรัฐ จึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของประชาชน รวมทั้งเป็นอาชีพที่ต้องพบปะผู้คนจำนวนมาก อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ ใช้เป็นแนวทางให้บุคลากรสุขภาพพัฒนาโปรแกรมการป้องกันโควิด-19 ในประชากรวัยทำงานที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนน้อย เพื่อลดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 19) ส่วนใหญ่มีความรู้ และมีพฤติกรรมการป้องกันโรค ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา อย่างรวดเร็วและส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ การรักษาอนามัยส่วนบุคคล และการปรับตัวเข้ากับสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมใจกันให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติตน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา

พฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา ของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีการสวมหน้ากากอนามัย/ผ้าเมื่อออกจากบ้าน เมื่อไปสถานที่ชุมชนแออัด เช่น ตลาดนัด ห้าง ได้ปฏิบัติตามกฎของสถานที่และตรวจวัดอุณหภูมิ ที่จุดคัดกรอง ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้ด้วยตนเองในระดับสูง โดยเฉพาะมาตรการล้างมือให้บ่อยขึ้นด้วยสบู่และน้ำ การใช้เจลล้างมือและการปิดจุมและปากเมื่อจามหรือไอ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุน้อยกว่า 20 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันเป็น

นักศึกษา รายได้ปัจจุบัน/เดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท แหล่งข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 จาก Social Media (Facebook และ Twitter) ส่วนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา พบว่า 3 ลำดับแรก คือ ระวังตัวไวรัสโคโรนา คือ ช่วงเวลาหลังจากสัมผัสหรือรับเชื้อไวรัสจนถึงช่วงที่เริ่มมีอาการ เป็นโรคที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย และการสวมหน้ากากอนามัย/ผ้า สามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ส่วนพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันไวรัสโคโรนาที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ 1. หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชนจัดทำนโยบายสนับสนุน อุปกรณ์การป้องกันโควิด-19 และส่งเสริมความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโควิด-19 เพื่อให้มีความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด-19 ที่ถูกต้อง และลดการกระจายความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพ ต่อไปในอนาคต 2. หน่วยงาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของชุมชน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมให้ความรู้ สอนและอธิบาย จัดกิจกรรม รมรณรงค์ให้ผู้ประกอบการร้านค้าให้ทราบถึงแนวทางการป้องกัน การเฝ้าระวัง การคัดกรอง เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง 3. ผู้ประกอบการร้านค้ามีการสร้างความสนใจในการรับรู้นโยบายในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 ให้กับ นักท่องเที่ยว เช่น มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ พฤติกรรมการป้องกันโรค ที่เป็น New Normal ที่แตกต่างไปจากการปฏิบัติตนแบบเดิม ๆ ให้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความเคยชิน อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรศึกษา ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโควิด-19 เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เยาวชน หญิงตั้งครรภ์ผู้สูงอายุ หรือครอบครัวยากจน 2. ควรศึกษาผลกระทบในชีวิตของการเกิด เหตุการณ์ระบาดของโควิด-19 รวมทั้งพัฒนาโปรแกรมการสร้าง เสริมความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโควิด-19 กับ กลุ่มอาชีพอิสระ ประชากรวัยทำงานที่มีอายุน้อย หรือผู้มีราย ได้ต่อเดือนน้อย 3. ควรมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่น เช่น รูปแบบเชิงทดลอง ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม หรือการประชาคม เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วม การตระหนักในชุมชน การได้รับ การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน เกี่ยวกับความรู้ ทรัพยากรที่ช่วยให้การปฏิบัติงาน ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 4. ควรมีการศึกษาวิจัยผลการดำเนินงานตามนโยบาย กลยุทธ์ของภาครัฐใน แนวทางการปฏิบัติป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). เรียกใช้เมื่อ 27 สิงหาคม 2564 จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php.
- ขวัญตา สุธรรม. (2561). การป้องกันตนเองจากคว้นบุหรืมือสองของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการสร้างเสริมสุขภาพ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทิมา ห้าวหาญ และพรรณวดี ขาจริง. (2563). ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมกาปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 (COVID-19) ของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 11 ปีการศึกษา 2563 หัวข้อ “Community-led Social Innovation in the Era of Global Changes amidst Covid-19 Crisis: นวัตกรรมทางสังคมของชุมชนในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19” 19 กุมภาพันธ์ 2564 (หน้า 169-178). ภูเก็ต: วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- จารุรัตน์ ศรีรัตนประภาส และจิราวรรณ กล่อมเมฆ. (2565). ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมกาป้องกันโควิด-19 ของประชากร วยทำงานในตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. วารสารพยาบาลทหารบก, 23(1), 437-445.
- จารุวรรณ แผลมโธสง และคณะ. (2562). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมกาป้องกันการติดเชื้อทางเดินหายใจของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก กรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 33(1), 1-19.
- จิราพร บาร์ศรี และคณะ. (2563). พฤติกรรมกาป้องกันโรคโควิด-2019 (COVID -2019) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรอยเอ็ด. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(6), 38-45.
- ธานี กล่อมใจ และคณะ. (2563). ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. วารสารการพยาบาล การสาธารณสุข และการศึกษา, 21(2), 29-39.
- นาริมาห์ แวปุเตะ และคณะ. (2564). พฤติกรรมกาป้องกันโรคจากไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน, 3 (2), 31-39.
- ภคณัฐ วีรขจร และคณะ. (2563). การรับรู้และพฤติกรรมกาป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid19) ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 3(3), 106-117.

- รังสรรค์โฉมยา และกรรณิกา พันธุ์ศรี. (2563). ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการติดต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19): การเปรียบเทียบระหว่างวัย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(6), 71-82.
- สุภาภรณ์ วงษ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย. ใน (วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Atchison, C. J., et al. (2020). Perceptions and behavioral responses of the general public during the covid-19 pandemic: A cross-sectional survey of uk adults. London: Imperial College London.
- Taghrir, M. H., et al. (2020). Covid-19 and iranian medical students; a survey on their related- knowledge, preventive behaviors and risk perception. Archives of Iranian medicine, 23(4), 249-254.

หลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหาร*

GOOD GOVERNANCE FOR MANAGER

พระครูโสภณธรรมวิภูษิต (สุเทพ ชิตเทโว/บุญครอง)
Phrakrusophonthammaviphusit (Suthap Chitathavo/Booncrong)

ภักดีริ แอนิหน

Paksiri Ae-nihon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

บทคัดย่อ

ผู้บริหาร ไม่ว่าหน่วยงานใด จะมีอำนาจ และหน้าที่ ในการบริหารจัดการองค์กรของตนๆ และในการบริหารงานของผู้ปกครองนั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายในทางเดียวกัน คือ ประสงค์ให้องค์กรของตน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดประสิทธิผลตามต้องการ ดังนั้นผู้ปกครองจำต้องมีเครื่องมือหรือหลักในการบริหารองค์กรของตน ๆ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นหลักการบริหารที่มุ่งเน้นหลักการ ซึ่งมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบ ทฤษฎีการบริการงานแต่เป็นหลักการทำงาน และหากมีการนำมาใช้เพื่อบริหารงานแล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ธรรมาภิบาล จึงสงเคราะห์เข้าในหลักที่ดีที่ชอบ คือ ถูกต้อง เหมาะสม บริสุทธิ์ และยุติธรรม สำหรับหัวหน้าฝ่ายปกครองและฝ่ายบริหารทุกระดับต้องใช้เป็นหลักปฏิบัติงาน บำบัดทุกข์ บำรุงสุข เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยให้สำเร็จ ล่วงไปด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพสูง ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือ ส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งจะต้องกำหนดแผนโครงการให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลนี้ โดยที่เครื่องมือทั้งหมดนั้น จำต้องตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของความถูกต้องดี

* Received 7 September 2023; Revised 14 February 2024; Accepted 22 February 2024

งาม ซึ่งเรียกว่า คุณธรรม ดังนั้น การที่ผู้บริหารทุกสาขาหน่วยงานได้ใช้เครื่องมือสำหรับการบริหารงานในองค์กรเพื่อให้ก่อเกิดผลตามความมุ่งหมายนั้นสามารถยืนยันได้ว่า องค์กรนั้นๆจะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม และเกิดประสิทธิผลตามที่ผู้บริหารประสงค์ทุกประการ

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, หลักธรรม, ผู้บริหาร

Abstract

Parents, irrespective of any agency, have the power and duty to administer their own organization and in the administration of that parent have the same objective, that is, wanting their organization. in order and be effective as desired Therefore, Therefore, parents must have tools or principles in managing their own organizations, principles of good governance or good management It is an administrative principle that focuses on principles. which is not a principle that forms the theory of service work but the working principle and if it has been used for management purposes It will create confidence that will bring the best results. Good governance therefore supports the good principles that are right, appropriate, pure and fair. Heal Suffering, Enhance Happiness for the benefit of the public by successfully accomplishing it with high efficiency There is a regulation of the Office of the Prime Minister regarding. Thai society should be organized or promoted based on at least 6 important principles, namely 1) Rule of law 2) Morality 3) Transparency 4) Participation 5) Responsibility 6) Worthiness By requiring all government agencies to formulate project plans in line with this good governance principle where all the tools based on of righteousness, which is called virtue. Therefore, the executives of all departments have used tools for the management of the organization in order to achieve the desired results, it can be confirmed that the organization will proceed with good order. and be effective as the executives wish in all respects.

Keywords: good governance, moral principles, executives

บทนำ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ระยะเวลาที่เริ่มต้นตั้งแต่คนรู้จักการรวมกำลังกันทำงานยังไม่มีการศึกษาหลัก หรือความรู้ทางด้านการบริหารจัดการเป็นสังคมโบราณใครก็ตามที่มีตำแหน่งอำนาจแล้วก็มีอำนาจ และสามารถควบคุมองค์การเอาไว้ได้ทำให้คนทั่วไปซึ่งเป็นส่วนประกอบของสังคมขาดโอกาส และทางเลือกในสมัยนั้นทุกสิ่งทุกอย่างกว่าจะทำได้ก็ต้องใช้เวลานานนับปีดังเช่นกรณีของการสร้างปิระมิด หรือโบสถ์วิหารซึ่งแต่ละแห่งก็ต้องใช้เวลานานนับศตวรรษ ต่อมาเมื่อได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 องค์การมีขนาดใหญ่ขึ้นและในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 สภาพขององค์การธุรกิจในรูปแบบบริษัทจึงเกิดขึ้นจึงมีการศึกษาศาสตร์ในลักษณะทฤษฎีที่พยายามสรุปความและจัดระเบียบเรื่องราวและหลักการต่างๆ ทางการบริหารอย่างเป็นระเบียบ เพื่อนำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบเป็นกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง (สมพงษ์ เกษมสิน, 2546) ดังกล่าวนี ผู้เขียนจึงได้ประมวลทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการบริหารของฟาโยล มาปรับปรุงประยุกต์ใช้กับการบริหารราชการในที่สุดจึงได้ทฤษฎีใหม่ขึ้นมา เรียกว่า POSDCORB ดังนี้

1) P = Planning หมายถึงการวางแผนเป็นการกำหนดโครงการอย่างกว้างๆ ว่าจะทำอะไรบ้างเพื่ออะไรมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรการวางแผนจะต้องทำก่อนการลงมือปฏิบัติ

2) O = Organizing หมายถึงการจัดการองค์กรกล่าวคือเป็นการจัดสายงานแบ่งแยกอำนาจบริหารให้ผู้ปฏิบัติทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนเพื่อจะได้ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

3) S = Staffing หมายถึงการจัดหาบุคคลเป็นการบริหารงานทางด้านบุคคลอันได้แก่การจัดอัตราากำลังการสรรหาการพัฒนาบุคลากรการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงานและการให้พินิจจากงาน

4) D = Directing หมายถึงการวินิจฉัยสั่งการบอกทิศทางการทำงานเสนอแนะวิธีการทำงานหลังจากที่ได้วิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้วว่าควรจะทำอะไรบ้างอย่างไรไปในทิศทางใด

5) Co = Coordinating หมายถึงการประสานงานอันได้แก่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ซึ่งอาจจะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่นการสื่อสารการกำหนดระเบียบแผนในการทำงานเป็นต้น

6) R = Reporting หมายถึงการรายงานการทำงานทุกอย่างจะมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปว่าตนเองได้ทำอะไรบ้างอย่างไรได้ผลประการใด

7) B = Budgeting หมายถึงการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรม

จะเห็นได้ว่า POSDCORB ของกลุณิก นี้มีลักษณะซ้ำซ้อนกับ POCCC ของฟาโยล แต่จัดขั้นตอนไว้ละเอียดกว่าจึงได้มีผู้นิยมนำมาใช้และเผยแพร่ในเวลาต่อมา

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารเป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการรวบรวมหลักการต่างๆ ให้เป็นกลุ่มก่อนเป็นระเบียบ โดยการศึกษาทฤษฎีการบริหารในยุคแรกๆ มุ่งความสนใจไปที่ปัจจัยภายนอกที่มีต่อผลผลิตที่จะได้รับเท่านั้น แต่ต่อมาได้นำหลักพฤติกรรมศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการวางหลักการ โดยให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะหากได้มีการบริหารเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลอย่างถูกต้องแล้ว ก็จะเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งต่อมาจึงเกิดเป็นทฤษฎีใหม่ๆ ที่หลากหลายที่มีวัตถุประสงค์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลตามภาษาไทยเป็นแนวคิดที่ได้มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางหลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียงโดยแนวคิดเรื่องการจัดการปกครองและการจัดการปกครองที่ได้นั้นได้รับการรณรงค์อย่างมากโดยสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระดับโลก (พฤทธิสาน ชุมพล, 2546) ผู้เขียนจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของหลักธรรมาภิบาลไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้ความหมายว่า Good Governance หมายถึง วิธีการหรือ แนวทางที่ดีที่สุดในการใช้อำนาจบริหารประเทศ โดยจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมอย่าง ชาญฉลาดเพื่อการพัฒนา (World Bank, 1992)

องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) ให้ความหมายว่า Good Governance หมายถึง การใช้อำนาจด้านต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ และอำนาจในการบริหารเพื่อดำเนินภารกิจ โดยภาคเอกชนสามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (UNDP, 1997)

Good Governance หรือ ธรรมรัฐ มีความหมายว่า เป็นการบริหารจัดการประเทศที่ดี ทุกๆด้านและทุก ๆ ระดับ การบริหารจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีหลักคิดว่า ทั้งประชาชนและข้าราชการบริหารประเทศเป็นหุ้นส่วน (Partnership) กันในการกำหนดชะตากรรมประเทศ แต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันว่าจะเกิดธรรมรัฐ หรือ Good Governance แต่จะต้องหมายถึง การมีกฎเกณฑ์กติกาที่จะทำให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ ความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบายบริหาร ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างจริงจังโลก (ธีรยุทธ บุญมี, 2541)

ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อการพัฒนาของประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง3ส่วนของสังคมคือ ภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมและให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคมการเมืองอย่างสมดุลส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีเสถียรภาพ (ปัญญา ฉายะจินตาวาส์ และรัชณี ภูตระกูล, 2549)

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเน้นความเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันมีความเป็นธรรมทั้งในความคิดและการปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายเดียวกันมีความเสมอภาครับผิดชอบโปร่งใสคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักอันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งหากพิจารณารากศัพท์ของ ธรรมาภิบาล เป็นการรวมกันระหว่าง คำว่า ธรรม ซึ่งได้แก่ คุณความดีหลักประพจน์ปฏิบัติในศาสนาความจริงความถูกต้องความยุติธรรมและคำว่า อภิบาล ได้แก่ การบำรุงรักษาปกครองปกป้องหรือคุ้มครองดังนั้นธรรมาภิบาลจึงมีความหมายตามนัยนี้ว่าวิถีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืนอันได้แก่ความรุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวง

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 มีผลบังคับกับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา โดยระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (ธีระพล อรุณะกสิกร, 2542) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

หลักนิติธรรม คือ การใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

หลักคุณธรรม คือ คุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ผู้สนใจพัฒนาบุคลิกภาพจะต้องสนใจฝึกฝนคุณธรรมให้มั่นคงในการประพฤติ ใครไม่ปลูกฝังคุณธรรม ก็เลวจะเกิดขึ้น ยิ่งปลูกฝังคุณธรรมมากขึ้นเท่าใดยิ่งมีความโน้มเอียงที่จะทำความดีมากยิ่งขึ้น

ความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่างๆ ที่เปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายทอดได้อย่างอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ PM เน้นถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานประสานความเข้าใจกันและกันอย่างเข้มแข็ง โดยใช้ความเชี่ยวชาญ อย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาของการบริหารจัดการ ที่สำคัญ PM จะอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการให้กับผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและอยู่ที่การตัดสินใจขององค์กร ไม่ใช่เพียงแค่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใยเพียงอย่างเดียว การทำงานที่มุ่งไปที่เป้าหมายของการทำงานในองค์กรให้องค์กรหนึ่ง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541)

หลักความรับผิดชอบคำว่า รับผิดชอบ มีคำในภาษาอังกฤษซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันอยู่ 2 คำ คือ คำว่า Accountability และคำว่า Responsibility ซึ่งกรมวิชาการได้แปลความหมายของคำทั้งสอง นี้ไว้ในศัพท์บัญญัติทางการศึกษา ว่า Accountability หมายถึง ภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และ Responsibility หมายถึง ความรับผิดชอบ (กรมวิชาการ, 2544)

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวม รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

รูปแบบการบริหาร

รูปแบบการบริหารการกระจายอำนาจ หมายถึง รูปแบบโครงสร้างเครือข่ายของการบริหาร เป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารรูปแบบโครงสร้างของการบริหาร เป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานให้เป็นระบบ มีลักษณะเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดดุลยภาพและ

ทักษะขบวนการในหลายด้านอาทิเช่น ด้านวิชาการ ด้านความรู้ ความสามารถในการลงมือปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การบริหารแบบกระจายอำนาจมีจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนา ดังนี้

- 1) ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้
- 2) วิเคราะห์เหตุและปัจจัยเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง
- 3) เน้นการสร้างสมดุลเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในระยะสั้นและระยะยาว

การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยการสร้างเครือข่ายและขยายกิจกรรมให้หลากหลายเน้นการมีความรู้และคุณธรรม แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องโดยยึดหลักธรรมาภิบาลการสร้างค่านิยมให้รู้จักความรับผิดชอบ การพึ่งพาตนเองและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคลากรในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ทำงานร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพที่ดี มีความสามัคคี และมีระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด

ความสำคัญ

- 1) ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรในหน่วยงานหรือหน่วยงานอื่น
- 2) กระบวนการตัดสินใจมีความรอบครอบและมีความหลากหลายในการเลือกที่จะทำสิ่งนั้น ๆ
- 3) เป็นหลักการที่ส่งผลให้กับการดำเนินงานด้านการวิเคราะห์ มีความเปิดกว้าง ระดมปัญญา ซึ่งส่งผลให้เกิดการตัดสินใจที่แน่นอน

4) เพิ่มความสามัคคีระหว่างองค์กรและนอกองค์กรและขจัดการขัดแย้งระหว่างในและนอกองค์กร

2. รูปแบบการบริหารการจัดการ

รูปแบบการบริหารการจัดการ คือ รูปแบบการจัดแจงการทำงาน การปกครองทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรบุคคล เพื่อให้มีแบบแผนมีรูปแบบที่แน่นอนและง่ายต่อการปฏิบัติงาน ทำให้หน่วยงานนั้นมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง รูปแบบการบริหารการจัดการจึงเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อหน่วยงานหรือองค์กร

การบริหารจัดการ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานใดๆ ของหน่วยงานและบุคลากรของหน่วยงานให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น โดยครอบคลุมทั้งการดำเนินการหรือการ

ปฏิบัติงานเพื่อให้มีแนวโน้มการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น รวดเร็ว ประหยัด และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

แนวคิดและความหมาย

กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้านคือ

1)ด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

2)ด้านของภาระกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3)ด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพโดยการอาศัยบุคคลประสานงานกัน

3. รูปแบบการบริหารธุรกิจ

รูปแบบการบริหารธุรกิจ คือ การบริหารแบบเป็นองค์กรทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งปัจจัยสำคัญของธุรกิจนั้นคือทรัพยากรในด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1) ธุรกิจเจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบธุรกิจที่บุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของกิจการ การตัดสินใจต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับเจ้าของบุคคลเพียงคนเดียว และบริหารธุรกิจด้วยตนเอง การประกอบธุรกิจแบบนี้จะใช้ต้นทุนต่ำ มีความคล่องตัว ไม่ยุ่งยาก มีวิธีการบริหารที่ง่าย

2) ห้างหุ้นส่วน เป็นรูปแบบของการประกอบธุรกิจที่มีบุคคล 2 คนขึ้นไปและสามารถทำนิติกรรมตามกฎหมายได้ การประกอบธุรกิจแบบนี้ต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญ การจัดหาเงินทุนได้ง่าย

3) บริษัทจำกัด เป็นการประกอบการเป็นนิติบุคคล แสวงหากำไรจากกิจการ เช่นการถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่

4) สหกรณ์ มีคณะบุคคล 10 คนขึ้นไป มีความสนใจคล้ายคลึงกัน จัดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

5) รัฐวิสาหกิจ เป็นองค์กรของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยทำร่วมกับเอกชนเป็นหุ้นส่วน (ธงชัย สันติวงษ์, 2543)

รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากร มีดังนี้

คนหรือบุคลากร เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จ เพราะคนนั้นเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงานให้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด

ทรัพยากร เป็นส่วนสำคัญในการผลิตสินค้าหรือบริการลูกค้า เช่น เครื่องจักร วัตถุดิบ เป็นต้น

เงินทุน เป็นตัวสนับสนุนที่ได้ซึ่งทรัพยากรในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก การบริหารจัดการ เพื่อให้การทำงานนั้นมีแบบแผนในการผลิต การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการแบ่งหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินงาน

1. ลักษณะเด่นของผู้บริหารมืออาชีพ

ลักษณะเด่นของผู้บริหารมืออาชีพ ควรมีลักษณะเด่นดังต่อไปนี้

- 1) มีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์
- 2) มีการตัดสินใจที่ดี รวดเร็ว แม่นยำและถูกต้อง
- 3) สามารถจับประเด็นได้รวดเร็ว ออกความเห็นได้ทันการณ์
- 4) สามารถเลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน
- 5) ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะปรับตัว
- 6) มีระเบียบ ละเอียด รอบคอบ เคร่งครัดเรื่องเวลา
- 7) ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม ยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ

สรุป ลักษณะเด่นของผู้บริหารมืออาชีพ คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความเท่าทันต่อสถานการณ์บ้านเมือง ก้าวทันยุคทันสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนตลอดเวลา ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นผู้มีระเบียบ มีวินัย ยอมรับและพร้อมที่จะปรับตัวกับทุกสถานการณ์ที่พบเจอ

ผู้บริหารมืออาชีพ คุณลักษณะที่จำเป็นอื่นๆ

คุณลักษณะที่จำเป็นอื่นๆ ของการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีดังต่อไปนี้

1. เป็นนักบุกเบิก (Pioneer) ผู้บริหารมืออาชีพควรเป็นผู้มีจิตใจชอบค้นหาลิขิตสิ่งใหม่ ๆ เพราะเป็นสิ่งที่ท้าทาย เพื่อพิสูจน์ว่าทำได้หรือไม่แล้วทุ่มเทอย่างเต็มความสามารถ
2. เป็นนักต่อสู้ (Determined Fighter) ยุคไร้พรมแดน แม้จะมีการพึ่งพากัน แต่ก็ต้องมีการแข่งขันต่อสู้ในเชิงเศรษฐกิจ ต้องสามารถปรับตัวแก้ไขสถานการณ์ได้ในทุกโอกาส
3. เป็นนักประสานงาน (Coordinator)

4. มิวส์ทัศน์(Vision) สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้เหมาะสม

5. มีความทันสมัย (Modern) ทันโลกทันเหตุการณ์ ก้าวทันคู่แข่งชั้น โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี

6. มีจรรยาบรรณและจริยธรรม (Ethics)

7. ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา (Research & Development)ต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การพัฒนาเป็นหัวใจขององค์กร เป็นภารกิจสำคัญ อย่างยิ่งของผู้บริหารต้องทำอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ จะต้องเป็นผู้บริหารที่กล้าตัดสินใจต้องมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจ เป็นคนสุขุม รอบคอบ และต้องเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ไวต่อข้อมูล ผู้บริหารมืออาชีพต้องเป็นคนทันสมัย ไวต่อข้อมูล หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ต้องติดตามข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องเป็นนักบุกเบิก นักวิจัย นักพัฒนา นักสู้ นักประสานงานและสำคัญที่สุดคือต้องมีมีจรรยาบรรณและจริยธรรม

ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารอย่างมืออาชีพจำนวนมากพบว่าผู้บริหารเหล่านั้นจะมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่โดดเด่นในเรื่องต่อไปนี้

1. มีบุคลิกภาพที่ดี (Personality) ผู้บริหารมืออาชีพต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี คนที่มีบุคลิกภาพดีคือ “คนที่มีจิตแจ่มใสกายสง่าวาจาดีหรือคนที่มีมติดองตาวาจาต้องใจภายในต้องเยี่ยม” “มาดดีมีชัยไปกว่าครึ่ง”

2. มีความรู้ดี (Knowledge) นักบริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี ผู้มีความรู้ดีจะเป็นผู้มีบารมีเป็นที่ยอมรับ มีคำกล่าวว่า “Knowledge is Power ความรู้คืออำนาจ” ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจะเป็นผู้ที่รู้กว้าง และรู้ลึก คือ know something in everything รู้บางสิ่งในทุกสิ่ง (ความรู้ทั่วไป ต้องรู้กว้างและรู้ไกล)

3. มิวส์ทัศน์ (Vision) ผู้บริหารมืออาชีพ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล วิสัยทัศน์คือ สิ่งที่ยอยากเห็น ยากมีอยากเป็นในอนาคตหรือภาพความสำเร็จในอนาคตที่มีความเป็นไปได้ท้าทาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและค่านิยมขององค์การผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลต้องเป็นผู้ที่เรียนรู้มาก

4. มีมนุษยสัมพันธ์ (Human relationship) มีคำกล่าวว่า “นกไม่มีชนคนไม่มีเพื่อนชั้นที่สูงไม่ได้” นักบริหารมืออาชีพต้อง “อุ้มน้องประคองพี่ทอดคอเพื่อนผู้ใหญ่ดึงผู้น้อยดัน คนเสมอ

กันพยุ่ง” และ “จริงใจกับมิตร พิชิตใจมวลชน” นักบริหารมืออาชีพจึงต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนทั้ง นาย ลูกน้อง เพื่อนและคนทั่วไปเพราะความสำเร็จในการบริหารไม่ได้เกิดจากการทำงานเพียงลำพังของผู้บริหาร แต่เกิดจากการที่ทุกฝ่ายให้การช่วยเหลือสนับสนุน

5. มีภาวะผู้นำ (Leadership) มีคำกล่าวว่า “ผู้นำไม่จำเป็นต้องเป็นผู้บริหารแต่ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้นำ” นักบริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (strong leadership) สามารถนำทีมปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีคุณภาพมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

6. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (chief change officer) ที่ใดไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่นั่นไม่มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนา (changing is development) ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีขององค์กรโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันยังมีความต้องการผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงจะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ “มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ลึกและรู้รอบ มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง”

7. มีคุณธรรมจริยธรรม (Moral & Ethics) คุณธรรมประดุจดังโลหิตที่หล่อเลี้ยงจิตวิญญาณผู้บริหารให้เป็นผู้ “คิดดี พูดดีและทำดี” “ผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจจะมีจริยธรรมที่งดงามเสมอ จึงทำให้ สามารถครองตนครองคนครองงานได้อย่างสง่างาม

8. บริหารจัดการดี (Administration & Management) นักบริหารมืออาชีพจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถมองภาพงานได้ตลอดแนว (see through) คือรู้จักจุดเริ่มต้นของงาน และจุดสุดท้ายของงานและรู้จักกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. มีความสามารถพิเศษรอบด้าน (Talent) ความสำเร็จในการบริหารนอกจากจะเป็นผู้มีความสามารถในการบริหารจัดการแล้วนักบริหารมืออาชีพจะต้องมีความรู้และทักษะที่สำคัญอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น กล้าตัดสินใจ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักประสานสืบทอด รู้จักบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สร้างทีมงานและพัฒนาทีมงานเสริมสร้างพลังอำนาจตลอดจนความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหาร

10. เป็นผู้นำวิชาชีพ (Professional leader) นักบริหารมืออาชีพจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ของวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นอย่างดีมีความสามารถในการประกอบวิชาชีพจนมีความชำนาญการหรือเชี่ยวชาญในวิชาชีพมีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับของ

ผู้ที่ประกอบวิชาชีพด้วยกันและผู้รับบริการ นอกจากนี้จะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันบัญญัติ 10 ประการที่กล่าวข้างต้นจะเป็นเข็มทิศสำหรับผู้บริหารที่จะพัฒนาตนเองสู่การเป็นนักบริหารมืออาชีพต่อไป

บทสรุป

ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองคลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน หลักธรรมาภิบาล มิใช่เพียงความหมายเฉพาะหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมไปถึงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และ ความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวงซึ่งวิญญูชนควรมี และพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใส เพราะถือว่าเป็น ปัจจัยสำคัญ เพราะการบริหารงานทุกระดับ หากผู้บริหารไร้ความสามารถ โดยที่ขาดคุณธรรม และขาดความรู้ความสามารถในการบริหารแต่ละระดับๆ แล้ว องค์การทุกองค์การย่อมไม่อาจดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย แต่หากผู้บริหารมีความสามารถ บริหารได้ในทุกๆ เรื่องโดยมีความเป็นธรรมให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยมีหัวใจของผู้บริหารอย่างครบถ้วน นั่นคือ หลักการครองตน ครองคน ครองงาน คือ การรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง สามารถควบคุมตนเองได้ เป็นผู้มีสติรอบคอบ ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ไม่เอาอารมณ์ของตนเองเป็นที่ตั้งยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอของผู้อื่นเสมอทั้งยังรู้จักระบบบริหารต่างๆ อย่างรอบด้านแล้วเชื่อว่าทุกองค์การย่อมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ดั่งงาม ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามความประสงค์ของทุกฝ่ายนั่นเอง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). ศัพท์บัญญัติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). การพัฒนาประชาคมเมืองเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่. รัฐสภาสาร, 41(2), 17-19.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). ธรรมนูญกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้นที่สอง. วารสารกรมประชาสัมพันธ์. 3(5), 9-11.
- ธีระพล อรุณะกสิกร. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ปัญญา ฉายะจินตาวงศ์ และรัชณี ภู่อระกุล. (2549). ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2546). คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย (Concept in Contemporary Political Science). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2546). การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- UNDP. (1997). Corruption and Good Governance : Discussion Paper 3, Management Development Discussion, Bureau for Policy and Programme Support. New York: United Nations Development Programme.
- World Bank. (1992). Governance and Development. Washington D.C.: The World Bank.

การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมือง
การปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี*

APPLICATION OF BUDDHIST ETHICS FOR POLITICIANS TO
DEVELOP LOCAL GOVERNMENT IN NONTHABURI PROVINCE

ณปภัช พัชกรโชติ

Napapach Pachcharakornchot

สุรพล สุยะพรหม

Surapon Suyaprom

อภิญา ฉัตรช่อฟ้า

Apinyar Chatchorfa

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Sahanan_jj@hotmail.com

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น และ 3) นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนา การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลกับจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 245 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้จำนวน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter Method ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น พบว่า จริยธรรมนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ ควรดำเนินการตามกระบวนการ 3 ประการ คือ กำหนดวิธีการ กระบวนการ เพื่อ

* Received 9 September 2023; Revised 4 January 2024; Accepted 21 January 2024

ดำเนินงานที่ทิศทางชัดเจนตามตัวชี้วัด ซึ่งระดับสภาพการพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนการเมืองเพื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสร้างระบบทางการเมืองการปกครอง และส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การปฏิรูปทางการเมือง และการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง มีผลต่อสภาพการพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่ส่งผลและ3) การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น ควรดำเนินการตามหลัก 5 ประการ คือ เคารพประชาชน ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นแบบอย่างที่ดี รักษาคำสัตย์ปฏิญาณ และ ปฏิบัติตนด้วยความไม่ประมาท ซึ่งระดับการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลักพุทธจริยธรรมไม่มีผลต่อสภาพการพัฒนการเมืองการปกครองท้องถิ่น

คำสำคัญ:การประยุกต์, พุทธจริยธรรม, นักการเมือง, การพัฒนา, การเมืองการปกครองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this dissertation are to 1) study the conditions of the development of politics and local government, 2) study the factors affecting the development of politics and local government, and 3) present the application of Buddhist ethics for politicians for the development of politics and local government. It is a combined method research. Including qualitative research There were 18 key informants or people and 9 focus group discussions using descriptive and descriptive data analysis methods. Quantitative research tool is a questionnaire. Data is collected from a sample of 245 people. The data is analyzed using number, frequency, percentage, mean, and standard deviation. and multiple regression analysis using Enter Method. The results of the research found that 1) Conditions of the development of politics and local government found that ethics is considered an important basis for every person and every profession. The process should be

carried out in 3 ways: determining methods and processes to carry out work with clear directions according to indicators. The overall level of development of politics and local government is at a high level. 2) Factors affecting the development of politics and local government. It is a factor related to the development of politics for interaction between organizations. To carry out various activities, creating a political and administrative system. and promote both economic and social development to meet the needs of the people. Which level of factors affect the development of politics and local government Overall, it is at a high level. And from the hypothesis testing, it was found that political reform and strengthening political culture Affects the development of politics and local government. Statistically significant at the .01 level, other aspects had no effect and 3) Application of Buddhist ethics for politicians to develop politics and local government. It should be carried out according to 5 principles: respect the people, obey the law. Be a good role model Keep your oath and act with carelessness. The level of application of Buddhist ethics for politicians to develop politics and local government. Overall, it is at a high level. And from the hypothesis testing, it was found that Buddhist ethics have no effect on the development of politics and local government.

Keywords: Application; Buddhist ethics; politician; development; local government politics

บทนำ

การพัฒนาการเมืองการปกครองต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยพัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและจะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทั้งนี้วัฒนธรรมทางการเมืองหมายถึงแบบแผนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการหล่อหลอมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนั้นการพัฒนาทางการเมืองการปกครองจะต้องเริ่มต้นด้วยระบบการเมืองที่จะส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของ

ประชาชนส่วนใหญ่ระบบการเมืองต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติระบบการเมืองดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็น “ระบอบประชาธิปไตย” ที่แท้จริงพร้อมกันนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557)

ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อเป็นการช่วยให้รัฐบาลมีความรอบคอบในการบริหารประเทศและสอดคล้องตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นรวมทั้งเป็นการควบคุมการบริหารประเทศอีกทางหนึ่งด้วย ในการพัฒนาการเมืองการปกครองนั้นต้องมีหลักในการพัฒนาให้สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญรุ่งเรืองประชาชนอยู่ดีมีสุขมีหลักในการพัฒนา 6 ประการ คือ 1) การปฏิรูปทางการเมือง 2) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 3) การพัฒนาระบบการศึกษา 4) การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ 5) การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ และ 6) การพัฒนาด้านสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557) จริยธรรมทางการเมืองจึงถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองของท้องถิ่นเนื่องจากเป็นกลไกในการชักนำบุคลากรที่มีศักยภาพคุณธรรมและจริยธรรมเข้าสู่ระบบการเมือง และเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีให้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการจัดระบบการเลือกสรรผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปอย่างชอบธรรมซึ่งการสร้างผู้นำและนักการเมืองที่มีคุณธรรม และมีความสามารถ และมีความรับผิดชอบต่อประชาชนนั้นต้องมีการกำหนดมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำและนักการเมือง (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2561)

พุทธจริยธรรมทางการเมืองนับเป็นปัญหาหลักประการหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเมืองไทยในปัจจุบัน ส่งผลให้นักธุรกิจสามารถเข้าสู่การแสดงบทบาทผู้นำทางการเมืองมากขึ้น และนำไปสู่การเกิดสภาพปัญหาในลักษณะการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองเพื่อทางธุรกิจของครอบครัวและวงศ์ตระกูล เนื่องจากการบริหารประเทศนั้น ต้องยึดหลักผลประโยชน์สาธารณะมากกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคล เพราะฉะนั้น หากผู้นำทางการเมืองขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองแล้ว ก็มักจะก่อปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในรูปแบบต่างๆ อาทิ เช่น การไม่ได้รับความเป็นธรรมของกลุ่มธุรกิจที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายเดียวกับรัฐบาล การกำหนดนโยบายต่างๆ อาจเอื้อต่อกลุ่มทุนรัฐบาลด้วยกัน และทำให้การออกนโยบายต่าง ๆ ได้ประโยชน์กับคน

เพียงบางกลุ่ม ระบบราชการไทยมีกำเนิดมาเมื่อใดเป็นเรื่องที่ยากจะกำหนดนับตั้งแต่มีการปกครองประเทศมาถึงปัจจุบัน ระบบราชการได้เป็นกลไกหนึ่งในการปกป้องอธิปไตยปกป้องสถานะอำนาจของผู้นำ เผชิญภัยคุกคามจากภายนอก รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ จัดระเบียบสังคม และริเริ่มผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานที่ผ่านมาทางจังหวัดนนทบุรีมีการพัฒนาเมืองไปในทิศทางที่ดี ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีซึ่งเกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันจังหวัดนนทบุรีก็เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาจากการขยายตัวของเมือง อาทิเช่น ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาพื้นที่เมืองขยายตัวรุกพื้นที่ชุมชนดั้งเดิม ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด และปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันการใช้อำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ก็เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่จะไปสู่การวิจัยในเรื่องนี้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษางานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักรการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี” ว่า หน่วยงานท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีนั้นมีกระบวนการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งทำให้จังหวัดนนทบุรีมีอัตราการขยายตัวของชุมชนอย่างต่อเนื่องทำให้ภาวะสังคมของจังหวัดนนทบุรีอยู่ในลักษณะ “สังคมเมือง” มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้ทันต่อการขยายตัวของสังคม และเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยธรรม เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองการปกครองของจังหวัดนนทบุรีต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ นักรการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 622 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักรการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 245 คน

(Yamane, T., 1973)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 18 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี และตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นตามหลักพุทธจริยธรรม

2) แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นามสกุล/อายุ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎีกำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถามนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อตั้งแต่ 0.5 - 1.0 และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายกันจำนวน 30 คน ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.869

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การแจกแบบสอบถามการสัมภาษณ์ ดำเนินการขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอนายอำเภอ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลทำการศึกษาวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

3.2 การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่ทำการศึกษานักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และประชาชนผู้สนใจ เพื่อยืนยันการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ภายใต้บรรยากาศการมีส่วนร่วม และการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีด้วยการทำสนทนากลุ่ม ติดต่อบริษัทงานผู้เชี่ยวชาญ 9 รูปหรือคน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ประสานงานเพื่อยืนยัน วัน เวลา สถานที่ กับผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน จัดเตรียมสถานที่ ที่มงาน และดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง และทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นคำถาม ตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการวิจัย

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เกณฑ์แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผล (ธีรยุทธ พิงเทียร, 2545) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่ใช้คือ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนนทบุรี

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ (Descriptive interpretation) แจกแจงข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

1.1 จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ต้องยกระดับศักยภาพองค์กรชาวบ้าน สถาปนากลไกการเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่หลักต้นตอติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน สร้างพื้นที่ในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสร้างพื้นที่รูปธรรมการเรียนรู้ ภายใต้ทิศทางในการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมสร้างกลไกการทำงานร่วมกันการประสานความร่วมมือในหลายภาคส่วนทั้งในระดับนโยบาย ระดับเครือข่ายรวมถึงระดับท้องถิ่นเข้าด้วยกัน

1.2 จากการสอบถาม สรุปได้ว่า จากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง คือนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 245 ฉบับ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม

ที่	สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1.	ด้านกฎหมาย/นโยบาย	4.01	0.80	มาก
2.	ด้านโครงการ/กิจกรรม	3.95	0.71	มาก
3.	ด้านผลการดำเนินงาน/ตัวชี้วัด	3.90	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย		3.95	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกฎหมาย/นโยบาย รองลงมา คือ ด้านโครงการ/กิจกรรม และต่ำที่สุด คือ ด้านผลการดำเนินงาน/ตัวชี้วัด ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี

2.1 จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาการเมืองการปกครองซึ่งจะต้องบูรณาการให้สอดคล้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยในจังหวัดนนทบุรี มีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้ คือ 1) การปรับปรุงกลไกของระบบการเมืองที่กำหนดโดยกฎหมาย เพื่อลดและป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบของนักการเมือง 2) การปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึก 3) การพัฒนา

คนให้มีความรู้ความเข้าใจ และกล่อมเกลாதางการเมือง 4) กระบวนการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน 5) การบริหารและการจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนัการเมืองท้องถิ่นปฏิบัติงานด้วยการยึดถือกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และ 6) การสร้างพื้นที่ประชาธิปไตยชุมชน โดยกำหนดและส่งเสริมให้มีธรรมนูญชุมชนเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 จากการสอบถาม สรุปได้ว่า จากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง คือนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 245 ฉบับ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม

ที่	กระบวนการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1.	การปฏิรูปทางการเมือง	3.90	0.86	มาก
2.	การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง	3.99	0.54	มาก
3.	การพัฒนาระบบการศึกษา	4.13	0.69	มาก
4.	การพัฒนาเศรษฐกิจ	4.07	0.63	มาก
5.	การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ	4.03	0.65	มาก
6.	การพัฒนาสังคม	4.06	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย		4.03	0.42	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาระบบการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง และต่ำที่สุด คือ การปฏิรูปทางการเมือง ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี

3.1 จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี “ศีล” คือ ความสำรวมทางกาย

วาจา ความเป็นปรกติ การไม่ประพฤติผิดทางกาย วาจา และใจ ศีลเปรียบเสมือนกฎหมาย ที่เป็นที่
ทั้งมีระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษ ที่ใช้สำหรับควบคุมประพฤติของคนใน
สังคม ให้มีปกติสุขเรียบร้อยดีงาม อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

3.2 จากการสอบถาม สรุปได้ว่า จากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง คือ
นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 245 ฉบับ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับ
นักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี

ที่	การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมือง เพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1.	การประกันชีวิต	4.25	0.45	มาก
2.	การประกันหลักทรัพย์	4.26	0.58	มาก
3.	การประกันครอบครัว	4.28	0.43	มาก
4.	การประกันสังคม	4.21	0.48	มาก
5.	การประกันสุขภาพ	4.18	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย		4.24	0.26	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนา
การเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประกันครอบครัว รองลงมา คือ การประกัน
หลักทรัพย์ การประกันชีวิต การประกันสังคม และต่ำที่สุด คือ การประกันสุขภาพ ซึ่งในอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า สภาพการ
พัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกฎหมาย/นโยบาย รองลงมา คือ
ด้านโครงการ/กิจกรรม และต่ำที่สุด คือ ด้านผลการดำเนินงาน/ตัวชี้วัด ซึ่งในอยู่ในระดับมาก
ทุกด้าน จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับ
ท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ต้องยกระดับศักยภาพองค์กรชาวบ้าน

สถาปนา กลไกการเมืองภาคประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ผลักดันติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน สร้างพื้นที่ในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสร้างพื้นที่รูปธรรมการเรียนรู้ ภายใต้ทิศทางการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมสร้างกลไกการทำงานร่วมกันการประสานความร่วมมือในหลายภาคส่วนทั้งในระดับนโยบาย ระดับเครือข่ายรวมถึงระดับท้องถิ่นเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวมทั้งงานวิจัยของพระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ (2565) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดน่าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโครงการ/กิจกรรม รองลงมา คือ ด้านกฎหมาย/นโยบาย และต่ำที่สุด คือ ด้านผลการดำเนินงาน/ตัวชี้วัดซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้จริยธรรมนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ ควรดำเนินการตามกระบวนการ 3 ประการคือ ซึ่งกฎหมาย/นโยบาย เป็นเครื่องมือถือที่มีความสำคัญในการกำหนดวิธีการกระบวนการ เพื่อการควบคุมความประพฤติการปฏิบัติ โครงการ/กิจกรรม เป็นขั้นตอนการดำเนินงานมีทิศทางอันชัดเจน และ ผลการดำเนินงาน/ตัวชี้วัด เป็นดัชนีชี้วัดหรือหน่วยวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดขึ้นที่เป็นไปตามกฎหมาย

2. กระบวนการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า กระบวนการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาระบบการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง และต่ำที่สุด คือ การปฏิรูปทางการเมือง ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า กระบวนการพัฒนาการเมืองการปกครองซึ่งจะต้องบูรณาการให้สอดคล้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ด้านความดีงามเกิดจากการยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน อธิยาศัยดี มีความยุติธรรม ขยันอดทน ทุ่เมเต ตั้งใจและมีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม สร้างความรัก ความศรัทธาเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนและชุมชน ด้านความถูกต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยคำนึงถึงความสำเร็จของงาน มีการดำเนินการโดยความเป็นธรรม

ด้านความเหมาะสม ดำเนินการปฏิบัติงานตามกรอบจริยธรรม ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและชุมชน

3. การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี พบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประกันครอบครัว รองลงมา คือ การประกันหลักทรัพย์ การประกันชีวิต การประกันสังคม และต่ำที่สุด คือ การประกันสุขภาพ ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยสรุปพบว่า “ศีล” คือ ความสำรวมทางกายวาจา ความเป็นปกติ การไม่ประพฤติดิตทางกาย วาจา และใจ ศีลเปรียบเสมือนกฎหมาย ที่เป็นทั้งมีระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษ ที่ใช้สำหรับควบคุมประพฤติดิตของคนในสังคม ให้มีปกติสุขเรียบร้อยดีงาม อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระครูวินัยธรเอนก เตชวโร (ไยอินทร์) และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า การสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน โดยภาพรวมสามารถที่จะสังเคราะห์จากผลในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จากชุมชนต้นแบบ พบว่า การสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมการอยู่ร่วม มีองค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) ผู้นำหรือ ภาวะผู้นำในชุมชน 2) จิตวิญญาณของชุมชน หรือ อุดมการณ์ คือ ความศรัทธาหรือความเชื่อ เป็นกลไกที่ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประสบความสำเร็จ 3) กิจกรรมที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน 4) กฎกติกาชุมชน ที่เกิดขึ้นจาก 3 องค์ประกอบ เป็นตัวผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันภายใต้หลักการของศีล 5 และจะสำเร็จขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบ คือ จะต้องทำให้สมาชิก ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชนส่วนใหญ่เคารพกฎกติกา มีส่วนในการสร้างกฎกติกา และใช้เครื่องมือในการบังคับคนในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวิจัยการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น พบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมือง

การปกครองท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรีนั้น การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเป็นการปฏิบัติตามหลัก “ศีล” คือ ความสำรวมทางกายวาจา ความเป็นปกติ การไม่ประพฤติดิตทางกาย วาจา และใจ ศีลเปรียบเสมือนกฎหมาย ที่เป็นทั้งมีระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษ ที่ใช้สำหรับควบคุมประพฤติดิตของคนในสังคม ให้มีปกติสุขเรียบร้อยดีงาม อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ควรดำเนินการตามหลัก 5 ประการ คือ 1) การประกันชีวิต โดยการให้ความเคารพประชาชน ไม่เบียดเบียนประชาชน 2) การประกันหลักทรัพย์ โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน 3) การประกันครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี คือ ทำงานอย่างผู้รู้จริง มุ่งมั่น อดทน ยึดหลักความถูกต้อง อ่อนน้อมถ่อมตน มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลักและเคารพความคิดที่แตกต่าง 4) การประกันสังคม ประพฤติปฏิบัติตนด้วยการรักษาคำสัตย์ปฏิญาณ มีสัจจะรักษาคำพูดหรือสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนก่อนการเลือกตั้ง และ 5) การประกันสุขภาพ ประพฤติปฏิบัติตนด้วยความไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน มีความเพียรพยายาม อย่างสม่ำเสมอ คือ การระมัดระวังที่จะไม่ประพฤติดิตทางกาย ทางคำพูด ไม่ประพฤติดิตด้วยใจคิด และไม่ประมาทในความชั่ว เพื่อความสุขของตนเองในอนาคตทั้งที่มีชีวิตอยู่และหลังจากสิ้นชีวิตไปแล้ว ผู้ประพฤติดิตปฏิบัติดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขทั้งต่อตนเองและคนในสังคม สรุปได้ตามแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป 1) สภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น พบว่า จริยธรรมนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ ควรดำเนินการตามกระบวนการ 3 ประการ คือ กำหนดวิธีการ กระบวนการ เพื่อดำเนินงานที่ทิศทางชัดเจนตามตัวชี้วัด ซึ่งระดับสภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองเพื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสร้างระบบทางการเมืองการปกครองและส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การปฏิรูปทางการเมือง และการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง มีผลต่อสภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่ส่งผลและ 3) การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ควรดำเนินการตามหลัก 5 ประการ คือ เคารพประชาชน ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นแบบอย่างที่ดี รักษาคำสัตย์ปฏิญาณ และ ปฏิบัติตนด้วยความไม่ประมาท ซึ่งระดับการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมสำหรับนักการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลักพุทธจริยธรรมไม่มีผลต่อสภาพการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ การกำหนดนโยบายส่งเสริมด้านซื่อสัตย์สุจริต นโยบายส่งเสริมด้านกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม นโยบายส่งเสริมด้านคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ นโยบายส่งเสริมด้านปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ นโยบายส่งเสริมด้านดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ และ 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาผู้นำทางการเมืองในการเป็นผู้นำการพัฒนา ชุมชนและสังคมของประเทศ หรือรูปแบบของผู้นำทางการเมืองในการเป็นนักการเมืองต้นแบบ และ การพัฒนารูปแบบผู้นำจิตอาสาทางการเมือง โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

บรรณานุกรม

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2561). บรรยายสรุปจังหวัดนนทบุรี.

นนทบุรี: สำนักงานจังหวัดนนทบุรี.

- ชุติพนธ์ วงษ์อมรวิทย์. (2563). การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นใน
จังหวัดนครราชสีมา. ใน (ดุष्ณีนีพนธ์ปรัชญาดุष्ณีนิต บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. (2545). สถิติเบื้องต้นและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุทธไพศาล.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ. (2565). การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมทางการเมืองของ
นักการเมืองในจังหวัดน่าน. ใน (ดุष्ณีนีพนธ์ปรัชญาดุष्ณีนิต สาขาวิชารัฐศาสตร์).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรเอนก เตชวโร (โยอินทร์) และคณะ. (2560). การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง. วารสาร
มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(3), 597-617.
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์. (2561). จริยธรรมของนักการเมืองในระบบการเมืองไทย. วารสาร
สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 1(6), 1-15.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York:
Harper and Row Publication.

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังไกลกังวล
ในพระบรมราชูปถัมภ์*

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH READING SKILL FOR
COMPREHENSION BY USING MURDOACH INTEGRATED APPROACH
FOR PRATHUMSUKSA 5 STUDENTS
AT WANGKLAIKANGWOL SCHOOL

ประภัศร ฐปอัน

Praphatson Thup-on

สริตา บัวเขียว

Sarita Buakhiao

ยุพิน ยืนยง

Yupin Yuenyon

คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Master of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: praphatsonmook@gmail.com

บทคัดย่อ

การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ จับประเด็นในเรื่องที่อ่าน
สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ นอกจากนั้นการอ่านเพื่อความเข้าใจยังเป็นสิ่งที่สำคัญใน
ชีวิตประจำวัน ทั้งการศึกษาทุกระดับซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยการอ่านเพื่อความเข้าใจ
ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่
ต้องการ งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัด

* Received 7 November 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 23 April 2024

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นวิจัยกึ่งทดลอง การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA 2) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 36 คน โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนอ่านแบบ MIA 2) แบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA เรื่อง Me & My Family จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ, พฤติกรรมการเรียน, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA

Abstract

Reading for comprehension trains students to think analytically. Catch the points in the story you read. Able to understand what is read Moreover, reading

for comprehension is also important in daily life. All levels of education where learners need to rely on reading for comprehension. Understand the content of various subjects so that you can gain the knowledge and experience you need. Research on The Development of English Reading Skill for Comprehension by Using Murdoch Integrated Approach (MIA) for Grade 5 is quasi-experimental research. The purpose of this quasi-experimental research is to 1) compare the English reading skill for comprehension of Grade 5 students before and after using learning activities according to the MIA reading teaching method. 2) Study the study behavior of students who received learning activities according to the MIA reading teaching method. 3) Study the satisfaction of Grade 5 students with learning activities according to the MIA reading teaching method. The sample group used in this research is 36 students in Grade 5/1 of Wang Klai Kangwon School Under the Royal Patronage, Hua Hin Subdistrict, Hua Hin District, under the Office of the Private Education Commission Prachuap Khiri Khan Province, academic year 2022, which was obtained from simple random sampling by drawing lots. The tools used in the research include: 1) Plan for organizing learning activities using the MIA reading teaching method. 2) English reading comprehension skills test Before-study and after-study edition. By using learning activities according to the MIA reading teaching method on Me & My Family, totaling 30 questions. 3) Observation of students' learning behavior towards organizing learning activities according to the MIA reading teaching method. 4) Questionnaire on student satisfaction with learning activities organized according to the MIA reading teaching method. The results of the research found that 1) students develop English reading skill for comprehension. By using learning activities according to the MIA reading teaching method for Grade 5 students, after learning is higher than before learning. They are significantly different at the .05 level. 2) The learning behavior of students who received learning activities according to the MIA reading teaching method for Grade 5 students was at a high

level. 3) Student satisfaction with learning activities organized according to the MIA reading teaching method for Grade 5 students overall is at the highest level.

Keywords: English Reading Skill for Comprehension, The learning behavior, Murdoach Integrated Approach (MIA)

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Asean Economics Community – AEC) ซึ่งมีความเป็นนานาชาติมากขึ้น โดยมีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างสูงในวงการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยประเทศไทยต้องทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในเอเชีย และต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางในการเชื่อมโยงกับทั่วโลก หรือการกลายเป็นอย่างเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบของการพัฒนาที่สำคัญในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาให้ประเทศไทยกลายเป็นอย่างเป็นนานาชาติมากขึ้นนั้นยังคงประสบปัญหาอยู่เพราะการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมหาวิทยาลัยหลายแห่งยังคงห่างไกลจากการพัฒนาโดยการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งสมมาเป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้บรรดานักวิชาการยังคงมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษและระบบความรู้เป็นภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาประเทศเพียงอย่างเดียว ในการเข้าถึงทรัพยากรในการแลกเปลี่ยนและผลิตความรู้ ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ในการกลายเป็นอย่างเป็นนานาชาติที่แท้จริง ซึ่งความรู้ในวงวิชาการที่ถูกผลิตเป็นภาษาอังกฤษยังอยู่ในจำนวนที่ต่ำกว่าความรู้ในภาษาตระกูลเอเชียและมันมีมูลค่าที่ค่อนข้างสูง โดยมีแค่บางพื้นที่ที่เผยแพร่งานวิชาการเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีในการบูรณาการทางปัญญา (กรมวิชาการ, 2551)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นจำเป็นต้องออกแบบหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community – AEC) โดยวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญและเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ คือ มุ่งที่จะสร้างพลเมืองยุคใหม่ให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข และที่สำคัญสามารถแข่งขันในอาเซียนและเวทีโลกได้ จึงมีการวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกด้านเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2556)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมาด้านความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ปัญหาการอ่าน สรุปได้ว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 พบว่านักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีคะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าระดับประเทศ (รวมทุกสังกัด) นั่นคือ นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีคะแนนเฉลี่ย 30.86 และระดับประเทศ (รวมทุกสังกัด) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 36.18 เมื่อศึกษาผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการทดสอบ O-NET สังกัด สพฐ. 5 ปีย้อนหลัง (ปีการศึกษา 2558 – 2562) ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนนั้นลดลง ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งนั้นเป็นเพราะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่ผ่านมา เน้นไปในเรื่องของท่องจำโครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ ซึ่งมีนักเรียนจำนวนไม่มากที่สามารถนำความรู้ในส่วนนี้ไปใช้ในการเรียนหรือในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างจริงจัง เช่น ด้านการอ่านเพื่อจับใจความ การอ่านเพื่อหารายละเอียดและจุดประสงค์ของผู้เขียน หรือแม้แต่การอ่านเพื่อความบันเทิง และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อ่านภาษาอังกฤษแล้วไม่เข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นความหมายของคำ ข้อความ หรือเนื้อเรื่อง เป็นผลให้นักเรียนไม่สามารถคิด วิเคราะห์ สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนความสามารถในการอ่านที่ต่ำกว่าเกณฑ์

จากปัญหาและความสำคัญของการอ่านภาษาอังกฤษที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 ห้อง 109 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 36 คน โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนอ่านแบบ MIA ซึ่งครอบคลุมสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Me & My Family จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบ

2.2 แบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA เรื่อง Me & My Family

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เตรียมไว้

3.3 ผู้วิจัยทำการทดลอง 2 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยสอนตามชั่วโมงปกติที่ทางโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์จัดไว้สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน

3.4 เมื่อดำเนินการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษครบแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียน และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Me & My Family ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำผลการทดสอบจากการทดสอบมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ผลคะแนนการทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที (t-test)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 3 ระดับ

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลผลมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ โดยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นถามคำถามนำก่อนการอ่าน (Asking priming questions) ผู้วิจัยได้นำเสนอบทอ่านพร้อมรูปภาพ ประกอบด้วยคำถามนำสั้น ๆ เพื่อเป็นการร่วมกันอภิปรายก่อนอ่านเรื่องในบทเรียน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด และสร้างความน่าสนใจในบทอ่านให้กับผู้เรียน จากการสังเกตพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในภาพประกอบและสามารถร่วมกันอภิปรายถาม-ตอบจากคำถามนำสั้น ๆ จากผู้วิจัยได้ เช่น ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Interesting Activities ผู้เรียนมีการพูดคุยเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปรากฏในภาพ โดยผู้เรียนพยายามตอบคำถามแบบสั้น ๆ ได้ แต่ยังไม่สามารถตอบคำถามในรูปแบบประโยคเต็มได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขั้นนี้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายก่อนอ่านเรื่องในบทเรียนอยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นหาความหมายของคำศัพท์ (Finding the meaning of vocabularies) ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนได้หาคำอ่านและความหมายของคำศัพท์จากการเดาคำศัพท์จากบริบทสภาพแวดล้อม รวมไปถึงการหาความหมายจากพจนานุกรมภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความหมายของคำศัพท์ที่บางคำอาจเป็นตัวบ่งชี้ความหมาย จากการสังเกตพบว่าผู้เรียนสามารถเดาความหมายหรือหาความหมายจากพจนานุกรมภาษาอังกฤษได้ดี เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้เกมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและเป็นการกระตุ้นให้สนใจในการทำความเข้าใจคำศัพท์มากขึ้น จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขั้นนี้ ผู้เรียนสามารถค้นหาความหมายของคำศัพท์อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the text) ผู้วิจัยจับกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 4 คน คละเด็กเก่ง กลาง อ่อน ให้ช่วยกันอ่านจับใจความสำคัญ จากการสังเกต พบว่า นักเรียนที่เก่งจะมีความมั่นใจและเป็นผู้นำในการอ่านเรื่องและตอบคำถาม นักเรียนที่อ่อนจะเป็นผู้ตามและไม่ค่อยมีบทบาทในการหาคำตอบ ผู้วิจัยเข้าสังเกตการณ์และให้คำแนะนำตามความเหมาะสม จะเห็นได้ว่าผู้เรียนที่เรียนเก่งจะอ่านได้เร็วและเข้าใจเนื้อเรื่องได้เร็ว แต่นักเรียนที่เรียนอ่อนจะ

อ่านได้ช้ากว่าและเข้าใจเนื้อเรื่องได้ช้ากว่า หรือบางคนอาจทำความเข้าใจเรื่องได้เพียงบางส่วนเท่านั้น จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำสรรพนามในเนื้อเรื่องอยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านทีละคน วนคนละประโยคตามความเหมาะสมจนครบทั้งห้อง ให้คำแนะนำการอ่านตามความเหมาะสม จากนั้นให้ผู้เรียนเติมข้อความจากประโยคปลายเปิดกำหนดให้ เป็นการทำแบบฝึกหัดตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามได้แต่การตอบคำถามยังคงเป็นการตอบแบบสั้น ๆ ไม่ครบสมบูรณ์ตามโครงสร้างประโยคที่ถูกต้อง ผู้เรียนบางคนสามารถเขียนตอบตามโครงสร้างได้ แต่ยังไม่ถูกต้องทั้งหมด ผู้วิจัยต้องคอยให้คำแนะนำและแก้ไข จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดโดยใช้ภาษา และสำนวนของตัวเองได้อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นถ่ายโอนข้อมูล (Transferring information) เป็นขั้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนนำความรู้จากการอ่านมาเสนอใหม่ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญในรูปแบบแผนผังและนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถทำได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตรงประเด็น สามารถบอกถึงข้อมูลได้ เปรียบเทียบข้อมูลได้ อีกทั้งยังสามารถเรียงลำดับข้อมูลตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่มีนักเรียนบางคนทำงานช้ากว่ากำหนด เสร็จไม่ทันตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดให้ จึงต้องให้เวลาเพิ่มในการเร่งทำงานให้เสร็จ จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้อ่านมานำเสนอใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยค และเรียงโครงสร้างอนุเฉท (Doing jigsaw exercise and paragraph structure) ผู้วิจัยให้ประโยคมาจำนวนหนึ่ง แล้วให้ผู้เรียนต่อชิ้นส่วนของประโยคให้ถูกต้อง ให้ผู้เรียนแบ่งเป็นสี่กลุ่ม โดยการสุ่มเลขที่ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันต่อชิ้นส่วนประโยคให้ถูกต้อง หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในการต่อชิ้นส่วนประโยค โดยให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มอ่านประโยคที่กลุ่มเรียงสำเร็จแล้วจนครบทุกประโยค จากการสังเกตพบว่าผู้เรียนเก่งในกลุ่มสามารถเป็นผู้นำในการเรียงลำดับคำในประโยคได้ แต่บางกลุ่มจะมีข้อผิดพลาดในการวางคำบุพบท ซึ่งผู้วิจัยให้คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ปรึกษาและช่วยเหลือกัน จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถต่อชิ้นส่วนของประโยคได้ถูกต้องอยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นประเมินผลและแก้ไข (Evaluating and correcting) ผู้วิจัยให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องที่เรียนมา ร่วมกันอภิปรายปัญหาในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนส่วนมากสามารถตอบคำถามสั้น ๆ และบอกความหมายของคำศัพท์ได้ แต่นักเรียนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่สามารถตอบตอบโครงสร้างได้อย่างถูกต้องที่สุด ผู้วิจัยจึงช่วยให้คำแนะนำและสรุปเรื่องให้กับผู้เรียน จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขั้นนี้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและแก้ไขงานอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA โดยรวมพบว่า โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 9 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน 2) กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 3) กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ 4) แบบฝึกช่วยเพิ่มทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน 5) เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของนักเรียน 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่อ่านมากขึ้น 7) ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA 8) เนื้อหาเป็นเรื่องที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 9) กิจกรรมการเรียนรู้เน้นส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจและอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่หลากหลาย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองสอนนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานคือ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA สูงกว่าก่อนเรียน โดยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ค่าเฉลี่ย

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร วงศ์จันทร์เสือ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ต็อก พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ต็อก มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษดีขึ้น โดยนักเรียนมีคะแนนการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ จิรา พิน โอเย็น (2556) ได้ทำการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจคำศัพท์ และทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ต็อก และแผนที่ความคิด ใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนดังกล่าว 1) พัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 2) พัฒนาความเข้าใจคำศัพท์ของนักเรียนโดยนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) พัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โดยนักเรียนร้อยละ 90 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA พบว่า 1) ขึ้นถามคำถามนำก่อนการอ่าน (Asking priming questions) ผู้วิจัยได้นำเสนอบทอ่านพร้อมรูปภาพ ประกอบด้วยคำถามนำสั้น ๆ เพื่อเป็นการร่วมกันอภิปรายก่อนอ่านเรื่องในบทเรียน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด และสร้างความน่าสนใจในบทอ่านให้กับผู้เรียน จากการสังเกตพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในภาพประกอบและสามารถร่วมกันอภิปรายถาม-ตอบจากคำถามนำสั้น ๆ จากผู้วิจัยได้ แต่ยังไม่สามารถตอบคำถามในรูปแบบประโยคเต็มได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขั้นนี้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายก่อนอ่านเรื่องในบทเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ค้นหาความหมายของคำศัพท์ (Finding the meaning of vocabularies) ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนได้หาคำอ่านและความหมายของคำศัพท์จากการเดาคำศัพท์จากบริบท สภาพแวดล้อม รวมไปถึงการหาความหมายจากพจนานุกรมภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความหมายของคำศัพท์ที่บางครั้งอาจเป็นตัวบ่งชี้ความหมาย จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนสามารถเดาความหมายหรือหาความหมายจากพจนานุกรมภาษาอังกฤษได้ดี เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้เกมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและเป็นการกระตุ้นให้สนใจในการทำ ความเข้าใจคำศัพท์มากขึ้น จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขั้นนี้ ผู้เรียนสามารถค้นหาความหมายของคำศัพท์ที่อยู่ในระดับมาก 3) ขึ้นอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the

text) ผู้วิจัยจับกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 4 คน คละเด็กเก่ง กลาง อ่อน ให้ช่วยกันอ่านจับใจความสำคัญ จากการสังเกต พบว่า นักเรียนที่เก่งจะมีความมั่นใจและเป็นผู้นำในการอ่านเรื่องและตอบคำถาม นักเรียนที่อ่อนจะเป็นผู้ตามและไม่ค่อยมีบทบาทในการหาคำตอบ จะเห็นได้ว่านักเรียนที่เรียนเก่งจะอ่านได้เร็วและเข้าใจเนื้อเรื่องได้เร็ว แต่นักเรียนที่เรียนอ่อนจะอ่านได้ช้ากว่าและเข้าใจเนื้อเรื่องได้ช้ากว่า จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำสรรพนามในเนื้อเรื่องอยู่ในระดับมาก 4) ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านทีละคน วนคนละประโยคตามความเหมาะสมจนครบทั้งห้อง จากนั้นให้ผู้เรียนเติมข้อความจากประโยคปลายเปิดกำหนดให้ เป็นการทำให้แบบฝึกหัดตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามได้แต่การตอบคำถามยังคงเป็นการตอบแบบสั้น ๆ ไม่ครบสมบูรณ์ตามโครงสร้างประโยคที่ต้องการ ผู้เรียนบางคนสามารถเขียนตอบตามโครงสร้างได้ แต่ยังไม่ถูกต้องทั้งหมด จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดโดยใช้ภาษา และสำนวนของตัวเองได้อยู่ในระดับมาก 5) ขั้นถ่ายโอนข้อมูล (Transferring information) เป็นขั้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนนำความรู้จากการอ่านมาเสนอใหม่ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญในรูปแบบแผนผัง และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถทำได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตรงประเด็น สามารถบอกถึงข้อมูลได้ เปรียบเทียบข้อมูลได้ อีกทั้งยังสามารถเรียงลำดับข้อมูลตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่มีนักเรียนบางคนทำงานช้ากว่ากำหนดเสร็จไม่ทันตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดให้ จึงต้องให้เวลาเพิ่มในการเร่งทำงานให้เสร็จ จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้อ่านมานำเสนอใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก 6) ขั้นทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยค และเรียงโครงสร้างอนุเจต (Doing jigsaw exercise and paragraph structure) ผู้วิจัยให้ประโยคมาจำนวนหนึ่ง แล้วให้ผู้เรียนต่อชิ้นส่วนของประโยคให้ถูกต้อง ให้ผู้เรียนแบ่งเป็นสี่กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันต่อชิ้นส่วนประโยคให้ถูกต้อง หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในการต่อชิ้นส่วนประโยค โดยให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มอ่านประโยคที่กลุ่มเรียงสำเร็จแล้วจนครบทุกประโยค จากการสังเกตพบว่าผู้เรียนเก่งในกลุ่มสามารถเป็นผู้นำในการเรียงลำดับคำในประโยคได้ แต่บางกลุ่มจะมีข้อผิดพลาดในการวางคำบุพบท ซึ่งผู้วิจัยให้คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ปรึกษาและช่วยเหลือกัน จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนสามารถต่อชิ้นส่วนของประโยคได้ถูกต้องอยู่ในระดับมาก 7) ขั้นประเมินผลและแก้ไข

(Evaluating and correcting) ผู้วิจัยให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องที่เรียนมา ร่วมกันอภิปรายปัญหาในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนส่วนมากสามารถตอบคำถามสั้น ๆ และบอกความหมายของคำศัพท์ได้ แต่มีนักเรียนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่สามารถตอบตอบโครงสร้างได้อย่างถูกต้องที่สุด ผู้วิจัยจึงช่วยให้คำแนะนำและสรุปเรื่องให้กับผู้เรียน จากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นนี้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและแก้ไขงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล แยมสอาด (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุ 6 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับกลุ่มเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .509 - .259

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 3 จำนวน 2 ข้อ คือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ และแบบฝึกช่วยเพิ่มทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 4 จำนวน 2 ข้อ คือ เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่อ่านมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 5 จำนวน 3 ข้อ คือ ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA, เนื้อหาเป็นเรื่องที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และกิจกรรมการเรียนรู้เน้นส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับที่ 6 มีการใช้สื่อที่หลากหลาย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เป็นแนวการสอนที่มีลำดับขั้นตอนชัดเจน มีลำดับขั้นตอนให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน ฝึกปฏิบัติค่อนข้างมาก ครูผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในการสอนอ่านตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสามารถผลิตชิ้นงาน

ออกมาได้ และนอกจากนี้นักเรียนยังได้เรียนรู้การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทำให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ เกิดความสนใจการเรียนรู้มากขึ้น และเกิดความพึงพอใจที่เป็นส่วนร่วมในความสำเร็จของงานในกลุ่ม

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป 1. สำหรับครูผู้สอน ได้แก่ 1.1 การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA มีขั้นตอนที่มุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจเรื่องหรือบอกใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงระดับความสามารถขั้นพื้นฐานในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ครูควรระบุหรือเน้นใจความสำคัญไว้ หรือแนะนำให้นักเรียนใช้ภาษาของตนเองในการเรียบเรียงความก่อน เพื่อความสะดวกในการอธิบายในชั้นเรียน 1.2 ผู้สอนควรเพิ่มกิจกรรมที่น่าสนใจก่อนการเรียนรู้ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจและเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าสู่บทเรียน และ 1.3 ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนอ่านแบบ MIA ผู้สอนควรนำเรื่องที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ ใกล้ตัว เข้าถึงได้ง่าย มาฝึกนักเรียน เช่น เกร็ดความรู้ บทความง่าย ๆ จากสื่อโทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ 1.4 ควรกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม เพื่อที่นักเรียนจะได้ไม่เบื่อหน่าย และสามารถทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และ 2. สำหรับนักเรียน 2.1 นักเรียนควรมีการเปลี่ยนแปลงการจัดกลุ่มเมื่อเปลี่ยนเนื้อหาหรือบทเรียน เพื่อฝึกให้ได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มกับเพื่อนใหม่บ้าง 2.2 นักเรียนต้องปฏิบัติตามกิจกรรมให้ครบและสำเร็จทุกขั้นตอน และ 2.3 นักเรียนควรหมั่นฝึกอ่านคำศัพท์ในบทเรียน เพื่อทบทวนความรู้และอาจต่อยอดในบทเรียนครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เกรียงไกร วงศ์จันทร์เสื่อ. (2554). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA). ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จิรา พิน โอเย็น. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาเพื่อความเข้าใจ ความเข้าใจคำศัพท์ และทักษะการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) และแผนที่ความคิด. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐพล แยมสอาด. (2551). การศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2556). อนาคตหนังสือเรียนไทยในยุคก้าวไกลของ IT. กรุงเทพมหานคร: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้*

THE PRODUCT DEVELOPMENT OF MACARON CHRYSALIS CREAM

ธีรกาญญา ตั้งสุวรรณรังสี

Teerakunya Tangsuvanrangsee

กฤษฎคุณ ภาณิตยานกร

Kritchakhun bhanityanakorn

วัลลภา โพธิาสินธ์

Wanlapa Potasin

ศรัญญา รำไพศรี

Sarunya Rumpaisri

ภักพล แสงโสภี

Pakkapol Sangsopee

พงศ์พิสุทธิ์ มาตรังศรี

Pongpisut Matrangsrri

สิทธิกันต์ ฟักข้อง

Sittikarn Fangkhong

เกียรติศักดิ์ วาระเพียง

Kietisak Warapring

วริษฐา สาริบุตร

Warittha Saributr

วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต, ประเทศไทย

College of Tourism and Hospitality Rangsit University, Thailand

E-mail: kritchakhun.b@rsu.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสูตรพื้นฐานของมาการอง พัฒนาสูตรพื้นฐานมาการองเพิ่มโปรตีนจากดักแด้ และพัฒนาผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยสอบถามความเห็นจากผู้บริโภคซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 50 คน สุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย สูตรผลิตภัณฑ์มาการอง และแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า (1) จากการศึกษาสูตรพื้นฐานพบว่าสูตรที่ 1ซึ่งประกอบด้วย น้ำเปล่า 33

* Received 31 January 2024; Revised 25 April 2024; Accepted 27 April 2024

กรัม น้ำตาลทรายขาว 110 กรัม น้ำตาลไอซิ่ง 100 กรัม ผงอัลมอนด์บ่น 100 กรัม ไข่ขาว 74 กรัม ผงโกโก้ 2 ช้อนโต๊ะ ช็อกโกแลต 200 กรัม และวิปปิ้งครีม 200 กรัม ได้รับคะแนนมากที่สุด (2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ โดยเสริมโปรตีนดักแด้ที่ร้อยละ 10 ได้รับการยอมรับสูงสุด ทุกด้าน ด้านลักษณะ (M=4.60) ด้านสี (M=4.43) ด้านกลิ่น (M=4.61) ด้านรสชาติ (M=4.56) ด้านเนื้อสัมผัส (M=4.64) และด้านความชอบโดยรวม (M=4.70) (3) การประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภคอยู่ในระดับมาก (M= 4.29) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้านในด้านลักษณะที่ปรากฏ ด้านสี ด้านกลิ่น และด้านรสชาติ

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์, มาการอง, อาหารเสริมโปรตีน, ดักแด้, มาการองเสริมโปรตีนดักแด้

Abstract

This experimental research aims to study the basic recipe for macarons, develop a basic macaron formula to add protein from chrysalis and develop macaron products with added chrysalis protein to be acceptable to consumers. By asking for opinions from 50 consumers using a questionnaire and the data were analyzed using descriptive statistics. It was found that (1) from the study of the basic formula, it was found that the formula 1 which consists of 33 grams of water, 110 grams of white sugar, 100 grams of icing sugar, 100 grams of blended almond powder, 74 grams of egg whites, 2 tablespoons of cocoa powder, 200 grams of chocolate, and 200 grams of whipping cream, received highest scores. The overall average was 4.86, the appearance had an average of 4.73, the color had an average of 4.70, the scent had an average of 4.66, and the taste had an average of 4.63 (2) Development of macaron products with added chrysalis protein, supplementing with pupa protein at 10 percent was the most acceptable. Appearance had an average of 4.60, color had an average of 4.43, scent had an average of 4.61, taste had an average of 4.56, texture had an average of 4.64, and overall preference had an average of 4.70 (3) Evaluation of satisfaction from consumers was at a high level with an average of 4.29 with a high level of satisfaction in all aspects in terms of appearance, color, scent and taste.

Keywords: product development, macaron, protein supplement, pupa, Macaron Chrysalis Cream

บทนำ

ในปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริโภคอาหารว่างหรือขนมที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงโดยเฉพาะโปรตีน และเส้นใยอาหารเนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพ ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคทั้งอาหารมื้อหลักและอาหารว่างและขนมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในผู้บริโภคบางกลุ่มก็บริโภคขนมมีประโยชน์มากขึ้น ดักแด้ใหม่เป็นสิ่งที่ได้จากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และดักแด้ใหม่มีโปรตีนสูง จากการศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและกรดไขมันของดักแด้ใหม่พันธุ์ต่างประเทศลูกผสมพบว่า ดักแด้ใหม่มีกรดไลโนเลอิกและกรดไลโนเลนิก ซึ่งกรดไขมันทั้ง 2 ชนิดนี้ เป็นกรดไขมันจำเป็นมีประโยชน์ต่อร่างกายคือลดไขมันในเลือด ทั้งไตรกรีเซอไรด์ และโคเลสเตอรอล ควบคุมให้ระดับความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ- ลดการเกิดโรคหัวใจ ลดการเกิดโรคมะเร็ง ป้องกันการสูญเสีย น้ำ ต้านรอยย่น และชะลอความแก่ของผิวหนัง จากการวิจัยพบว่าดักแด้มีฟอสโฟลิปิด 26.40% ที่ประกอบด้วยเลซิทีน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกายคือควบคุมระดับคอเลสเตอรอล ช่วยในการเสริมสร้างความจำ ป้องกันการเกิดนิ่วในถุงน้ำดี (ฉันทพร บำรุงภักดิ์, 2560) มีการนำดักแด้ใหม่ไปใช้ทดแทนโปรตีนในอาหารสัตว์ มีโปรตีนจากการใช้หนอนดักแด้ใหม่แทนที่โปรตีนในปลาป่น 50 % และ 100 % แทนที่โปรตีนในกากถั่วเหลือง 50 % และ 100 % และแทนที่โปรตีนในหัวปลาป่นและกากถั่วเหลือง 100 % และใช้ทดแทนแหล่งโปรตีนในอาหารปลาดุก (ศรีน้อย ชุ่มคำ และอรพินท์ จินตสถาพร, 2560)

สำนักวิจัยและพัฒนาหนอนไหมกรมหม่อนไหม ได้วิเคราะห์กรดอะมิโนจากดักแด้ใหม่พันธุ์ต่างประเทศลูกผสมโดยใช้ดักแด้ใหม่พันธุ์นครราชสีมาลูกผสม 1 อบที่อุณหภูมิ 75 องศาเซลเซียส นาน 6 ชั่วโมง บดดักแด้ให้ละเอียดนำไปวิเคราะห์กรดอะมิโนซึ่งเป็นองค์ประกอบของโปรตีน จากการวิเคราะห์พบว่า ดักแด้ใหม่พันธุ์นครราชสีมาลูกผสม 1 มีกรดอะมิโน 18 ชนิด ซึ่งเป็นกรดอะมิโนจำเป็นสำหรับผู้ใหญ่ 8 ชนิด คือ Threonine, Valine, Methionine, Isoleucine, Leucine, Phenylalanine, Lysin, Tryptophan และกรดอะมิโนจำเป็นสำหรับทารกเพิ่มอีก 1 ชนิดคือ Histidine ซึ่งกรดอะมิโนจำเป็นนี้ทั้งมนุษย์และสัตว์ไม่สามารถสังเคราะห์เองได้ จำเป็น ต้องบริโภคอาหารที่มีกรดอะมิโนจำเป็นถ้าร่างกายได้รับกรดอะมิโนจำเป็นไม่เพียงพอหรือไม่ครบทุกชนิด จะทำให้ร่างกายไม่เจริญเติบโตเฉพาะทารกการย่อยและดูดซึมอาหารผิดปกติ มีอาการท้องเดิน บวมตามตัว โรคโลหิตจาง มีความผิดปกติของระบบประสาทและสมอง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าดักแด้ใหม่มีโปรตีนสูงและเป็นโปรตีนที่มีคุณภาพเนื่องจากมีกรดอะมิโนจำเป็นครบถ้วน การนำดักแด้ใหม่มาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจการสกัดไขมันจากดักแด้ใหม่ (สำนักวิจัยและพัฒนาหนอนไหมกรมหม่อนไหม, 2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสูตรอาหารรองที่ผู้บริโภคพึงพอใจ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการเพิ่มโปรตีนจากดักแด้ใหม่

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ใหม่ต่อการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวน 50 คน โดยมีวิธีดำเนินงานดังนี้

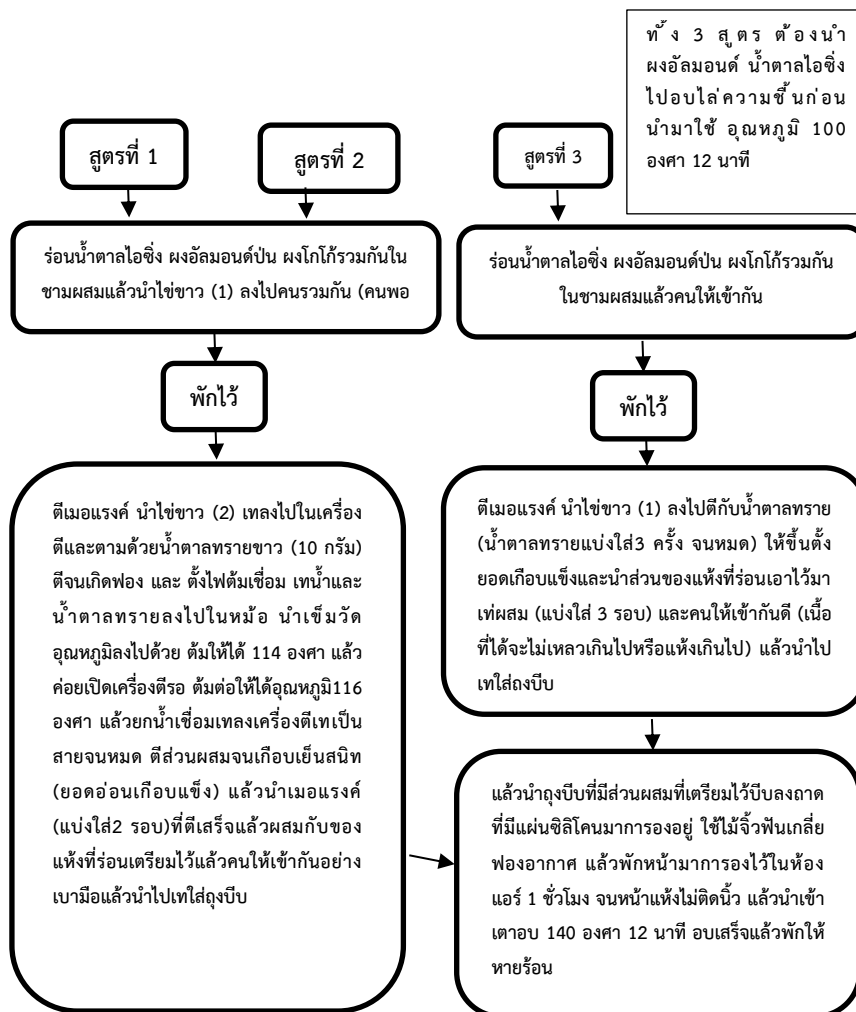
1. การเตรียมดักแด้ โดย นำดักแด้มาล้างให้สะอาดแล้วนำไปตากให้สะเด็ดน้ำจนแห้งแล้วนำมาอบไล่ความชื้นด้วยหม้อทอดไร้น้ำมัน 120 องศาเซลเซียส 20 นาที จนกระทั่งแห้งสนิท และนำดักแด้ไปศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของดักแด้ ทำการวัดค่าความชื้นของดักแด้ด้วยเครื่องวัดค่าความชื้น ($\text{g H}_2\text{O}/\text{g solid}$) โดยการวัดค่าความชื้นของดักแด้ ด้วยเครื่องวัดค่าแอกติวิตี้ เครื่องวัดปริมาณน้ำอิสระ Water Activity Meter LANDTEK WA-60A

2. คัดเลือกสูตรพื้นฐานและศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพ

ตารางที่ 1 สูตรพื้นฐานของมาการอง 3 สูตร

วัตถุดิบ	สูตรมาการอง		
	1	2	3
น้ำเปล่า	33 กรัม	30 กรัม	50 กรัม
น้ำตาลทรายขาว	100 กรัม	120 กรัม	80 กรัม
น้ำตาลทรายขาว	10 กรัม	10 กรัม	
น้ำตาลไอซิ่ง	100 กรัม	120 กรัม	90 กรัม
ผงอัลมอนด์ป่น	100 กรัม	120 กรัม	80 กรัม
ไข่ขาว (1)	37 กรัม	52 กรัม	80 กรัม
ไข่ขาว (2)	37 กรัม	52 กรัม	
ผงโกโก้	2 ช้อนโต๊ะ	2 ช้อนโต๊ะ	2 ช้อนโต๊ะ
ช็อกโกแลต	200 กรัม	300 กรัม	350 กรัม
วิปปีงครีม	200 กรัม	300 กรัม	350 กรัม

ที่มา: สูตรที่ 1 (ทำเอง กินเอง By แม่ Milko , 2023) สูตรที่ 2 (เซฟนูน So Sweet By ChefNuN , 2020) สูตรที่ 3 (ทำเอง กินเอง By แม่ Milko , 2023)

ภาพที่ 1 กระบวนการผลิตมาการอง

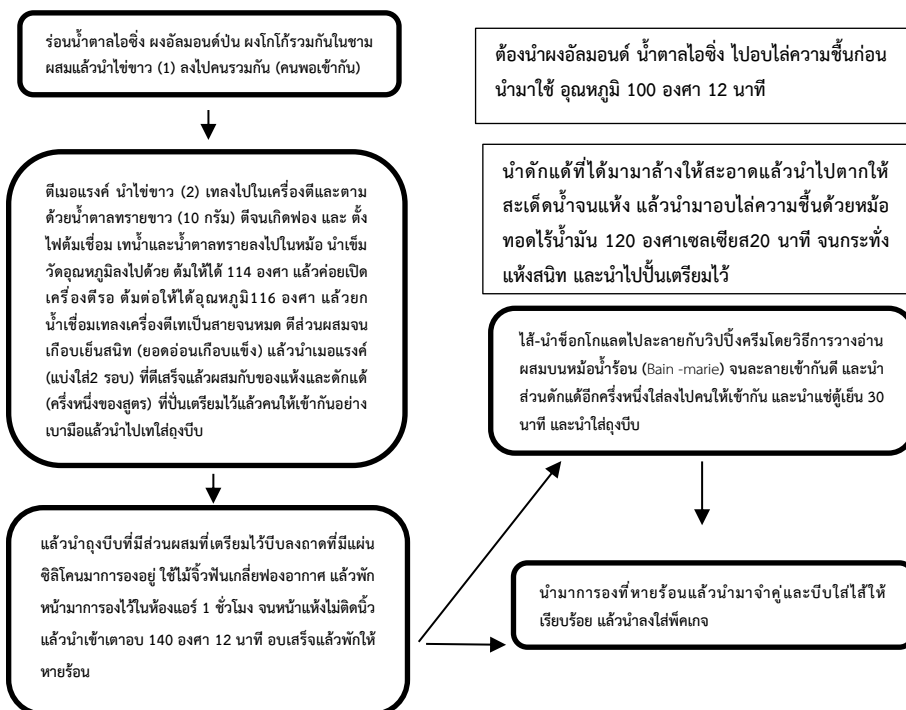
3. ศึกษาปริมาณดักแด้ที่เหมาะสม คุณลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนจากดักแด้

ศึกษาปริมาณดักแด้ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนจากดักแด้ทำการผลิตมาการองจากสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุดและเสริมโปรตีนจากดักแด้ อัตราส่วนร้อยละ 0 ร้อยละ 10 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 30 ของน้ำหนักทั้งหมดของมาการอง ดังตารางที่ จากนั้นนำตัวอย่างที่ทดสอบชิมแล้วคัดเลือกสูตรที่ได้คะแนนมากที่สุด นำไปประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสและศึกษาการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนจากดักแด้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การศึกษาปริมาณผักดกได้ที่เหมาะสมกับมาการอง

วัตถุดิบ	ปริมาณผักดก			
	ร้อยละ 0	ร้อยละ10	ร้อยละ20	ร้อยละ30
ผักดก	-	110 กรัม	140 กรัม	240
น้ำเปล่า	33 กรัม	33 กรัม	33 กรัม	33 กรัม
น้ำตาลทรายขาว	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม
น้ำตาลทรายขาว	10 กรัม	10 กรัม	10 กรัม	10 กรัม
น้ำตาลไอซิ่ง	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม
ผงอัลมอนต์ป่น	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม
ไข่ขาว (1)	37 กรัม	37 กรัม	37 กรัม	37 กรัม
ไข่ขาว (2)	37 กรัม	37 กรัม	37 กรัม	37 กรัม
ผงโกโก้	2 ช้อนโต๊ะ	2 ช้อนโต๊ะ	2 ช้อนโต๊ะ	2 ช้อนโต๊ะ
ช็อกโกแลต	200 กรัม	200 กรัม	200 กรัม	200 กรัม
วิปบีทรีม	200 กรัม	200 กรัม	200 กรัม	200 กรัม

ภาพที่ 2 กระบวนการผลิตมาการองเสริมโปรตีนจากผักดก

การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์

คณะผู้จัดทำได้ศึกษาความพึงพอใจและประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะที่ปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัสและความชอบโดยรวมวิธีการให้คะแนนความชอบ 5 ระดับ ผู้ทดสอบประกอบด้วยนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวน 50 คน

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการ/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึงมีความต้องการความเหมาะสมความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึงมีความต้องการความเหมาะสมความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึงหมายถึงมีความต้องการความเหมาะสมความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.45 หมายถึงหมายถึงมีความต้องการความเหมาะสมพึงพอใจน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้วิธี Randomized Complete Block Design (RCBD) โดยค่า $p\text{-value} < 0.05$ ความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95

ภาพที่ 3 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมาการองเสริมโปรตีนดกแด้

ภาพที่ 4 โปสเตอร์มาการอง

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของมาการองสูตรพื้นฐาน

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของมาการองสูตรพื้นฐาน

วัตถุดิบ	ค่าเฉลี่ย		
	1	2	3
ลักษณะที่ปรากฏ	3.74 $\pm$ 0.75	3.54 $\pm$ 1.06	3.50 $\pm$ 1.03
สี	3.62 $\pm$ 0.85	3.67 $\pm$ 1.04	3.65 $\pm$ 1.10
กลิ่น	3.65 $\pm$ 1.16	3.65 $\pm$ 1.17	2.90 $\pm$ 1.08
รสชาติ	4.10 $\pm$ 1.23	3.55 $\pm$ 1.26	3.08 $\pm$ 1.08
ความชอบโดยรวม	3.84 $\pm$ 0.85	3.84 $\pm$ 0.85	3.84 $\pm$ 0.85

จากตารางที่ 3 พบว่าการศึกษามาการองสูตรพื้นฐาน จำนวน 3 สูตร ดังตารางที่ 5 โดยมี ผลประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ดังแสดงในตารางที่ 9 พบว่า สูตรที่ 1 ส่วนใหญ่ได้รับ คะแนนเฉลี่ยสูงโดยด้านความชอบโดยรวมได้รับค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านลักษณะปรากฏได้รับ ค่าเฉลี่ย 3.73 ด้านสีได้รับค่าเฉลี่ย 3.62 ด้านกลิ่นได้รับค่าเฉลี่ย 3.60 และด้านรสชาติได้รับ ค่าเฉลี่ย 4.02 จึงคัดเลือกสูตรที่ 1 เป็นสูตรพื้นฐานในการศึกษาผลิตภัณฑ์มาการองเสริม โปรตีนดักแด่ต่อไป

2. ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์มาการองเสริมด้วยโปรตีนจากดักแด่ ตารางที่ 4 ผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสของมาการองเสริมโปรตีนดักแด่

วัตถุดิบ	ปริมาณดักแด่			
	ร้อยละ 0	ร้อยละ 10	ร้อยละ 20	ร้อยละ 30
ลักษณะที่ปรากฏ	4.08 $\pm$ 0.85	4.23 $\pm$ 0.85	3.14 $\pm$ 0.86	3.12 $\pm$ 1.18
สี	3.96 $\pm$ 0.98	4.22 $\pm$ 0.75	3.21 $\pm$ 1.23	3.14 $\pm$ 1.15
กลิ่น	3.94 $\pm$ 0.93	4.25 $\pm$ 0.68	3.84 $\pm$ 1.64	3.23 $\pm$ 1.12
รสชาติ	4.18 $\pm$ 0.94	4.43 $\pm$ 0.85	3.72 $\pm$ 1.33	2.98 $\pm$ 1.23
เนื้อสัมผัส	4.12 $\pm$ 0.98	4.36 $\pm$ 0.94	2.84 $\pm$ 1.10	2.83 $\pm$ 1.20
ความชอบโดยรวม	4.07 $\pm$ 0.80	4.30 $\pm$ 0.84	3.12 $\pm$ 0.98	3.07 $\pm$ 1.16

จากตารางที่ 4 พบว่าการนำสูตรพื้นฐานของผลิตภัณฑ์มาการองเสริมด้วยโปรตีนจาก ดักแด่ที่ได้รับคะแนนการยอมรับทางประสาทสัมผัสสูงสุด คือ สูตรที่ 1 มาเสริมโปรตีนจาก ดักแด่ในปริมาณ ร้อยละ 0 ร้อยละ 10 ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 30 ทำการประเมินการยอมรับ ทางประสาทสัมผัสทั้ง 4 สูตร พบว่า ผลิตภัณฑ์มาการองเสริมด้วยโปรตีนจากดักแด่ ที่ร้อยละ 10 ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนเสริมผักแต่ร้อยละ 10

ตารางที่ 5 ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนผักแต่ร้อยละ 10

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ลักษณะที่ปรากฏ	4.31	มาก
สี	4.15	มาก
กลิ่น	4.20	มาก
รสชาติ	4.35	มาก
ความชอบโดยรวม	4.29	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการประเมินพบว่าด้านลักษณะปรากฏมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.31 ด้านสีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.15 ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านรสชาติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านเนื้อสัมผัสมีความพึงพอใจในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.35 และด้านความชอบโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.29

4. ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของมาการองเสริมโปรตีนผักแต่สูตรพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ผักแต่

ตารางที่ 6 ผลการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของมาการองสูตรพื้นฐาน และ ผลิตภัณฑ์ มาการองเสริมโปรตีนผักแต่

คุณค่าทางโภชนาการ	สูตรพื้นฐาน	เสริมโปรตีนผักแต่
พลังงาน (กิโลแคลอรี)	95	247
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	5.7	19.65
โปรตีน (กรัม)	6.1	14.7
ไขมัน (กรัม)	4	14
ใยอาหาร (กรัม)	4.8	16.9

จากตารางที่ 6 พบว่าการคำนวณคุณค่าทางโภชนาการของมาการองสูตรพื้นฐาน 744 กรัมผลิตภัณฑ์มาการองเสริมดักแด้ ร้อยละสิบในปริมาณ ของดักแด้ 100 กรัมพบว่าให้พลังงาน 152 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 4.7 กรัม โปรตีน 14.7 กรัม ไขมัน 8.3 กรัม และใยอาหาร 6 กรัมต่อผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ 31 กรัม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สูตรมาการองที่ผู้บริโภครู้สึกพึงพอใจจากการศึกษาสูตรพื้นฐานพบว่าสูตรที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยน้ำตาลเป่า 33 กรัม น้ำตาลทรายขาว 110 กรัม น้ำตาลไอซิ่ง 100 กรัม ผงอัลมอนต์ ปั่น 100 กรัม ไข่ขาว 74 กรัม ผงโกโก้ 2 ช้อนโต๊ะ ช็อกโกแลต 200 กรัม และวิปปิ้งครีม 200 กรัมได้รับคะแนนมากที่สุด สอดคล้องกับการทดลองสูตรของร้านนางฟ้าขนมหวานที่ได้รับความนิยมและนำมาเป็นสูตรมาตรฐานสำหรับร้านขนมมาการองจำนวนมาก (นางฟ้าขนมหวาน Candy Fairy, 2020)

2. ความพึงพอใจมาการองเพิ่มโปรตีนจากดักแด้ใหม่โดยการเสริมโปรตีนดักแด้ที่ร้อยละ 10 ผู้บริโภครู้สึกพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านลักษณะปรากฏ ด้านสี ด้านกลิ่น และด้านรสชาติสอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทร บำรุงภักดิ์ (2560) โดยการนำดักแด้ใหม่ไปใช้ทดแทนโปรตีนในอาหารสัตว์ แทนที่โปรตีนในปลาป่น แทนที่โปรตีนในกากถั่วเหลือง และใช้ทดแทนแหล่งโปรตีนในอาหารปลาตุ๊ก (ศรีน้อย ชุ่มคำ และอรพินท์ จินตสถาพร, 2560)

3. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ใหม่ต่อการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยการออกแบบให้ผลิตภัณฑ์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันมีการนำเอามาประยุกต์ใช้กับวัตถุดิบอื่นที่ใช้ในการทำมาการอง สอดคล้องกับการวิจัยได้ทำการวิจัยศึกษาของสำนักวิจัยและพัฒนาหม่อนไหมของ (สำนักวิจัยและพัฒนาหม่อนไหม กรมหม่อนไหม (2560) ที่นำผงดักแด้ใหม่อีรีมาใช้เพิ่มโปรตีนของคุณภาพของผลิตภัณฑ์บราวนี่ เพื่อประยุกต์รูปแบบผลิตภัณฑ์มาการอง กับ ดักแด้ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร เสริมโปรตีน เพื่อประยุกต์ให้เกิดผลิตภัณฑ์อาหารรูปแบบใหม่ และศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนที่ได้รับการพัฒนาแล้วและดักแด้ที่นำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์อาหาร

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์มาการอง และการสร้างรูปแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีออกแบบผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้เพื่อเสนอเป็นแนวทางเลือกให้กับผู้ที่ต้องการอยากเสริมโปรตีนให้แก่ร่างกาย ผู้วิจัยได้ผลสรุปว่า 1. สูตรมาการองที่ผู้บริโภคริพึงพอใจ ได้แก่สูตรที่มีส่วนผสมประกอบด้วยจากการศึกษาสูตรพื้นฐานพบว่าสูตรที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย น้ำเปล่า 33 กรัม น้ำตาลทรายขาว 110 กรัม น้ำตาลไอซิ่ง 100 กรัม ผงอัลมอนด์ปั่น 100 กรัม ไข่ขาว 74 กรัม ผงโกโก้ 2 ช้อนโต๊ะ ช็อกโกแลต 200 กรัม และวิปปิ้งครีม 200 กรัมได้รับคะแนนมากที่สุด 2. ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์มาการองเพิ่มโปรตีนจากดักแด้ใหม่ พบว่าผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ สูตรพื้นฐานสูตรที่ 1 ซึ่งเป็นการเสริมโปรตีนดักแด้ที่ร้อยละ 10 มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.86$, $S.D=0.81$) ด้านลักษณะปรากฏมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.73$, $S.D=0.79$) ด้านสีมีความพึงพอใจมากที่สุด ($M=4.70$, $S.D=0.82$) ด้านกลิ่นมีความพึงพอใจมากที่สุด ($M=4.66$, $S.D=0.84$) และรสชาติมีความพึงพอใจมากที่สุด ($M=4.63$, $S.D=0.93$) 3. ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ใหม่ต่อการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค การประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภคทั่วไป เพศชายและเพศ หญิง อายุ 18-60 ปี ที่มีต่อผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ที่ผ่านการพัฒนาแล้ว ผู้วิจัยสามารถ สรุปผลการประเมินได้ว่า ผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้เพื่อเสนอเป็นแนวทางเลือกให้กับผู้ที่ต้องการอยากเสริมโปรตีนให้แก่ร่างกาย ที่ผ่านการพัฒนาแล้ว บ่งบอกเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของวัตถุดิบที่เลือกใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยมีความพึงพอใจในด้านลักษณะปรากฏในระดับมากที่สุด ($M=4.60$, $S.D=0.87$) ด้านสีในระดับมากที่สุด ($M=4.43$, $S.D=0.83$) ด้านกลิ่นในระดับมากที่สุด ($M=4.61$, $S.D=0.86$) ด้านรสชาติในระดับมากที่สุด ($M=4.56$, $S.D=0.77$) ด้านเนื้อสัมผัสในระดับมากที่สุด ($M=4.64$, $S.D=0.83$) และด้านความชอบโดยรวมในระดับมากที่สุด ($M=4.70$, $S.D=0.89$) 2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเรื่อง มาการองเสริมโปรตีนเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์อาหาร ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ดังนี้ 1. เพื่อให้ผู้ประกอบการขนมมาการองได้นำสูตรการเพิ่มมูลค่าให้กับดักแด้โดยเพิ่มโปรตีนในมาการองไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสูตรขนมมาการองในร้านของตนเองเพื่อสร้างความนิยมของผู้บริโภค และ 2. เพื่อให้สถานศึกษาได้นำสูตรผลิตภัณฑ์มาการองเสริมโปรตีนดักแด้ที่พัฒนาขึ้นแล้วนำไปศึกษาต่อเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์มาตรฐาน

บรรณานุกรม

- เชฟนู๋น So Sweet By ChefNuN . (2020). สูตรมาการอง. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2567 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=fecmgkJLXvk>
- ณภัทร บำรุงศักดิ์. (2560). การใช้หน่อไหมเป็นแหล่งโปรตีนทดแทนปลาป่นในอาหารไก่เนื้อ., (สัมมนานักศึกษาปริญญาตรี สาขาสัตวศาสตร์ ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2560).
- ทำเอง กินเอง By แม่ Milko . (2023). "มาการอง" สูตรทำง่าย. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2567 <https://www.youtube.com/watch?v=8vVGJKqpQ8I>
- นางฟ้าขนมหวาน Candy Fairy. (2020). สูตรมาการอง. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2567 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=64GY1AmE6D0>
- ศรน้อย ชุ่มคำ และอรพินท์ จินตสถาพ. (2560). การใช้ยีสต์และผลิตภัณฑ์จากยีสต์เป็นสารเสริมในอาหารไก่ไข่ต่อสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพไข่. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 6(1), 17-31.
- สำนักวิจัยและพัฒนาหน่อไหมกรมหม่อนไหม. (2560). ดักแด่ไหม. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2567 จาก <https://qsds.go.th/newosrd/%E0%B9%84%E0%B8%AB%E0%B8%A1/>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์กรความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) และข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)
- 9) บรรณานุกรม (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) บรรณานุกรม (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง โดยการกรอกข้อมูลอ้างอิงในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2010 เป็นต้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “บัดนี้ เรายังไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ไม่ใช่ธรรมที่ถูกราคะและโทสะครอบงำจะรู้ได้ง่าย แต่เป็นธรรมพาทวนกระแส ละเอียดลึกซึ้ง รู้เห็นได้ยาก ประณีต ผู้กำหนดด้วยราคะถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้ จักรู้เห็นไม่ได้” (ที.มหา. 10/65/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (สวนันทน์ แดงประเสริฐและธีรพงษ์ วิริยานนท์, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สุภาพร สิทธิโกศล และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กฎกระทรวง กำหนดหน่วยงานของรัฐที่สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564, 2564)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กรรณิการ์ คงทอง, 2561) (กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2562) (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

7) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mohamed, A., 2019)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mutlu, M. & Hasan, H., 2010)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Francis, J. et al., 2004)

4.2 เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข.
กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่
อ้าง).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความ
แพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22).
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลข
หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

Bandura, A. (1977). Self - efficacy: toward a unifying theory of behavioral change.
Journal of Psychological review, 84(2), 191-215.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/(หน้า). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิตติวสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา).// ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

อุทัย จันทรรัตนกานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.//ชื่อผู้สัมภาษณ์

ตัวอย่าง :

สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักระบวนประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทัตฐาน, ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//ปีที่เผยแพร่.// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ไกรสิทธิ์ นฤตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//ปีที่พิมพ์.//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพจิตใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.
- โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.
- ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.
- ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิตติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- อุทัย จันทรรัตนกานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุ
จากปัญญา. (อัญญา พูลทีศฐาน, ผู้สัมภาษณ์).
- ไกรสิทธิ์ นฤชิตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก
<https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.
- พระราชบัญญัติรณนต พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ.
หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper &
Collins.
- Isoda, M. & Katagiri, S. (2012). Mathematical Thinking: How to Develop it in the
Classroom. Japan: World Scientific.
- Pizzini, E. L. et al. (1989). A rationale for and the development of a problem
solving model of instruction in science education. Science Education,
73(5), 523-534.
- Markus, et al. (2012). Development of Edutainment Content for Elementary
School Using Mobile Augmented Reality. Retrieved December 7, 2020,
from <http://www.ipcsit.com/vol39/003-D00016.pdf>

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของ
วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JPR> เมื่อส่ง
เข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : phetchaburi@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์

เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....ระเบียบวิธีวิจัย.....และผลการวิจัย
ที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย...สังเคราะห์ออกมาใน
รูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้.....รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

.....(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

.....

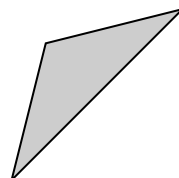
.....

.....

.....

.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

